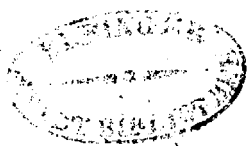

24

P. OVIDII NASONIS

O P E R A.

P. OVIDII NASONIS
OPERA OMNIA

E RECENSIONE *AAJ*

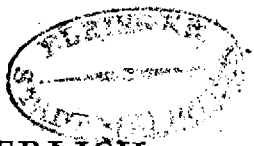
P. BURMANNI

CVRAVIT

INDICESQVE RERVM ET VERBORVM
PHILOGICOS

ADIECIT

CHR. GVIL. MITSCHERLICH.

~~—————~~
TOM. I.

GOTTINGÆ

APVD JOANN. CHRIST. DIETERICH

MDCXCVI.

4279

92.475

II

PRAEFATIO.

Quantopere puerili institutioni prudenter moderandae poetarum omnino inferuiat lectio, quandoquidem nihil vel ad fingenda, alenda, locupletandaque adolescentum ingenia, vel elegantiae pulchritudinisque sensum acuendum, vel ad animum saluberrimis ad usum vitae praeceptis instruendum, et ad omnem humanitatem informandum cogitari potest efficacius; et nuperis grauissimorum virorum disputationibus, doctis atque accuratis, satis monstratum, vsuque longo atque experientia ita comprobatum est, ut nemo facile, rei intelligens, in fronte nouae huius Ouidii editionis, etsi loco haud inopportuno, quaedam ad eam commendandam a nobis expectet. Maxime autem Ouidium eum esse, qui tenellae aetati formandae habeatur idoneus, et quo aditus ad reliquos poetas cognoscendos optime muniatur, vel iis, qui leuiter eum degustarunt, satis cognitum perspectumque esse arbitror. Siue enim descriptio-

nem carminum eius vniuersam, partiumque singularum exornationem; siue sermonis puritatem, compositionis venustatem, numerorumque aptissimam spectes concinnitatem; quam quidem cum optimis aetatis suae, in qua natiuus Romanae poeseos splendor ac maiestas emicuit, constititque, exemplis laudem communem habet; ea carminum eius argumenti est ratio, quae iuuenilem aetatem facile capiat ac retineat; ea sermonis naturalis pulchritudo, quae a tumore ac sordibus aequè abhorreat; ea denique, si vniuerse spectes, dictionis facilitas atque copia incredibilis, vt vix vllus alius scriptor sit, e quo opes tam variae tanque exquisitae faciliore negotio hauriri possint atque colligi. Ac in profundendis his opibus etsi poetam interdum plus iusto ingenii redundantiae indulgisse facile largiar; hoc ipsum tamen, in quo peccat, in iunioribus hoc habet commodi, vt et notiones inde ductas variare, aliasque ex aliis fingere assuescant, et ii, qui praesunt formandis puerorum ingeniis, notandis huiusmodi naeuis horum iudicium regendi iuuandique opportunitatem habeant.

Sed et aliam istaec Ovidiani ingenii in ornan-
dis amplificandisque sententiis vbertas vtilitatem
afferre potest, quam equidem haud postremo loco
habuerim, quam tamen nostris temporibus a ple-
risque

risque fere negligi, et, quo incitiae scilicet suae velum obtendant, in contemptum adduci videas, nimirum vt iuuenes mature copias istas digerendo adque vsum suum traducendo, ingenium orationemque ad optimorum exemplorum similitudinem conformare assuescant. Quae sane res, si bona magistri institutio accedat, iucunditatis habet plurimum, quod partim nostro partim aliorum experimento cognouimus. Facile intelligent viri docti, me loqui de eo exercitationis genere, quod in rei metricae cognitione, omninoque facultate poetica comparanda versatur, qua quidem si nullum omnino liberalis doctrinae hominem, qui ad hoc litterarum genus peregrinandi tantum causa accedit, multo minus eum, qui totum se humanitatis studiis addixit, in iisque habitare constituit, sine magno et suo et litterarum, quas proficitur, detrimento carere posse contendam, in hoc quidem me omnium intelligentium virorum suffragia ablaturum esse facile confido. Illos enim demum, qui ab hac parte satis instructi ad poetarum interpretationem accedunt, partes suas rite explere, recteque de metri ratione, eiusque cum argumento consensu, de numerorum laeuitate vel asperitate, epithetorum apta collocatione aliisque, quae summa cum arte a poetis posita sunt, statuere, sicque aures et iudicium puerile fingere licebit, vnde lectio et ad sensum iucundissima

efficiatur, et vtilitatem, quantam potest maximam, afferat, necesse est; quum contra multum suauitatis, quam talium obseruatio habet, intèr legendum decedat, et scholarum magistri, hac facultate defituti, eo angustiarum se subinde redactos magno cum pudore suo sentiant, vt, quomodo verba recte inter se concilient, ne quidem habeant; vt alios pudendos errores taceam, quibus rei prodicae ipsos illudit ignorantia. Haec autem facultas poetica quum nonnisi multo vsu diuturnaque cum optimis poetis consuetudine contracta proueniat, verendum sane, ne hac nostra tempestate, quae omnem seueriorem laboriosamque institutionem respuit, in tam angustis, quibus humanitatis disciplina circumscripta est, terminis, adeo quidem, vt non toti amplius atque integri poetae, sed ii in frustra ac particulas comminuti discerptique, vnde scilicet de operis summa partiumque consensu fiat iudicatio, propinentur iuuenibus: in tanta porro ad maiorum artium doctrinam festinatione, ingenio bonarum litterarum studiis nondum satis exculpto confirmatoque, verendum inquam, ne hoc studium in dies magis magisque negligatur, e scholisque penitus proscribatur; vnde etsi cum Ernestio non bonarum omnino litterarum interitum ingruentemque barbariem, multum tamen hisce studiis damni illatum iri certo certius pronuntiare audeam.

Atque

Atque ob multiplicem hunc vsus, quem Ovidii lectio inuentuti scholasticae praestare potest, librario, de renouandis in vsus scholarum poetae huius exemplis cogitanti, meque vt aliqua dote, qua eius lectio explicatior fieret, quaque adeo laud exiguam apud iuuenes rei poeticae studiosos iniret gratiam, editionem, quam pararet, instruerem, roganti equidem, etsi iniquiore tempore compellatus, aliis quippe, quae, vt publicae expectationi aliqua ex parte satisfacerem, omne meum sibi vindicarent studium atque operam, districtus, omnino deesse, oblatamque de his litteris bene merendi opportunitatem e manibus dimittere nolui.

Circumspicienti igitur rationes, quibus talis editio adornaretur, quae optime huic responderet consilio, quo et tirones quoddam interpretationis nanciscerentur adiumentum, et prouectorum, qui proprio Marte legendum poetam aggrederentur, desiderijs prospiceretur, omnino autem curti studiosorum peculii ratio haberetur; subductis omnibus, hanc equidem censui tenendam, vt verborum formularumque loquendi poetarum explanationem, quaeque ad historiam, mythologiam, geographiam, antiquitatemque illustrandam aliquam vim habere possent, a contextu plane se-

iungerem, in Indicesque conicerem; verbo, ut illud in Ovidio assequi conarer, quod Ernesti clauae sua Ciceroni insigniter praestitisset.

Accedet igitur duobus voluminibus, in quae Ovidii textus descriptus est, tertium, quod solam Clauem continet, in cuius fronte de huius instituti ratione atque utilitate exponetur copiosius; prospicieturque et iis, qui prioribus tantum sibi opus esse existimabunt, et his, qui Clauem solam desiderabunt, separata venditione.

Describendum operis exemplum dedimus, ad Burmanni editionem accurate emendatum castigatumque, neque quidquam in textu mutare sustinimus, nisi ubi grauissimae causae intercederent, quae receptam a Burmanno lectionem immutandam suaderent, efflagitarentque. Substitit tamen haec omnis opera in reducenda antiqua, quae Codd. auctoritate suffulciretur, lectione, ab Heinsio, cuius tumultuariam fere omnem, quam Ovidio caeterisque poetis impendit, operam fuisse constat, aut a Burmanno vel satis leui vel sola hac interdum de causa expuncta, ut commentis suis, quibus poetam comtiores redderent scilicet, locum facerent. Quumque nostri instituti ratio intra nudam textus descriptionem contineretur,

quae

quae adeo omnem mutatae lectionis animaduersionem excluderet, neque aliorum Virorum doctorum coniecturas, vel per peculiare Observatorum libellos proditas, tanquam Schraderi, Ouwenfii, van Bergen aliorumque, vel in Notis ad alios Auctores liberali manu adiectas, admittendas censuimus, etsi quaedam in iis sint, quae iustam satis probabilitatis prae se ferant speciem; quibus tamen utendum sibi recte existimabit is, qui ad iustam poetae recensitionem, apparatus critico instruendam, animum aliquando adiecerit. Vbi igitur aliquam lectionis discrepantiam obseruabunt viri docti, non ingenio sed libris vnice eam deberi, velim sibi persuasum habeant.

Quum autem opera nostra tironibus potissimum consultum vellemus, illud maxime curauimus, ut textus ab omni labe typographica purgatus exhiberetur, utque poetae lectio diligenti ad certasque regulas exacta interpunctione adiuuaretur, quum probe nossemus, quantum subinde obscuritatis ac difficultatis hac leui opella tollatur; istamque curam intendimus, quo maiorem procedentibus operis superiorum editorum in hoc genere deprehenderemus supinitatem.

Denique vulgarem scribendi modum tenuimus, cum quod alterius, quam antiquam vocant, non satis explorata videretur ratio, tum vero maxime, quod iuniores parum fructuosa ista subtilitate magis perturbari quam iuuari facile praevideremus. Scr. in Georgia Augusta Id. Mart. A. c13ccxcvi.

TESTIMONIA QVAEDAM

VETERVM DE OVIDIO.

Velleius Paterculus Lib. II. c. 36. *Tibullus et Naso perfectissimi in forma operis sui.*

Seneca L. III. Natural. Quaest. c. 27. *Insularum modo eminent montes et Iparfas Cycladas augent, ut ait ille Poetarum ingeniosissimus, sicut illud pro rei magnitudine dixit,*

Omnia pontus erant: deerant quoque littora ponto
nisi tantum impetum ingenii et materiae ad pueriles ineptias reduxisset:

Nat lupus inter oues, fuluos vehit vnda leones.

Non est res satis sobria, lasciuire deuorato orbe terrarum. Dixit ingentia, et tantae confusiois imaginem cepit, cum dixit:

Exspatiata ruunt per apertos flumina campos

— Pressaeque labant sub gurgite turres.

*Magnifice hoc, si non curauit, quid oues et lipi faciant.
Natari autem in diluuis et in illa rapina potest? aut*

non eodem impetu pecus omne, quo raptum erat, mersum est? concepisti imaginem, quantam debebas, obrutis omnibus terris, caelo ipso in terram ruente. Perfer. dices enim, quid deceat, si cogitaueris, orbem terrarum natare.

Idem Controuersia XXVIII. *Propter hoc et alia, quibus Orator potest Poetae similis videri, solebat Scaurus Montanum inter Oratores Ovidium vocare. Nam et Ovidius nescit, quod bene cessit, relinquere. Non multa referam, quae Montaniana Scaurus vocabat. Vno hoc contentus ero. Cum Polyxena esset abducta, ut ad tumulum Achillis immolaretur, Hecuba dixit (L. III. Metam. 503.)*

Cinis ipse sepulti

In genus hoc pugnat.

Poterat hoc contentus esse; adiecit

tumulo quoque sensimus hostem.

Nec hoc contentus adiecit

Aeacidae fecunda fui.

Aiebat autem Scaurus rem veram: Non minus magnam virtutem esse, scire desinere, quam scire dicere.

Idem Controuersia XXXIII. *Vinicius, summus amator Ovidii, hunc, aiebat, sensum disertissime apud Nasonem Ovidium esse positum, quem ad fingendas similes sententias aiebat esse memoria tenendum. Occiso Achille hoc epiphonema apponit (Lib. XII. Metam. 607.)*

Quod

Quod Priamus gaudere senex post Hectora posset,
Hoc fuit.

Quintilianus Lib. X. Instit. Orat. c. 1. *Lascivus in Heroicis quoque Ovidius, et nimium amator ingenii sui; laudandus tamen in partibus. Et mox: Ovidius Tibullo et Propertio lascivior. Et iterum: Ovidii Medea videtur mihi ostendere, quantum vir ille praestare potuerit, si ingenio suo temperare, quam indulgere maluisset.*

Martialis Lib. I. Epigr. 62.

*Apolloodoro plaudit imbrifer Nilus
Nasone Peligni sonant.*

Lib. III. Epigr. 38.

*•Infanis: omnes gelidis quicunque lacernis
Sunt tibi, Nasones Virgiliosque vide.*

Lib. V. Epigr. 10.

*Rara coronato plaufere theatra Menandro;
Norat Nasonem sola Corinna suum.*

Lib. VIII. Epigr. 63.

*Non me Pelignus, nec spernet Mastua vatem,
Si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.*

Auctor de caussis corruptae eloquentiae c. XII. *Nec ullus Asinii, aut Messalae liber tam illustris, quam Medea Ovidii.*

Statius Lib. II. Silv. 7. 75.

XVI TESTIM. QVAED. VETERVM DE OVIDIO.

*Cedet Musa rudis ferocis Ennì,
Et docti furor arduus Lucreti,
Et qui corpora prima transfigurat.*

Spartianus in Aelio Vero c. 4. *Aelius Verus Ovidii libros
Amorum in lecto semper habuit.*

Lactantius Lib. I. de falsa relig. c. 5. *Ovidius quoque in
principio praecleari operis sine ulla nominis dissimula-
tione a deo, quem fabricatorem mundi, quem rerum
opificem vocat, mundum fatetur instructum.*

P. OVIDII NASONIS

H E R O I D E S

INDEX EPISTOLARVM

- I PENELOPE VLIKI
II PHYLLIS DEMOPHOONTI
III BRISEIS ACHILLI
IV PHAEDRA HIPPOLYTO
V OENONE PARIDI
VI HYSIPYLE IASONI
VII DIDO AENEAE
VIII HERMIONE ORESTAE
IX DEIANIRA HERCVLI
X ARIADNE THESEO
XI CANACE MACAREO
XII MEDEA IASONI
XIII LAODAMIA PROTÉSILAO
XIV HYPERMNESTRA LYNCEO
XV SAPPHO PHAONI
XVI PARIS HELENAE
XVII HELENA PARIDI
XVIII LEANDER HERONI
XIX HERO LEANDRO
XX ACONTIVS CYDIPPAE
XXI CYDIPPE ACONTIO

P. OVIDII NASONIS
H E R O I D E S

EPISTOLA PRIMA
PENELOPE VLIXI

Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Vlixè,
Nil mihi rescribas vt tamen: ipse veni.
Troia iacet certe, Danaïs inuisa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troia, fuit.
O vtinam tunc, cum Lacedaemona classe petebat, 5
Obrutus insanis esset adulter aquis!
Non ego deserto iacuissem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi, quaerenti spatiosam fallere noctem,
Lassaret viduas pendula tela manus. 10
Quando ego non timui grauiora pericula veris?
Res est solliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
Nomine in Hectoreo pallida semper eram.
Sine quis Antilochum narrabat ab Hectore victum; 15
Antilochus nostri caussa timoris erat:
Sine Menoetiaden falsis cecidisse sub armis;
Flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam;
Tlepolemi leto cura nouata mea est. 20

Denique, quisquis erat castris iugulatus Achiuis,
 Frigidius glacie pectus amantis erat.
 Sed bene consuluit casto Deus aequus amori:
 Versa est in cinerem sospite Troia viro.
 Argolici rediere duces: altaria fumant: 25
 Ponitur ad patrios barbara praeda Deos.
 Grata ferunt Nymphae pro saluis dona maritis:
 Illi victa suis Troia fata canunt.
 Mirantur iustique senes trepidaeque puellae:
 Narrantis coniux pendet ab ore viri. 30
 Atque aliquis posita monstrat fera praelia mensa;
 Pingit et exiguo Pergama tota mero.
 Hac ibat Simois, hic est Sigeia tellus,
 Hic steterat Priami regia celsa senis,
 Illic Aeacides, illic tendebat Vlixes: 35
 Hic lacer admissos terruit Hector equos.
 Omnia namque tuo senior, te quaerere misso,
 Retulerat nato Nestor; at ille mihi.
 Retulit et ferro Rhesumque Dolonaque caesos:
 Utque sit hic somno proditus, ille dolo. 40
 Ausus es, o nimium nimiumque oblite tuorum,
 Thracia nocturno tangere castra dolo;
 Totque simul mactare viros, adiutus ab vno.
 At bene cautus eras, et memor ante mei.
 Vsque metu micuere sinus; dum victor amicum 45
 Dictus es Ismariis isse per agmen equis.
 Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis
 Ilios? et, murus quod fuit ante, solum?
 Si maneo, qualis Troia durante manebam;
 Virque mihi, dempto fine carendus, abes? 50
 Diruta sunt aliis, vni mihi Pergama restant;
 Incola captivo quae boue victor arat.
 Iam seges est, vbi Troia fuit, resecandaque falce,
 Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.

- Semisepulta virum curuis feriuntur aratris
 Ossa: ruinosas occulit herba domos. 55
- Victor abes; nec scire mihi, quae caussa morandi,
 Aut in quo lateas ferrens orbe, licet.
- Quisquis ad haec vertit peregrinam littora puppim,
 Ille mihi de te multa rogatus abit. 60
- Quamque tibi reddat, si te modo viderit vsquam,
 Traditur huic digitis charta notata meis.
- Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arua,
 Misinus: incerta est fama remissa Pylo.
- Misimus et Sparten: Sparte quoque nescia veri. 65
 Quas habitas terras aut vbi lentus abes?
- Vtilius starent etiam nunc moenia Phoebi.
 Irascor votis heu leuis ipsa meis!
- Scirem, vbi pugnares; et tantum bella tinerem;
 Et mea cum multis inncta querela foret. 70
- Quid timeam, ignoro: timeo tamen omnia demens;
 Et patet in curas area lata meas.
- Quaecunque aequor habet, quaecunque pericula tellus,
 Tam longae caussas suspicor esse morae.
- Haec ego dum stulte meditor, quae vestra libido est, 75
 Esse peregrino captus amore potes.
- Forsitan et uarres, quam sit tibi rustica coniux:
 Quae tantum lanas non sinat esse rudes.
- Fallar; et hoc crimen tenues vanescat in auras:
 Neue, reuertendi liber, abesse velis. 80
- Me pater Icarius viduo discedere lecto
 Cogit, et immensas increpat vsque moras.
- Increpet vsque licet: tua sum, tua dicar oportet
 Penelope: coniux semper Vlixis ero.
- Ille tamen pietate mea precibusque pudicis 85
 Frangitur, et vires temperat ipse suas.
- Dulichii, Samiique, et quos tulit alta Zacynthos,
 Turba ruunt in me luxuriosa, proci:

Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula.
 Viscera nostra, tuae dilaniantur opes. 90
 Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaque dirum
 Eurymachique auidas Antinoique manus,
 Atque alios referam, quos omnes turpiter absens
 Ipse tuo partis sanguine rebus alis?
 Irus egens, pecorisque Melanthius actor edendi, 95
 Ultimus accedunt in tua damna pudor.
 Tres sumus imbelles numero; sine viribus vxor,
 Laërtesque senex, Telemachusque puer.
 Ille per insidias paene est mihi nuper ademptus;
 Dum parat inuitis omnibus ire Pylon. 100
 Dî precor hoc iubeant, vt, euntibus ordine fatis,
 Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
 Hoc faciunt custosque boum longaeuaque nutrix;
 Tertius, immundae cura fidelis harae.
 Sed neque Laërtes, vt qui sit inutilis armis, 105
 Hostibus in mediis regna tenere valet.
 Telemacho veniet, viuat modo, fortior aetas;
 Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
 Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis.
 Tu citius venias, portus et ara tuis. 110
 Est tibi, sitque precor, natus, qui mollibus annis
 In patrias artes erudiendus erat.
 Respice Laërten, vt iam sua lumina condas:
 Extremum fati sustinet ille diem.
 Certe ego, quae fueram te discedente puella, 115
 Protinus vt redeas, facta videbor anus.

EPISTOLA II

PHYLLIS DEMOPHOONTI

Hospita, Demophoon, tua te Rhodopeia Phyllis
 Ultra promissum tempus abesse queror.
 Cornua cum Lunae pleno semel orbe coissent,
 Littoribus nostris anchora pacta tua est.
 Luna quater latuit; toto quater orbe recreuit; 5
 Nec vehit Actacas Sithonis vnda rates.
 Tempora si numeres, bene quae numeramus amantes;
 Non venit ante suum nostra querela diem.
 Spes quoque lenta fuit. tarde, quae credita laedunt,
 Credimus: inuita nunc et amante nocent. 10
 Saepe fui mendax pro te mihi: saepe putavi
 Alba procellosos vela referre Notos.
 Thesca deuoui, quia te dimittere nollet;
 Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
 Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri, 15
 Mersa foret cana naufraga puppis aqua.
 Saepe deos supplex, vt tu, scelerate, valeres,
 Sum prece turicremis deuenerata focus.
 Saepe, videns ventos caelo pelagoque fauentes,
 Ipsa mihi dixi: Si valet ille, venit. 20
 Denique fidus amor, quidquid properantibus obstat,
 Finxit; et ad caussas ingeniosa fui.
 At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
 Numina; nec nostro motus amore redis.
 Demophoon, ventis et verba et vela dedisti. 25
 Vela queror reditu, verba carere fide.
 Dic mihi, quid feci, nisi non sapienter amaui?
 Crimine te potui demeruisse meo.
 Vnum in me scelus est, quod te, scelerate, recepi.
 Sed scelus hoc meriti pondus et instar habet. 30

- Iura, fides, vbi nunc, commissaque dextera dextrae?
 Quique erat in falso plurimus ore Deus?
 Promissus socios vbi nunc Hymenaeus in annos,
 Qui mihi coniugii sponsor et obses erat?
 Per mare, quod totum ventis agitur et vndis; 35
 Per quod saepe ieras, per quod iturus eras:
 Perque tuum mihi inrasti, nisi fictus et ille est,
 Concita qui ventis aequora mulcet, animum:
 Per Venerem, niuiumque mihi facientia tela,
 Altera tela arcus, altera tela faces: 40
 Iunonemque, toris quae praesidet alma maritis,
 Et per taediferae mystica sacra Deae.
 Si de tot laesis sua numina quisque Deorum
 Vindicet; in poenas non satis vnus eris.
 At laceras etiam puppes furiosa refeci: 45
 Vt, qua desererer, firma carina foret.
 Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.
 Heu patior telis vulnera facta meis!
 Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis;
 Credidimus generi, nominibusque tuis: 50
 Credidimus lacrimis: an et hae simulare docentur?
 Hae quoque habent artes, quaque iubentur, eunt?
 Dis quoque credidimus: quo iam tot pignora nobis?
 Parte satis potui qualibet inde capi.
 Nec moueor, quod te iuui portuque locoque: 55
 Debuit hoc meriti summa fuisse mei.
 Turpiter hospitium lecto cumulasse iugali
 Poenitet, et lateri conseruisse latus.
 Quae fuit ante illam, mallei suprema fuisset
 Nox mihi; dum potui Phyllis honesta mori. 60
 Speravi melius, quia me meruisse putavi.
 Quaecunq; ex merito spes venit, aequa venit.
 Fallere credentem non est operosa puellam
 Gloria; simplicitas digna fauore fuit.

- Sum decepta tuis et anans et femina verbis 65
 Dì faciant, laudis summa sit ista tuae.
 Inter et Aegidas media statuaris in vrbe:
 Magnificus titulis stet pater ante suis.
 Cum fuerit Scyron lectus, torquusque Procrustes,
 Et Sinis, et tauri mistaque forma viri; 70
 Et domitae bello Thebae, fusique Bimembres,
 Et pulsata nigri regia caeca Dei:
 Hoc tua post illum titulo signetur imago:
 Hic est, cuius anans hospita capta dolo est.
 De tanta rerum turba, factisque parentis, 75
 Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
 Quod solum excusat; solum miraris in illo.
 Haeredem patriae, perfide, fraudis agis.
 Illa, nec inuideo, fruitur meliore marito:
 Inque capistratis tigribus alta sedet. 80
 At mea despecti fugiunt connubia Thraces,
 Quod ferar externum praeposuisse meis.
 Atque aliquis: doctas iam nunc eat, inquit, Athenas.
 Armiferam Thracen, qui regat, alter erit.
 Exitus acta probat. careat successibus opto, 85
 Quisquis ab euentu facta notanda putat.
 At si nostra tuo spumescant aequora remo,
 Iam mihi, iam dicar consuluisse meis.
 Sed neque consului: nec te mea regia tanget,
 Fessaue Bistonia membra lauabis aqua. 90
 Illa meis oculis species abeuntis inhaeret,
 Cum premeret portus classis itura meos.
 Ausus es amplecti, colloque infusus amantis
 Oscula per longas iungere pressa moras:
 Cumque tuis lacrimis lacrimas confundere nostras; 95
 Quodque foret velis aura secunda, queri:
 Et mihi discedens suprema dicere voce:
 Phylli, face exspectes Demophoonta tuum.

Exspectem, qui me nunquam visurus abisti?
 Exspectem pelago vela negata meo? 100
 Et tamen exspecto. redeas modo serus amanti;
 Vt tua sit solo tempore lapsa fides,
 Quid precor infelix? iam te tenet altera coniux
 Forsitan, et, nobis qui male fuit, amor.
 Vtque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nosti. 105
 Hei mihi! si, quae sim Phyllis, et vnde, rogas.
 Quae tibi, Demophoon, longis erroribus acto
 Threïcios portus, hospitiumque dedi.
 Cuius opes auxere meae: cui diues egenti
 Munera multa dedi, multa data fui. 110
 Quae tibi subieci latissima regna Lycurgi,
 Nomine femineo vix satis apta regi;
 Qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Haemum,
 Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.
 Cui mea virginitas aibus libata sinistris 115
 Castaque fallaci zona recincta manu,
 Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
 Et cecinit moestum denia carmen auis.
 Adfuit Alecto, breuibus torquata colubris;
 Suntque sepulcrali lumina mota face. 120
 Moesta tamen scopulos fruticosaque littora calco;
 Quaque patent oculis aequora lata meis.
 Siue die laxatur humus, seu frigida lucent
 Sidera; prospicio, quis freta ventus agat.
 Et quaecunque procul venientia lintea vidi, 125
 Protinus illa meos auguror esse Deos.
 In freta procurro, vix me retinentibus vndis,
 Mobile qua primas porrigit aequor aquas,
 Quo magis accedunt, minus et minus utilis adsto;
 Linqvor, et ancillis excipienda cado. 130
 Est sinus, adductos modice falcatus in arcus,
 Vltima praerupta cornua mole rigent,

Hinc

Hinc mihi suppositas immittere corpus in vndas
 Mens fuit; et, quoniam fallere pergis, erit.
 Ad tua me fluctus proiectam littora portent, 135
 Occurramque oculis intumulata tuis.
 Duritia ferrum vt superes, adamantaque, teque:
 Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
 Saepe venenorum sitis est mihi: saepe cruenta
 Traiectam gladio morte perire inuat. 140
 Colla quoque, infidis quia se nectenda lacertis
 Praebuerunt, laqueis implicuisse libet.
 Stat nece matura tenerum pensare pudorem,
 In necis electum parua futura mora est.
 Inscribere meo caussa inuidiosa sepulchro: 145
 Aut hoc, aut simili carmine notus eris;
Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem;
Ille neci causam praebuit, ipsa manum.

EPISTOLA III

BRISEIS ACHILLI

Quam legis, a rapta Briseïde littera venit,
 Vix bene barbarica Graeca notata manu.
 Quascunque adspicies, lacrimae fecere, lituras;
 Sed tamen et lacrimae pondera vocis habent,
 Si mihi pauca queri de te dominoque viroque 5
 Fas est; de domino pauca viroque querar,
 Non, ego poscenti quod sum cito tradita regi,
 Culpa tua est: quamuis hoc quoque culpa tua est.
 Nam simul Eurybates me Talthybiusque vocarunt;
 Eurybati data sum Talthybioque comes. 10
 Alter in alterius iactantes lumina vultum,
 Quaerebant taciti, noster vbi esset amor.

- Differri potui:; poenae mora grata fuisset.
 Hei mihi! discedens oscula nulla dedi.
 At lacrimas sine fine dedi, rupique capillos. 15
 Infelix iterum sum mihi visa capi.
 Saepe ego decepto volui custode reuerti;
 Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.
 Si progressa forem, caperer ne forte timebam,
 Quamlibet ad Priami munus itura nurum. 20
 Sed data sim, quia danda fui; tot noctibus absum,
 Nec repetor. cessas, iraque lenta tua est.
 Ipse Menoetiades, tunc, cum tradebar, in aurem,
 Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
 Nec repetisse parum est: pugnas, ne reddar, Achille. 25
 I nunc, et cupidi nomen amantis habe.
 Venerunt ad te Telamone et Amyntore nati;
 Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
 Laërtaque satus; per quos comitata redirem.
 Auxerunt blandae grandia dona preces: 30
 Viginti fuluos operoso ex aere lebetas;
 Et tripodas septem, pondere et arte pares.
 Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
 Bis sex, assueti vincere semper, equi.
 Quodque superuacuum, forma praestante puellae 35
 Lesbides, euersa corpora capta domo.
 Cumque tot his, sed non opus est tibi coninge, coniux
 Ex Agamemnoniis vna puella tribus.
 Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuissent,
 Quae dare debueras, accipere illa negas? 40
 Qua merui culpa fieri tibi vilis, Achille?
 Quo leuis a nobis tam cito fugit amor?
 An miseros tristis Fortuna tenaciter vrguet?
 Nec venit inceptis mollior aura meis?
 Diruta Marte tuo Lyrnesia moenia vidi: 45
 Et fueram patriae pars ego magna meae.

Vidi consortes pariter generisque necisque
 Tres cecidisse: tribus, quae mihi, mater erat.
 Vidi, quantus erat, fusum tellure cruenta,
 Pectora iactantem sanguinolenta, virum. 50
 Tot tamen amissis te compensauimus vnum:
 Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
 Tu mihi, iuratus per numina matris aquosae,
 Vtile dicebas ipse fuisse capi.
 Scilicet vt, quamuis veniam dotata, repellas; 55
 Et mecum fugias, quae tibi dentur, opes.
 Quin etiam fama est, cum crastina fulserit Eos,
 Te dare nubiferis linea vela Notis.
 Quod scelus vt pauidas miseræ mihi contigit aures,
 Sanguinis atque animi pectus inane fuit. 60
 Ibis: et o miseram cui me, violente, relinques?
 Quis mihi desertæ mite leuamen erit?
 Deuorer ante, precor, subito telluris hiatu,
 Aut rutilo missi fulminis igne cremer:
 Quam sine me Phthiis canescant aequora remis, 65
 Et videam puppes ire relicta tuas.
 Si tibi iam reditusque placent, patriique Penates;
 Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
 Victorem captiua sequar, non nupta maritum:
 Est mihi, quae lanas molliat, apta manus. 70
 Inter Achaiâdas longe pulcherrima matres
 In thalamos coniux ibit, eatque, tuos.
 Digna nurus socero, Iouis Aeginaeque nepote;
 Cuique senex Nereus prosocer esse velit.
 Nos humiles famulaeque tuæ data pensa trahemus: 75
 Et minuent pleuas stamina nostra colos.
 Exagitet ne me tantum tua, deprecor, vxor,
 Quae mihi nescio quo non erit aequa modo.
 Neue meos coram scindi patiare capillos:
 Et leuiter dicas: Haec quoque nostra fuit. 80

Vel patiare licet; dum ne contempta relinquar.

Hic mihi vae miserae concuuit ossa metus.

Quid tamen exspectas? Agamemnona poenitet irae,

Et iacet ante tuos Graecia moesta pedes.

Vince animos, iramque tuam, qui caetera vincis.

85

Quid lacerat Dauaas impiger Hector opes?

Arma cape, Aeacida, sed me tamen ante recepta:

Et preme turbatos Martē fauente viros.

Propter me mota est, propter me desinat ira:

Simque ego tristitiae caussa modusque tuae.

90

Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:

Coniugis Oenides versus in arma prece est.

Res audita mihi, nota est tibi: fratribus orba

Deuouit nati spemque caputque parens.

Bellum erat: ille ferox positis secessit ab armis

95

Et patriae rigida mente negauit opem.

Sola virum coniux flexit. felicior illa!

At mea pro nullo pondere verba cadunt.

Nec tamen indignor: nec me pro coniuge gessi,

Saepius in domini serua vocata torum.

100

Me quaedam, memini, dominam captiua vocabat:

Seruitio, dixi, nominis addis onus.

Per tamen ossa viri, subito male tecta sepulcro,

Semper iudiciis ossa verenda meis;

Perque triuui fortes animas, mea numina, fratrum,

105

Qui bene pro patria, cum patriaque, iacent,

Perque tuum nostrumque caput, quae iunximus vna;

Perque tuos enses, cognita tela meis;

Nulla Mycenaeum sociasse cubilia mecum

Iurō: fallentem deseruisse velis.

110

Si tibi nunc dicam: Fortissime, tu quoque iura,

Nulla tibi sine me gaudia facta: neges.

At Danai moerere putant. tibi plectra mouentur:

Te tenet in tepido mollis amica sinu.

Et

Et si quis quaerat, quare pugnare recuses: 115
 Pugna nocet; citharae noxque Venusque iunant.
 Tutius est iacuisse toro, tenuisse puellam,
 Threïciam digitis increpuisse lyram,
 Quam manibus clypeos, et acutae cuspidis hastam,
 Et galeam pressa sustinuisse coma. 120
 Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
 Partaque bellando gloria dulcis erat.
 An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
 Cunque mea patria laus tua victa iacet?
 Di melius: validoque, precor, vibrata lacerto 125
 Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
 Mittite me, Danaï; dominum legata rogabo;
 Multaque mandatis oscula mista feram.
 Plus ego quam Phocnix, plus quam facundus Vlixes,
 Plus ego quam Teucri, credite, frater agam. 130
 Est aliquid, collum solitis tetigisse lacertis,
 Praesentisque oculos admonuisse sui.
 Sis licet immitis, matrisque ferocior vndis;
 Vt taceam, lacrimis comminuere meis.
 Nunc quoque: sic omnes Peleus pater impleat annos, 135
 Sic eat aspiciis Pyrrhus in arma tuis:
 Respice sollicitam Briseïda, fortis Achille:
 Nec miseram lenta ferreus v're mora.
 Aut, si versus amor tuus est in taedia nostri;
 Quam sine te cogis viuere, coge mori. 140
 Vtque facis, coges; abiit corpusque colorque.
 Sustinet hoc animae spes tamen vna tui.
 Qua si destituor, repetam fratresque virumque:
 Nec tibi magnificum femina iussa mori.
 Cur autem iubeas? stricto pete corpora ferro. 145
 Est mihi, qui fosso pectore sanguis eat.
 Me petat ille tuus, qui, si Dea passa fuisset,
 Ensis in Atridae pectus iturus erat.

Ah potius serues nostram, tua munera, vitam.
 Quod dederas hosti victor, amica rogo.
 Perdere quos melius possis, Neptunia praebent
 Pergama; materiam caedis ab hoste pete.
 Me modo, siue paras impellere remige classem,
 Siue manes, domini iure venire iube.

150

EPISTOLA IV

PHAEDRA HIPPOLYTO

Qua, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem
 Mittit Amazonio Cressa puella viro.

Perlege quodcunque est: quid epistola lecta nocebit?

Te quoque, in hac aliquid, quod iuuet, esse potest.

His arcana notis terra pelagoque feruntur:

Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.

5

Ter tecum conata loqui, ter inutilis haesit

Lingua, ter in primo destitit ore sonus.

Qua licet et sequitur, pudor est miscendus amori.

Dicere quae puduit, scribere iussit Amor.

10

Quidquid Amor iussit, non est contemnere tutum.

Regnat, et in dominos ius habet ille Deos.

Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit,

Scribe; dabit victas ferrens ille manus.

Adsit, et, vt nostras auido fouet igne medullas,

Figat sic animos in mea vota tuos.

15

Non ego nequitia socialia foedera rumpam.

Fama, velim quaeras, crimine nostra vacat.

Venit Amor grauius, quo serius. vrimur intus,

Vrimur; et caecum pectora vulnus habent.

20

Scilicet vt teneros laedunt iuga prima iuuenkos,

Frenaque vix patitur de grege captus equus:

Sic

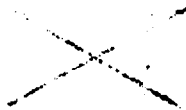
Sic male vixque subit primos rude pectus amores;
 Sarcinaque haec animo non sedet apta meo.
 Ars fit, vbi a teneris crimen condiscitur annis: 25
 Quae venit exacto tempore, peius amat.
 Tu noua seruatae capies libamina famae;
 Et pariter nostrum fiet vterque nocens.
 Est aliquid, plenis pomaria carpere ramis,
 Et tenni primam deligere vngue rosam. 30
 Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
 Candor ab insolita labe notandus erat;
 At bene successit, digno quod adurimur igni:
 Peius adulterio turpis adulter abest.
 Si mihi concedat Iuno fratremque virumque; 35
 Hippolytum videor praepositura Ioui.
 Iam quoque, vix credas, ignotas mutor in artes:
 Est mihi per sacuas impetus ire feras.
 Iam mihi prima Dea est, arcu praesignis adunco
 Delia: iudicium subsequor ipsa tuum. 40
 In nemus ire libet, pressisque in retia ceruis,
 Hortari celeres per iuga summa canes:
 Aut tremulum excusso iaculum vibrare lacerto;
 Aut in graminea ponere corpus humo.
 Saepe iuuat versare leues in puluere currus, 45
 Torquentem frenis ora sequacis equi.
 Nunc feror, vt Bacchi furiis Eleleïdes actae,
 Quaeque sub Idaeo tympana colle mouent.
 Aut quas semideae Dryades, Faunisque bicornes,
 Numine contactas attonnere suo. 50
 Namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
 Omnia me tacitam conscius vrit Amor.
 Forsitan hunc generis fato reddamus amorem;
 Et Venus e tota gente tributa petat.
 Iupiter Europen, prima est ea gentis origo, 55
 Dilexit, tauro dissimulante Deum.

Pasiphaë

B

- Pasiphaë mater, decepto subdita tauro,
 Enixa est vtero crimen onusque suo.
- Perfidus Aegides, ducentia fila secutus,
 Curua meae fugit tecta sororis ope. 60
- En ego nuuc, ne forte paruum Minoia credar,
 In socias leges vltima gentis eo.
- Hoc quoque fatale est: placuit domus vna duabus.
 Me tua forma capit, capta parente soror.
- Thesides Theseusque duas rapuere sorores. 65
 Ponite de nostra bina tropaea domo.
- Tempore, quo vobis inita est Cercalis Eleusin,
 Gnosia me vellem detinuisset humus.
- Tunc mihi praecipue, nec non tamen ante, placebas:
 Acer in extremis ossibus haesit amor. 70
- Candida vestis erat, praeciuncti flore capilli:
 Flaua verecundus tinxerat ora rubor.
- Quemque vocant aliae vultum rigidumque trucemque,
 Pro rigido, Phaedra iudice, fortis erat.
- Sint procul a nobis iuvenes, vt femina, comiti. 75
 Fine coli modico forma virilis amat.
- Te tuus iste rigor, positique sine arte capilli,
 Et leuis egregio puluis in ore decet.
- Sive ferocis equi luctantia colla recuruas:
 Exiguo flexos miror in orbe pedes. 80
- Seu vastum valido torques hastile lacerto;
 Ora ferox in se versa lacertus habet.
- Sive tenes lato venabula cornea ferro.
 Denique, nostra inuat lumina, quidquid agas.
- Tu modo duritiem siluis depone iugosis: 85
 Non sum materia digna perire tua.
- Quid inuat incinctae studia exercere Dianae;
 Et Veneri numeros eripuisse suos?
- Quod caret alterna requie, durable non est:
 Haec reparat vires, fessaque membra nouat. 90

Arcus (et arma tuæ tibi sunt imitanda Dianæ)
 Si nunquam cesses tendere, mollis erit.
 Clarus erat silvis Cephalus, multæque per herbam
 Considerant, illo percutiente, feræ.
 Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum. 95
 Ibat ad hunc sapiens a senè Diua viro.
 Sæpe sub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum,
 Sustinuit positos quælibet herba duos.
 Arsit et Oenides in Maenalia Atalanta.
 Illa feræ spoliū pignus amoris habet. 100
 Nos quoque iam primum turba numeremur in ista.
 Si Venerem tollas, rustica silua tua est.
 Ipsa comes veniam: nec me salebrosa mouebunt
 Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
 Aequora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon, 105
 Et tenuis tellus audit vtrumque mare.
 Hic tecum Troezena colam, Pittheïa regna;
 Iam nunc est patria gratior illa mea.
 Tempore abest, aberitque diu, Neptunius heros.
 Illum Pirithoi detinet ora sui. 110
 Præposuit Theseus, nisi si manifesta negamus,
 Pirithoum Phædrae, Pirithoumque tibi.
 Sola nec hæc nobis iniuria venit ab illo.
 In magnis læsi rebus vterque sumus.
 Ossa mei fratris claua perfracta trinodi 115
 Sparsit humi: soror est præda relicta feris.
 Prima securigeras inter virtute puellas
 Te peperit, nati digna vigore parens.
 Si quaeras, vbi sit; Theseus latus ense peregit:
 Nec tanto mater pignore tuta fuit. 120
 At ne nupta quidem, taedæque accepta iugali.
 Cur? nisi ne caperes regna paterna nothus?
 Addidit et fratres ex me tibi: quos tamen omnes
 Non ego tollendi causa, sed ille fuit,

- O! vtinam nocitura tibi, pulcherrime rerum, 125
 In medio nisu viscera rupta forent!
- I nunc, i meriti lectum reuerere parentis;
 Quem fugit, et factis abdicat ille suis.
 Nec, quia prinigno videar coitura nouerca,
 Terruerint animos nouina vana tuos. 130
- Ista vetus pietas, aeuo moritura futuro,
 Rustica Saturno regna tenente, fuit.
 Iupiter esse pium statuit, quodcunque iuaret:
 Et fas omne facit fratre marita soror.
 Illa coit firma generis iunctura catena, 135
 Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
 Nec labor est; celare licet: pete munus ab illa.
 Cognato poterit nomine culpa tegi.
 Viderit amplexos aliquis; laudabimur ambo.
 Dicar prinigno fida nouerca meo. 140
- Non tibi per tenebras dari reseranda mariti
 Ianua, non custos decipiendus erit.
 Vt tenuit domus vna duos, domus vna tenebit.
 Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.
 Tutus eris mecum, laudemque merebere culpa; 145
 Tu licet in lecto conspiciare meo.
 Tolle moras tantum, properataque foedera iunge.
 Qui mihi nunc saeuit, sic tibi parcat Amor.
 Non ego dedignor supplex humilisque precari.
 Heu! vbi nunc fastus, altaque verba, iacent? 150
- Et pugnare diu, nec me submittere culpae
 Certa fui: certi si quid haberet Amor.
 Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
 Brachia, quid deceat, non videt vllus amans.
 Depuduit, profugusque pudor sua signa relinquit. 155
 Da veniam fassae, duraque corda doma.
 Quo mihi, quod genitor, qui possidet aequora, Minos?
 Quod veniant proau'i fulmina torta manu?

Quod

Quod sit auus, radiis frontem vallatus acuis,
 Purpureo tepidum qui mouet axe diem? 160
 Nobilitas sub Amore iacet; miserere priorum:
 Et, mihi si non vis parcere, parce meis.
 Est mihi dotalis tellus Iouis insula, Crete.
 Seruiat Hippolyto regia tota meo.
 Flecte feros animos; potuit corrumpere taurum 165
 Mater: eris tauro saeuior ipse truci?
 Per Venerem, parcas, oro, quae plurima mecum est:
 Sic nunquam, quae te spernere possit, ames.
 Sic tibi secretis agilis Dea saltibus adsit,
 Siluaque perdendas praebat alta feras. 170
 Sic faucant Satyri, montanaque numina Panes:
 Et cadat aduersa cuspide fossus aper.
 Sic tibi dent Nymphae, quamuis odisse puellas
 Diceris, arentem quae lenet vnda sitim.
 Addimus his lacrimas precibus quoque: verba precantis 175
 Perlegis, et lacrimas finge videre meas.

EPISTOLA V

OENONE PARIDI

Perlegis? an coniux prohibet noua? perlege; non est
 Ista Mycnaea littera facta manu.
 Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima siluis,
 Laesa queror de te, si sinis ipse, meo.
 Quis Deus opposuit nostris sua numina votis? 5
 Ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
 Leniter, ex merito quidquid patiare, ferendum est:
 Quae venit indignae poena, dolenda venit.
 Nendum tantus eras, cum, te contenta marito,
 Edita de magno flumine Nympha fui. 10

Qui nunc Priamides, adsit reuerentia vero,
 Seruus eras; seruo nubere Nympha tuli.
 Saepe greges inter requieuiimus arbore tecti;
 Mistaque cum foliis praebuit herba torum,
 Saepe super stramen foenoque iacentibus alto 15
 Defensa est humili cana pruina casa.
 Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos;
 Et tegetet catulos qua fera rupe suos?
 Retia saepe comes maculis distincta tetendi;
 Saepe citos egi per iuga longa canes. 20
 Incisae seruant a te mea nomina fagi:
 Et legor Oenone, falce notata, tua.
 Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt;
 Crescite, et in titulos surgite recta meos.
 Populus est, memini, fluuiali consita ripa, 25
 Est in qua nostri littera scripta memor.
 Popule, viue precor, quae consita margine ripae
 Hoc in rugoso cortice carmen habes:
Cum Paris Oenone poterit spirare relicta,
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua. 30
 Xanthe, retro propera; versaeque recurrite lymphae,
 Sustinet Oenonen deseruisse Paris.
 Illa dies fatum miserac mihi dixit: ab illa
 Pessima mutati coepit amoris hiems:
 Qua Venus et Iuno, sumtisque decentior armis 35
 Venit in arbitrium nuda Minerua tuum,
 Attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
 Vt mihi narrasti, dura per ossa tremor.
 Consului, neque enim modice terrebar, anusque,
 Longaenousque senes: constitit esse nefas. 40
 Caesa abies, sectaeque trabes, et, classe parata,
 Caerula ceratas accipit vnda rates.
 Flesti discedens: hoc saltem parce negare.
 Praeterito magis est iste pudendus amor.

- Et flesti, et nostros vidisti flentis ocellos. 45
 Miscuimus lacrimas moestus vterque suas.
 Non sic appositis vincitur vitibus vlnus,
 Vt tua sunt collo brachia nexa meo.
 Ah! quoties, cum te vento quererere teneri,
 Riserunt comites! ille secundus erat. 50
 Oscula dimissae quoties repetita dedisti!
 Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale!
 Aura leuis rigido pendentia lintea malo
 Suscitatur; et remis eruta canet aqua.
 Prosequor infelix oculis abeuntia vela, 55
 Qua licet; et lacrimis humet arena meis.
 Vtque celer venias virides Nereidas oro.
 Scilicet vt venias in mea damna celer.
 Votis ergo meis alii rediture redisti?
 Hei mihi! pro dira pellice blanda fui! 60
 Adspicit immensum moles natua profundum;
 Mons fuit: aequoreis illa resistit aquis.
 Hinc ega vela tuae cognoui prima carinae:
 Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
 Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora, 65
 Pertinui: cultus non erat ille tuus.
 Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura:
 Femineas vidi corde tremente genas.
 Non satis id fuerat: quid enim furiosa morabar?
 Haerebat gremio turpis amica tuo. 70
 Tunc vero rupique sinus, et pectora planxi,
 Et secni madidas vngue rigente genas:
 Impleuique sacra querulis vlulatibus Iden,
 Illinc has lacrimas in mea saxa tuli.
 Sic Helene doleat, desertaque coniuge ploret; 75
 Quaeque prior nobis intulit, ipsa ferat.
 Nunc tibi conueniant, quae te per aperta sequantur
 Aequora, legitimos destituantque toros,

- At cum pauper eras, armenta^{que} pastor agebas,
 Nulla, nisi Oenone, pauperis vxor erat. 80
 Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
 Nec de tot Priami dicar vt vna nurus.
 Non tamen vt Priamus Nymphæ socer esse recuset;
 Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
 Digna^{que} sum, et cupio fieri matrona potentis. 85
 Sunt mihi, quas possint scepra decere, manus.
 Nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
 Despice: purpureo sum magis apta toro.
 Denique, tutus amor meus est tibi; nulla parantur
 Bellæ, nec vltrices aduehit vnda rates. 90
 Tyndaris infestis fugitiua reposcitur armis.
 Hac venit in thalamos dote superba tuos.
 Quæ si sit Danaïs reddenda, vel Hectora fratrem,
 Vel cum Deïphobo Polydamanta roga.
 Quid grauis Antenor, Priamus quid suadeat ipse, 95
 Consule; quîs aetas longa magistra fuit.
 Turpe rudimentum, patriæ praeponere raptam.
 Causa pudenda tua est; iusta vir arma mouet.
 Nec tibi, si sapias, fidam promitte Lacaenam,
 Quæ sit in amplexus tam cito versa tuos. 100
 Vt minor Atrides temerati foedera lecti
 Clamat, et externo laesus amore dolet;
 Tu quoque clamabis. Nulla reparabilis arte
 Laesa pudicitia est: deperit illa semel.
 Ardet amore tui: sic et Menelaon amauit. 105
 Nunc iacet in viduo credulus ille toro.
 Felix Andromache, certo bene nupta marito!
 Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
 Tu leuior foliis, tunc cum, sine pondere succi,
 Mobilibus ventis arida facta, volant. 110
 Et minus est in te, quam summa pondus arista,
 Quæ leuis assiduis solibus vsta riget.

Hoc tua, nam recolo, quondam germana canebat,
 Sic mihi diffusis vaticinata comis:
 Quid facis, Oenone? quid arenae semina mandas? 115
 Non profecturis littora bubus aras.
 Graia iuuenca venit, quae te, patriamque, domumque
 Perdat: iö prohibe; Graia iuuenca venit.
 Dum licet, obscaenam ponto, Di, mergite puppim.
 Heu! quantum Phrygii sanguinis illa vehit! 120
 Dixerat; in cursu famulae rapuere furentem.
 At mihi flauentes diriguere comae.
 Ah! niuium vates miserae mihi vera fuisti!
 Possidet en! saltus illa iuuenca meos.
 Sit facie quamuis insignis, adultera certe est. 125
 Deseruit socios, hospite capta, Deos.
 Illam de patria Theseus, nisi nomine fallor,
 Nescio quis Theseus, abstulit ante sua.
 A iuvene et cupido credatur reddita virgo.
 Vnde hoc compererim tam bene, quaeris? amo. 130
 Vim licet appelles, et culpam nomine veles;
 Quae toties rapta est, praebuit ipsa rapi.
 At manet Oenone fallenti casta marito:
 Et poteras falli legibus ipse tuis.
 Me Satyri celeres, siluis ego tecta latebam, 135
 Quaesierunt rapido, turba proterua, pede:
 Cornigerumque caput pinu praecinctus acuta
 Faunus, in immensis qua tuncet Ida iugis.
 Me fide conspicuus Troiae munitor amavit.
 Ille meae spoliū virginitatis habet. 140
 Id quoque luctando; rupi tamen vngue capillos;
 Oraque sunt digitis aspera facta meis.
 Nec pretium stupri gemmas aurumue poposci.
 Turpiter ingenuum munera corpus emmit.
 Ipse, ratus dignam, medicas mihi tradidit artes; 145
 Admisitque meas ad sua dona manus.

Quaecunque herba potens ad opem, radixque medendi

Vtilis in toto nascitur orbe, mea est.

Me miseram, quod amor non est medicabilis herbis!

Deficior prudens artis ab arte mea.

150

Ipse repertor opis vaccas pavisse Pheracas

Fertur, et e nostro saucius igne fuit.

Quod neque graminibus tellus fecunda creandis,

Nec Deus, auxilium tu mihi ferre potes.

Et potes, et merui; dignae miserere puellae.

155

Non ego cum Danais arma cruenta fero.

Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:

Et tua, quod superest temporis, esse precor.

EPISTOLA VI

HYP SIP Y L E I A S O N I

Littora Thessaliae reduci tetigisse carina

Diceris, auratae vellere diues ouis.

Gratulor incolumi, quantum sinis; hoc tamen ipsa

Debueram scripto certior esse tuo.

Nam, ne pacta tibi praeter mea regna redires,

5

Cum cuperes; ventos non habuisse potes.

Quamlibet aduerso signetur epistola vento;

Hypsipyle missa digna salute fui.

Cur mihi fama prior, quam nuntia littera, venit,

Isse sacros Marti sub iuga panda boues?

10

Seminibus iactis segetes adolesse virorum,

Inque necem dextra non eguisse tua?

Peruigilem spoliium pecudis seruasse draconem,

Rapta tamen forti vellera fulua manu?

Haec ego si p ssem timide credentibus, Ista

15

Ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem!

Quid

Quid queror officium lenti cessasse mariti?
 Obsequium, maneo si tua, grande tuli.
 Barbara narratur venisse venefica tecum,
 In mihi promissi parte recepta tori, 20
 Credula res amor est; vtinam temeraria dicar
 Criminibus falsis insimulasse virum!
 Nuper ab Haemoniis hospes mihi Thessalus oris
 Venerat; et tactum vix bene limen erat:
 Aesonides, dixi, quid agit meus? Ille pudore 25
 Haesit, in opposita lumina fixus humo,
 Protinus exilui; tunicisque a pectore ruptis,
 Viuit? an, exclamo, me quoque fata trahunt?
 Viuit, ait; timidumque mihi iurare coëgi,
 Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est. 30
 Vt rediit animus, tua facta requirere coepi,
 Narrat, aënipedes Martis arasse boues;
 Vipereos dentes in humum pro semine iactos,
 Et subito natos arma tulisse viros:
 Terrigenas populos ciuili Marte peremptos, 35
 Implesse aetatis fata diurna suae,
 Deuicto serpente, iterum, si viuat Iason,
 Quacrimus; alternant spesque timorque fidem,
 Singula dum narrat; studio cursuque loquendi,
 Detegit ingenio vulnera facta suo. 40
 Hen! vbi pacta fides? vbi connubialia iura?
 Faxque sub arsuos dignior ire rogos?
 Non ego sum furtim tibi cognita; pronuba Iuno
 Adfuit, et scrtis tempora vinctus Hymen.
 At mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erinnyis 45
 Praetulit infaustas sanguinolenta faces.
 Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritonide pinu?
 Quid tibi cum patria, nauita Tiphys, mea?
 Non erat hic aries villo spectabilis aureo:
 Nec senis Aeëtae regia Lemnos erat, 50

- Certa fui primo, sed me mala fata trahebant,
 Hospita feminea pellere castra manu.
 Lemniadesque viros, nimium quoque, vincere norunt
 Milite tam forti ripa tuenda fuit.
 Vrbe virum vidi, tectoque animoque recepi: 55
 Hic tibi bisque aestas, bisque cucurrit hiems.
 Tertia messis erat: cum tu, dare vela coactus,
 Implesti lacrimis talia verba tuis:
 Abstrahor, Hypsipyle: sed, dent modo fata recursus,
 Vir tuus hinc abeo: vir tibi semper ero. 60
 Quod tamen e nobis grauida celatur in aluo,
 Vinat; et eiusdem sinus vterque parens.
 Hactenus: et, lacrimis in falsa cadentibus ora,
 Caetera te memini non potuisse loqui.
 Vltimus e sociis sacram conscendis in Argo. 65
 Illa volat: ventus concava vela tenet.
 Caerula propulsae subducitur vnda carinae:
 Terra tibi, nobis adspiciuntur aquae.
 In latus omne patens turris circumspicit vndas.
 Huc feror; et lacrimis osque sinusque madent. 70
 Per lacrimas specto; cupidaeque fauentia menti
 Longius adsueto lumina nostra vident.
 Adde preces castas, inmistaque vota timori,
 Nunc quoque te saluo persoluenda mihi.
 Vota ego persoluam? votis Medea fruetur? 75
 Cor dolet; atque ira mistus abundat amor.
 Dona feram templis, vinum quod Iasona perdo?
 Hostia pro damnis concidat icta meis?
 Non equidem segura fui; semperque verebar,
 Ne pater Argolica sumeret vrbe nurum. 80
 Argolidas timui: nocuit mihi barbara pellex.
 Non expectata vulnus ab hoste tuli.
 Nec facie meritisue placet; sed carmine mouit:
 Diraque cantata pabula falce metit.

- Illa reluctantem curru deducere Lunam 85
 Nititur, et tenebris abdere Solis equos.
 Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
 Illa loco silvas, viuaque saxa mouet.
 Per tumulos errat passis discincta capillis,
 Certaue de tepidis colligit ossa rogis. 90
 Denouet absentes: simulacraue cerea figit,
 Et miserum tenues in iecur vrget acus.
 Et quae nescierim melius; male quaeritur herbis,
 Moribus et forma conciliandus, amor.
 Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in vno 95
 Impavidus somno, nocte silente, frui:
 Scilicet vt tauros, ita te iuga ferre coëgit:
 Quaque feros angues, te quoque mulcet, ope.
 Adde, quod adscribi factis procerumque tuisque
 Se fauet; et titulo coniugis vxor obest. 100
 Atque aliquis Peliae de partibus acta venenis
 Imputat, et populum, qui sibi credat, habet.
 Non haec Aesonides, sed Phasias Aeëtine
 Aurea Phryxae terga reuellit ouis.
 Non probat Alcimede mater tua; consule matrem: 105
 Non pater, a gelido cui venit axe nurus.
 Illa sibi Tanai, Scythiacque paludibus vdae
 Quaerat, et a patria Phasidós vsque, virum.
 Mobilis Aeonide, vernaue incertior aura,
 Cur tua pollicito pondere verba carent? 110
 Vir meus hinc ieras, vir non meus inde redisti.
 Sim reducis coniux, sicut euntis eram.
 Si te nobilitas, generosaue nomina tangunt;
 En ego Minoo nata Thoante feror.
 Bacchus auus, Bacchi coniux redimita coróna 115
 Praeradiat stellis signa minora suis.
 Dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti:
 Me quoque res tales inter habere potes.

Nunc etiam peperi; gratare ambobus Iason:
 Dulce mihi grauidae fecerat auctor onus. 120
 Felix in numero quoque sum; prolemque gemellam
 Pignora Lucina bina fauente dedi.
 Si quaeris, cui sint similes; cognosceris illis.
 Fallere non norunt: caetera patris habent.
 Legatos quos paene dedi pro matre ferendos: 125
 Sed tenuit coeptas saeva nouerca vias.
 Medeam timui: plus est Medea nouerca.
 Medeae faciunt ad scelus omne manus.
 Spargere quae fratris potuit lauiata per agros
 Corpora, pignoribus parceret illa meis? 130
 Hanc tamen, o demens, Colchisque ablata venenis,
 Diceris Hypsipyles praeposuisse toro.
 Turpiter illa virum cognouit adultera virgo:
 Me tibi, teque mihi taeda pudica dedit.
 Prodidit illa patrem: rapui de caede Thoanta. 135
 Deseruit Colchos: me mea Lemnos habet.
 Quid refert, scelerata piam si vincit, et ipso
 Crimine dotata est, emeruitque virum?
 Lemniadum facinus culpo, non miror, Iason.
 Quamlibet iratis ipse dat arma dolor. 140
 Dic age, si ventis, vt oportuit, actus iniquis
 Intrasses portus, tuque comesque, meos;
 Obuiaque exissem foetu comitata gemello:
 Hiscere nempe tibi terra roganda foret.
 Quo vultu natos, quo me, scelerate, videres? 145
 Perfidiae pretio qua nece dignus eras?
 Ipse quidem per me tutus sospesque fuisses:
 Non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
 Pellicis ipsa meos implessem sanguine vultus,
 Quosque beneficiis abstulit illa suis. 150
 Medeae Medea forem; quod si quid ab alto
 Instus adest votis Iupiter ipse meis;

Quod gemit Hypsipyle, lecti quoque subnuba nostri
 Moereat, et leges sanciat ipsa suas.
 Utque ego destituor coniux materque duorum; 155
 A totidem natis orba sit, aque viro.
 Nec male parta diu teneat; peiusque relinquat.
 Exulet; et toto quaerat in orbe fugam.
 Quam fratri germana fuit, miseroque parenti
 Filia; tam natis, tam sit acerba viro. 160
 Cum mare, cum terras consumserit; aëra tentet.
 Erret inops, exspes, caede cruenta sua.
 Haec ego coniugio fraudata Thoantias oro.
 Viuite denoto nuptaque virque toro.

EPISTOLA VII

DIDO AENEAE

Sic, vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis,
 Ad vada Maeandri concinit albus olor.
 Nec, quia te nostrâ sperem prece posse moueri,
 Alloquor: aduerso mouimus ista Deo.
 Sed merita et famam, corpusque animumque pudicum 5
 Cum male perdiderim; perdere verba leue est.
 Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
 Atque idem venti vela fidemque ferent.
 Certus es, Aenea, cum foedere soluere naues:
 Quaeque vbi sint nescis, Itala regna sequi. 10
 Nec noua Carthago, nec te crescentia tangunt
 Moenia; nec sceptro tradita summa tuo.
 Facta fugis; facienda petis: quaerenda per orbem
 Altera, quaesita est altera terra tibi.
 Vt terram inuenias, quis eam tibi tradet habendam? 15
 Quis sua non notis arua tenenda dabit?

Alter habendus amor tibi restat, et altera Dido:
 Quamque iterum fallas, altera danda fides.
 Quando erit, ut condas instar Carthaginiis urbem,
 Et videas populos altus ab arce tuos? 20
 Omnia ut eueniant, nec te tua vota morentur;
 Unde tibi, quae te sic amet, vxor erit?
 Vror, ut inducto ceratae sulfure taedae:
 Ut pia fumosis addita tura focus.
 Aeneas oculis semper vigilantis inhaeret: 25
 Aenean animo noxque diesque refert.
 Ille quidem male gratus, et ad mea munera surdus:
 Et quo, si non sim stulta, carere velim:
 Non tamen Aenean, quamuis male cogitat, odi:
 Sed queror infidum, quaeque peius amo. 30
 Parce Venus nurui, durumque amplectere fratrem,
 Frater Amor: castris militet ille tuis.
 Atque, ego quem coepi, neque enim dedignor, amare,
 Materiam curae praebeat ille meae.
 Fallor; et ista mihi falso iactatur imago. 35
 Matris ab ingenio dissidet ille suae.
 Te lapis, et montes, innataque rupibus altis
 Robora, te saenae progenere ferae:
 Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
 Quo tamen aduersis fluctibus ire paras. 40
 Quo fugis? obstat hiems: hiemis mihi gratia prosit.
 Adspice, ut euersas concitet Euris aquas.
 Quod tibi maluerim, sine me debere procellis.
 Iustior est animo ventus et vnda tuo.
 Non ego sum tanti, quamuis merearis, inique, 45
 Ut pereas, dum me per freta longa fugis.
 Exerces pretiosa odia, et constantia magno;
 Si, dum me careas, est tibi vile mori.
 Iam venti ponent, strataque aequaliter vnda,
 Caeruleis Triton per mare curret equis. 50

- Tu quoque cum ventis vtinam mutabilis esses!
 Et, nisi duritia robora vincis, cris.
- Quid? si nescieris, insana quid aequora possint?
 Expertae toties tam male credis aquae?
- Vt pelago suadente etiam retinacula soluas, 55
 Multa tamen latus tristia pontus habet.
 Nec violasse fidem tentantibus aequora prodest.
 Perfidiae poenas exigit ille locus.
- Praecipue cum laesus Amor: quia mater Amoris
 Nuda Cytheriacis edita fertur aquis. 60
- Perdita ne perdam timeo, noceamue nocenti;
 Neu bibat acquoreas naufragus hostis aquas.
 Vine, precor: sic te melius, quam funere, perdam.
 Tu potius leti causa ferare mei.
- Finge, age, te rapido, nullum sit in omine pondus, 65
 Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
 Protinus occurrent falsae periuria linguae,
 Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
- Coniugis ante oculos deceptae stabit imago
 Tristis, et effusis sanguinolenta comis. 70
- Quidquid id est, totum merui, concede dicas:
 Quaeque cadent, in te fulmina missa putes.
 Da breue saeuitiae spatium pelagique tuaeque:
 Grande morae pretium tuta futura via est.
- Nec mihi parcat; puero parcatur Iulo. 75
 Te satis est titulum mortis habere meae.
 Quid puer Ascanius, quid Di meruere Penates?
 Ignibus ereptos obruet vnda Deos.
- Sed neque fers tecum: nec, quae mihi, perfide, iactas,
 Presserunt humeros sacra paterque tuos. 80
- Omnia mentiris; nec enim tua fallere lingua
 Incipit a nobis; primaque plector ego.
 Si quaeras, vbi sit formosi mater Iuli:
 Occidit, a duro sola relicta viro.

- Haec mihi narraras: at me mouere merentem. 85
 Illa minor culpa poena futura mea est.
 Nec mihi mens dubia est, quin te tua numina damnent.
 Per mare, per terras septima iactat hiems.
 Fluctibus eiectum tuta statione recepi,
 Vixque bene audito nomine, regna dedi. 90
 His tamen officiis vtinam contenta fuisset:
 Et mihi concubitus fama sepulta foret!
 Illa dies nocuit, qua nos decline sub antrum
 Caerulus subitis compulit imber aquis.
 Audieram vocem; Nymphas vlulasse putani. 95
 Eumenides fatis signa dedere meis.
 Exige, laese pudor, poenas, violate Sichaero:
 Ad quas, me miseram! plena pudoris eo.
 Est mihi marmorea sacratus in aede Sichaenus:
 Appositae frondes velleraque alba tegunt. 100
 Hinc ego me sensi noto quater ore citari:
 Ipse sono tenui dixit, Elissa, veni.
 Nulla mora est; venio: venio tibi debita coniux:
 Sed tamen admissi tarda pudore mei.
 Da veniam culpae, deceptit idoneus auctor. 105
 Inuidiam noxae detrahit ille meae.
 Diua parens, seniorque pater, pia sarcina nati,
 Spem mihi mausuri rite dedere viri.
 Si fuit errandum, causas habet error honestas.
 Adde fidem; nulla parte pigendus erit. 110
 Durat in extremum, vitaeque nouissima nostrae
 Prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.
 Occidit internas coniux mactatus ad aras:
 Et sceleris tanti praemia frater habet.
 Exul agor; cineresque viri patriamque relinquo: 115
 Et feror in duras, hoste sequente, vias.
 Applicor ignotis: fratrique elapsa fretoque,
 Quod tibi donauit, perfide, littus emo.

- Vrbem constitui; lateque patentia fixi
 Moenia, finitimis inuidiosa locis. 120
- Bella tument: bellis peregrina et femina tentor:
 Vixque rudes portas vrbis et arma paro.
- Mille procis placui: qui me coëre, querentes,
 Nescio quem thalamis praeposuisse suis.
- Quid dubitas vinctam Gaetulo tradere Iärbæ? 125
 Praebuerim sceleri brachia nostra tuo.
- Est etiam frater; cuius manus impia possit
 Respergi nostro, sparsa cruore viri.
- Pone Deos, et, quae tangendo, sacra, profanas:
 Non bene caelestes impia dextra colit. 130
- Si tu cultor eras elapsis igne futurus;
 Pocnitet elapsos ignibus esse Deos.
- Forsitan et grauidam Dido, scelerate, relinquis;
 Parsque tui lateat corpore clausa meo.
- Accedet fatis matris miserabilis infans;
 Et nondiun nato funeris auctor eris. 135
- Cumque parente sua frater morietur Iiili;
 Poenaeque conuexos auferet vna duos.
- Sed iubet ire Deus. vellem vetuisset adire;
 Punica nec Teucris pressa fuisset humus. 140
- Hoc duce, nempe Deo, ventis agitaris iniquis,
 Et teris in rapido tempora longa freto.
- Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
 Hectore si viuo, quanta fuere, forent.
- Non patrium Simoënta petis; sed Tybridas vndas. 145
 Nempe, vt peruenias, quo cupis, hospes eris.
- Vtque latet, vitatque tuas abstrusa carinas,
 Vix tibi continget terra petita seni.
- Hos potius populos in dotem, ambage remissa,
 Accipe; et aduectas Pygmalionis opes. 150
- Ilion in Tyriam transfer felicius vrbem:
 Inque loco regis scepra sacrata tene.

Si tibi mens auida est belli, si quaerit lūlus,
 Vnde suo partus Marte triumphus eat;
 Quem superet, ne quid desit, praebebimus hostem. 155
 Hic pacis leges, hic locus arma capit.
 Tu modo, per matrem, fraternaue tela, sagittas,
 Perque fugae cōmites, Dardana sacra, Deos:
 Sic superent, quoscumque tua de gente reportas,
 Mars ferus et damni sit modus ille tui, 160
 Ascaniusque snos feliciter impleat annos,
 Et senis Anchisae molliter ossa cubent:
 Parce precor domui, quae se tibi tradit habendam.
 Quod crimen dicis, praeter amasse, in eum?
 Non ego sum Phthias, magnisue oriunda Mycenis: 165
 Nec steterunt iu te virque paterque meus.
 Si pudet vxoris; non nupta, sed hospita dicar.
 Dum tua sit Dido, quodlibet esse feret.
 Nota mihi freta sunt Afrum frangentia littus:
 Temporibus certis dantque negantque viam. 170
 Cum dabit aura viam, praebebis carbasa ventis.
 Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
 Tempus vt obseruem, manda mihi; certius ibis:
 Nec te, si cupies, ipse manere sinam.
 Et socii requiem poscunt; lauiataque classis 175
 Postulat exiguas semirefecta moras.
 Pro meritis, et si qua tibi debebimus vltro,
 Pro spe coniugii tempora parua peto.
 Dum freta mitescunt, et Amor: dum tempore et vsu
 Fortiter edisco tristia posse pati. 180
 Sin minus; est animus nobis effundere vitam.
 In me crudelis non potes esse diu.
 Adspicias vtinam, quae sit scribentis imago!
 Scribimus; et gremio Troicus ensis adest:
 Perque genas lacrimae strictum labuntur in ense; 185
 Qui iam pro lacrimis sanguine tinctus erit.

Quam

Quam bene conueniunt fato tua munera nostro!
 Instruis impensa nostra sepulcra breui.
 Nec mea nunc primo feriuntur pectora telo:
 Ille locus saeui vulnus Amoris habet. 190
 Anna soror, soror Anna, meae male conscia culpae,
 Iam dabis in cineres vltima dona meos.
 Nec, consumpta rogis, inscribar, Elissa Sichaei;
 Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
Praebuit Aeneas et caussam mortis et cusem. 195
Ipsa sua Dido concidit vsa manu.

EPISTOLA VIII

HERMIONE ORESTAE

(Alloquor Hermione nuper fratremque virumque,
 Nunc fratrem; nomen coniugis alter habet.)
 Pyrrhus Achillides, animosus imagine patris,
 Inclusam contra iusque piunque tenet.
 Quod potui, renui; ne non inuita tenerer: 5
 Caetera femineae non valere manus.
 Quid facis, Aeacide? non sum sine vindice, dixi:
 Haec tibi sub domino, Pyrrhe, puella suo est.
 Surdior ille freto clamantem nomen Orestae
 Traxit inornatis in sua tecta comis. 10
 Quid grauius capta Lacedaemone serua tulissem,
 Si raperet Graias barbara turba nurus?
 Parcius Andromachen vexauit Achaïa victrix,
 Cum Danaus Phrygias vreret ignis opes.
 At tu, cura mei si te pia tangit, Oreste, 15
 Iniice non timidas in tua iura manus.

- An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
 Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
 Sit socer exemplo, nuptae repetitor ademptae:
 Cui pia militiae caussa puella fuit. 20
- Si socer ignauus vidua sedisset in aula:
 Nupta foret Paridi mater, vt ante fuit.
 Nec tu mille rates sinuosaque vela pararis;
 Nec nuncios Danai militis: ipse veni.
 Sic quoque eram repetenda tamen: nec turpe marito, 25
 Aspera pro caro bella tulisse toro.
 Quid? quod auus nobis idem Pelopeius Atreus?
 Et, si non esses vir mihi, frater eras?
 Vir, precor, vxori, frater succurre sorori:
 Instant officio nomina bina tuo. 30
- Me tibi Tyndareos, vita grauis auctor et annis,
 Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
 At pater Aeacidae promiserat inscius acti;
 Plus quoque, qui prior est ordine, possit auus.
 Cum tibi nubebam, nulli mea taeda nocebat: 35
 Si iungar Pyrrho, tu mihi laesus eris.
 Et pater ignoscet nostro Menelaus amori:
 Succubuit telis praepetis ipse Dei.
 Quem sibi permisit, genero permittit amorem:
 Proderit exemplo mater amata suo. 40
- Tu mihi, quod matri pater, es: quas egerat olim
 Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
 Ille licet patriis sine fine superbiat actis;
 Et tu, quae referas, acta parentis habes.
 Tantalides omnes, ipsumque regebat Achillem. 45
 Hic pars militiae; dux erat ille ducum.
 Tu quoque habes proauum Pelopen, Pelopisque parentem:
 Si melius numeres, a Ioue quintus eris.
 Nec virtute cares: arma inuidiosa tulisti.
 Sed tu quid faceres? induit illa pater. 50

Materia vellem fortis meliore fuisses :
 Non lecta est, operi sed data caussa tuo.
 Hanc tamen implesti; iuguloque Aegysthus aperto
 Tecta cruentavit, quae pater ante tuus.
 Increpat Aeacides, laudemque in crimina vertit; 55
 Et tamen aspectus sustinet ille meos.
 Rumpor, et ora mihi pariter cum mente tumescunt:
 Pectoraque inclusis ignibus vsta dolent.
 Hermione coram quidquamne obiectet Orestae?
 Nec mihi sunt vires; nec ferus ensis adest. 60
 Flere licet certe: flendo diffundimus iram:
 Perque sinum lacrimae, fluminis instar, eunt.
 Has solas habeo semper, semperque profundo.
 Hument incultae fonte perenne genae.
 Hoc generis fato, quod nostros errat in annos, 65
 Tantalides matres apta rapina sumus.
 Non ego fluminei referam mendacia cygni:
 Nec querar in plumis delituisse Ionem.
 Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
 Vecta peregrinis Hippodamia rotis. 70
 Castori Amyclaeo et Amyclaeo Polluci
 Reddita Mopsopia Taenaris vrbe soror.
 Taenaris, Idaeo traus aequor ab hospite rapta,
 Argolicas pro se vertit in arma manus.
 Vix equidem memini; memini tamen: omnia luctus, 75
 Omnia solliciti plena timoris erant.
 Flebat auus, Phoebeque soror, fratresque gemelli:
 Orabat superos Leda, suumque Ionem.
 Ipsa ego, non longos etiam nunc scissa capillos,
 Clamabam, Sine me, me sine, mater, abis? 80
 Nam coniux aberat. ne non Pelopeia credar,
 Ecce Neoptolemo praeda parata fui.
 Pelides vtinam vitasset Apollinis arcus!
 Damnaret nati facta proterua pater.

- Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli 85
 Abducta viduum coniuge flere virum.
- Quae mea caelestes iniuria fecit iniquos?
 Quod mihi, vac miserae! sidus obesse querar?
 Parua meâ sine matre fui; pater arma ferebat:
 Et, duo cum viuant, orba duobus eram. 90
 Non tibi blanditias primis, mea mater, in armis
 Incerto dictas ore puella tuli.
- Non ego captui breuibus tua colla lacertis:
 Nec gremio sedi sarcina grata tuo.
- Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito 95
 Intraui thalamos, matre parante, nouos.
- Obuia prodieram reduci tibi; vera fatebor:
 Nec facies nobis nota parentis erat.
- Te tamen esse Helenen, quod eras pulcherrima, sensi.
 Ipsa requirebas, quae tibi nata foret. 100
 Pars haec vna mihi coniux bene cessit Orestes:
 Is quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
- Pyrrhus habet raptam, reduce et victore parente:
 Muneris hoc nobis diruta Troia dedit.
- Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat, 105
 Perfruo infelix liberiore malo.
- Nox vbi me thalamis vlulantem et acerba gementem
 Condidit, in moesto procubuique toro;
 Pro somno lacrimis oculi funguntur obortis:
 Quaque licet fugio, sicut ab hoste, virum. 110
 Saepe malis stupeo; rerumque oblita locique
 Ignara tetigi Scyria membra manu.
- Vtque nefas sensi; male corpora tacta relinquo:
 Et mihi pollutas credor habere manus.
- Saepe Neoptolemi pro nomine nomen Orestae 115
 Exit: et errorem vocis, vt omen, amo.
- Per genus infelix iuro, generisque parentem,
 Qui freta, qui terras, qui sua regna quatit;

Per patris ossa tui, patruī mihi; quae tibi debent,
 Quod se sub tumulo fortiter vltā iacent: 120
 Aut ego praemoriar, primoque extinguar in aeuo;
 Aut ego Tantalidae Tantalīs vxor ero.

EPISTOLA IX

DEIANIRA HERCVLI

Gratulor Oechaliam titulis accedere vestris:
 Victorem victae succubuisse queror.
 Fama Pelasgiadas subito peruenit in vrbes
 Decolor, et factis inficianda tuis;
 Quem nunquam Iuno, sericsque immensa laborum 5
 Fregerit; huic lölen imposuisse iugum.
 Hoc velit Eurystheus, velit hoc germana Tonantis;
 Laetaque sit vitae labe noquerca tuae.
 At non ille velit, cui nox, si creditur, vna
 Non tanti, vt tantus conciperere, fuit. 10
 Plus tibi, quam Iuno, nocuit Venus. illa premendo
 Sustulit: haec humili sub pede colla tenet.
 Respice vindicibus pacatum viribus orbem
 Qua latam Nereus caeruleus arabit humum.
 Se tibi pax terrae, tibi se tota acquora debent: 15
 Implesti meritis Solis vtramque domum.
 Quod te laturum, est, caelum prior ipse tulisti:
 Hercule supposito sidera fulsit Atlas.
 Quid nisi notitia est misero quaesita pudori,
 Si cumulas turpi facta priora nota? 20
 Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
 Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras?
 Coepisti melius, quam desinis. vltima primis
 Cedunt: dissimiles hic vir et ille puer.

Quem non mille ferae, quem non Stheneleius hostis, 25
 Non potuit Iuno vincere; vincit Amor.
 At bene nupta feror; quia nominer Herculis vxor:
 Sitque socer, rapidis qui tonat altus equis.
 Quam male inaequales veniant ad aratra iuenci,
 Tam premitur magno coniuge nupta minor. 30
 Non honor est, sed ouus, species laesura ferentem:
 Si qua voles apte nubere, nube pari.
 Vir mihi semper abest; et coniuge notior hospes
 Monstraque, terribiles persequiturque feras.
 Ipsa domo vidua, votis operata pudicis, 35
 Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat.
 Inter serpentes aprosque auidosque leones
 Iactor, et esuros terna per ora canes.
 Me pecudum fibrae, simulacraque inania somni,
 Ominaque arcana nocte petita mouent. 40
 Aucupor infelix incertae murmura famae:
 Speque timor dubia, spesque timore cadit.
 Mater abest; queriturque Deo placuisse potenti.
 Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adest.
 Arbitr Eurystheus irae Iunonis iniquae 45
 Sentitur nobis, iraque longa Deae.
 Haec mihi ferre parum est: peregrinos addis amores:
 Et mater de te quaelibet esse potest.
 Non ego Partheniis temeratam vallibus Augem,
 Nec referam partus, Ormeni nympha, tuos. 50
 Non tibi crimen erunt Theutrancia turba sorores:
 Quarum de populo nulla relicta tibi.
 Vna, recens crimen, praefertur adultera nobis;
 Vnde ego sum Lydo facta nouerca Lamo.
 Maeandros, toties qui terris errat in isdem, 55
 Qui lassas in se saepe retorquet aquas,
 Vidit in Herculeo suspensa monilia collo;
 Illo, cui caelum sarcina parua fuit.

- Non puduit fortes auro cohibere lacertos,
 Et solidis gemmas apposuisse toris. 60
- Nempe sub his animam pestis Nemeea lacertis
 Edidit: vnde humerus teguina laeuus habet.
- Ausus es hirsutos mitra redimire capillos:
 Aptior Herculeae populus alba comae.
- Nec te Maeonia, lasciuae more puellae, 65
 Incingi zona dedecuisse putas?
- Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
 Efferus humana qui dape pauit equas?
- Si te vidisset cultu Busiris in isto;
 Huic victor victo nempe pudendus eras. 70
- Detrahat Antacus duro redimicula collo;
 Ne pigeat molli succubuisse viro.
- Inter Iōniacas calathum tenuisse puellas
 Diceris; et dominae pertimuisse minas.
- Non fugis, Alcide, victricem mille laborum 75
 Basilibus calathis imposuisse manum?
- Crassaque robusto deducis pollice fila,
 Aequaque formosae pensa rependis herae?
- Ah! quoties, digitis dum torques stamina duris,
 Praeualidae fusos comminuere manus. 80
- Crederis, infelix, scuticae tremefactus habenis,
 Ante pedes dominae procubuisse tuae.
- Eximiis pompis praeconia summa triumphii,
 Factaque narrabas dissimulanda tibi.
- Scilicet immanes elisis faucibus hydros 85
 Infantem cunis inuoluisse manum?
- Vt Tegeeus aper cupressifero Erymantho
 Incubet, et vasto pondere laedat humum?
- Non tibi Threiciis affixa penatibus ora,
 Non hominum pingues caede tacentur equae? 90
- Prodigiumque triplex, armenti diues Iberi
 Geryones; quamuis in tribus vnus erat?

- Inque canes totidem trunco digestus ab vno
 Cerberos, implicitis angue minante comis?
 Quaeque redundabat fecundo vulnere serpens 95
 Fertilis, et damnis diues ab ipsa suis?
 Quique inter laeuumque latus laeuumque lacertum
 Praegraue compressa fauce pependit onus?
 Et male confisum pedibus formaque bimembri
 Pulsum Thessalicis agmen equestre ingis? 100
 Haec tu Sidonio potes insignitus amictu
 Dicere? non cultu lingua retenta silet?
 Se quoque Nympha tuis ornauit Iordanis armis,
 Et tulit e capto nota tropaea viro.
 I nunc, tolle animos, et fortia gesta recense: 105
 Quod tu non esses iure, vir illa fuit.
 Qua tanto minor es, quanto te, maxime rerum,
 Quam quos vicisti, vincere maius erat.
 Illi procedit rerum mensura tuarum.
 Cede bonis: heres laudis amica tuae. 110
 Pro pudor! hirsuti costas exuta leonis
 Aspera texerunt vellera molle latus.
 Falleris, et nescis: non sunt spolia ista leonis,
 Sed tua, tuque feri victor es; illa tui.
 Femina tela tulit Lernaëis atra venenis, 115
 Ferre grauem lana vix satis apta colum:
 Instruxitque manum claua dōmitrice ferarum:
 Vidit et in speculo coniugis arma sui.
 Haec tamen audieram: licuit non credere famae;
 En venit ad sensus mollis ab aure dolor. 120
 Ante meos oculos adducitur aduena pellex:
 Nec mihi, quae patior, dissimulare licet.
 Non sinis auerti; mediam captiua per urbem
 Inuitis oculis adspicienda venit.
 Nec venit incultis, captarum more, capillis, 125
 Fortunam vultus fassa tegendo suos.

Ingreditur late lato spectabilis auro:
 Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
 Dat vultum populo sublime sub Hercule victo:
 Oechaliam viuo stare parente putes. 130
 Forsitan et, pulsa Aetolide Deianira,
 Nomine deposito pellicis, vxor erit:
 Eurytidosque Iöles, atque insani Alcidae
 Turpia famosus corpora iunget Hymen.
 Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus, 135
 Et iacet in gremio languida facta manus.
 Me quoque cum multis, sed me sine crimine, amasti:
 Ne pigeat, pugnae bis tibi caussa fui.
 Cornua flens legit ripis Achelous in vdis,
 Truncaque limosa tempora mersit aqua. 140
 Semiuir occubuit in letifero Eueno
 Nessus; et infecit sanguis equinus aquas.
 Sed quid ego haec refero? scribenti nuntia venit
 Fama, virum tunicae tabe perire meae.
 Hei mihi! quid feci? quo me furor egit amantem? 145
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 An tuus in media coniux lacerabitur Oeta?
 Tu, sceleris tanti caussa, superstes eris?
 Si quid adhuc habeo facti, cur Herculis vxor
 Credar; coniugii mors mihi pignus erit. 150
 Tu quoque cognosces in me, Meleagre, sororem.
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 Heu deuota domus! solio sedet Agrios alto:
 Oenea desertum nuda senecta premit.
 Exulat ignotis Tydeus germanus in oris. 155
 Alter fatali viuis in igne fuit.
 Exegit ferrum sua per praecordia mater.
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 Deprecor hoc vnum, per iura sacerrima lecti;
 Ne videar fatis insidiata tuis. 160

Nessus, vt est auidum percussus arundine pectus,

Hic, dixit, vires sanguis amoris habet.

Illita Nesseo nisi tibi texta veneno.

Impia quid dubitas Deïanira mori?

Iamque vale, seniorque pater, germanaque Gorge, 165

Et patria, et patriae frater' adempte tuae.

Et tu lux oculis hodierna nouissima nostris,

Virque, sed o possis! et puer Hylle, vale.

EPISTOLA X

ARIADNE THESEO

Mitius inueni, quam te, genus omne ferarum:

Credita non vlli, quam tibi, peius eram.

Quae legis, ex illo, Theseu, tibi littore mitto,

Vnde tuam sine me vela tulere ratem.

In quo me somnusque meus male prodidit, et tu, 5

Per facinus somnis insidiate meis.

Tempus erat, vitrea quo primum terra pruina

Spargitur, et tectae fronde queruntur aues.

Incertum vigilans, a somno languida, moui

Thesea pressuras semisupina manus. 10

Nullus erat: referoque manus, iterumque retento,

Perque torum moueo brachia: nullus erat.

Excussere metus somnum. conterrita surgo:

Membraque sunt viduo praecipitata toro.

Protinus adductis sonuerunt pectora palmis: 15

Vtque erat e somno turbida, rapta coma est.

Luna fuit: specto, si quid, nisi littora, cernam.

Quod videant oculi, nil, nisi littus, habent.

Nunc huc, nunc illuc, et vtroque sine ordine curro:

Alta puellares tardat arena pedes. 20

Interca

Interea toto clamanti littore, Theseu,
 Reddebant nomen concaua saxa tuum:
 Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat;
 Ipse locus miserae ferre volebat opem.
 Mons fuit; apparent frutices in vertice rari: 25
 Hinc scopulus raucis pendet adesus aquis.
 Adscendo; vires animus dabat: atque ita late
 Aequora prospectu metior alta meo.
 Inde ego, nam ventis quoque sum crudelibus vsa,
 Vidi praecipiti carbasa tenta Noto. 30
 Aut vidi: aut etiam, cum me vidisse putarem,
 Frigidior glacie semanimisque fui.
 Nec languere diu patitur dolor. excitor illo,
 Excitor; et summa Thesea voce voco.
 Quo fugis? exclamo: scelerate, reuertere, Theseu. 35
 Flecte ratem; numerum non habet illa suum.
 Haec ego, quod voci deerat, plangore replebam.
 Verbera cum verbis mista fuere meis.
 Si non audires, vt saltem cernere posses,
 Lactatae late signa dedere manus. 40
 Candidaque imposui longae velamina virgae,
 Scilicet oblitos admonitura mei.
 Iamque oculis ereptus eras: tum denique fleui.
 Torpuerant molles ante dolore genae.
 Quid potius facerent, quam me mea lumina flerent, 45
 Postquam desierant vela videre tua?
 Aut ego diffusis erravi sola capillis,
 Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo:
 Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi:
 Quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui. 50
 Saepe torum repeto, qui nos acceperat ambos;
 Sed non acceptos exhibiturus erat.
 Et tua, qua possum, pro te vestigia tango;
 Strataque, quae membris intepuere tuis.

Incumbo;

- Incumbo; lacrimisque toro manante profusis, 55
 Pressimus, exclamo, te duo: redde duos.
 Venimus huc ambo: cur non discedimus ambo?
 Perfide, pars nostri, lectule, maior vbi est?
 Quid faciam? quo sola ferar? vacat insula cultu.
 Non hominum video, non ego facta boum. 60
 Omne latus terrae cingit mare. nauita nusquam:
 Nulla per ambiguas puppis itura vias.
 Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque;
 Quid sequar? accessus terra paterna negat.
 Vt rate felici pacata per aequora labar; 65
 Temperet vt ventos Aeolus; exul ero.
 Non ego te, Crete, centum digesta per vrbes,
 Adspiciam, puero cognita terra Ioui.
 Nam pater, et tellus in isto regnata parenti,
 Proditae sunt facta nomina cara meo. 70
 Cum tibi, ne victor tecto morerere recuruo,
 Quae regerent passus, pro duce fila dedi.
 Cum mihi dicebas, Per ego ipsa pericula iuro,
 Te fore, dum nostrum viuere vterque, meam.
 Viuimus: et non sum, Thesen, tua. si modo viuis, 75
 Femina, periuri fraude sepulta viri.
 Me quoque, qua fratrem, maclasses, improbe, claua;
 Esset, quam dederas, morte soluta fides.
 Nunc ego non tantum, quae sum passura, recordor;
 Sed quaecunque potest vlla relicta pati. 80
 Occurrunt animo peremidi mille figurae:
 Morsque minus poenae, quam mora mortis, habet.
 Iam iam venturos aut hac, aut suspicor illac,
 Qui lanient auido viscera dente, lupos.
 Fersitan et fuluos tellus alat ista leones. 85
 Quis scit, an haec saeuas tigridas insula habet?
 Et freta dicuntur magnas expellere phocas.
 Quid vetat et gladios per latus ire meum?

- Tantum ne religer dura captiua catena;
 Nene traham serua grandia pensa manu: 90
 Cui pater est Minos, cui mater filia Phoebi:
 Quodque magis memini, quae tibi pacta fui.
 Si mare, si terras, porrectaque littora vidi;
 Multa mihi terrae, multa minantur aquae.
 Caelum restabat: timeo simulacra deorum. 95
 Destituor rabidis praeda cibusque feris.
 Sine colunt habitantque viri, diffidimus illis.
 Externos didici laesa timere viros.
 Viueret Androgeos vtinam, nec facta luisses
 Impia funeribus, Cecropi terra, tuis! 100
 Nec tua mactasset nodoso stipite, Theseu,
 Ardua parte virum dextera, parte bouem!
 Nec tibi, quae reditus monstrarent, fila dedissem,
 Fila per adductas saepe recepta manus!
 Non equidem miror, si stat victoria tecum, 105
 Strataque Cretaeam bellua tinxit humum.
 Non poterant figi praecordiâ ferrea cornu:
 Vt te non tegeres, pectore tutus eras.
 Illic tu silices, illic adamantâ tulisti:
 Illic, qui silices, Thesea, vincat, habes. 110
 Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?
 At semel aeterna nocte preuenda fui.
 Vos quoque, crudeles venti, nimiumque parati;
 Flaminaque in lacrimas officiosa meas.
 Dextera crudelis, quae me fratremque necauit: 115
 Et data poscenti, nomen inane, fides.
 In me iurarunt somnus ventusque fidesque.
 Proditâ sum caussis vna puella tribu.
 Ergo ego nec lacrimas matris moritura videbo:
 Nec, mea qui digitis lunina condât, erit? 120
 Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:
 Nec positos artus vnget amica manus?

- Ossa superstabant volucres inhumata marinae?
 Haec sunt officii digna sepulcra meis?
 Ibis Cecropios portus, patriaque receptus 125
 Cum steteris vrbis celsus in arce inae,
 Et bene narraris letum taurique virique,
 Sectaque per dubias saxea tecta vias;
 Me quoque narrato sola tellure relictam:
 Non ego sum titulis surripienda tuis. 130
 Nec pater est Aegeus; nec tu Pittheïdos Aethrae
 Filius: auctores saxa fretumque tui.
 Dî facerent, vt me summa de puppe videres!
 Mouisset vultus moesta figura tuos.
 Nunc quoque non oculis, sed, qua potes, adspice mente 135
 Haerentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.
 Adspice demissos lugentis in ore capillos;
 Et tunicas lacrimis, sicut ab imbre, graues.
 Corpus, vt impulsae segetes Aquilonibus, horret:
 Litteraque articulo pressa tremente labat. 140
 Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro.
 Debita sit facto gratia nulla meo:
 Sed nec poena quidem, si non ego caussa salutis,
 Non tamen est, cur sis tu mihi caussa necis.
 Has tibi, plangendo lugubria pectora lassas, 145
 Infelix tendo trans freta longa manus.
 Hos tibi, qui superant, ostendo moesta capillos.
 Per lacrimas oro, quas tua facta mouent:
 Flecte ratem, Theseu; versoque relabere vento.
 Si prius occidero, tu tamen ossa leges. 150

EPISTOLA XI

CANACE MACAREO

Si qua tamen caecis errabunt scripta lituris;
 Oblitus a dominae caede libellus erit.
 Dextra tenet calamum; strictum tenet altera ferrum,
 Et iacet in gremio charta soluta meo.
 Haec est Aeolidos fratri scribentis imago: 5
 Sic videor duro posse placere patri.
 Ipse necis cuperem nostrae spectator adesset;
 Auctorisque oculis exigeretur opus.
 Vt ferus est, multoque suis truculentior Euris,
 Spectasset siccis vulnera nostra genis. 10
 Scilicet est aliquid, cum saeuus viuere ventis:
 Ingenio populi conuenit ille sui.
 Ille Noto Zephyroque, et Sithonio Aquiloni
 Imperat, et pennis, Eure proterue, tuis.
 Imperat heu! ventis; tumidae non imperat irae: 15
 Possidet et vitiis regna minora suis.
 Quid iuuat adnotam per auorum nomina coelo
 Inter cognatos posse referre Iouem?
 Num minus infestum, funebria munera, fertum
 Feminea teneo, non mea tela, manu? 20
 O! vtinam, Macareu, quae nos commisit in vnum,
 Venisset leto serior hora meo!
 Cur vnquam plus me, frater, quam frater amasti?
 Et tibi, non debet quod soror esse, fui?
 Ipsa quoque incalui: qualemque audire solebam, 25
 Nescio quem sensi corde tepente Deum.
 Fugerat ore color: macies adduxerat artus:
 Sumebant minimos ora coacta cibos.
 Nec somni faciles, et nox erat annua nobis:
 Et gemitum nullo laesa dolore dabam. 30

Nec, cur haec facerem, poteram mihi reddere causam:

Nec noram, quid amans esset: at illud eram.

Prima malum nutrix animo praesensit anili:

Prima mihi nutrix, Acoli, dixit, amas.

Erubui, gremioque pudor deiecit ocellos.

35

Haec satis in tacita signa fatentis erant.

Iamque tumescebant vitiiati pondera ventris,

Aegraque futitum membra grauabat onus.

Quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix

Attulit, audaci supposuitque manu?

40

Vt penitus nostris, hoc te celauimus vnum,

Visceribus crescens excuteretur onus.

Ah! nimium viua admotis restitit infans

Artibus; et tecto tutus ab hoste fuit.

Iam nouies erat orta soror pulcherrima Phoebi,

45

Denaque luciferos Luna mouebat equos.

Nescia quae faceret subitos mihi caussa dolores,

Et rudis ad partus, et noua miles eram.

Nec tenui vocem. Quid, ait, tua criuina prodis?

Oraque clamantis conscia pressit anus.

50

Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit;

Sed timor, et nutrix, et pudor ipse, vetant.

Continno gemitus, elapsaque verba rependo:

Et cogor lacrimas combibere ipsa meas.

Mors erat ante oculos; et opem Lucina negabat:

55

Et graue, si morerer, mors quoque crimen erat.

Cum superincumbens, scissa tunicaque comaque,

Pressa refouisti pectora nostra tuis.

Et mihi, Viue soror, soror o! carissimâ, dixti,

Viue: nec vnus corpore perde duos.

60

Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es.

Illius, es de quo mater, et vxor eris.

Mortua, crede mihi, tamen ad tua verba reuixi:

Et positum est vteri crimen onusque mei.

Quid

Quid tibi grataris? media sedet Acolus aula: 65
 Crimina sunt oculis surripienda patris.
 Frugibus infantem, ramisque albetis oliuae,
 Et lenibus vittis sedula celat anus:
 Fictaque sacra facit, dicitque precantia verba.
 Dat populus sacris, dat pater ipse, viam. 70
 Iam prope limen erat: patrias vagitus ad aures
 Venit, et indicio proditur ille suo.
 Eripit infantem, mentitaque sacra reuelat
 Aeolus. insana regia voce sonat.
 Vt mare fit tremulum, tenui cum stringitur aura; 75
 Vt quatitur tepido fraxina virga Noto;
 Sic mea vibrari pallentia membra videres.
 Quassus ab imposito corpore lectus erat.
 Irruit, et nostrum vulgat clamore pudorem:
 Et vix a misero continet ore manus. 80
 Ipsa nihil, praeter lacrimas, pudibunda profudi:
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
 Iamque dari paruum canibusque aibusque nepotem
 Iusserat; in solis destituique locis.
 Vagitus dedit ille miser; sensisse putares: 85
 Quaque suum poterat voce rogabat auum.
 Quid mihi tunc animi credas, germane, fuisse;
 Nam potes ex animo colligere ipse tuo;
 Cum mea me coram siluas inimicus in altas
 Viscera montanis ferret edenda lupis? 90
 Exierat thalamo: tunc demum pectora plangi
 Contigit, inque meas vnguibus ire genas.
 Interea patrius vultu moerente satellites
 Venit, et indignos edidit ore sonos:
 Acolus hunc ense mittit tibi; tradidit ense: 95
 Et iubet ex merito scire, quid iste velit.
 Scimus; et vtemur violento fortiter ense:
 Pectoribus condam dona paterna meis.

His mea muneribus, genitor, connubia donas?
 Hac tua dote, pater, filia diues erit? 100
 Tolle procul decepte faces, Hymenaec, maritas:
 Et fuge turbato tecta nefanda pede.
 Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atrae:
 Vt meus ex isto luceat igne rogas.
 Nubite felices Parca meliore, sorores: 105
 Admissi memores sed tamen este mei.
 Quid puer admisit tam paucis editus horis?
 Quo laesit facto, vix bene natus, auum?
 Si potuit meruisse necem, meruisse putetur.
 Ah! miser admisso plectitur ille meo! 110
 Nate, dolor matris, rabidarum praeda ferarum,
 Hei mihi! natali dilacerate tuo:
 Nate, parum fausti miserabile pignus amoris;
 Haec tibi prima dies, haec tibi summa fuit.
 Non mihi te licuit lacrimis perfundere iustis: 115
 In tua non tonsas ferre sepulcra comas.
 Non superincubui: non oscula frigida carpsi.
 Diripiunt auidae viscera nostra ferae.
 Ipsa quoque infantes cum vulnere prosequar umbras:
 Nec mater fuero dicta, nec orba diu. 120
 Tu tamen, o! frustra miserae sperate sorori,
 Sparsa, precor, nati collige membra tui:
 Et refer ad matrem, socioque impone sepulcro:
 Vrnaque nos habeat, quamlibet arcta, duos.
 Viue memor nostri, lacrimasque in vulnere funde: 125
 Neue reformida corpus amantis amans.
 [Tu, rogo, proiectae nimium mandata sororis
 Perfer. mandatis perfruar ipsa patris.]

EPISTOLA XII

MEDEA IASONI

At tibi Colchorum, memini, regina vacavi,
 Ars mea, cum peteres, vt tibi ferret opem.
 Tunc, quae dispensant mortalia fila, sorores
 Debuerant fusos euoluïsse meos.
 Tunc potui Medea mori bene. quidquid ab illo 5
 Produxi vitae tempore, poena fuit.
 Hei mihi! cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
 Phryxeam petiit Pelias arbor ouem?
 Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo;
 Turbaque Phasiacam Graia bibistis aquam? 10
 Cur mihi plus aequo flauï placuere capilli;
 Et decor, et linguae gratia ficta tuae?
 Aut, semel in nostras quoniam noua puppis arenas
 Venerat, audaces attuleratque viros,
 Isset anhelatos non praemedicatus in ignes 15
 Immemor Aesonides, oraque adunca boum.
 Semina iecisset; totidem sensisset et hostes:
 Vt caderet cultu cultor ab ipse suo.
 Quantum perfidiae tecum, scelerate, perisset!
 Demta forent capiti quam mala multa meo! 20
 Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas.
 Hac fruar: haec de te gaudia sola feram.
 Inssus inexpertam Colchos aduertere puppim,
 Intrasti patriae regna beata meae.
 Hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic est. 25
 Quam pater est illi, tam mihi diues erat.
 Hic Ephyren biuarem; Scythia tenuis ille niuosa
 Omne tenet, Ponti qua plaga laeua iacet.
 Accipit hospitio iuuenes Aeëta Pelasgos,
 Et premitis pictos corpora Graia toros. 30

Tunc ego te vidi: tunc coepi scire quid esses.
 Illa fuit mentis prima ruina meae.
 Vt vidi, vt perii; nec notis ignibus arsi,
 Ardet vt ad magnos pinea taeda Deos.
 Et formosus eras, et me mea fata trahebant; 35
 Abstulerant oculi lumina nostra tui.
 Perfide, sensisti: quis enim bene celat amorem?
 Eminet indicio prodita flamma suo.
 Dicitur interea tibi lex; vt dura ferorum
 Insolito premeres vomere colla bouum. 40
 [Martis erant tauri plus, quam per cornua, sacui;
 Quorum terribilis spiritus ignis erat.]
 Aere pedes solidi, praetentaque naribus aera:
 Nigra per afflatus haec quoque facta suos.
 Semina praeterea populos genitura iuberis 45
 Spargere deuota lata per arua manu,
 Qui peterent secum natis tua corpora telis,
 Illa est agricolae messis iniua suo.
 Lumina custodis, succumbere nescia somno,
 Vltimus est aliqua decipere arte labor. 50
 Dixerat Aeëtes: moesti consurgitis omnes;
 Mensaque purpureos deserit alta toros,
 Quam tibi nunc longe regnum dotale Creüsae,
 Et socer, et magni nata Creontis erant?
 Tristis abis. oculis abeuntem prosequor vdis: 55
 Et dixit tenui murmure lingua, Vale.
 Vt positum tetigi thalamo male saucia lectum;
 Acta est per lacrimas nox mihi, quanta fuit.
 Ante oculos taurique meos, segestesque nefandae;
 Ante meos oculos peruigil anguis erat. 60
 Hinc amor, hinc timor est. ipsum timor auget amorem,
 Mane erat, et thalamo cara recepta soror,
 Disiectamque comas auersaque in ora iacentem
 Inuenit, et lacrimis omnia plena meis.

Orat opem Minyis: petit altera, et altera habebit, 65
 Aesonio iuueni, quod rogat illa, damus.
 Est nemus et piceis et frondibus ilicis atrum:
 Vix illud radiis solis adire licet.
 Sunt in eo, fuerantque diu, delubra Dianae:
 'Aurea barbarica stat Dea facta manu, 70
 Nostin', an exciderunt mecum loca? venimus illuc;
 Orsus es infido sic prior ore loqui:
 Ius tibi et arbitrium nostrae Fortuna salutis
 Tradidit: inque tua vitaeque morsque manu.
 Perdere posse sat est, si quem iuuet ipsa potestas, 75
 Sed, tibi seruatus gloria maior ero,
 Per mala nostra precor, quorum potes esse leuamen;
 Per genus et numen cuncta videntis aui;
 Per triplicis vultus arcanaque sacra Dianae;
 Et si forte alios gens habet ista Deos, 80
 O! virgo, miserere mei; miserere meorum!
 Effice me meritis tempus in omne tuum.
 Quod si forte virum non dedignare Pelasgum;
 Sed mihi tam faciles vnde meosque Deos?
 Spiritus ante meus tenues vanescat in auras, 85
 Quam thalamo, nisi tu, nupta sit vlla meo,
 Conscia sit Iuno, sacris praefecta maritis;
 Et Dea, marmorea cuius in aede sumus.
 Haec animum, et quota pars haec sunt? mouere puellae
 Simplicis; et dextrae dextera iuncta meae. 90
 Vidi etiam lacrimas: an pars est fraudis in illis?
 Sic cito sum verbis capta puella tuis.
 Iungis et acripedes inadusto corpore tauros,
 Et solidam iusso vomere findis humum.
 Arua venenatis pro semine dentibus implet: 95
 Nascitur, et gladios scutaque miles habet.
 Ipsa ego, quae dederam medicamina, pallida sedi;
 Cum vidi subitos arma tenere viros.

Donec terrigenae, facinus miserabile! fratres
 Inter se strictas conseruere manus. 100
 Pernigil ecce! draco squamis crepitantibus horrens
 Sibilat; et torto pectore verrit humum.
 Dotis opes vbi tunc? vbi tunc tibi regia coniux?
 Quique maris gemini distinet Isthmos aquas?
 Illa ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta, 105
 Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens,
 Flammea subduxi medicato lumina somno:
 Et tibi, quae raperes, vellera tuta dedi.
 Proditus est genitor: regnum patriamque reliqui:
 Munus in exilio quolibet esse tuli. 110
 Virginitas facta est peregrini praeda latronis:
 Optima cum cara matre relicta soror.
 At non te fugiens sine me, germane, reliqui.
 Deficit hoc vno littera nostra loco.
 Quod facere ausa mea est, non audet scribere dextra: 115
 Sic ego, sed tecum, dilaceranda fui.
 Nec tamen extimui, quid enim post illa timerem?
 Credere me pelago femina, iamque nocens.
 Numen vbi est? vbi Di? meritas subeamus in alto,
 Tu fraudis poenas, credulitatis ego. 120
 Compressos vtinam Symplegades elisissent,
 Nostraque adhaererent ossibus ossa tuis!
 Aut nos Scylla rapax caubus misisset edendos!
 Debuit ingratis Scylla nocere viris.
 Quaeque vomit fluctus totidem, totidemque resorbet, 125
 Nos quoque Trinacriae supposuisset aquae.
 Sospes ad Haemonias victorque reuerteris vrbes.
 Ponitur ad patrios aurea lana Deos.
 Quid referam Peliae natas pictate nocentes,
 Caesaque virginea membra paterna manu? 130
 Vt culpent alii, tibi me laudare necesse est:
 Pro quo sum toties esse coacta nocens.

- Ausus es o! iusto desunt sua verba dolori,
 Ausus es, Aesonia, dicere, cede domo.
 Iussa domo cessi, natis comitata duobus; 135
 Et, qui me sequitur semper, amore tui.
 Vt subito nostras Hymen cantatus ad aures
 Venit, et accenso lampades igne micant,
 Tibiaque effundit socialia carmina vobis,
 At mihi funerea flebiliora tuba; 140
 Pertinui; nec adhuc tantum scelus esse putabam:
 Sed tamen in toto pectore frigus erat.
 Turbantur; et, Hymen, clamant: Hymenace, frequentant.
 Quo propior vox haec, hoc mihi peius erat.
 Diversi flebant serui, lacrimasque tegebant. 145
 Quis vellet tanti nuntius esse mali?
 Me quoque, quidquid erat, potius nescire iuuabat:
 Sed tanquam scirem, mens mea tristis erat.
 Cum minor e pueris, iussus studioque videndi,
 Constitit ad geminae limina prima foris: 150
 Hic mihi, Mater, abi; pompam pater, inquit, Iason
 Ducet; et adiunctos aureus vrget equos.
 Protinus abscissa planxi mea pectora veste:
 Tutata nec a digitis ora fuere meis.
 Ire animus mediae suadebat in aguina turbae, 155
 Sertaque compositis demere rapta comis.
 Vix me continui, quin sic laniata capillos
 Clamarem, Meus est; iniicereinque manus.
 Laese pater, gaude: Colchi gandete relictis;
 Inferias, vmbrae fratris, habete mei. 160
 Deseror, amissis regno patriaque domoque,
 Coniuge: qui nobis omnia solus erat.
 Serpentes igitur potui, taurosque furentes;
 Vnum non potui perdomuisse virum?
 Quaeque feros pepuli doctis medicatibus ignes, 165
 Non valeo flammam effugere ipsa meas?

- Ipsi me cantus, herbaeque artesque relinquunt?
 Nil Dea, nil Hecatès sacra potentis agunt?
 Non mihi grata dies: noctes vigilantur amarae:
 Nec tener in misero pectore somnus adest. 170
 Quae me non possum, potui sopire draconem.
 Vtilior cuius, quam mihi, cura mea est.
 Quos ego seruaui, pellex amplectitur artus:
 Et nostri fructus illa laboris habet.
 Forsitan et, stultae dum te iactare maritae 175
 Quaeris, et iniustis auribus apta loqui,
 In faciem moresque meos noua crimina fingas.
 Rideat, et vitiis laeta sit illa meis.
 Rideat, et Tyrio iaceat sublimis in ostro;
 Flebit: et ardores vincet adusta meos. 180
 Dum ferrum flammaeque aderunt, succusque veneni;
 Hostis Medae nullus inultus erit.
 Quod si forte preces praecordia ferrea tangunt;
 Nunc animis audi verba miuora meis.
 Tam tibi sum supplex, quam tu mihi saepe fuisti: 185
 Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
 Si tibi sum vilis; communes respice natos.
 Saeniet in partus dira nouerca meos,
 Et nimium similes tibi sunt: et imagine tangor:
 Et, quoties video, lumina nostra madent. 190
 Per superos oro, per auitae lumina flammae,
 Per meritum, et natos, pignora nostra, duos;
 Redde torum; pro quo tot res insana reliqui.
 Adde fidem dictis; auxiliūque refer.
 Non ego te imploro contra taurosque virosque; 195
 Vtque tua serpens victa quiescat ope.
 Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti;
 Cum quo sum pariter facta parente parens.
 Dos vbi sit, quaeris: campo numerauimus illo,
 Qui tibi, laturo vellus, arandus erat. 200

Aureus ille aries villo spectabilis aureo,
 Dos mea: Quam, dicam si tibi, redde; neges.
 Dos mea, tu sospes: dos est mea, Graia iuuentus.
 I nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.
 Quod viuus; quod habes nuptam socerumque potentem; 205
 Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
 Quos equidem actutum! sed quid praedicere poenam
 Attinet? ingentes parturit ira minas.
 Quo feret ira, sequar. facti fortasse pigebit.
 At piget infido consuluisse viro. 210
 Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat.
 Nescio quid certe mens mea maius agit.

EPISTOLA XIII

LAODAMIA PROTESILAO

Mittit, et optat amans, quo mittitur, ire, salutem,
 Aemonis Aemonio Laodamia viro.
 Aulide te fama est vento retinente morari.
 Ah! me cum fugeres, hic vbi ventus erat?
 Tum freta debuerant vestris obsistere remis. 5
 Illud erat saenis vtile tempus aquis.
 Oscula plura viro, mandataque plura dedissem:
 Et sunt quae volui dicere plura tibi.
 Raptus es hinc praeceps: et, qui tua vela vocaret,
 Quem cuperent nautae, non ego, ventus erat. 10
 Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti.
 Soluor ab amplexu, Protesilaë, tuo;
 Linguaque mandantis verba imperfecta relinquit.
 Vix illud potui dicere triste Vale.
 Incubuit Boreas, abreptaque vela tetendit. 15
 Iamque meus longe Protesilaus erat.

Dum potui spectare virum, spectare iuuabat:
 Sumque tuos oculos vsque secuta meis.
 Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
 Vela diu vultus detinere meos. 20
 At postquam nec te, nec vela fugacia vidi;
 Et quod spectarem, nil, nisi pontus, erat;
 Lux quoque tecum abiit; tenebris exanguis obortis
 Succiduo dicor procubuisse genu.
 Vix socer Iphiclus, vix me grandaeuus Acastus, 25
 Vix mater gelida moesta refecit aqua.
 Officium fecere pium, sed inutile nobis.
 Indignor miserae non licuisse mori.
 Vt rediit animus, pariter rediere dolores;
 Pectora legitimus casta momordit amor. 30
 Nec mihi pectendos cura est praebere capillos:
 Nec libet aurata corpora veste tegi.
 Vt quas pampinea tetigisse Bicorniger hasta
 Creditur; huc illuc, quo furor egit, co.
 Conueniant matres Phylleïdes, et mihi clamant, 35
 Indue regales, Laodamia, sinus.
 Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes:
 Bella sub Iliacis moenibus ille gerat?
 Ipsa comas pectar: galea caput ille prematur?
 Ipsa nouas vestes: dura vir arma ferat? 40
 Qua possum, squalore tuos imitata labores
 Dicar: et haec belli tempora tristis agam.
 Dux Pari Priamide, damno formose tuorum,
 Tam sis hostis iners, quam malus hospes cras.
 Aut te Taenariae faciem culpasse maritae, 45
 Aut illi vellem displicuisse tuam.
 Tu, qui pro rapta nimium, Menelaë, laboras,
 Hei mihi! quam multis flebilis vltor eris!
 Di, precor, a nobis omen remouete sinistrum:
 Et sua det reduci vir meus arma Ioui. 50

Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
 More niuis lacrimae sole madentis eunt.
 Ilion et Tenedos, Simoïisque et Xanthus et Ide,
 Nomina sunt ipso paene timenda sono.
 Nec rapere ausurus, nisi se defendere posset, 55
 Hospes erat: vires nouerat ille suas.
 Venerat, vt fama est, multo spectabilis auro,
 Quique suo Phrygiæ corpore ferret opes.
 Classe virisque potens, per quae fera bella geruntur:
 Et sequitur regni pars quotacunque sui. 60
 His ego te victam, consors Ledaëa gemellis,
 Suspikor: hæc Danais posse nocere puto.
 Hectorsa nescio quem timeo. Paris Hectora dixit
 Ferrea sanguinea bella mouere manu.
 Hectora, quisquis is est, si sum tibi cara, caueto. 65
 Signatum memori pectore nomen habe.
 Hunc vbi vitaris, alios vitare memento:
 Et multos illic Hectoras esse puta.
 Et facito dicas, quoties pugnare parabis,
 Parcere me iussit Laodamia sibi. 70
 Si cadere Argolico fas est sub milite Troiam;
 Te quoque non vllum vulnus habente cadat.
 Pugnet, et aduersos tendat Menelaus in hostes:
 Vt rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.
 Irruat, et caussa quem vincit, vincat et armis. 75
 Hostibus e mediis nupta petenda viro est.
 Caussa tua est dispar: tu tantum viuere pugna,
 Inque pios douinae posse redire sinus.
 Parcite, Dardanidae, de tot, precor, hostibus vni:
 Ne meus ex illo corpore sanguis eat. 80
 Non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
 Saeuaque in oppositos pectora ferre viros.
 Fortius ille potest, multo cum pugnat amore.
 Bella gerant alii; Protesilaus amet.

- Nunc fateor; volui reuocare; animusque ferebat. 85
 Substitit auspicii lingua timore mali.
 Cum foribus velles ad Troiam exire paternis,
 Pes tuus offenso limine signa dedit.
 Vt vidi, vt gemui; tacitoque in pectore dixi:
 Signa reuersuri sint, precor, ista viri. 90
 Haec tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
 Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
 Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
 Qui primus Danaum Troada tangat humum.
 Infelix, quae prima virum lugebit ademtum! 95
 Dì faciant, ne tu strenuus esse velis!
 Inter mille rates tua sit millesima puppis,
 Iamque fatigatas vltima verset aquas.
 Hoc quoque praemoneo; de naue nouissimus exi.
 Non est, quo properes, terra paterna tibi. 100
 Cum venies, remoque moue veloque carinam;
 Inque tuo celerem littore siste gradum.
 Sive latet Phoebus, seu terris altior extat;
 Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte, venis.
 Nocte tamen, quam luce, magis. nox grata puellis: 105
 Quarum suppositus colla lacertus habet.
 Aucupor in lecto mendaces caelibe somnos.
 Dum careo veris, gaudia falsa iuuant.
 Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
 Cur venit a verbis multa querela tuis? 110
 Excitior somno; simulacraque noctis adoro;
 Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
 Tura damus, lacrimamque super; qua sparsa relucet,
 Vt solet adfuso surgere flamma mero.
 Quando ego, te reducem cupidis amplexa lacertis, 115
 Languida laetitia soluar ab ipsa mea?
 Quando erit, vt lecto mecum bene iunctus in vno
 Militiae referas splendida facta tuae?

- Quae mihi dum referes; quamuis audire iuuabit;
 Multa tamen capies oscula, multa dabis. 120
- Semper in his apte narrantia verba resistunt.
 Promptior est dulci lingua referre mora.
- Sed cum Troia subit, subeunt ventique fretumque;
 Spes bona sollicito victa timore cadit.
- Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas, 125
 Me mouet: inuitis ire paratis aq̄tis.
- Quis velit in patriam vento prohibente reuerti?
 A patria pelago vela vetante datis.
- Ipsae suam non praebet iter Neptunus ad urbem.
 Quo ruitis? vestras quisque redire domos. 130
- Quo ruitis, Danaï? ventos audite vetantes.
 Non subiti casus, numinis ista mora est.
- Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
 Dum licet, Inachiae vertite vela rates.
- Sed quid ego reuoco haec? omen reuocantis abesto, 135
 Blandaue compositas aura secundet aquas.
- Troâsin inuideo: quae si lacrimosa suorum
 Funera conspicient, nec procul hostis erit;
- Ipsa suis inanibus forti noua nupta marito
 Imponet galeam, barbaraque arma dabit. 140
- Arma dabit: dumque arma dabit, simul oscula sumet.
 Hoc genus officii dulce duobus erit.
- Producetque virum; dabit et mandata reuerti:
 Et dicet, Referas ista, face, arma Ioui.
- Ille, ferens dominae mandata recentia secum, 145
 Pugnabit caute, respicietque domum.
- Exuet haec reduci clypeum, galeamque resoluet,
 Excipietque suo pectora lassa sinu.
- Nos sumus incertae: nos anxius omnia cogit,
 Quae possunt fieri, facta putare timor. 150
- Dum tamen arma geres diuerso miles in orbe,
 Quae referat vultus est mihi cera tuos.

Illi blanditias, illi tibi debita verba
 Dicimus: amplexus accipit illa meos.
 Crede mihi; plus est, quam quod videatur imago. 155
 Adde sonum cęrae; Protesilaus erit.
 Hauc specto, teneoque sinu pro coniuge vero:
 Et, tanquam possit verba referre, queror.
 Per reditus, corpusque tuum, mea numina, iuro;
 Perque pares animi coniugique faces: 160
 Perque, quod ut videam canis albere capillis,
 Quod tecum possis ipse referre caput;
 Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
 Sive, quod heu timeo! sive superstes eris.
 Ultima mandato claudetur epistola paruo: 165
 Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

EPISTOLA XIV

HYPERMNESTRA LYNCEO.

Mittit Hypermnestre de tot modo fratribus vni:
 Caetera nuptarum crimine turba iacet.
 Clausa domo teneor, granibusque coęrcita vinclis.
 Est mihi supplicii causa, fuisse piam.
 Quod manus extimuit iugulo demittere ferrum, 5
 Sum rea; laudarer, si scelus ausa forem.
 Esse ream praestat, quam sic placuisse parenti.
 Non piget immunes caedis habere manus.
 Me pater igne licet, quem non violauimus, vrat;
 Quaeque aderant sacris, tendat in ora faces; 10
 Aut illo iugulet, quem non bene tradidit, ense;
 Ut qua non cecidit vir nece, nupta cadam:
 Non tamen, ut dicant morientia, Poenitet, ora,
 Efficiet; non es, quam piget esse piam.

Poeniteat

- Poeniteat sceleris Danaum, saevasque sorores. 15
 Hic solet euentus facta nefanda sequi.
- Cor paueat admonitu temeratae sanguine noctis;
 Et subitus dextrae praepedit orsa tremor.
- Quam tu caede putes fungi potuisse marita,
 Scribere de facta non sibi caede timet. 20
- Sed tamen experiar. Modo facta crepuscula terris;
 Vltima pars noctis, primaque lucis erat:
- Ducimur Inachides magni sub tecta Tyranni;
 Et socer armatas accipit aede nurus.
- Vndique collucent praecinctae lampades auro. 25
 Dantur in inuitos impia tura focos.
- Vulgus, Hymen, Hymenaeae, vocant: fugit ille vocantes.
 Ipsa Iouis coniux cessit ab vrbe sua.
- Ecce mero dubii, comitum clamore frequentes,
 Flore nouo madidas impediante comas, 30
- In thalamos laeti, thalamos, sua busta, feruntur;
 Strataque corporibus, funere digna, premunt.
- Iamque, cibo, vinoque graues, somnoque, iacebant;
 Securumque quies alta per Argos erat:
- Circum me gemitus morientum audire videbar: 35
 Et tamen audibam; quodque verebar, erat.
- Sanguis abit; mentemque calor corpusque relinquit:
 Inque nouo iacui frigida facta toro.
- Vt leni Zephyro fragiles vibrantur aristae;
 Frigida populeas vt quatit aura comas; 40
- Aut sic, aut etiam tremui magis. ipse iacebas:
 Quaeque tibi dederam vina, soporis erant.
- Excussere metum violenti iussa parentis;
 Erigor; et capio tela tremente manu.
- Non ego falsa loquar: ter acutum sustulit ensem, 45
 Ter male sublato recidit ense manus.
- [Admoui iugulo; sine me tibi vera fateri;
 Admoui iugulo tela paterna tuo.]

- Sed timor et pietas crudelibus obstitit ausis:
 Castaque mandatum dextra refugit opus. 50
 Purpureos laniata sinus, laniata capillos,
 Exiguo dixi talia verba sono:
 Saeuus, Hyperinnestre, pater est tibi: iussa parentis
 Effice; germanis sit comes iste suis.
 Femina sum et virgo, natura mitis et annis. 55
 Non faciunt molles ad fera tela manus.
 Quin age, dumque iacet, fortes imitare sorores;
 Credibile est caesos omnibus esse viros.
 Si manus haec aliquam posset committere caedem,
 Morte foret dominae sanguinolenta suae. 60
 Quo meruere necem, patrnalia regna tenendo,
 Quae tamen externis danda forent generis?
 Finge viros meruisse mori: quid fecimus ipsae?
 Quo mihi commissio non licet esse piae?
 Quid mihi cum ferro? quo bellica tela puellae? 65
 Aptior est digitis lana colusque meis.
 Haec ego: dumque queror, lacrimae sua verba sequuntur,
 Deque meis oculis in tua membra cadunt.
 Dum petis amplexus, sopitaque brachia iactas;
 Paene manus telo saucia facta tua est. 70
 Iamque patrem, famulosque patris, lucemque timebam.
 Expulerunt somnos haec mea dicta tuos:
 Surge age, Belide, de tot modo fratribus vnus:
 Nox tibi, ni properas, ista perennis erit.
 Territus exurgis: fugit omnis inertia somni. 75
 Adspicis in timida fortia tela manu.
 Quaerenti caussam, dum nox sinit, effuge, dixi,
 Dum nox atra sinit, tu fugis: ipsa moror.
 Mane erat: et Danaus generos ex caede iacentes
 Dinumerat. summae criminis vnus abes. 80
 Fert male cognatae iacturam mortis in vno;
 Et queritur facti sanguinis esse parum.

Abstrahor a patriis pedibus; raptamque capillis,
 Haec meruit pietas praemia, carcer habet.
 Scilicet ex illo Iunonia permanet ira, 85
 Quo bos ex homine est, ex boue facta Dea.
 At satis est poenae teneram mugisse puellam:
 Nec, modo formosam, posse placere Ioui.
 Adstitit in ripa liquidi noua vacca parentis,
 Cornuaque in patriis non sua vidit aquis: 90
 Conatoque queri mugitus edidit ore:
 Territaque est forma, territa voce sua.
 Quid furis, infelix? quid te miraris in umbra?
 Quid numeras factos ad noua membra pedes?
 Illa Iouis magni pellex metuenda sorori, 95
 Fronde leuas nimiam cespitibusque famem.
 Fonte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram:
 Et, te ne feriant, quae geris, arma times.
 Quaeque modo, vt possis etiam Ioue digna videri,
 Dines eras; nuda nuda recumbis humo. 100
 Per mare, per terras, cognataque flumina curris;
 Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
 Quae tibi causa fugae? quid, Io, freta longa pererras?
 Non poteris vultus effugere ipsa tuos.
 Inachi, quo properas? eadem sequerisque fugisque, 105
 Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
 Per septem Nilus portus emissus in aequor
 Exiit insane pellicis ora boui.
 Vltima quid referam, quorum mihi cana senectus
 Auctor? dant anni quod querar, ecce! mei. 110
 Bella pater patruusque gerunt: regnoque domoque
 Pellimur. eiectos vltimus orbis habet.
 Ille ferox solus solio sceptroque potitur:
 Cum sene nos inopi turba vagamur inops.
 De fratrum populo pars exiguissima restas; 115
 Quique dati lecto, quaeque dedere, fleo.

Nam mihi quot fratres, totidem periere sorores.
 Accipiat lacrimas vtraque turba meas.
 En! ego, quod viuus, poenae crucianda reseruor;
 Quid fiet sonti, cum rea laudis agar? 120
 Et consanguineae quondam ceutesima turbae
 Infelix, vno fratre manente, cadam.
 At tu, si qua piaae, Lynceu, tibi cura sororis,
 Quaeque tibi tribui munera, dignus habes;
 Vel fer opem, vel dede neci: defunctaque vita 125
 Corpora furtiuus insuper adde rogis.
 Et sepeli lacrimis perfusa fidelibus ossa:
 Scriptaque sint titulo nostra sepulcra breui:
Exul Hypermnestre pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit. 130
 Scribere plura libet: sed pondere lassa catenac
 Est manus; et vires subtrahit ipse timor,

EPISTOLA XV

SAPPHO PHAONI

Ecquid, vt inspecta est studiosae littera dextrae,
 Protinus est oculis cognita nostra tuis?
 An, nisi legisses auctoris nomina Sapphus,
 Hoc breue nescires vnde veniret opus?
 Forsitan et, quare mea sint alterna, requiras, 5
 Carmina; cum lyricis sim magis apta modis.
 Flendus amor meus est: elegeia flebile carmen.
 Non facit ad lacrimas barbitos vlla meas.
 Vror, vt, indomitis ignem exercentibus Euris,
 Fertilis accensis messibus ardet ager. 10
 Arua Phaon celebrat diuersa Typhoidos Aetnae:
 Me calor Aetnaeo non minor igno coquit.

Nec

Nec mihi, dispositis quae iungam carmina neruis,
 Proneniunt; vacuae carminua mentis opus.
 Nec me Pyrrhiades Methymniadesue puellae, 15
 Nec me Lesbiadum caetera turba iuuant.
 Vilis Anactorie, vilis mihi candida Cydno:
 Non oculis grata est Atthis, vt ante, meis.
 Atque aliae centum, quas non sine crimine amaui.
 Improbe, multarum quod fuit, vnus habes. 20
 Est in te facies, sunt apti lusibus anni.
 O! facies oculis insidiosa meis!
 Sume fidem et pharetram; fies manifestus Apollo.
 Accedant capiti cornua, Bacchus eris.
 Et Phoebus Daphnen, et Grosida Bacchus amaui. 25
 Nec norat Lyricos illa, vel illa, modos.
 At mihi Pegasides blandissima carmina dictant:
 Iam canitur toto nomen in orbe meum.
 Nec plus Alcaeus, consors patriaeque lyraeque,
 Laudis habet: quamuis grandius ille sonet. 30
 Si mihi difficilis formam natura negauit;
 Ingenio formae damna rependo meae.
 Sum breuis: at nomen, quod terras impleat omnes,
 Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.
 Candida si non sum; placuit Cephæia Perseo 35
 Andromede, patriae fusca colore suae.
 Et variis albae iunguntur saepe columbae:
 Et niger a viridi turtur amatur aue,
 Si, nisi quae facie poterit te digna videri,
 Nulla futura tua est; nulla futura tua est. 40
 At, me cum legeres, etiam formosa videbar:
 Vnam iurabas vsque decere loqui.
 Cantabam; memini: meminerunt omnia amantes:
 Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
 Haec quoque laudabas, omnique a parte placebam. 45
 Sed tum praecipue, cum fit Amoris opus.

- Tunc te plus solito lasciuia nostra iuuabat,
 Crebraque mobilitas, aptaque verba ioco;
 Quique, vbi iam amborum fuerat confusa voluptas,
 Plurimus in lasso corpore languor erat. 50
- Nunc tibi Sicelides veniunt, noua praeda, puellae.
 Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
 At nos erronem tellure remittite nostrum
 Nisiades matres, Nisiadesque nurus.
 Neu vos decipiant blandae mendacia linguae. 55
 Quae dicit vobis, dixerat ante mihi.
- Tu quoque quae montes celebras, Erycina, Sicanos,
 Nam tua sum, vati consule, Diua, tuae.
 An grauis inceptum peragit Fortuna tenorem,
 Et manet in cursu semper acerba suo? 60
- Sex mihi natales ierant; cum lecta parentis
 Ante diem lacrimas ossa bibere meas.
 Arsit inops frater, victus meretricis amore;
 Mistaque cum turpi damna pudore tulit.
 Factus inops agili peragit freta caerulea remo; 65
 Quasque male amisit, nunc male quaerit opes.
- Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit.
 Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
 Et tanquam desint, quae me sine fine fatigent,
 Accumulat curas filia parua meas. 70
- Vltima tu nostris accedis caussa querelis.
 Non agitur vento nostra carina suo.
 Ecce! iacent collo sparsi sine lege capilli:
 Nec premit articulos lucida gemma meos.
 Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum; 75
 Non Arabo noster rore capillus olet.
- Cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?
 Ille mei cultus vnicus auctor abest.
 Molle meum leuibus cor est violabile telis:
 Et semper caussa est, cur ego semper amem. 80

Sine ita nascenti legem dixere Sorores;
 Nec data sunt vitae fila seuera meae:
 Sine abeunt studia in mores, artesque magistrae;
 Ingenium nobis molle Thalia facit.
 Quid mirum, primae si me lanuginis aetas 85
 Abstulit, atque anni, quos vir amare potest?
 Hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam.
 Et faceres: sed te prima rapina tenet.
 Hunc si conspiciat, quae conspicit omnia, Phoebè:
 Iussus erit somnos continuare Phaon. 90
 Hunc Venus in caelum curru vexisset eburno;
 Sed videt et Marti posse placere suo.
 O! nec adhuc iuuenis, nec iam puer; vtilis aetas!
 O! decus, atque acui gloria magna tui!
 Huc ades: inque sinus, formose, relabere nostros. 95
 Non vt ames, oro, verum vt amare sinas.
 Scribimus, et lacrimis oculi rorantur obortis.
 Adspice, quam sit in hoc multa litura loco.
 Si tam certus eras hinc ire, modestius isses;
 Et modo dixisses; Lesbi puella, vale. 100
 Non tecum lacrimas, non oscula summa tulisti.
 Denique non timui, quod dolitura fui.
 Nil de te mecum est, nisi tantum iniuria: nec te
 Admonuit, quod tu pignus amantis habes.
 Non mandata dedi: neque enim mandata dedissem 105
 Vlla, nisi, vt nolles immemor esse mei.
 Per tibi, qui nunquam longe discedat, Amorem,
 Perque nouem iuro, numina nostra, Deas!
 Cum mihi nescio quis, Fugiunt tua gaudia, dixit:
 Nec me flere diu, nec potuisse loqui. 110
 Et lacrimae deerant oculis, et lingua palato:
 Adstrictum gelido frigore pectus erat.
 Postquam se dolor inuenit; nec pectora plangi,
 Nec puduit scissis exululare comis.

- Non aliter, quam si gnati pia mater ademi 115
 Portet ad exstructos corpus inane rogos.
 Gaudet, et e nostro crescit moerore Charaxus
 Frater; et ante oculos itque reditque meos.
 Utque pudenda mei videatur caussa doloris;
 Quid dolet haec? certe filia viuit, ait. 120
 Non veniunt in idem pudor atque amor: omne videbat
 Vulgus; eram laccro pectus aperta sinu.
 Tu mihi cura, Phaon: te somnia nostra reducunt;
 Somnia formoso candidiora die.
 Illic te inuenio; quanquam regionibus absis. 125
 Sed non longa satis gaudia somnus habet.
 Saepe tuos nostra ceruice onerare lacertos,
 Saepe tuae videor supposuisse meos.
 Blandior interdum, verisque simillima verba
 Eloquor: et vigilant sensibus ora meis. 130
 Oscula cognosco, quae tu committere linguae,
 Aptaque consueras accipere, apta dare.
 Vltiora pudet narrare: sed omnia fiunt.
 Et iuuat, et sine te non libet esse mihi.
 At cum se Titan ostendit, et omnia secum; 135
 Tam cito me somnos destituisse queror.
 Antra nemusque peto; tanquam nemus antraque prosint.
 Conscia deliciis illa fuere tuis.
 Illuc mentis inops, vt quam furialis Erichtho
 Impulit, in collo crine iacente, feror. 140
 Antra vident oculi scabro pendentia topho,
 Quae mihi Mygdonii marmoris instar erant.
 Inuenio siluam, quae saepe cubilia nobis
 Praebuit, et multa texit opaca coma:
 At non inuenio dominum siluaeque meumque. 145
 Vile solum locus est: dos erat ille loci.
 Agnoui pressas noti mihi cespitis herbas:
 De nostro curuum pondere gramen erat,

Incubui;

Incubui; tetigique locum, qua parte fuisti.
 Grata prius lacrimas combibit herba meas. 150
 Quin etiam rami positos lugere videntur
 Frondibus; et nullae dulce queruntur aues.
 Sola virum non vltā pie moestissima mater
 Concinit Ismarium Daulias ales Ityn,
 Ales Ityn, Sappho desertos cantat amores. 155
 Hactenus; vt media caetera nocte silent.
 Est nitidus, vitroque magis perlucidus omni,
 Fons sacer: hunc multi numen habere putant.
 Quem supra ramos expandit aquatica lotos,
 Vna nemus; tenero cespite terra viret. 160
 Hic ego cum lassos posuissem fletibus artus,
 Constitit ante oculos Naias vna meos.
 Constitit, et dixit, Quoniam non ignibus aequis
 Vreris, Ambracias terra petenda tibi.
 Phoebus ab excelso, quantum patet, adspicit aequor: 165
 Actiacum populi Leucadiumque vocant.
 Hinc se Deucalion Pyrrhae succensus amore
 Misit, et illaeso corpore pressit aquas.
 Nec mora: versus Amor tetigit lentissima Pyrrhae
 Pectora; Deucalion igne leuatus erat. 170
 Hanc legem locus ille tenet. pete protinus altam
 Leucada; nec saxo desiluisse time.
 Vt monuit; cum voce abiit, ego frigida surgo;
 Nec grauidae lacrimas continuere genae.
 Ibimus, o! Nymphē, monstrataque saxa petemus. 175
 Sit procul insano victus amore timor.
 Quidquid erit, melius, quam nunc erit, aura, subito.
 Et mea non magnum corpora pondus habent.
 Tu quoque, mollis Amor, pennas suppone cadenti:
 Ne sim Leucadiae mortua crimen aquae. 180
 Inde chelyni Phoebō, communia munera, ponam:
 Et sub ea versus vnus et alter erunt:

Grata lyram posui tibi, Phoebe, poëtria Sappho:

Conuenit illa mihi, conuenit illa tibi.

Cur tamen Actiacas miseram me mittis ad oras, 185

Cum profugum possis ipse referre pedem?

Tu mihi Leucadia potes esse salubrior vnda:

Et forma et meritis tu mihi Phoebus eris.

An potes, o! scopulis vndaque ferocior illa,

Si moriar, titulum mortis habere meae? 190

At quanto melius iungi mea pectora tecum,

Quam poterant saxis praccipitanda dari!

Haec sunt illa, Phaon, quae tu laudare solebas;

Visaque sunt toties ingeniosa tibi.

Nunc vellem facunda forent. dolor artibus obstat; 195

Ingeniumque meis substitit omne malis.

Non mihi respondent veteres in carmina vires.

Plectra dolore tacent; muta dolore lyra est.

Lesbides aequoreae, nupturaque nuptaque proles;

Lesbides, Aeolia nomina dicta lyra; 200

Lesbides, infamem quae me fecistis amatae;

Desinite ad citharas turba venire meas.

Abstulit omne Phaon, quod vobis ante placebat.

Me miseram! dixi quam modo pacne, meus!

Efficite, vt redeat: vates quoque vestra redibit. 205

Ingenio vires ille dat, ille rapit.

Ecquid ago precibus? pectusne agreste mouetur?

An riget? et Zephyri verba caduca ferunt?

Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent:

Hoc te, si saperes, lente, decebat opus. 210

Siue redis, puppique tuae votiua parantur

Munera; quid laceras pectora nostra mora?

Solue ratem: Venus orta mari, mare praestet eunti.

Aura dabit cursum; tu modo solue ratem.

Ipse gubernabit residens in puppe Cupido: 215

Ipse dabit tenera vela, legetque, manu.

Siue

Siue iuuat longe fugisse Pelasgida Sappho;
 Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.
 Hoc saltem miserae crudelis epistola dicat:
 Vt mihi Leucadiae fata petantur aquae.

220

EPISTOLA XVI

P A R I S H E L E N A E

Hanc tibi Priamides mitto, Ledaea, salutem;
 Quae tribui sola te mihi dante potest.
 Eloquar? an flammae non est opus indice notae,
 Et plus, quam vellem, iam meus extat amor?
 Ille quidem malim lateat; dum tempora dentur 5
 Lactitiae mistos non habitura metus.
 Sed male dissimulo. quis enim celerauit ignem,
 Lumine qui semper proditur ipse suo?
 Si tamen exspectas, vocem quoque rebus vt addam;
 Vror: habes animi nuntia verba mei. 10
 Parce, precor, fasso: nec vultu caetera duro
 Perlege, sed formae conueniente tuae.
 Iamdudum gratum est, quod epistola nostra recepta
 Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
 Quae rata sint, nec te frustra promiserit, opto, 15
 Hoc mihi quae suavit, mater Amoris, iter.
 Namque ego diuino monitu, ne nescia pecces,
 Aduhor: et coepto non leue numen adest.
 Praemia magna quidem, sed non indebita, posco;
 Pollicita est thalamo te Cytheraea meo. 20
 Hac duce Sigeo dubias a littore feci
 Longa Phereclea per freta puppe vias.
 Illa dedit faciles auras, ventosque secundos.
 In mare nimirum ius habet orta mari.

Perstet:

- Perstet: et, vt pelagi, sic pectoris adiuuet aestum: 25
 Deserat in portus et mea vota suos.
- Attulimus flammam, non hic inuenimus, illas;
 Hae mihi tam longae caussa fuere viae.
- Nam neque tristis hiems, neque nos huc appulit error.
 Taenaris est classi terra petita mcae. 30
- Nec me crede fretum merces portante carina
 Findere. quas habeo, Di tueantur, opes.
- Nec venio Graias, veluti spectator, ad vrbes.
 Oppida sunt regni diuitiora mei.
- Te peto, quam lecto pepigit Venus aurea nostro. 35
 Te prius optaui, quam mihi nota fores.
- Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus:
 Prima fuit vultus nuntia fama tui.
- Nec tamen est mirum, si, sicut oporteat, arcu
 Missilibus telis enimus ictus, amo. 40
- Sic placuit fati: quae ne conuellere tentes,
 Accipe cum vera dicta relata fide.
- Matris adhuc vtero, partu remorante, tenebar:
 Iam grauidus insto pondere venter erat.
- Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni 45
 Flammiferam pleno reddere ventre facem.
- Territa consurgit; metuendaque noctis opacae
 Visa seni Priamo, vatibus ille, refert.
- Arsuram Paridis vates canit Ilion igni.
 Pectoris, vt nunc est, fax fuit illa mei. 50
- Forma vigorque animi, quamuis de plebe videbar,
 Indicium tectae nobilitatis erant.
- Est locus in mediae nemorosae vallibus Idae
 Deuius, et piceis ilicibusque frequens:
- Qui nec ouis placidae, nec amantis saxa capellae, 55
 Nec patulo tardae carpitur ore bouis.
- Hinc ego Dardaniae muros, excelsaque tecta,
 Et freta prospiciens, arbore nixus eram.

Ecce!

Ecce! pedum pulsu visa est mihi terra moueri:

Vera loquar; veri vix habitura fidem.

60

Constitit ante oculos, actus velocibus alis,

Atlantis magni Pleïonesque nepos.

Fas vidisse fuit; fas sit mihi visa referre:

Inque Dei digitis aurea virga fuit.

Tresque simul Diuæ, Venus et cum Pallade Iuno,

65

Graminibus teneros imposuere pedes.

Obstupui; gelidasque comas erexerat horror;

Cum mihi, Pone metum, nuntius alès ait.

Arbiter es formæ: certamina siste Dearum;

Vincere quæ forma digna sit vna duas.

70

Neue recusarem, verbis Iouis imperat: et se

Protinus ætheria tollit in astra via.

Mens mea conualuit, subitoque audacia venit:

Nec timui vultu quamque notare meo.

Vincere erant omnes dignæ: iudexque verebar

75

Non omnes causam vincere posse suam.

Sed tamen ex illis iam tunc magis vna placebat:

Hanc esse vt scires, vnde mouetur amor.

Tantaque vincendi cura est; ingentibus ardent

Iudicium donis sollicitare meum.

80

Regna Iouis coniux, virtutem filia iactat.

Ipsè potens dubito, fortis an, esse velim.

Dulce Venus risit, Nec te, Pari, munera tangant;

Vtraque suspensi plena timoris, ait.

Nos dabimus quod ames: et pulchrae filia Ledaë

85

Ibit in amplexus, pulcrior ipsa, tuos

Dixit: et ex æquo donis formaque probata,

Victorem caelo retulit illa pedem.

Interea, credo, versis ad prospera fatis,

Regius agnoscor per rata signa puer.

90

Laeta domus nato per tempora longa recepto;

Addit et ad festos hunc quoque Troia diem.

Vtque

- Vtque ego te cupio, sic me cupiere puellae;
 Multarum votum sola tenere potes.
- Nec tantum regum natae petiere ducumque: 95
 Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
- At mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
 Coniugii spes est, Tyndari, facta tui.
- Te vigilans oculis, animo te nocte videbam;
 Lumina cum placido victa sopore iacent. 100
- Quid facies praesens, quae nondum visa placebas?
 Ardebam; quamuis hic procul ignis erat.
- Nec potui debere mihi spem longius istam,
 Caerulea peterem quin mea vota via.
- Troïa caeduntur Phrygia pineta securi, 105
 Quaeque erat aequoreis utilis arbor aquis:
- Ardua proceris spoliantur Gargara siluis:
 Innumerasque mihi longa dat Ida trabes.
- Fundatura citas flectuntur robora naues:
 Texitur et costis panda carina suis. 110
- Addimus antennas, et vela sequentia malos:
 Accipit et pictos puppis adunca Deos.
- Qua tamen ipse vehor, comitata Cupidine paruo,
 Sponsor coniugii stat Dea picta sui.
- Imposita est factae postquam manus vltima classi; 115
 Protinus Aegaeis ire iubebar aquis.
- Et pater et genitrix inhihent mea vota rogando;
 Propositumque pia voce morantur iter.
- Et soror effusis, vt erat, Cassandra capillis,
 Cum vellent nostrae iam dare vela rates; 120
- Quo ruis? exclamat: referes incendia tecum;
 Quanta per has, nescis, flamma petatur aquas.
- Verà fuit vates; dictos inuenimus ignes:
 Et ferus in molli pectore flagrat amor.
- Portubus egredior; ventisque ferentibus vsus 125
 Applicor in terras, Oebali Nympha, tuas.

Excipit

- Excipit hospitio vir me tuus. hoc quoque factum
 Non sine consilio numinibusque Deum.
 Ille quidem ostendit, quidquid Lacedaemone tota
 Ostendi dignum conspicuumque fuit. 130
- Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
 Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
 Vt vidi, obstupui; praecordiaque intima sensi
 Attonitus curis intumuisse nouis.
- His similes vultus, quantum reminiscor, habebat, 135
 Venit in arbitrium cum Cytherea`menm.
- Si tu venisses pariter certamen in illud;
 In dubium Veneris palma futura fuit.
- Magna quidem de te rumor praeconia fecit,
 Nullaque de facie nescia terra tua est; 140
- Nec tibi par vsquam Phrygia, nec solis ab ortu
 Inter formosae altera nomen habet.
- Credis et hoc nobis? minor est tua gloria vero:
 Famaque de forma paene maligna tua est.
- Plus hic inuenio, quam quod promiserit illa: 145
 Et tua materia gloria victa sua est.
- Ergo arsit merito, qui nouerat omnia, Theseus:
 Et visa es tanto digna rapina viro:
- More tuae gentis nitida dum nuda palaestra
 Ludis; et es nudis femina nista viris. 150
- Quod rapuit, laudo: miror, quod reddidit vnquam.
 Tam bona constanter praeda tenenda fuit.
- Ante recessisset caput hoc cernice cruenta,
 Quam tu de thalamis abstraherere meis.
- Tene manus vnquam nostrae dimittere vellent? 155
 Tene meo paterer viuus abire sinu?
- Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
 Nec Venuis ex toto nostra fuisset iners.
- Vel mihi virginitas esset libata; vel illud,
 Quod poterat salua virginitate rapi. 160

Da modo te; quae sit Paridi constantia, nosces.

Flamma rogi flammam finiet una meas.

Praeposui regnis ego te, quae maxima quondam

Pollicita est nobis nupta sororque Iouis.

Dumque tuo possem circumdare brachia collo,

165

Contenta est virtus, Pallade dante, mihi.

Nec piget; aut unquam stulte legisse videbor:

Permanet in voto mens mea firma suo.

Spem modo ne nostram fieri patiare caducam,

Te precor, o! tanto digna labore peti.

170

Non ego coniugium generosae degener opto:

Nec mea, crede mihi, turpiter vxor eris.

Pliada, si quaeres, in nostra gente, louemque

Inuenies: medios ut taccamus auos.

Sceptra parens Asiae, qua nulla beatior ora,

175

Finibus immensis vix obeunda, tenet.

Innumeras vrbes atque aurea tecta videbis:

Quaeque suos dicas templa decere Deos.

Ilion adspicies, firmataque turribus altis

Moenia, Phoebeae structa canore lyrae.

180

Quid tibi de turba narrem numeroque virorum?

Vix populum tellus sustinet illa suum.

Occurrent denso tibi Troades agmine matres:

Nec capient Phrygias atria nostra nurus.

O! quoties dices, Quam pauper Achaia nostra est!

185

Vna domus quasnis vrbis habebit opes.

Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram.

In qua tu nata es, terra beata mihi est.

Parca sed est Sparte: tu cultu diuite digna es.

Ad talem formam non facit iste locus.

190

Hanc faciem largis sine fine paratibus uti,

Deliciisque decet luxuriare nouis.

Cum videas cultum nostra de gente virorum;

Qualem Dardanidas credis habere nurus?

Da

- Da modo te facilem: nec dedignare maritum, 195
 Rure Therapnaco nata puella, Phrygem.
 Phryx erat et nostro genitus de sanguine, qui nunc
 Cum Dis potandas nectare miscet aquas.
 Phryx erat Aurorae coniux; tamen abstulit illum
 Extremum noctis quae Dea finit iter. 200
 Phryx etiam Anchises: volucrum cui mater Amorum
 Gaudet in Idaeis concubuisse iugis.
 Nec, puto, collatis forma Menelaus et annis,
 Iudice te, nobis antefendus erit.
 Non dabimus certe socerum tibi clara fugantem 205
 Lumina; qui trepidos a dape vertat equos.
 Nec pater est Priamo soceri de caede cruentus;
 Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
 Nec proauo Stygia nostro captantur in vnda
 Poma, nec in mediis quaeritur humor aquis. 210
 Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
 Cogitar huic domui Iupiter esse socer.
 Heu facinus! totis indignus noctibus ille
 Te tenet, amplexu perfruiturque tuo.
 At mihi conspiceris posita vix denique mensa: 215
 Multaque, quae laedant, hoc quoque tempus habet.
 Hostibus eueniant conuiuia talia nostris,
 Experior posito qualia saepe mero.
 Poenitet hospitii, cum, me spectante, lacertos
 Impesuit collo rusticus iste tuo. 220
 Rumpor, et inuideo, quid enim tamen omnia narrem?
 Membra superiecta cum tua veste fouet.
 Oscula cum vero coram non dura daretis;
 Ante oculos posui pocula sumta meos.
 Lumina demitto, cum te tenet arctius ille: 225
 Crescit et inuito leutus in ore cibus.
 Saepe dedi gemitus: et te, lasciuia, notauī
 In gemitu risum non tenuisse meo.

- Saepe mero volui flammam compescere: at illa
 Creuit; et ebrietas ignis in igne fuit. 230
- Multaque ne videam, versa ceruice recumbo;
 Sed reuocas oculos protius ipsa meos.
- Quid faciam, dubito. dolor est meus illa videre;
 Sed dolor a facie maior abesse tua.
- Qua licet et possum; luctor celare furorem: 235
 Sed tamen apparet dissimulatus amor.
- Nec tibi verba damus: sentis mea vulnera, sentis.
 Atque vtinam soli sint ea nota tibi!
- Ah! quoties lacrimis venientibus ora reflexi,
 Ne caussam lletus quaereret ille mei! 240
- Ah! quoties aliquem narraui potus amorem,
 Ad vultus referens singula verba tuos!
- Indiciunq; mei ficto sub nomine feci.
 Ille ego, si nescis, verus amator eram.
- Quin etiam, vt possem verbis petulantius vti, 245
 Non semel ebrietas est simulata mihi.
- Prodita sunt, meminini, tunica tua pectora laxa,
 Atque oculis aditum nuda dedere meis:
- Pectora vel puris rinibus, vel lacte, tuamque
 Complexo matrem candidiora Ioue. 250
- Dum stupeo visis, nam pocula forte tenebam,
 Tortilis e digitis excidit ansa meis.
- Oscula si natae dederas; ego protinus illa
 Hermiones tenero lactus ab ore tuli.
- Et modo cantabam veteres resupinus amores: 255
 Et modo per nutum signa tegenda dabam.
- Et comitum primas, Clymenen Aethramque, tuarum
 Ausus cum blandis nuper adire sonis.
- Quae mihi non aliud, quam formidare, locutae,
 Orantis medias deseruere preces. 260
- Dì facerent, magni pretium certaminis esses;
 Teque suo victor posset habere toro.

- Vt tulit Hippomenes Schoeneïda praemia cursus,
 Venit vt in Phrygios Hippodania sinus;
 Vt ferus Alcides Acheloïa cornua fregit, 265
 Dum petit amplexus, Deïanira, tuos;
 Nostra per has leges audacia fortior isset:
 Teque mei scires esse laboris opus.
 Nunc mihi nil superest, nisi te, formosa, precari;
 Amplectique tuos, si patiare, pedes. 270
 O! decus, o! praesens geminorum gloria fratrum;
 O! Ioue digna viro, ni Ioue nata fores:
 Aut ego Sigcos repetam te coniuge portus:
 Aut ego Taenaria contegar exul humo.
 Non mea sunt summa leuiter dstricta sagitta 275
 Pectora: descendit vulnus ad ossa meum.
 Hoc mihi, nam repeto, fore vt a caeleste sagitta
 Figar, erat verax vaticinata soror.
 Parce datum fatis, Helene, contemnere amorem:
 Sic habeas faciles in tua vota Deos. 280
 Multa quidem subeunt: sed coram vt plura loquamur,
 Excipe me lecto, nocte silente, tuo.
 An pudet, et metuis Venerem temerare maritam?
 Castaque legitimi fallere iura tori?
 Ah! nimium simplex, Helene, ne rustica dicam, 285
 Hanc faciem culpa posse carere putas!
 Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est.
 Lis est cum forma magna pudicitiae.
 Iupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis.
 Haec tibi nempè patrem furta dedere Iouem. 290
 Vix fieri, si sunt vires in semine aurorum,
 Et Iouis et Ledaë filia, casta potes.
 Casta tamen tum sis, cum te mea Troia tenebit:
 Et tua sim, quaeso, crimina solus ego.
 Nunc ea peccemus, quae corrigat hora iugalis: 295
 Si modo promisit non mihi vana Venus.

- Sed tibi et hoc suadet rebus, non voce, maritus:
 Neue sui furtis hospitis obstet, abest.
 Non habuit tempus, quo Cressia regna videret,
 Aptius. o! mira calliditate virum! 300
 Init, et, Idaei mando tibi, dixit iturus,
 Curam pro nobis hospitis, vxor, agas.
 Negligis absentis, testor, mandata mariti:
 Cura tibi non est hospitis vlla tui.
 Huncinc tu speres hominem sine pectore dotes 305
 Posse satis formae, Tyndari, nosse tuae?
 Falleris: ignorat. nec, si bona magna putaret,
 Quae tenet, externo crederet illa viro.
 Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor;
 Cogimur ipsius commoditate frui. 310
 Aut erimus stulti, sic vt superemus et ipsum,
 Si tam securum tempus abibit iners.
 Paene suis ad te manibus deducit amantem.
 Vtere non vafri simplicitate viri.
 Sola iaces viduo tam longa nocte cubili: 315
 In viduo iaceo solus et ipse toro.
 Te mihi, meque tibi communia gaudia iungant.
 Caudidior medio nox erit illa die.
 Tunc ego iurabo quaeuis tibi numina; meque
 Adstringam verbis in sacra iura tuis. 320
 Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,
 Efficiam praesens, vt mea regna petas.
 Si pudet, et metuis, ne me videre secuta;
 Ipse reus sine te criiminis huius agar.
 Nam sequar Aegidae factum, fratrumque tuorum. 325
 Exemplo tangi non propiore potes.
 Te rapuit Theseus; geminas Leucippidas illi:
 Quartus in exemplis enumerabor ego.
 Troia classis adest, armis instructa virisque.
 Iam facient celeres remus et aura vias. 330

Ibis Dardanias ingens regina per vrbes:
 Teque nouam credet vulgus adesse Deam.
 Quaque feres gressus, adolebunt cinnama flammae,
 Caesaque sanguineam victiua planget humum.
 Dona pater fratresque, et cum genitrice sorores, 335
 Iliadesque omnes, totaque Troia, dabunt.
 Hei mihi! pars a me vix dicitur vlla futuri.
 Plura feres, quam quae littera nostra refert.
 Nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur;
 Concitet et vires Graecia magna suas. 340
 Tot prius abductis, ecquae repetita per arma est?
 Crede mihi, vanos res habet ista metus.
 Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces:
 Et tuta a bello Bistonis ora fuit.
 Phasida puppe nona vexit Pagasaeus Iäson: 345
 Laesa nec est Colcha Thessala terra manu.
 Te quoque qui rapuit, rapuit Minoïda Theseus:
 Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
 Terror in his ipso maior solet esse periclo:
 Quaeque timere libet, pertimuisse pudet. 350
 Finge tamen, si vis, ingens consurgere bellum;
 Et mihi sunt vires: et mea tela nocent.
 Nec minor est Asiae, quam vestrae copia terrae:
 Illa viris dines, dines abundat equis.
 Nec plus Atrides animi Menelaus habebit, 355
 Quam Paris; aut armis anteferendus erit.
 Paene puer caesis abducta armenta recepi
 Hostibus: et caussam nominis inde tuli.
 Paene puer vario iuuenes certamine vici;
 In quibus Ilioneus, Deïphobusque fuit. 360
 Neue putes, non me, nisi cominus, esse timendum:
 Figitur in iusso nostra sagitta loco.
 Num potes hacc illi primae dare facta iuuentae?
 Instruere Atriden num potes arte mea?

Omnia si dederis; numquid dabis Hectora fratrem? 365

Vnus is innumeri militis instar habet.

Quid valeam, nescis: et te mea robora fallunt.

Ignoras, cui sis nupta futura viro.

Aut igitur nullo belli repetere tumultu:

Aut cedent Marti Dorica castra meo.

370

Nec tamen indignè pro tanta sumere ferrum

Coniuge; certamen præmia magna mouent.

Tu quoque, si de te totus contenderit orbis,

Nomen ab æterna posteritate feres.

Spe modo non timida, Dīs hinc egressa secundis, 375

Exige cum plena munera pacta fide.

EPISTOLA XVII

HELENA PARIDI

Nunc oculos tua cum violarit epistola nostros;

Non rescribendi gloria visa leuis.

Ausus es, hospitii temeratis, aduena, sacris,

Legitimam nuptæ sollicitare fidem?

Scilicet idcirco ventosa per æquora vectum

Excepit portu Taenaris ora suo?

5

Nec tibi, diuersa quamuis e gente venires,

Oppositas habuit regia nostra fores;

Esset vt officii merces iniuria tanti?

Qui sic intrabas, hospes, an hostis, cras?

10

Nec dubito, quin hæc, cum sit tam iusta, vocetur

Rustica, iudicio, nostra querela, tuo.

Rustica sim saue, dum non oblita pudoris:

Dumque tenor vitæ sit sine labe meæ.

Si non est ficto vultus mihi tristis in ore;

Nec sedeo duris torua superciliis;

15

Fama

Fama tamen clara est: et adhuc sine crimine vixi:

Et laudem de me nullus adulter habet.

Quo magis admiror, quae sit fiducia coepto;

Speinque tori dederit quae tibi caussa mei. 20

An, quia vim nobis Neptunius attulit heros,

Rapta semel, videor bis quoque digna rapi?

Crimen erat nostrum, si delenita fuisset.

Cum sim rapta, meum quid, nisi nolle, fuit?

Non tamen e factu fructum tulit ille petatum: 25

Excepto, redii passa, timore, nihil.

Oscula luctanti tantummodo pauca proteruus

Abstulit: viterius nil habet ille mei.

Quae tua nequitia est, non his contenta fuisset.

Dì melius! similis non fuit ille tui. 30

Reddidit intactam; minuitque modestia crimen:

Et iuuenem facti poenituisse patet.

Thesea poenituit, Paris vt succederet illi;

Ne quando nomen non sit in ore meum?

Nec tamen irascor; quis enim succenset amanti? 35

Si modo, quem praefers, non simulatur amor.

Hoc quoque enim dubito: non quo fiducia desit,

Aut mea sit facies non bene nota mihi:

Sed quia credulitas damno solet esse puellis;

Verbaque dicuntur vestra carere fide. 40

At peccant aliae; matronaque rara pudica est.

Quid prohibet raris nomen inesse meum?

Nam mea quod visa est tibi mater idonea, cuius

Exemplo flecti me quoque posse putes:

Matris in admissio, falsa sub imagine Iusae, 45

Error inest: pluma tectus adulter erat.

Nil ego, si peccem, possim nescisse: nec vllus

Error, qui facti crimen obumbret, erit.

Illa bene errauit, vitiumque auctore redemit.

Felix in culpa quo Ioue dicar ego? 50

Quod genus et proanos, et regia nomina iactas:
 Clara satis domus haec nobilitate sua est.
 Iupiter vt soceri proauus taceatur, et omne
 Tantalidae Pelopis Tyndareique decus;
 Dat mihi Leda Iouem, cycno decepta, parentem; 55
 Quae falsam gremio credula fouit auem.
 I nunc, et Phrygiae late primordia gentis,
 Cumque suo Priamum Laomedonte refer.
 Quos ego suspicio: sed, qui tibi gloria magna est
 Quintus, is a nostro nomine primus erit. 60
 Sceptra tuae quamuis rear esse potentia Troiae,
 Non tamen haec illis esse minora puto.
 Si iam diuitiis locus hic numeroque virorum
 Vincitur: at certe barbara terra tua est.
 Munera tanta quidem promittit epistola diues, 65
 Vt possint ipsas illa mouere Deas.
 Sed si iam fines vellem transire pudoris;
 Tu melior culpa causa futurus eras.
 Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo;
 Aut ego te potius, quam tua dona, sequar. 70
 Vtique ea non sperno; sic acceptissima semper
 Munera sunt, auctor quae pretiosa facit.
 Plus multo est, quod amas; quod sum tibi causa laboris:
 Quod per tam longas spes tua venit aquas.
 Illa quoque, apposita quae nunc facis, improbe, mensa, 75
 Quamuis experiar dissimulare, noto.
 Cum modo me spectas oculis, lasciuie, proteruis;
 Quos vix instantes lumina nostra ferunt:
 Et modo suspiras: modo pocula proxima nobis
 Sumis; quaque bibi, tu quoque parte bibis. 80
 Ah! quoties digitis, quoties ego tecta notau
 Signa supercilio paene loquente dari!
 Et saepe extimui, ne vir meus illa videret:
 Non satis occultis erubique notis.

Saepe vel exiguo, vel nullo murmure dixi, 85
 Nil pudet hunc: nec vox haec mea falsa fuit.
 Orbe quoque in mensae legi sub nomine nostro,
 Quod deducta mero littera fecit, amo.
 Credere me tamen hoc oculo renuente negavi.
 Hei mihi! iam didici, sic quoque posse loqui. 90
 His ego blanditiis, si peccatura fuisset,
 Flecterer: his poterant pectora nostra capi.
 Est quoque, confiteor, facies tibi rara: potestque
 Velle sub amplexus ire puella tuos.
 Altera vel potius felix sine crimine fiat, 95
 Quam cadat externo noster amore pudor.
 Disce meo exemplo, formosis posse carere.
 Est virtus placitis abstinuisse bonis.
 Quam multos credas iuvenes optare, quod optas,
 Qui sapiant? oculos an Paris vnus habes? 100
 Non tu plus cernis: sed plus temerarius audes:
 Nec tibi plus cordis, sed magis oris inest.
 Tunc ego te vellem celeri venisse carina,
 Cum mea virginitas mille petita procis.
 Si te vidissem, primus de mille fuisses. 105
 Iudicio veniam vir dabit ipse meo.
 Ad possessa venis praeceptaque gaudia serus.
 Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
 Vt tamen optarem fieri tibi Troia coniux,
 Inuitam sic me nec Menelaus habet. 110
 Desine molle, precor, verbis conuellere pectus:
 Neue mihi, quam te dicis amare, noce.
 Sed sine, quam tribuit sortem Fortuna, tueri:
 Nec spoliū nostri turpe pudoris habe.
 At Venus hoc pacta est: et in altae vallibus Idae 115
 Tres tibi se nudas exhibuere Deae:
 Vnaque cum regnum, belli daret altera laudem;
 Tyndaridos coniux, tertia dixit, eris.

Credere vix equidem caelestia corpora possum
Arbitrio formam supposuisse tuo. 120

Vtque sit hoc verum; certe pars altera ficta est,
Iudicii pretium qua data dicor ego.

Non est tanta mihi fiducia corporis, vt me
Maxima, teste Dea, dona fuisse putem.

Contenta est oculis hominum mea forma probari: 125
Laudatrix Venus est inuidiosa mihi.

Sed nihil infirmo: fauco quoque laudibus istis:
Nam mea vox quare, quod cupit, esse neget?
Nec tu succense, nimium mihi creditus aegre.

Tarda solet magnis rebus inesse fides. 130

Prima mea est igitur Veneri placuisse voluptas:
Proxima, me visam praemia summa tibi:

Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helenae praeposuisse bonis.

Ergo ego sum virtus? ego sum tibi nobile regnum? 135
Ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.

Ferrea, crede mihi, non sum: sed amare repugno
Illum, quem fieri vix puto posse meum.

Quid bibulum curuo proscindere littus aratro,
Spernque sequi coner, quam locus ipse neget? 140

Sum rudis ad Veneris fartum: nullaque fidelem,
Dì mihi sunt testes, lusimus arte virum.

Nunc quoque, quod tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio littera nostra nouo.

Felices, quibus vsus adest! ego, nescia rerum, 145
Difficilem culpae suspicor esse viam.

Ipse malo metus est. iam nunc confundor, et omnes
In nostris oculos vultibus esse reor.

Nec reor hoc falso. sensi mala murmura vulgi:
Et quasdam voces retulit Aethra mihi. 150

At tu dissimula: nisi si desistere mauis.
Sed cur desistas? dissimulare potes.

- Lude, sed occulte. maior, non maxima, nobis
 Est data libertas, quod Menelaus abest.
- Ille quidem procul est, ita re cogente, profectus. 155
 Magna fuit subitae instaue caussa viae.
- Aut mihi sic visum est. ego, cum dubitaret, an iret,
 Quamprimum, dixi, fac rediturus eas.
- Omine laetatus dedit oscula: Resque, domusque,
 Et tibi sit curae Troïus hospes, ait. 160
- Vix tenui risum; quem dum compescere luctor,
 Nil illi potui dicere, praeter, Erit.
- Vela quidem Creten ventis dedit ille secundis:
 Sed tu non ideo cuncta licere puta.
- Sic mens hinc vir abest, vt me custodiat absens. 165
 An nescis longas regibus esse manus?
- Fama quoque est oneri: nam quo constantius ore
 Laudamur vestro, iustius ille timet.
- Quae inuat, vt nunc est, eadem mihi gloria damno est:
 Et melius famae verba dedisse foret. 170
- Nec, quod abest, hic me tecum mirare relictam:
 Moribus et vitae credidit ille meae.
- De facie metuit, vitae confidit: et illum
 Securum probitas, forma timere facit.
- Tempora ne pereant vltro data, praecipis; vtque 175
 Simplicis vtamur commoditate viri.
- Et libet, et timeo: nec adhuc exacta voluntas
 Est satis; in dubio pectora nostra labant.
- Et vir abest nobis; et tu sine coninge dormis:
 Inque vicem tua me, te mea, forma capit. 180
- Et longae noctes: et iam sermone coïnus:
 Et tu, me miseram! blandus: et vna domus.
- Et peream, si non inuitant omnia culpam.
 Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
- Quam male persuades, vtinam bene cogere possis! 185
 Vi mea rusticitas excutienda fuit.

Vtilis interdum est ipsis iniuria passis.

Sic certe felix esse coacta velim.

Dum nouus est, potius coepto pugnemus amori:

Flamma recens parua sparsa resedit aqua.

190

Certus in hospitibus non est amor; errat, vt ipsi:

Cumque nihil speres firmitus esse, fuit.

Hypsipyle testis, testis Minoia virgo est;

In non exhibitis vtraque lusa toris.

Tu quoque dilectam multos, infide, per annos

195

Diceris Oenonen destituisse tuam.

Nec tamen ipse negas; et nobis omnia de te

Quaerere, si nescis, maxima cura fuit.

Adde quod, vt cupias constans in amore manere,

Non potes: expediunt iam tua vela Phryges.

200

Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,

Qui ferat in patriam, iam tibi ventus erit.

Cursibus in mediis nouitatis plena relinques

Gaudia: cum ventis noster abibit amor.

An sequar, vt suades, laudataque Pergama visam,

205

Pronurus et magni Laomedontis ero?

Non ita contemno volucris praeconia Famae,

Vt probris terras impleat illa meis.

Quid de me Sparte poterit, quid Achaia tota,

Quid gentes Asiae, quid tua Troia loqui?

210

Quid Priamus de me, Priami quid sentiet vxor,

Totque tui fratres, Dardanidesque nurus?

Tu quoque, qui poteris tibi me sperare fidelem,

Et non exemplis anxius esse tuis?

Quicumque Iliacos intrauerit aduena portus,

215

Is tibi solliciti caussa timoris erit.

Ipsa mihi quoties iratus, Adultera, dices!

Oblitus nostro crimen inesse tuum.

Delicti fies idem reprehensor et auctor.

Terra, precor, vultus obruat ante meos.

220

At

At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:

Donaque promissis vberiora feram.

Purpura nempe mihi, pretiosaque texta dabuntur:

Congestoque auri pondere diues ero.

Da veniam fassae; non sunt tua munera tanti. 225

Nescio quo tellus me tenet ista modo.

Quis mihi, si laedar, Phrygiis succurrat in oris?

Vnde petam fratres, vnde parentis opem?

Omnia Medae fallax promisit Iäson:

Pulsa est Aesoniam num minus illa domo? 230

Non erat Aeëtes, ad quem despecta rediret:

Non Ipsea parens, Chalciopaeque soror.

Tale nihil timeo: sed nec Medea timebat.

Fallitur augurio spes bona saepe suo.

Omnibus inuenies, quae nunc iactantur in alto, 235

Nauibus a portu lene fuisse fretum.

Fax quoque me terret, quam se peperisse cruentam

Ante diem partus est tua visa parens.

Et vatam timeo monitus, quos igne Pelasgo

Ilion arsuram praemonuisse ferunt. 240

Vtque fauet Cytherea tibi, quia vicit, habetque

Parta per arbitrium bina tropaea tuum;

Sic illas vereor, quae, si tua gloria vera est,

Iudice te causam non tenere duae.

Nec dubito, quin, te si prosequar, arma parentur. 245

Ibit per gladios, hei mihi! noster amor.

An fera Centauris indicere bella coëgit

Atracis Haemonios Hippodamia viros?

Tu fore tam iusta lentum Menelaon in ira,

Et geminos fratres, Tyndareumque putas? 250

Quod bene te iactas, et fortia facta recensens;

A verbis facies dissidet ista suis.

Apta magis Veneri, quam sint tua corpora Marti.

Bella gerant fortes: tu, Pari, semper ama.

Hectora,

Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto: 255
 Militia est operis altera digna tui.
 His ego, si saperem, paulloque audacior essem,
 Vterer. vtetur, si qua puella sapit.
 Aut ego deposito faciam fortasse pudore;
 Et dabo coniunctas tempore victa manus. 260
 Quod petis, vt furtim praesentes plura loquamur;
 Scimus quid captus, colloquimurque voces.
 Sed nimium properas; et adluce tua messis in herba est.
 Haec mora sit voto forsitan amica tuo.
 Hactenus arcanum furtinae conscia mentis 165
 Littera, iam lasso pollice, sistat opus.
 Caetera per socias Clymenen Aethramque loquamur,
 Quae mihi sunt comites consiliumque duae.

EPISTOLA XVIII

LEANDER HERONI

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
 Si cadat ira maris, Sesta puella, tibi.
 Si mihi Di faciles et sunt in amore secundi;
 Inuitis oculis haec mea verba leges.
 Sed non sunt faciles: nam cur mea vota morentur, 5
 Currere me nota nec patiantur aqua?
 Ipsa vides caelum pice nigrius; et freta ventis
 Turbida, perque cauas vix obeunda rates.
 Vnus, et hic audax, a quo tibi littera nostra
 Redditur, e portu nauita mouit iter. 10
 Adscensusus eram: nisi quod, cum vincula prorae
 Solueret, in speculis omnis Abydos erat.
 Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
 Quemque tegi volumus, non latuisset amor.

Protinus

- Protinus haec scribens, Felix, i, littera, dixi: 15
 Iam tibi formosam porriget illa manum.
 Forsitan admotis etiam tangere labellis;
 Rumpere dum niueo vincula dente volet.
 Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
 Caetera cum charta dextra locuta mea est. 20
 At quanto malle, quam scriberet, illa nataret,
 Meque per assuetas sedula ferret aquas!
 Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
 Est tamen et sensus apta ministra mei.
 Septima nox agitur, spatium mihi longius anno, 25
 Sollicitum rancis ut mare feruet aquis.
 His ego si vidi mulcentem pectora somnum
 Noctibus, insani sit mora longa freti.
 Rupe sedens aliqua specto tua littora tristis:
 Et quo non possum corpore, mente feror. 30
 Lumina quin etiam summa vigilantia turre,
 Aut videt, aut acies nostra videre putat.
 Ter mihi deposita est in sicca vestis arena.
 Ter graue tentavi carpere nudus iter.
 Obstitit inceptis tumidum iuuenilibus aequor: 35
 Mersit et aduersis ora natantis aquis.
 At tu de rapidis, immansuetissime, ventis,
 Quid mecum certa praelia mente geris?
 In me, si nescis, Borea, non aequora, sacuis.
 Quid faceres, esset ni tibi notus amor? 40
 Tam gelidus cum sis, non te tamen, improbe, quondam
 Ignibus Actaeis incaluisse negas.
 Gaudia rapturo si quis tibi claudere vellet
 Aërios aditus, quo paterere modo?
 Parce, precor; facilemque moue moderatius auram. 45
 Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
 Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
 Quasque quatit, nulla parte coercet aquas.

Nunc daret audaces utinam mihi Daedalus alas!
 Icaium quamvis hic prope littus adest. 50
 Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
 Tollere; quod dubia saepe pependit aqua.
 Interea, dum cuncta negant ventique fretumque,
 Mente agito furti tempora prima mei.
 Nox erat incipiens; namque est meminisse voluptas; 55
 Cum foribus patriis egrediebar amans.
 Nec mora, deposito pariter cum veste timore,
 Iactabam liquido brachia lenta mari.
 Luna fere tremulum praebebat lumen eunti,
 Ut comes in nostras officiosa vias. 60
 Hanc ego suspiciens, Fauces, Dea candida, dixi;
 Et subeant animo Latmia saxa tuo.
 Non sinat Endymion te pectoris esse scueri.
 Flecte, precor, vultus ad mea furta tuos.
 Tu, Dea, mortalem caelo delapsa petebas. 65
 Vera loqui liceat: quam sequor, ipsa Dea est.
 Neu referam mores caelesti pectore dignos;
 Forma nisi in veras non cadit illa Deas.
 A Veneris facie non est prior vlla tuaque.
 Nene meis credas vocibus, ipsa vides. 70
 Quanto, cum fulges radiis argentea puris,
 Concedunt flammis sidera cuncta tuis;
 Tanto formosis formosior omnibus illa est;
 Si dubitas, caecum, Cynthia, lumen habes.
 Haec ego, vel certe non his diuersa, locutus 75
 Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
 Vnda repercussae radiabat imagine Lunae,
 Et nitor in tacita nocte diurnus erat:
 Nullaque vox, nostras nullum veniebat ad aures
 Praeter dimotae corpore murmur aquae. 80
 Alcyones solae, memores Ceycis amati,
 Nescio quid visae sunt mihi dulce queri.

Iamque

Iamque fatigatis humero sub vtroque lacertis,
 Fortiter in summas erigor altus aquas.
 Vt procul adspexi lumen, Meus ignis in illo est; 85
 Illa meum, dixi, littora lumen habent.
 Et subito lassis vires rediere lacertis:
 Visaque, quam fuerat, mollior vnda mihi.
 Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
 Qui calet in cupido pectore, praestat amor. 90
 Quo magis accedo, propioraque littora fiunt,
 Quoque minus restat; plus libet ire mihi.
 Cum vero possum cerni quoque; protinus addis
 Spectatrix animos, vt valeamque facis.
 Nunc etiam nando dominae placuisse laboro, 95
 Atque oculis iacto brachia nostra tuis.
 Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum.
 Hoc quoque enim vidi: nec mihi verba dabas.
 Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem,
 Ne fieret prima pes tuus vltus aqua. 100
 Excipis amplexu, feliciaque oscula iungis:
 Oscula, Dì magni! trans mare digna peti.
 Eque tuis demtos humeris mihi tradis amictus:
 Et madidam siccas aequoris imbre comam.
 Caetera nox et nos, et turris conscia nouit, 105
 Quodque mihi lumen per vada monstrat iter.
 Nec magis illius numerari gaudia noctis,
 Hellespontiaci quam maris alga potest.
 Quo breuius spatium nobis ad furta dabatur,
 Hoc magis est cautum, ne foret illud iners. 110
 Iamque, fugatura Tithoni coniuge noctem,
 Praeniis Aurorae Lucifer ortus erat.
 Oscula congerimus properata, sine ordine, raptim,
 Et querimur paruas noctibus esse moras.
 Atque ita cuuctatus, monitu nutricis amaro 115
 Frigida deserta littora turre peto.

- Digredimur flentes: repetoque ego Virginis aequor,
 Respiciens dominam, dum licet, usque meam.
 Si qua fides vero est; veniens huc esse natator;
 Cum redeo, videor naufragus esse mihi. 120
- Hoc quoque si credas; ad te via prona videtur:
 A te cum redeo, clius inertis aquae.
 Inuitus repeto patriam: quis credere possit?
 Inuitus certe nunc moror vrbe mea.
 Hei mihi! cur animo iuncti secernimur vndis? 125
 Vnaque mens, tellus non habet vna duos?
 Vel tua me Sestos, vel te mea sumat Abydos:
 Tam tua terra mihi, quam tibi nostra, placet.
 Cur ego confundor, quoties confunditur aequor?
 Cur mihi caussa leuis, ventus, obesse potest? 130
- Iam nostros curui norunt delphines amores:
 Ignotum nec me piscibus esse reor.
 Iam patet attritus solitarum limes aquarum;
 Non aliter, multa quam via pressa rota.
 Quod mihi non esset, nisi sic iter, ante querebar: 135
 At nunc per ventos hoc quoque deesse queror.
 Fluctibus immodicis Athamantidos aequora canent,
 Vixque manet portu tuta carina suo.
 Hoc mare, cum primum de Virgine nomina mersa,
 Quae tenet, est nactum, tale fuisse puto. 140
- Et satis amissa locus hic infamis ab Helle est:
 Vique mihi parcat, crimine nomen habet.
 Inuideo Phryxo; quem per freta tristia tutum
 Aurea lanigero vellere vexit onis.
 Nec tamen officium pecoris nauisue requiro: 145
 Dummodo, quas findam corpore, dentur aquae.
 Arte egeo nulla: fiat modo copia nandi,
 Idem nauigium, nauita, vector, ero.
 Nec sequar aut Helicen, aut, quia Tyros utitur, Arcton:
 Publica non curat sidera noster amor. 150

Andromeden alius spectet, clarumue Coronam,
 Quaeque micat gelido Parrhasis Vrsa polo.
 At mihi, quod Perseus et cum Ioue Liber amarunt,
 Indicium dubiae non placet esse viae.
 Est aliud lumen, multo mihi certius istis; 155
 Non erit in tenebris quo duce noster amor.
 Hoc ego dum spectem, Colchos, et in vltima Ponti,
 Quaque viam fecit Thessala pinus, eam:
 Et iuuenem possim superare Palaemona nando,
 Miraque quem subito reddidit herba Deum. 160
 Saepe per assiduos languent mihi brachia motus,
 Vixque per immensas fessa trahuntur aquas.
 His ego cum dixi, Pretium non vile laboris
 Iam dominae vobis colla tenenda dabo:
 Protinus illa valent, atque ad sua praemia tendunt; 165
 Vt celer Eleo carcere missus equus.
 Ipse meos igitur seruo, quibus vror, amores:
 Teque, magis caelo digna puella, sequor.
 Digna quidem caelo, sed adhuc tellure morare:
 Aut dic, ad Superos et mihi qua sit iter. 170
 Hic es, et exiguum misero contingis amanti:
 Cumque mea fiunt turbida mente freta.
 Quid mihi, quod lato non separor aequore, prodest?
 Num minus hoc nobis tam brevis obstat aqua?
 An malim, dubito, toto procul orbe remotus 175
 Cum domina longe spem quoque habere mea.
 Quo prius nunc es, flamma propiore calesco:
 Et res non semper, spes mihi semper adest.
 Paene manu, quod amo, tanta est vicinia, tango:
 Saepe sed, heu! lacrimas hoc mihi paene mouet. 180
 Velle quid est aliud fugientia prendere poma,
 Spemque suo refugi fluminis ore sequi?
 Ergo ego te nunquam, nisi cum volet vnda, tenebo?
 Et me felicem nulla videbit hiems?

Cumque minus firmum nil sit, quam ventus et vnda, 185
 In ventis et aqua spes mea semper erit?
 Aestus adhuc tamen est. quid cum mihi laeserit aequor
 Plias, et Arctophylax, Oleniumque pecus?
 Aut ego non noui, quam sit temerarius; aut me
 In freta non cautum tum quoque mittet Amor. 190
 Neue putes id me, quod abest, promittere tempus:
 Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
 Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus aequor;
 Ire per inuitas experiemur aquas.
 Aut mihi continget felix audacia saluo: 195
 Aut mors solliciti finis amoris erit.
 Optabo tamen, vt partes expellar in illas;
 Et teneant portus naufraga membra tuos.
 Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
 Et, Mortis, dices, huic ego caussa fui. 200
 Scilicet interitus offenderis omine nostri:
 Litteraque inuisa est hac mea parte tibi.
 Desino; parce queri. sed et vt mare finiat iram,
 Accedant, quaeso, fac tua vota meis.
 Pace breui nobis opus est; dum transferor isto: 205
 Cum tua contigero littora, perstet hiems.
 Illic est aptum nostrae nauale carinae:
 Et melius nulla stat mea puppis aqua.
 Illic me claudat Boreas, vbi dulce morari;
 Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero. 210
 Nec faciam surdis conuicia fluctibus vlla:
 Triste nataturo nec querar esse fretum.
 Me pariter venti teneant, pariterque lacerti:
 Per caussas istic impediaturque duas.
 Cum patietur hiems, remis ego corporis vtar. 215
 Lumen in adspectu tu modo semper habe.
 Interea pro me pernoctet epistola tecum;
 Quam, precor, vt minima prosequar ipse mora.

EPISTOLA XIX

HERO LEANDRO

Quam mihi misisti verbis, Leandre, salutem,
 Vt possim missam rebus habere; veni.
 Longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt.
 Da veniam fassae; non patienter amo.
 Vrimur igne pari: sed sum tibi viribus impar. 5
 Fortius ingenium suspicor esse viris.
 Vt corpus, teneris ita mens infirma puellis.
 Deficiam; parui temporis adde moram.
 Vos, modo venando, modo rus geniale colendo,
 Ponitis in varia tempora longa mora. 10
 Aut fora vos retinent, aut vnctae dona palaestrac:
 Flectitis aut freno colla sequacis equi.
 Nunc volucrem laqueo, nunc pisces ducitis hamo.
 Diluitur posito serior hora mero.
 His mihi submotae, vel si minus acriter vrar, 15
 Quod faciam, superest, praeter amare, nihil.
 Quod superest, facio: teque, o! mea sola voluptas,
 Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.
 Aut ego cum cara de te nutrice susurro;
 Quaeque tuum, miror, caussa moretur iter: 20
 Aut mare prospiciens, odioso concita vento
 Corripio verbis acquora paene tuis:
 Aut, vbi saeuitiae paullum grauis vnda remisit,
 Posse quidem, sed te nolle venire, queror.
 Dumque queror, lacrimae per amantia lumina manant: 25
 Pollice quas tremulo conscia siccant anus.
 Saepe tui, specto, si sint in littore passus:
 Impositas tanquam seruet arena notas.
 Vtque rogem de te, et scribam tibi, si quis Abydo
 Venerit, aut quaero, si quis Abydon eat. 30

Quid referam, quoties dem vestibus oscula, quas tu
 Hellespontica ponis iturus aqua?
 Sic vbi lux acta est, et noctis amicior hora
 Exhibuit pulso sidera clara die;
 Protinus in summo vigilantia lumina tecto 35
 Ponimus, assuetae signa notamque viae,
 Tortaque versato ducentes stamina fuso
 Feminea tardas fallimus arte moras.
 Quid loquar interea tam longo tempore, quaeris?
 Nil, nisi Leandri nomen, in ore meo est. 40
 Iamne putes exisse domo mea gaudia, nutrix?
 An vigilant omnes? et timet ille suos?
 Iamne suas humeris illum deponere vestes;
 Pallade iam pingui tingere membra putes?
 Annuit illa fere; non nostra quod oscula curet; 45
 Sed mouet obrepens somnus anile caput.
 Postque morae minimum, iam certe nauigat, inquam;
 Lentaque dimotis brachia iactat aquis.
 Paucaque cum tacta perfeci stamina tela,
 An medio possis, quaerimus, esse freto. 50
 Et modo prospicimus: timida modo voce precamur,
 Vt tibi det faciles vtilis aura vias,
 Auribus interdum voces captamus, et omnem
 Aduentus strepitum credimus esse tui.
 Sic vbi deceptae pars est mihi maxima noctis 55
 Acta; subit furtim lumina fessa sopor.
 Forsitan inuitus, necum tamen, improbe, dormis:
 Et, quamquam non vis ipse venire, venis.
 Nam modo te videor prope iam spectare natantem:
 Brachia nunc humeris humida ferre meis. 60
 Nunc dare, quae soleo, madidis velamina membris:
 Pectora nunc iuncto nostra fouere sinu.
 Multaque praeterea, linguae reticenda modestae;
 Quae fecisse iuuat, facta referre pudet.

Me miseram! brevis est haec, et non vera voluptas; 65
 Nam tu cum somno semper abire soles.
 Firmius o! cupidi tandem coëamus amantes:
 Nec careant vera gaudia nostra fide.
 Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
 Cur toties a me, lente natator, abes? 70
 Est mare, confiteor, nondum tractabile nanti;
 Nocte sed hesternae lenior aura fuit.
 Cur ea praeterita est? cur non ventura timebas?
 Tam pona cur periit, nec tibi rapta via est?
 Protinus ut similis detur tibi copia cursus; 75
 Hoc melior certe, quo prior, illa fuit.
 At cito mutata est iactati forma profundi:
 Tempore, cum properas, saepe minore venis.
 Hic, puto, deprensus nil, quod querereris, haberes;
 Meque tibi amplexo nulla noceret hiems. 80
 Certe ego tum ventos audirem lenta sonantes,
 Et nunquam placidas esse precarer aquas.
 Quid tamen evenit, cur sis metuentior undae?
 Contentumque prius nunc vereare fretum?
 Nam memini, cum te saevum veniente minaxque 85
 Non minus, aut multo non minus, aequor erat.
 Cum tibi clamabam, Sic tu temerarius esto,
 Ne miserae virtus sit tua flenda mihi.
 Unde novus timor hic? quoque illa audacia fugit?
 Magnus ubi est spretis ille natator aquis? 90
 Sis tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas;
 Et facias placidum per mare tutus iter.
 Dum modo sis idem: dum sic, ut scribis, amemur;
 Flammaque non fiat frigidus illa cinis,
 Non ego tam ventos timeo, mea vota morantes, 95
 Quam, similis vento ne tuus erret amor:
 Ne non sim tanti, superentque pericula caussam:
 Et videar merces esse labore minor.

Interdum metuo, patria ne laedar; et impar
 Ducar Abydeno Thressa puella toro. 100
 Ferre tamen possum patientius omnia; quam si
 Otia, nescio qua pellice captus, agas:
 In tua si veniant alieni colla lacerti:
 Sitque nouus nostri finis amoris amor.
 Ah! potius peream, quam crimine vulnerer isto: 105
 Fataque sint culpa nostra priora tua!
 Nec, quia venturi dederis mihi signa doloris,
 Haec loquor; aut fama sollicitata noua.
 Omnia sed vereor: quis enim securus amauit?
 Cogit et absentes plura timere locus. 110
 Felices illas, sua quas praesentia nosse
 Crimina vera iubet, falsa timere vetat.
 Nos tam vana mouet, quam facta iniuria fallit:
 Incitat et morsus error vterque pares.
 O! vtinam venias! aut vt ventusue paterne, 115
 Causaque sit certae femina nulla morae!
 Quod si quam sciero; moriar, mihi crede, dolendo.
 Iamdudum peccas, si mea fata petis.
 Sed neque peccabis, frustraue ego terreor istis:
 Quoque minus venias, inuida pugnat hiems. 120
 Me miseram! quanto planguntur littora fluctu!
 Et latet obscura condita nube dies!
 Forsitan ad pontum mater pia venerit Helles,
 Mersaque roratis nata fleatur aquis:
 An mare ab inuiso priuignae nomine dictum 125
 Vexat in aequoream versa nouerca Deam?
 Non fauet, vt nunc est, teneris locus iste puellis.
 Hac Helle periit; hac ego laedor aqua.
 At tibi flammaram memori, Neptune, tuarum
 Nullus erat ventis impediendus amor: 130
 Si neque Anymone, nec laudatissima forma
 Criminis est Tyro fabula vana tui;

- Lucidaque Alcyone, Circeque et Alymone nata,
 Et nondum nexis augue Medusa comis;
 Flauaque Laodice, caeloque recepta Celaeno, 135
 Et quarum memini nomina lecta mihi.
 Has certe pluresque canunt, Neptune, poëtae
 Molle latus lateri composuisse tuo.
 Cur igitur toties vires expertus amoris,
 Assuetum nobis turbine claudis iter? 140
 Parce, ferox, latoque inari tua praelia misce.
 Seducit terras haec breuis vnda duas.
 Te decet aut magnas magnum iactare carinas;
 Aut etiam totis classibus esse truce[m].
 Turpe Deo pelagi, iuuenem terrere natantem: 145
 Gloriaque est stagno quolibet ista minor.
 Nobilis ille quidem est, et clarus origine: sed non
 A tibi suspecto ducit Vlixæ genus.
 Da veniam, seruaque duos. natat ille: sed isdem
 Corpus Leandri, spes mea, pendet aquis. 150
 Sternuit et lumen: posito nam scribimus illo.
 Sternuit, et nobis prospera signa dedit.
 Ecce! merum nutrix faustos iustillat in ignes:
 Crasque erimus plures, inquit, et ipsa bibit.
 Effice nos plures, euicta per aequora lapsus, 155
 O! penitus toto corde recepte mihi.
 In tua castra redi, socii desertor Amoris.
 Ponuntur medio cur mea membra toro?
 Quod timeas, non est. auso Venus ipsa fauebit:
 Sternet et aequoreas, aequore nata, vias. 160
 Ire libet medias ipsi mihi saepe per vndas:
 Sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
 Nam cur, hoc vectis Phryxo Phryxique sorore,
 Sola dedit vastis femina nomen aquis?
 Forsitan ad reditum metuas ne tempora desint, 165
 Aut gemini nequeas ferre laboris onus.

At nos diuersi medium coëamus in aequor:
 Obuiaque in summis oscula demus aquis:
 Atque ita quisque suas iterum redeamus ad vrbes,
 Exiguum, sed plus, quam nihil, illud erit. 170
 Vel pudor hic vtinam! qui nos clam cogit amare,
 Vel timidus famae cedere vellet amor!
 Nunc male res iunctae, calor et reuerentia, pugnant.
 Quid sequar, in dubio est. haec decet; ille iuuat,
 Vt semel intrauit Colchos Pagasaëus Iäson; 175
 Impositam celeri Phasida puppe tulit.
 Vt semel Idaeus Lacedaemona venit adulter;
 Cum praeda rediit protinus ille sua.
 Tu, quam saepe petis quod amas, tam saepe relinquis;
 Et quoties graue fit puppibus ire, natas. 180
 Sic tamen, o! iuuenis, tumidarum victor aquarum,
 Sic facito spernas, vt vereare, fretum.
 Arte laboratae merguntur ab aequore puppes:
 Tu tua plus remis brachia posse putes?
 Quod cupis, hoc nautae metuunt, Leandre, natare, 185
 Exitus hic fractis puppibus esse solet.
 Me miseram! cupio non persuadere, quod hortor:
 Sisque, precor, monitis fortior ipse meis.
 Dummodo peruenias, excussaue saepe per vndas
 Iniicias humeris brachia lassa meis. 190
 Sed mihi, caeruleas quoties obuertor ad vndas,
 Nescio quae pauidum frigora pectus habent.
 Nec minus hesternae confundor imagine noctis,
 Quamuis est sacris illa piata meis.
 Namque sub Auroram, iam dormitante lucerna; 195
 Somnia quo cerni tempore vera solent;
 Stamina de digitis cecidere sopore remissis:
 Collaque puluino nostra ferenda dedi.
 Hic ego ventosas nantem delphina per vndas
 Cernere non dubia sum mihi visa fide. 200

Quem,

Quem, postquam bibulis illisit fluctus arenis,
 Vnda simul miserum vitæque deseruit.
 Quidquid id est, timeo. nec tu mea somnia ride:
 Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
 Si tibi non parcis, dilectæ parce puellæ: 205
 Quæ nunquam, nisi te sospite, sospes erit.
 Spes tamen est fractis vicinæ pacis in vndis.
 Tum placidas tuto pectore fude vias.
 Interea, nauti quoniam freta peruia non sunt,
 Leniat inuisas littera missa moras. 210

EPISTOLA XX

ACONTIVS CYDIPPÆ

Pone metum: nihil hic iterum iurabis amanti.
 Promissam satis est te semel esse mihi.
 Perlege: discedat sic corpore languor ab isto,
 Qui meus est, vlla parte dolente, dolor.
 Quid pudor ora subit? nam, sicut in aede Dianæ, 5
 Suspisor ingenuas erubuisse genas.
 Coniugium pactamque fidem, non crimina, posco:
 Debitus vt coniux, non vt adulter, amo.
 Verba licet repetas, quæ demtus ab arbore foetus
 Pertulit ad castas, me iacente, manus; 10
 Inuenies illic id te spondere, quod opto,
 Te potius, virgo, quam meminisse Deam.
 Nunc quoque idem timeo: sed idem tamen acrius illud
 Assumsit vires; auctaque flamma mora est.
 Quique fuit nunquam paruus, nunc tempore longo, 15
 Et spe, quam dederas tu mihi, creuit amor.
 Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor.
 Non potes hoc factum teste negare Dea.

Adfuit,

Adfuit, et praesens, ut erat, tua verba notauit:
 Et visa est mota dicta probasse coma. 20
 Deceptam dicas nostra te fraude licebit:
 Dum fraudis nostrae caussa feratur amor.
 Fraus mea quid petiit, nisi uti tibi iungerer vni?
 Id me, quod quereris, conciliare potest.
 Non ego natura, nec sum tam callidus usu: 25
 Sollertem tu me, crede, puella, facis.
 Te mihi compositis, si quid tamen egimus, a me
 Adstrinxit verbis ingeniosus Amor.
 Dictatis ab eo feci sponsalia verbis:
 Consultoque fui iuris Amore vafer. 30
 Sit fraus huic nomen facto, dicarque dolosus:
 Si tamen est, quod ames velle tenere, dolus.
 En! iterum scribo, mittoque rogantia verba.
 Altera fraus haec est: quodque queraris, habes.
 Si noceo, quod amo; fateor, sine fine nocebo; 35
 Teque petam: caucas tu licet ipsa peti.
 Per gladios alii placitas rapuere puellas:
 Scripta mihi caute littera crimen erit?
 Di faciant, possim plures imponere nodos!
 Ut tua sit nulla libera parte fides. 40
 Mille doli restant: cliuo sudamus in imo.
 Ardor inexpertum nil sinet esse meus.
 Sit dubium, possisne capi; captabere certe.
 Extitus in Dis est: sed capiere tamen.
 Ut partem effugias, non omnia retia falles: 45
 Quae tibi, quam credis, plura tetendit Amor.
 Si non proficiant artes, veniemus ad arma;
 Inque tui cupido rapta ferere sinu.
 Non sum, qui soleam Paridis reprehendere factum:
 Nec quemquam, qui, vir possit ut esse, fuit. 50
 Nos quoque: sed taceo. mors huius poena rapinae
 Ut sit, erit, quam te non habuisse, minor.

- Aut esses formosa minus, peterere modeste.
 Audaces facie cogimur esse tua.
- Tu facis hęc, oculique tui, quibus ignea cedunt 55
 Sidera, qui flammae caussa fuere meae.
- Hoc flauī faciunt crines, et eburnea ceruix;
 Quaeque, precor, veniant in mea colla manus:
 Et decor, et vultus sine rusticitate pudentes:
 Et, Thetidi quales vix rear esse, pedes. 60
- Caetera si possem laudare, beatior essem:
 Nec dubito, totum quin sibi par sit opus.
- Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
 Si pignus volui vocis habere tuae.
- Denique, dum captam tu te cogare fateri, 65
 Insidiis esto capta puella meis.
- Inuidiam patiar: passo sua praemia dentur.
 Cur suus a tanto crimine fructus abest?
- Hesionen Telamon, Briseida cepit Achilles:
 Vtraque victorem victa secuta virum. 70
- Quamlibet accuses, et sis irata licebit;
 Irata liceat dum mihi posse frui.
- Iidem, qui facinus, factam tenuabimus iram:
 Copia placandae sit modo parua tui.
- Ante tuos flentem liceat consistere vultus: 75
 Et liceat lacrimis addere verba suis.
- Vtque solent famuli, cum verbera saeua verentur,
 Tendere submissas ad tua crura manus.
- Ignoras tua iura; voca; cur arguor absens?
 Iamdudum dominae more venire iube. 80
- Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
 Oraque sint digitis liuida facta tuis;
- Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
 Corpore laedatur ne manus ista meo.
- Sed neque compedibus, nec me compesce catenis: 85
 Seruabor firmo vinctus amore tui.

- Cum bene se, quantumque volet, satiauerit ira;
 Ipsa tibi dices, Quam patienter amat!
 Ipsa tibi dices, vbi videris omnia ferre;
 Tam bene qui seruit, seruiat iste mihi. 90
- Nunc reus infelix absens agor: et mea, cum sit
 Optima, non villo caussa tuente perit.
 Hoc quoque, quod ius es, sit scriptum iniuria nostrum:
 Quod de me solo nempe queraris, habes.
 Non meruit falli mecum quoque Delia. si non 95
 Vis mihi promissum reddere, redde Deae.
 Adfuit, et vidit, cum tu decepta rubebas:
 Et vocem memori condidit aure tuam.
 Omina re careant. nihil est violentius illa,
 Cum sua, quod nolim, numina laesa videt. 100
 [Testis erit Calydonis aper. nam scimus, vt illo
 Sit magis in natum saeua reperta parentis.]
 Testis et Actaeon, quondam fera creditus illis,
 Ipse dedit leto cum quibus ante feras.
 Quaeque superba parens, saxo per corpus oborto, 105
 Nunc quoque Mygdonia flebilis extat humo.
 Hei! mihi, Cydippe! timeo tibi dicere verum;
 Ne videar caussa falsa monere mea:
 Dicendum tamen est: hoc est, mihi crede, quod aegra
 Ipso nubendi tempore saepe iaces. 110
 Consultit ipsa tibi; neu sis periura laborat:
 Et saluam salua te cupit esse fide.
 Inde fit, vt, quoties existere perfida tentas,
 Peccatum toties corrigat illa tuum.
 Parce mouere feros animosae Virginis arcus. 115
 Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
 Parce, precor, teneros corrumpere febribus artus.
 Seruetur facies ista fruenda mihi.
 Seruentur vultus ad nostra incendia nati:
 Quique subest niueo laetus in ore rubor. 120

- Hostibus e si quis, ne fias nostra, repugnat;
 Sic sit, vt, inualida te, solet esse mihi.
- Torqueor ex aequo, vel te nubente, vel aegra:
 Dicere nec possum, quid minus ipse velim.
- Maceror interdum, quod sim tibi caussa dolendi: 125
 Teque mea laedi calliditate puto.
- In caput haec nostrum dominae perinria, quaeso,
 Eueniant: poena tuta sit illa mea.
- Ne tamen ignorem, quid agas; ad limina crebro
 Anxius huc illuc dissimulanter eo. 130
- Subsequor ancillam furtim famulamque, requirens,
 Profuerint somni quid tibi, quidue cibi.
- Me miserum! quod non medicorum iussa ministro,
 Effingique manus, insideoque toro.
- Et rursus miserum! quod, me procul inde remoto, 135
 Quem minime vellem, forsitan alter adest.
- Ille manus istas effingit, et assidet aegrae,
 Inuisus Superis, cum Superisque mihi.
- Dumque suo tentat salientem pollice venam;
 Candida per caussam brachia saepe tenet: 140
- Contrectatque sinus; et forsitan oscula iungit.
 Officio merces plenior ista suo est.
- Quis tibi permisit nostras praecidere messes?
 Ad sepem alterius quis tibi fecit iter?
- Iste sinus meus est: mea turpiter oscula sumis. 145
 A mihi promisso corpore tolle manus.
- Improbe, tolle manus: quam tangis, nostra futura est.
 Postmodo si facias istud, adulter eris.
- Elige de vacuis, quam non sibi vindicet alter.
 Si nescis, dominum res habet ista suum. 150
- Nec mihi credideris: recitetur formula pacti.
 Neu falsam dicas esse; face ipsa legat.
- Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
 Quid facis hic? exi; non vacat iste torus.

- Nam quod habes et tu humani verba altera pacti; 155
 Non erit idcirco par tua caussa meae.
 Haec mihi se pepigit: pater hanc tibi, primus ab illa:
 Sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
 Promisit pater hanc: haec adiuravit amanti.
 Ille homines, haec est testificata Deam. 160
 Hic metuit mendax, timet haec periura vocari.
 Num dubites, hic sit maior, an ille metus?
 Denique, ut amborum conferre pericula possis,
 Respice ad euentus: haec cubat; ille valet.
 Nos quoque dissimili certamina mente subimus; 165
 Nec spes par nobis, nec timor aequus adest.
 Tu petis ex tuto: grauior mihi morte repulsa est:
 Idque ego iam, quod tu forsam amabis, auo.
 Si tibi iustitiae, si recti cura fuisset;
 Cedere debueras ignibus ipse meis. 170
 Nunc quoniam ferus hic pro caussa pugnat iniqua:
 Ad quid, Cydippe, littera nostra redit?
 Hic facit, ut iaceas, et sis suspecta Dianae.
 Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
 Hoc faciente, subis tam saeua pericula vitae. 175
 Atque vtinam pro te, qui mouet illa, cadat!
 Quem si repuleris, nec, quem Dea damnat, amaris;
 Et tu continuo, certe ego saluus ero.
 Siste metum, virgo: stabili potiere salute.
 Fac modo polliciti conscia templa colas. 180
 Nec boue mactato caelestia numina gaudent;
 Sed, quae praestanda est et sine teste, fide.
 Ut valeant aliae, ferrum patiantur et ignes:
 Fert aliis tristem succus amarus opem.
 Nil opus est istis; tantum periuria vita: 185
 Teque simul serua, meque, datamque fidem.
 Praeteritae veniam dabit ignorantia culpae:
 Exciderint animo foedera lecta tuo.

Admonita es modo voce mea, modo cassibus istis;
 Quos, quoties tentas fallere, ferre soles. 190
 His quoque vitatis, in partu nempe rogabis,
 Vt tibi luciferas afferat illa manus.
 Audiet; et, repetens quae sint audita, requirèt
 Ipsa, tibi de quo coniuge partus eat.
 Promittes votum; scit te promittere falso. 195
 Iurabis; scit te fallere posse Deos.
 Non agitur de me: cura maiore laboro.
 Anxia sunt vitae pectora nostra tuae.
 Cur modo te dubiam pavidum fleuere parentes,
 Ignaros culpae quos facis esse tuae? 200
 Et cur ignorent? inatri licet omnia narres;
 Nil tua, Cydippe, facta ruboris habent.
 Ordine fac referas, vt sis mihi cognita primum,
 Sacra phaeacitae dum facis ipsa Deae.
 Vt, te conspecta, subito, si forte notasti, 205
 Restiterim fixis in tua membra genis:
 Vt, te dum nimium miror, nota certa furoris,
 Deciderint humero pallia lapsa meo.
 Postmodo nescio qua venisse volubile malum,
 Verba ferens doctis insidiosa notis. 210
 Quod quia sit lectum sancta praesente Diana,
 Esse tuam vinctam, numine teste, fidem.
 Ne tamen ignoret quae sit sententia scripto;
 Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
 Nube, precor, dicet, cui te bona numina iungunt: 215
 Quem fore iurasti, sit gener ille mihi.
 Quisquis is est, placeat; quoniam placet ante Dianae.
 Talis erit mater, si modo mater erit.
 Sic tamen et quaerat, qui sim quantusque, iubeto:
 Inueniet vobis consuluisse Deam. 220
 Insula, Coryciis quondam celeberrima Nymphis,
 Cingitur Aegaeo, nomine Cea, mari.

Illa mihi patria est; nec, si generosa probaris
 Nomina, despectis arguor ortus auis.
 Sunt et opes nobis: sunt et sine crimine mores: 225
 Amplius utque nihil, me tibi iungit amor.
 Appeteres talem vel non iurata maritum:
 Iuratae vel non talis habendus erat.
 Haec tibi me in somnis iaculatrix scribere Phoebe,
 Haec tibi me vigilem scribere iussit Amor. 230
 E quibus alterius mihi iam nocuere sagittae:
 Alterius noccant ne tibi tela, caue.
 Iuncta salus nostra est: miserere meique tuique.
 Quid dubitas vnam ferre duobus opem?
 Quod si contigerit, cum iam data signa sonabunt, 235
 Tinctaque votiuo sanguine Delos erit;
 Aurea ponetur mali felicitis imago,
 Causaque versiculis scripta duobus erit:
Effigie pomi testatur Acontius huius,
Quae fuerint in eo scripta, fuisse rata. 240
 Longior infirmum ne lasset epistola corpus,
 Clausula consueto sit tibi fine; vale.

EPISTOLA XXI

CYDIPPE ACONTIO

Pertimui, scriptumque tuum sine murmure legi,
 Iuraret ne quos inscia lingua Deos.
 Et, puto, captasses iterum: nisi, vt ipse fateris,
 Promissam scires me satis esse semel.
 Nec lectura fui; sed, si tibi dura fuisset, 5
 Aucta foret saevae forsitan ira Deae.
 Omnia cum faciam, cum dem pia tura Dianae;
 Illa tamen iusta plus tibi parte fauet.
 Vtque cupis credi, memori te vindicat ira,
 Talis in Hippolyto vix fuit illa suo. 10
 At melius Virgo fauisset virginis annis;
 Quos vereor paucos ne velit esse mihi.
 Languor enim, caussis non apparentibus, haeret:
 Adiutor et nulla fessa medentis ope.
 Quam tibi nunc gracilem vix haec rescribere, quamque 15
 Pallida vix cubito membra leuare putas?
 Huc timor accedit, ne quis, nisi conscia nutrix,
 Colloqui nobis sentiat esse vices.
 Ante fores sedet haec: quid agamque rogantibus intus,
 Vt possim tuto scribere, Dormit, ait. 20
 Mox vbi, secreti longi caussa optima, somnus
 Credibilis tarda desinit esse mora,
 Iamque venire videt, quos non admittere durum est:
 Exscreat; et ficta dat mihi signa nota:
 Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo: 25
 Et tegitur trepido littera cauta sinu.
 Inde meos digitos iterum repetita fatigat.
 Quantus sit nobis, adspicis ipse, labor.
 Qua, peream, si dignus eras, vt vera loquamur:
 Sed melior iusto, quamque mereris, ego. 30

Ergo te propter toties incerta salutis
 Commentis poenas doque dedique tuis?
 Haec nobis formae te laudatore superbae
 Contingit merces? et placuisse nocet?
 Si tibi deformis, quod mallet, visa fuisset; 35
 Culpatum nulla corpus egeret ope.
 Nunc laudata gemo: nunc me certamine vestro
 Proditis; et proprio vulneror ipsa bono.
 Dum neque tu cedis, nec se putat ille secundum;
 Tu votis obstas illius, ille tuis. 40
 Ipsa, velut naus, iactor; quam certus in altum
 Propellit Boreas, aestus et vnda refert.
 Cumque dies caris optata parentibus instat,
 Immodicus pariter corporis ardor inest:
 Et mihi coniugii tempus crudelis ad ipsum 45
 Persephone nostras pulsat acerba fores.
 Iam pudet: et timeo, quamuis mihi conscia non sim,
 Offensos videar ne meruisse Deos.
 Accidere hoc aliquis casu contendit: et alter
 Acceptum Superis hunc negat esse virum. 50
 Neue nihil credas in te quoque dicere famam,
 Facta veneficiis pars putat ista tuis.
 Causa latet: mala nostra patent. vos pace mouetis
 Aspera submota praelia: plector ego.
 Dicam nunc, solitoque tibi me decipe more: 55
 Quid facies odio, sic vbi amore noces?
 Si laedis, quod amas, hostem sapienter amabis.
 Me, precor, vt serues, perdere velle velis.
 Aut tibi iam nulla est speratae cura puellae,
 Quam ferus indigna tabe perire sinis: 60
 Aut Dea si frustra pro me tibi saeua rogatur,
 Quid mihi te iactas? gratia nulla tua est.
 Elige, quidingas. non vis placare Dianam;
 Immemor es nostri: non potes; illa tui est.

Vel nunquam mallet, vel non mihi tempore in illo 65
 Esset in Aegaeis cognita Delos aquis.
 Tunc mea difficili deducta est aequore nauis,
 Et fuit ad coeptas hora sinistra vias.
 Quo pede processi! quo me pede limine moui!
 Picta citae tetigi quo pede texta ratis! 70
 Bis tamen aduerso redierunt carbasa vento.
 Mentior ah demens! ille secundus erat.
 Ille secundus erat, qui me referebat euntem;
 Quique parum felix impediēbat iter.
 Atque vtinam constans contra mea vela fuisset! 75
 Sed stultum est venti de leuitate queri.
 Mota loci fama properabam visere Delon;
 Et facere ignaua puppe videbar iter.
 Quam saepe, vt tardis, feci conuicia remis;
 Quetaque sum vento lintea parca dari! 80
 Et iam transieram Myconon, iam Tenon et Andron:
 Inque meis oculis candida Delos erat.
 Quam procul vt vidi, Quid me fugis, insula, dixi?
 Laberis in magno numquid, vt ante, mari?
 Institeram terrae, cum iam, propē luce peracta, 85
 Demere purpureis Sol iuga vellet equis:
 Quos idem solitos postquam renocauit ad ortus,
 Comuntur nostrae, matre iubente, comae.
 Ipsa dedit gemmas digitis, et crinibus aurum:
 Et vestes humeris induit ipsa meis. 90
 Protinus egressae Superis, quibus insula sacra est,
 Flaua salutatis tura merumque damus.
 Dumque parens aras votiuo sanguine tingit,
 Festaque fumosis ingerit exta focis;
 Sedula me nutrix alias quoque ducit in aedes, 95
 Erramusque vago per loca sacra pede.
 Et modo porticibus spatior, modo munera regum
 Miror: et in cunctis stantia signa locis.

Miror et innumeris structam de cornibus aram,
 Et de qua pariens arbore nixa Dea est. 100
 Et quae praeterea, neque enim meminisse libet,
 Quidquid ibi vidi, dicere, Delos habet.
 Forsitan haec spectaus, a te spectabar, Aconti;
 Visaque simplicitas est mea posse capi.
 In templum redeo gradibus subline Dianae, 105
 Tutior hoc equis debuit esse locus?
 Mittitur ante pedes malum cum carmine tali.
 Hei mihi! iuravi nunc quoque paene tibi.
 Sustulit hoc nutrix, mirataque, Perlege, dixit.
 Insidias legi, magne poëta, tuas. 110
 Nomine coniugii dicto, confusa pudore
 Sensi me totis erubuisse genis:
 Luminaque in gremio, veluti defixa, tenebam;
 Lumina propositi facta ministra tui?
 Improbe, quid gaudes? aut quae tibi gloria parta est? 115
 Quidue vir elusa virgine laudis habes?
 Non ego constiteram sumta peltata securi;
 Qualis in Iliaco Penthesilea solo.
 Nullus Amazonio caelatus balteus auro,
 Sicut ab Hippolyte, praeda relata tibi est. 120
 Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederunt;
 Sumque parum prudens capta puella dolis?
 Cydippen pomum, pomum Schoeneïda cepit,
 Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
 At fuerat melius, si te puer isto tenebat, 125
 Quem tu nescio quas dicis habere faces,
 More bonis solito spem non corrumpere fraude.
 Exoranda tibi, non capienda fui.
 Cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas,
 Propter quae nobis ipse petendus eras? 130
 Cogere cur potius, quam persuadere, volebas,
 Si poteram audita conditione capi?

- Quid tibi nunc prodest iurandi formula iuris,
 Linguaque praesentem testificata Deam?
 Quae iurat, mens est: nil coniurauimus illa. 135
 Illa fidem dictis addere sola potest.
 Consilium prudensque animi sententia iurat,
 Et, nisi iudicii, vincula nulla valent.
 Si tibi coniugium volui promittere nostrum;
 Exige polliciti debita iura tori: 140
 Sed si nil dedimus, praeter sine pectore vocem;
 Verba suis frustra viribus orba tenes,
 Non ego iuravi: legi iurantia verba.
 Vir mihi non isto more legendus eras,
 Decipe sic alias: succedat epistola pomo. 145
 Si valet hoc; magnas dinitis aufer opes.
 Fac, iurent reges sua se tibi regna daturus;
 Sitque tuum, toto quidquid in orbe placet.
 Maior es hac ipsa multo, mihi crede, Diana,
 Si tua tam praesens littera numen habet. 150
 Cum tamen haec dixi, cum me tibi firma negavi,
 Cum bene promissi caussa peracta mei est;
 Confiteor, timeo saevae Latoïdos iram;
 Et corpus laedi suspicor inde meum.
 Nam quare, quoties socialia sacra parantur, 155
 Nupturae toties languida membra cadunt?
 Ter mihi iam veniens positas Hymenaeus ad aras
 Fugit, et e thalami limine terga dedit.
 Vixque manu pigra toties infusa resurgunt
 Lumina: vix moto corripit igne faces. 160
 Saepe coronatis stillant vnguenta capillis,
 Et trahitur multo splendida palla croco.
 Cum tetigit limen, lacrimas mortisque timorem
 Cernit, et a cultu multa remota suo.
 Proiicit ipse suas deducta fronte coronas, 165
 Spissaque de nitidis tergit amoma comis.

Et pudet in tristi laetum consurgere turba:
 Quique erat in palla, transit in ora rubor.
 At mihi, vae miserae! torrentur febribus artus:
 Et grauius iusto pallia pondus habent. 170
 Nostraque plorantes video super ora parentes:
 Et, face pro thalami, fax mihi mortis adest.
 Parce laboranti, picta Dea laeta pharetra;
 Daque salutiferam iam mihi fratris opem.
 Turpe tibi test, illum caussas depellere leti; 175
 Te contra titulum mortis habere meae.
 Numquid, in vmbroso cum velles fonte lauari,
 Imprudens vultus ad tua labra tuli?
 Praeteriine tuas de tot caelestibus aras?
 Aque tua est nostra spreta parente parens? 180
 Nil ego peccaui, nisi quod periuria legi;
 Inque parum fausto carmine docta fui.
 Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
 Tura feras: prosint, quae nocuere, manus.
 Cur, quae succenset, quod adhuc tibi pacta puella 185
 Non tua fit, fieri ne tua possit, agit?
 Omnia de vincta tibi sunt speranda. quid aufert
 Sacua mihi vitam, spem tibi Diua mei?
 Nec tu credideris illum, cui destinor vxor,
 Aegra superposita membra fouere manu. 190
 Assidet ille quidem, quantum permittitur ipsi:
 Sed meminit nostrum virginis esse torum.
 Iam quoque nescio quid de me sensisse videtur:
 Nam lacrimae caussa saepe latente cadunt.
 Et minus audacter blanditur, et oscula rara 195
 Accipit, et timido me vocat ore suam.
 Nec miror sensisse, notis cum prodar apertis:
 In dextrum versor, cum venit ille, latus.
 Nec loquor, et tecto simulatur lumine somnus;
 Captantem tactus reiicioque manum. 200

Ingemit,

Ingemit, et tacito suspirat pectore: meque
 Offensam, quamuis non mereatur, habet.
 Hei! mihi, quod gaudes, et te iuuat ista voluptas!
 Hei! mihi, quod sensus sum tibi fassa meos!
 Si mihi lingua foret; tu nostra iustius ira, 205
 Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
 Scribis, vt inualidum liceat tibi visere corpus,
 Es procul a nobis: et tamen inde nocet.
 Mirabar, quare tibi nomen Acontins esset:
 Quod faciat longe vulnus, acumen habes. 210
 Certe ego conualui nondum de vulnere tali;
 Vt iaculo, scriptis eminus icta tuis.
 Quid tamen huc venias? sane vt miserabile corpus,
 Ingenii videas bina tropaea tui?
 Concidimus macie; color est sine sanguine: qualem 215
 In pomis refero mente fuisse tuo.
 Candida nec misto sublucent ora rubore;
 Forma noui talis marmoris esse solet.
 Argenti color est inter conuiuia talis,
 Quod tactum gelidæ frigore pallet aquae. 220
 Si me nunc videas, visam prius esse negabis:
 Arte nec est, dices, ista petenda mea:
 Promissique fidem, ne sim tibi iuncta, remittes;
 Et cupies illud non meminisse Deam.
 Forsitan et facies, iurem vt contraria rursus; 225
 Quaeque legam, mittes altera verba mihi.
 Sed tamen adspiceres vellem, prout ipse rogabas,
 Et discas sponsae languida membra tuae.
 Durius et ferro cum sit tibi pectus, Aconti;
 Tu veniam nostris vocibus ipse petas. 230
 Ne tamen ignores, ope qua reualescere possim:
 Quaeritur a Delphis fata canente Deo.
 Is quoque nescio quam nunc, vt vaga fama susurrat,
 Neglectam queritur testis habere fidem.

Hoc Deus et vates, hoc et mea carmina dicunt: 235

At desunt voto carmina nulla tuo.

Vnde tibi fauor hic? nisi quod noua forte reperta est,

Quae capiat magnos littera lecta Deos.

Teque tenente Deos, numen sequor ipsa Deorum:

Doque libens victas in tua vota manus. 240

Fassaque sum matri deceptae foedera linguae,

Lumina fixa tenens, plena pudoris, humo.

Caetera cura tua est, plus hoc quoque virgine factum,

Non timuit tecum quod mea charta loqui,

Iam satis inualidos calamo lassauimus artus, 245

Et manus officium longius aegra negat.

Quid, nisi, quod cupio me iam coniungere tecum,

Restat, vt adscribat littera nostra? Vale.

P. OVIDII · NASONIS

A M O R V M

LIBRI TRES

EPIGRAMMA NASONIS
IN AMORES SVOS

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
Tres sumus: hoc illi praetulit aucter opus.
Vt iam nulla tibi nos sit legisse voluptas;
At leuior dentis poena duobus erit.

P. OVIDII NASONIS
A M O R V M
LIBER PRIMVS

ELEGIA I

Arma graui numero, violentaque bella, parabam
Edere, materia conueniente modis.
Par erat inferior versus: risisse Cupido
Dicitur, atque vnum surripuisse pedem.
Quis tibi, saeue puer, dedit hoc in carmina iuris? 5
Piëridum vates, non tua turba, sumus.
Quid? si praeripiat flauae Venus arma Mineruae;
Ventilet accensas flaua Minerna faces?
Quis probet in siluis Cererem regnare iugosis?
Lege pharetratae Virginis arua coli? 10
Crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
Instruat, Aöniam Marte mouente lyram?
Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna;
Cur opus affectas, ambitiose, nouum?
An, quod vbique, tuum? tua sunt Heliconia Tempe? 15
Vix etiam Phoebus iam lyra tuta sua est?
Cum bene surrexit versu noua pagina primo;
Attenuat nervos protinus ille meos.
Nec mihi materia est numeris leuioribus apta,
Aut puer, aut longas comta puella comas. 20
Questus eram; pharetra cum protinus ille soluta
Legit in exitium spicula facta meum:

Lunauit-

Lunauitque genu sinuosum fortiter arcum:
 Quodque canas, vates, accipe, dixit, opus.
 Me miserum! certas habuit puer ille sagittas. 25
 Vror; et in vacuo pectore regnat Amor.
 Sex mihi surgat opus numeris; in quinque residat.
 Ferrea cum vestris bella valete modis.
 Cingere littorea flauentia tempora myrto,
 Musa, per vndenos emodulanda pedes. 30

ELEGIA II

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
 Strata, neque in lecto pallia nostra sedent?
 Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi;
 Lassaque versati corporis ossa dolent?
 Nam puto sentirem, si quo tentarer amore. 5
 An subit, et tacita callidus arte nocet?
 Sic erat: haeserunt tenues in corde sagittae:
 Et possessa ferus pectora versat Amor.
 Cedimus? an subitum luctando accendimus ignem?
 Cedamus: leue fit, quod bene fertur, onus. 10
 Vidi ego iactatas mota face crescere flammam;
 Et vidi nullo concutiente mori.
 Verbera plura ferunt, quam quos iuuat vsus aratri,
 Detrectant pressi dum iuga prima boues.
 Asper equus duris contunditur ora lupatis: 15
 Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
 Acrius inuitos, multoque ferocius vrget,
 Quam qui scrutium ferre fatentur, Amor.
 En! ego confiteor: tua sum noua praeda, Cupido:
 Porrigimus victas ad tua iura manus. 20
 Nil opus est bello: pacem veniamque rogamus.
 Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.

- Necte comam myrtō: maternas iunge columbas.
 Qui deceat, currum vitricus ipse dabit.
- Inque dato curru, populo clamante triumphum, 25
 Stabis; et adiunctas arte mouebis aues.
- Ducentur iuuenes capti, captaeque puellae.
 Haec tibi magnificus pompa triumphus erit.
- Ipsē ego, praeda recens, factum modo vulnus habebō:
 Et noua captiua vincula mente feram. 30
- Mens Bona ducetur manibus post terga retortis,
 Et Pudor, et castris quidquid Amoris obest.
- Omnia te metuent: ad te sua brachia tendens
 Vulgus, lō, magna voce, Triumphe, canet.
- Blanditiae comites tibi erunt, Errorque, Furorque, 35
 Assidue partes turba secuta tuas.
- His tu militibus superas hominesque Deosque:
 Haec tibi si demas comoda, nudus eris.
- Laeta triumphanti de summo Mater Olympo
 Plaudet; et appositas sparget in ora rosas. 40
- Tu, pennas gemma, gemma variante capillos,
 Ibis in auratis aureus ipse rotis.
- Tum quoque non paucos, si te bene nouimus, vres:
 Tum quoque praeteriens vulnera multa dabis.
- Non possunt, licet ipse velis, cessare sagittae. 45
 Feruida vicino flamma vapore nocet.
- Talis erat domita Bacchus Gangetide terra.
 Tu grauis alitibus; tigribus ille fuit.
- Ergo, ego cum possim sacri pars esse triumphī,
 Parce tuas in me perdere, victor, opes. 50
- Adspice cognati felicia Caesaris arma.
 Qua vicit, victos protegit ille manu.

E L E G I A III

Iusta precor: quae me nuper praedata puella est,
 Aut amet, aut faciat, cur ego semper amem.
 Ah! nimium volui! tantum patiatur amari;
 Audierit nostras tot Cytherea preces.
 Accipe, per longos tibi qui deseruiat annos: 5
 Accipe, qui pura norit amare fide.
 Si me non veterum commendant magna parentum
 Nomina; si nostri sanguinis auctor eques;
 Nec meus innumeris renouatur campus aratris;
 Temperat et sumtus parcus vterque parens; 10
 At Phocbus, comitesque nouem, vitisque repertor,
 Hoc faciant: et, me qui tibi donat, Amor:
 Et nulli cessura fides; sine crimine mores;
 Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
 Non mihi mille placent: non sum desultor Amoris. 15
 Tu mihi, si qua fides, cura perennis eris.
 Tecum, quos dederint annos mihi fila Sororum,
 Viuere contingat: teque dolente mori.
 Te mihi materiem felicem in carmina praebe;
 Prouenient caussa carmina digna sua. 20
 Carinine nomen habent exterrita cornibus Iö,
 Et quam fluminea lusit adulter aue:
 Quaeque, super pontum simulato vecta iuueno,
 Virginea tenuit cornua vara manu.
 Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem: 25
 Iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

E L E G I A IV

Vir tuus est epulas nobis aditurus easdem.
 Vltima coena tuo sit, precor, illa viro.
 Ergo ego dilectam tantum conuina puellam
 Adspiciam? tangi quem iuuet, alter erit?

Alterius-

- Alteriusque sinus apte subiecta fouebis? 5
 Iniiciet collo, cum volet, ille manum?
 Desine mirari, posito quod candida vino
 Atracis ambiguos traxit in arma viros.
 Nec mihi silua domus, nec equo mea membra cohaerent:
 Vix a te videor posse tenere manus. 10
 Quae tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
 Da mea, nec tepidis v̄rba ferenda Notis.
 Ante veni, quam vir. nec, quid, si veneris ante,
 Possit agi, video: sed tamen ante veni.
 Cum premit ille torum, vultu comes ipsa modesto 15
 Ibis, vt accumbas: clam mihi tange pedem.
 Me specta, nutusque meos, vultuque loquacem:
 Excipe furtinas, et refer ipsa, notas.
 Verba superciliis sine voce loquentia dicam:
 Verba leges digitis, verba notata mero. 20
 Cum tibi succurrit Veneris lasciuia nostrae;
 Purpurcas tenero pollice tange genas.
 Si quid erit, de me tacita quod mente queraris;
 Pendeat extrema mollis ab aure manus:
 Cum tibi, quae faciam, mea lux, dicamue, placebunt; 25
 Versetur digitis annulus vsque tuis.
 Tange manu meusam, quo tangunt more precantes;
 Optabis merito cum mala multa viro.
 Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse, iubeto:
 Tu puerum leuiter posce, quod ipsa velis. 30
 Quae tu reddideris, ego primus pocula sumam:
 Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
 Si tibi forte dabit, quos praegustauerit ipse,
 Reiiice libatos illius ore cibos.
 Nec premat impositis sinito tua colla lacertis: 35
 Mite nec in rigido pectore pone caput.
 Nec sinus admittat digitos, habilesue papillae.
 Oscula praecipue nulla dedisse velis.

- Oscula si dederis, fiam manifestus amator:
 Et dicam, Mea sunt: iniiciamque manus. 40
- Haec tamen adspiciam: sed quae bene pallia celant,
 Illa mihi caeci causa timoris erunt.
- Nec femori committe femur, nec crure cohaere:
 Nec tenerum duro cum pede iunge pedem.
- Multa miser timeo, quia feci multa proterue: 45
 Exemplique metu torqueor ipse mei.
- Saepe mihi, dominaeque meae properata voluptas
 Veste sub iniecta dulce peregit opus.
- Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
 Conscia de gremio pallia deme tuo. 50
- Vir bibat vsque roga: precibus tamen oscula desint.
 Dumque bibit, furtim, si potes, adde merum.
- Si bene compositus somno vinoque iacebit;
 Consilium nobis resque locusque dabunt.
- Cum surges abitura domum, surgemus et omnes; 55
 In medium turbae fac memor agmen eas.
- Agmine me inuenies, aut inuenieris, in illo.
 Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
- Me miserum! paucas monui quod prosit in horas.
 Separor a domina nocte iubente mea. 60
- Nocte vir includet: lacrimis ego moestus obortis,
 Qua licet, ad saenas prosequar vsque fores.
- Oscula iam sumet: iam non tantum oscula sumet.
 Quod mihi das furtim, iure coacta dabis.
- Verum inuita dato, potes hoc, similisque coactae: 65
 Blanditiae taceant: sitque maligna Venus.
- Si mea vota valent, illum quoque nil inuet, opto:
 Sin minus; at certe te inuet inde nihil.
- Sed quaecumque tamen noctem fortuna sequatur;
 Cras mihi constanti voce dedisse nega. 70

E L E G I A V

Aestus erat, mediamque dies exegerat horam:
 Apposui medio membra leuanda toro.
 Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestrae:
 Quale fere siluae lumen habere solent.
 Qualia sublucent, fugiente, crepuscula, Phocho: 5
 Aut vbi nox abiit, nec tamen orta dies.
 Illa verecundis lux est praebenda puellis,
 Qua timidus latebras speret habere pudor.
 Ecce Corinna venit, tunica velata recincta,
 Candida diuidua colla tegente coma: 10
 Qualiter in thalamos formosa Semiramis isse
 Dicitur, et multis Laïs amata viris.
 Deripui tunicam; nec multum rara nocebat:
 Pugnabat tunica sed tamen illa tegi.
 Cumque ita pugnaret, tanquam quae vincere nollet, 15
 Victa est non aegre proditione sua.
 Vt stetit ante oculos, posito velamine, nostros,
 In toto nusquam corpore menda fuit.
 Quos humeros, quales vidi tetigique lacertos!
 Forma papillarum quam fuit apta premi! 20
 Quam castigato planus sub pectore venter!
 Quantum et quale latus! quam iuuenile femur!
 Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
 Et nudam pressi corpus ad vsque meum.
 Caetera quis nescit? lassi requiecuimus ambo. 25
 Proueniant medii sic mihi saepe dies.

E L E G I A VI

Ianitor, indignum! dura religate catena,
 Difficilem moto cardine pande forem.
 Quod precor, exiguum est: aditu fac ianua paruo
 Obliquum capiat semiadaperta latus.

- Longus Amor tales corpus tenuauit in vsus: 9
 Aptaque subducto pondere membra dedit.
 Ille per excubias custodum leniter ire
 Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
 At quondam noctem, simulacraque vana timebam:
 Mirabar, tenebris si quis iturus erat. 10
 Risit, vt audirem, tenera cum matre Cupido:
 Et leuiter, Fies tu quoque fortis, ait.
 Nec mora, venit amor. non umbras nocte volantes,
 Non timeo strictas in mea fata manus.
 Te nimium lentum timeo; tibi blandior vni: 15
 Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
 Adspice, et, vt videas, immitia claustra relaxa,
 Vda sit vt lacrimis ianua facta meis.
 Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
 Ad dominam pro te verba tremente tuli. 20
 Ergo, quae valuit pro te quoque gratia quondam,
 Heu facinus! pro me nunc valet illa parum?
 Redde vicem meritis: grato licet esse. Quod optas,
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Excute: sic vnquam longa releuere catena. 25
 Nec tibi perpetuo serua bibatur aqua.
 Ferreus orantem nequicquam, ianitor, audis.
 Roboribus duris ianua fulta riget.
 Urbibus obsessis clausae munimina portae
 Prosint; in media pace quid arma times? 30
 Quid facias hosti, qui sic excludis amantem?
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Non ego militibus venio comitatus et armis.
 Solus eram, si non saeuus adesset Amor.
 Hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possim. 35
 Ante vel a membris diuidar ipse meis.
 Ergo Amor, et modicum circa mea tempora vinum
 Mecum est, et madidis lapsa corona comis.

- Arma quis haec timeat? quis non eat obuius illis?
 Tempora noctis eunt: excute poste seram. 40
- Lentus es? an somnus, qui se male praebet amanti,
 Verba dat in ventos aure repulsa tua?
- At, memini, primo, cum te celare solebam,
 Peruigil in mediae sidera noctis eras.
- Forsitan et tecum tua nunc requiescit amica. 45
 Heu! melior quanto sors tua sorte mea!
 Dummodo sic, in me durae transite catenae.
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
- Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes?
 Rauaque concussae signa dedere fores? 50
 Fallimur: impulsa est animoso ianua vento.
 Hei mihi! quam longe spern tulit aura meam!
 Si satis es raptae, Borea, memor Orithyiae,
 Huc ades, et surdas flamine tunde fores.
- Vrbe silent tota: vitreoque madentia rore 55
 Tempora noctis eunt: excute poste seram.
 Aut ego iam ferroque ignique paratior ipse,
 Quem face sustineo, tecta superba petam.
 Nox, et Amor, vinumque, nihil moderabile suadent:
 Illa pudore vacat: Liber Amorque metu. 60
- Omnia consumsi: nec te precibusue minisue
 Monimus! o! foribus surdior ipse tuis.
- Non te formosae decuit seruare puellae
 Limina: sollicito carcere dignus eras.
- Iamque pruinosos molitur Lucifer axes; 65
 Inque suum miseros excitat ales opus.
 At tu, non laetis detracta corona capillis,
 Dura super tota limina nocte iace.
- Tu dominae, cum te proiectam mane videbit,
 Temporis absunnti tam male testis eris. 70
- Qualiscunque vale, sentique abeuntis amorem,
 Lente, nec admissio turpis amante: vale.

Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraque conseruae ligna valete fores.

E L E G I A VII

Adde manus in vincla meas, meruere catenas,
 Dum furor omnis abit, si quis amicus ades.
 Nam furor in dominam temeraria brachia mouit.
 Flet mea vesana laesa puella manu.
 Tunc ego vel caros potui violare parentes: 5
 Saeua vel in sanctos verbera ferre Deos.
 Quid? non et clypei dominus septemplicis Ajax
 Strauit deprensos lata per arua greges?
 Et, vindex in matre patris, malus vltor Orestes,
 Ausus in arcanas poscere tela Deas? 10
 Ergo ego digestos potui laniare capillos:
 Nec dominam motae dedecuerere comae?
 Sic formosa fuit; talem Schoeneïda dicunt
 Maenalias arcu sollicitasse feras.
 Talis periuri promissaque velaque Thesei 15
 Fleuit praecipites Cressa tulisse Notos.
 Sic, nisi vittatis quod erat, Cassandra, capillis,
 Procubuit templo, casta Minerna, tuo.
 Quis mihi non, Demens, quis non mihi, Barbare, dixit?
 Ipsa nihil: pauido lingua retenta metu. 20
 Sed taciti fecere tamen conuicia vultus.
 Egit me lacrimis, ore silente, reum.
 Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos:
 Vtilius potui parte carere mei.
 In mea vesanas habui dispendia vires: 25
 Et valui poenam fortis in ipse meam.
 Quid mihi vobiscum, caedis scelerumque ministrae?
 Debita sacrilegae vincla subite manus.

An,

An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
 Plecterer? in dominam ius mihi maius erit? 30
 Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit.
 Ille Deam primus perculit; alter ego.
 Sed minus ille nocens: mihi, quam profitebar amari,
 Laesa est: Tydides saeuus in hoste fuit.
 I nunc, magnificos victor molire triumphos, 35
 Cinge comam lauro; votaue redde Ioui:
 Quaeque tuos currus comitatus turba sequetur,
 Clamet: Iö forti victa puella viro!
 Ante eat effuso tristis captiua capillo,
 Si sinerent laesae, candida tota, genae. 40
 Aptius impressis erat os liuere labellis,
 Et collo blandi dentis habere notam.
 Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
 Caecaque me praedam fecerat ira suam;
 Nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae, 45
 Nec nimium rigidas intonuisse minas?
 Aut tunicam summa deducere turpiter ora
 Ad mediam? mediae zona tulisset opem.
 At nunc sustinni, raptis a fronte capillis,
 Ferreus ingenuas vngue notare genas. 50
 Adstitit illa amens albo, et sine sanguine, vultu,
 Caeduntur Pariis qualia saxa iugis.
 Exanimis artus, et membra trementia vidi;
 Vt cum populeas ventilat aura comas:
 Vt leni Zephyro gracilis vibratur arundo: 55
 Summaue cum tepido stringitur vnda Noto.
 Suspensaeque din lacrimae fluxere per ora,
 Qualiter abiecta de niue manat aqua.
 Tunc ego me primum coepi sentire nocentem.
 Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus. 60
 Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
 Ter formidatas repulit illa manus.

At tu ne dubita, minuet vindicta dolorem,
 Protinus in vultus vnguibus ire meos.
 Nec nostris oculis, nec nostris parce capillis.
 Quamlibet infirmas adiuuet ira manus.
 Neue mei sceleris tam tristia signa supersint,
 Pone recompositas in statione comas.

65

E L E G I A VIII

Est quaedam: quicumque volet cognoscere lenam,
 Audiat: est quaedam, nomine Dipsas, anus.
 Ex re nomen habet. nigri non illa parentem
 Memnonis in roseis sobria vidit equis.

Illa magas artes, Aeacaeque carmina nouit,
 Inque capnt rapidas arte recurvat aquas.

5

Scit bene, quid gramen, quid torto concita rhombo
 Licia, quid valeat virus amantis equae.

Cum voluit, toto glomerantur nubila caelo.

Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

10

Sanguine, si qua fides, stillantia sidera vidi:

Purpureus Lunae sanguine vultus erat.

Hanc ego nocturnas versam^r volitare per umbras

Suspicio, et pluma corpus anile tegi.

Suspicio; et fama est. oculis quoque pupula duplex

15

Fulminat, et gemino lumen ab orbe venit.

Euocat antiquis proanos atausque sepulcris:

Et solidam longo carmine findit humum.

Haec sibi proposuit thalamos temerare pudicos:

Nec tamen eloquio lingua nocente caret.

20

Fors me sermoni testem dedit. illa monebat

Talia; me duplices occulnere fores:

Scis herc te, mea lux, inueni placuisse beato.

Haesit, et in vultu constitit vsque tuo.

Et

- Et cui non placeas? nulli tua forma secunda est. 25
 Me miseram! dignus corpore cultus abest.
 Tam felix esses, quam formosissima, vellem.
 Non ego, te facta diuite, pauper ero.
 Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
 Mars abiit: signo nunc Venus apta tuo. 30
 Prosit vt adueniens, en! adspice, diues amator
 Te cupit: et curae, quid tibi desit, habet.
 Est etiam facies, quae se tibi comparet, illi:
 Si te non emtam vellet, emendus erat.
 Erubuit: decet alba quidem pudor ora: sed iste, 35
 Si simules, prodest: verus obesse solet.
 Cum bene deiectis gremium spectabis ocellis,
 Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
 Forsitan immundae, Tatio regnante, Sabinae
 Noluerint habiles pluribus esse viris. 40
 Nunc Mars externis animos exercet in armis:
 At Venus Aencae regnat in vrbe sui.
 Ludite formosae. casta est, quam nemo rogauit:
 Aut, si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
 Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas, 45
 Excute: de rugis crimina multa cadent.
 Penelope iuuenum vires tentabat in arcu:
 Qui latus argueret, corneus arcus erat.
 Labitur occulte, fallitque volatilis aetas:
 Vt celet admissis labitur amnis aquis. 50
 Aera nitent vsu: vestis bona quaerit haberi:
 Canescunt turpi tecta relicta situ.
 Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
 Nec satis effectus vnus et alter habent.
 Certior e multis, nec tam inuidiosa, rapina est. 55
 Plena venit canis de grege praeda lupis.
 Ecce! quid iste tuus praeter noua carmina vates
 Donat? amatoris millia multa leges.

- Ipse Deus vatum, palla spectabilis aurea,
 Tractat inauratae consona fila lyrae. 60
 Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero.
 Crede mihi, res est ingeniosa, dare.
 Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
 Despice, gypsati crimen inane pedis.
 Nec te decipiant veteres quinquatria cerae. 65
 Tolle tuos tecum, pauper amator, auos.
 Quid? quia pulcher erit, poscet sine munere noctem?
 Quod det, amatorem flagitet ante suum.
 Parcius exigit pretium, dum retia tendis,
 Ne fugiant: captos legibus vre tuis. 70
 Nec nocuit simulatus amor. siue credat amari:
 Sed caue, ne gratis hic tibi constet amor.
 Saepe nega noctes. capitis modo singe dolorem:
 Et modo quae caussas praebat, Isis erit.
 Mox recipe; vt nullum patiendi colligat vsum, 75
 Neue relentescat saepe repulsus amor.
 Surda sit oranti tua ianua, laxa ferenti.
 Audiat exclusi verba receptus amans.
 Et, quasi laesa prior, nonnunquam irascere laeso.
 Vanescat culpa culpa repensa tua. 80
 Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram;
 Saepe simultates ira morata facit.
 Quin etiam discant oculi lacrimare coacti:
 Et faciant vdas illa vel illa genas.
 Nec, si quem falles, tu periurare timeto. 85
 Commodat illusis numina surda Venus.
 Sernus, et ad partes sollers ancilla, parentur;
 Qui doceant, apte quid tibi possit emi.
 Et sibi pauca rogent: multos si pauca rogabunt,
 Postmodo de stipula grandis acernus erit. 90
 Et soror et mater, nutrix quoque carpat amantem.
 Fit cito per multas praeda petita manus.

Cum te deficient poscendi munera caussae,
 Natalem libo testificare tuum.
 Ne securus amet, nullo riuale, caucto. 95
 Non bene, si tollas praelia, durat amor.
 Ille viri toto videat vestigia lecto;
 Factaque lasciuis liuida colla notis.
 Munera praecipue videat, quae miserit alter.
 Si tibi nil dederit, Sacra roganda via est. 100
 Cum multa abstuleris, vt non tamen omnia donet;
 Quod nunquam reddas, commodet vsque roga.
 Lingua inuet, mentemque tegat. blandire, noceque.
 Impia sub dulci melle venena latent.
 Haec si praestiteris, vsu mihi cognita longo; 105
 Nec tulerint voces ventus et aura meas;
 Saepe mihi dices viuae bene: saepe rogabis,
 Vt mea defunctae molliter ossa cubent.
 Vox erat in cursu, cum me mea prodidit vmbra.
 At nostrae vix se continuere manus, 110
 Quia albam raramque conam, lacrimosaque vino
 Lumina, rugosas distraherentque genas.
 Di tibi dent nullosque lares, inopemque senectam;
 Et longas hiemes, perpetuamque sitim.

E L E G I A IX

Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido:
 Attice, crede mihi; militat omnis amans.
 Quae bello est habilis, Veneri quoque conuenit, aetas.
 Turpe senex miles, turpe senilis amor.
 Quos petiere duces annos in milite forti, 5
 Hos petit in socio bella puella toro.
 Peruigilant ambo: terra requiescit vterque.
 Ille fores dominae seruat, at ille ducis.

Militis

- Militis officium longa est via. mitte puellam;
 Strenuus, exempto fine, sequetur amans. 10
- Ibit in aduersos montes, duplicataque nimbo
 Flumina: congestas exeret ille niues.
- Nec freta pressurus tumidos caussabitur Euros;
 Aptaue verrendis sidera quaeret aquis.
- Quis, nisi vel miles, vel amans, et frigora noctis, 15
 Et denso mistas perferet imbre niues?
- Mittitur infestos alter speculator in hostes:
 In rinale oculos alter, vt hoste, tenet.
- Ille graues vrbes, hic durae limen amicae
 Obsidet: hic portas frangit, at ille fores. 20
- Saepe soporatos inuadere profuit hostes;
 Caedere et armata vulgus inerme manu.
- Sic fera Threïcii ceciderunt agmina Rhesi:
 Et dominum capti deseruistis equi.
- Saepe maritorum somnis vtuntur amantes; 25
 Et sua sopitis hostibus arma mouent.
- Custodum transire manus, vigilumque cateruas,
 Militis et miseri semper amantis opus.
- Mars dubius, nec certa Venus; victique resurgunt;
 Quosque neges vnquam posse iacere, cadunt: 30
- Ergo desidiam quicumque vocabit amorem,
 Desinat. ingenii est experientis amor.
- Ardet in abducta Briseide moestus Achilles.
 Dum licet, Argolicas frangite Troës opes.
- Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma: 35
 Et, galeam capiti quae daret, vxor erat.
- Sunna ducum Atrides, visa Priamœide, fertur
 Maenadis effusis obstupuisse comis.
- Mars quoque deprensus fabrilia vincula sensit.
 Notior in caelo fabula uulla fuit. 40
- Ipsè ego segnis eram, discinctaque in otia natus:
 Mollierant animos lectus et umbra meos.

Impulit ignauum formosae cura puellae;
 Iussit et in castris aera merere suis.
 Inde vides agilem, nocturnaue bella gerentem. 45
 Qui nolet fieri desidiosus, amet.

E L E G I A X

Qualis ab Eurota Phrygiis auecta carinis
 Couingibus belli caussa duobus erat:
 Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
 Callidus in falsa lusit adulter aue:
 Qualis Amygone siccis errabat in agris, 5
 Cum premeret summi verticis vrna comam:
 Talis eras; aquilamque in te taurumque timebam,
 Et quidquid magno de Ioue fecit Amor.
 Nunc timor omnis abest, animique resanuit error:
 Nec facies oculos iam capit ista meos. 10
 Cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis.
 Haec te non patitur caussa placere mihi.
 Donec eras simplex, animum cum corpore amaui:
 Nunc mentis vitio laesa figura tua est.
 Et puer est et nudus Amor. sine sordibus annos, 15
 Et nullas vestes, vt sit apertus, habet.
 Quid puerum Veneris pretio prostare iubetis?
 Quo pretium condat, non habet ille sinum.
 Nec Venus apta feris, Veneris nec filius, armis:
 Non decet imbelles aera mērere Deos. 20
 Stat meretrix certo cuius mercabilis aere;
 Et miseras iusso corpore quaerit opes.
 Deuonet imperium tamen haec lenonis auari:
 Et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
 Sumite in exemplum pecudes ratione carentes. 25
 Turpe erit ingenium mitius esse feris.

Non

- Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit:
 Non aries placitam munere captat ouem.
 Sola viro mulier spoliis exultat ademptis:
 Sola locat noctes: sola locanda venit. 30
- Et vendit, quod vtrunque iuvat, quod vterque petebat:
 Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
 Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus:
 Altera cur illam vendit, et alter emit?
 Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas, 35
 Quam socio motu femina virque ferunt?
 Non bene conducti vendunt periuria testes:
 Non bene selecti iudicis arca patet.
 Turpe, reos emta miseros defendere lingua:
 Quod faciat magnas, turpe, tribunal opes. 40
 Turpe, tori reditu census augere paternos,
 Et faciem lucro prostituisse suam.
 Gratia pro rebus merito debetur inemptis:
 Pro male conducto gratia nulla toro.
 Omnia conductor soluit: mercede soluta 45
 Non manet officio debitor ille tuo:
 Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci.
 Non habet euentus sordida praeda bonos.
 Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
 Vt premerent sacrae virginis arma caput. 50
 E quibus exierat, traiecit viscera ferro
 Filius: et poenae caussa monile fuit.
 Nec tamen indignum est, a diuite munera posci.
 Munera poscenti quod dare possit, habet.
 Carpite de plenis pendentes vitibus vuas: 55
 Praebeat Alcinoi poma benignus ager.
 Officium pauper numeret, studiūque, fidemque:
 Quod quis habet, dominae conferat omne suae.
 Est quoque, carminibus meritas celebrare puellas,
 Dos mea. quam volui, nota fit arte mea. 60

Scindentur vestes, gemmae frangentur et aurum:
 Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
 Nec dare, sed pretium posci dedignor et odi.
 Quod nego poscēti, desine velle; dabo.

ELEGIA XI

Colligere incertos, et in ordine ponere, crines
 Docta, neque ancillas inter habenda, Nape;
 Inque ministeriis furtivae cognita noctis
 Vtilis, et dandis ingeniosa notis;
 Saepe venire ad me dubitantem hortata Corinnam; 5
 Saepe laboranti fida reperta mihi;
 Accipe, et ad dominam peraratas mane tabellas
 Perfer; et obstantes sedula pelle moras.
 Nec silicum venae, nec durum in pectore ferrum,
 Nec tibi simplicitas ordine maior inest. 10
 Credibile est, et te sensisse Cupidinis arcus;
 In me militiae signa tuere tuae.
 Si quaeret, quid agam; Spe noctis vinere, dices.
 Caetera fert blanda cera notata manu.
 Dum loquor, hora fugit. vacuae bene redde tabellas: 15
 Verum continuo fac tamen illa legat.
 Adspicias oculos mando, frontemque legentis.
 E tacito vultu scire futura licet.
 Nec mora: perlectis rescribat multa iubeto.
 Odi, cum late splendida cera vacat. 20
 Comprimat ordinibus versus, oculosque moretur
 Margine in extremo littera rasa meos.
 Quid digitos opus est graphio lassare tenendo?
 Hoc habeat scriptum tota tabella, Veni.
 Non ego victrices lauro redimire tabellas, 25
 Nec Veneris media ponere in aede morer.
 Subscribam, Veneri, fidas sibi, Naso ministras
 Dedicat. at nuper vile fuistis acer.

E L E G I A XII

Flete meos casus: tristes rediere tabellae.
 Infelix hodie littera posse negat.
 Omina sunt aliquid. modo cum discedere vellet,
 Ad limen digitos restitit icta Nape.
 Missa foras iterum limen transire memento 5
 Cautius; atque alte sobria ferre pedem.
 Ite hinc, difficiles, funebria ligna, tabellae:
 Tuque negaturis cera referta notis.
 Quam, puto, de longae collectam flore cicutae 10
 Melle sub infanti Corsica misit apis.
 At, tanquam minio, penitus medicata rubebas.
 Ille color vere sanguinolentus erat.
 Proiectae triuiis iaceatis, inutile lignum:
 Vosque rotae frangat praetereuntis onus.
 Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in vsum, 15
 Comincam puras non habuisse manus.
 Praebuit illa arbor misero suspendia collo:
 Carnifici diras praebuit illa cruces.
 Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras:
 Vulturis in ramis et strigis oua tulit. 20
 His ego commisi nostros insanus amores,
 Molliaque ad dominam verba ferenda dedi?
 Aptius haec capiant vadimonia garrula cerae,
 Quas aliquis duro cognitor ore legat.
 Inter ephemeridas melius tabulasque iacerent, 25
 In quibus absuntas fletet anarus opes.
 Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi?
 Auspicii numerus non erat ipse boni.
 Quid precer iratus? nisi vos cariosa senectus
 Rodat, et immundo cera sit alba situ. 30

E L E G I A XIII

Iam super Oceanum venit a seniore marito,
 Flaua pruinoso quae vehit axe diem.
 Quo properas, Aurora? mane. sic Memnonis vmbri
 Annua sollenni caede parentet anis.
 Nunc iuuat in teneris dominae iacuisse lacertis: 5
 Si quando, lateri nunc bene iuncta meo est.
 Nunc etiam somni pingues, nunc frigidus humor:
 Et liquidum tenui gutture cantat auis.
 Quo properas, ingrata viris, ingrata puellis?
 Roscida purpurea supprime lora manu. 10
 Ante tuos ortus melius sua sidera seruat
 Nauita, nec media nescius errat aqua.
 Te surgit, quamuis lassus, veniente viator:
 Miles et armiferas aptat ad arma manus.
 Prima bidente vides oneratos arua colentes: 15
 Prima vocas tardos sub iuga panda boues.
 Tu pueros somno fraudas, tradisque magistris;
 Vt subeant tenerae verbera saeua manus.
 Atque eadem sponsum consulti ante atria mittis;
 Vnius vt verbi grandia damna ferat. 20
 Nec tu caussidico, nec tu iucunda diserto:
 Cogitur ad lites surgere vterque nouas.
 Tu, cum feminei possint cessare labores,
 Lauificam renocas ad sua pensa manum.
 Omnia perpeterer: sed surgere maue puellas 25
 Quis, nisi cui non est vlla puella, ferat?
 Optaui quoties, ne nox tibi cedere vellet;
 Neu fugerent vultus sidera mota tuos!
 Optaui quoties, aut ventus frangeret axem,
 Aut caderet spissa nube retenins equus! 30
 Inuida, quo properas? quod erat tibi filius ater,
 Materni fuerat pectoris ille color.

[Quid? si non Cephali quondam flagrasset amore?

An putat ignotam nequitiam esse suam?]

Tithono vellem de te narrare liceret:

35

Fabula non caelo turpior vlla foret.

Illem dum refugis, longo quia frigidus aeno,

Surgis ad inuisas a senę mane rotas.

At si, quem malles, Cephalum complexa teneres;

Clamares, Lente currite noctis equi.

40

Cur ego plectar amans, si vir tibi marcet ab annis?

Num me nupsisti conciliante seni?

Adspice, quot somnos inueni donarit amato

Luna: neque illius forma secunda tuae.

Ipsę Deum genitor, ne te tam saepe videret,

45

Commisit noctes in sua vota duas.

Iurgia finieram. scires audisse; rubebat.

Nec tamen adsucto tardius orta dies.

E L E G I A XIV

Dicebam, Medicare tuos desiste capillos.

Tingere quam possis, iam tibi nulla coma est.

At, si passa fores, quid erat spatiosius illis?

Contigerant immo, qua patet vsque, latus.

Quid? quod erant tenues, et quos ornare timeres;

5

Vela colorati qualia Seres habent?

Vel pede quod gracili deducit aranea filum,

Cum leue deserta sub trabe nectit opus?

Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus illis,

Sed, quamuis neuter, mistus vterque color.

10

Qualem cliuosae madidis in vallibus Idae

Ardua derepta cortice cedrus habet.

Adde, quod et dociles, et centum flexibus apti,

Et tibi nullius causa doloris erant.

Non

- Non acus abruptit, non vallis pectinis, illos: 15
 Ornatix tuto corpore semper erat.
 Ante meos saepe est oculos ornata; nec vnuquam
 Brachia derepta saucia fecit acu.
 Saepe etiam, nondum digestis mane capillis,
 Purpureo iacuit semisupina toro. 20
 Tum quoque erat neglecta decens; vt Thracia Bacche,
 Cum temere in viridi gramine lassa iacet.
 Cum graciles essent tamen, et lanuginis iustar;
 Heu! mala vexatae quanta tulere comae!
 Quam se praebuerunt ferro patienter et igni; 25
 Vt fieret torto flexilis orbe sinus!
 Clamabam, Scelus est, istos scelus vrere crines.
 Sponte decent: capiti, ferrea, parce tuo.
 Vim procul hinc remoue: non est, qui debeat vri;
 Erudit admotas ipse capillus acus. 30
 Formosae periere comae: quas vellet Apollo,
 Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
 Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
 Pingitur humenti sustinuisse manu.
 Quid male dispositos quereris periisse capillos? 35
 Quid speculam moesta ponis, inepta, manu?
 Non bene consuetis a te spectaris ocellis.
 Vt placeas, debes inmemor esse tui.
 Non te cantatae laeserunt pellicis herbae;
 Non anus Haemonia perfida lauit aqua. 40
 Nec tibi vis morbi nocuit; procul omen abesto;
 Nec minuit densas inuida lingua comas.
 Facta manu culpaque tua dispendia sentis.
 Ipsa dabas capiti mista venena tuo.
 Nunc tibi captiuos mittet Germania crines: 45
 Culta triumphatae munere gentis eris.
 O! quam saepe, comas aliquo mirante, rubebis;
 Et dices, Emta nunc ego merce probor!

Nescio quam pro me laudat nunc iste Syganbram;
 Fama tamen, memini, cum fuit ista mei. 50
 Me miserum! lacrimas male continet; oraque dextra
 Protegit, ingenuas picta rubore genas.
 Sustinet antiquos gremio spectare capillos,
 Hei mihi! non illo munera digna loco.
 Collige cum vultu mentem: reparabile damnum est. 55
 Postmoda natiua conspiciere coma.

ELEGIA XV

Quid mihi, Līnor edax, ignavos obūcis annos;
 Ingeniūque vocas carmen inertis opus?
 Non me more patrum, dum strema sustinet aetas,
 Praemia militiae puluerulenta sequi:
 Nec me verbosas leges ediscere: nec me 5
 Ingrato vocem prostituisse foro.
 Mortale est, quod quaeris, opus. mihi fama perennis
 Quaeritur: in toto semper vt orbe canar.
 Viuet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide;
 Dum rapidas Simois in mare voluet aquas. 10
 Viuet et Ascraeus, dum mustis vva tūnebit:
 Dum cadet incurua falce resecta Ceres.
 Battiades semper toto cantabitur orbe;
 Quamuis ingenio non valet, arte valet.
 Nulla Sophocleo veniet iactura cothurno. 15
 Cum Sole et Luna semper Aratus erit.
 Dum fallax seruus, durus pater, improba lena
 Viuent, dum meretrix blanda; Menandros erit.
 Ennius arte carens, animosique Accius oris,
 Casurium nullo tempore nomen habent. 20
 Varroneum primamque ratem quae nesciat aetas,
 Aureaque Aesonio terga petita duci?

- Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit vna dies.
- Tityrus, et fruges, Aeneïaque arma legentur, 25
Roma, triumphati dum caput orbis eris.
Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus et Hesperii, et Gallus notus Eoïs,
Et sua cum Gallo nota Lycoris erit. 30
- Ergo, cum silices, cum dens patientis aratri,
Depereant acuo, carmina morte carent.
Cedant carminibus reges, regumque triumphis:
Cedat et auriferi ripa beata Tagi.
- Vilia miretur vulgus. mihi flauus Apollo 35
Pocula Castaliae plena ministret aquae.
Sustineamque coma metuentem frigora myrtum:
Atque a sollicito multas amaute legar.
- Pascitur in viuis Līnor: post fata quiescit,
Cum sanus ex merito quemque tuetur honos. 40
Ergo etiam, cum me supremus adederit ignis,
Vitam: parsque mei multa superstes erit.
-

P. OVIDII NASONIS
 A M O R V M
 LIBER SECVNDVS

ELEGIA I

Hoc quoque composui, Pelignis natus aquosis,
 Ille ego nequitiae Naso poëta meae.
 Hoc quoque iussit Amor. procul hinc, procul este seuerae:
 Non estis teneris apta theatra modis.
 Me legat in sponsi facie non frigida virgo: 5
 Et rudis ignoto tactus amore paer.
 Atque aliquis iuuenum, quo nunc ego, saucius arcu
 Agnoscat flammae conscia signa suae:
 Miratusque diu, Quo, dicat, ab indice doctus 10
 Composuit casus iste poëta meos?
 Ausus eram, memini, caelestia dicere bella,
 Centimanumque Gygen; et satis oris erat:
 Cum male se Tellus vltima est, ingestaque Olympo
 Ardua denexum Pelion Ossa tulit.
 In manibus nimbos, et cum Ioue fulmen habenti, 15
 Quod bene pro caelo mitteret ille suo:
 Clausit amica fores, ego cum Iouis fulmen omisi!
 Excidit ingenio Iupiter ipse meo.
 Iupiter, ignoscas: nil me tua tela inuabant.
 Clausa tuo manus ianua fulmen erat. 20
 Blanditias elegosque leues, mea tela, resuinsi;
 Mollierunt duras lenia verba fores.
 Carmina sanguineae deducunt cornua Lunae;
 Et renocant niucos Solis euntis equos.
 Carmine dissiliunt, abruptis faucibus, angues, 25
 Inque suos fontes versa recurrit aqua.

Carmini-

Carminibus cessere fores: insertaque posti,
 Quamuis robur erat, carmine victa sera est.
 Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?
 Quid pro me Atrides alter et alter agant? 30
 Quique tot errando, quot bello, perdidit annos?
 Raptus et Haemoniis flebilis Hector equis?
 At, facie tenerae laudata saepe puellae,
 Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.
 Magna datur merces, herorum clara valet 35
 Nomina: non apta est gratia vestra mihi.
 Ad mea formosae vultus adhibete puellae
 Carmina, purpurcus quae mihi dictat Amor.

ELEGIA II

Quem penes est dominam seruandi cura, Bagoë,
 Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
 Hesternam vidi spatiantem luce puellam,
 Illa, quae Danaï porticus agmen habet.
 Protinus, vt placuit, misi, scriptoque rogavi. 5
 Rescripsit trepida, Non licet, illa manu.
 Et, cur non liceat, quaerenti, reddita caussa est;
 Quod nimium dominae cura molesta tua est.
 Si sapis, o! custos, odium, mihi crede, mereri
 Desine, quem metuit quisque, perisse cupit. 10
 Vir quoque non sapiens: quid enim seruare labore,
 Vnde nihil, quamuis non tuere, perit?
 Sed gerat ille suo morem furiosus amori:
 Et castum, multis quod placet, esse putet.
 Huic furtina tuo libertas munere detur; 15
 Quam dederis illi, reddat vt illa tibi,
 Consciis esse velis: domina est obnoxia seruo.
 Consciis esse times: dissimulare licet.

- Scripta leget secum: matrem misisse putato.
 Venerit ignotus: postmodo notus eat. 20
 Ibit ad adfectam, quae non languebit, amicam
 Visere; iudiciis aegra sit illa tuis.
 Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
 Imposita gremio stertere fronte potes.
 Nec tu, linigeram fieri quid possit ad Isin, 25
 Quaesieris: nec tu curua theatra time.
 Consciis assiduos commissi tollet honores.
 Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?
 Ille placet, versatque domum, neque verbera sentit:
 Ille potens: alii, sordida turba, iacent. 30
 Huic, verae ut lateant caussae, finguntur inanes:
 Atque ambo domini, quod probat una, probant.
 Cum bene vir traxit vultum, rugasque coëgit;
 Quod voluit fieri blanda puella, facit.
 Sed tamen interdum tecum quoque iurgia nectat: 35
 Et simulet lacrimas, carnificemque vocet,
 Tu contra obiiciens, quae tuto diluat illa,
 In verum falso crimine deme fidem.
 Sic tibi semper honos, sic curta peculia crescent:
 Haec face, et exiguo tempore liber eris. 40
 Adspicis indicibus nexus per colla catenas:
 Squalidus orba fide pectora carcer habet.
 Quaerit aquas in aquis, et poma fugacia captat
 Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.
 Dum nimium seruat custos Iunonius Iö, 45
 Ante suos annos occidit; illa Dea est.
 Vidi ego compedibus liuentia crura gerentem,
 Vnde vir incestum scire coactus erat.
 Poena minor merito. nocuit mala lingua duobus.
 Vir doluit; famae damna puella tulit. 50
 Crede mihi, nulli sunt crimina grata marito:
 Nec quemquam, quamuis audiat illa, iuuant.

- Seu tepet, indicium securas prodis ad aures:
 Siue amat, officio fit miser ille tuo.
- Culpa nec ex facili, quamuis manifesta, probatur. 55
 Iudicis illa sui tuta fauore venit.
- Viderit ipse licet; credet tamen ipse neganti:
 Damnabitque oculos; et sibi verba dabit.
- Adspiciat dominae lacrimas; plorabit et ipse:
 Et dicet, Poenas garrulus iste dabit. 60
- Quam dispar certamen inis! tibi verbera victo
 Adsunt: in gremio iudicis illa sedet.
- Non scelus aggredimur: non ad miscenda coimus
 Toxicas: non stricto fulminat euse manus.
- Quaerimus, vt tuto per te possimus amare. 65
 Quid precibus nostris mollius esse potest?

ELEGIA III

- H**ei mihi! quod dominam nec vir nec femina seruas;
 Mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
- Qui primus pueris genitalia membra recidit;
 Vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.
- Mollis in obsequium, facilisque rogantibus esses; 5
 Si tuus in quauis praetepuisset amor.
- Non tu natus equo, non fortibus vtilis armis:
 Bellica non dextrae conuenit hasta tuae.
- Ista mares tractent: spes depone viriles.
 Sint tibi cum domina signa ferenda tua. 10
- Hanc imple meritis: huius tibi gratia prosit.
 Si careas illa, quis tuus vsus erit?
- Est etiam facies, sunt apti lusibus anni.
 Indigna est pigro forma perire situ.
- Fallere te potuit, quamuis habere molestus: 15
 Non caret effectum, quod voluere duo.
- Aptius vt fuerit precibus tentasse, rogamus:
 Dum bene ponendi munera tempus habes.

E L E G I A IV

Non ego mendosos ausim defendere mores;
 Falsaque pro vitis arma monere meis.
 Confiteor; si quid prodest delicta fateri:
 In mea nunc demens crimina fassus eo.
 Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi. 5
 Heu! quam, quae studeas ponere, ferre graue est!
 Nam desunt vires ad me mihi iusque regendum.
 Auferor, vt rapida concita puppis aqua.
 Non est certa meos quae forma irriret amores,
 Centum sunt caussae, cur ego semper amem. 10
 Siue aliqua est oculos in se defecta modestos;
 Vror: et insidiae sunt pudor ille meae.
 Siue procax aliqua est; capior, quia rustica non est:
 Spemque dat in molli mobilis esse toro.
 Aspera si visa est, rigidasque imitata Sabinas; 15
 Velle, sed ex alto dissimulare, puto.
 Siue es docta; places raras dotata per artes;
 Siue rudis; placita es simplicitate tua.
 Est, quae Callimachi praec nostris rustica dicat
 Carmina: cui placeo, protinus ipsa placet. 20
 Est etiam, quae me vatem, et mea carmina culpet;
 Culpantis cupiam sustinuisse femur.
 Molliter incedit; motu capit. altera dura est;
 At poterit tacto mollior esse viro.
 Haec quia dulce cavit, flectitque facillima vocem, 25
 Oscula cantanti rapta dedisse velim.
 Haec querulas agili percurrit pollice chordas;
 Tam doctas quis non possit amare manus?
 Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
 Et tenerum molli torquet ab arte latus: 30
 Vt taceam de me, qui causa tangor ab omni;
 Illic Hippolytum pone; Priapus erit.

Tu, quia tam longa es, veteres Heroïdas aequas:
 Et potes in toto multa iacere toro.
 Haec habilis breuitate sua. corrumpor vtraque. 35
 Conueniunt voto Inga brevisque meo.
 Non est culta; subit quid cultae accedere possit.
 Ornata est; dotes exhibet illa suas.
 Candida me capiet, capiet me flaua puella:
 Est etiam fusco grata colore Venus. 40
 Seu pendent niuea pulli cernice capilli;
 Leda fuit nigra conspicienda coma.
 Seu flauent; placuit croceis Aurora capillis.
 Omnibus historiis se meus aptat amor.
 Me noua sollicitat, me tangit serior aetas: 45
 Haec melior specie corporis: illa sapit.
 Denique quas tota quisquam probet Vrbe puellas;
 Noster in has omnes ambitiosus amor.

E L E G I A V

Nullus amor tanti est; abeas, pharetrate Cupido;
 Vt mihi sint toties maxima vota mori.
 Vota mori mea sunt; cum te peccasse recordor,
 Hei! mihi, perpetuum nata puella malum!
 Non mihi deletae nudant tua facta tabellae: 5
 Non data furtine munera crimen habent.
 O! utinam arguerem sic, vt non vincere possem!
 Me miserum! quare tam bona caussa mea est?
 Felix, qui, quod amat, defendere fortiter audet:
 Cui sua, Non feci, dicere amica potest. 10
 Ferreus est, nimiumque suo fauet ille dolori,
 Cui petitur victa palma cruenta rea.
 Ipse miser vidi, cum me dormire putares,
 Sobrius apposito crimina vestra mero.

Multa

- Multa supercilio vidi vibrante loquentes. 25
 Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
 Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino
 Mensa; nec in digitis littera nulla fuit.
 Sermonem agnoui, quod non videatur, agentem,
 Verbaque pro certis iussa valere notis. 20
 Iamque frequens ierat mensa conuiuia remota:
 Compositi iuuenes vnus et alter erant.
 Improba tum vero iungentes oscula vidi.
 Illa mihi lingua nexa fuisse liquet.
 Qualia nec fratri tulerit germana seuro; 25
 Sed tulerit cupido mollis amica viro:
 Qualia credibile est, nec Phoebum ferre Dianae;
 Sed Venerem Marti saepe tulisse suo.
 Quid facis, exclamo; quo nunc mea gaudia defers?
 Iniiciam dominas in mea iura manus. 30
 Haec tibi sint mecum, mihi sint communia tecum.
 In bona cur quisquam tertius ista venit?
 Hoc ego; quaeque dolor linguae dictauit: at illi
 Conscia purpureus venit in ora pudor.
 Quale coloratum Tithoni coniuge caelum 35
 Subrubit, aut sponso visa puella nouo.
 Quale rosae fulgent inter sua lilia mistae:
 Aut vbi cantatis Luna laborat equis:
 Aut quod, ne longis flauescere possit ab annis,
 Maeonis Assyrium fenina tinxit ebur. 40
 His erat, aut alicui color ille simillimus horum:
 Et nunquam casu pulchrior illa fuit.
 Spectabat terram; terram spectare decebat.
 Moesta erat in vultu; moesta decenter erat.
 Sicut erant, et erant culti, laniare capillos, 45
 Et fuit in teneras impetus ire genas.
 Vt faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
 Defensa est armis nostra puella suis.

Qui modo sacuus eram, supplex vltroque rogavi,
 Oscula ne nobis deteriora daret. 50
 Risit, et ex animo dedit optima: qualia possent
 Excutere irato tela trisulca Ioui.
 Torqueor infelix, ne tam bona sumserit alter:
 Et volo non ex hac illa fuisse nota.
 Haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt; 55
 Et quiddam visa est addidicisse noui.
 Quod nimium placere, malum est: quod tota labellis
 Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
 Nec tamen hoc vnum doleo: non oscula tantum
 Iuncta queror; quamuis haec quoque iuncta queror:
 Illa, nisi in lecto, nusquam potuere doceri.
 Nescio quis pretium grande magister habet.

ELEGIA VI

Psittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
 Occidit: exequias ite frequenter aues.
 Ite, piaec volucres; et plangite pectora pennis;
 Et rigido teneras vngue notate genas.
 Horrida pro moestis lanietur plumā capillis: 5
 Pro longa resonent carmina vestra tuba.
 Quid scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni?
 Expleta est annis ista querela suis.
 Alitis in rarae miserum deuertite funus.
 Magna, sed antiqui caussa doloris Itys. 10
 Omnes, quae liquido libratis in aëre cursus;
 Tu tamen ante alias, turtur amice, dole.
 Plena fuit vobis omni concordia vita,
 Et stetit ad finem longa tenaxque fides.
 Quod fuit Argolico iuuenis Phocens Orestae; 15
 Hoc tibi, dum licuit, Psittace, turtur erat.

Quid

Quid tamen ista fides? quid rari forma coloris?
 Quid vox mutandis ingeniosa sonis?
 Quid inuat, ut datus es, nostrae placuisse puellae?
 Infelix animum gloria, nempe iaces. 20
 Tu poteras virides pennis hebetare zmaragdos,
 Tincta gerens rebro Punica rostra croco.
 Non fuit in terris vocum simulantior ales:
 Reddebas blaeso tam bene verba sono.
 Raptus es inuidia, non tu fera bella mouebas: 25
 Garrulus, et placidae pacis amator eras.
 Ecce! coturnices inter sua praelia viuunt:
 Forsitan et fiant inde frequenter anus.
 Plenus eras minimo: nec prae sermonis amore
 In multos poteras ora vacare cibos. 30
 Nux erat esca tibi, caussaeque papauera somni:
 Pellebatque sitim simplicis humor aquae.
 Viuit edax vultur, ducensque per aëra gyros
 Milius, et pluuiæ graculus auctor aquae.
 Viuit et armiferae cornix inuisa Mineruæ; 35
 Illa quidem saeculis vix moritura nouem.
 Occidit ille loquax, humanae vocis imago,
 Psittacus, extremo munus ab orbe datum.
 Optima prima fere manibus rapiuntur auaris;
 Implentur numeris deteriora suis. 40
 Tristia Phyllacidae Thersites funera vidit:
 Iamque cinis, viuis fratribus, Hector erat.
 Quid referam timidæ pro te pia vota puellae:
 Vota procelloso per mare rapta Noto?
 Septima lux aderat, non exhibitura sequentem: 45
 Et stabat vacua iam tibi Parca colo.
 Nec tamen ignauo stupuerunt verba palato.
 Clamauit moriens lingua, Corinna, vale.
 Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondens,
 Vdaque perpetuo gramine terra, viret. 50

Si qua fides dubiis; volucrum locus ille piarum
Dicitur, obscaenae quo prohibentur aues.

Illic innocui late pascuntur olores:

Et viuax Phoenix, vnica semper auis.

Explicat ipsa suas ales Iunonia pennas:

55

Oscula dat cupido blanda columba mari.

Psittacus has inter, nemorali sede receptus,

Conuertit volucres in sua verba pias.

Ossa tegit tumulus: tumulus pro corpore paruus:

Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.

60

Colligor ex ipso dominae placuisse sepulcro.

Ora fuere mihi plus aue docta loqui.

E L E G I A VII

Ergo ego sufficiam reus in noua crimina semper?

Vt vincam, toties dimicuisse piget.

Sine ego marmorei respexi summa theatri;

Eligis e multis, vnde dolere velis.

Candida seu tacito me vidit femina vultu;

5

In vultu tacitas arguis esse notas.

Si quam laudani; miseros petis vngue capillos:

Si culpo; crimen dissimulare putas.

Sine bonus color est, in te quoque frigidus esse;

Seu malus, alterius dicor amore mori.

10

Atque ego peccati vellem mihi conscius essem.

Aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.

Nunc temere insimulas: credendoque omnia frustra,

Ipsa vetas iram pondus habere tuam.

Adspice, vt auritus miserandae sortis asellus

15

Assiduo domitus verbere lentus eat.

Ecce! nouum crimen, sollers ornare Cypassis

Obiicitur dominae contemerasse torum.

Dì melius, quam me, si sit peccasse libido,
 Sordida contemptae sortis amica iuuet! 20
 Quis Veneris famulae connubia liber inire,
 Tergaque complecti verberare secta velit?
 Adde, quod ornandis illa est operata capillis;
 Et tibi per doctas grata ministra manus.
 Scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarem? 25
 Quid? nisi vt indicio iuncta repulsa foret?
 Per Venerem iuro, puerique volatilis arcus,
 Me non admissi criminis esse reum.

E L E G I A VIII

POnendis in mille modos perfecta capillis,
 Comere sed solas digna, Cypassi, Decas;
 Et mihi incundo non rustica cognita furto;
 Aptam quidem dominae, sed magis aptam mihi;
 Quis fuit inter nos sociati corporis index? 5
 Sensit concubitus unde Corinna tuos?
 Num tamen erubui, num, verbo lapsus in villo,
 Furtivae Veneris conscia signa dedi?
 Quid? quod in ancilla si quis delinquere posset,
 Illum ego contendi mente carere bona? 10
 Thessalus ancillae facie Briseïdos arsit:
 Serua Mycenaeo Phoebas amata duci.
 Non ego Tantalide maior, nec maior Achille.
 Quod decuit reges, cur mihi turpe putem?
 Vt tamen iratos in te defixit ocellos; 15
 Vidi te totis erubuisse genis.
 At quanto, si forte refers, praesentior ipse,
 Per Veneris feci numina magna fidem!
 Tu Dea, tu iubeas animi periuria puri
 Carpathium tepidos per mare ferre Notos. 20

Pro quibus officiis pretium mihi dulce repende

Concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.

Quid renuis, fingisque nouos, ingrata, timores?

Vnum est e dominis emeruisse satis.

Quod si stulta negas, index anteacta fatebor;

25

Et veniam culpae proditor ipse meae.

Quoque loco tecum fuerim, quotiesque, Cypassi,

Narrabo dominae, quotque quibusque modis.

E L E G I A IX

O! nunquam pro me satis indignate Cupido,

O! in corde meo desidiose puer!

Quid me, qui miles nunquam tua sigua reliqui,

Laedis? et in castris vulneror ipse meis?

Cur tua fax vrit, figit tuus arcus amicos?

5

Gloria pugnantes vincere maior erat.

Quid? non Haemonius, quem cuspide perculit, heros,

Confossum medica postmodo iuuat ope?

Venator sequitur fugientia, capta relinquit:

Semper et inuentis vltiora petit.

10

Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma:

Pigra reluctanti cessat in hoste manus.

Quid iuuat in nudis hamata retuudere tela

Ossibus? ossa mihi nuda relinquit amor.

Tot sine amore viri, tot sunt sine amore puellae.

15

Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.

Roma, nisi immensum vires promosset in orbem,

Stramineis esset nunc quoque tecta casis.

Fessus in acceptos miles deducitur agros:

Mittitur in saltus carcere liber equus:

20

Longaque subductam celant naualia pinum:

Tutaque deposito poscitur ense rudis.

Me quoque, qui toties merui sub amore puellae,
 Defunctum placide viuere tempus erat.
 Vix, Deus, posito, si quis mihi dicat, amore; 25
 Deprecer. vsque adeo dulce puella malum est.
 Cum bene pertaesum est, animoque relanguit ardor;
 Nescio quo miserae turbine mentis agor.
 Vt rapit in praeceps dominum, spumantia frustra
 Frena retentantem, durior oris equus: 30
 Vt subitus, prope iam prensa tellure, carinam
 Tangentem portus ventus in alta rapit:
 Sic me saepe refert incerta Cupidinis aura;
 Notaque purpureus tela resumit Amor.
 Fige, puer; positus nudus tibi praebear armis. 35
 Hic tibi sint vires: hic tua dextra facit.
 Huc, tanquam iussae, veniunt iam sponte sagittae.
 Vix illis prae me nota pharetra sua est.
 Infelix, tota quicumque quiescere nocte
 Sustinet, et somnos praemia magna vocat. 40
 Stulte, quid est somnus, gelidae nisi mortis imago?
 Longa quiescendi tempora fata dabunt.
 Me modo decipiant voces fallacis amicae:
 Sperando certe gaudia magna feram.
 Et modo blanditias dicat; modo iurgia nectat. 45
 Saepe fruar domina: saepe repulsus eam.
 Quod dubius Mars est; per te, prinigne Cupido, est:
 Et mouet exemplo vitricus arma tuo:
 Tu leuis es, multoque tuis ventosior alis:
 Gaudiaque ambigua dasque negasque fide. 50
 Si tamen exaudis, pulcra cum matre, rogantem;
 Indeserta meo pectore regna tene.
 Accedant regno, nimium vaga turba, puellae.
 Ambobus populis sic venerandus eris.

E L E G I A X

Tu mihi, tu certe, memini, Graecine, negabas,
 Vno posse aliquem tempore amare duas.
 Per te ego decipior: per te deprensus inermis,
 Ecce! duas vno tempore turpis amo.
 Vtraque formosa est: operosae cultibus ambac: 5
 Artibus, in dubio est, haec sit, an illa, prior.
 Pulchrior hac illa est: haec est quoque pulchrior illa:
 Et magis haec nobis, et magis illa placet.
 Errant, vt ventis discordibus acta faselos,
 Diuiduumque tenent alter et alter amor. 10
 Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
 Nonne erat in curas vna puella satis?
 Quid folia arboribus, quid pleno sidera caelo,
 In freta collectas alta quid addis aquas?
 Sed tamen hoc melius, quam si sine amore iacerem. 15
 Hostibus eueniat vita seuera meis.
 Hostibus eueniat viduo dormire cubili,
 Et medio laxe ponere membra toro.
 At mihi saeuus amor somnos abrumpat inertes:
 Simque mei lecti non ego solus onus. 20
 Me mea disperdat, nullo prohibente, puella,
 Si satis vna potest: si minus vna, duae.
 Sufficiant graciles, sed non sine viribus, artus:
 Pondere, non neruis, corpora nostra carent.
 Et lateri dabit in vires alimenta voluptas. 25
 Decepta est opera nulla puella mea.
 Saepe ego, lasciuae consumto tempore noctis,
 Vtilis, et forti corpore, mane fui.
 Felix, quem Veneris certamina mutua perdunt!
 Di faciant, leti caussa sit ista mei! 30
 Induat aduersis contraria pectora telis
 Miles, et aeternum sanguine nomen emat.

Quaerat auarus opes; et quae lassarit arando

Aequora, periuro naufragus ore bibat.

At mihi contingat Veneris languescere motu;

35

Cum moriar, medium soluar et inter opus:

Atque aliquis, nostro lacrimans in funere, dicat,

Conueniens vitae mors fuit ista suae.

E L E G I A XI

Prima malas docuit, mirantibus aequoris vudis,

Peliaco pinus vertice caesa vias:

Quae concurrentes inter temeraria cautes

Conspicuum fuluo vellere vexit ouem.

O! vtinam, remo ne quis freta longa moueret,

5

Argo funestas pressa bibisset aquas!

Ecce! fugit notunq; torum, sociosq; Penates;

Fallacesq; vias ire Corinna parat.

Quid tibi, me miserum! Zephyros Eurosque timebo,

Et gelidum Borean, egelidunq; Notum?

10

Non illic vrbes, non tu mirabere siluas;

Vna est iniusti caerulea forma maris.

Nec medius tennes conchas, pictosue lapillos,

Pontus habet: bibuli littoris illa mora est.

Littora marmoreis pedibus signanda, puellae.

15

Hactenus est tutum: caetera caeca via est.

Et vobis alii ventorum praelia narrent;

Quas Scylla infestet, quasue Charybdis aquas:

Et quibus emineant violenta Ceraunia saxis:

Quo lateant Syrtes, quoue Malea sinu.

20

Haec alii referant. at vos, quod quisque loquentur,

Credite: credenti nulla procella nocet.

Sero respicitur tellus, vbi fune soluto

Currit in immensum panda carina salum.

Nauita

- Nauita sollicitus qua ventos horret iniquos, 25
 Et prope tam letum, quam prope cernit aquam.
 Quid? si concussas Triton exasperet undas?
 Quam tibi nunc toto nullus in ore color!
 Tum generosa voces fecundae sidera Ledaë:
 Et, Felix, dicas, quam sua terra tenet! 30
 Tutius est fouisse torum; legisse libellos;
 Threïciam digitis increpasse lyram.
 At, si vana ferunt volucres mea dicta procellae,
 Acqua tamen puppi sit Galatea tuae.
 Vestrum crimen erit talis iactura puellae, 35
 Nereïdesque Deae, Nereïdumque pater.
 Vade memor nostri, vento reditura secundo.
 Impleat illa tuos fortior aura sinus.
 Tum mare in haec magnus proclinet littora Nereus:
 Huc venti spirent: huc agat aestus aquas. 40
 Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:
 Ipsa tua moucas turgida vela manu.
 Primus ego adspiciam notam de littore pinum;
 Et dicam, Nostros aduehit illa Deos.
 Excipiamque humeris, et multa sine ordine carpam 45
 Oscula. pro reditu victima vota cadet.
 Inque tori formam inolles sternentur arenæ:
 Et tumulus mensae quilibet instar erit.
 Illic apposito narrabis multa Lyaco,
 Paene sit vt mediis obruta nauis aquis: 50
 Dumque ad me properas, nec iniquae tempora noctis,
 Nec te praecipites extimuisse Notos.
 Omnia pro veris credam, sint ficta licebit.
 Cur ego non votis blandiar ipse meis?
 Haec mihi quamprimum caelo nitidissimus alto 55
 Lucifer admissio tempora portet equo.

E L E G I A XII

Ite triumphales circum mea tempora lauri.
 Vicimus: in nostro est ecce! Corinna sinu.
 Quam vir, quam custos, quam ianua firma, tot hostes!
 Seruabant, ne qua posset ab arte capi.
 Haec est praecipuo victoria digna triumpho, 5
 In qua, quaecunque est, sanguine praeda caret.
 Non humiles muri, non paruis oppida fossis
 Cincta, sed est ductu capta puella meo.
 Pergama cum caderent bello superata bilustri;
 Ex tot, in Atrida pars quota laudis erat? 10
 At mea seposita est, et ab omni milite dissors
 Gloria: nec titulum muneris alter habet.
 Me duce ad hanc voti finem, me milite veni:
 Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
 Nec casum fortuna meis immiscuit actis. 15
 Huc ades, o! cura parte Triumphe mea.
 Nec belli noua caussa mei, nisi rapta fuisset
 Tyndaris, Europae pax Asiaeque foret.
 Femina siluestres Lapithas, populumque bimembrem
 Turpiter appposito vertit in arma mero. 20
 Femina Troianos iterum fera bella mouere
 Impulit in regno, iuste Latine, tuo.
 Femina Romanis, etiam nunc Vrbe recenti,
 Immisit soceros, armaque saeua dedit.
 Vidi ego pro niuea pugnantes coniuge tauros: 25
 Spectatrix animos ipsa iuuenca dabat.
 Me quoque cum multis, sed me sine caede, Cupido
 Iussit militiae signa mouere suae.

E L E G I A XIII

Dum labefactat onus grauidi temeraria ventris,
 In dubio vitae lassa Corinna iacet.
 Illa quidem, clam me tantum molita pericli,
 Ira digna mea: sed cadit ira metu.
 Et tamen aut ex me conceperat; aut ego credo. 5
 Est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
 Isi, Paraetonium, genealiaque arua Canopi
 Quae colis, et Memphin, palmiferamque Pharon,
 Quaque celer Nilus lato delapsus ab alueo
 Per septem portus in maris exit aquas; 10
 Per tua sinistra precor, per Anubidis ora verendi:
 Sic tua sacra pius semper Osiris amet,
 Pigraque labatur circa donaria serpens,
 Et comes in pompa corniger Apis cat:
 Huc adhibe vultus; et in vna parce duobus. 15
 Nam vitam dominae tu dabis; illa mihi.
 Saepe tibi sedit certis operata diebus,
 Qua cingit lauros Gallica turma tuas.
 Tuque laborantes vtero miserata puellas,
 Quarum tarda latens corpora tendit onus; 20
 Lenis ades, precibusque meis fauce, Ilithya.
 Digna est, quam iubeas muneris esse tui.
 Ipse ego tura dabo fumosis candidus aris:
 Ipse feram ante tuos munera vota pedes.
 Adiciam titulum, Seruata Naso Corinna. 25
 Tu modo fac titulo muneribusque locum.
 Si tamen in tanto fas est monuisse timore;
 Hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

E L E G I A X I V

Quid iuuat immunes belli cessare puellas,
Nec fera peltatas agmina velle sequi;
Si sine Marte suis patiuntur vulnera telis,
Et caecas armant in sua fata manus?
Quae prima instituit teneros conuellere foetus, 5
Militia facrat digna perire sua.
Scilicet, vt careat rugarum crimine venter,
Sternatur pugnae tristis arena tuae?
Si mos antiquis placuisset matribus idem;
Gens hominum vitio deperitura fuit: 10
Quique iterum generis iaceret primordia nostri
In vacuo lapides orbe, parandus erat.
Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
Iusta recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in ventre necasset, 15
Casurus dominae conditor Urbis erat.
Si Venus Aenean granida temerasset in aluo;
Caesaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque, cum posses nasci, formosa, perisses;
Tentasset, quod tu, si tua mater opus. 20
Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
Vidissem nullos, matre necante, dies.
Quid plenam fraudas vitem crescentibus vuis;
Pomaque crudeli vellis acerba manu?
Sponte fluant matura sua. sine crescere nata: 25
Est pretium paruae non leue vita morae.
Vestra quid effoditis subiectis viscera telis;
Et nondum natis dira venena datis?
Colchida respersam puerorum sanguine culpant,
Aque sua caesum matre queruntur Ityn. 30
Vtraque saena parens: sed tristibus vtraque caussis
Lactura socii sanguinis vltia virum.

Dicite,

Dicite, quis Tereus, quis vos irritet Iäson
 Figere sollicita corpora vestra manu?
 Hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris: 35
 Perdere nec foctus ausa leaena suos.
 At tenerae faciunt, sed non impune, puellae.
 Saepe, suos vtero quae necat, ipsa perit.
 Ipsa perit, ferturque toro resoluta capillos:
 Et clamant, Merito, qui modo cunque vident. 40
 Ista sed aetherias vanescant dicta per auras:
 Et sint ominibus pondera nulla meis.
 Dî faciles, peccasse semel concedite tuto:
 Id satis est. poenam culpa secunda ferat.

E L E G I A XV

Annule, formosae digitum vincture puellae,
 In quo censendum nil, nisi dantis amor;
 Munus eas gratum. te laeta mente receptum
 Protinus articulis induat illa suis.
 Tam bene conuenias, quam mecum conuenit illi; 5
 Et digitum iusto commodus orbe teras.
 Felix, a domina tractaberis, annule, nostra.
 Inuideo donis iam miser ipse meis.
 O! vtinam fieri subito mea munera possim
 Artibus Acaeis, Carpathiue senis! 10
 Tunc ego te dominae cupiam tetigisse papillas,
 Et lacuam tunicis inseruisse manum.
 Elabar digito, quamuis angustus et haerens;
 Inque sinuam mira laxus ab arte cadam.
 Idem ego, vt arcanas possim signare tabellas, 15
 Neue tenax ceram siccaue gemma trahat,
 Humida formosae tangam prius ora puellae.
 Tantum ne signem scripta dolenda mihi.

Si dabor, vt condar loculis; exire negabo,
 Adstringens digitos orbe minore tuos. 20
 Non ego dedecori tibi sim, mea vita, futurus;
 Quodue tener digitus ferre recuset, onus.
 Me gere, cum calidis perfunderis imbribus artus:
 Damnaque sub gemma perfer euntis aquae.
 Sed, puto, te nuda mea membra libidine surgent, 25
 Et peragam partes annulus ille viri.
 Irrita quid voueo? paruam proficiscere munus.
 Illa datam tecum sentiat esse fidem.

E L E G I A XVI

Pars me Sulmo tenet Peligni tertia raris;
 Parua, sed irriguis ora salubris aquis:
 Sol licet admoto tellurem sidere findat,
 Et micet Icarii stella proterua canis;
 Arua pererrantur Peligna liquentibus vndis: 5
 Et viret in tenero fertilis herba solo.
 Terra ferax Cereris, multoque feracior vuae:
 Dat quoque bacciferam Pallada rarus ager:
 Perque resurgentes riuus labentibus herbas
 Gramineus madidam cespes obumbrat humum. 10
 At meus ignis abest. verbo peccauimus vno.
 Quae mouet ardores, est procul; ardor adest.
 Non ego, si medius Polluce et Castore ponar,
 In caeli sine te parte fuisse velim.
 Solliciti iaceant, terraque premantur iniqua, 15
 In longas orbem qui secuere vias.
 Aut iuuenum comites iussissent ire puellas,
 Si fuit in longas terra secanda vias.
 Tum mihi, si premerem ventosas horridus Alpes;
 Dummodo cum domina, molle fuisset iter. 20

Cum

Cum domina Libycas ausim perrumpere Syrtes,
 Et dare non aequis vela ferenda Notis.
 Non, quae virgineo portenta sub inguine latrant,
 Nec timeam vestros, curua Malea, sinus:
 Non, qua submersis ratibus saturata Charybdis 25
 Fundit, et effusas ore resorbet aquas.
 Quod si Neptuni ventosa potentia vincit,
 Et subuenturos auferet vnda Deos;
 Tu nostris niueos humeris impone lacertos.
 Corpore nos facili dulce feremus onus. 30
 Saepe petens Hero iuuenis tranauerat vndas.
 Tunc quoque tranasset; sed via caeca fuit.
 At sine te, quamuis operosi vitibus agri
 Me teneant, quamuis annibus arua natent,
 Et vocet in riuos parentem rusticus vndam, 35
 Frigidaque arboreas mulceat aura comas;
 Non ego Pelignos videor celebrare salubres:
 Non ego natalem, rura paterna, locum;
 Sed Scythiam, Cilicasque feros, viridesque Britannos,
 Quaeque Prometheo saxa cruore rubent. 40
 Vlnus amat vitem, vitis non deserit vlnum:
 Separor a domina cur ego saepe mea?
 At mihi te comitem iuraras vsque futuram,
 Per me, perque oculos, sidera nostra, tuos.
 Verba puellarum, foliis leniora caducis, 45
 Irrita, quo visum est, ventus et vnda ferunt.
 Si qua mei tamen est in te pia cura relictis;
 Incipe pollicitis addere facta tuis:
 Paruaque quamprimum rapientibus esseda mannis
 Ipsa per admissas concute lora iubas. 50
 At vos, qua veniet, tumidi subsidite montes:
 Et faciles curuis vallibus este viae.

E L E G I A XVII

Si quis erit, qui turpe putet seruire puellae;
 Illo conuincar iudice turpis ego.
 Sim licet infamis, dum me moderatius vrat,
 Quae Paphon, et fluctu pulsa Cythera tenet.
 Atque vtinam dominae miti quoque praeda fuissem; 5
 Formosae quoniam praeda futurus eram.
 Dat facies animos. facie violenta Corinna est;
 Me miserum! cur est tam bene nota sibi?
 Scilicet a speculi sumuntur imagine fastus;
 Nec nisi compositam se prius illa videt. 10
 Non tibi si facies nimium dat in omnia regni;
 O! facies oculos nata tenere meos!
 Collatum idcirco tibi me contemnere debes.
 Aptari magnis inferiora licet.
 Creditur et Nymphæ, mortalis amore, Calypso, 15
 Capta reluctantem detinuisse virum.
 Creditur aequoream Phthio Nereïda regi,
 Egeriam iusto concubuisse Numae;
 Vulcano Vencrem: quamuis, incude relicta,
 Turpiter obliquo claudicet ille pede. 20
 Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
 Iungitur herous cum breuiore modo.
 Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.
 Te deceat medio iura dedisse toro.
 Nou tibi crimen ero, nec quo laetere remoto. 25
 Non erit hic nobis inficiandus amor.
 Sint tibi pro magno felicia carmina censu:
 Et multae per me nomen habere volunt.
 Noui aliquam, quae se circumferat esse Corinnam.
 Vt fiat, quid non illa dedisse velit? 30
 Sed neque diuersi ripa labuntur eadem
 Frigidus Eurotas, populiferque Padus:

Nec,

Nec, nisi tu, nostris cantabitur vlla libellis,
 Ingenio caussas tu dabis vna meo.

E L E G I A XVIII

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillen,
 Primaque iuratis induis arma viris;
 Nos, Macer, ignaua Veneris cessamus in vmbra:
 Et tener ausuros grandia frangit Amor.
 Saepe meae, Tandem, dixi, discede, puellae: 5
 In gremio sedit protinus illa meo.
 Saepe, Pudet, dixi. lacrimis vix illa retentis,
 Me miseram! iam te, dixit, amare pudet?
 Implicuitque suos circum mea colla lacertos:
 Et, quae me perdunt, oscula mille dedit. 10
 Vincor; et ingenium suntis renocatur ab armis:
 Resque domi gestas, et mea bella, cano.
 Sceptra tamen sumsi; curaque Tragoedia nostra
 Creuit: et huic operi quamlibet aptus eram.
 Risit Amor, pallamque meam, pictosque cothurnos, 15
 Sceptraque priuata tam bene sumta manu.
 Hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae:
 Deque cothurnato vate triumphat Amor.
 Quod licet, aut Artes teneri profitemur Amoris:
 Hei mihi! praecipis vrgeor ipse meis: 20
 Aut, quod Penelopes verbis reddatur Vlyxi,
 Scribimus; aut lacrimas, Phylli relictas, tuas.
 Quod Paris, et Macareus, et quod male gratus Iäson,
 Hippolytique parens, Hippolytusque legant:
 Quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem 25
 Dicat, et Aeoliae Lesbis amica lyrae.
 Quam celer e toto rediit meus orbe Sabinus,
 Scriptaque diuersis retulit ille locis!

Candida

Candida Penelope signum cognouit Vlyxis:
 Legit ab Hippolyto scripta nouerca suo. 30
 Iam pius Aeneas miseræ rescripsit Elissæ:
 Quodque legat Phyllis, si modo uiuit, habet.
 Tristis ad Hypsipylum ab Iasone littera venit:
 Det votam Phoebæ Lesbis amata lyram.
 Nec tibi, qua tutum vati, Macer, arma canenti, 35
 Aureus in medio Marte tacetur Amor.
 Et Paris est illic, et adultera nobile crimen;
 Et comes extincto Laodamia viro.
 Si bene te noui; non bella libentius istis
 Dicis: et a vestris in mea castra redis. 40

E L E G I A XIX

Si tibi non opus est seruata, stulte, puella;
 At mihi fac serues: quo magis ipse velim.
 Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius vrit.
 Ferreus est, si quis, quod sinit alter, amat.
 Speremus pariter, pariter metuamus amantes: 5
 Et faciat voto rara repulsa locum.
 Quo mihi fortunam, quæ nunquam fallere curet?
 Nil ego, quod nullo tempore lædat, amo.
 Viderat hoc in me vitium versuta Corinna;
 Quaque capi possem, callida norat opem. 10
 Ah! quoties sani capitis mentita dolores,
 Cunctantem tardo iussit abire pede!
 Ah! quoties finxit culpam, quantumque libebat,
 Insontis speciem præbuit esse, nocens!
 Sic ubi vexarat, tepidosque refouerat ignes; 15
 Rursus erat votis comis et apta meis.
 Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!
 Oscula, Dî magni, qualia quotque dabat!

Tu quoque, quae nostros rapuisti nuper ocellos,
 Saepe time insidias, saepe rogata nega: 20
 Et sine me, ante tuos proiectum in limine postes,
 Longa pruinosa frigora nocte pati.
 Sic mihi durat amor, longosque adolescit in vsus:
 Hoc iunat: haec animi sunt alimenta mei.
 Pinguis amor, nimiumque patens, in taedia nobis 25
 Vertitur; et stomacho, dulcis vt esca, nocet.
 Si nunquam Danaën habuisset aënea turris;
 Non esset Danäe de Ioue facta parens.
 Dum seruat Iuno sinuatam cornibus Iö;
 Facta est, quam fuerat, gratior illa Ioui. 30
 Quod licet et facile est, quisquis cupit; arbore frondes
 Carpat, et e magno flumine potet aquam.
 Si qua volet regnare diu; deludat amantem.
 Hei mihi! quod monitis torqueor ipse meis!
 Cuilibet eueniat, nocet indulgentia nobis. 35
 Quod sequitur, fugio: quod fugit, vsque sequor.
 At tu, formosae nimium secure puellae,
 Incipe iam prima claudere nocte domum.
 Incipe, quis toties furtim tua limina pulset,
 Quaerere: quid latent nocte silente canes. 40
 Quo ferat et referat sollers ancilla tabellas:
 Cur toties vacuo secubet ipsa toro.
 Mordeat ista tuas aliquando cura medullas:
 Daque locum nostris materiamque dolis.
 Ille potest vacuo furari littore arenas, 45
 Vxorem stulti si quis amare potest.
 Iamque ego praemoneo; nisi tu seruare puellam
 Incipis, incipiet desinere esse mea.
 Multa diuque tuli: speraui saepe futurum,
 Cum bene seruasses, vt bene verba darem. 50
 Lentus es, et pateris nulli patienda marito.
 At mihi concessi finis amoris erit.

Scilicet infelix nunquam prohibebor adire?

Nox mihi sub nullo vindice semper erit?

Nil metuam? per nulla traham suspiria somnos? 55

Nil facies, cur te iure perisse velim?

Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?

Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.

Quin alium, quem tanta iuuat patientia, quaeris?

Me tibi riualet si iuuat esse, veta. 69

P. OVIDII NASONIS
 A M O R V M
 LIBER TERTIVS

ELEGIA I

Stat vetus et multos incaedua silua per annos:
 Credibile est illi numen inesse loco.
 Fons sacer in medio, speluncaque pumice pendens:
 Et latere ex omni dulce queruntur aues.
 Hic ego dum spatior tectus nemoralibus vmbriis, 5
 Quod mea, quacrebam, Musa moueret opus.
 Venit odoratos Elegeia nexa capillos:
 Et, puto, pes illi longior alter erat.
 Forma decens: vestis tenuissima, cultus amantis:
 In pedibus vitium caussa decoris erat. 10
 Venit et ingenti violenta Tragoedia passu:
 Fronte comae torua, palla iacebat humi.
 Laeua manus sceptrum late regale mouebat:
 Lydius alta pedum vincla cothurnus erat.
 Et prior, Ecquis erit, dixit, tibi finis amandi, 15
 O! argumenti lente poeta tui!
 Nequitiam vinosa tuam conuiuia narrant:
 Narrant in multas compita secta vias.
 Saepe aliquis digito vatem designat euntem:
 Atque ait, Hic ille est, quem ferus vrit Amor. 20
 Fabula, nec sentis, tota iactaris in Vrbe;
 Dum tua praeterito facta pudore refers.
 Tempus erat thyrso pulsum grauiore moueri.
 Cessatum satis est: incipe maius opus.
 Materia premis ingenium; caue facta virorum: 25
 Haec animo, dices, area digna meo est.

- Quod tenerae cantent, lusit tua Musa, puellae;
 Primaque per numeros acta iuuenta suos.
 Nunc habeam per te Romana Tragoedia nomē.
 Implebit leges spiritus iste meas. 30
 Hactenus: et mouit pictis innixa cothurnis
 Densum caesarię terque quaterque caput.
 Altera, si memini, limis subrisit ocellis.
 Fallor, an in dextra myrtea virga fuit?
 Quid grauibus verbis, animosa Tragoedia, dixit, 35
 Me premis? an nunquam non grauis esse potes?
 Imparibus tamen es numeris dignata moueri.
 In me pugnasti versibus vsa meis.
 Non ego contulerim sublimia carmina nostris.
 Obruit exiguas regia vestra fores. 40
 Sum leuis; et mecum leuis est, mea cura, Cupido.
 Non sum materia fortior ipsa mea.
 Rustica fit sine me lasciui mater Amoris;
 Huic ego proueni lena, comesque Deae.
 Quam tu non poteris duro reserare cothurno, 45
 Haec est blanditiis ianua laxa meis.
 Et tamen emerui plus, quam tu, posse, ferendo
 Multa, supercilio non patiēda tuo.
 Per me decepto didicit custode Corinna
 Liminis adstricti sollicitare fidem; 50
 Delabique toro tunica velata recincta;
 Atque impercussos nocte mouere pedes.
 Vel quoties foribus duris incisa pependi,
 Non verita a populo praeterēute legi!
 Quin ego me memini, dum custos sacuus abiret, 55
 Ancillae missam delituisse sinu.
 Quid? cum me munus natali mittis? at illa
 Rumpit, et apposita barbara mersit aqua?
 Prima tuae moui felicia semina mentis.
 Munus habet, quod te iam petit, ista meum. 60
 Desierant;

Desierant; coepi: Per vos vtramque rogamus,
 In vacuas aures verba timentis cant.

Altera me sceptro decoras, altoque cothurno.

Iam nunc contacto magnus in ore sonor.

Altera das nostro victurum nomen amori.

65

Ergo ades, et longis versibus adde breues.

Exiguum vati concede, Tragoedia, tempus.

Tu labor aeternus: quod petit illa, breue est.

Mota dedit veniam. teneri properentur amores,

Dum vacat; a tergo grandius vrget opus.

70

E L E G I A II

Non ego nobilium sedeo studiosus equorum:

Cui tamen ipsa faues, vincat vt ille precor.

Vt loquerer tecum, veni, tecumque sederem:

Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.

Tu cursus spectas, ego te. spectemus vterque

5

Quod iuuat; atque oculos pascat vterque suos,

O! cuiunque faues, felix agitator equorum!

Ergo illi curae contigit esse tuae?

Hoc mihi contingat; sacro de carcere missis

Insistam forti mente vehendus equis.

10

Et modo lora dabo; modò verberare terga notabo:

Nunc stringam metas interiore rota.

Si mihi currenti fueris conspecta, morabor:

Deque meis manibus lora remissa fluent.

Ah! quam paene Pelops Pisaea concidit hasta,

15

Dum spectat vultus, Hippodamia, tuos!

Nempe fauore suae vicit tamen ille puellae.

Vincamus dominae quisque fauore suae.

Quid frustra refugis? cogit nos linea iungi.

Haec in lege loci commoda Circus habet.

20

Tu tamen, a dextra quicumque es, parce puellae.
 Contactu lateris laeditur ista tui.
 Tu quoque, qui spectas post nos, tua contrahe crura,
 Si pudor est, rigido nec preme terga genu.
 Sed nimium demissa iacent tibi pallia terra. 25
 Collige; vel digitis en! ego tollo meis.
 Inuida vestis eras, quae tam bona crura tegebas;
 Quoque magis spectes, Inuida vestis eras.
 Talia Milanion Atalantes crura fugacis
 Optavit manibus sustinuisse suis. 30
 Talia succinctae pinguntur crura Dianae,
 Cum sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
 His ego non visis arsi. quid fiet ab istis?
 In flammam flammam, in mare fundis aquas.
 Suspicio ex istis et caetera posse placere, 35
 Quae bene sub tenui condita veste latent.
 Vis tamen interea faciles accessere ventos,
 Quos faciat nostra mota tabella manu?
 An magis hic meus est animi, non aëris, aestus,
 Captaque femineus pectora torret amor? 40
 Dum loquor, alba nigro sparsa est tibi puluere vestis.
 Sordide de niveo corpore pulvis abi.
 Sed iam pompa venit; linguis animisque fauete.
 Tempus adest plausus: aurea pompa venit.
 Prima loco fertur passis Victoria pennis: 45
 Huc ades; et meus hic fac, Dea, vincat amor.
 Plaudite Neptuno, nimium qui creditis vndis.
 Nil mihi cum pelago: me mea terra capit.
 Plaude tuo, miles, Marti: nos odimus arma.
 Pax iuuat, et media Pace repertus Amor. 50
 Auguribus Phoebus, Phoebæ venantibus adsit:
 Artifices in tē verte, Minerva, manus.
 Ruricolae Cereri, teneroque adsurgite Baccho:
 Pollucem pugiles, Castora placet eques.

- Nos tibi, blanda Venus, puerisque potentibus arcu 55
 Plaudimus: inceptis annue, Diva, meis.
- Daque nouae mentem dominae, patiatur amari.
 Annuit; et motu signa secunda dedit.
- Quod Dea promisit, promittas ipsa rogamus,
 Pace loquar Veneris: tu Dea maior eris. 60
- Per tibi tot iuro testes, pompamque Deorum,
 Te dominam nobis tempus in omne peti.
- Sed pendent tibi crura: potes, si forte iuuabit,
 Cancellis primos inseruisse pedes.
- Maxima iam vacuo Praetor spectacula Circo 65
 Quadriuges aequo carcere misit equos.
- Cui studeas video: vincet cuiusque fauebis.
 Quid cupias, ipsi scire videntur equi.
- Me miserum! metam spatioso circuit orbe.
 Quid facis? admoto proximus axe subit. 70
- Quid facis, infelix? perdis bona vota puellae,
 Tende precor valida lora sinistra manu.
- Fauimus ignauo. sed enim reuocate, Quirites;
 Et date iactatis vndique signa togis.
- En! reuocant. at, ne turbet toga mota capillos, 75
 In nostros abdas te licet vsque sinus.
- Iamque patent iterum reserato carcere postes.
 Enolat admissis discolor agmen equis.
- Nunc saltem supera, spatioque insurge patienti.
 Sint mea, sint dominae fac rata vota meae. 80
- Sunt dominae rata vota meae: mea vota supersunt.
 Ille tenet palmam: palma petenda mihi est.
- Risit, et argutis quiddam promisit ocellis.
 Hoc satis hic: alio caetera redde loco.

E L E G I A III

Essc Deos, i, crede. fidem iurata fefellit:
 Et facies illi, quae fuit ante, manet.
 Quam longos habuit nondum iurata capillos,
 Tam longos, postquam numina lusit, habet.
 Candida candorem roseo suffusa rubore 5
 Ante stetit: niuco lucet in ore rubor.
 Pes erat exiguus: pedis est aptissima forma.
 Longa decensque fuit: longa decensque manet.
 Argutos habuit, radiant vt sidus, ocellos;
 Per quos mentita est perfida sacpe mihi. 10
 Scilicet aeterno falsum iurare puellis
 Dì quoque concedunt; formaque numen habet.
 Perque suos illam nuper iurasse recordor,
 Perque meos oculos; et doluere mei.
 Dicite, Dì; si vos impune fefellerit illa, 15
 Alterius meritis cur ego damna tuli?
 At non inuidiae vobis Cephœia virgo est,
 Pro male formosa iussa parente mori.
 Non satis est, quod vos habui sine pondere testes,
 Et mecum lusos ridet inulta Deos: 20
 Vt sua per nostram redimat periuria poenam,
 Victima deceptus decipientis ero?
 Aut sine re nomen Deus est, frustra que timetur;
 Et stulta populos credulitate mouet:
 Aut, si quis Deus est, teneras amat ille puellas; 25
 Et nimium solas omnia posse iubet.
 Nobis fatifero Mauors accingitur ense:
 Nos petit inuicta Palladis hasta manu.
 Nobis flexibiles curuantur Apollinis arcus:
 In nos alta Iouis dextera fulmen habet. 30
 Formosas Superi metuunt offendere laesi:
 Atque vltro, quae se non timere, timent.

Et

Et quisquam pia tura focis imponere curet?
 Certe plus animi debet inesse viris.

Iupiter igne suo lucos iaculatur et arces, 35
 Missaque periuras tela ferire vetat.

Tot meruere peti. Semele miserabilis arsit:
 Officio est illi poena reperta suo.

At si venturo se subduxisset amanti,
 Non pater in Baccho matris haberet onus. 40

Quid queror, et toti facio conuicia caelo?
 Dì quoque habent oculos: Dì quoque pectus habent.

Si Deus ipse forem; numen sine fraude liceret
 Femina mendaci falleret ore meum.

Iipse ego iurare verum iurare puellas; 45
 Et non de tetricis dicerer esse Deus.

Tu tamen illorum moderatius vtere dono:
 Aut oculis certe parce, puella, meis.

E L E G I A IV

Dure vir, imposito tenerae custode puellae,
 Nil agis; ingenio quaeque tuenda suo.
 Si qua metu demto casta est, ea denique casta est:
 Quae, quia non liceat, non facit; illa facit.

Vt iam seruaris bene corpus, adultera mens est: 5
 Nec custodiri, ni velit, illa potest.

Nec mentem seruare potes, licet omnia claudas.
 Omnibus oclusis intus adulter erit.

Cui peccare licet, peccat minus. ipsa potestas 10
 Semina nequitiae languidiora facit.

Desine; crede mihi, vitia irritare vetando:
 Obsequio vincas aptius illa tuo.

Vidi ego nuper equum, contra sua vincla tenacem,
 Ore reluctanti fulminis ire modo.

- Constitit, vt primum concessas sensit habenas, 15
 Frenaque in effusa laxa iacere iuba.
- Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.
 Sic interdictis imminet aeger aquis.
- Centum fronte oculos, centum ceruice gerebat
 Argus: et hos vnus saepe fefellit Amor. 20
- In thalamum Danaë saxo ferroque perennem
 Quae fuerat virgo tradita, mater erat.
- Penelope mansit, quamuis custode carebat,
 Inter tot iuuenes intemerata procos.
- Quidquid seruatur, cupimus magis: ipsaque furem 25
 Cura vocat. pauci, quod sinit alter, amant.
- Nec facie placet illa sua, sed amore mariti.
 Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
- Non proba sit, quam vir seruat, sed adultera. cara est;
 Ipse timor pretium corpore maius habet. 30
- Indignere licet; iuuat inconcessa voluptas.
 Sola placet; Timeo, dicere si qua potest.
- Nec tamen ingenuam ius est seruare puellam.
 Hic metus externae corpora gentis agat.
- Scilicet vt possit custos, Ego, dicere, feci, 35
 In laudem serui casta sit illa tui.
- Rusticus est nimium, quem laedit adultera coniux;
 Et notos mores non satis Urbis habet:
- In qua Martigenae non sunt sine crimine nati
 Romulus Iliades Iliadesque Remus. 40
- Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
 Non possunt vllis ista coïre modis.
- Si sapis, indulge dominae; vultusque seueros
 Exue: nec rigidi iura tenere viri.
- Et cole, quos dederit, multos dabit, vxor amicos. 45
 Gratia sic minimo magna labore venit.
- Sic poteris iuuenum conuiuia semper inire:
 Et, quae non dederis, multa videre domi.

E L E G I A V

Nox erat; et somnus lassos submitit ocellos.
 Terruerunt animum talia visa meum.
 Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus
 Stabat; et in ramis multa latebat auis.
 Area gramineo suberat viridissima prato, 5
 Vuida de guttis lenae sonantis aquae.
 Ipse sub arboreis vitabam frondibus aestum;
 Fronde sub arborea sed tamen aestus erat.
 Ecce! petens variis immistas floribus herbas,
 Constitit ante oculus candida vacca meos. 10
 Candidior niuibus, tunc cum cecidere recentes;
 In liquidas nondum quas mora vertit aquas.
 Candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
 Et modo siccata, lacte, reliquit onem.
 Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus: 15
 Cumque sua teneram coniuge pressit humum.
 Dum iacet, et lente reuocatas ruminat herbas,
 Atque iterum pasto pascitur ante cibo;
 Visus erat, somno vires adimente, ferenti
 Cornigerum terrae deposuisse caput. 20
 Huc lenibus cornix pennis delapsa per auras
 Venit; et in viridi garrula sedit humo.
 Terque bouis niueae petulanti pectora rostro
 Fodit; et albentes abstulit ore iugas.
 Illa locum taurumque diu cunctata relinquit. 25
 Sed niger in vaccae pectore liuor erat.
 Utque procul vidit carpentes pabula tauros;
 Carpebant tauri pabula laeta procul;
 Illuc se rapuit, gregibusque immiscuit illis;
 Et petiit herbae fertilioris humum. 30
 Dic, age, nocturnae, quicumque es, imaginis augur,
 Si quid habent veri, visa quid ista ferant.

Sic

Sic ego: nocturnae sic dixit imaginis augur,
 Expendens animo singula visa suo:
 Quem tu mobilibus foliis vitare volebas, 35
 Sed male vitabas, aestus amoris erat.
 Vacca puella tua est. aptus color ille puellae.
 Tu vir, et in vacca compare taurus eras.
 Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto;
 Ingenium dominae lena mouebit anus. 40
 Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit;
 Frigidus in viduo destrituere toro.
 Lior, et aduerso maculae sub pectore nigrae,
 Pectus adulterii labe carere negant.
 Dixerat interpret. gelido mihi sanguis ab ore 45
 Fugit; et ante oculos nox stetit alta meos.

E L E G I A VI

Annis, arundinibus limosas obsite ripas,
 Ad dominam propero; siste parumper aquas:
 Nec tibi sunt pontes, nec quae sine remigis ictu
 Concaua traiecto cymba rudente vehat.
 Paruus eras, memini; nec te transire refugi: 5
 Summaque vix talos contigit vnda meos.
 Nunc ruis apposito niuibus de monte solutis,
 Et turpi crassas gurgite voluis aquas.
 Quid properasse iuuat? quid parca dedisse quieti
 Tempora? quid nocti conseruisse diem? 10
 Si tamen hic standum; si non datur artibus vllis
 Vltior nostro ripa premenda pedi.
 Nunc ego, quas habuit pennas Danaeius heros,
 Terribili densum cum tulit angue caput;
 Nunc opto currum; de quo Cerealia primum 15
 Semina venerunt in rude missa solum.

Prodigiosa

- Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum.
 Nec tulit haec, nec fert, nec feret vlla dies.
 Tu potius, ripis effuse capacibus amnis,
 Sic aeternus eas, labere sine tuo. 20
- Non cris inuidiae, torrens, mihi crede, ferendae;
 Si dicar per te forte retentus amans.
 Flumina deberent iuuenes in amore iuuare:
 Flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
 Inachus in Melie Bithynide pallidus isse 25
 Dicitur, et gelidis incaluisse vadis.
 Nondum Troia fuit lustris obsessa duobus,
 Cum rapuit vultus, Xanthe, Neaera tuos.
 Quid? non Alpheon diuersis currere terris
 Virginis Arcadiae certus adegit amor? 30
- Te quoque promissam Xantho, Penee, Creüsam
 Phthiotum terris oculuisse ferunt.
 Quid referam Asopon, quem cepit Martia Thebe,
 Natarum Thebe quinque futura parens?
 Cornua si tua nunc vbi sint, Acheloë, requiram; 35
 Herculis irata fracta querere manu.
 Nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti;
 Vna tamen tanti Deïanira fuit.
 Ille fluens diues septena per ostia Nilus,
 Qui patriam tantae tam bene celat aquae, 40
 Fertur in Euadne collectam Asopide flammam
 Vincere gurgitibus non potuisse suis.
 Siccus vt amplecti Salmonida posset Enipeus;
 Cedere iussit aquam: iussa recessit aqua.
 Nec te praetero, qui per caua saxa volutans 45
 Tiburis Argei spumifer arua rigas.
 Illa cui placuit, quamuis erat horrida cultu,
 Vngue notata comas, vngue notata genas.
 Illa, gemens patriisque nefas delictaque Martis,
 Errabat nudo per loca sola pede. 50

Hanc annis rapidis animosus vidit ab vndis;
 Rauaque de mediis sustulit ora vadis:
 Atque ita, Quid nostras, inquit, teris anxia ripas,
 Iliā, ab Idaeo Laomedonte genus?
 Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris? 55
 Vittā nec euinctas impedit alba comas?
 Quid fles, et madidos lacrimis corrumpis ocellos?
 Pectoraque insana plangis aperta manu?
 Ille habet et silices, et viuum in pectore ferrum,
 Qui tenero lacrimas lentus in ore videt. 60
 Iliā, pone metus; tibi regia nostra patebit:
 Teque colent amnes: Iliā, pone metus.
 Tu centum, aut plures, inter dominabere Nymphas:
 Nam centum, aut plures, flumina nostra tenent.
 Ne me sperne, precor, tantum, Troiana propago: 65
 Munera promissis vberiora feres.
 Dixerat. illa oculos in humum deiecta modestos
 Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.
 Ter molita fugam, ter ad altas restitit vndas,
 Currendi vires eripiente metu. 70
 Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
 Edidit indignos ore tremente sonos:
 O! vtinam mea lecta forent, patrioque sepulcro
 Conditā, dum poterant virginis ossa legi!
 Cur modo Vestalis taedas inuitor ad vllas 75
 Turpis, et Iliacis inficienda focis?
 Quid moror? en! digitis designor adultera vulgi.
 Desit famosus, qui notet ora, pudor.
 Hactenus; et vestem tumidis praetendit ocellis:
 Atque ita se in rapidas perdita misit aquas. 80
 Supposuisse manus ad pectora lubricus annis
 Dicitur; et socii iura dedisse tori.
 Te quoque credibile est aliqua caluisse puella:
 Sed nemora et siluae crimina vestra tegunt.

- Dum loquor, increuit latis spatiosius vndis,
Nec capit admissas alueus altus aquas. 85
- Quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
Gaudia? quid coeptum, rustice, rumpis iter?
Quid? si legitimum flueres, si nobile flumen?
Si tibi per terras maxima fama foret? 90
- Nomen habes nullum, riuis collecte caducis;
Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
Fontis habes instar pluuiamque niuesque solutas;
Quas tibi diuitias pigra ministrat hiems.
Aut lutulentus agis brumali tempore cursus: 95
Aut premis arentem puluerulentus humam.
Quis te tum potuit sitiens haurire viator?
Quis grata dixit voce, Perennis eas?
Dannosus pecori curris, dannosior agris.
Forsitan haec alios; me mea damna mouent. 100
- Huic ego vae! demens narrabam fluminum amores?
Iactasse indigno nomina tauta pudet.
Nescio quid spectans, Acheloon et Inachon amnes,
Et potui nomen, Nile, referre tuum.
At tibi pro meritis opto, non candide torrens, 105
Sint rapidi soles, siccaque semper hiems.

E L E G I A VII

- At non formosa est, at non bene culta puella;
At, puto, non votis saepe petita meis!
Hanc tamen in nullos tenui male languidus vsus,
Sed iacui pigro crimen onusque toro.
Nec potui cupiens, pariter cupiente puella, 5
Inguinis effeti parte iuuante frui.
Illa quidem nostro subiecit eburnea collo
Brachia, Sithonia candidiora niue:

- Osculaque inseruit cupidae luctantia linguae:
 Lascium femori supposuitque femur. 10
 Et mihi blanditias dixit, Dominumque vocavit:
 Et quae praeterea publica verba iuuant.
 Tacta tamen veluti gelida mea membra cicuta,
 Segnia propositum destituere suum.
 Truncus iners iacui, species, et inutile pondus: 15
 Nec satis exactum est, corpus an umbra forem.
 Quae mihi ventura est, siquidem ventura, senectus,
 Cum desit numeris ipsa iuuenta suis?
 Ah! pudet annorum! quo me iuuenemque virumque,
 Nec iuuenem nec me sensit amica virum. 20
 Sic flammam aditura pius aeterna sacerdos
 Surgit, et a caro fratre verenda soror.
 At nuper bis flava Chlide, ter candida Pitho,
 Ter Libas officio continuata meo.
 Exigere a nobis angusta nocte Corinnam, 25
 Me memini numeros sustinuisse nouem.
 Num mea Thessalico languent deuota veneno
 Corpora? num misero carmen et herba nocent?
 Sagrae Punicea defixit nomina cera,
 Et medium tenues in iecur egit acus? 30
 Carmine laesa Ceres sterilem vanescit in herbam:
 Deficiunt laesae carmine fontis aquae;
 Illicibus glandes, cantataque vitibus vna
 Decidit; et nullo poma mouente fluunt.
 Quid vetat et nervos magicas torpere per artes? 35
 Forsitan impatiens sit latus inde meum.
 Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat:
 Ille fuit vitii causa secunda mei.
 At qualem vidi tantum tetigique puellam,
 Sic etiam tunica tangitur ipsa sua. 40
 Illius ad tactum Pylius iuuenescere possit,
 Tithonusque annis fortior esse suis.

- Haec mihi contigerat; sed vir non contigit illi.
 Quas nunc concipiam per noua vota preces?
 Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter vsus, 45
 Muneris oblati poenituisse Deos.
 Optabam certe recipi; sum nempe receptus:
 Oscula ferre; tuli: proximus esse; fui.
 Quo mihi fortunae tantum? quo regna sine vsu?
 Quid, nisi possedi diues auarus, opes? 50
 Sic aret mediis tacti vulgator in vndis;
 Pomaque, quae nullo tempore tangat, habet.
 A tenera quisquam sic surgit mane puella,
 Protinus vt sanctos possit adire Deos.
 Sed non blanda, puto, non optima perdidit in me 55
 Oscula: non omni sollicitauit ope.
 Illa graues potuit quercus, adamantaque durum,
 Surdaque blanditiis saxa mouere suis.
 Digna mouere fuit certe viuosque virosque;
 Sed neque tum vixi, nec vir, vt ante, fui. 60
 Quid inuet, ad surdas si cantet Pheuius aures?
 Quid miserum Thamyran picta tabella inuet?
 At quae nou tacita formaui gaudia mente!
 Quos ego non finxi disposuique modos!
 Nostra tamen iacere, velut praemortua, membra 65
 Turpiter, hesterna languidiora rosa.
 Quae nunc ecce! rigent intempestiua, valentque:
 Nunc opus exposcunt, militiamque suam.
 Quin istic pudibunda iaces, pars pessima nostri?
 Sic sum pollicitis captus et ante tuis. 70
 Tu dominam fallis: per te deprensus inermis
 Tristia cum magno damna pudore tuli.
 Hanc etiam non est mea dedignata puella
 Molliter admota sollicitare manu.
 Sed postquam nullas consurgere posse per artes, 75
 Immemoremque sui procubuisse, videt;

Quid me ludis, ait? quis te, male sane, iubebat

Inuitum nostro ponere membra toro?

Aut te traiectis Acaea venefica lanis

Deuouet: aut alio lassus amore venis. 80

Nec mora: desiluit tunica velata recincta:

Et decuit nudos proripuisse pedes.

Nunc suae possent intactam scire ministrae;

Dedecus hoc sumta dissimulauit aqua.

E L E G I A VIII

Et quisquam ingenuas etiamnum suspicit artes,

Aut tenerum dotes carmen habere putat?

Ingenium quondam fuerat preciosius auro:

At nunc barbaries grandis, habere nihil.

Cum pulchre nostri dominae placuere libelli; 5

Quo licuit libris, non licet ire mihi.

Cum bene laudauit, laudato ianua clausa est.

Turpiter huc illuc ingeniosus eo.

Ecce! recens dines, parto per vulnera censu,

Praefertur nobis, sanguine pastus eques. 10

Hunc potes amplecti formosis, vita, lacertis?

Huius in amplexus, vita, venire potes?

Si nescis, galeam caput hoc portare solebat:

Ense latus cinctum, quod tibi seruit, erat.

Laeua manus, cui nunc serum male conuenit aurum, 15

Scuta tulit. dextram tange, cruenta fuit.

Qua periit aliquis, potes hanc contingere dextram?

Heu! vbi mollities pectoris illa tui?

Cerne cicatrices, veteris vestigia pugnae.

Quaesitum est illi corpore, quidquid habet. 20

Forsitan et, quoties hominem iugulauerit, ille

Indicet; hoc fassas tangis, auara, manus?

Ille

- Ille ego Musarum purus Phoebique sacerdos
 Ad rigidas canto carmen inane fores.
- Discite, qui sapitis, non quae nos scimus inertes, 25
 Sed trepidas acies, et fera castra sequi:
 Proque bono versu primum deducite pilum.
 Hoc tibi, si velles, posset, Homere, dari.
 Iupiter, admonitus nihil esse potentius auro,
 Corruptae pretium virginis ipse fuit. 30
 Dum merces aberat; durus pater, ipsa seuera,
 Aerati postes, ferrea turris erat:
 Sed postquam sapiens in munera venit adulter;
 Praebuit ipsa sinus: et, dare inssa, dedit.
 At cum regna senex caeli Saturnus haberet; 35
 Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
 Aeraque et argentum, cuique auro pondera ferri
 Manibus adorat: nullaque massa fuit.
 At meliora dabat; curvo sine vomere fruges,
 Pomaque, et in quercu mella reperta cana. 40
 Nec valido quisquam terras findebat aratro:
 Signabat nullo limite mensor humum.
 Non freta demissi verrebant eruta remi.
 Ultima mortali tum via litus erat.
 Contra te sollers, hominum Natura, fuisti; 45
 Et nimium damnis ingeniosa tuis.
 Quo tibi, turritis incingere moenibus vrbes?
 Quo tibi, discordes addere in arina manus?
 Quid tibi cum pelago? terra contenta fuisses.
 Cur non et caelum, tertia regna, petis? 50
 Qua licet, affectas caelum quoque. templa Quirinus,
 Liber, et Alcides, et modo Caesar, habent.
 Ernimus terra solidum pro fugibus aurum.
 Possidet inuentas sanguine miles opes.
 Curia pauperibus clausa est: dat census honores; 55
 Inde grauis iudex; inde seuerus eques.

Omnia possideant: illis Campusque Forumque
 Seruiat: hi pacem crudaque bella gerant.
 Tantum ne nostros auidi praedentur amores:
 Et satis est, aliquid pauperis esse sinant. 60
 At nunc, exaequet tetricas licet illa Sabinas,
 Imperat vt captae, qui dare multa potest.
 Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
 Si dederim, tota cedit vterque domo.
 O! si neglecti quisquam Deus vltor amantis, 65
 Tam male quaesitas puluere mutet opes!

E L E G I A IX

Memnona si mater, mater plorauit Achillen,
 Et tangunt magnas tristia fata Deas;
 Flebilis indignos, Elegeia, solue capillos.
 Ah! nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
 Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus 5
 Ardet in extracto, corpus inane, rogo.
 Ecce! puer Veneris fert euersamque pharetram,
 Et fractos arcus, et sine luce facem.
 Adspice, demissis vt eat miserabilis alis;
 Pectoraque infesta tundat aperta manu. 10
 Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
 Oraque singultu concutiente sonant.
 Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
 Egressum tectis, pulcher Iule, tuis.
 Nec minus est confusa Venus, moriente Tibullo, 15
 Quam iuueni rupit cum ferus inguen aper.
 At sacri vates, et Diuum cura vocamur:
 Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
 Omnibus obscuras iniicit illa manus. 20

Quid

- Quid pater Ismario. quid mater profuit, Orphee?
 Carmine quid victas obstupuisse feras?
 Aelinon in siluis idem pater, Aelinon, altis
 Dicitur inuita concinuisse lyra.
- Adiice Maconiden, a quo, ceu fonte perenni, 25
 Vatum Pieriis ora rigantur aquis;
 Hunc quoque summa dies nigro submersit Anerno.
 Diffugiunt auidos carmina sola rogos.
- Durat opus vatum, Troiani fama laboris,
 Tardaue nocturno tela retexta dolo. 30
 Sic Nemesis longum, sic Delia, nomen habebunt;
 Altera, cura recens, altera, primus amor.
- Quid vos sacra iuuant? quid nunc Aegyptia prosunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
 Sollicitor nullos esse putare Deos. 35
- Vine pius; moriere pius. cole sacra; colentem
 Mors grauis a templis in caua busta trahet.
 Carminibus confide bonis; iacet ecce! Tibullus.
 Vix manet e tanto parua quod vrna capit. 40
 Tene, sacer Vates, flammae rapuere rogales?
 Pectoribus pasci nec timuere tuis?
- Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Vrere, quae tantum sustinere nefas.
- Auertit vultus, Erycis quae possidet arces. 45
 Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negent.
 Sed tamen hoc melius, quam si Phacacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.
- Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
 Mater; et in cineres vltima dona tulit. 50
 Hinc soror in partem misera cum matre doloris
 Venit, inornatas dilaniata comas.
- Cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priorque
 Oscula: nec solos destituere rogos.

Delia discedens, Felicius, inquit, amata 55
 Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.
 Cui Nemesis, Quid ais? tibi sint mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
 Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen et umbra
 Restat; in Elysia valle Tibullus crit. 60
 Obuius huic venias, hedera iuuenilia cinctus
 Tempora, cum Caluo, docte Catulle, tuo.
 Tu quoque, si falsum temerati crimen amici,
 Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
 His comes umbra tua est; si quid modo corporis umbra est, 65
 Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
 Ossa quieta, precor, tuta requiescite in urna:
 Et sit humus cineri non onerosa tuo.

ELEGIA X

Annua venerunt Cerealis tempora sacri.
 Secubat in vacuo sola puella toro.
 Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos,
 Cur inhibes sacris comoda nostra tuis?
 Te, Dea, munificam gentes ubicunque loquuntur: 5
 Nec minus humanis invidet vlla bonis.
 Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:
 Nec notum terris area nomen erat.
 Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant.
 Haec erat, et teneri cespitis herba, cibus. 10
 Prima Ceres docuit turgescere semen in agris;
 Falce coloratas subsequitque comas.
 Prima iugo tauros supponere colla coëgit;
 Et veterem curuo dente reuellit humum.
 Hanc quisquam lacrimis laetari credit amantum, 15
 Et bene tormentis secubituque coli?

Nec

- Nec tamen est, quamuis agros amet illa feraces,
 Rustica: nec viduum pectus amoris habet.
- Cretes erunt testes; nec fingunt omnia Cretes:
 Cretes, nutrito terra superba Ioue. 20
- Illic, sideream mundi qui temperat arcem,
 Exiguus tenero lac bibit ore puer.
- Magna fides testi: testis laudatur alumno,
 Fassuram Cererem crimina nota puto.
- Viderat Iasium Cretaea Diua sub Ida 25
 Figentem certa terga ferina manu.
- Vidit, et vt tenerae flammam rapuere medullae;
 Hinc pudor, ex alia parte trahebat amor.
- Victus amore pudor. sulcos arere videres,
 Et sata cum minima parte redire sui. 30
- Cum bene iactati pulsarant arua ligones,
 Ruperat et duram vomer aduncus humum,
- Seminaque in latos ierant aequaliter agros;
 Irrita decepti vota colentis erant.
- Diua, potens frugum, siluis cessabat in altis; 35
 Deciderant longae spiccaserta comae.
- Sola fuit Crete fecundo fertilis anno,
 Omnia, qua tulerat se Dea, messis erant,
- Ipsa locus nemorum canebat frugibus Ide,
 Et ferus in silua farra metebat aper. 40
- Optauit Minos similes sibi legifer annos:
 Optauit Cereris longus vt esset amor.
- Quod tibi secubitus tristes, Dea flaua, fuissent;
 Hoc cogor sacris nunc ego ferre tuis.
- Cur ego sim tristis, cum sit tibi nata reperta; 45
 Regnaque, quam Iuno, sorte minora regat?
- Festa dies, Veneremque vocat, cantusque merumque.
 Haec decet ad dominos munera ferre Deos.

E L E G I A XI

Multa diuque tuli: vitiis patientia victa est.

Cede fatigato pectore, turpis Amor,

Scilicet asservi iam me, rupique catenas:

Et quae depuduit ferre, tulisse pudet.

Vicinus; et domitum pedibus calcamus Amorem. 5

Venerunt capiti cornua sera meo.

Perfer, et obdura: dolor hic tibi proderit olim.

Saepe tulit lassus succus amarus open.

Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus,

Ingenuum dura ponere corpus humo. 10

Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,

Excubui clausam, seruus vt, ante domum.

Vidi ego, cum foribus lassus prodiret amator,

Inualidum referens emeritumque latus.

Hoc tamen est lenius, quam quod sum visus ab illo. 15

Eueniat nostris hostibus ille pudor.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,

Ipsè tuus custos, ipse vir, ipse comes?

Scilicet et populo per me comitata placebas.

Caussa fuit multis noster amoris amor. 20

Turpia quid referam vanae mendacia linguae,

Et periuratos in mea damna Deos?

Quid iuuenum tacitos inter conuiuia nutus,

Verbaque compositis dissimulata notis?

Dicta erat aegra mihi: praeceps amensque cucurri. 25

Veni; et riuali non erat aegra meo.

His, et quae taceo, duravi saepe ferendis.

Quaere alium, pro me qui queat ista pati.

Iam mea, votiua puppis redimita corona,

Lenta tumescentes aequoris audit aquas. 30

Desine blanditias, et verba, potentia quondam,

Perdere. non ego sum stultus, vt ante fui.

Luctantur,

Luctantur, pectusque leue in contraria tendunt,
 Hac amor, hac odium: sed, puto, vincit amor.
 [Odero, si potero: si non, inuitus amabo. 35
 Nec iuga taurus amat: quae tamen odit, habet.]
 Nequitiam fugio: fugientem forma reducet.
 Anersor morum crimina: corpus amo.
 Sic ego nec sine te, nec tecum viuere possum:
 Et videor voti nescius esse mei. 40
 Aut formosa fores minus, aut minus improba, vellem.
 Non facit ad mores tam bona forma malos.
 Facta mouent odium; facies exorat amorem.
 Me miserum! vitis plus valet illa suis.
 Parce, per o! lecti socialia iura, per omnes, 45
 Qui dent fallendos se tibi saepe, Deos,
 Perque tuam faciem, magni mihi numinis instar,
 Perque tuos oculos, qui rapuere meos;
 Quidquid eris, mea semper eris. tu selige tantum,
 Me quoque velle velis, ane coactus amem? 50
 Lintea dem potius ventisque ferentibus vtar;
 Vt quamuis nolim, cogar amare tamen.

E L E G I A XII

Quis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
 Omina non albae concinuistis aues?
 Quodue putem sidus nostris occurrere fatis?
 Quosue Deos in me bella mouere querar?
 Quae modo dicta mea est, quam coepi solus amare, 5
 Cum multis vereor ne sit habenda mihi.
 Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
 Sic erat: ingenio prostitit illa meo.
 Et merito. quid enim formae praeconia feci?
 Vendibilis culpa facta puella mea est. 10

Me lenone placet: duce me perductus amator.
 Ianua per nostras est adapertha manus.
 An prosint, dubium; nocuerunt carmina certe,
 Inuidiae nostris illa fuere bonis.
 Cum Thebac, cum Troia forent, cum Caesaris acta; 15
 Ingenium mouit sola Corinna meum.
 Auersis vtinam tetigissem carmina Misis;
 Phoebus et inceptum destituisset opus!
 Nec tamen, vt testes mos est audire poëtas,
 Malueram verbis pondus abesse meis. 20
 Per nos Scylla, patri canos furata capillos,
 Pube premit rabidos inguinibusque canes.
 Nos pedibus pennas dedimus, nos crinibus angues,
 Victor Abantiades alite fertur equo.
 Iidem per spatium Tityon porreximus ingens; 25
 Et tria vipereo fecimus ora cani.
 Fecimus Enceladum iaculantem mille lacertis;
 Ambiguae captos virginis ore viros,
 Aeolios Ithacis inclusimus vtribus Euros;
 Proditor in medio Tantalus amne sitit. 30
 De Niobe silicem, de virgine fecimus vrsam:
 Concinit Odrysium Cecropis ales Ityn.
 Iupiter aut in aues, aut se transformat in aurum;
 Aut secat inposita virgine taurus aquas.
 Protea quid referam, Thebanaque semina, dentes? 35
 Qui vomerent flammam ore, fuisse boues?
 Flere genis electra tuas, Auriga, sorores?
 Quæque rates fuerint, nunc maris esse Deas?
 Auersumque diem mensis furialibus Atrei?
 Duraque percussam saxa secuta Iyram? 40
 Exit in immensum fecunda licentia vatum;
 Obligat historica nec sua verba fide.
 Et mea debuerat falso laudata videri
 Femina. credulitas nunc mihi vestra nocet.

E L E G I A XIII

Cum mihi pomiferis coniux foret orta Phaliscis;
 Moenia contigimus, victa, Camille, tibi.
 Casta sacerdotes Iunoni festa parabant
 Per celebres ludos, indigenamque bouem.
 Grande morae pretium, ritus cognoscere: quamuis 5
 Difficilis cliuis huc via praebet iter.
 Stat vetas, et densa praenubilus arbore lucus.
 Adspice; concedas numen inesse loco.
 Accipit ara preces, votiuaque tura piorum;
 Ara per antiquas facta sine arte manus. 10
 Hinc vbi praesonuit sollemni tibia cantu;
 It per velatas annua pompa vias.
 Ducuntur niucae, populo plaudente, iuuencae,
 Quas aluit campis herba Phalisca suis:
 Et vituli nondum metuenda fronte minaces; 15
 Et minor ex humili victima porcus hara:
 Duxque gregis cornu per tempora dura recuruo.
 Inuisa est dominae sola capella Deae.
 Illius indicio siluis inuenta sub altis
 Dicitur inceptam destituisse fugam. 20
 Nunc quoque per pueros iaculis incessitur index;
 Et pretium auctori vulneris ipsa datur.
 Qua ventura Dea est, iuvenes timidaeque puellae
 Praeuerrunt latas veste iacente vias,
 Virginei crines auro gemmaque premuntur: 25
 Et tegit auratos palla superba pedes.
 More patrum Graio velatae vestibis albis
 Tradita supposito vertice sacra ferunt.
 Ore fauent populi, tunc cum venit aurea pompa:
 Ipsa sacerdotes subsequiturque suas. 30
 Argiua est pompae facies. Agamemnone casso
 Et scelus et patrias fugit Halesus opes.

Iamque

Iamque pererratis profugus terraque, fretoque,
 Moenia felici condidit alta manu.

Ille suos docuit Iunonia sacra Phaliscos.

35

Sint mihi, sint populo semper amica suo.

E L E G I A XIV

Non ego, ne pecces cum sis formosa, recuso;

Sed ne sit misero scire necesse mihi.

Nec te nostra iubet fieri censura pudicam:

Sed, tantum tentes dissimulare, rogat.

Non peccat, quaecumque potest peccasse negare:

5

Solaque deformem culpa professa facit.

Quis furor est, quae nocte latent, sub luce fateri?

Et quae clam facias, facta referre palam?

Ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti

Apposita populum submouet ante sera.

10

Tu tua prostitues famae peccata sinistrae;

Commissi perages iudiciumque tui?

Sit tibi mens melior, saltemue imitere pudicas;

Teque probam, quamvis non eris, esse putem.

Quae facis, haec facito, tantum fecisse negato:

15

Nec pudeat coram verba modesta loqui.

Est qui nequitiam locus exigit; omnibus illum

Deliciis imple. stet procul inde pudor.

Hinc simul exieris; lascinia protinus omnis

Absit: et in lecto crimina pone tuo.

20

Illic nec tunicam tibi sit posuisse rubori;

Nec femori impositum sustinuisse femur:

Illic purpureis condatur lingua labellis;

Inque modos Venerem mille figuret amor.

Illic nec voces, nec verba iuuantia, cessent:

25

Spondaque lasciuia mobilitate tremat.

Indue

- Induc cum tunicis metuentem crimina vultum:
 Et pudor obscaenum diffiteatur opus.
- Da populo, da verba mihi: sine nescius errem;
 Et liceat stulta credulitate frui. 30
- Cur toties video mitti recipique tabellas?
 Cur pressus prior est interiorque torus?
- Cur plus, quam somno, turbatos esse capillos;
 Collaque, conspicio, dentis habere notam?
- Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos. 35
 Si dubitas famae parcere; parce mihi.
- Mens abit, et morior, quoties peccasse fateris:
 Perque meos artus frigida gutta fluit.
- Tunc amo: tunc odi frustra, quod amare necesse est:
 Tuuc ego, sed tecum, mortuus esse velim. 40
- Nil equidem inquiram; nec, quae celare parabis,
 Insequar: et falsi criminis instar erit.
- Si tamen in media deprensa tenebere culpa,
 Et fuerint oculis probra videnda meis;
- Quae bene visa mihi fuerint, bene visa negato. 45
 Concedent verbis lumina nostra tuis.
- Prona tibi vinci cupientem vincere palma est.
 Sit modo, Non feci, dicere lingua memor.
- Cum tibi contingat verbis superare duobus;
 Et, si non caussa, iudice vince tuo. 50

ELEGIA XV

- Quaere nouum vatem, tenerorum mater Amorum:
 Raditur hic Elegis vltima meta meis.
- Quos ego composui Peligni ruris alumnus:
 Nec me deliciae dedecuerunt meae.
- Si quid id est, vsque a proavis vetus ordinis heres, 5
 Non modo militiae turbine factus eques.

Mantua

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:
 Pelignae dicar gloria gentis ego.
 Quam sua libertas ad honesta coëgerat arma,
 Cum timuit socias anxia Roma manus. 10
 Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
 Mocnia, qua campi iugera pauca tenent;
 Quae tantum, dicet, potuistis ferre poëtam,
 Quantulacunque estis, vos ego magna voco.
 Culte puer, puerique parens Amathusia culti, 15
 Aurea de campo vellite signa meo.
 Corniger increpuit thyrso grauiore Lyaeus:
 Pulsanda est magnis area maior equis.
 Imbelles Elegi, genialis Musa, valete;
 Post mea mansurum fata superstes opus. 20

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIAE
LIBRI TRES

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIAE

LIBER PRIMVS

Si quis in hoc artem populo non nouit amandi;
Me legat: et lecto carmine doctus amet.
Arte citae, veloque rates, remoque mouentur:
Arte leues currus, arte regendus Amor.
Curribus Automedon, lentisque erat aptus habenis: 5
Tiphys in Haemonia puppe magister erat.
Me Venus artificem tenero praefecit Amori.
Tiphys et Automedon dicar Amoris ego.
Ille quidem ferus est, et qui mihi saepe repugnet.
Sed puer est; aetas mollis et apta regi. 10
Phillyrides puerum cithara perfecit Achillen;
Atque animos placida contudit arte feros.
Qui toties socios, toties exterruit hostes;
Creditor annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro, 15
Verberibus iussas praebuit ille manus.
Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris.
Saeuus vterque puer: natus vterque Dea.
Sed tamen et tauri ceruix oneratur aratro;
Frenaque magnanimi dente teruntur equi. 20
Et mihi cedet Amor: quamuis mea vulneret arcu
Pectora, iactatas excutiatque faces.

Quo me fixit Amor, quo me violentius vssit;
 Hoc melior facti vulneris vltor ero.
 Non ego, Phoebe, datas a te mihi mentior artes: 25
 Nec nos aëriae voce monemur auis:
 Nec mihi sunt visae Clio Cliusque sorores,
 Servanti pecudes vallibus, Ascra, tuis.
 Vsus opus mouet hoc. vati parete perito.
 Vera canam. coeptis, mater Amoris, ades. 30
 Este procul vittae tennes, insigne pudoris;
 Quaeque tegis medios, instita longa, pedes.
 Nos Venerem tutam, concessaque furta, canemus:
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Principio, quod amare velis, reperire labora, 35
 Qui noua nunc primum miles in arma venis.
 Proximus huic labor est, placitam exorare puellam.
 Tertius, vt longo tempore duret amor.
 Hic modus; haec nostro signabitur area curru:
 Haec erit admissa meta terenda rota. 40
 Dum licet, et loris passim potes ire solutis;
 Elige, cui dicas, Tu mihi sola places.
 Haec tibi non tennes veniet delapsa per auras.
 Quaerenda est oculis apta puella tuis.
 Scit bene venator, ceruis vbi retia tendat: 45
 Scit bene, qua frendens valle morectur aper.
 Aucupibus noti frutices. qui sustinet hamos,
 Nouit, quae multo pisce natentur aquae.
 Tu quoque, materiam longo qui quaeris amori,
 Ante frequens quo sit disce puella loco. 50
 Non ego quaerentem vento dare vela iubebo:
 Nec tibi, vt inuenias, longa terenda via est.
 Andromedan Persens nigris portarit ab Indis,
 Raptaque sit Phrygio Graia puella viro.
 Tot tibi tamque dabit formosas Roma puellas; 55
 Haec habet, vt dicas, quidquid in orbe fuit.

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos;
 Aequare quot pisces, fronde teguntur anes;
 [Quot caelum stellas, tot habet tua Roma puellas:
 Mater et Aeneae constat in vrbe sui.] 60
 Seu caperis primis et adhuc crescentibus annis;
 Ante oculos veniet vera puella tuos:
 Siue cupis iuuenem; iuuenes tibi mille placebunt.
 Cogaris voti nescius esse tui.
 Seu te forte iunat sera et sapientior aetas; 65
 Hoc quoque, crede mihi, plenius agmen erit.
 Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra,
 Cum sol Herculei terga leonis adit:
 Aut vbi iuneribus nati sua munera mater
 Addidit, externo marmore diues opus. 70
 Nec tibi vitetur, quae, priscis sparsa tabellis,
 Porticus auctoris Linia nomen habet.
 Quaque parare necem miseris patruelibus ausae
 Belides, et stricto stat ferus ense pater.
 Nec te praetereat Veneri ploratus Adonis; 75
 Cultaque Iudaeo septima sacra Syro.
 Neu fuge linigeræ Memphitica templa iuuencae.
 Multas illa facit, quod fuit ipsa Ioui.
 Et fora conueniunt, quis credere possit? amori;
 Flammaque in arguto saepe reperta foro. 80
 Subdita qua Veneris facto de marmore templo
 Appias expressis aëra pulsat aquis.
 Illo saepe loco capitur consultus Amori:
 Quique aliis cauit, non cauet ipse sibi.
 Illo saepe loco desunt sua verba diserto: 85
 Resque nouae veniunt, caussaue agenda sui est.
 Hunc Venus e templis, quae sunt confinia, ridet.
 Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.
 Sed tu praecipue curuis venare theatris.
 Haec loca sunt voto fertiliora tuo. 90

Illic inuenies, quod ames, quod ludere possis,
 Quodque semel tangas, quodque tenere velis.
 Vt redit itque frequens longum formica per agmen,
 Granifero solitum cum vehit ore cibum;
 Aut vt apes, saltusque suos et olentia nactae 95
 Pascua, per flores et thyma summa volant;
 Sic ruit in celebres cultissima femina ludos;
 Copia iudicium saepe morata meum.
 Spectatum veniunt, veniunt spectentur vt ipsae.
 Ille locus casti damna pudoris habet. 100
 Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos:
 Cum inuit viduos rapta Sabina viros.
 Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro:
 Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
 Illic, quas tulerant numerosa Palatia, frondes 105
 Simpliciter positae; scena sine arte fuit.
 In gradibus sedit populus de cespite factis,
 Qualibet hirsutas fronde tegente comas.
 Respiciunt, oculisque notant sibi quisque puellam,
 Quam velit: et tacito pectore multa mouent. 110
 Dumque, rudem praebente modum tibicine Thusco,
 Ludius aequatam ter pede pulsat humum;
 In medio plausu, plausus tunc arte carebat,
 Rex populo praedae signa petenda dedit.
 Protinus exiliunt, animum clamore fatentes: 115
 Virginibus cupidas iniiciuntque manus.
 Vt fugiunt aquilas, timidissima turba, columbae,
 Vtque fugit visos agna nouella lupos;
 Sic illae timuere viros sine more ruentes.
 Constitit in nulla, qui fuit ante, color. 120
 Nam timor vnus erat; facies non vna timoris.
 Pars lauiat crines: pars sine mente sedet:
 Altera moesta silet; frustra vocat altera matrem:
 Haec queritur; stupet haec: haec manet; illa fugit.
 Ducuntur

- Ducuntur raptae, genialis praeda, puellae: 125
 Et potuit multas ipse decere pudor.
- Si qua repugnarat nimium, comitemque negarat;
 Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.
- Atque ita, Quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?
 Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero. 130
- Romule, militibus scisti dare commoda solus.
 Haec mihi si dederis commoda, miles ero.
- Scilicet ex illo sollennia more theatra
 Nunc quoque formosis insidiosa manent.
- Nec te nobilium fugiat certamen equorum: 135
 Multa capax populi commoda Circus habet.
- Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris;
 Nec tibi per nutus accipienda nota est,
- Proximus a domina, nullo prohibente, sedeto:
 Iunge tuum lateri, quam potes, vsque latus: 140
- Et bene, quod cogit, si nolit, linea iungi;
 Quod tibi tangenda est lege puella loci,
- Hic tibi quaeratur socii sermonis origo:
 Et moucant primos publica verba sonos,
- Cuius equi veniant, facito, studiose, requiras. 145
 Nec mora; quisquis erit, cui fauet illa, faue.
- At cum pompa frequens caelestibus ibit eburnis;
 Tu Veneri dominae plaude fauente manu,
- Vtque fit, in gremium pulvis si forte puellae
 Deciderit, digitis excutiendus erit. 150
- Et, si nullus erit pulvis, tamen excute nullum.
 Quaelibet officio caussa sit apta tuo,
- Pallia si terrae nimium demissa iacebunt;
 Collige, et immunda sedulus effer humo,
- Protinus officii pretium, patiente puella, 155
 Contingent oculis crura videnda tuis,
- Respice praeterca, post vos quicumque sedebit,
 Ne premat opposito mollia terga genu.

- Parua leues capiunt animos. fuit vtile multis,
 Puluinum facili composuisse manu. 160
- Profuit et tenui ventum mouisse tabella;
 Et caua sub tenerum scamna dedisse pedem.
 Hos aditus Circusque nouo praebebit amori,
 Sparsaque sollicito tristis arena foro.
- Illa saepe puer Veneris pugnavit arena: 165
 Et qui spectauit vulnere, vulnus habet.
 Dum loquitur, tangitque manum, poscitque libellum;
 Et quaerit, posito pignore, vincat vter;
 Saucius ingemuit, telumque volatile sensit:
 Et pars spectati muneris ipse fuit. 170
- Quid? modo cum belli naualis imagine Caesar
 Persidas induxit Cecropidasque rates?
 Nempe ab vtroque mari iuuenes, ab vtroque puellae
 Venere: atque ingens orbis in Vrbe fuit.
- Quis non inuenit, turba quod amaret in illa? 175
 Eben! quam multos aduena torsit Amor!
 Ecce! parat Caesar domito, quod defuit, orbi
 Addere. nunc, Oriens vltime, noster eris.
 Parthe, dabis poenas: Crassi gaudete sepulti,
 Signaque barbaricas non bene passa manus. 180
- Vltor adest; primisque ducem profitetur in armis:
 Bellaque non puero tractat agenda puer.
 Parcite natales, timidi, numerare Deorum:
 Caesaribus virtus contigit ante diem.
- Ingenium caeleste suis velocius annis 185
 Surgit; et ignauae fert male damna morae.
 Paruus erat, manibusque duos Tiryntius angues
 Pressit: et in cunis iam Ioue dignus erat.
- Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche, fuisti,
 Cum timuit thyrsos India victa tuos! 190
- Auspiciis animisque patris, puer, arma mouebis:
 Et vinces animis auspiciisque patris.

- Tale rudimentum tanto sub nomine debes;
 Nunc iuuenum princeps, deinde future senum.
 Cum tibi sint fratres; fratres vlciscere laesos: 195
 Cumque pater tibi sit; iura tuere patris.
 Induit arma tibi genitor patriacque tuusque:
 Hostis ab inuito regna parente rapit.
 Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas:
 Stabunt pro signis insque pinique tuis. 200
 Vincuntur caussa Parthi; vincantur et armis.
 Eöas Latio dux meus addat opes.
 Marsque pater, Caesarque pater, date numen cunti.
 Nam Deus e vobis alter es, alter eris.
 Auguror en! vinctes: votiuaque carmina reddam: 205
 Et magno nobis ore sonandus eris.
 Consistes; aciemque meis hortabere verbis.
 O! desint animis ne mea verba tuis!
 Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam;
 Telaque, ab auerso quae iacit hostis equo. 210
 Qui fugis, vt vincas, quid victo, Parthe, relinquis?
 Parthe, malum iam nunc Mars tuus omen habet.
 Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum,
 Quattuor in niueis aureus ibis equis?
 Ibunt ante duces onerati colla catenis; 215
 Ne possint tuti, qua prius, esse fuga.
 Spectabunt lacti iuuenes, mistaeque puellae:
 Diffundetque animos omnibus ista dies.
 Atque aliqua ex illis cum regum nomina quaeret,
 Quae loca, qui montes, quaeue ferantur aquae; 220
 Omnia responde: nec tantum si qua rogabit;
 Et quae nescieris, vt bene nota refer.
 Hic est Euphrates, praecinctus arundine frontem:
 Cui coma dependet caerula, Tigris erit.
 Hos facito Armenios: haec est Danaëia Persis: 225
 Vrbs in Achaemeniis vallibus ista fuit.

Ille, vel ille, duces. et erunt, quae nomina dicas :

Si poteris, vere: si minus, apta tamen.

Dant etiam positis aditum conuiuia mensis:

Est aliquid, praeter vina, quod inde petas,

230

Saepe illic positi teneris adducta lacertis

Purpureus Bacchi cornua pressit Amor.

Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,

Permanet, et capto stat grauis ille loco.

Ille quidem pennas velociter excutit vdas:

235

Sed tamen et spargi pectus amore nocet.

Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos:

Cura fugit multo diluiturque mero.

Tunc veniunt risus: tunc pauper cornua sumit:

Tunc dolor et curae, rugaque frontis abit,

240

Tunc aperit mentes, aeno rarissima nostro,

Simplicitas; artes excutiente Deo.

Illic saepe animos iuuenum rapuere puellae:

Et Venus in vinis, ignis in igne fuit.

Hic tu fallaci nimium ne crede lucernae.

245

Iudicio formae noxque merumque nocent.

Luce Deas caeloque Paris spectauit aperto;

Cum dixit Veneri, Vincis vtramque, Venus.

Nocte latent mendae, vitioque ignoscitur omni:

Horaque formosam quamlibet illa facit.

250

Consule de gemmis, de tincta murice lana;

Consule de facie corporibusque diem.

Quid tibi femineos coetus, venatibus aptos,

Enumerem? numero cedit arena meo.

Quid referam Baias, praetextaque littora velis:

255

Et, quae de calido sulfure fumat, aquam?

Hinc aliquis vulnus referens in pectore, dixit:

Non haec, vt fama est, vnda salubris erat,

Ecce! suburbanae templum nemorale Dianae,

Partaque per gladios regna nocente manu.

260

Illa

Illa quod est virgo, quod tela Cupidinis odit;
 Multa dedit populo vulnera, multa dabit.
 Hactenus, vnde legas quod ames, vbi retia ponas,
 Praecipit imparibus vecta Thalia rotis.
 Nunc tibi, quae placuit, quas sit capienda per artes, 265
 Dicere praecipuae molior artis opus.
 Quisquis vbique viri, dociles aduertite mentes;
 Pollicitisque faucis, vulgus, adeste meis.
 Prima tuae menti veniat fiducia, cunctas
 Posse capi; capies: tu modo tende plagas. 270
 Vere prius volucres taceant, aestate cicadae;
 Maenalius lepori det sua terga canis:
 Femina quam iuueni, blande tentata, repugnet.
 Haec quoque, quam poteris credere nolle, volet.
 Vtque viro furtiua Venus, sic grata puellae. 275
 Vir male dissimulat: tectius illa cupit.
 Conueniat maribus, ne quam nos ante rogemus:
 Femina iam partes victa rogantis agat.
 Mollibus in pratis admugit femina tauro:
 Femina cornipedi semper adhiunit equo. 280
 Fortior in nobis, nec tam furiosa libido.
 Legitimum finem flamma virilis habet.
 Byblida quid referam, vetito quae fratris amore
 Arsit; et est laqueo fortiter vltia nefas?
 Myrrha patrem, sed non quo filia debet, amauit: 285
 Et nunc obducto cortice pressa latet.
 Illius et lacrimis, quas arbore fundit odora,
 Vngimur; et domiuae nomina gutta tenet.
 Forte sub vmbrosis nemorosae vallibus Idaeo
 Candidus, armenti gloria, taurus erat; 290
 Signatus tenui media inter cornua nigro.
 Vna fuit labes; caetera lactis erant.
 Illum Gnosiadesque Cydoneaeque iuuencae
 Optarunt tergo sustinuisse suo,

- Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauri: 295
 Inuida formosas oderat illa boues.
 Nota cano. non hoc, centum quae sustinet vrbes,
 Quamuis sit mendax, Creta negare potest.
 Ipsa nouas frondes, et prata tenerrima, tauro
 Fertur inassueta subsecuisse manu. 300
 It comes armentis; nec ituram cura moratur
 Coniugis: et Minos a boue victus erat.
 Quo tibi, Pasiphaë, pretiosas sumere vestes?
 Iste tuus nullas sentit adulter opes.
 Quid tibi cum speculo montana armenta petenti? 305
 Quid toties positas fingis, inepta, comas?
 Crede tamen speculo, quod te negat esse iuuenam.
 Quam cuperes fronti cornua nata tuae!
 Siue placet Minos; nullus quaeratur adulter.
 Siue virum manis fallere; falle viro. 310
 In nemus et saltus thalamo regina relicto
 Fertur, vt Aönio concita Baccha Deo.
 Ah! quoties vaccam vultu spectauit iniquo,
 Et dixit, Domino cur placet ista meo!
 Adspice, vt ante ipsum teneris exultet in herbis: 315
 Nec dubito, quin se stulta decere putet.
 Dixit; et ingenti iamdudum de grege duci
 Iussit; et immeritam sub iuga panda trahi:
 Aut cadere ante aras commentaque sacrâ coëgit:
 Et tenuit laeta pellicis exta manu. 320
 Pellicibus quoties placauit numina caesis:
 Atque ait, exta tenens, Ite, placete meo!
 Et modo se European fieri, modo postulat Iö:
 Altera quod bos est; altera vecta boue.
 Hanc tamen impleuit, vacca deceptus acerna, 325
 Dux gregis: et partu proditus auctor erat.
 Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore;
 O! quantum est, vni posse placere viro!

- Non medium rupisset iter, curruque retorto
 Auroram versis Phoebus adisset equis. 330
- Filia purpureos Niso furata capillos,
 Pube premit rabidos inguinibusque canes.
 Qui Martem terra, Neptunum effugit in vadis,
 Coniugis Atrides victima dira fuit.
 Cui non defleta est Ephyracae flamma Creüsae? 335
 Et nece natorum sanguinolenta parens?
 Flenit Amyntorides per inania lumina Phoenix:
 Hippolytum pauidi diripuistis equi.
 Quid fodis immeritis, Phineu, sua lumina natis?
 Poena reuersura est in caput ista tuum. 340
 Omnia feminea sunt ista libidine mota.
 Acrior est nostra, plusque furoris habet.
 Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas.
 Vix erit e multis quae neget vna tibi.
 Quae dant, quaeque negant, gaudent tamen esse rogatae. 345
 Vt iam fallaris, tuta repulsa tua est.
 Sed cur fallaris? cum sit noua grata voluptas;
 Et capiant animos plus aliena suos?
 Fertilior seges est alienis semper in agris:
 Vicinunque pecus grandius vber habet. 350
 Sed prius ancillam captandae nosse puellae
 Cura sit: accessus molliat illa tuos.
 Proxima consiliis dominae sit vt illa videto;
 Neue parum tacitis conscia fida iocis.
 Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando. 355
 Quod petis, e facili, si volet illa, feres.
 Illa legat tempus, medici quoque tempora seruant,
 Quo facilis dominac mens sit, et apta capi.
 Mens erit apta capi tunc, cum laetissima rerum,
 Vt seges in pingui luxuriabit humo. 360
 Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolore,
 Ipsa patent: blanda tum subit arte Venus.

- Tum, cum tristis erat, defensa est Ilios armis:
 Militibus grauidum lacta recepit equum.
 Tum quoque tentanda est, cum pellice laesa dolebit: 365
 Tum facias opera, ne sit inulta, tua.
 Hanc matutiuos pectens ancilla capillos
 Incitet: et velo remigis addat opem.
 Et, secum tenui suspirans murmure, dicat;
 Vt puto, non poteris ipsa referre vicem. 370
 Tum de te narret: tum persuadentia verba
 Addat; et insano iuret amore mori.
 Sed propera, ne vela cadant, auraeque residant.
 Vt fragilis glacies, interit ira mora.
 Quaeris, an hanc ipsam prosit violare ministram? 375
 Talibus admissis alea grandis inest.
 Haec a concubitu fit sedula; tardior illa:
 Haec dominae munus te parat, illa sibi.
 Casus in euentu est. licet haec indulgeat ausis;
 Consilium tamen est abstinuisse meum. 380
 Non ego per praeceps et acuta cacumina vadam:
 Nec iuuenum quisquam, me duce, captus erit.
 Si tamen illa tibi, dum dat recipitque tabellas,
 Corpore, non tantum sedulitate, placet;
 Fac domina potiare prius; comes illa sequatur. 385
 Non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
 Hoc vnum inoneo; si quid modo creditur arti,
 Nec mea dicta rapax per mare ventus agit;
 Aut non tentaris, aut perforce tollitur index,
 Cum semel in partem criminis ipsa venit. 390
 Non aus vtiliter viscatis effugit alis:
 Non bene de laxis cassibus exit aper.
 Saucius arrepto piscis teneatur ab hamo.
 Perprime tentatum: nec, nisi victor, abi.
 Tum neque te prodet communi obuoxia culpae: 395
 Factaque erunt dominae dictaque nota tibi.

- Sed bene celetur. bene si celabitur index,
 Notitiae suberit semper amica tuae.
- Tempora qui solis operosa colentibus arua,
 Fallitur, et nautis adspicienda putat. 400
- Nec semper credenda Ceres fallacibus aruis:
 Nec semper viridi concaua puppis aquae.
- Nec teneras semper tutum captare puellas.
 Saepe dato melius tempore fiet idem.
- Sive dies suberit natalis; sive Kalendae, 405
 Quas Venerem Marti continuasse iuuat:
 Sive erit ornatus, non vt fuit ante, sigillis;
 Sed regum positas Circus habebit opes;
 Differ opus. tunc tristis hiems, tunc Pliades instant:
 Tunc tener aequorea mergitur Hoedus aqua. 410
 Tunc bene desinitur: tunc, si quis creditur alto,
 Vix tenuit lacerae naufraga membra ratis.
- Tu licet incipias, qua flebilis Allia, luce
 Vulneribus Latiis sanguinolenta fuit:
- Quaque die redeunt, rebus minus apta gerendis, 415
 Culta Palaestino septima festa Syro.
- Magna superstitio tibi sit natalis amicae:
 Quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
 Cum bene vitaris; tamen auferet. inuenit artem
 Femina, qua cupidi carpat amantis opes. 420
- Institor ad dominam veniet discinctus emacem:
 Expediet merces teque sedente suas.
- Quas illa, inspicias, sapere vt videare, rogabit.
 Oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas.
- Hoc fore contentam multos iurabit in annos. 425
 Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.
- Si non esse domi, quos des, caussabere numos;
 Littera poscetur; ne didicisse iuuet.
- Quid? quasi natali cum poscit munera libo;
 Et quoties opus est, nascitur ipsa sibi? 430

Quid?

Quid? cum mendaci damno moestissima plorat;
 Elapsusque caua fingitur aure lapis?
 Multa rogant vtenda dari: data reddere nolunt.
 Perdis; et in damno gratia nulla tuo.
 Non mihi, sacrilegas meretricum vt prosequar artes, 435
 Cum totidem linguis, sint satis ora decem.
 Cera vadum tentet, rasis infusa tabellis:
 Cera tuae primum nuntia mentis eat.
 Blanditias ferat illa tuas: imitataque amantum
 Verba, nec exiguas, quisquis es, adde preces. 440
 Hectora donauit Priamo prece motus Achilles:
 Flectitur iratus voce rogante Deus.
 Promittas facito: quid enim promittere laedit?
 Pollicitis diues quilibet esse potest.
 Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum: 445
 Illa quidem fallax; sed tamen apta Dea est.
 Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.
 Praeteritum tulerit, perdideritque nihil.
 At quod non dederis, semper videre daturus.
 Sic dominum sterilis saepe fefellit ager. 450
 Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor:
 Et reuocat cupidus alea blanda manus.
 Hoc opus, hic labor est: primo sine munere iungi.
 Ne dederit gratis; quae dedit, vsque dabit.
 Ergo eat, et blandis peraretur littera verbis: 455
 Exploretque animos, primaque tentet iter.
 Littera Cydippen pomo perlata fefellit:
 Insciaque est verbis capta puella suis.
 Disce bonas artes, monco, Romana inuentus;
 Non tantum, trepidos vt tuare reos. 460
 Quam populus, iudexque grauis, lectusque senatus;
 Tam dabit eloquio victa puella manus.
 Sed lateant vires; nec sis in fronte disertus.
 Effugiant cerae verba molesta tuae.

- Quis, nisi mentis inops, tenerae declamet amicae? 465
 Saepe valens odii littera caussa fuit.
- Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba:
 Blanda tamen, praesens vt videare loqui.
- Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
 Lecturam spera: propositumque tene. 470
- Tempore difficiles veniunt ad aratra iuuenti;
 Tempore lenta pati frena docentur equi.
- Ferrens assiduo consumitur annulus usu:
 Interit assidua vomer aduncus humo.
- Quid magis est saxo durum? quid mollius vnda? 475
 Dura tamen molli saxa cauantur aqua.
- Penelopen ipsam, persta modo, tempore vinces.
 Capta vides sero Pergama; capta tamen.
- Legerit, et nolit rescribere; cogere noli.
 Tu modo blanditias fac legat vsque tuas. 480
- Quae voluit legisse, volet rescribere lectis.
 Per numeros venient ista gradusque suos.
- Forsitan et primo veniet tibi littera tristis;
 Quaeque roget, ne se sollicitare velis.
- Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, vt instes. 485
 Insequere; et voti postmodo compos eris.
- Interea, sine illa toro resupina feretur;
 Lecticam dominae dissimulanter adi:
- Neue aliquis verbis odiosas afferat aures,
 Quam potes, ambiguus callidus abde notis. 490
- Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
 Porticus; hic socias tu quoque iunge moras.
- Et modo praecedas facito; modo terga sequaris:
 Et modo festines; et modo lentus eas.
- Nec tibi de mediis aliquot transire columnas 495
 Sit pudor, aut lateri continuasse latus.
- Nec sine te curuo sedeat spatiosa teatro:
 Quod spectes, hâmeris afferet illa suis.

Illam respicias, illam mirere licbit;
 Multa supercilio, multa loquare notis. 500
 Et plaudas, aliquam mimo saltante puellam;
 Et faueas illi, quisquis agatur amans.
 Cum surget, surges; donec sedet illa, sedebis.
 Arbitrio dominae tempora perde tuae.
 Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos: 505
 Nec tua mordaci punice crura teras.
 Ista iube faciant, quorum Cybeleia mater
 Concinitur Phrygiis exululata modis.
 Forma viros neglecta decet. Minoïda Theseus
 Abstulit, a nulla tempora comtus acu. 510
 Hippolytum Phaedre, nec erat bene cultus, amauit.
 Cura Deae, siluis aptus, Adonis erat.
 Munditiae placeant: fuscentur corpora Campo:
 Sit bene conueniens, et sine labe toga.
 Linguaque ne rigeat: careant rubigine dentes: 515
 Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.
 Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
 Sit coma, sit docta barba resecta manu.
 Et nihil emineant, et siut sine sordibus vngues:
 Inque caua nullus stet tibi nare pilus. 520
 Nec male odorati sit tristis anhelitus oris:
 Nec laedant nares virque paterque gregis.
 Caetera lasciuiae faciant, concede, puellae:
 Et si quis male vir quaerit habere virum.
 Ecce! suum vatem Liber vocat. hic quoque amantes 525
 Adiuuat; et flammae, qua calet ipse, fauet.
 Gnosis in ignotis amens errabat arenis,
 Qua breuis aequoreis Dia feritur aquis.
 Vtque erat a somno tunica velata recincta,
 Nuda pedem, croceas irreligata comas; 530
 Thesea crudelem surdas clamabat ad vndas,
 Indigno teneras imbre rigante genas.

Clamabat,

Clamabat, flebatque simul; sed vtrumque decebat:
 Nec facta est lacrimis turpior illa suis.
 Iamque iterum tundens mollissima pectora palmis, 535
 Perfidus ille abiit: quid mihi fiet? ait.
 Quid mihi fiet? ait. sonuerunt cymbala toto
 Littore, et attonita tympana pulsa manu.
 Excidit illa metu, rupitque nouissima verba:
 Nullus in exanimi corpore sanguis erat. 540
 Ecce! Miruallonides sparsis in terga capillis:
 Ecce! leues Satyri, praenia turba Dei:
 Ebrius ecce! senex pando Silenus asello
 Vix sedet; et pressas continet arte iugas.
 Dum sequitur Bacchas, Bacchae fugiuntque petuntque, 545
 Quadrupedem ferula dum malus vrget eques;
 In caput aurito cecidit delapsus asello.
 Clamarunt Satyri, Surge age, surge, pater.
 Iam Deus e curru, quem summum texerat vuis,
 Tigribus adiunctis aurea lora dabat. 550
 Et color, et Theseus, et vox abiire puellae:
 Terque fugam petiit: terque retenta metu.
 Horruit, vt steriles, agitat quas ventus, aristae:
 Vt leuis in madida canna palude tremit.
 Cui Deus, En! adsum tibi cura fidelior, inquit: 555
 Pone metum; Bacchi, Gnosias, vxor eris.
 Munus habe caelum: caelo spectabile sidus
 Saepe reges dubiam Cressa Corona ratem.
 Dixit; et e curru, ne tigres illa timeret,
 Desilit: imposito cessit arena pedi. 560
 Implicitamque sinu, neque enim pugnare valebat,
 Abstulit: vt facile est omnia posse Deo.
 Pars, Hymenace, cauunt: pars clamant, Euie euoe!
 Sic coeunt sacro nupta Deusque toro.
 Ergo, vbi contigerint positi tibi munera Bacchi, 565
 Atque erit in socii femina parte tori;

- Nycteliumque patrem, nocturnaue sacra precare,
 Ne iubeant capiti vina nocere tuo.
- Hic tibi multa licet sermone licentia tecto
 Dicere, quae dici sentiat illa sibi: 570
- Blanditiasque leues tenui perscribere vino;
 Vt dominam in mensa se legat illa tuam:
 Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
 Saepe tacens vocem verbaque vultus habet.
- Fac primus rapias illius tacta labellis 575
 Pocula; quaque bibit parte puella, bibas.
 Et quodcumque cibi digitis libauerit illa,
 Tu pete: dumque petes, sit tibi tacta manus.
 Sint etiam tua vota viro placuisse puellae.
 Vtilior vobis factus amicus erit. 580
- Huic, si sorte bibes, sortem concede priorem:
 Huic detur capiti demta corona tuo.
 Sine sit inferior, seu par, prior omnia sumat:
 Neu dubites illi verba secunda loqui.
- Tuta frequensque via est, per amicum fallere nomen. 585
 Tuta frequensque licet sit via; crimen habet.
 Inde procurator nimium quoque multa procurat,
 Et sibi mandatis plura videnda putat.
- Certa tibi a nobis dabitur mensura bibendi:
 Officium praestent mensque pedesque suum. 590
- Iurgia praecipue vino stimulata caueto,
 Et nimium faciles ad fera bella manus.
- Occidit Eurytion stulte data vina bibendo.
 Aptior est dulci mensa merumque ioco.
- Si vox est, canta: si mollia brachia, salta; 595
 Et, quacumque potes, dote placere, place.
- Ebrietas vt vera nocet, sic ficta iuuabit.
 Fac titubet blaeso subdola lingua sono:
 Vt, quidquid facies dicesue proteruius aequo,
 Credatur nimium caussa fuisse merum. 600

Et, Bene, dic, dominae; bene, cum quo dormiat illa:

Sed male sit tacita mente precare viro.

At, cum discedet mensa conuiuia remota;

Ipsa tibi accessus turba locumque dabit;

Inserere te turbae: leuiterque admotus eunti, 605

Velle latus digitis; et pede tange pedem.

Colloquio iam tempus adest. fuge rustice longe

Hinc pudor: audentem Forsque Venusque iuuant.

Non tua sub nostras veniat facundia leges.

Fac tantum incipias, sponte disertus eris. 610

Est tibi agendus amans, imitandaque vulnera verbis.

Hinc tibi quaeratur qualibet arte fides.

Nec credi labor est: sibi quaeque videtur amanda.

Pessima sit, nulli non sua forma placet.

Saepe tamen vere coepit simulator amare: 615

Saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit.

Quo magis o! faciles imitantibus este, puellae.

Fiet amor verus, qui modo falsus erat.

Blanditiis animum furtim deprendere nunc sit:

Vt pendens liquida ripa subitur aqua. 620

Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos;

Et teretes digitos, exiguumque pedem.

Delectant etiam castas praeconia formae.

Virginibus curae grataque forma sua est.

Nam cur in Phrygiis Iunonem et Pallada siluis 625

Nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?

Laudatas ostentat auis Iunonia pennas:

Si tacitus spectes, illa recondit opes.

Quadrupedes, inter rapidi certamina cursus,

Depexaeque iubae plausaque colla iuuant. 630

Nec timide promitte: trahant promissa puellas.

Pollicito testes quoslibet adde Deos.

Iupiter ex alto periuria ridet amantum;

Et iubet Aeolios irrita ferre Notos.

- Per Styga Iunoni falsum iurare solebat 635
 Iupiter: exemplo nunc fauet ipse suo.
 Expedit esse Deos: et, vt expedit, esse putemus.
 Dentur in antiquos tura merunq;ue focos.
 Nec secura quies illos similisque sopori
 Detinet. innocue viuite; numen adest. 640
 Reddite depositum: pietas sua foedera seruet:
 Fraus absit: vacuas caedis habete manus.
 Ludite, si sapitis, solas impune puellas.
 Hac minus est vna fraude tuenda fides.
 Fallite fallentes: ex magna parte profanum 645
 Sunt genus in laqueos, quos posuere, cadant.
 Dicitur Aegyptos caruisse iuuantibus arua
 Imbribus; atque annos sicca fuisse nouem.
 Cum Thrasius Busirin adit, monstratque piari
 Hospitis effuso sanguine posse louem. 650
 Illi Busiris, Fies Iouis hostia primus,
 Inquit: et Aegypto tu dabis hospes aquam.
 Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
 Torruit. infelix imbuit auctor opus.
 Iustus vterque fuit. neque enim lex aequior vlla, 655
 Quam necis artifices arte perire sua.
 Ergo, vt periuras merito perinria fallant,
 Exemplo doleat femina lusa suo.
 Et lacrimae prosunt: lacrimis adamanta mouebis.
 Fac madidas videat, si potes, illa genas. 660
 Si lacrimae, neque enim veniunt in tempore semper,
 Deficient; vda lumina tange manu.
 Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis?
 Illa licet non det; non data sume tamen.
 Pugnabit primo fortassis; et, Improbe, dicet: 665
 Pugnando vinci sed tamen illa volet.
 Tantum, ne noceant teneris male rapta labellis,
 Neue queri possit dura fuisse, caue.

Oscula qui sumsit, si non et caetera sumet:

Haec quoque, quae data sunt, perdere dignus erit. 670

Quantum defuerat pleno post oscula voto!

Hei mihi! rusticitas, non pudor ille fuit.

Vim licet appelles; grata est vis ista puellis;

Quod iuvat, inuitae saepe dedisse volunt.

Quaecumque est subita Veneris violata rapina,

Gaudet: et improbitas muneris instar habet. 675

At, quae cum cogi posset, non tacta recessit,

Vt simulet vultu gaudia, tristis erit.

Vim passa est Phoebe; vis est allata sorori:

Et gratus raptae raptor vterque fuit. 680

Fabula nota quidem, sed non indigna referri,

Scyrias Haemonio iuncta puella viro.

Iam Dea laudatae dederat sua praemia formae,

Colle sub Idaeo vincere digna duas.

Iam nurus ad Priamum diuerso venerat orbe;

Graiaque in Iliacis moenibus vxor erat. 685

Iurabant omnes in laesi verba mariti:

Nam dolor vaius, publica caussa fuit.

Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles

Veste virum longa dissimulatus erat. 690

Quid facis, Aeacida? non sunt tua munera lanae.

Tu titulos alia Palladis arte petas.

Quid tibi cum calathis? clypeo manus apta terendo est.

Pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes?

Reiice succinctos operoso stamine fusos,

Quassanda est ista Pelias hasta manu. 695

Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:

Haec illum stupro comperit esse virum.

Viribus illa quidem victa est; ita credere oportet:

Sed voluit vinci viribus illa tamen. 700

Saepe, Maue, dixit, cum iam properaret Achilles:

Fortia nam posita sumserat arma colo.

- Vis vbi nunc illa est? quid blanda voce moraris
 Auctorem stupri, Deidamia, tui?
 Scilicet, vt pudor est quondam coepisse priorem; 705
 Sic alio gratum est incipiente pati.
 Ah! nimia est iuueni propriae fiducia formae,
 Expectat si quis, dum prior illa roget!
 Vir prior accedat: vir verba precantia dicat.
 Excipiet blandas comiter illa preces. 710
 Vt potiare, roga: tantum cupit illa rogari.
 Da caussam voti principiumque tui.
 Iupiter ad veteres supplex Heroïdas ibat:
 Corripuit magnum nulla puella Ionem.
 Si tamen a precibus tumidos accedere flatus 715
 Senseris; incepto parce, referque pedem.
 Quod refugit, multae cupiunt: odere, quod instat.
 Lenius instando taedia tolle tui.
 Nec semper Veneris spes est profitenda roganti:
 Intret amicitiae nomine tectus amor. 720
 Hoc aditu vidi tetricae data verba puellae:
 Qui fuerat cultor, factus amator erat.
 Candidus in nauta turpis color: aequoris vnda
 Debet, et a radiis sideris, esse niger.
 Turpis et agricolae, qui vomere semper adunco, 725
 Et grauibus rastris sub Ioue versat humum.
 Et tibi, Palladiae petitur cui palma coronae
 Candida si fuerint corpora; turpis eris.
 Palleat omnis amans: hic est color aptus amanti.
 Hic decet: hoc vultu non valuisse putent. 730
 Pallidus in Lyricae siluis errabat Orion:
 Pallidus in lenta Naïde Daphnis erat.
 Arguat et niacis animum: nec turpe putaris,
 Palliohum nitidis inposuisse comis.
 Attenuent iuuenum vigilatae corpora noctes; 735
 Curaque, et e magno qui fit amore, dolor.

Vt voto potiare tuo, miserabilis esto:

Vt, qui te videat, dicere possit, Amas.

Conquerar, an moneam, mistum fas omne nefasque?

Nomen amicitiae, nomen inane fides. 740

Hei mihi! non tutum est, quod ames, laudare sodali.

Cum tibi laudanti credidit, ipse subit.

At non Actorides lectum temeravit Achillis:

Quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit.

Hermionen Pylades, quo Pallada Phoebus, amabat: 745

Quodque tibi geminus, Tyndari, Castor erat.

Si quis idem sperat; iacturas poma myricas

Speret: et e medio flumine mella petat.

Nil, nisi turpe iuvat: curae est sua cuique voluptas.

Haec quoque ab alterius grata dolore venit. 750

Heu facinus, non est hostis metuendus amanti.

Quos credis fidos, effuge; tutus eris.

Cognatum fratremque caue, carumque sodalem:

Praebeat veros haec tibi turba metus.

Finiturus eram: sed sunt diuersa puellis 755

Pectora. mille animos excipe mille modis.

Nec tellus eadem parit omnia. vitibus illa

Comuenit; haec oleis: hac bene farra virent.

Pectoribus mores tot sunt, quod in orbe figurae:

Qui sapit, innumeris moribus aptus erit. 760

Vtque leues Proteus modo se tenuabit in vndas;

Nunc leo, nunc arbor, nunc erit hirtus aper.

Hi iaculo pisces, illi capiuntur ab hamis:

Hos caua contento retia fume trahunt.

Nec tibi conueniat cunctos modus vnus ad annos: 765

Longius insidias serua videbit anus.

Si doctus videre rudi, petulansue pudenti;

Diffidet miserae protinus illa sibi.

Inde sit, vt, quae se timuit committere honesto,

Vilis in amplexus inferioris eat. 770

Pars superat coepti, pars est exhausta, laboris.

Hic teneat nostras anchora iacta rates.

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIAE

LIBER SECVNDVS

Dicite, Iö Paeon: et, iö, bis dicite, Paeon.
Decidit in casses praeda petita meos.
Lactus amans donet viridi mea carmina palma;
Praeferar Ascraeo Maeonioque seni,
Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis 5
Candida cum rapta coniuge vela dedit.
Talis erat, qui te curru victore ferebat,
Vecta peregrinis Hippodamia rotis.
Quid properas, iuuenis? mediis tua pinus in vndis
Nauigat: et longe, quem peto, portus abest. 10
Non satis est venisse tibi me vate puellam.
Arte mea capta est: arte tenenda mea est.
Nec minor est virtus, quam quaerere, parta tucri.
Causus inest illic: hic erit artis opus.
Nunc mihi, si quando, Puer et Cytherea, faueto: 15
Nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.
Magna paro; quas possit Amor remanere per artes
Dicere, tam vasto peruagus orbe puer.
Et leuis est, et habet geminas, quibus auolet, alas.
Difficile est illis imposuisse modum. 20
Hospitiis effugio praestruxerat omnia Minos.
Audacem pennis reperit ille viam.
Daedalus vt clausit conceptum crimine matris
Semibouemque virum semiuirumque bouem;
Sit modus exilio, dixit, iustissime Minos: 25
Accipiat cineres terra paterna meos.

Et

Et quoniam in patria, fatis agitatus iniquis,
 Viuere non potui, sit mihi posse mori.
 Da reditum puero, senis est si gratia vilis:
 Si non vis puero parcere, parce seni. 30
 Dixerat haec. sed et haec, et multo plura licebat
 Dicere: regressus non dabat ille viro.
 Quod simul ac sensit, Nunc, o! nunc, Daedale, dixit,
 Materiam, qua sis ingeniosus, habes.
 Possidet en! terras, et possidet aequora Minos: 35
 Nec tellus nostrae nec patet vnda fugae.
 Restat iter caelo: caelo tentabimus ire.
 Da veniam coepto, Iupiter alte, meo.
 Non ego sidereas affecto tangere sedes.
 Qua fugiam dominum nullà, nisi ista, via est. 40
 Per Styga detur iter: Stygias tranabimus vndas.
 Sint mihi naturae iura nouanda meae.
 Ingenium mala saepe mouent, quis crederet vnquam,
 Aërias hominem carpere posse vias?
 Remigium volucres disponit in ordine pennas: 45
 Et leue per lini vincula nectit opus:
 Imaque pars ceris adstringitur igne solutis:
 Finitusque nouae iam labor artis erat.
 Tractabat ceramque puer pennasque renidens,
 Nescius haec humeris arma parata suis. 50
 Cui pater, His, inquit, patria est adeunda carinis;
 Hac nobis Minos effugiendus ope.
 Aëra non potuit Minos; alia omnia clausit.
 Quem licet, inuentis aëra rumpe meis.
 Sed tibi nec virgo Tegeaea, comesque Bootae 55
 Ensiger Orion adspiciendus erit.
 Me pennis sectare datis: ego praeuius ibo.
 Sit tua cura sequi: me duce tutus eris.
 Nam siue aetherias vicino sole per auras
 Ibimus; impatiens cera caloris erit. 60

Sine humiles propiore freto iactabimus alas;

Mobilis aequoreis penna madescet aquis.

Inter vtrumque vola: ventos quoque, nate, timeto;

Quaque ferent aurae, vela secunda dato.

Dum monet; aptat opus puero, monstratque moueri: 65

Erudit infirmas vt sua mater aues.

Inde sibi factas humeris accommodat alas:

Perque nouum timide corpora librat iter.

Iamque volaturus paruo dedit oscula nato:

Nec patriae lacrimas continuere genae. 70

Monte minor collis, campis erat altior aquis:

Hinc data sunt miserae corpora bina fugae.

Et mouet ipse suas, et nati respicit alas

Daedalus; et cursus sustinet vsque suos.

Iamque nouum delectat iter: positoque timore 75

Icarus audaci fortius arte volat.

Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces,

Vidit, et inceptum dextra reliquit opus.

Iam Samos a lacua fuerant Naxosque relictæ,

Et Paros, et Clario Delos amata Deo. 80

Dextra Lebynthos erant, silisque umbrosa Calymne,

Cinctaque piscosis Astypalaea vadis:

Cum puer, incautis nimium temerarius ausis,

Altius egit iter, deseruitque ducem.

Vincla labant; et cera Deo propiore liquescit: 85

Nec tenues ventos brachia mota tenent.

Territus e summo despexit in aequora caelo:

Nox oculis pauido venit oborta metu.

Tabucrant cerae; nudos quatit ille lacertos:

Et trepidat; nec, quo sustineatur, habet. 90

Decidit; atque cadens, Pater, o! pater, auferor, inquit.

Clauserunt virides ora loquentis aquae.

At pater infelix, nec iam pater, Icare, clamat,

Icare, clamat, vbi es? quoue sub axe volas?

Icare,

- Icare, clamabat: pennas adspexit in vndis. 95
 Ossa tegit tellus; aequora nomen habent.
 Non potuit Minos hominis compescere pennas:
 Ipse Deum volucrem detinuisse paro.
 Fallitur, Haemonias si quis decurrit ad artes;
 Datque, quod a teneri fronte reuellet equi. 100
 Non facient, vt viuat amor, Medeïdes herbae;
 Mistaque cum magicis naenia Marsa sonis.
 Phasias Aesoniden, Circe tenuisset Vlyxen;
 Si modo seruari carmine possit amor.
 Nec data profuerint pallentia philtra puellis. 105
 Philtra nocent animis; vinque furoris habent.
 Sit procul omne nefas. vt ameris, amabilis esto:
 Quod tibi non facies, solaue forma, dabit.
 Sis licet antiquo Nireus adamatus Homero;
 Naïadumque tener crimine raptus Hylas. 110
 Vt dominam teneas, nec te mirere relictum,
 Ingenii dotes corporis adde bonis.
 Forma bonum fragile est; quantumque accedit ad annos,
 Fit minor; et spatio carpitur ipsa suo.
 Nec violae semper, nec hiantia lilia florent; 115
 Et riget amissa spina relicta rosa.
 Et tibi iam cani venient, formose, capilli:
 Iam venient rugae, quae tibi corpus arent.
 Iam molire animum, qui duret, et adstruc formae.
 Solus ad extremos permanet ille rogos. 120
 Nec lenis, ingenuas pectus coluisse per artes,
 Cura sit; et linguas edidicisse duas.
 Non formosus erat, sed erat facundus Vlixes:
 Et tamen aequoreas torsit amore Deas.
 O! quoties illum doluit properare Calypso; 125
 Remigioque aptas esse negauit aquas!
 Haec Troiae casus iterumque iterumque rogabat.
 Ille referre aliter saepe solebat idem.

- Littore constiterant: illic quoque pulcra Calypso
 Exigit Orysiî fata cruenta ducis. 130
 Ille leui virga; viram nam forte tenebat;
 Quod rogat, in spisso littore pingit opus.
 Haec, inquit, Troia est: muros in littore fecit;
 Hic tibi sit Simoïs: haec mea castra puta.
 Campus erat, campumque facit, quem caede Dolonis 135
 Sparsimus, Haemonios dum vigil optat equos.
 Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi:
 Hac ego sum raptis nocte reuectus equis.
 Pluraque pingebat: subitus cum Pergama fluctus
 Abstulit, et Rhesi cum duce castra suo. 140
 Tum Dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
 Perdiderint vndae nomina quanta, vides?
 Ergo age, fallaci timide confide figurae,
 Quisquis es: aut aliquid corpore pluris habe,
 Dextera praecipue capit indulgentia mentes: 145
 Asperitas odium, saeuaque verba, mouent.
 Odium accipitrem, qui semper viuit in armis,
 Et pauidum solitos in pecus ire lupos.
 At caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo:
 Quasque colat turres Chaonis ales habet, 150
 Este procul lites, et amarae praelia linguae.
 Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
 Lite fugent nuptaeque viros, nuptasque mariti;
 Inque vicem credant res sibi semper agi.
 Hoc accet vxores: dos est vxoria, lites. 155
 Audiat optatos semper amica sonos.
 Non legis iussu lectum venistis in vnum:
 Fungitur in vobis munere legis amor.
 Blanditias molles, auremque iuuantia verba
 Affer; vt aduentu laeta sit illa tuo. 160
 Non ego diuitibus venio praeceptor Amoris.
 Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.

- Secum habet ingenium, qui, cum libet, Accipe, dicit.
 Cedimus: inuentis plus placet ille meis.
- Pauperibus vates ego sum; quia pauper amani. 165
 Cum dare non possem munera, verba dabam.
- Pauper amet caute: timeat maledicere pauper:
 Multaque, diuitibus non patienda, ferat.
- Me memini iratum dominae turbasse capill s:
 Haec mihi quam multos abstulit ira dies! 170
- Nec puto, nec sensi tunicam laniasse; sed ipsa
 Dixerat: et pretio est illa redempta meo.
- At vos, qui sapitis, vestri peccata magistri
 Effugite: et culpae damna timeate meae.
- Praelia cum Parthis, cum culta pax sit amica; 175
 Et iocus, et caussas quidquid amoris habet.
- Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti;
 Perfer, et obdura: postmodo mitis erit.
- Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus.
 Frangis, si vires experiere tuas. 180
- Obsequio tranantur aquae: nec vincere possis
 Flumina, si contra, quam rapit vada, nates.
- Obsequium tigresque domat Numidasque leones.
 Rustica paullatim taurus aratra subit.
- Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta? 185
 Succubuit meritis trux tamen illa viri.
- Saepe suos casus nec mitia facta puellae
 Flesse sub arboribus Milaniona ferunt.
- Saepe tulit iusso fallacia retia collo:
 Saepe fera toruos cuspide fixit apros. 190
- Sensit et Hylaei contentum saucius arcum:
 Sed tamen hoc arcu notior alter erat.
- Non te Maenalias armatum scandere siluas,
 Nec iubeo collo retia ferre tuo.
- Pectora nec missis iubeo praebere sagittis 195
 Artis erunt cauto mollia iussa meae.

- Cede repugnanti; cedendo victor abibis.
 Fac modo, quas partes illa iubebit, agas.
 Arguet, arguito; quidquid probat illa, probato:
 Quod dicet, dicas: quod negat illa, neges. 200
 Riserit, arride: si flebit, flere memento.
 Imponat leges vultibus illa tuis.
 Seu ludet, numerosque manu iactabit eburnos;
 Tu male iactato, tu male iacta dato.
 Seu iacies talos, victam ne poena sequatur, 205
 Damnosi facito stent tibi saepe canes:
 Sine latrocinii sub imagine calculus ibit:
 Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.
 Ipse tene distenta suis umbracula virgis:
 Ipse face in turba, qua venit illa, locum. 210
 Nec dubita tereti scamnum producere lecto:
 Et tenero soleam deme, vel adde, pedi.
 Saepe etiam dominae, quamvis horrebis et ipse,
 Argentis manus est calfacienda sinu.
 Nec tibi turpe puta, quamvis tibi turpe, placebit, 215
 Ingenua speculum sustinuisse manu.
 Ille, fatigatae perimendo monstra nouercae,
 Qui meruit caelum, quod prior ipse tulit,
 Inter Ioniae calathum tenuisse puellas
 Creditur, et lanas excoluisse rudes. 220
 Paruit imperio dominae Tirynthius heros.
 I nunc, et dubita ferre, quod ille tulit.
 Iussus adesse foro, iussa maturius hora
 Fac semper venias; nec nisi serus abi.
 Occurras aliquo tibi dixerit; omnia differ. 225
 Curre; nec inceptum turba moretur iter.
 Nocte domum repetens epulis perfuncta redibit:
 Tunc quoque pro seruo, si vocat illa, veni.
 Rure eris, et dicet, Venias; Amor odit inertes;
 Si rota defuerit, tu pede carpe viam. 230

- Nec graue te tempus sitiensue Canicula tardet,
 Nec via per iactas candida facta niues.
- Militiae species amor est: discedite segnes.
 Non sunt haec timidis signa tuenda viris.
- Nox, et hiems, longaeque viae, saenique dolores 235
 Mollibus his castris, et labor omnis inest.
- Saepe feres imbrem caelesti nube solutum;
 Frigidus et nuda saepe iacebis humo.
- Cynthius Admeti vaccas pauisse Pheracas
 Fertur, et in parua delituisse casa. 240
- Quod Phoebum decnit, quem non decet? exue fastus,
 Curam mansuri quisquis amoris habes.
- Si tibi per tutum planumque negabitur ire,
 Atque erit apposita ianua fulta sera;
- At tu per praeceps tecto delabere aperto: 245
 Det quoque furtiuas alta fenestra vias.
- Laeta erit, vt caussam tibi se sciet esse pericli.
 Hoc dominae certi pignus amoris erit.
- Saepe tua poteras, Leandre, carere puella:
 Tranabas: animum nosset vt illa tuum. 250
- Nec pudor ancillas, vt quaeque erit ordine prima,
 Nec tibi sit seruos demeruisse pudor.
- Nomine quemque suo, nulla est iactura, saluta:
 Iunge tuis humiles, ambitiose, manus.
- Sed tamen et seruo, leuis est impensa, roganti 255
 Porrige fortunae munera parua tuae.
- Porrige et ancillae, qua poenas luce pependit
 Lusa maritali Gallica veste manus.
- Fac plebem, mihi crede, tuam: sit semper in illa
 Ianitor, et thalami qui iacet ante fores. 260
- Nec dominam iubeo pretioso munere dones:
 Parua, sed e paruis callidus apta dato.
- Dum bene diues ager, dum rami pondere nutant;
 Afferat in calatho rustica dona puer.

- Rure suburbano poteris tibi dicere missa; 265
 Illa vel in Sacra sint licet emta Via.
 Afferat aut uvas, aut quas Amaryllis amabat;
 At nunc castaneas non amat illa nuces.
 Quin etiam turdoque licet missaque columba
 Te memorem dominae testificare tuae. 270
 Turpiter his emitur spes mortis, et orba senectus.
 Ah! pereant, per quos munera crimen habent!
 Quid tibi praecipiam teneros quoque mittere versus?
 Hei mihi! non multum carmen honoris habet.
 Carmina laudantur: sed munera magna petuntur. 275
 Dummodo sit diues, barbarus ipse placet.
 Aurea nunc vere sunt saecula. plurimus auro
 Venit honos: auro conciliatur amor.
 Ipse licet Musis venias comitatus, Homere;
 Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras. 280
 Sunt tamen et doctae, rarissima turba, puellae:
 Altera non doctae turba, sed esse volunt.
 Vtraque laudentur per carmina: carmina lector
 Commendet dulci qualiacunque sono.
 His ergo, aut illis, vigilatum carmen in ipsas, 285
 Forsitan exigui muneris instar erit.
 At, quod eris per te facturus, et vtile credis,
 Id tua te facito semper amica roget.
 Libertas alicui fuerit promissa tuorum;
 Hanc tamen a domina fac petat ille tua. 290
 Si poenam seruo, si vincula saeva remittis;
 Quod facturus eras, debeat illa tibi.
 Vtilitas tua sit: titulus donetur amicae.
 Perde nihil: partes illa potentis agat.
 Sed te, cuicumque est retinendae cura puellae, 295
 Attonitum forma fac putet esse sua.
 Sine erit in Tyriis; Tyrios laudabis amictus:
 Sine erit in Cois; Coa decere puta.

- Aurata est; ipso tibi sit pretiosior auro:
 Gausapa si sumsit; gausapa sumta proba. 300
 Adstiterit tunicata; Moues incendia, clama:
 Sed timida, caueat frigora, voce roga.
 Compositum discrimen erit; discrimina lauda:
 Torserit igne comam; torte capille place.
 Brachia saltantis, vocem mirare canentis: 305
 Et, quod desierit, verba querentis habe.
 Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,
 Quod iuuat; et querula gaudia voce notes.
 Vt fuerit torua violentior illa Medusa;
 Fict amatori lenis et aequa suo. 310
 Tantum, ne pateas verbis simulator in illis,
 Effice: nec vultu destrue dicta tuo.
 Si latet ars, prodest; affert deprensa pudorem:
 Atque adimit merito tempus in omne fidem.
 Saepe sub autumno, cum formosissimus annus, 315
 Plenaque purpureo subrubet vva mero;
 Cum modo frigoribus premimur, modo solaimur aestu;
 Aëre non certo corpora languor habet.
 Illa quidem valeat: sed si male firma cubarit,
 Et vitium caeli senserit aegra sui: 320
 Tunc amor et pietas tua sit manifesta puellae:
 Tunc sere, quod plena postmodo falce metas.
 Nec tibi mōrosi veniant fastidia morbi;
 Perque tuas fiant, quae sinet ipsa manus.
 Et videat flentem; nec taceat oscula ferre: 325
 Et sicco lacrimas combibat ore tuas.
 Multa vone; sed cuncta palam: quotiesque libebit,
 Quae referas illi, somnia lacta vide.
 Et veniat, quae lustret anus lectunisque locumque:
 Praeferat et tremula sulphur et oua manu. 330
 Omnibus his inerunt gratae vestigia curae:
 In tabulas multis haec via fecit iter.

- Ne tamen officiis odium quaeratur ab aegra;
 Sit suus in blanda sedulitate modus.
- Nene cibo prohibe, nec amari pocula succi 335
 Porridge: riuales misceat illa tuus.
- Sed non, cui dederis a littore carbasa, vento
 Utendum, medio cum potiere freto.
- Dum nouus errat amor, vires sibi colligat vsu:
 Si bene nutrieris, tempore firinus erit. 340
- Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:
 Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.
- Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo;
 Quaque venit, multas accipit amnis aquas.
- Fac tibi consuescat: nil consuetudinae maius. 345
 Quam tibi dum capias, taedia nulla fugat.
- Te semper videat: tibi semper praebeat aurem:
 Exhibeat vultus noxque diesque tuos.
- Cum tibi maior erit fiducia, posse requiri;
 Tum procul, absentis cura futurus, abi. 350
- Da requiem; requietus ager bene credita reddit:
 Terraque caelestes arida sorbet aquas.
- Phyllida Demophoon praesens moderatius vssit:
 Exarsit velis acrius illa datis.
- [Penelopen absens sollers torquebat Vlixes: 355
 Phyllacides aberat, Laodamia, tuus.]
- Sed mora tuta breuis: lentescunt tempore curae;
 Vanescitque absens, et nouus intrat, amor.
- Dum Menelaus abest, Helene, ne sola iaceret,
 Hospitis est tepido nocte recepta sinu. 360
- Qui stupor hic, Menelaë, fuit? tu solus abibas:
 Isdem sub tectis hospes et vxor erant.
- Accipitri timidus credis, furiose, columbas?
 Plenum montano credis ouile lupo?
- Nil Helene peccat; nil hic committit adulter: 365
 Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.

- Cogis adulterium, dando tempusque locumque.
 Quo, nisi consilio est vsa puella tuo?
 Quid faciat? vir abest; et abest non rusticus hospes:
 Et timet in vacuo sola cubare toro. 370
- Viderit Atrides: Helenen ego crimine soluo.
 Vsa est humani commoditate viri.
 Sed neque fuluus aper media tam saeuus in ira;
 Fulmineo rabidos cum rotat ore canes:
 Nec lea, cum catulis lactentibus vbera praebet: 375
 Nec breuis ignaro vipera laesa pede:
 Femina quam, socii depreusa pellice lecti,
 Ardet; et in vultu pignora mentis habet.
 In ferrum flammisque ruit: positoque decore
 Fertur, vt Aonii cornibus icta Dei. 380
- Coniugis aduissum, violataque iura maritae,
 Barbara per natos Phasias vltia suos.
 Altera dira parens; haec est, quam cernis, hirundo:
 Adspice, signatum sanguine pectus habet.
 Hoc bene compositos, hoc firmos soluit amores: 385
 Crimina sunt cautis ista timenda viris.
 Nec mea vos vni damnat censura puellae.
 Di melius! vix hoc nupta tenere potest.
 Ludite: sed furto celetur culpa modesto.
 Gloria peccati nulla petenda sui. 390
- Nec dederis munus, cognosse quod altera possit:
 Nec sint nequitiae tempora certa tuae.
 Et, ne te latebris capiat sibi femina notis,
 Non vno est omnis conuenienda loco.
 Et quoties scribes, totas prius ipse tabellas 395
 Inspice. plus multae, quam sibi missa, legunt.
 Laesa Venus iusta arma mouet, telumque remittit:
 Et, modo quod questa est, ipse querare, facit.
 Dum fuit Atrides vna contentus, et illa
 Casta fuit; vitio est improba facta viri. 400

Audierat, laurumque manu vittasque ferentem
 Pro nata Chrysen non valuisse sua.
 Audierat, Lyrnesi, tuos, abducta, dolores;
 Bellaque per turpes longius isse moras.
 Haec tamen audierat: Priameïda viderat ipsam. 405
 Victor eras praedae praeda pudenda tuae.
 Inde Thyestiaden thalamoque animoque recepit;
 Et male peccantem Tyndaris vltâ virum.
 Quae bene celaris, si qua tamen acta patebunt,
 Illa licet pateant, tu tamen vsque nega. 410
 Tum neque subiectus, solito nec blandior esto.
 Haec animi multum signa nocentis habent.
 Sed lateri nec parce tuo. pax omnis in vno
 Concubitu: prior hoc inficianda Venus.
 Sunt, qui praecipiant herbas, satureia, nocentes 415
 Sumere: iudiciis ista venena meis.
 Aut piper vrticae mordacis semine miscent;
 Tritaque in annoso flaua pyrethra mero.
 Sed Dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
 Colle sub vmbroso quam tenet altus Eryx. 420
 Candidus, Alcathoï qui mittitur vrbe Pelasga,
 Bulbus, et, ex horto quae venit, herba salax,
 Quaque sumantur, sumantur Hymettia mella,
 Quasque tulit folio pinus acuta nuces.
 Docta, quid ad medicas, Erato, deuerteris artes? 425
 Interior curru meta terenda meo est.
 Qui modo celabas monitu tua crimina nostro;
 Flecte iter, et monitu detege furta meo.
 Nec leuitas culpanda mea est. non semper eodem
 Impositos vento panda carina vehit. 430
 Nam modo Threïcio Borea, modo currimus Euro:
 Saepe tument Zephyro lintea, saepe Noto.
 Adspice, vt in curru modo det fluitantia rector
 Lora, modo admissos arte retentet equos.

Sunt quibus ingrata timida indulgentia seruit: 435

Et, si nulla subest aemula, languet amor.

Luxuriant animi rebus plerunque secundis;

Nec facile est aequa commoda mente pati.

Vt leuis absumentis paullatim viribus ignis

Ipse latet, summo canet in igne cinis: 440

Sed tamen extinctas admoto sulfure flammam

Inuenit; et lumen, quod fuit ante, reddit:

Sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent,

Acribus est stimulis eliciendus amor.

Fac timeat de te, tepidamque recalface mentem: 445

Palleat indicio crininis illa tui.

O! quater, et quoties numero comprehendere non est,

Felicem, de quo laesa puella dolet!

Quae, simul inuitas crimen peruenit ad aures,

Excidit; et miserae voxque colorque fugit. 450

Ille ego sim, cuius laniet furiosa capillos:

Ille ego sim, teneras cui petat vugue genas:

Quem videat lacrimans: quem toruis spectet ocellis:

Quo sine non possit viuere; posse velit.

Si spatium quaeras; breue sit, quo laesa queratur: 455

Ne lenta vires colligat ira mora.

Candida iamdudum cingantur colla lacertis;

Inque tuos flens est accipienda sinus.

Oscula da flenti: Veneris da gaudia flenti.

Pax erit: hoc vno soluitur ira modo. 460

Cum bene saeuierit, cum certa videbitur hostis;

Tum pete concubitus foedera: mitis erit.

Illic depositis habitat Concordia telis:

Illo, crede mihi, Gratia nata loco est.

Quae modo pugnarunt, iungunt sua rostra columbae: 465

Quarum blanditias, verbaque murmur habet.

Prima fuit rerum confusa sine ordine moles:

Vnaque erant facies sidera, terra, fretum.

- Mox caelum impositum terris; humus aequore cincta est:
 Inque suas partes cessit inane Chaos. 470
- Silua feras, volucres aër accepit habendas:
 In liquida pisces delituistis aqua.
- Tum genus humanum solis errabat in agris:
 Idque merae vires, et rude pectus erat.
- Silua domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes: 475
 Iamque diu nulli cognitus alter erat.
- Blanda truces animos fertur mollesse voluptas.
 Constiterant vno femina virque loco.
- Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro:
 Arte Venus nulla dulce peregit opus. 480
- Ales habet, quod amet: cum quo sua gaudia iungat,
 Inuenit in media femina piscis aqua.
- Cerna parem sequitur: serpens serpente tenetur:
 Haeret adulterio cum cane nexa canis.
- Laeta salitur ouis: tauro quoque laeta inuenca est: 485
 Sustinet immandum sima capella marem.
- In furias agitantur equae, spatioque remota
 Per loca diuiduos amne sequuntur equos.
- Ergo age, et iratae medicamina fortia praebere:
 Illa feri requiem sola doloris habeant. 490
- Illi Machaonios superant medicamina succos:
 His, vbi peccaris, restituendus eris.
- Haec ego cum canerem, subito manifestus Apollo
 Monit inauratae pollice fila lyrae.
- In manibus laurus: sacris inducta capillis 495
 Laurus erat: vates illic videndus agit.
- Is mihi, Lasciui, dixit, praeceptor Amoris,
 Duc, age, discipulos ad mea templa tuos.
- Est ibi diuersum fama celebrata per orbem
 Littera; cognosci quae sibi quemque iubet. 500
- Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit;
 Atque opus ad vires exiget omne suas.

- Cui faciem natura dedit, spectetur ab illa:
 Cui color est, humero saepe patente cubet.
- Qui sermone placet, taciturna silentia rumpat: 505
 Qui canit arte, canat: qui bibit arte, bibat.
 Sed neque declament medio sermone disert:
 Nec sua non sanus scripta poeta legat.
 Sic monuit Phoebus: Phoebos parete monenti.
 Certa Dei sacro est huius in ore fides. 510
- Ad propiora vocor. quisquis sapienter amabit,
 Vincet; et e nostra, quod petet, arte feret.
 Credita nec semper sulci cum foenore reddunt:
 Nec semper dubias adiuvat aura rates.
- Quod iuuat, exiguum; plus est, quod laedit amantes. 515
 Proponant animo multa ferenda suo.
- Quot lepores in Atho: quot apes pascuntur in Hybla;
 Caerula quot baccas Pallados arbor habet;
 Littore quot conchae; tot sunt in amore dolores:
 Quae patimur, multo spicula felle madent. 520
- Dicta erit isse foras, quam tu fortasse videbis:
 Isse foras, et te falsa videre, puta.
- Clausa tibi fuerit promissa ianua nocte:
 Perfer et immunda ponere corpus humo.
- Forsitan et vultu mendax ancilla superbo 525
 Dicet, Quid nostras obsidet iste fores?
 Postibus et durae supplex blandire puellae;
 Et capiti dentas in fore pone rosas.
- Cum volet, accedes: cum te vitabit, abibis.
 Dedecet ingenuos taedia ferre sui. 530
- Effugere hunc non est, quare tibi possit amica
 Dicere, non omni tempore sensus adest.
- Nec maledicta puta nec verbera ferre puellae
 Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
- Quid moror in paruis? animus maioribus instet. 535
 Magna canam: toto pectore, vulgus, ades.

- Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua, virtus.
 Difficilis nostra poscitur arte labor.
- Riualem patienter habe; victoria tecum
 Stabit: eris magni victor in arce Iouis. 540
- Haec tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas
 Dicere. nil istis ars mea maius habet.
- Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:
 Vnde volet, veniat: quoque libebit, eat.
- Hoc in legitima praestent vxore mariti; 545
 Cum, tener, ad partes tu quoque, somne, venis.
- Hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.
 Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
- Mene palam nostrae det quisquam signa puellae?
 Et patiar? nec me quolibet ira ferat? 550
- Oscula vir dederat, memini, suus: oscula questus
 Sum data. barbarie noster abundat amor.
- Non semel hoc vitium nocuit mihi. doctior ille,
 Quo veniunt alii conciliante viro.
- Sed melius nescisse fuit. sine furta tegantur: 555
 Ne fugiat victo fassus ab ore pudor.
- Quo magis, o! iuuenes, deprendere parcite vestras.
 Peccent: peccantes verba dedisse putent.
- Crescit amor prensis. vbi par fortuna duorum est,
 In caussa damni perstat vterque sui. 560
- Fabula narratur toto notissima caelo,
 Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.
- Mars pater, insano Veneris turbatus amore,
 De duce terribili factus amator erat.
- Nec Venus oranti, neque enim Dea mollior vlla est; 565
 Rustica Gradiuo, difficilisue fuit.
- Ah! quoties lascina pedes risisse mariti
 Dicitur, et duras igne vel arte manus!
- Marte palam simulat Vulcanum imitata, decebat;
 Multaque cum forma gratia mista fuit. 570

Sed bene concubitus primos celare solebant:

Plena verecundi culpa pudoris erat.

Indicio Solis, quis Solem fallere possit?

Cognita Vulcano coniugis acta suae.

Quam mala, Sol, exempla mones? pete munus ab illa; 575

Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.

Mulciber obscurus lectum circaque superque

Disponit laqueos: lumina fallit opus.

Fingit iter Lemnon: veniunt ad foedus amantes:

Impliciti laqueis nudus vterque iacent.

580

Connocat ille Deos. praebent spectacula capti.

Vix lacrimas Venerem continuisse putant.

Non vultus texisse suos, non denique possunt

Partibus obscenis opposuisse manus.

His aliquis ridens, In me, fortissime Mauors

585

Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.

Vix precibus, Neptune, tuis captina resoluit

Corpora. Mars Threcen occupat; illa Paphon.

Hoc tibi profectum, Vulcane: quod ante tegebant,

Liberius faciunt, ut pudor omnis abest.

590

Saepe tamen demens stulte fecisse fateris:

Teque ferunt irae poenituisse tuae.

Hoc vetui. vos ecce! vetat deprensa Dione

Insidias illas, quas tulit ipsa, pati.

Nec vos rivali laqueos disponite: nec vos

595

Excipite arcana verba notata manu.

Ista viri captent, si iam captanda putabunt,

Quos faciunt iustos ignis et vnda viros.

En! iterum testor: nihil hic, nisi lege remissum.

Luditur. in nostris instita nulla iocis.

600

Quis Cereris ritus ausit vulgare profanis,

Magnaque Threicia sacra reperta Samo?

Exigua est virtus, praestare silentia rebus:

At contra grauis est culpa, tacenda loqui.

- O! bene, quod, frustra captatis arbore pomis, 605
 Garrulus in media Tantalus aret aqua!
 Praecipue Cytherea iubet sua sacra taceri.
 Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.
 Condita si non sunt Veneris mysteria cistis;
 Nec caua vesanis ictibus aera sonant: 610
 Attamen inter nos medio versantur in vsu:
 Sed sic, inter nos vt latuisse velint.
 Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
 Protegitur laeua semireducta manu.
 In medio passimque coit pecus, hoc quoque viso 615
 Auertit vultus saepe puella suos.
 Conueniunt thalami furtis et ianua nostris:
 Parsque sub iniecta veste pudenda latet.
 Et si non tenebras, at quiddam nubis opacae
 Quaerimus; atque aliquid luce patente minus. 620
 Tunc quoque, cum solem nondum prohibebat et imbrem
 Tegula, sed quercus tecta cibumque dabat;
 In nemore atque antris, non sub Ioue, iuncta voluptas:
 Tanta rudi populo cura pudoris erat.
 At nunc nocturnis titulos imponimus actis: 625
 Atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
 Scilicet excuties omnes vbicumque puellas,
 Cuilibet vt dicas, Haec quoque nostra fuit:
 Ne desint, quas tu digitis ostendere possis;
 Vt quamque attigeris, fabula turpis erit. 630
 Parua queror: fingunt quidam, quae vera negarent,
 Et nulli non se concubuisse ferunt.
 Corpora si nequeunt, quae possunt nomina tractant:
 Famaque, non tacto corpore, crimen habet.
 I nunc, claude fores, custos odiose, puellae; 635
 Et centum duris postibus adde seras.
 Quid tuti superest, cum nominis extat adulter;
 Et credi, quod non contigit esse, cupit?

Nos etiam veros parce profitemur amores:
 Tecta640que sunt solida mystica furta fide.
 Parcite praecipue vitia exprobrare puellae,
 Vitale quae multis dissimulasse fuit.
 Nec suus Andromedae color est obiectus ab illo,
 Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
 Omnibus Andromache visa est spatiosior aequo: 645
 Vnus, qui modicam diceret, Hector erat.
 Quod male fers, assuesce; feres bene. multa vetustas
 Lenit: at incipiens omnia sentit amor.
 Dum nouus in viridi coalescit cortice ramus,
 Concutiat tenerum quaelibet aura, cadet. 650
 Mox eadem ventis, spatio durata, resistet,
 Firma655que adoptiuas arbor habebit opes.
 Eximet ipsa dies omnes e corpore mendas:
 Quodque fuit vitium, desinit esse mora.
 Ferre nouae nares taurorum terga recusant:
 Assiduo domitas tempore fallit odor.
 Nominibus mollire licet mala. fusca vocetur,
 Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit.
 Si paeta est, Veneri similis: si flaua, Mineruae.
 Sit gracilis, macie quae male vicia sua est. 660
 Dicabilem, quaecunque breuis; quae turgida, plenam:
 Et lateat vitium proximitate boni.
 Nec quotus annus eat, nec quo sit nata require
 Consule: quae rigidus munera Censor habet.
 Praecipue, si flore caret, meliusque peractum 665
 Tempus; et albentes iam legit illa comas.
 Vtilis, o! iuuenes, aut haec, aut serior actas.
 Iste feret segetes; iste serendus ager.
 Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
 Iam veniet tacito curua senecta pede. 670
 Aut mare remigiis, aut vomere findite terras;
 Aut fera belligeras addite in arma manus:

Aut

- Aut latus, et vires, operamque afferte puellis.
 Hoc quoque militiae est; hoc quoque quaerit opes.
 Adde, quod est illis operum prudentia maior: 675
 Solus et, artifices qui facit, vsus adest.
 Illae munditiis annorum dāma rependunt:
 Et faciunt cura, ne videantur anus.
 Vtque velis, Venerem iungunt per mille figuras.
 Inueniat plures nulla tabella modos. 680
 Illis sentitur non irritata voluptas:
 Quod iuuat, ex aequo femina virque ferant.
 Odi concubitus, qui non vtrumque resoluunt;
 Hoc est, cur pueri tangar amore minus. 685
 Odi quae praebet, quia sit praebere necesse;
 Siccaque de lana cogitat ipsa sua.
 Quae datur officio, non est mihi grata voluptas.
 Officium faciat nulla puella mihi.
 Me voces audire iuuat sua gaudia fassas:
 Vtque morer memet, sustineamque, roget. 690
 Adspiciam dominae victos amentis ocellos.
 Langueat; et tangi se vetet illa diu.
 Haec bona non primae tribuit natura iuuentae,
 Quae cito post septem iustra venire solent.
 Qui properant, noua musta bibant. mihi fundat auitum 695
 Consulibus priscis condita testa merum.
 Nec platanus, nisi sera, potest obsistere Phoebō:
 Et laedunt nudos prata nouella pedes.
 Scilicet Hermionen Helenae praeponere posses?
 Et melior Gorge, quam sua mater, erat? 700
 Ad Venerem quicumque voles attingere seram;
 Si modo duraris, praemia digna feres.
 Consciis ecce! duos accepit lectus amantes:
 Ad thalami clausas, Musa, resiste fores.
 Sponte sua sine te celeberrima verba loquentur: 705
 Nec manus in lecto laeua iacebit iners.

- Inuenient digiti, quod agant in partibus illis,
 In quibus occulte spicula figit Amor.
 Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector;
 Nec solum bellis utilis ille fuit. 710
- Fecit et in capta Lyrneside magnus Achilles,
 Cum premeret mollem lassus ab hoste torum.
 Illis te tangi manibus, Brisci, sinebas,
 Imbutae Phrygia quae uoce semper erant.
 An fuit hoc ipsum, quod te, lasciuia, iuuaret, 715
 Ad tua victrices membra venire inanus?
 Crede mihi, non est Veneris properanda voluptas:
 Sed sensim tarda prolicienda mora.
 Cum loca repereris, quae tangi femina gaudet;
 Non obstat, tangas quo minus illa, pudor. 720
 Adspicies oculos tremulo fulgore micantes,
 Vt sol a liquida saepe refulget aqua.
 Accedent questus, accedet amabile murmur,
 Et dulces gemitus, aptaque verba ioco.
 Sed neque tu dominam velis maioribus vsus 725
 Desine; nec cursus anteeat illa tuos.
 Ad metam properate simul. tum plena voluptas,
 Cum pariter victi femina virque iacent.
 Hic tibi seruandus tenor est, cum libera dantur
 Otia; furtiuum nec timor vrget opus. 730
 Cum mora non tuta est; totis incumbere remis
 Vitale, et admisso subdere calcar equo.
 Finis adest operi. palmam date, grata iuuentus;
 Sertaque odoratae myrtea ferte comae.
 Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi, 735
 Aeacides dextra, pectore Nestor erat;
 Quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
 Automedon curru; tantus amator ego.
 Me vatem celebrate, viri, mihi dicite laudes:
 Cantetur toto nomen in orbe meum. 740

Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli.

Vincite muneribus; vicit vt ille, datis.

Sed quicumque meo superarit Amazona ferro,

Inscribat spoliis, Naso magister erat.

Ecce! rogant tenerae, sibi dem praecepta, puellae. 745

Vos eritis chartae proxima cura meae.

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIAE

LIBER TERTIVS

Arna dedi Danais in Amazonas. arma supersunt
 Quae tibi dem, et turmae, Penthesilea, tuae.
 Ite in bella pares: vincant, quibus alma Dione
 Fauert, et, toto qui volat orbe, Puer.
 Non erat armatis aequum concurrere nudas: 5
 Sic etiam vobis vincere turpe, viri.
 Dixerit e multis aliquis, Quid virus in anguem
 Adiicis? et rabidae tradis ouile lupae?
 Parcite paucarum diffundere crimen in omnes.
 Spectetur meritis quaeque puella suis. 10
 Si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem
 Quo premat Atrides crimine maior habet;
 Si scelere Oeclides Talaionidae Eriphyles
 Viuus, et in viuis ad Styga venit equis;
 Est pia Penelope, lustris errante duobus, 15
 Et totidem lustris bella gerente viro.
 Respice Phyllaciden: et quae comes isse marito
 Fertur, et ante annos occubuisse suos.
 Fata Pheretiadae coniux Pagasaea redemit:
 Proque sui est vxor funere lata viri. 20
 Accipe me, Capanen; cineres miscebimur, inquit
 Iphias: in medios desiluitque rogos.
 Ipsa quoque et cultu est et nomine femina Virtus.
 Non mirum, populo si fauet illa suo.
 Nec tamen hae mentes nostra poscuntur ab arte. 25
 Conueniunt cymbae vela minora meae.

Nil,

Nil, nisi lasciu per me discutur amores:

Femina praecipiam quo sit amanda inodo.

Femina nec flammās, nec saeuos discutit arcus.

Parcius haec video tela nocere uiris.

30

Saepe uiri fallunt; tenerae non saepe puellae:

Paucaque, si quaeras, crimina fraudis habent.

Phasida, iam matrem, fallax dimisit Iason:

Venit in Aesonios altera nupta sinus.

Quantum in te, Theseu, volucres Ariadna marinas

35

Pauit, in ignoto sola relicta loco.

Quaere, nouem cur isse uias dicatur; et audi

Depositis siluas Phyllida flesse comis.

At famam pietatis habet; tamen hospes et ensem

Praebuit, et causam mortis, Elissa, tuae.

40

Quid uos perdiderit, dicam? nescistis amare.

Defuit ars uobis. arte perennat amor.

Nunc quoque nescirent: sed me Cytherea docere

Inssit: et ante oculos constitit ipsa meos.

Tum mihi, Quid miserae, dixit, meruere puellae?

45

Traditur armatis uulgu inermis uiris.

Illos artifices gemini fecere libelli:

Haec quoque pars monitis erudienda tuis.

Probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae,

Mox cecinit laudes prosperiore lyra.

50

Si bene te noui, cultas ne laede puellas.

Gratia, dum uines, ista petenda tibi.

Dixit: et e myrto, myrto nam uincta capillos

Constiterat, folium, granaque pauca dedit.

Sensimus acceptis numen quoque. purior aether

55

Fulsit, et e toto pectore cessit onus.

Dum facit ingenium; petite hinc praecepta, puellae,

Quas pudor, et leges, et sua iura sinunt.

Venturae memores iam nunc estote senectae:

Sic nullum uobis tempus abibit iners.

60

Dum

Dum licet, et veros etiam nunc editis annos;
 Lndite: eunt anni more fluentis aquae.
 Nec, quae praeteriit, iterum renocabitur vnda:
 Nec, quae praeteriit, hora redire potest.
 Utendum est actate; cito pede labitur aetas: 65
 Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
 Hos ego, qui canent frutices, violaria vidi:
 Hac mihi de spina grata corona data est.
 Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantem,
 Frigida deserta nocte iacebis anus: 70
 Nec tua nocturna frangetur ianua rixa:
 Sparsa nec inuenies limina mane rosa.
 Quam cito, me miserum! laxantur corpora rugis,
 Et perit, in nitido qui fuit ore, color;
 Quasque fuisse tibi cauas a virgine iures, 75
 Spargentur subitae per caput omne comae.
 Anguibus exiit tenui cum pelle vetustas;
 Nec faciunt cernos corona iacta senes.
 Nostra sine auxilio fugiunt bona, carpite florem;
 Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet. 80
 Adde, quod et partus faciunt breuiora iuuentae
 Tempora. continua messe senescit ager.
 Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori;
 Nec Cephalus roseae praeda pudenda Deae.
 Ut Veneri, quem luget adhuc, donetur Adonis; 85
 Vnde habet Aenean Harmonienque suos?
 Ite per exemplum, genus o! mortale, Dearum;
 Gaudia nec cupidis vestra negate viris.
 Ut iam decipiant, quid perditis? omnia constant.
 Mille licet sumant; deperit inde nihil. 90
 Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu.
 Sufficit, et damni pars caret illa metu.
 Quid vetet apposito lumen de lumine sumi,
 Quisue cauo vastas in mare seruet aquas?

Det tamen vlla viro mulier, non expedit, inquis. 95
 Quid, nisi quam sumes, dic mihi, perdis aquam?
 Nec vos prostituit mea vox; sed vana timere
 Damna vetat. damnis munera vestra carent.
 Sed me flaminibus venti maioris iturum,
 Dum sumus in portu, prouehat aura leuis. 100
 Ordior a cultu. cultis bene Liber ab vuis
 Prouenit; et culto stat seges alta solo.
 Forma Dei munus: forma quota quaeque superbit?
 Pars vestrum tali munere magna caret.
 Cura dabit faciem: facies neglecta peribit; 105
 Idaliae similis sit licet illa Deae.
 Corpora si veteres non sic coluere puellae;
 Nec veteres cultos sic habuere viros.
 Si fuit Audromache tunicas induta valentes;
 Quid mirum? duri militis vxor erat. 110
 Scilicet Aiaci coniux ornata venires,
 Cui tegumen septem terga fuere boum.
 Simplicitas rudis ante fuit: nunc aurea Roma
 Edomiti magnas possidet orbis opes.
 Adspice, quae nunc sunt Capitolia, quaeque fuerunt; 115
 Alterius dicas illa fuisse Iouis.
 Curia, concilio quae nunc dignissima tanto est,
 De stipula, Tatio regna tenente, fuit.
 Quae nunc sub Phoebos ducibusque Palatia fulgent;
 Quid, nisi araturis pascha bubus, erant? 120
 Prisca iuuent alios: ego me nunc denique natum
 Gratulor: haec aetas moribus apta meis.
 Non quia nunc terrae lentum subducitur aurum;
 Lectaque diuerso littore concha veuit.
 Nec quia decrescunt effosso marmore montes: 125
 Nec quia caeruleae mole fugantur aquae.
 Sed quia cultus adest; nec nostros mansit in annos
 Rusticitas, priscis illa superstes anis.

- Vos quoque non caris aures onerate lapillis,
 Quos legit in viridi decolor Indus aqua. 130
 Nec prodite graues insuto vestibus auro;
 Per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.
 Munditiis capimur: non sint sine lege capilli.
 Adnotae formam dantque negantque manus.
 Nec genus ornatus vnum est: quod quamque decebit, 135
 Eligat; et speculum consulat ante suum.
 Longa probat facies capitis discrimina puri:
 Sic erat ornatis Laodamia comis.
 Exiguum summa nodum sibi fronte relinqui,
 Vt pateant aures, ora rotunda volunt. 140
 Alterius crines humero iactentur utroque.
 Talis es assumpta, Phoebe canore, lyra.
 Altera succinctae religetur more Dianae:
 Vt solet, attonitas cum petit illa feras.
 Huic decet inflatos laxe iacuisse capillos: 145
 Illa sit adstrictis impedienda comis.
 Hanc placet ornari testudine Cyllenea:
 Sustineat similes fluctibus illa sinus.
 Sed neque ramosa numerabis in ilice glandes;
 Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe ferae; 150
 Nec mihi tot positus numero comprehendere fas est.
 Adiicit ornatus proxima quaeque dies.
 Et neglecta decet multas coma. saepe iacere
 Hesternam credas; illa repexa modo est.
 Ars casum simulet. sic capta vidit ut vrbe 155
 Alcides Iölen, Hanc ego, dixit, amo.
 Talem te Bacchus, Satyris clamantibus Euae,
 Sustulit in currus, Quosi relictæ, suos.
 O! quantum indulget vestro Natura decori,
 Quarum sunt multis damna pianda modis! 160
 Nos male detegimur, raptique aetate capilli,
 Ut Borea frondes excutiente, cadunt.

Femina canitiem Germanis inficit herbis;
 Et melior vero quaeritur arte color.
 Femina procedit densissima crinibus emtis; 165
 Proque suis alios efficit aere suos.
 Nec rubor est emisse palam. venire videmus
 Herculis ante oculos, Virgineumque chorum.
 Quid de veste loquar? nec vos, segmenta, requiro;
 Nec quae bis Tyrio murice lana rubes. 170
 Cum tot prodierint pretio leuiore colores;
 Quis furor est, census corpore ferre suo?
 Aëris ecce! color, tum cum sine nubibus aër,
 Nec tepidus pluuias concitat Auster aquas.
 Ecce! tibi similis, qui quondam Phryxon et Hellen 175
 Diceris Inoïs eripuisse dolis.
 Hic vndas imitatus, habet quoque nomen ab vndis:
 Crediderim Nymphas hac ego veste tegi.
 Ille crocum simulat: croceo velatur amictu,
 Roscida luciferos cum Dea iungit equos. 180
 Hic Paphias myrtos: hic purpureas amethystos,
 Albentesue rosas, Threïciamue gruem.
 Nec glandes, Amarylli, tuae, nec amygdala desunt:
 Et sua velleribus nomina cera dedit.
 Quot noua terra parit flores, cum vere tepenti 185
 Vitis agit gemmas; pigraque cedit hiems;
 Lana tot, aut plures succos bibit. elige certos:
 Nam non conueniens omnibus omnis erit.
 Pulla decent niueas: Briseïda pulla decebant.
 Cum rapta est, pulla tum quoque veste fuit. 190
 Alba decent fuscas: albis, Cepheï, placebas.
 Sic tibi vestitae pressa Seriphos erat.
 Quam paene admonui, ne trux caper iret in alas;
 Neue forent duris aspera crura pilis!
 Sed non Caucasea doceo de rupe puellas, 195
 Quaeque bibant vndas, Myse Caïce, tuas.

Quid?

Quid? si praecipiam, ne fuscet inertia dentes;
 Oraque suscepta mane lauentur aqua?
 Scitis et inducta candorem quaerere creta.
 Sanguine quae vero non rubet; arte rubet. 200
 Arte, supercilii confinia nuda repletis,
 Paruaque sinceras velat aluta genas.
 Nec pudor est oculos tenui signare fauilla;
 Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.
 Est mihi, quo dixi vestrae medicamina formae, 205
 Paruus, sed cura grande libellus opus.
 Hinc quoque praesidium laesae petitote figurae:
 Non est pro vestris ars mea rebus iners.
 Non tamen expositas mensa deprendat amator
 Pyxidas. ars faciem dissimulata iuuat, 210
 Quem non offendat toto faex illita vultu,
 Cum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
 Oesyra quid redolent, quamuis mittatur Athenis
 Densus ab immundo vellere succus ouis?
 Nec coram mistas ceruae sumpsisse medullas, 215
 Nec coram dentes defricuisse probem.
 Ista dabunt faciem, sed erunt deformia visu.
 Multaque, dum sunt turpia, facta placent.
 Quae nunc nomen habent operosi signa Myronis,
 Pondus iners quondam duraque massa fuit, 220
 Anpulus ut fiat, primo colliditur agrum;
 Quas geritis vestes, sordida lana fuit.
 Cum fieret, lapis asper erat; nunc nobile signum
 Nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
 Tu quoque dum coleris, nos te dormire putemus; 225
 Aptius a summa conspiciare manu,
 Cur mihi nota tuo caussa est candoris in ore?
 Claude forem thalami, quid rude prodis opus?
 Multa viros nescire decet. pars maxima rerum
 Offendat, si non interiora tegas. 230

- Aurea quae pendent ornato signa theatro;
 Inspice, quam tenuis bractea ligna tegat.
 Sed neque ad illa licet populo, nisi facta; venire:
 Nec nisi submotis forma paranda viris.
 At non pectendos coram praebere capillos, 235
 Vt iaceant fusi per tua terga, vetem.
 Illo praecipue, ne sis morosa, caucto
 Tempore: nec lapsas saepe resoluè comas.
 Tuta sit ornatrix. odi, quae sauciat ora
 Vnguibus, et rapta brachia figit acu. 240
 Deuouet, et dominae tangit caput illa: simulque
 Plorat ad inuisas sanguinolenta comas.
 Quae male crinita est, custodem in limine ponat;
 Ornaturae Bonae semper in aede Deae.
 Dictus crum cuidam subito venisse puellae; 245
 Turbida peruersas induit illa comas.
 Hostibus eueniat tam foedi caussa pudoris;
 Inque nurus Parthas dedecus illud eat.
 Turpe pecus mutilum: turpe est sine gramine campus;
 Et sine fronde frutex; et sine criue caput. 250
 Non mihi venistis, Semele Ledae, docendae;
 Perque fretum falso, Sidoni, vecta boue:
 Aut Helene, quam non stulte, Menelaë, repositis;
 Tu quoque non stulte, Troïe raptor, habes.
 Turba docenda venit, pulchrae turpesque puellae: 255
 Pluraque sunt semper deteriora bouis.
 Formosae minus artis opem praeceptaque curant:
 Est illis sua dos, forma sine arte potens.
 Cum mare compositum est, securus nauita cessat:
 Cum tumet, auxiliis assidet ille suis. 260
 Rara tamen mendo facies caret. occule mendas:
 Quamque potes, vitium corporis abde tui.
 Si breuis es, sedeas; ne staus videre sedere:
 Inque tuo iaceas quantulacunque toro.

- Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis, 265
 Iniecta lateant fac tibi veste pedes.
- Quae nimium gracilis, pleno velamina filo
 Sumat: et ex humeris latus amictus eat.
- Pallida purpureis tangat sua corpora virgis:
 Nigrior ad Pharii confuge piscis opem. 270
- Pes malus in niuca semper celetur aluta:
 Arida nec vinclis crura resolue suis.
- Conueniunt tenues scapulis analectrides altis;
 Inflatum circa fascia pectus eat.
- Exiguo signet gestu quodcunque loquetur, 275
 Cui digiti pingues, et scaber vnguis erunt.
- Cui grauis oris odor, nunquam ieiuna loquatur;
 Et semper spatio distet ab ore viri.
- Si niger, aut ingens, aut non erit ordine natus
 Dens tibi; ridendo maxima damna feres. 280
- Quis credat? discunt etiam ridere puellae:
 Quaeritur atque illis hac quoque parte decor.
- Sint modici rictus, sint paruae vtrinque lacunae;
 Et summos dentes ima labella tegant.
- Nec sua perpetuo contendant illa risu; 285
 Sed leue nescio quid femineumque sonent.
- Est, quae peruerso distortueat ora cachinno:
 Cum risu laeta est altera, flere putes.
- Illa sonat raucum, quiddamque inamabile stridet;
 Vt rudis ad scabrae turpis asella molam. 290
- Quo non ars penetrat? discunt lacrimare decenter:
 Quoque volunt plorant tempore, quoque modo.
- Quid? cum legitima fraudatur littera voce,
 Blaesaque fit iusso lingua coacta sono;
- In vitio decor est, quaedam male reddere verba. 295
 Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
- Omnibus his, quoniam prosunt, impendite curam.
 Discite femineo corpora ferre gradu.

Est et in incessu pars non temnenda decoris.

Allicit ignotos ille, fugatque viros.

300

Haec mouet arte latus, tunicisque fluentibus auras

Excipit; extensos fertque superba pedes.

Illam, velut coniux Vmbri rubicunda mariti,

Ambulat; ingentes varica fertque gradus.

Sed sit, vt in multis, modus hic quoque. rusticus alter 305

Motus; in incessu mollior alter erit.

Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti

Nuda sit, a laeua conspicienda manu.

Hoc vos praecipue, nineae, decet. hoc vbi vidi,

Oscula ferre humero, qua patet, vsque libet.

310

Moustra maris Sirenes erant: quae voce canora

Quamlibet admissas detinere rates.

His sua Sisyphides auditis paene resoluit

Corpora. nam sociis illita cera fuit.

Res est blanda canor: discant cantare puellae.

315

Pro facie multis vox sua lena fuit.

Et modo marmoreis referant audita theatri;

Et modo Niliacis carmina lusa modis.

Nec plectrum dextra, citharam tenuisse sinistra

Nesciat arbitrio femina docta meo.

320

Saxa ferasque lyra mouit Rhodopeius Orpheus,

Tartareosque lacus, tergeminumque canem.

Saxa tuo cantu, vindex iustissime matris,

Fecerunt muros officiosa nouos.

Quamuis mutus erat, voci fauisse putatur

325

Piscis, Arioniae fabula nota lyrae.

Disce etiam duplici genalia naulia palma

Verrere: conueniunt dulcibus illa iocis.

Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetae,

Sit quoque vinosi Teia Musa senis.

330

Nota sit et Sappho: quid enim lasciuus illa?

Cuius pater vafri luditur arte Getae.

Et

- Et teneri possis carmen legisse Propertii:
Sine aliquid Galli, sine, Tibulle, tuum.
- Dictaque Varroni fuluis insignia villis 335
Vellera, germanae, Phryxe, querenda tuae.
Et profugum Aenean, altae primordia Romae;
Quo nullum Latio clarius extat opus.
- Forsitan et nostrum nomen miscebitur istis:
Nec mea Lethaeis scripta dabuntur aquis, 340
Atque aliquis dicet, Nostri lege culta magistri
Carmina, quis partes instruit ille duas.
Deus tribus libris, titulus quos signat Amorum,
Elige, quod docili molliter ore legas.
Vel tibi composita cantetur Epistola voce; 345
Ignotum hoc aliis ille nouavit opus.
- O! ita, Phoebe, velis; ita vos, pia numina vatum,
Insignis cornu Bacche, nouemque Deae!
Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam;
Ut moueat posito brachia iussa mero? 350
Artifices lateris, scenae spectacula, amantur:
Tantum mobilitas illa decoris habet.
Parua monere pudet: talorum ducere iactus
Ut sciat, et vires, tessera missa, tuas.
Et modo tres iactet numeros: modo cogitet, apte 355
Quam subeat partem callida, quamque vocet.
Cantaque non stulte latronum praelia ludat:
Vnus cum gemino calculus hoste perit.
Bellatorque sua pressus sine compare bellat;
Aemulus et coeptum saepe recurrit iter. 360
Reticuloque pilae leues fundantur aperto:
Nec, nisi quam tolles, vlla mouenda pila est.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
Scriptura, quot menses lubricus annus habet.
Parua tabella capit ternos vtrisque lapillos; 365
In qua vicisse est, continuasse suos.

- Mille facesse iocos. turpe est nescire puellam
 Ludere: ludendo saepe paratur amor.
 Sed minimus labor est, sapienter iactibus vti.
 Maius opus, mores composuisse suos. 370
 Dum sumus incauti, studioque aperimur in ipso;
 Nudaque per lusus pectora nostra patent;
 Ira subit, deforme malum, lucrique cupido;
 Iurgiaque, et rixae, sollicitusque dolor.
 Crimina dicuntur: resonat clamoribus aether: 375
 Innuocat iratos et sibi quisque Deos.
 Nulla fides; tabulaeque nouae per vota petuntur:
 Et lacrimis vidi saepe madere genas.
 Iupiter a vobis tam turpia crimina pellat,
 In quibus est vlli cura placere viro. 380
 Hos ignava iocos tribuit Natura puellis:
 Materia ludunt vberiore viri.
 Sunt illis celeresque pilae, iaculumque, trochique,
 Armaque, et in gyros ire coactus equus.
 Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo; 385
 Nec Thuscus placida deuehit annis aqua.
 At licet, et prodest, Pompeias ire per vmbra;
 Virginis aetheriis cum caput ardet equis.
 Visite laurigero sacrata Palatia Phoebō:
 Ille Paraetonias mersit in alta rates. 390
 Quaeque soror coniuxque Ducis monumenta pararunt:
 Nauaque gener cinctus honore caput.
 Visite turicremas vaccae Memphitidos aras:
 Visite conspicuis terna theatra locis.
 Spectentur tepido maculosae sanguine arenae; 395
 Metaque feruenti circueunda rota.
 Quod latet, ignotum est: ignoti nulla cupido.
 Fructus abest, facies cum bona teste caret.
 Tu licet et Thamyran superes, et Amoebea cantu;
 Non erit ignotae gratia magna lyrae. 400

- Si Venerem Cous nusquam posuisset Apelles;
 Mersa sub aequoreis illa lateret aquis.
- Quid petitur sacris, nisi tantum fama, poëtis?
 Hoc votum nostri summa laboris habet.
- Cura ducum fuerunt olim regumque poëtae: 405
 Praemiaque antiqui magna tulere chori.
- Sanctaque maiestas, et erat venerabile nomen
 Vatibus: et largae saepe dabantur opes.
- Emms emeruit, Calabris in montibus ortus,
 Contiguus poni, Scipio magne, tibi. 410
- Nunc ederae sine honore iacent: operataque doctis
 Cura vigil Musis nomen inertis habet.
- Sed famae vigilare inuēt. quis nosset Homerum,
 Ilias aeternum si latuisset opus?
- Quis Danaën nosset, si semper clausa fuisset; 415
 Inque sua turri perlatusset anus?
- Vtilis est vobis, forinosae, turba, puellae.
 Saepe vagos vltra limina ferte pedes.
- Ad multas lupa tendit oues, praedetur vt vnam:
 Et Iouis in multas deuolat ales aues. 420
- Se quoque det populo mulier speciosa videndam:
 Quem trahat, e multis forsitan vnus erit.
- Omnibus illa locis maneat studiosa placendi:
 Et curam tota mente decoris agat.
- Casus vbique valet; semper tibi pendeat hamus. 425
 Quo minime credas gurgite, piscis erit.
- Saepe canes frustra nemorosis montibus errant:
 Inque plagam nullo ceruus agente cadit.
- Quid minus Andromedae fuerat sperare reuinctae,
 Quam lacrimas vlli posse placere suas? 430
- Funere saepe viri vir quaeritur. isse solutis
 Crinibus, et fletus non tenuisse decet.
- Sed vitate viros cultum formamque professos;
 Quique suas ponunt in statione comas.

- Quae vobis dicunt, dixerunt mille puellis. 435
 Errat, et in nulla sede moratur Amor.
 Femina quid faciat, cum sit vir leuior ipsa;
 Forsitan et plures possit habere viros?
 Vix mihi credetis; sed credite: Troia maneret,
 Praeceptis Priami si foret vsa sui. 440
 Sunt qui mendaci specie grassentur amoris,
 Perque aditus tales lucra pudenda petant.
 Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardeo:
 Nec breuis in rugas cingula pressa suas.
 Nec toga decipiat filo tenuissima; nec si 445
 Annulus in digitis alter et alter erit.
 Forsitan ex horum numero cultissimus ille
 Fur sit; et vratur vestis amore tuae.
 Redde meum, clamant spoliatae saepe puellae:
 Redde meum, toto voce boante foro. 450
 Has, Venus, e templis, multo radiantibus auro,
 Lenta vides lites, Appiadesque Deae.
 Sunt quoque non dubia quaedam mala nomina fama:
 Deceptae a multis crimen amantis habent.
 Discite ab alterius vestris timuisse querelis: 455
 Ianua fallaci nec sit aperta viro.
 Parcite, Cecropides, iuranti credere Theseo;
 Quos faciet testes, fecit et ante, Deos.
 Et tibi, Demophoon, Thesei criminis heres,
 Phyllide decepta nulla relicta fides. 460
 Si bene promittant, totidem promittite verbis:
 Si dederint, et vos gaudia pacta date.
 Illa potest vigiles flammam extinguere Vestae;
 Et rapere e templis, Inachi, sacra tuis;
 Et dare mista viro tritis aconita cicutis; 465
 Accepto Venerem munere si qua negat.
 Fert animus propius consistere: supprime habenas,
 Musa; nec admissis excutiare rotis.

- Verba vadum tentent abiegnis scripta tabellis.
 Accipiat missas apta ministra notas. 470
- Inspice: quodque leges, ex ipsis collige verbis,
 Fingat; an ex animo sollicitusque roget.
- Postque breuem rescribe moram. mora semper amantes
 Incitat, exiguum si modo tempus habet.
- Sed neque te facilem iuueni promitte roganti: 475
 Nec tamen eduro, quod petit, ore nega.
- Fac timeat speretque simul: quotiesque remittes,
 Spesque magis veniat certa, minorque metus.
- Manda, sed e medio, consuetaque verba, puellae,
 Scribite. sermonis publica forma placet. 480
- Ah! quoties dubius scriptis exarsit amator;
 Et nocuit formae barbara lingua bonae!
- Sed quoniam, quamuis vittae careatis honore,
 Est vobis vestros fallere cura viros;
- Ancillae puerinae manus ferat apta tabellas: 485
 Pignora nec iuueni credite vestra nouo.
- Vidi ego pallentes isto terrore puellas
 Seruitium miseris tempus in omne pati.
- Perfidus ille quidem, qui talia munera seruat:
 Sed tamen Actnaei fulminis instar habet. 490
- Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem:
 Armaque in armatos sumere iura sinunt.
- Ducere consuescat multas manus vna figuras.
 Ah! pereant, per quos ista monenda mihi!
- Nec nisi deletis tutum rescribere ceris: 495
 Ne teneat geminas vna tabella manus.
- Femina dicatur scribenti semper amator;
 Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.
- Sed libet a paruis animum ad maiora referre,
 Plenaque curuato pandere vela sinu. 500
- Pertinet ad faciem rabidos compescere mores.
 Candida pax homines, trux decet ira feras.

- Ora tument ira; nigrescunt sanguine venae;
 Lumina Gorgoneo saevius igne micant.
- I procul hinc, dixit, non es mihi, tibia, tanti; 505
 Vt vidit vultus Pallas in amne suos.
- Vos quoque si media speculum spectetis in ira;
 Cognoscat faciem vix satis vlla suam.
- Nec minus in vultu damnosa superbia vestro:
 Comibus est oculis alliciendus amor. 510
- Odimus immodicos, expertae credite! fastus.
 Saepe tacens odii semina vultus habet.
- Spectantem specta: ridenti mollia ride.
 Innuet; acceptas tu quoque redde notas.
- Sic vbi prolusit, rudibus puer ille relictis 515
 Spicula de pharetra promit acuta sua.
- Odimus et moestas. Tecmessam diligit Ajax:
 Nos, hilarem populum, femina laeta capit.
- Nunquam ego te, Andromache, nec te, Tecmessa, rogarem,
 Vt mea de vobis altera amica foret. 520
- Credere vix videor, cum cogar credere partu,
 Vos ego cum vestris concubuisse viris.
- Scilicet Aiaci mulier moestissima dixit,
 Lux mea; quaeque solent verba iuvare viros;
- Quid vetat a magnis ad res exempla minores 525
 Sumere, nec nomen pertinuisse ducis?
- Dux bonus huic centum commisit vite regendos:
 Huic equites; illi signa tuenda dedit.
- Vos quoque, de nobis quem quisque sit aptus ad vsum,
 Inspicite: et certo ponite quemque loco. 530
- Munera det dines: ius qui profitebitur, adsit:
 Facundus causam saepe clientis agat.
- Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum.
 Hic chorus ante alios aptus amare sumus.
- Nos facimus placitae late praeconia formae. 535
 Nomen habet Nemesis: Cynthia nomen habet.

Vesper et Eoae nouere Lycorida terrae:
 Et multi, quae sit nostra Coriinna, rogant.
 Adde, quod insidiae sacris a vatibus absunt:
 Et facit ad mores ars quoque nostra suos. 540
 Nec nos ambitio, nec amor nos tangit habendi:
 Contempto colitur lectus et umbra foro.
 Sed facile haeremus, validoque perurimur aestu;
 Et nimium certa scimus amare fide.
 Scilicet ingenium placida mollimur ab arte: 545
 Et studio mores conuenienter eunt.
 Vatibus Aoniis faciles estote, puellae.
 Numen inest illis; Piëridesque fauent.
 Est Deus in nobis; et sunt commercia caeli.
 Sedibus aetheriis spiritus ille venit. 550
 A doctis pretium scelus est sperare poëtis.
 Me miserum! scelus hoc nulla puella timet.
 Dissimulate tamen; nec prima fronte rapaces
 Este. nouus viso casse resistet amans.
 Sed neque vector equum, qui nuper sensit habenas, 555
 Comparibus frenis, artificemque regat.
 Nec stabiles anuis animos, viridemque iuuentam
 Vt capias, idem limes agendus erit.
 Hic rudis, et castris nunc primum notus Amoris,
 Qui tetigit thalamos praeda nouella tuos; 560
 Te solam norit; tibi semper inhaereat vni.
 Cingenda est altis sepibus ista seges:
 Effuge riualem: vinces, dum sola tenebis.
 Non bene cum sociis regna Venusque manent.
 Ille vetus miles sensim et sapienter amabit: 565
 Multaque tironi non patienda feret.
 Nec franget postes, nec saeuis ignibus vret;
 Nec dominae teneras appetet vngue genas.
 Nec scindet tunicasue suas tunicasue puellae:
 Nec raptus flendi caussa capillus erit. 570

- Ista decent pueros, aetate et amore calentes:
 Hic fera composita vùlnera mente feret.
 Ignibus hic lentis vretur, vt humida taeda;
 Vt modo montanis silua recisa iugis.
 Certior hic amor est: brevis et fecundior ille. 575
 Quae fugiunt, celeri carpite poma manu.
 Omnia tradantur. portas reserauimus hosti;
 Et sit in infida proditione fides.
 Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem.
 Miscenda est laetis rara repulsa iocis. 580
 Ante fores iaceat: Crudelis ianua, clamet:
 Multaque submissee, multa minanter agat.
 Dulcia non ferimus: succo renouemur amaro.
 Saepe perit ventis obruta cymba suis.
 Hoc est, vxores quod non patiatu'r amari: 585
 Conueniant illas, cum voluere, viri.
 Obde forem; et duro dicat tibi ianitor ore,
 Non potes. exclusum te quoque tanget amor.
 Ponite iam gladios hebetes; pugnetur acutis.
 Nec dubito, telis quin petar ipse meis. 590
 Dura cadit in laqueos captus quoque nuper amator;
 Solum se thalamos speret habere tuos.
 Post modo riualem, partitaeque foedera lecti
 Sentiat. has artes tolle; senescet amor.
 Tum bene fortis equus reserato carcere currit, 595
 Cum, quos praetereat, quosque sequatur, habet.
 Quamlibet extinctos iniuria suscitât ignes.
 En! ego, confiteor, non nisi laesus amo.
 Caussa tamen nimium non sit manifesta doloris:
 Pluraque sollicitus, quam sciat, esse putet. 600
 Incitet et ficti tristis custodia serui,
 Et nimium duri cura molesta viri.
 Quae venit ex tuto, minus est accepta voluptas.
 Vt sis liberior Thaïde; finge metus.

- Cum melius foribus possis, admitte fenestra:
Inque tuo vultu signa timentis habe. 605
- Callida prosiliat, dicatque ancilla, Perimus:
Tu iuuenem trepidum quolibet abde loco.
Admiscenda tamen Venus est segura timori;
Ne tanti noctes non putet esse tuas. 610
- Qua vafer eludi possit ratione maritus,
Quaque vigil custos, praeteriturus eram.
Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptae.
Hoc decet: hoc leges iusque pudorque iubent.
Te quoque seruari, modo quam vindicta redemit,
Quis ferat? vt fallas, ad mea sacra veni. 615
- Tot licet obseruent, adsit modo certa voluntas,
Quot fuerant Argo lumina; verba dabis.
Scilicet obstabit custos, ne scribere possis,
Sumendae detur cum tibi tempus aquae? 620
- Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
Quas tegat in tepido fascia lata sinu?
Cum possit sura chartas celare ligatas;
Et vincto blandas sub pede ferre notas?
- Cauerit haec custos: pro charta conscia tergum 625
Praebeat; inque suo corpore verba ferat.
Tuta quoque est, fallitque oculos e lacte recenti
Littera: carbonis puluere tange; leges.
Fallet et humiduli quae fiet acumine lini,
Et feret occultas pura tabella notas. 630
- Adfuit Acrisio seruandae cura puellae:
Hunc tamen illa suo crimine fecit auum.
Quid faciat custos, cum sint tot in Vrbe theatra?
Cum spectet iunctos illa libenter equos?
- Cum sedeat Phariae sistris operata iuuencae; 635
Quoque sui comites ire veitentur, eat?
Cum fuget e templis oculos Bona Diua virorum,
Praeterquam si quos illa venire iubet:

- Cum, custode foris tunicas seruante puellae,
 Celent furtiuos balnea tuta viros: 640
- Cum, quoties opus est, fallax aegrotet amica;
 Et cedat lecto quamlibet aegra suo:
 Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clauis,
 Quasque petas, non det ianua sola, vias.
 Fallitur et multo custodis cura Lyaeo: 645
 Illa vel Hispano lecta sit vna iugo.
 Sunt quoque quae faciant altos medicamina somnos,
 Victaque Lethaea lumina nocte premant.
 Nec male deliciis odiosum conscia tardis
 Detinet; et longa iungitur ipsa mora. 650
 Quid iuuat ambages praeceptaque parua monere;
 Cum minimo custos munere possit emi?
 Munera, crede mihi, capiunt hominesque Deosque:
 Placatur donis Iupiter ipse datis.
 Quid sapiens faciat? stultus quoque munere gaudet. 655
 Ipse vir, accepto munere, mutus erit.
 Sed semel est custos longum redimendus in annum:
 Saepe dabit, dederit quas semel, ille manus.
 Questus eram, memini, metuendos esse sodales:
 Non tangit solos ista querela viros. 660
 Credula si fueris, aliae tua gaudia carpent;
 Et lepus hic aliis exagitandus erit.
 Haec quoque, quae praebet lectum studiosa locumque;
 Crede mihi, mecum non semel illa fuit.
 Nec nimium vobis formosa ancilla ministret: 665
 Saepe vicem dominae praestitit illa mihi.
 Quo feror iusanus? quid aperto pectore in hostem
 Nitor; et indicio prodor ab ipse meo?
 Non anis aucupibus monstrat, qua parte petatur:
 Non docet infestos currere cerua canes. 670
 Viderit vtilitas: praecepta fideliter edam.
 Lemniasi gladios in mea fata dabo.

Efficite, et facile est, vt nos credamus amari:

Prona venit cupidis in sua vota fides.

Spectet amabilius iuuenem; suspiret ab imo

675

Femina; tam sero cur veniatque roget.

Accedant lacrimae, dolor et de pellice fictus;

Et laniet digitis illius ora suis.

Iamdudum persuasus erit; miserebitur vltro:

Et dicet, Cura carpitur ista mei.

680

Praecipue, si cultus erit, speculoque placebit,

Posse suo tangi credet amore Deas.

Sed te, quaecunque es, moderate iniuria turbet;

Neu sis audita pellice mentis inops.

Nec cito credideris, quantum cito credere laedat,

685

Exemplum vobis non leue Procris erit.

Est prope purpureos colles florentis Hymetti

Fons sacer, et viridi cespite mollis humus.

Silua nemus non alta facit: tegit arbutus herbam:

Ros maris, et lauri, nigraque myrtus olent.

690

Nec densae foliis buxi, fragilesque myricae,

Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.

Lenibus impulsae Zephyris auraque salubri

Tot generum frondes, herbaque summa, tremunt.

Grata quies Cephalo. famulis canibusque relictis

695

Lassus in hac iuuenis saepe resedit humo.

Quoque meos releues aestus, cantare solebat,

Accipienda sinu, mobilis Aura, veni.

Coniugis ad timidas aliquis male sedulus aures

Auditos memori detulit ore sonos.

700

Procris vt accepit nomen, quasi pellicis, Aurae;

Excidit: et subito muta dolore fuit.

Palluit, vt serae, lectis de vite racemis,

Pallescunt frondes, quas noua laesit hiems.

Quaeque suos curuant matura cydonia ramos;

705

Cornaque adhuc nostris non satis apta cibus.

Ut rediit animus, tenues a pectore vestes
 Rumpit, et indignas sauciat vngue genas.
 Nec mora; per medias passis furibunda capillis
 Euolat, vt thyrso concita Baccha, vias. 710
 Vt prope peruentum; comites in valle relinquit.
 Ipsa nemus tacito clam pede fortis inuit.
 Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
 Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
 Iam iam venturam, quaecunque erat Aura, putabas 715
 Scilicet, atque oculis probra videnda tuis.
 Nunc venisse piget; neque enim deprendere velles:
 Nunc iuuat, incertus pectora versat amor.
 Credere quae iubeant, locus est, et nomen, et index;
 Et quia amans semper, quod timet, esse putat. 720
 Vidit vt oppressam, vestigia corporis, herbam;
 Pulsantur trepidi corde micante sinus.
 Iamque dies medius tenues contraxerat umbras;
 Inque pari spatio vesper et ortus erant.
 Ecce! redit Cephalus siluis, Cyllenia proles, 725
 Oraque fontana feruida spargit aqua.
 Anxia, Procri, lates. solitas iacet ille per herbas:
 Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
 Vt patuit miserae incundus nominis error;
 Et mens, et rediit verus in ora color. 730
 Surgit; et appositas agitato corpore frondes
 Mouit, in amplexus vxor itura viri.
 Ille feram sonuisse ratus, iuueniliter arcum
 Corripit: in dextra tela fuere manu.
 Quid facis, infelix? non est fera: supprime tela. 735
 Me miserum! iaculo fixa puella tuo est.
 Hei mihi! conclamat, fixisti pectus amicum.
 Hic locus a Cephalo vulnera semper habet.
 Ante diem morior, sed nulla pellice laesa:
 Hoc faciet positae te mihi, terra, leuem. 740

Nomine suspectas iam spiritus exit in auras:

Labor iō! cara lumina conde manu.

Ille sinu dominae morientia corpora moesto

Sustinet; et lacrimis vulnera saeva lauat.

Exit, et, incauto paullatim pectore lapsus,

745

Excipitur miseri spiritus ore viri.

Sed repetamus iter. nudis mihi rebus agendum est,

Vt tangat portus fessa carina suos.

Scilicet expectes, dum te in conuiuia ducam,

Et quaeras monitus hac quoque parte meos?

750

Se a veni; positaque decens incede lucerna.

Grata mora est Veneri: maxima lena mora est,

Etsi turpis eris, formosa videbere potis:

Et latebras vitiiis nox dabit ipsa tuis.

Carpe cibos digitis; est quiddam gestus edendi:

755

Ora nec immunda tota perunge manu.

Nec domi praesume dapes: et desine, citra

Quam capies paullo, quam potes esse, minus.

Priamides, Helenen auide si spectet edentem,

Oderit; et dicat, Stulta rapina mea est.

760

Aptius est, deceatque magis potare puellas.

Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.

Hoc quoque, qua patiens caput est, animusque pedesque

Constant: nec, quae sint singula, bina vide.

Turpe iacens mulier, multo madefacta Lyaeo:

765

Digna est concubitus quoslibet illa pati.

Nec somnis posita tutum succumbere mensa;

Per somnos fieri multa pudenda solent.

Vtteriora pudet docuisse: sed alma Dione,

Praecipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus. 770

Nota sibi sint quaeque: modos a corpore certos

Sumite. non omnes una figura decet.

Quae facie praesignis eris, resupina iaceto:

Spectentur tergo, quis sua terga placent.

- Milanion humeris Atalantes crura ferebat: 775
 Si bona sunt, hoc sunt accipienda modo.
 Parua vehatur equo: quod erat longissima, nunquam
 Thebaïs Hectoreo nupta resedit equo.
 Strata premat genibus, paullum ceruice reflexa,
 Femina, per longum conspicienda latus. 780
 Cui femur est iuuenile, carent cui pectora menda,
 Stet vir, in obliquo fusa sit ipsa toro.
 Nec tibi turpe puta crinem, vt Phylleïa mater,
 Soluere: et effusis colla reflecte comis.
 Tu quoque, cui rugis vterum Lucina notauit, 785
 Vt celer auersis vtere Parthus equis.
 Mille modi Veneris. simplex minimique laboris,
 Cum iacet in dextrum semisupina latus.
 Sed neque Phoebei tripodes, nec corniger Ammon,
 Vera magis vobis, quam mea Musa, canent. 790
 Si qua fides arti, quam longo fecimus vsu;
 Credite: praestabunt carmina nostra fidem.
 Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
 Femina; et ex aequo res inuet illa duos.
 Nec blandae voces, iucundaque murmura cessent: 795
 Nec taceant mediis improba verba iocis.
 Tu quoque, cui Veneris sensum Natura negauit,
 Dulcia mendaci gaudia finge sono.
 Infelix, cui torpet hebes locus ille, puella es;
 Quo pariter debent femina virque frui. 800
 Tantum, cum finges, ne sis manifesta cauto:
 Effice per motum luminaque ipsa fidem.
 Quod inuet, et voces et anhelitus arguat oris.
 Ah pudet! arcanas pars habet ista notas.
 Gaudia post Veneris quae poscet munus amantem, 805
 Ipsa suas nolet pondus habere preces.
 Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.
 Aptius in vestro corpore multa latent.
 Lusum habet finem: cygnis descendere tempus,
 Duxerunt collo qui iuga nostra suo. 810
 Vt quondam iuuenes, ita nunc, mea turba, puellae
 Inscribant spoliis, Naso magister erat.

P. OVIDII NASONIS
REMEDIORVM AMORIS

LIBER VNVS

MEDICAMINVM FACIEI

ET

HALIEVTICI

F R A G M E N T A

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF MEDICINE

PHYSICIAN

CLINICAL PROFESSOR

P. OVIDII NASONIS
REMEDIORVM AMORIS
LIBER VNVS

Legerat huius Amor titulum nomenque libelli:
Bella mihi, video, bella parantur, ait.
Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido;
Tradita qui toties, te duce, signa tali.
Non ego Tydides, a quo tua saucia mater 5
In liquidum rediit aethera Martis equis.
Saepe tepent alii iuvenes: ego semper amaui.
Et si, quid faciam nunc quoque, quaeris; amo.
Quin etiam docui, qua possis arte parari:
Et quod nunc ratio est, impetus ante fuit. 10
Nec te, blande puer, nec nostras prodiuus artes:
Nec noua praeteritum Musa retexit opus.
Si quis amat, quod amare iuuat, feliciter ardens
Gaudcat, et vento nauiget illo suo.
At, si quis male fert indignae regna puellae, 15
Ne percat, nostrae sentiat artis opem.
Cur aliquis collum laqueo nodatus ab arto,
E trabe sublimi triste pendit onus?
Cur aliquis rigido fodit sua viscera ferro?
Inuidiam caedis, pacis amator, habes. 20
Qui, nisi dèsicrit, misero periturus amore est;
Desinat: et nulli funeris auctor eris.
Et puer es; nec te quicquam, nisi ludere, oportet.
Lude: decent annos mollia regna tuos.

Nam poteras vti nudis ad bella sagittis:	25
Sed tua letifero sanguine tela carent.	
Vitricus et gladiis et acuta dimicet hasta:	
Et victor multa caede cruentus eat.	
Tu cole maternas, tuto quibus vtimur, artes:	
Et quarum vitio nulla fit orba parens.	30
Effice nocturna frangatur ianua rixa;	
Et tegat ornatas multa corona fores.	
Fac coëant furtim iuuenes, timidæque puellae:	
Verbaque dent cauto qualibet arte viro.	
Et modo blanditias, rigido modo iurgia posti	35
Dicat, et exclusus flebile cantet amans.	
His lacrimis contentus eris sine crimine mortis.	
Non tua fax audios digna subire rogos,	
Haec ego. mouit Amor gemmatas aureus alas;	
Et mihi, Propositum perfice, dixit, opus.	40
Ad mea, decepti Iuuenes, praecepta venite,	
Quos suus ex omni parte fefellit amor.	
Discite sanari, per quem didicistis amare:	
Vna manus vobis vulnus opemque feret.	
Terra saltares herbas, eademque nocentes,	45
Nutrit; et vrticae proxima saepe rosa est.	
Vulnus in Herculeo quae quondam fecerat hoste,	
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.	
Sed quaecunque viris, vobis quoque dicta, puellae,	
Credite. diuersis partibus arma damus.	50
E quibus ad vestros si quid non pertinet vsus;	
Attamen exemplo multa docere potest.	
Vtile propositum, saeuas extinguere flammæ;	
Nec seruum vitii pectus habere sui.	
Vixisset Phyllis, si me foret vsa magistro;	55
Et per quod nouies, saepius isset iter.	
Nec moriens Dido summa vidisset ab arce	
Dardanidas vento vela dedisse rates.	

- Nec dolor armasset contra sua viscera matrem;
 Quae socii damno sanguinis vltia virum est. 60
- Arte mea Tereus, quamuis Philomela placeret,
 Per facinus fieri non meruisset auis.
- Da mihi Pasiphaën; iam tauri ponet amorem:
 Da Phaedram; Phaedrae turpis abibit amor.
- Redde Parin nobis; Helenen Menelaus habebit: 65
 Nec manibus Dâuais Pergama victa cadent.
- Impia si nostros legisset Scylla libellos;
 Haesisset capiti purpura, Nise, tuo.
- Me duce damnosas, homines, compescite curas:
 Rectaque cum sociis, me duce, nauis eat. 70
- Naso legendus erat, tunc cum didicistis amare;
 Idem nunc vobis Naso legendus erit.
- Publicus assertor dominis oppressa leuabo
 Pectora: vindictae quisque fauete suae.
- Te precor, o vates, adsit tua laurèa nobis, 75
 Carminis et medicae, Phoebe, repertor opis.
- Tu pariter vati, pariter succurre medenti:
 Vtque tutelae subdita cura tuae.
- Dum licet, et modici tangunt praecordia motus:
 Si piget, in primo limine siste pedem. 80
- Opprime, dum noua sunt, subiti mala semina morbi;
 Et tuus incipiens ire resistat equus.
- Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vvas:
 Et validas segetes, quod fuit herba, facit.
- Quae praebet latas arbor spatiantibus vmbas, 85
 Quo posita est primum tempore, virga fuit.
- Tum poterat manibus summa tellure renelli;
 Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
- Quale sit id, quod amas, celeri circumspecte mente:
 Et tua laesuro subtrahere colla ingo. 90
- Principiis obsta. sero medicina paratur,
 Cum mala per longas conualuere moras.

Sed propera: nec te venturas differ in horas.

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Verba dat omnis amor, reperitque alimenta morando. 95

Optima vindictae proxima quaeque dies.

Flumina pauca vides de magnis fontibus orta:

Plurima collectis multiplicantur aquis.

Si cito sensisses, quantum peccare parares,

Non tegeres vultus cortice, Myrrha, tuos. 100

Vidi ego, quod primo fuerat sanabile, vulnus

Dilatatum longae damna tulisse morae.

Sed, quia delectat Veneris decerpere flores,

Dicimus assidue, Cras quoque fiet idem.

Interea tacitae serpuit in viscera flammae; 105

Et mala radices altius arbor agit.

Si tamen auxilii perierunt tempora primi,

Et vetus in capto pectore sedit amor;

Maius opus superest: sed non, quia serior aegro

Aducor, ille mihi destituendus erit. 110

Quam laesus fuerat partem Pacantius heros,

Certa debuerat praescuisse manu.

Post tamen hic multos sanatus creditur annos

Supremam bellis imposuisse manum.

Qui modo nascentes properabam pellere morbos, 115

Admoneo tardam nunc tibi lentus opem.

Aut noua, si possis, sedare incendia tentes:

Aut ubi per vires procubuere suas.

Cum furor in cursu est, currenti cede furori,

Difficiles aditus impetus omnis habet. 120

Stultus, ab obliquo qui cum descendere possit,

Pugnat in aduersas ire natator aquas.

Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,

Respuit, atque odio verba monentis habet.

Aggrediar melius tunc, cum sua vulnere tangi 125

Iam sinet, et veris vocibus aptus erit.

Quis

- Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
 Flere vetet? non hoc illa monenda loco.
- Cum dederit lacrimas, animumque expleuerit aegrum;
 Ille dolor verbis emoderandus erit. 130
- Temporis ars medicina fere est. data tempore prosunt,
 Et data non apto tempore vina nocent.
- Quin etiam accendas vitia, irritesque vetando;
 Temporibus si non aggrediare suis.
- Ergo, vbi visus eris nostrae medicabilis arti, 135
 Fac monitis fugias otia prima meis.
- Haec, vt ames, faciunt: haec, vt secere, tuentur:
 Haec sunt incundi caussa cibusque mali.
- Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
 Contentaeque iacent, et sine luce, faces, 140
- Quam platanus vino gaudet, quam populus vnda,
 Et quam limosa canna palustris humo;
 Tam Venus otia amat. qui finem quaeris amoris,
 Cedit amor rebus, res age: tutus eris.
- Langnor, et immodici sub nullo vindice somni, 145
 Alcaque, et multo tempora quassa mero,
 Eripiunt omnes animis sine vulnere neruos.
 Adfluit incautis insidiosus Amor.
- Desidiam puer ille sequi solet: odit agentes.
 Da vacuae menti, quo teneatur, opus. 150
- Sunt fora, sunt leges, sunt, quos tuearis, amici:
 Vade per vrbanae candida castra togae.
 Vel tu sanguinei iuuenilia munera Martis
 Suscipe: deliciae iam tibi terga dabunt.
- Ecce! fugax Parthus, magni noua caussa triumphi, 155
 Iam videt in campis Caesaris arma suis.
- Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas:
 Et refer ad patrios bina tropaea Deos.
- Vt semel Aetola Venus est a cuspide laesa:
 Mandat amatōri bella gerenda suo. 160

Quaeritis,

- Quaeritis, Aegisthus quare sit factus adulter?
 In promptu causa est: desidiosus erat.
 Pugnant alii tardis apud Ilion armis:
 Transtulerat vires Graecia tota suas.
 Sine operam bellis vellet dare, nulla gerebat; 165
 Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
 Quod potuit, fecit; ne nil ageretur, amavit.
 Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
 Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi:
 Quaelibet huic curae cedere cura potest. 170
 Colla iube domitos oneri supponere tauros;
 Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
 Obrue versata Cerealia semina terra,
 Quae tibi cum multo foenore reddat ager.
 Adspice curuatos pomorum pondere ramos; 175
 Ut sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
 Adspice incundo labentes murmure riuos:
 Adspice tondentes fertile gramen oues.
 Ecce! petunt rupes, praeruptaque saxa, capellae.
 Iam referent hoedis vbera plena suis. 180
 Pastor inaequali modulatur arundine carmen:
 Nec desunt comites, sedula turba, canes.
 Parte sonant alia silvae mugitibus altae;
 Et queritur vitulum mater abesse suum.
 Quid? cum suppositas fugiunt examina taxos, 185
 Ut releuent demati vimina torta faui?
 Poma dat autumnus; formosa est messibus aestas:
 Ver praebet flores: igne leuatur hiems.
 Temporibus certis maturam rusticus vnam
 Deligit; et nudo sub pede musta fluunt: 190
 Temporibus certis desectas alligat herbas;
 Et tonsam raro pectine verrit lunum.
 Ipse potes riguis plantam deponere in hortis:
 Ipse potes riuos ducere lenis aquae.

- Venerit insitio; fac ramum ramus adoptet: 195
 Stetque peregrinis arbor operta comis.
 Cum semel haec animum coepit mulcere voluptas,
 Debilibus pennis irritus exit Amor.
 Vel tu venandi studium cole: saepe recessit
 Turpiter a Phoebi victa sorore Venus. 200
 Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci:
 Nunc tua frondosis retia tende iugis.
 Aut pauidos terre varia formidine ceruos:
 Aut cadat aduersa cuspide fossus aper.
 Nocte fatigatum somnus, non cura puellae, 205
 Excipit; et pingui membra quiete leuat.
 Lenius est studium, studium tamen, alite capta.
 Aut lino, aut calamis praemia parua sequi.
 Vel, quae piscis edax auido male deuoret ore,
 Abdere supremis aera recurua cibus. 210
 Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
 Ipse tibi furtim decipiendus eris.
 Tu tantum i, quamuis firmis retinebere vinclis,
 I procul, et longas carpere perge vias.
 Flebis, vt occurret desertae nomen amicae: 215
 Stabit et in media pes tibi saepe via.
 Sed quanto minus ire volcs, magis ire memento:
 Perfer: et inuitos currere coge pedes.
 Nec pluuias vites: nec te peregrina moerentur
 Sabbata; nec damnis Allia nota suis. 220
 Nec quot transieris, sed quot tibi, quaere, supersint
 Millia: nec, maneat vt prope, finge moras.
 Tempora nec numera: nec crebro respice Romam.
 Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.
 Dura aliquis praecepta vocet mea; dura fatemur 225
 Esse: sed, vt valeas, multa dolenda feres.
 Saepe bibi succos, quamuis inuitus, amarus
 Aeger; et oranti mensa negata mihi.

Vt corpus redimas, ferrum patieris et ignes;
 Arida nec siticus ora leuabis aqua; 230
 Vt valeas animo, quidquam tolerare negabis?
 At pretium pars haec corpore maius habet.
 Sed tamen est artis strictissima ianua nostrae,
 Et labor est vnus tempera prima pati.
 Adspicis, vt prensos vrant iuga prima iuuenos? 235
 Vt noua velocem cingula laedat equum?
 Forsitan a Laribus patriis exire pigebit.
 Sed tamen exhibis: deinde redire voles.
 Nec te Lar patrius, sed amor renocabit amicae,
 Praetendens culpae splendida verba suae. 240
 Cum semel exieris, centum solatia curae
 Et rus, et comites, et via longa dabunt.
 Nec satis esse puta discedere: lentus abesto;
 Dum perdat vires, sitque sine igne, cinis.
 Si nisi firmata properabis mente reuerti, 245
 Inferet arma tibi saeuia rebellis Amor.
 Quid? quod, vt abfueris, auidus sitiensque redibis;
 Et spatium damno cesserit omne tuo?
 Viderit, Haemoniac si quis mala pabula terrae,
 Et magicas artes posse iuuare putat. 250
 Ista veneficii vetus est via. noster Apollo
 Innocuam sacro carmine moustrat opem.
 Me duce non tumulo prodire iubebitur umbra:
 Non anus infami carmine rumpet humum.
 Non seges ex aliis alios transibit in agros: 255
 Nec subito Phoebi pallidus orbis erit.
 Vt solet, acquoreas ibit Tiberinus in vndas:
 Vt solet, in niueis Luna vehetur equis.
 Nulla recantatas deponent pectora curas;
 Nec fugiet viuo sulfure victus amor. 260
 Quid te Phasiacae inuenerunt gramina terrae,
 Cum cuperes patria, Colchi, manere domo?

Quid

- Quid tibi profuerunt, Circe, Perseïdes herbae,
 Cum sua Neritias abstulit aura rates?
- Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret: 265
 Ille dedit certae linthea plena fugae.
- Omnia fecisti, ne te ferus vreret ignis:
 Longus at inuito pectore sedit amor.
- Vertere quae poteras homines in mille figuras:
 Non poteras animi vertere iura tui. 270
- Diceris his etiam, cum iam discedere vellet,
 Dulichium verbis detinuisse ducem:
- Non ego, quod primo, memini, sperare solebam,
 Iam precor, vt coniux tu meus esse velis.
- Et tamen, vt coniux essem tua, digna videbar: 275
 Quod Dea, quod magni filia Solis eram.
- Ne properes oro: spatium pro munere posco.
 Quid minus optari per mea vota potest?
- Et freta mota vides; et debes illa timere.
 Vtilior velis postmodo ventus erit. 280
- Quae tibi caussa fugae? non hic noua Troia resurgit:
 Non alius socios Rhesus ad arma vocat.
- Hic amor, hic pax est; in qua male vulneror vna:
 Totaque sub regno terra futura tuo est.
- Illa loquebatur: nauem soluebat Ulixes: 285
 Irrita cum velis verba tulere Noti.
- Ardet, et assuetas Circe decurrit ad artes:
 Nec tamen est illis attenuatus amor.
- Ergo age, quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
 Deme veneficiis carminibusque fidem. 290
- Si te caussa potens domina retinebit in Vrbe;
 Accipe, consilium quod sit in Vrbe meum.
- Optimus ille fuit vindex, lacerantia pectus
 Vincula qui rupit, dedoluitque semel.
- Si cui tantum animi est, illum mirabor et ipse: 295
 Et dicam, Monitis non eget iste meis.

Tu mihi, qui, quod amas, aegre dediscis amare;
 Nec potes, et velles posse; docendus eris.
 Saepe refer tecum sceleratae facta puellae;
 Et pone ante oculos omnia damna tuos. 300
 Illud et illud habet: nec ea contenta rapina
 Sub titulum nostros misit auara lares.
 Sic mihi iuravit: sic me iurata fefellit.
 Ante suam quoties passa iacere forem!
 Diligit ipsa alios: a me fastidit amari. 305
 Institor heu! noctes, quas mihi non dat, habet!
 Haec tibi per totos inacescant omnia sensus:
 Haec refer: hinc odii semina quaere tui.
 Atque utinam possis etiam facundus in illis
 Esse! dole tantum; sponte disertus eris. 310
 Haeserat in quadam nuper mea cura puella:
 Conueniens animo non erat illa meo.
 Curabar propriis aeger Podalirius herbis:
 Et, fateor, medicus turpiter aeger eram.
 Profuit assidue vitiis insistere amicae. 315
 Idque mihi factum saepe salubre fuit.
 Quam mala sunt nostrae, dicebam, crura puellae!
 Nec tamen, ut vere confiteamur, erant.
 Brachia quam non sunt nostrae formosa puellae!
 Et tamen, ut vere confiteamur, erant. 320
 Quam brevis est! nec erat, quam uultum poscit amantem!
 Hinc odio venit maxima caussa meo.
 Et mala sunt vicina bonis. errore sub illo
 Pro vitio virtus crimina saepe tulit.
 Quam potes, in peius dotes reflecte puellae: 325
 Indiciumque breui limite falle tuum.
 Turgida, si plena est; si fusca est, nigra vocetur.
 In gracili macies crimen habere potest.
 Et poterit dici petulans, quae rustica non est:
 Et poterit dici rustica, si qua proba est. 330

- Quin etiam, quacunq̄ caret tua femina dote,
 Hanc moueat, blandis vsq̄ precare sonis.
 Exige quod cantet, si qua est sine voce puella:
 Fac saltet, nescit si qua mouere manum.
- Barbara sermone est; fac tecum multa loquatur. 335
 Non didicit chordas tangere; posce lyram.
 Durius incedit; face inambulet. omne papillae
 Pectus habent tumidae; fascia nulla tegat.
 Si male dentata est; narra, quod rideat, illi.
 Mollibus est oculis, quod fleat illa, refer. 340
 Proderit et subito, cum se non finxerit vlli,
 Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
- Auferimur cultu: gemmis auroque teguntur
 Omnia. pars minima est ipsa puella sui.
 Saepe, vbi sit, quod ames, inter tam multa requiras. 345
 Decipit hac oculos aegide dines Amor.
- Improuisus ades, deprendes tutus inermem:
 Infelix vitiis excidet illa suis.
- Nec tamen huic nimium praeepto credere tutum est:
 Fallit enim multos forma sine arte decens. 350
 Tum quoque, cum positis sua collinet ora venenis,
 Ad dominae vultus, nec pudor obstat, eas.
- Pyxidas inuenies, et rerum mille colores;
 Et fluere in tepidos oesypa lapsa sinus.
- Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas: 355
 Non semel hinc stomacho nausea facta meo.
- Nunc tibi, quae medio Veneris praestentur in vsu,
 Eloquar. ex omni parte fugandus amor.
- Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
 Ingenio verbis concipe plura meis. 360
 Nuper enim nostros quidam carpsere libellos;
 Quorum censura Musa proterua mea est.
- Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe;
 Quod volet, impugnent vnus et alter opus.

- Ingenium magni detrectat Liur Homeri: 365
 Quisquis es, ex illo, Zoïle, nomen habes.
 Et tua sacrilegae laniantur carmina linguae,
 Pertulit huc victos quo duce Troia Deos.
 Summa petit liur: perflant altissima venti:
 Summa petunt dextra fulmina missa Iouis. 370
 At tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit,
 Si sapi, ad numeros exige quidque suos.
 Fortia Maeonio gaudent pede bella referri.
 Deliciis illic quis locus esse potest?
 Grande sonant Tragici; Tragicos decet ira cothurnos: 375
 Vsibus e mediis soccus habendus erit.
 Liber in aduersos hostes stringatur Iambus;
 Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
 Blanda pharetratos Elegeia cantet Amores:
 Et leuis arbitrio ludat amica suo. 380
 Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
 Cydippe non est oris, Homere, tui.
 Quis ferat Andromaches peragentem Thaidam partes?
 Peccat, in Andromache Thaidam si quis agat.
 Thais in Arte mea: lasciuia libera nostra est. 385
 Nil mihi cum vitta: Thais in Arte mea est.
 Si mea materiae respondet Musa iocosae,
 Vicinus, et falsi criminis acta rea est.
 Rumpere, Liur edax; iam magnum nomen habemus:
 Maius erit; tantum, quo pede coepit, eat. 390
 Sed nimium properas: viuam modo; plura dolebis:
 Et capiunt animi carmina multa mei.
 Nam iuuat, et studium fauae mihi crescit amore:
 Principio cliui noster anhelat equus.
 Tantum se nobis Elegi debere fatentur, 395
 Quantum Virgilio nobile debet opus.
 Hactenus Inuidiae respondimus. attrahe lora
 Fortius; et gyro curre, poeta, tuo.

Ergo vbi concubitus, et opus iuuenile petetur;
 Et prope promissae tempora noctis erunt; 400
 Gaudia ne dominae, pleno si pectore suues,
 Te capiant; incas quamlibet ante velim.
 Quamlibet inuenias, in qua tibi prima voluptas
 Desinat: a prima proxima segnis erit.
 Sustentata Venus gratissima. frigore soles, 405
 Sole iuuant umbrae: grata fit vnda siti.
 Et pudet, et dicam, Venerem quoque iunge figura,
 Qua minime iungi quamque decere putes.
 Nec labor efficere est. rarae sibi vera fatentur:
 Et nihil est, quod se dedecuisse putent. 410
 Tunc etiam iubeo totas aperire fenestras,
 Turpiaque admissis membra notare die.
 At, simul ad metas venit finita voluptas,
 Lassaque cum tota corpora mente iacent;
 Dum piget, et nullam malis tetigisse puellam, 415
 Tacturusque tibi non videare diu;
 Tunc animo signa, quodcumque in corpore mendae est:
 Luminaque in vitis illius vsque tene.
 Forsitan haec aliquis, nam sunt quoque, parua vocabit:
 Sed, quae non prosunt singula, multa iurant. 420
 Parua necat morsu spatiosum vipera taurum:
 A cane non magno saepe tenetur aper.
 Tu tantum numero pugna; praeceptaque in vnum
 Contrahe: de multis grandis aceruus erit.
 Sed quoniam mores totidem, totidemque figurae; 425
 Non sunt iudiciis omnia danda meis.
 Quo tua non possunt offendi pectora facto;
 Forsitan hoc alio iudice crimen erit.
 Ille quod obscaenas in aperto corpore partes
 Viderat; in cursu qui fait, haesit amor: 430
 Ille quod, a Veneris rebus surgente puella,
 Vidit in immundo signa pudenda toro.

Luditis o! si quos potuerunt ista monere.
 Adflarant tepidae pectora vestra faces.
 Attrahet ille puer contentos fortius arcus; 435
 Sancia maiorem turba petetis open.
 Quid? qui clam latuit reddente obscaena puella;
 Et vidit, quae mos ipse videre vetat?
 Dì melius, quam nos moneamus talia quemquam!
 Vt prosint, non sunt experienda tamen. 440
 Hortor et, vt pariter binas habeatis amicas,
 Fortior est, plures si quis habere potest.
 Secta bipartito cum mens discurrit vtroque;
 Alterius vires subtrahit alter amor.
 Grandia per multos tenuantur flumina riuos, 445
 Cassaque seducto stipite flamma perit.
 Non satis vna tenet ceratas anchora puppes:
 Non satis est liquidis vnicus hamus aquis.
 Qui sibi iam pridem solatia bina parant;
 Iam pridem summa victor in arce fuit. 450
 At tibi, qui dominae fueris male creditus vni,
 Nunc saltem nouus est inueniendus amor.
 Pasiphaës Minos in Procride prodidit ignes:
 Cessit ab Idaea coniuge victa prior.
 Amphilochi frater ne Phegida semper amaret, 455
 Callirhoë fecit parte recepta tori.
 Et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
 Si non Oebalia pellice laesa foret.
 Coniugis Odrysio placuisset forma tyranno:
 Sed melior clausae forma sororis erat. 460
 Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
 Successore nouo vincitur omnis amor.
 Fortius e multis mater desiderat vnum;
 Quam cui flens clamat, Tu mihi solus eras,
 Ac ne forte putes nona me tibi condere iura; 465
 Atque vtinam inuenti gloria nostra foret!

Vidit

Vidit id Atrides. quid enim non ille videret,
 Cuius in arbitrio Graecia tota fuit?
 Marte suo captam Chryseïda victor amabat:
 At senior stulte flebat vbique parens. 470
 Quid lacrimas, odiose senex? bene conuenit illis.
 Officio natam laedis, inepte, tuo.
 Quam postquam reddi Calchas, ope tutus Achillis,
 Iusserat, et patria est illâ recepta domo;
 Est, ait Atrides, illi quam proxima forma; 475
 Et, si prima sinat syllaba, nomen idem:
 Hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles:
 Sin minus; imperium sentiat ille meum.
 Quod si quis vestrum factum hoc incusat, Achiui;
 Est aliquid valida sceptrâ tenere manu. 480
 Nam, si rex ego sum, nec mecum dormiet illa,
 In mea Thersites regna, licebit, eat.
 Dixit; et hanc habuit solatia magna prioris:
 Et prior est cura cura sepulta noua.
 Ergo assume nonas, auctore Agamemnone, flammâs; 485
 Vt tuus in biuio distineatur amor.
 Quaeris, vbi inuenias? artes, i, perlege nostras,
 Plena puellarum iam tibi nauis eat.
 Quod si quid praecepta valent mea, si quid Apollo
 Vitale mortales perdocet ore meo; 490
 Quamuis infelix media torreberis Aetna;
 Frigidior glacie fac videre tuae.
 Et sanum simula; ne, si quid forte dolebis,
 Sentiat: et ride, cum tibi flendus eris.
 Non ego te iubeo medias abrumpere curas; 495
 Non sunt imperii tam fera iura mei.
 Quod non es, simula; positosque imitare furores:
 Sic facies vere, quod meditatus eris.
 Saepe ego ne biberem, volui dormire videri;
 Dum videor, somno lumina victa dedi. 500

Deceptum risi, qui se simulabat amare;
 In laqueos auceps decideratque suos.
 Intrat amor mentes vsu: dediscitur vsu.
 Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
 Dixcrit, vt venias pacta tibi nocte, venilo, 505
 Veneris, et fuerit iauua clausa; feras.
 Nec dic blanditias, nec fac conuicia posti,
 Nec latus in duro limine pone tuum.
 Postera lux aderit; careant tua verba querelis:
 Et nulla in vultu signa dolentis habe. 510
 Iam ponet fastus, cum te languere videbit:
 Hoc etiam nostra munus ab arte feres.
 Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi,
 Propositis frenis saepe repugnat equus.
 Vtilitas lateat; quod non profitebere, fiet. 515
 Quae nimis apparent retia, vitat auis.
 Ne sibi tam placeat, quo te contemnere possit;
 Sume animos: animis cedat vt illa tuis.
 Janua forte patet, quamuis renocabere, transi.
 Est data nox: dubita nocte venire data. 520
 Posse pati facile est; tibi ni sapientia desit,
 Promptius e facili gaudia ferre licet.
 Et quisquam praecepta potest mea dura vocare?
 En! etiam partes conciliantis ago.
 Nam, quoniam variant animi, variamus et artes. 525
 Mille mali species, mille salutis erunt.
 Corpora vix ferro quaedam sanantur acuto:
 Auxilium multis succus et herba fuit.
 Mollior es, nec abire potes, viactusque teneris;
 Et tua saeuus Amor sub pede colla premit; 530
 Desine luctari; referant tua carbasa venti:
 Quoque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
 Explenda est sitis ista, tibi, qua perditus ardes.
 Cedimus: e medio iam licet anne bibas.

Sed libe plus etiam, quam quod praecordia poscunt: 535
 Guttur fac pleno sumta redundet aqua.
 Perfrungere vsque tua, nullo prohibente, puella.
 Illa tibi noctes auferat, illa dies.
 Taedia quaere: malis faciunt et taedia finem,
 Iam quoque, cum credas posse carere, mane. 540
 Dum bene te cumules, et copia tollat amorem;
 E fastidita non iuuet isse domo.
 Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.
 Hunc tu si quaeres ponere; pone metum.
 Qui timet, ut sua sit, neu quis sibi detrahat illam; 545
 Ille Machaonia vix ope sanus erit.
 Plus amat e natis mater plerumque duobus,
 Pro cuius reditu, quod gerit arma, timet.
 Est prope Cellinam templum vevenerabile portam;
 Imposuit templo nomina celsus Eryx. 550
 Est illic Lethaeus Amor, qui pectora sanat;
 Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
 Illic et iuvenes votis obliuia poscunt:
 Et si qua est duro capta puella viro.
 Is mihi sic dixit: dubito, verusne Cupido, 555
 An somnus fuerit; sed puto somnus erat.
 O! qui sollicitos modo das, modo demis, amores;
 Adiice praeceptis hoc quoque, Naso, tuis.
 Ad mala quisque animum referat sua; ponet amorem;
 Omnibus illa Deus plusne minusne dedit. 560
 Qui Puteal Ianunque timet, celeresque Kalendas;
 Torqueat hunc aeris mutua synnna sui.
 Cui pater est durus, votis ut caetera cedant,
 Huic pater ante oculos durus habendus erit.
 Hic male dotata pauper cum coniuge viuit; 565
 Vxorem fato credat obesse suo.
 Est tibi rure bono generosae fertilis vuae
 Vinca; ne nascens vua sit vsta time.

- Ille habet in reditu nauim: mare semper iniquum
 Cogitet, et damno littora foeda suo. 570
- Filius hunc miles, te filia nubilis angant.
 Et quis non causas mille doloris habet?
 Vt possis odisse tuam, Pari, funera fratrum
 Debueras oculis substituuisse tuis.
- Plura loquebatur; placidum puerilis imago' 575
 Destituit somnum: si modo somnus erat.
 Quid faciam? media nauim Palinurus in vnda
 Deserit. ignotas cogor inire vias.
- Quisquis amas, loca sola nocent: loca sola caueto.
 Quo fugis? in populo tutior esse potes. 580
- Non tibi secretis, augent secreta furores,
 Est opus: auxilio turba futura tibi est.
 Tristis eris, si solus eris: dominaeque relictæ
 Ante oculos facies stabit, vt ipsa, tuos.
- Tristior idcirco nox est, quam tempora Phoebi: 585
 Quæ releuet luctus, turba sodalis abest.
 Nec fuge colloquium: nec sit tibi ianua clausa:
 Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
- Semper habe Pyladen, qui consoletur Oresten.
 Hic quoque amicitiae non leuis vsus erit. 590
- Quid nisi secretæ læserunt Phyllida siluæ?
 Certa necis caussa est: incommitata fuit.
- Ibat, vt Edono referens trieterica Baccho
 Ire solet fuis barbarâ turba comis.
- Et modo, qua poterat, longum spectabat in æquor: 595
 Nunc in arenosa lassa iacebat humo.
- Perfide Demophoon, surdas clamabat ad vndas:
 Ruptaque singultu verba dolentis erant.
- Limes erat tenuis longa subnubilus vmbra:
 Quo tulit illa suos ad mare saepe pedes. 600
- Nona terebatur miseræ via. Videris, inquit:
 Et spectat zonam pallida facta suam.

- Adspicit et ramos: dubitat, refugitque quod audet;
 Et timet: et digitos ad sua colla refert.
- Sithoni, tunc certe vellem non sola fuisses; 605
 Non fleres positis Phyllida, silua, comis.
 Phyllidis exemplo nimium secreta timete,
 Laese vir a domina, laesa puella viro.
 Praestiterat iuuenis, quidquid mea Musa iubebat;
 Inque suae portu paene salutis erat. 610
 Recidit, vt cupidos inter deuenit amantes:
 Et, quae condiderat, tela resumpsit Amor.
 Si quis amas, nec vis; facito contagia vites.
 Haec etiam pecori saepe nocere solent.
 Dum spectant oculi laesos, laeduntur et ipsi: 615
 Multaque corporibus transitione nocent.
 In loca nonnunquam siccis arentia glebis
 De prope currenti flumine manat aqua,
 Manat amor tectus, si non ab amante recedas;
 Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus. 620
 Alter item iam sanus erat; vicinia laesit.
 Occursum dominae non tulit ille suae.
 Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix;
 Successumque artes non habuere meae.
 Proximus a tectis ignis defenditur aegre; 625
 Vtile finitimis abstinnisse locis.
 Nec, quae ferre solet spatiantem porticus illam,
 Te ferat: officium neue colatur idem.
 Quid iuuat admonitu tepidam recalescere mentem?
 Alter, si possis, orbis habendus erit. 630
 Non facile esuriens posita retinebere mensa;
 Et multam saliens incitat vnda sitim.
 Non facile est visa taurum retinere iuuenca;
 Fortis equus visae semper adhinnit equae.
 Haec vbi praestiteris, vt tandem littora tangas, 635
 Non satis est ipsam deseruisse tibi.

Et soror, et mater valeant, et conscia nutritrix.
 Et quidquid dominae pars erit vlla tuae.
 Nec veniat seruus: nec flens ancillula fictum
 Suppliciter dominae nomine dicat, Aue. 640
 Nec, si scire voles, quid agat tamen illa, rogabis.
 Profer: erit lucro lingua retenta suo.
 Tu quoque, qui causam finiti reddis amoris,
 Deque tua domina multa querenda refers;
 Parce queri. melius sic vlciscere tacendo; 645
 Dum desiderijs effluat illa tuis,
 Et malim taceas, quam te desisse loquaris.
 Qui nimium multis, Non amo, dicit; amat.
 Sed meliore fide paullatim extinguitur ignis,
 Quam subito. lente desine; tutus eris. 650
 Flamme perpetuo torrens solet acrius ire.
 Sed tamen haec brevis est, illa pereunis aqua.
 Fallat, et in tenues euanidus exeat auras,
 Perque gradus molles emoriatur amor.
 Sed modo dlectam scelus est odisse puellam; 655
 Exitus ingenijs conuenit iste feris,
 Non curare sat est. odio qui finit amorem,
 Aut amat, aut aegre desinet esse miser.
 Turpe, vir et mulier, iuncti modo, protinus hostes;
 Non illas lites Appias ipsa probat. 660
 Saepe reas faciunt, et amant. vbi nulla similitas
 Incidit, admonitu liber aberrat amor.
 Forte aderam iuueni: dominam lectica tenebat;
 Horrebant sacuis omnia verba minis.
 Iamque vadaturus, Lectica prodeat: inquit, 665
 Proclerat: visa coniuge mutus erat.
 Et manus, et manibus duplices cecidere tabellae;
 Venit in amplexus: atque ita, Viucis, ait.
 [Tutius est, aptumque magis, discedere pace,
 Quam petere a thalamis litigiosa fora:] 670

Munera:

Munera quae dederis, habeat sine lite iubeto:
 Esse solent magno damna minora bono.
 Quod si vos aliquis conducet casus in unum,
 Mente memor tota, quae damus arma, tene.
 Nunc opus est armis: hic, o! fortissime, pugna. 675
 Vincenda est telo Penthesilea tuo.
 Nunc tibi ritualis, nunc durum limen, amanti:
 Nunc mediis subeant irrita verba Deis.
 Nec compone comas, quia sis venturus ad illam:
 Nec toga sit laxo conspicienda sinu. 680
 Nulla sit ut placeas alienae cura puellae:
 Iam facito e multis una sit illa tibi.
 Sed quid praecipue nostris conatibus obstat,
 Eloquar; exemplo quemque docente suo.
 Desinimus tarde, quia nos speramus amari. 685
 Dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
 At tu nec voccs, quid enim fallacius illis?
 Crede, nec aeternos pondus habere Deos.
 Nunc puellarum lacrimis monere cauto:
 Ut fierent, oculos erudiere suos. 690
 Artibus innumeris mens oppugnatur amantum;
 Ut lapis aequoreis undique pulsus aquis.
 Nec causas aperi, quare ditortia malis:
 Nec dic, quid doleas, clam tamen usque dole.
 Nec peccata refer; ne diluat ipse faebis: 695
 Ut melior causa causa sit illa tua.
 Qui silet, est firmus: qui dicit multa puellae
 Probra, satisfieri postulat ille sibi.
 Non ego Dulichio furiales more sagittas,
 Nec rapidas ausim tingere in anne faces. 700
 Nec nos purpureas pueri rescabimus alas:
 Nec sacer arte mea laxior arcus erit.
 Consilium est, quodcumque cano. parete canenti:
 Utque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades.

- Phoebus adest: sonuere lyrae; sonuere pharetrae. 705
 Signa Deum nosco per sua: Phoebus adest.
 Confer Amyclaeis medicatum vellus ahenis
 Murice cum Tyrio: turpius illud erit.
 Vos quoque formosis vestras conferte puellas:
 Incipiet dominae quemque pudere suae. 710
 Vtraque formosae Paridi potuere videri:
 Sed sibi collatam vicit vtramque Venus.
 Nec solam faciem; mores quoque confer et artes:
 Tantum iudicio ne tuus obsit amor.
 Exiguum est, quod deinde cauam: sed profuit illud 715
 Exiguum multis: in quibus ipse fui.
 Scripta caue relegas blandae seruata puellae:
 Constantes animos scripta relecta mouent.
 Omnia pone feros, quamuis inuitus, in ignes:
 Et dic, Ardoris sit rogos iste mei. 720
 Thestias absentem succendit stipite natum.
 Tu timide flammae perfida verba dabis?
 Si potes, et ceras remoue. quid imagine muta
 Carperis? hoc periit Laodamia modo.
 Et loca multa nocent. fugito loca conscia vestri 725
 Concubitus. causas mille doloris habent.
 Hic fuit; hic cubuit: thalamo dormiuimus isto:
 Hic mihi lasciuia gaudia nocte dedit.
 Admonitu refricatur amor; vulnusque nouatum
 Scinditur. infirmis causa pusilla nocet. 730
 Vt paene extinctum cinerem si sulfure tangas;
 Viuet, et e minimo maximus ignis erit.
 Sic, nisi vitaris quidquid renouabit amorem,
 Flamma redardescet, quae modo nulla fuit.
 Argolides cuperent fugisse Capharea puppes; 735
 Teque, senex, luctus ignibus vlte tuos.
 Praeterita cautus Niseïde nauita gaudet.
 Tu loca, quae nimium grata fuere, caue.

- Haec tibi sint Syrtes; haec Acrocerania vita;
 Hic vomit epotas dira Charybdis aquas. 740
 Sunt, quae non possint aliquo cogente iuberi;
 Saepe tamen casu facta iuuare solent.
 Perdat opes Phaedre; parces, Neptune, nepoti:
 Nec faciet pauidos taurus auitus equos.
 Gnosida fecisses inopem; sapienter amasset. 745
 Diuitiis alitur luxuriosus amor.
 Cur nemo est, Hecalen, nulla est, quae ceperit Iron?
 Nempe quod alter egens, altera pauper erat.
 Non habet, vnde suum paupertas pascat amorem:
 Non tamen hoc tanti est, pauper vt esse velis. 750
 At tibi sit tanti, non indulgere theatris;
 Dum bene de vacuo pectore cedat amor.
 Eneruant animos citharae, lotosque, lyraeque;
 Et vox, et numeris brachia mota suis.
 Illic assidue ficti saltantur amantes: 755
 Quid caueas actor, quid iuuet, arte docet.
 Eloquar inuitus: teneros ne tange poetas.
 Submoueo dotes impius ipse meas.
 Callimachum fugito; non est inimicus Amori:
 Et cum Callimacho tu quoque, Coë, noces. 760
 Me certe Sappho meliorem fecit amicae:
 Nec rigidos mores Teïa Musa dedit.
 Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,
 Vel tua, cuius opus Cynthia sola fuit?
 Quis potuit lecto durus discedere Gallo? 765
 Et mea nescio quid carmina dulce sonant.
 Quod nisi dux operis vatem frustratur Apollo;
 Aemulus est nostri maxima causa mali,
 At tu ritalem noli tibi fingere quemquam:
 Inque suo solam crede iacere toro. 770
 Acrius Hermionen ideo dilexit Orestes;
 Esse quod alterius coeperat illa viri.

Quid,

Quid, Menelaë, doles? ibas sine coniuge Creten:

Et poteras nupta lentus abesse tua.

Vt Paris hanc rapuit; nunc demum vxore carere 775

Non potes. alterius creuit amore tuus.

Hoc et in abducta Briseide flebat Achilles,

Illam Plisthenio gaudia ferre toro.

Nec frustra flebat; mihi credite. fecit Atrides,

Quod si non faceret, turpiter esset iners. 780

Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo.

Inuidiac fructus maximus ille fuit.

Nam sibi quod nunquam tactam Briseïda iurat,

Per sceptrum; sceptrum non putat esse Deos.

DI faciant, dominae possis transire relictæ 785

Limina, proposito sufficientque pedes.

Et poteris; modo velle tene. nunc fortiter ire,

Nunc opus est celeri subdere calcar equo.

Illo Lotophagos, illo Sirenas in antro

Esse puta: remis adice vela tuis. 790

Hunc quoque, quo quondam nimium rinale dolebas,

Vellem desiueres hostis habere loco.

At certe, quamuis odio remanente, saluta.

Oscula cum poteris iam dare, sanus eris.

Ecce! cibos etiam, medicinae fungar vt omni 795

Munere, quos fugias, quosue sequare, dabo.

Daunius, an Libycis bulbus tibi missus ab oris,

An veniat Megaris, noxius omnis erit.

Nec minus erucas aptum vitare salaces;

Et quidquid Veneri corpora nostra parat. 800

Vtilius sumas acuentes lumina rutas;

Et quidquid Veneri corpora nostra negat.

Quid tibi præcipiam de Bacchi munere, quaeris?

Spe breuius monitis expediere meis.

Vina parant animum Veneri, nisi plurima sumas, 805

Et stupeant multo corda sepulta mero.

Nutritur vento, vento restinguitur ignis.

Lenis alit flammam, grandior aura necat.

Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas

Eripiat: si qua est inter utramque, nocet.

810

Hoc opus exegi. fessae dateserta carinae.

Contigimus portum, quo mihi cursus erat.

Postmodo reddetis sacro pia vota poetae,

Carimine sanati femina virque meo.

P. OVIDII NASONIS
MEDICAMINA FACIEI

FRAGMENTVM

Discite, quae faciem commendet cura, puellae;
 Et quo sit vobis forma tuenda modo.
 Cultus humum sterilem Cerealia pendere iussit
 Munera: mordaces interiere rubi.
 Cultus et in pomis succos emendat acerbos; 5
 Fissaque adoptiuas accipit arbor opes.
 Culta placent. auro sublimia tecta linuntur:
 Nigra sub imposito marmore terra latet.
 Vellera saepe eadem Tyrio medicantur aheno:
 Sectile deliciis India praebet ebur. 10
 Forsitan antiquae, Tatío sub rege, Sabinae
 Maluerint, quam se, rura paterna coli.
 Cum matrona, premens altum rubicunda sedile,
 Assiduo durum pollice nebat opus.
 Ipsaque clauderat, quos filia pauperat, agnos: 15
 Ipsa dabat virgas caesaque ligna foco.
 At vestrae teneras matres peperere puellas.
 Vultis inaurata corpora veste tegi.
 Vultis odoratos positu variare capillos:
 Conspicuum geminis vultis habere manum. 20
 Induitis collo lapides Oriente paratos:
 Et quantos oneri est aure tulisse duos.
 Nec tamen indignum, si vobis cura placendi,
 Cum comtos habeant saecula nostra viros.
 Feminea vestri poliuntur lege mariti: 25
 Et vix ad cultus nupta, quod addat, habet.

Proin

- Proin se quaeque parent: nec, quo venentur amores,
 Refert. munditiae crimina nulla merent.
 Rure latent, finguntque comas. licet arduus illas
 Celet Athos; cultas altus habebit Athos. 30
 Est etiam placuisse sibi quotacunque voluptas:
 Virginibus cordi grataque forma sua est.
 Laudatas homini volucris Iunonia pennas
 Explicat: et forma muta superbit auis.
 Sic potius nos vret amor, quam fortibus herbis, 35
 Quas maga terribili subsecat arte manus.
 Nec vos graminibus, nec misto credite succo:
 Nec tentate nocens virus amantis equae.
 Nec mediae Marsis finduntur cantibus angues:
 Nec redit in fontes vnda supina suos. 40
 Et quamvis aliquis Temesaea remouerit aera;
 Nunquam Luna suis excutietur equis.
 Prima sit in vobis morum tutela, puellae:
 Ingenio facies conciliante placet.
 Certus amor morum est: formam populabitur aetas, 45
 Et placitus rugis vultus aratus erit.
 Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit,
 Et veniet rugis altera caussa dolor.
 Sufficit, et longum probitas perdurat in aeuum;
 Fertque suos annos: hinc bene pendet amor. 50
 Disce, age, cum teneros somnus demiserit artus,
 Candida quo possint ora nitere modo.
 Hordea, quae Libyci ratibus misere coloni,
 Exue de palea tegminibusque suis.
 Par erui mensura decem madefiat ab ouis: 55
 Sed cumulent libras ordea nuda duas.
 Haec vbi ventosas fuerint siccata per auras;
 Lenta iube scabra frangat asella mola.
 Et, quae prima cadunt viuaci cornua ceruo,
 Contere: in haec solidi sexta face assis eat. 60

Iamque vbi puluereae fuerint confusa farinae,
 Protinus in cribris omnia cerne cauis.
 Adiice Narcissi bis sex sine cortice bulbos,
 Strenua quos puro marmore dextra terat:
 Sextantemque trahat gummi cum semine Thusco. 65
 Huc nonies tanto plus tibi mellis eat.
 Quaecunque adficiet tali medicamine vultum;
 Fulgebit speculo leuior ipsa suo.
 Nec tu pallentes dubita torrere lupinos,
 Et simul inflantes corpora frige fabas. 70
 Vtraque sex habeant, aequo discrimine, libras;
 Vtraque da nigris comminuenda molis.
 Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis
 Desit, et Illyrica quae venit iris humo.
 Da validis inuenum pariter subigenda lacertis: 75
 Sed iustum tritis vncia pondus erit.
 Addita de querulo volucrum medicamina nido
 Ore fugant maculas: Halcyonea vocant.
 Pondere, si quaeris, quo sim contentus in illis;
 Quod trahit in partes vncia sexta duas. 80
 Vt coeant, apteque lini per corpora possint;
 Adiice de flauis Attica mella fauis.
 Quamuis tura Deos irataque numina placent;
 Non tamen accensis omnia danda focus.
 Tus vbi miscueris radenti tubera nitro; 85
 Ponderibus iustis fac sit vtriuque triens.
 Parte minus quarta dereptum cortice gummi,
 Et modicum e myrrhis pinguibus adde cubum.
 Haec vbi contriris, per densa foramina cerne:
 Puluis ab infuso melle premendus erit. 90
 Profuit et marathros bene olentibus addere myrrhis;
 Quinque trahant marathri scrupula, myrrha nonem.
 Arentisque rosae quantum manus vnaprehendat,
 Cumque Ammoniaco mascula tura sale.

MEDICAMINA FACIEI

309

Hordea quem faciunt illis adfunde cremorem.

95

Aequent expensas cum sale tura rosas.

Tempore sis paruo molles licet illita vultus;

Haerebit toto multus in ore color.

Vidi quae gelida madefacta papauera lympha

Contereret, teneris illineretque genis.

100

P. OVIDII NASONIS
 HALIETICON

FRAGMENTVM

Accipit mundus legem: dedit arma per omnes,
 Admonuitque sui: vitulus sic namque minatur,
 Qui nondum gerit in tenera iam cornua fronte:
 Sic damae fugiunt, pugnant virtute leones,
 Et morsu canis, et caudae sic scorpius ictu: 5
 Concussisque leuis pennis sic euolat ales.
 Omnibus ignotae mortis timor, omnibus hostem,
 Praesidiumque datum sentire, et noscere teli
 Vinique modumque sui: sic et Scarus arte sub vndis,
 Incidit, adsumtamque dolo tandem pauet escam. 10
 Non audet radiis obnixa occurrere fronte,
 Auersus crebro vimen sed verberare caudae
 Laxans subsequitur, tutumque euadit in aequor.
 Quin etiam si forte aliquis, dum pone nataret,
 Mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit, 15
 Auersi caudam morsu tenet: atque ita*
 *Vber seruato, quem texit, in * resultet.
 Sepia tarda fugae, tenui cum forte sub vnda
 Deprensa est, iam iamque manus timet illa rapaces,
 Inficiens aequor nigrum vomit ore cruorem, 20
 Auertitque vias, oculos frustrata sequentes.
 Clausus rete Lupus, quamuis immanis et acer,
 Dimotis cauda submissus sidit arenis.
 in auras
 Emicat, atque dolos saltu deludit inultus: 25
 Et Muraena ferox teretis sibi conscia tergi,

Ad laxata magis conuersa foramina retis,
 Tandem permultos euadit lubrica flexus,
 Exemploque nocens cunctis interuenit vna.
 At contra scopulis criminali corpore segnis 30
 Polypus haeret, et hac eludit retia fraude,
 Et sub lege loci sumit mutatque colorem,
 Semper ei similis, quem contigit. atque vbi praedam
 Pendentem setis audius rapit, hic quoque fallit
 Elato calamo, cum demum emersus in auras 35
 Brachia dissoluit, populatumque expuit hamum.
 At Mugil cauda pendentem euerberat escam,
 Excussamque legit. Lupus acri concitus ira,
 Discursu fertur vario, fluctusque ferentes
 Prosequitur, quassatque caput, dum vulnere saeuus 40
 Laxato cadat hamus, et ora potentia linquat.
 Nec proprias vires nescit Muraena nocendi:
 Auxilioque sibi, morsu nec cominus acri
 Deficit, aut animos ponit captiua minaces.
 Anthias his, tergo quae non videt, vtitur armis, 45
 Vim spinae nouitque suae, versoque supinus
 Corpore, lina secat, fixumque intercipit hamum.

Caetera quae densas habitant animalia siluas,
 Aut vani quatiunt semper lymphata timores,
 Aut trahit in praeceps non sana ferocia mentis. 50
 Ipsa sequi natura monet, vel cominus ire.
 Impiger ecce! Leo venantum sternere pergit
 Agmina, et aduersis infert sua pectora telis.
 Quoque venit, fidens magis et sublterior ardet,
 Concussitque toros, et viribus addidit iram. 55
 Prodidit, atque suo properat sibi robore lectum.
 Foedus Lucanis pronoluitur Vrsus ab antris,
 Quid nisi pondus iners, stolidaeque ferocia mentis?
 Actus Aper setis iram denuntiat hirtis:

Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri, 60
 Pressus et emisso moritur per viscera telo.
 Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
 Ut pauidi Lepores, ut fuluo tergore Damae,
 Et capto fugiens Ceruus sine fine timore,
 [Ipsa sequi natura docet, vel cominus ire.] 65
 Hic generosus honos, et gloria maior Equorum:
 Nam capiunt animis palmae, gaudentque triumpho,
 Seu septem spatiis Circo meruere coronam;
 Nonne vides victor quanto sublimius altum
 Attollat caput, et vulgi se venditet aurae? 70
 Celsaue cum caeso decoratur terga leone,
 Quam tumidus, quantoque venit spectabilis actu,
 Compescatque solum generoso concita pulsu
 Vngula sub spoliis grauiter redeuntis opimis:
 Quae laus prima Canum? quibus est audacia praecipis, 75
 Venandique sagax virtus, viresque sequendi,
 Quae nunc elatis rimantur naribus auras,
 Et nunc demisso quaerunt vestigia rostro,
 Et produnt clamore feram, dominumque vocando
 Increpitant. quem si collatis effugit armis, 80
 Insequitur tumulosque canis camposque per omnes,
 Noster in arte labor positus: spes omnis in illa,
 Nec tamen in medias pelagi te pergere sedes
 Admoneam, vastique maris tentare profundum,
 Inter vtrumque loci melius moderabere sinem, 85
 Aspera num saxis loca sint. nam talia lentos
 Deposcut calamos: at purum retia littus.
 Num mons horrentes demittat celsior umbras
 In mare. nam varie quidam fugiuntque petuntque,
 Num vada subnatis imo viridentur ab herbis 90

* * *

Obiectetque moras, et molli seruiat algæ.
 Descripsit sedes varie Natura profundi:
 Nec cunctos vna voluit consistere pisces.
 Nam gaudent pelago, quales Scombrique, Bouesque,
 Hippuri celeres, et nigro tergo Milui; 95
 Et pretiosus Helops, nostris incognitus vndis;
 Ac durus Xiphias, ictu non mitior ensis:
 Et pauidi magno fugientes agmine Thunni:
 Parna Echeneis adest, mirum! mora puppibus ingens:
 Tuque comes ratium, tractique per aequora sulci, 100
 Qui semper spumas sequeris, Pompile, nitentes;
 Cercyrosque ferox scopulorum sine moratus:
 Cantharus ingratus succo: tum concolor illi
 Orphus, caeruleaque rubeus Erythinus in vnda:
 Insignis Sargusque notis, insignis et alis: 105
 Et superaurata Sparulus ceruice refulgens;
 Et rutilus Pagur, et fului Synodontes, et ex se
 Concipiens Channe gemino fraudata parente.
 Tum viridis squamis paruo Saxatilis ore,
 Et rarus Faber, et pictæ Mormyres, et auri 110
 Chrysophrys imitata decus: tum corporis Vmbræ
 Liuentis, rapidique Lupi, Percaequæ, Tragique,
 Quin laude insignis caudæ Melanurus et ardens
 Auratis Muraena notis, Merulaequæ virentes,
 Immitisque suæ Conger per vulnera gentis; 115
 Et capitis duro nociturus Scorpis ictu,
 Ac nunquam aestiuo conspectus sidere Glaucus,
 At contra herbosa pisces laxantur arena,
 Vt Scarus, epastas solus qui ruminat escas;
 Fecundumque genus Maenæ, Lamyrosque, Smarisque, 120
 Atque inmundæ Chromis, merito vilissima Salpa:
 Atque auium dulces nidos imitata sub vndis,
 Et Squalus, et tenui suffusus sanguine Mullus:
 Fulgentes Soleæ candore, et concolor illis

314 P. OVIDII NASONIS HALIEVTICON

Passer, et Adriaco mirandus littore Rhombus: 125
 Tunc Epodes lati, tum molles tergore Ranae.
 Extremi parent *

*

*

Lubricus et spina nocuus non Gobius vlla,
 Et nigrum niuco portans in corpore virus
 Lolligo, durique Sues, sinuosaque Caris: 130
 Et tam deformi non dignus nomine Asellus:
 Tuque peregrinis, Acipenser, nobilis vndis.

E P I C E D I O N

D R U S I C A E S A R I S

E T N V X E L E G I A

Q V A E

O V I D I O D V B I E A D S C R I B V N T V R

A. S A B I N I

E P I S T O L A E T R E S

Q V A E

P E N E L O P A E P H Y L L I D I E T O E N O N A E N A S O N I A N I S

R E S P O N D E N T

INCERTI AVCTORIS
CONSOLATIO
AD LIVIAM AVGVSTAM
DE
MORTE DRVSI NERONIS
FILII EIUS
QVI IN
GERMANIA MORBO PERIIT

Visa diu felix, mater modo dicta Neronum,
Iam tibi dimidium nominis huius abest.
Iam legis in Drusum miserabile, Linia, carmen.
Vnum, qui dicat iam tibi, mater, habes.
Nec tua te pietas distendit amore duorum. 5
Nec posito filii nomine, dicis; Vter?
Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?
Et quisquam lacrimas temperat ore tuas?
Hei mihi! quam facile est, quamuis hic contigit omnes,
Alterius luctu fortia verba loqui! 10
Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu;
Fortior vt possis cladibus esse tuis.
Occidit exemplum, iuuenis, venerabile morum:
Maximus ille armis, maximus ille toga.
Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes, 15
Et titulum belli dux, duce fratre, tulit.

Ille

Ille genus Sueuos acre, indomitosque Sygambros
 Contudit, inque fugam barbara terga dedit:
 Ignotumque tibi meruit, Romane, triumphum;
 Prætulit in terras imperiumque nouas. 20
 Soluere vota Ioui, fatorum ignara tuorum,
 Mater, et armiferae soluere vota Deae,
 Graduumque patrem donis implere parabas;
 Et quoscunque coli iusque piūque Deos.
 Maternaque sacros agitabas mente triumphos: 25
 Forsitan et curae iam tibi currus erat.
 Funera pro sacriꝫ tibi sunt ducenda triumphis,
 Et tumulus Drusum pro Iouis arce manet.
 Fingebas reducem; praeceptaque mente fouebas
 Gaudia; et ante oculos iam tibi victor erat. 30
 Iam veniet: iam me gratantem turba videbit:
 Iam mihi pro Druso dona ferenda meo.
 Obuia progrediar, felixque per oppida dicar;
 Collaque et hoc oculos illius ore premam.
 Talis erit: sic occurret: sic oscula iunget: 35
 Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
 Gaudia vana foues: spem pone, miserrima, falsam.
 Desine de Druso lacta referre tuo.
 Caesaris illud opus, voti pars altera vestri,
 Occidit. indignas, Liuia, solue comas. 40
 Quid tibi nunc mores prosunt, actumque pudice
 Omne aeuum, et tanto tam placuisse viro?
 Quidque, pudicitia tantum inuiolata bonorum,
 Vltima sit laudes inter vt illa tuas?
 Quid, tenuisse animum contra sua saecula rectum; 45
 Altius et vitiis exeruisse caput?
 Nec nocuisse vlli, et fortunam habuisse nocendi?
 Nec quemquam nervos extimuisse tuos?
 Nec vires errasse tuas Campoque Foroque;
 Quamque licet citra constituisse domum? 50

Nempe per nos etiam Fortuna iniuria mores
 Regnat; et incerta est hic quoque nixa rota.
 Hic quoque sentitur: ne quid non improba carpat,
 Saenit; et iniustum ius sibi vbique facit.
 Scilicet immunis si luctus vna fuisset 55
 Livia; Fortunae regna minora forent?
 Quid? si non habitu sic se gessisset in omni,
 Vt sua non essent inuidiosa bona?
 Caesaris adde domum: quae certe, funeris expers,
 Debuit humanis altior esse malis. 60
 Ille vigil, summa sacer ipse locatus in arce,
 Res hominum ex tuto cernere dignus erat:
 Nec fieri ipse suis, nec quemquam flere suorum;
 Nec, quae nos patimur vulgus, et ipse pati.
 Vidimus erepta moerentem stirpe sororis. 65
 Luctus, vt in Druso, publicus ille fuit.
 Condidit Agrippam, quo te, Marcelle, sepulcro:
 Et cepit generos iam locus ille duos.
 Vix posito Agrippa tumuli bene ianua clausa est:
 Perficit officium funeris, ecce! soror. 70
 Ecce! ter ante datis, iactura nouissima, Drusus
 A magno lacrimas Caesare quartus habet.
 Claudite iam, Parcae, nimium reserata sepulcra;
 Claudite: plus iusto iam domus ista patet.
 Cedis; et incassum tua nomina, Druse, leuantur. 75
 Vltima sit fati haec summa querela tui.
 Iste potest implere dolor vel saecula tota,
 Et magni luctus obtinuisse locum.
 Multi in te amissi: nec, cui tot turba bonorum,
 Omnis cui virtus contigit, vnus eras. 80
 Nec genetrice tua fecundior vlla parentum:
 Tot bona per partus quae dedit vna duos.
 Heu! par illud vbi est, totidem virtutibus aequum?
 Et concors pietas, nec dubitatus amor?

Vidimus

Vidimus, attonitum fraterna morte, Neronem 85
 Pallida promissa flere per ora coma,
 Dissimilemque sui vultu profitente dolorem:
 Hei mihi! quam toto luctus in ore fuit!
 Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
 Vidisti; lacrimas vidit et ille tuas. 90
 Affigique suis moriens tua pectora sensit,
 Et tenuit vultu lumina fixa tuo:
 Lumina, caerulea iam iamque natantia morte,
 Lumina, fraternas iam subitura manus.
 At miseranda parens suprema neque oscula fixit, 95
 Frigida nec fouit membra tremente sinu.
 Non animam appposito fugientem excepit hiatu;
 Nec traxit caesas per tua membra comas.
 Raptus es absenti, dum te fera bella morantur,
 Vtilior patriae, quam tibi, Druse, tuae. 100
 Liquitur: vt quondam, Zephyris et solibus ictae
 Soluuntur tenerae, vere tepente, niues.
 Te queritur, casusque malos, irrisaque tales,
 Accusatque annos, vt diuturna, suos.
 Talis in umbrosis, mitis nunc denique, siluis 105
 Deflet Threïcium Daulias ales Ityn:
 Halcyonum tales ventosa per aequora questus
 Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
 Sic plumosa nouis plangentes pectora pennis
 Oeniden subitae concinuistis aues. 110
 Sic fleuit Clymene: sic et Clymeneïdes, alte
 Cum iuuenis patriis excidit ictus equis.
 Congelat interdum lacrimas, duratque, tenetque,
 Suspensasque oculis fortior ictus agit.
 Erumpunt, iterumque grauant gremiumque sinusque, 115
 Effusae grandidis vberibusque genis.
 In vires abiit flendi mora. plenior vnda
 Defluit, exigua si qua retenta mora.

Tandem

Tandem vbi per lacrimas licuit, sic flebilis orsa est,
 Singultu medios impediēte sonos: 120
 Nate, brenis fructus, duplicis sors altera partus;
 Gloria confectae, nate, parentis, vbi es?
 Sed neque iam duplicis, neque iam sors altera, partus,
 Gloria confectae nunc quoque matris, vbi es?
 Heu! modo tantus, vbi es? tumulo portaris et igni. 125
 Haec sunt in reditus dona paranda tuos?
 Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
 Sic ego te reducem digna videre fui?
 Caesaris Vxori si talia dicere fas est;
 Iam dubito, magnos an rear esse Deos. 130
 Nam quid ego admisi? quae non ego numina cultu,
 Quos ego non potui demernisse, Deos?
 Hic pietatis honos? artus amplector inanes.
 Et vorat hos ipsos flamma rogasque suos.
 Tene ego sustineo positum scelerata videre? 135
 Tene meae poterunt vngere, nate, manus?
 Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque?
 Effingoque manus? oraque ad ora fero?
 Nunc primum adspiceris consul victorque parenti?
 Sic mihi, sic miserae nomina tanta refers? 140
 Quos primum vidi fasces, in funere vidi;
 Et vidi euersos, indiciumque mali.
 Quis credat? matri lux haec moestissima venit,
 Qua natum in summo vidit honore suum.
 Iamne ego non felix? iam pars mihi rapta Neronum, 145
 Materni celebrer nomine Drusus aui?
 Iamne meus non est, nec me facit ille parentem?
 Iamne fui Drusi mater? et ipse fuit?
 Nec cum victorem referetur adesse Neronem,
 Dicere iam potero, Maior, an alter, adest? 150
 Vltima contigimus. ius matris habemus ab vno.
 Vnius est munus, quod tamen orba negor.

Me miseram! extimui, frigusque per ossa cucurrit.
 Nil ego iam possum certa vocare meum.
 Hic meus ecce! fuit: iubet hic de fratre vereri. 155
 Omnia iam metuo: fortior ante fui.
 Sospite te saltem moriar, Nero! tu mea condas
 Lumina, et excipias hanc animam ore pio.
 Atque vtinam Drusi manus altera, et altera fratris
 Formarent oculos, comprimerentque, meos! 160
 Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in vno,
 Druse: neque ad veteres conditus ibis auos.
 Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.
 Hanc lucem celeri turbine Parca neat!
 Haec et plura refert: lacrimae sua verba sequuntur, 165
 Oraque nequidquam per modo questa fluunt.
 Quin etiam corpus, matri vix vixque remissum,
 Exequiis caruit, Liuia, paene-suis.
 Quippe ducem arsturis exercitus omnis in armis,
 Inter quae periit, ponere certus erat. 170
 Abstulit inuitis corpus venerabile frater;
 Et Drusum patriae, quod licuitque, dedit.
 Funera ducuntur Romana per oppida Drusi;
 Heu facinus! per quae victor iturus erat.
 Per quae deletis Pphaetorum venerat armis. 175
 Hei mihi! quam dispar huic fuit illud iter!
 Consul init fractis moerentem fascibus Urbem:
 Quid faceret victus, sic vbi victor init?
 Moesta domus plangore sonat; cui figere laetus
 Parta sua dominus vouerat arma manu. 180
 Urbs gemit, et vultum miserabilis induit vnum.
 Gentibus aduersis forma sit illa, precor!
 Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem;
 Hic illic pauidi clamque palamque dolent.
 Iura silent, mutaeque taceant sine vindice leges: 185
 Adspicitur toto purpura nulla foro.

Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus
 Praebent: nec poscunt tura ferenda rogo.
 Obscuros delubra tenent, pudet ora colentum
 Adspicere, inuidiae, quam meruere, metu. 190
 Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato
 Sustulerat timidus sidera ad alta manus:
 Iamque precaturus, Quid ego autem credulus, inquit,
 Suscipiam in nullos irrita vota Deos?
 Livia, non illos pro Druso Livia mouit. 195
 Nos erimus magno maxima cura Ioui?
 Dixit: et iratus vota insuscepta reliquit;
 Durauitque animum, destituitque preces.
 Obuia turba ruit: lacrimisque rigantibus ora
 Consulis erepti publica damna refert. 200
 Omnibus idem oculi; par est concordia flendi.
 Funeris exsequiis adsumus omnis Eques.
 Omnis adest actas. moerent iuuenesque senesque;
 Ausoniae matres, Ansoniacque nurus.
 Auctorisque sui praefertur imagine moesta, 205
 Quae victrix templis debita laurus erat.
 Certat onus lecti generosa subire iuuentus:
 Et studet officio sedula colla dare.
 Et voce et lacrimis laudasti, Caesar, alumnum;
 Tristia cum medius rumperet orsa dolor. 210
 Tu letum optasti, Dis auersantibus omen,
 Par tibi: si sinerent te tua fata mori.
 Sed tibi debetur caelum: te fulmine pollens
 Accipiet cupidi regia magna Iouis.
 Quod petiit, tulit ille; tibi vt sua facta placerent: 215
 Magnaque laudatus praemia mortis habet.
 Armataeque rogam celebrant de more cohortes:
 Et pedes exsequias reddit equesque duci.
 Te clamore vocant iterumque iterumque supremo.
 At vox aduersis collibus icta redit. 220

Ipse pater flauis Tiberinus inhorruit vndis:
 Sustulit et medio nubilus amne caput.
 Tum salice implexum muscoque et arundine crinem
 Caeruleo magna legit ab ore manu:
 Vberibusque oculis lacrimarum flumina misit. 225
 Vix capit adiectas alueus altus aquas.
 Iamque rogi flammam extingueret fluminis ictu,
 Corpus et intactum tollere, certus erat.
 Sustentabat aquas, cursusque iuhibebat equorum,
 Vt posset toto proluere amne rogam. 230
 Sed Mauors templo vicinus, et accola Campi
 Tot dixit, siccis, verba, nec ipse genis.
 Quamquam amnes decet ira; tamen, Tiberine, quiescas:
 Non tibi, non vllis vincere fata datur.
 Iste meus periit: periit arma inter et enses: 235
 Et dux pro patria. funere caussa latet.
 Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
 Auctor abìt operis, sed tamen exstat opus,
 Quondam ego tentavi Clothoque, duasque sorores,
 Pollice quae certo pensa seuera trahunt, 240
 Vt Remus Iliades, et frater, conditor Urbis
 Effugerent aliqua stagna profunda via.
 De tribus vna mihi, Partem accipe, quae datur, inquit,
 Muneris: ex istis, quod petis, alter erit.
 Hic tibi; mox Veneri Caesar promissus vterque. 245
 Hos debet solos Martia Roma Deos.
 Sic cecinere Deae: nec tu, Tiberine, repugna,
 Irrite; nec flammam amne morare tuo.
 Nec iuuenis positi supremos destrue honores.
 Vade age, et inmissis labere pronus aquis. 250
 Paret: et in longum spatiosas explicat vudas;
 Structaque pendenti pumice tecta subit.
 Flamma, diu cunctata caput contingere sanctum,
 Errauit posito lenta sub vsque toro.

Tandem

Tandem vbi complexa est silvas, alimentaque sumpsit, 255
 Aethera subiectis lambit et astra comis.
 Qualis in Herculeae colluxit collibus Oetae,
 Cum sunt imposito membra cremata Deo.
 Vritur heu! decor ille viri, generosaque forma,
 Et faciles vultus; vritur ille vigor! 260
 Victricesque manus, facundaque principis ora,
 Pectoraque, ingenii magna capaxque domus!
 Spes quoque multorum flammis vruntur in isdem.
 Iste rogos miseræ viscera matris habet.
 Facta ducis viuent, operosaque gloria rerum. 265
 Haec manet: haec auidos effugit vna rogos.
 Pars erit historiae, totoque legetur in aeuo:
 Seque opus ingeniiis carminibusque dabit.
 Stabis et in rostris tituli speciosus honore;
 Causaque dicemur nos tibi, Druse, necis. 270
 At tibi ius veniae superest, Germania, nullum.
 Postmodo tu poenas, barbare, morte dabis.
 Adspiciam regum linentia colla catenis;
 Duraque per sacuas vincula nexa manus:
 Et tandem trepidos vultus: inque illa ferocum 275
 Inuitis lacrimas decidere ora genis.
 Spiritus ille minax, et Drusi morte superbus,
 Carnifici in moesto carcere dandus erit.
 Consistam, laetisque oculis, lentusque videbo
 Strata per obscaenas corpora nuda vias. 280
 Hunc Aurora diem, spectacula tanta ferentem,
 Quam primum croceis roscida portet equis.
 Adiice Leda^{rum}, concordia sidera, fratres;
 Templaque Romano conspicienda foro.
 Quam paruo numeros impleuit principis aeuo, 285
 In patriam meritis occubuitque senex!
 Nec sua conspiciet, miserum me! munera Drusus,
 Nec sua pro templi nomina fronte leget.

- Saepe Nero illacrimans submissa voce loquetur,
 Cur adeo fratres, heu! sine fratre, Deos? 290
 Certus eras, nunquam, nisi victor, Druse, reuerti.
 Haec te debuerant tempora: victor eras.
 Consule nos, duce nos, duce iam victore, caremus:
 Inuenit et tota moeror in vrbe locum.
 At comitum squalent immissis ora capillis, 295
 Infelix, Druso sed pia turba suo.
 Quorum aliquis tendens in te sua brachia dixit,
 Cur sine me, cur sic incomitatus abis?
 Quid referam de te, dignissima coniuge Druso,
 Atque eadem Drusi digna parente nurus? 300
 Par bene compositum; iuuenum fortissimus alter,
 Altera tam forti mutua cura viro.
 Femina tu princeps; tu filia Caesaris: illi
 Nec minor es magni coniuge visa Iouis.
 Tu concessus amor, tu solus et vltimus illi, 305
 Tu requies fesso grata laboris eras.
 Te moriens per verba nouissima questus abesse:
 Et mota in nomen frigida lingua tuum.
 Infelix recipis, non quem promiserat ipse:
 Nec qui missus erat: nec tuus ille redit. 310
 Nec tibi deletos poterit narrare Sygambros,
 Ensibus et Sueuos terga dedisse suis.
 Fluminaque, et montes, et nomina magna locorum:
 Et si quid miri vidit in orbe nouo.
 Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane: 315
 Quemquē premat sine te, sternitur ecce! torus.
 Quo raperis, laniata comas, similisque fureanti?
 Quo ruis? attonita quid petis ora manu?
 Hoc fuit Andromache, cum vir, religatus ad axem,
 Terruit admissos sanguinolentus equos. 320
 Hoc fuit Euadne, tunc cum ferienda coruscis
 Fulminibus Capaneus impauida ora dedit.

Quid

- Quid mortem tibi moesta rogas? amplexaque natos
Pignora de Druso sola relicta tenes?
- Et modo per somnos agitaris imagine falsa, 325
Teque tuo Drusum credis habere sinu?
- Et subito tentasque manu, sperasque receptum;
Quaeris et in vacui parte priore tori?
- Ille pio, si non temere haec creduntur, in aruo
Inter honoratos excipietur auos. 330
- Magnaue maternis maioribus, acqua paternis
Gloria, quadriugis aureus ibit equis:
- Regalique habitu, curruque superbus eburno,
Fronde triumphali tempora vinctus erit.
- Accipient inuenem Germanica signa ferentem 335
Cousulis imperio, conspicuumque decus.
- Gaudebuntque suae merito cognomine gentis;
Quod solus domito victor ab hoste tulit.
- Vix credent tantum rerum cepisse tot annos.
Magna viri latum quaerere facta locum. 340
- Haec ipsum sublime ferent: haec, optima mater,
Debuerant luctus attenuare tuos.
- Femina digna illis, quos aurea condidit aetas,
Principibus natis, principe digna viro.
- Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis, 345
Adspice. quo surgas, adspice, mane toro.
- Non eadem vulgusque decent et lumina rerum.
Est quod praecipuum debeat ista domus.
- Imposuit te alto Fortuna, locumque tueri
Iussit honoratum, Livia: perfer onus. 350
- Ad te oculos, auresque trahis. tua facta notamus.
Nec vox missa potest principis ore tegi.
- Alta mane; supraque tuos exsurge dolores:
Infragilemque animum, quod potes, vsque tene.
- An melius per te virtutum exempla petemus, 355
Quam si Romanae principis edis opus?

Fata manent omnes: omnes exspectat auarus
 Portitor: et turbae vix satis vna ratis.
 Tendimus huc omnes: metam properamus ad vnam.
 Omnia sub leges mors vocat atra suas. 360
 Ecce! necem intentam caelo, terraeque, fretoque,
 Casurumque triplex vaticinatur opus.
 I nunc, et, rebus tanta impendente ruina,
 In te solam oculos et tua damna refer.
 Maximus ille quidem iuuenum, spes publica vixit; 365
 Et, qua natus erat, gloria summa domus.
 Sed mortalis erat: nec tu segura fuisti,
 Fortia progenie bella gerente tua.
 Vita data est vtenda: data est sine foenore nobis
 Mutua, nec certa persoluenda die. 370
 Fortuna arbitriis tempus dispensat iniquis.
 Illa rapit iuuenes: sustinet illa senes.
 Quaque ruit, furibunda ruit: totumque per orbem
 Fulminat, et caecis caeca triumphat equis.
 Regna Deae immitis parce irritare querendo: 375
 Sollicitare animos parce potentis herae.
 Quae tamen hoc vno tristis tibi tempore venit,
 Saepe eadem rebus fuit amica tuis.
 Nata quod en! alte es, quod foetibus aucta duobus;
 Quodque etiam magno consociata Ioui: 380
 Quod semper domito rediit tibi Caesar ab orbe,
 Gessit et inuicta prospera bella manu:
 Quod spes implerunt maternaque vota Neronis;
 Quod pulsus toties hostis utroque duce.
 Rhenus, et Alpinae valles, et sanguine nigro 385
 Decolor infecta testis Itargus aqua:
 Danubiusque rapax, et Dacius orbe remoto
 Apulus; huic hosti perbreue Pontus iter:
 Armeniusque fugax, et tandem Dalmata supplex,
 Summaque dispersi per iuga Pannonii: 390

Et

Et modo Germanus Romanis cognitus orbis.

Adspice quot meritis culpa sit vna minor.

Adde quod est absens functus: nec cernere nati

Semineces oculos sustinere tui.

Quique dolor menti lenissimus influit aegrae, 395

Accipere es luctus aure coacta tuos.

Praeuertitque metus per longa pericula luctum;

Tu quibus auditis anxia mentis eras.

Non ex praecipiti dolor in tua pectora venit,

Sed per mollitos ante timore gradus. 400

Iupiter ante dedit fati mala signa cruenti,

Flammifera petiit cum tria templa manu:

Iunonisque graui nocte impanidaeque Mineruae,

Sanctaque diuini Caesaris icta domus.

Sidera quin etiam caelo fugisse feruntur; 405

Lucifer et solitas destituisse vias.

Lucifer in toto nulli comparuit orbe,

Et venit stella non praeunte dies.

Sideris hoc obitus terris iustare monebat,

Et mergi Stygia nobile lumen aqua. 410

At tu, qui superes moestae solatia matri,

Comprecor, illi ipsi conspiciare senex.

Perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque.

Et viuat nato cum sene mater anus.

Euentura precor. Deus excusare priora 415

Dum volet; a Druso caetera laeta dabit.

Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:

Longius vt nolis, heu! male fortis, ali.

Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,

Obtulit inuitae cum tibi Caesar opem: 420

Admouitque preces, et ius immiscuit illis:

Aridaque affusa guttura tinxit aqua.

Nec minor est nato seruandae cura parentis:

Hic adhibet blandas, nec sine iure, preces.

- Coniugis et nati meritum peruenit ad omnes: 425
 Coniugis et nati, *Liui*a, sospes ope es.
 Supprime iam lacrimas. non est reuocabilis istis,
 Quem semel vmbrifera nauita lentre tulit.
 Hectora tot fratres, tot defleuere sorores;
 Et pater, et coniux, *Astyanax*que puer; 430
 Et longaeua parens. tamen ille redemptus ad ignes;
 Nullaque per *Stygias* vmbra renauit aquas.
 Contigit hoc etiam *Thetidi*. populator *Achilles*
 Iliaca ambustis ossibus arua premit.
 Illi caeruleum *Panope* matertera crinem 435
 Soluit, et immensas fletibus auxit aquas.
 Consortesque Deae centum, longaeuaque magni
 Oceani coniux, *Oceanus*que pater;
 Et *Thetis* ante omnes: sed nec *Thetis* ipsa, neque omnes
 Mutarunt auidi tristia iura Dei. 440
Prisca quid huc repeto? *Marcellum Octauia* fleuit,
 Et fleuit populo *Caesar* vtrumque palam.
 Sed rigidum ius est et ineuitabile mortis.
 Stant rata non vlla fila renenda manu.
 Ipse tibi emissus nebulosi littore *Auerni*, 445
 Si liceat, forti verba tot ore sonet:
 Quid numeras annos? vixi maturior annis.
 Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.
 His aeuum fuit implendum, non segnibus annis.
 Hostibus eueniat longa senecta meis. 450
 Hoc atani monuere mei, proauique *Nerones*.
 Fregerunt ambo *Punica* bella duces.
 Hoc domus ista docet, per te mea, *Caesaris* alti.
 Exitus hic, mater, debuit esse meus.
 Nec meritis, quanquam illa iuuant magis, abfuit illis, 455
 Mater, honos: titulis nomina plena vides.
 Consul, et ignoti victor *Germanicus* orbis,
 Qui fuit heu! mortis publica caussa! legor.

Cingor Apollinea victricia tempora lauro,
Et sensi exsequias funeris ipse mei. 460
Decursusque virum notos mihi, donaque regum,
Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
Et quo me officio portauerit illa iuventus,
Quae fuit ante meum tam generosa torum.
Denique laudari sacrato Caesaris ore 465
Emerui, lacrimas elicuique Deo.
Et cuiquam miserandus ero? iam comprime fletus.
Hoc ego, qui flendi sum tibi caussa, rogo.
Haec sentit Drusus, si quid modo sentit in vmbra.
Nec tu de tanto crede minora viro. 470
Est tibi, sitque precor, multorum filius instar:
Parsque tui partus sit tibi salua prior.
Est coniux, tutela hominum: quo sospite vestram,
Liuiam, funestam dedecet esse domum.

N V X E L E G I A

Nux ego iuncta viae, cum sim sine crimine vitae,
A populo saxis praetereunte petor.

Obruere ista solet manifestos poena nocentes,
Publica cum lentam non capit ira moram.

Nil ego peccaui: nisi si peccasse vocatur, 5
Annua cultori poma referre suo.

At prius arboribus, tum cum meliora fuere
Tempora, certamen fertilitatis erat.

Cum domini memores sertis ornare solebant
Agricolas, fructu proueniente, Deos. 10

Saepe tuas igitur, Liber, miratus es vuas:
Mirata est oleas saepe Minerva suas.

Pomaque laesissent matrem, ni subdita ramo
Longa laboranti furca tulisset opem.

Quin etiam exemplo pariebat femina nostro; 15
Nullaque non illo tempore mater erat.

At postquam platanis, sterilem praebentibus vmbam,
Vberior quauis arbore venit honos;

Nos quoque frugiferae, si nux modo ponor in illis,
Coepinus in patulas luxuriare comas. 20

Nunc neque continuos nascuntur poma per annos:
Vuaque laesa domum, laesaque bacca venit.

Nunc vterum vitiat, quae vult formosa videri:
Raraque in hoc acuo est, quae velit esse parens,

Certe ego, si nunquam peperissem, tutior essem, 25
Ista Clytemnestra digna querela fuit.

Si sciat hoc vitis, nascentes supprimeat vuas:
Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.

Hoc in notitiam veniat maloque piroque;
Destituent siluas vtraque poma suas, 30

Quaeque

Quaeque sibi vario distinguit poma colore,
 Audiatur hoc cerasus; stipes inanis erit.
 Non equidem inuideo: numquid tamen vlla feritur,
 Quae sterilis sola conspicienda coma est?
 Cernite sinceros omnes ex ordine truncos, 35
 Qui modo nil, quare percutiantur, habent.
 At mihi saeva nocent mutilatis vulnera ramis;
 Nudaque deiecta cortice ligna patent.
 Non odium facit hoc, sed spes indulta rapinae.
 Sustineant aliae poma; querentur idem. 40
 Sic reus ille fere est, de quo victoria lucro
 Esse potest: inopis vindice facta carent.
 Sic timet insidias, qui scit se ferre viator,
 Cui timeat: tutum carpit inanis iter.
 Sic ego sola petor; soli quia caussa petendi est. 45
 Frondibus intactis caetera turba virent.
 Nam quod habent frutices alii quoque proxima nobis
 Fragmina, quae laeso vimine multa iacent;
 Non istis sua facta nocent: vicinia damno est.
 Excipiunt ictu saxa repulsa meo. 50
 Idque fide careat; si non, quae longius absunt,
 Natium retinent inuiolata decus.
 Ergo, si sapiant, et mentem verba sequantur;
 Denouent umbras proxima quaeque meas.
 Quam miserum est, odium damnis accedere nostris; 55
 Meque ream nimiae proximitatis agi!
 Sed, puto, magna mei est operoso cura colono.
 Inuenias, qui det nil mihi, praeter humum.
 Sponte mea facilis contemto nascor in agro:
 Parsque loci, qua sto, publica paene via est. 60
 Me, sata ne laedam, quoniam sata laedere dicor;
 Imus in extremo margine fundus habet.
 Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
 Duratam renouat non mihi fossor humum.

- Sole licet siccaque siti peritura laborem; 65
 Irriguae dabitur non mihi sulcus aquae.
 At cum maturas fisco noua cortice rimas
 Nux agit; ad partes pertica saeua venit.
 Pertica dat plenis immitia vulnera ramis:
 Ne possim lapidum verbera sola queri. 70
 Poma cadunt, mensis non interdicta secundis;
 Et condis lectas, parca colona, nuces.
 Has puer aut certo rectas dilaminat ictu;
 Aut pronus digito bisue semelue petit.
 Quattuor in nucibus, non amplius, alca tota est; 75
 Cum sibi suppositis additur vna tribus.
 Per tabulae clinum labi iubet alter; et optat,
 Tangat vt e multis quamlibet vna suam.
 Est etiam, par sit numerus qui dicat, an impar:
 Vt diuinatas auferat augur opes. 80
 Fit quoque de creta, qualem caeleste figuram
 Sidus, et in Graecis littera quarta gerit.
 Haec vbi distincta est gradibus, qui constitit intus
 Quot tetigit virgas, tot capit inde nuces.
 Vas quoque saepe cauum, spatio distante, locatur; 85
 In quod missa leui nux cadat vna manu.
 Felix, secreto quae nata est arbor in aruo;
 Et soli domino ferre tributa potest!
 Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
 Non a vicina puluerulenta via est. 90
 Illa suo, quaecunque tulit, dare dona colono,
 Et plenos fructus annumerare potest.
 At mihi maturos nunquam licet edere foetus;
 Ante diemque meae decutiuntur opes.
 Lamina mollis adhuc tenero dum lacte, quod intro est; 95
 Nec mala sunt vlli nostra futura bono:
 Iam tamen innenias, qui me iaculentur, et ictu
 Praefestinato munus inane petant.

Si fiat rapti, fiat mensura relictī,
 Maiorem domini parte, viator, habes. 100
 Saepe aliquis, foliis vt nuda cacumina vidit,
 Esse putat Boreae triste furentis opus.
 Aestibus hic, hic me spoliatam frigore credit:
 Est quoque, qui crimen grandinis esse putet.
 At mihi nec grando, duris inuisa colouis, 105
 Nec ventus fraudi, solue, geluue fuit.
 Fructus obest: peperisse nocet: nocet esse feracem:
 Quaeque fuit multis, et mihi praeda malo est.
 Praeda malo, Polydore, fuit tibi: praeda nefandae
 Coniugis Aonium misit in arma virum. 110
 Hesperii regis pomaria tuta fuissent:
 Vna sed immensas arbor habebat opes.
 At rubus, et sentes tantummodo laedere natae,
 Spinaque vindicta caetera tuta sua est.
 Me, quia nec noceo, nec obuncis vindicor hamis; 115
 Missa petunt auida saxa proterua manu.
 Quid, si non aptas solem fugientibus vmbas,
 Finditur Icario cum cane terra, darem?
 Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem,
 Non exspectata cum venit imber aqua? 120
 Omnia cum faciam, cum praestem sedula cunctis
 Officium; saxis officiosa petor.
 Haec mihi perpressae, domini patiēda querela est.
 Causa habeor, quare sit lapidosus ager.
 Dumque repurgat humum, collectaque saxa remittit; 125
 Semper habent in me tela parata viae.
 Ergo inuisa aliis, vni mihi frigora prosunt:
 Illo me tutam tempore praestat hiems.
 Nuda quidem tunc sum; nudam tamen expedit esse:
 Nec spoliū de me, quod petat, hostis habet. 130
 At simul induimus nostris sua munera ramis;
 Saxa novos fructus grandine plura petunt.

Forsitan hic aliquis dicat, Quae publica tangunt,
 Carpere concessum est: hoc via iuris habet.
 Si licet hoc; oleas destringite: caedite messes. 135
 Improbe, vicinum carpe, viator, olus.
 Intret et vrbanus eadem petulantia portas;
 Sitque tuis muris, Romule, iuris idem.
 Quilibet argentum primae de fronte tabernae
 Tollat: et ad gemmas quilibet alter eat. 140
 Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos;
 Et quascunque potest tangere, tollat opes.
 Sed neque tolluntur: nec, dum regit omnia Caesar,
 Incolumis, tanto praeside, raptor erit.
 At non ille Deus pacem intra moenia finit. 145
 Auxilium toto spargit in orbe suum.
 Quid tamen hoc prodest, media si luce palamque
 Verberor, et tutae non licet esse mihi?
 Ergo nec nidos foliis haerere, nec vllam
 Sedibus in nostris stare videtis auem. 150
 At lapis, in ramo sedit quicumque bifurco,
 Haeret, et vt capta victor in arce manet.
 Caetera saepe tamen potuere admissa negari,
 Et crimen nux est inficiata suum.
 Nostra notat fusco digitos iniuria succo, 155
 Cortice contactus inficiente manus.
 Ille cruor meus est: illo maculata cruore
 Non profectura dextra lauatur aqua.
 O! ego, cum longae venerunt taedia vitae,
 Optavi quoties arida facta mori! 160
 Optavi quoties, aut caeco turbine verti,
 Aut valido missi fulminis igne peti!
 Atque vtinam subitae raperent mea poma procellae:
 Vel possem fructus excutere ipsa meos.
 Sic, vbi detracta est a te tibi caussa pericli, 165
 Quod superest, tutum, Pontice castor, habes.

Quid

- Quid mihi tunc animi est, cum sumit tela viator,
Atque oculis plagae destinat ante locum?
Nec vitare licet moto fera verbera trunco,
Quem sub humo radix vinclaque firma tenent. 170
Corpora praebemus plagis: vt saepe sagittis,
Cum populus manicas depressisse vetat:
Vtue grauem candens vbi tolli vacca securim,
Aut stringi cultros in sua colla videt.
Saepe meas vento frondes tremuisse putastis: 175
Sed metus in nobis caussa tremoris erat.
Si merui, videorque nocens; imponite flammae,
Nostraque fumosis vrite membra focis.
Si merui, videorque nocens; excidite ferro:
Et liceat miserae dedecus esse semel. 180
Si nec cur vrar, nec cur excidar, habetis;
Parcite. sic coeptum perficiatis iter.
-

A. S A B I N I

EPISTOLAE TRES

T R I B V S

O V I D I I E P I S T O L I S

R E S P O N D E N T E S

E P I S T O L A I

V L I X E S P E N E L O P A E

Pertulit ad miserum tandem tua casus Vlixen,
 Penelope, chartis verba notata piis.
 Agnoni caramque manum, gemmasque fideles.
 Solamen longis illa fuere malis.
 Arguis vt lentum: malle quoque forsitan esse; 5
 Quam tibi quaeque tuli dicere, quaeque feram.
 Non hoc obiecit mihi Graecia: cum mea fictus
 Detinuit patrio littore vela furor.
 Sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere:
 Causaque fingendae tu mihi mentis eras. 10
 Nil tibi rescribam curae est, properemque venire.
 Dum propero, aduersi vela tulere Noti.
 Non me Troia tenet, Graiis odiosa puellis;
 Iam cinis, et tantum flebile, Troia, solum.
 Deiphobusque iacet, iacet Asius, et iacet Hector: 15
 Et quicumque tui causa timoris erat.
 Euasi et Thracum caeso duce praelia Rheso,
 In mea captiuis castra reuectus equis:
 Tutus et e media Phrygiae Tritonidis arce
 Fatalis palmae pignora capta tuli. 20
 Nec timui commissus equo; male sedula quamuis
 Clamabat vates, Vrite, Troës, equum:

Vrite;

Vrite; mendaci celantur robore Achiui:

Et Phrygas in miseros vltima bella ferunt.
Perdiderat tumuli supremum munus Achilles: 25

Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danaï tanto renuere labori:

Erepti pretium corporis arma tuli.
Quid refert? pelago sunt obruta. non mihi classes,
Non socii superant: omnia pontus habet. 30

Solus adhuc mecum, qui me tot casibus vnus
Durauit, patiens ad mala, perstat Amor.

Illum non audis canibus Niseïa virgo
Fregit: non tumidis torta Charybdis aquis:
Non ferus Antiphates, nec in vno corpore dissors 35

Parthenope, blandis insidiosa modis.
Non quod Colchiacis Circe tentauerit herbis,

Non quod sollennes altera Diua toros.
Vtraque se nobis mortalia demere fila
Spondebat: Stygias vtraque posse vias. 40

Te tamen, hac etiam spreta mercede, petiui,
Passurus terra tot mala, totque mari.

Sed tu femineo nunc forsā nomine tacta,
Non secura leges caetera verba mea.
Quaeque mihi Circe, quae sit mihi caussa Calypso, 45

Iamdudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego cum Antinoum, Polybunque, Medontaque legi;
Heu! toto sanguis corpore nullus erat!

Tot iuuenes inter, tot vina licentia, semper
Hei mihi! quo credam pignore? casta manes. 50

Curue placent vlli, si sunt in fletibus ora,
Deperit et lacrimis non decor iste tibi?
Pacta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,

Et coeptum renoces callida semper opus.
Ars pia; sed quoties oculos frustrabere lana, 55
Successum toties ars dabit ista tibi.

Ah! melius, Polypheme, tuo superatus in antro
 Finissem ingratos ad mala tanta dies!
 Threicio melius cecidissem milite victus,
 Ismaron errantes cum tenere rates: 60
 Crudelemue illo satiasset tempore Ditem,
 Quo redii Stygiis fata moratus aquis.
 Vidi vbi, nequidquam quod me tua littera celat,
 Sospes digresso quae mihi mater erat.
 Retulit illa domus eadem mala: neque querentem 65
 Fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
 Phyllaciden vidi. contentis sortibus ille
 Primus in Hectoreas intulit arma domos.
 Felix laudata cum coniuge! lacta per umbras
 Illa suum fortes it comitata virum. 70
 Nec dum illi Lachesis dictos numerauerat annos:
 Sed iuuat ante suum sic cecidisse diem.
 Vidi, nec lacrimas oculi tenere cadentes,
 Deformem Atriden, hei mihi! caede noua.
 Illum Troia virum non laeserat: ille furentem 75
 Nauplion, Euboicos transieratque sinus.
 Quid refert? animam per vulnera mille profudit,
 Iam reduci soluens debita vota Ioui.
 Tyndaris has illi laeso pro foedere poenas
 Struxerat; externos ipsa secuta viros. 80
 Ah! mihi quid prodest, captiuas Tencridas inter
 Cum staret coniux Hectoris atque soror,
 Defectis Hecuben potius legisse sub annis,
 Ne tibi suspectus pellicis esset amor?
 Prima meis omen metuendum puppibus illa 85
 Fecit, non membris ipsa reperta suis.
 Latratu miseris finiuit moesta querelas;
 Et, stetit in ravidam protinus acta canem.
 Prodigio tali placidum Thetis abstulit acquor,
 Aeolus infusus incubuitque Notis. 90

Peruagus hinc toto non felix differor orbe;
 Et, quocunque vocat fluctus et aura, feror.
 Sed si Tiresias tam laeti prouidus augur,
 Quam verax vates in mala nostra fuit;
 Et terra et pelago, quidquid mihi triste canebat, 95
 Emensus fato iam meliore vagor.
 Iam mihi nescio quo comitem se in littore iungit
 Pallas, et hospitibus per loca tuta trahit.
 Nunc primum Pallas versae post funera Troiae
 Visa mihi: medium temporis ira tulit. 100
 Quidquid Oilides commiserat, omnibus vnus
 Peccauit: Danais omnibus ira innocens.
 Nec te, Tydide, cuius modo fouerat arma,
 Eximit: errato tu quoque ab orbe venis.
 Non Telamone satum capta de coniuge Teucrum: 105
 Non ipsum, pro quo mille fuere rates.
 Felix Plisthenide, quacunque in sorte fuisti
 Coniuge cum cara: non gravis illa fuit.
 Seu venti fecere moras, siue aquora vobis;
 Ad nulla est vester damna retentus amor. 110
 Oscula nec venti certe tenuere, nec vndae:
 Promptaque in amplexus brachia semper erant.
 Sic vtinam errarem! faceres tu mollia, coniux,
 Aquora: te socia nil mihi triste foret.
 Nunc quoque, Telemacho tecum mihi sospite lecto, 115
 Omnia sunt animo iam leuiora mala.
 Quem tamen infestas rursus queror iŕe per vndas,
 Herculeam Sparten, Nestoreamque Pylon.
 Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt:
 Nam male commissus fluctibus ipse fuit. 120
 Sed labor in fine est. occursum in littore vates
 Dixit. in amplexus, care, ferere tuos.
 Noscendus soli veniam tibi, tu preme sollers
 Laetitiam, et tacito gaudia conde sinu.

Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum. 125
 Sic cecinit laurus ille monere suas.
 Forsitan ante dapes, interque vacantia vina,
 Vltoris pharetris vtile tempus erit.
 Et modo despectum subito mirentur Vlixen.
 Heu! precor, vt properet ille venire dies! 130
 Antiqui renouet qui lactus foedera lecti:
 Et tandem incipias coniuge, cara, frui.

E P I S T O L A II

DEMOPHOON PHYLLIDI

Phyllidi Demophoon patria dimittit ab vrbe:
 Et patriam meminit muneris esse tui.
 Nec face Demophoon alia, nec coniuge captus,
 Sed tam non felix, quam tibi notus erat.
 Thesea, quo socero nequidquam, Phylli, tumebas; 5
 Impuleritque ignes forsitan ille tuos;
 Turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes:
 Hunc illi finem longa senecta dedit.
 Qui modo peltiferas fudit Maeotidas armis,
 Alcidae magni, non minor ipse, comes. 10
 Qui socerum Miuoa graui sibi fecit ab hoste,
 Mirantem monstri cornua victa sui.
 Arguor exilii, quis credat? caussa fuisse:
 Nec tacitum frater me sinit esse reum:
 Dum thalamos, inquit, dilectae Phyllidos vrges, 15
 Et tuus externo cessat in igne furor;
 Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci;
 Praeuenitque tuas flebilis hora moras.
 Forsitan aut nondum fractis occurrere rebus,
 Aut poteras fractis vtilis esse tamen. 20

Cur potiora tibi Rhodopeia regna fuere,
 Quaeque magis regnis cara puella fuit?
 Intonat his Acamas: eadem mox obiicit Aethra;
 Infelix functae iam prope sortis anus.
 Et quod non condant nati sua lumina palmae, 25
 Fecisse haec nostras arguit vsque moras.
 Non equidem inficior: multum clamauit vterque;
 Staret Threiciis cum mihi puppis aquis.
 Poscunt, Demophoon, quid cessas? carbasa venti:
 Demophoon patrios respice dure Deos: 30
 Respice: et exemplum, qua gaudes, Phyllida sume.
 Sic amat, vt terra nolit abire sua.
 Vtique redire velis, non vt comitetur euntem,
 Te rogat: et praefert barbara regna tuis.
 Me tamen haec inter tacitum conuicia saepe 35
 Aduersis memini vota tulisse Notis.
 Saepe abitura tuo ponentem brachia collo,
 Gausum in fluctus aequora mota truces.
 Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri:
 Libertas meritis est mihi facta tuis. 40
 Dicere, non duro dilectam Phyllida liqui
 Pectore: nec praeceps vela ferenda dedi.
 Et fleui; et flentem solando saepe, remansi,
 Cum staret cursus iam mihi certa dies.
 Denique Threicia veni rate. non dare Phyllis 45
 Quam potuit, iussit tardius ire ratem.
 Ignosce et fasso: memor es Minoïdos ipse.
 Antiquus necdum pectore cessit amor.
 Et quoties oculis circumdat sidera, dixit,
 Quae fulget caelo, nostra puella fuit. 50
 Illum dilecta Bacchus sibi cedere iussit
 Coniuge: desertae crimen at ille subit.
 Exemploque patris periurus dicor et ipse:
 Nec quaeris caussas, Sithoni dura, morae: 55

Nec satis ampla putas redituri pignora, si me
 Non amor alterius, non amor vllus habet.
 Nullane fama tibi turbatos, Phylli, penates
 Theseos, et miseræ retulit acta domus?
 Non laqueos audis cari me flere parentis? 60
 Flebilior laqueis, hei mihi! caussa subest.
 Non fratrem Hippolytum: cecidit miserabilis ille
 Praeceptis attonitis per freta raptus equis.
 Non tamen excuso reditus. licet vndique fata
 Accumulent causas; tempora parua peto. 65
 Thesea, quod superest, patrem tumulabimus ante:
 Succedat tumulo non sine honore decens.
 Da spatium veniamque, peto: non perfidus absum:
 Nec mihi iam terra tutior vlla tua est.
 Quidquid mite fuit post diruta Pergama, quidquid 70
 Aut bella, aut pelàgi detinere morae;
 Sola fuit Thrace. patria quoque iactor in illa:
 Auxilium superes casibus vna meis.
 Si modo mens eadem. nec quod sit iam mihi diues
 Regia, Cecropia non minor arce, mouet: 75
 Nec patris offendunt casus, nec crimina matris;
 Nec iam non felix omine Demophoon.
 Quid? si Phœbeam peterem te coniuge Troiam,
 Perque annos sequerer bella gerenda decem?
 Penelopen audis: toto laudatur in orbe 80
 Exemplum fidi non leue facta tori.
 Illa pia, sic rumor ait, mendacia telae
 Struxit, et instantes distulit arte procos:
 Cum pròperata palam reuocaret stannina noctis,
 Atque iterum in lanas omne rediret opus. 85
 At tua ne fugiant spreti connubia Thraces,
 Phylli, times. vlli nubere, dura, potes?
 Estque tibi pectus cuiusquam accedere taedae?
 Obstat perfidiae nec metus iste tuae?

Ah!

Ah! tibi quantus erit facti rubor! ah! tibi quantus 90

Tum dolor, adspicies cum mea vela procul!

Damnabisque tuos sero temeraria questus!

Demophoon, dices, hei mihi! fidus erat!

Demophoon rediit, et saeuos forsitan Euros

Passus, et hibernas dum quoque currit aquas. 95

Ah! cur nescio quam properauimus, hei mihi! culpam?

Rupi, quam ruptam sum mihi quæta, fidem.

Sic tamen ah! potius, sic perstes; quam mihi de te

Vlterior tangat pectora, Phylli, dolor!

Quos tibi, me miserum! laqueos, quæ fata minaris? 100

Et nimis audaces gens habet ista Deos.

Parce, precor: famamque domus mihi crimen habentis

Perfidiae, gemina ne preme, dura, nota.

Excuset patrem fatis in parte relicta

Gnosis: non merui, cur ferar ipse nocens. 105

Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt.

Est animus reditus; sed pia causa tenet.

EPISTOLA III

PARIS OENONAE

Quæ satis apta tibi tam iuste, Nympha, querenti

Rescribam, fateor quaerere verba manu.

Quærit, nec subeunt: sentit sua crimina tantum:

Soluere, quæ sentit, non sinit alter amor.

Si leuat hic iras, ipso me iudice damnor. 5

Quid refert? causa tu meliore cales.

Damnatumque tibi me sub sua iura Cupido

Retrahit. alterius sic quoque præda sumus.

Prima meis tu pacta toris: fassusque iuuentam

Te primum accepta est coniuge noster amor. 10

Nondum tantus eram. quo me genitore superbum
 Arguis; hoc dominus tunc retinendus eram:
 Non ega Deiphobum sperabam, aut Hectora fratrem,
 Cum pastos agerem, te comitante, greges:
 Reginamque Hecubem, nisi matris nomine, noram: 15
 Et fueras illi digna manere nurus.
 Sed non est rationis amor. te consule, Nympha.
 Laesa es; sed laesam scribis amare tamen.
 Cumque petant Satyri connubia, cum tua Panes;
 Reiectae memor es tu tamen vsque facis. 20
 Adde, quod hic fati amor est adiutus, et illum
 Praescia venturi viderat ante soror.
 Nondum Tyndaridos nomen mihi sederat aure,
 Nec cecinit Graios illa vocare viros.
 Omnia vera vides. superant mea vulnera tantum. 25
 Vtque tuam supplex poscere cogar opem.
 Te penes arbitrium nostrae vitaeque necisque:
 Victuri iam nunc pectora sume tibi.
 Fleuisti, memini, tamen hac in voce canentis:
 Et, Mala, dixisti, sint precor ista procul. 30
 Nec sic fata ferant, tulerint sic caetera, quamuis,
 Vt possim Oenone perdere laesa Parin.
 Tot superare metus, qui me, nec credere cogit,
 Ignoscas, idem te quoque fallit Amor.
 Imperat ille Deis: cum vult, in cornua tauri, 35
 Cum vult, in pennas destruit ille Iouem.
 Non foret in terris tanto miranda decore
 Tyndaris; heu! flammis nata puella meis!
 Si sua non cycno mutasset Iupiter ora.
 Fluxerat in Danaëis aureus ante sinus: 40
 Piniferamque Iden falsus Instrauerat ales:
 Inter Agenoreas constiteratque boues.
 Victorem Alciden dominae quis pensa tenere
 Crederet? at lanas nere coëgit Amor.

- Dicitur et Coa sedisse in veste puellae. 45
 Illa Cleonaco tecta leone fuit.
 Te memini Phoebum, Oenone, mea crimina dico,
 Fugisse, et nostros praeposuisse toros.
 Non ego praestabam Phoebo; sed tela Cupido
 His in te voluit legibus ire sua. 50
 Consolare tamen digna tua pellice damna:
 Quam tibi praetulimus, nata puella Ioue est.
 Sed quod nata Ioue est, minimum me tangit in illa;
 Quod non est facies pulcrior vlla, nocet.
 Atque vtinam formae iudex incallidus essem 55
 Creditus Idaeis, Pegasi Nympha, iugis!
 Non mihi Iunonis, nec obsesset Pallados ira;
 Laudata est oculis quod Cytherea meis,
 Diuidit haec aliis flammam celeresque paresque;
 Vt libitum est, nati temperat ipsa faces. 60
 Non tamen eualuit vitare domestica tela,
 Quos aliis arcus, et sibi dura tulit.
 Deprensam coniux illam in Mauorte dolebat.
 Testibus hic Diuis cum Ioue questus erat.
 Iam dolet et Mauors, terras vltroque reliquit: 65
 Praetulit Anchisen huic habitura suum.
 Anchisen propter voluit formosa videri:
 Visaque post latam iacuit alta Deam.
 Quid mirum est potuisse Parin succumbere Amori,
 Immunis sub quo non fuit ipsa parens? 70
 Quam laesus Menelaus amat, non laesus amari,
 Adice; non laeso quod comes ipsa fuit.
 Et magnos, video, cogit mihi rapta tumultus:
 Armataeque petunt Pergama mille rates.
 Non vereor belli ne non sit caussa probanda; 75
 Est illi facies digna monere duces;
 Si mihi nulla fides; armatos respice Atridas,
 Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.

Quod

Quod si vertendae spem mentis concipis huius;
Cur cessant herbae, carmina curvae tua? 80
Nam te nec Phoebi sollertior artibus vlla est;
Phoebeaeque Hecates somnia vera vides.
Te cum sideribus, te cum deducere Lunam
Nubibus, et memini surripuisse diem.
Pascenam tauros: interque armenta leones 85
Obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xanthum, retro Simoënta vocatum
Adiiciam cursus non tenuisse suos?
Ipse pater Cebren, natae male tutus ab ore,
Cantatas quoties restitit inter aquas! 90
Nunc locus Oenonae est, nunc illam ostende: parabis
Sine tuos ignes pellere, siue meos.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON

LIBRI XV

N A S O N I S E P I G R A M M A

Orba parente suo quicumque volumina tangis,
 His saltem vestra detur in vrbe locus.
Quoque magis faueas, non sunt haec edita ab illo,
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quidquid in his igitur vitii rade carmen habebit,
 Ennendaturus, si licuisset, erat.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON

LIBER PRIMVS.

In noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora. Dì, coeptis; nam, Dì, mutastis et illas;
Adspirate meis: primaque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare et tellus, et, quod tegit omnia, caelum, 5
Vnus erat toto Naturae vultus in órbe,
Quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles;
Nec quidquam, nisi pondus iners; congestaque eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo praebat lumina Titan; 10
Nec noua crescendo reparabat cornua Phoebæ;
Nec circumfuso pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quaque fuit tellus, illic et pontus et aër; 15
Sic erat instabilis tellus, innabilis vnda,
Lucis egens aër: nulli sua forma manebat.
Obstabatque aliis aliud: quia corpore in vno.
Frigida pugnant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus. 20
Hanc Deus et melior litem Natura diremit:
Nam caelo terras, et terris abscidit vndas:

Et

Et liquidum spisso secrevit ab aëre caelum.

Quae postquam euoluit, caecoque exemit aceruo,
Dissociata locis concordi pace ligauit.

25

Igneae connexi vis et sine pondere caeli

Emicuit, summaque locum sibi legit in arce.

Proximus est aër illi leuitate, locoque:

Densior his tellus, elementaque grandia traxit;

Et pressa est grauitate sui. circumfluit humor

30

Ultima possedit, solidumque coërcuit orbem.

Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille Deorum,

Congeriam secuit, sectamque in membra redegit;

Principio terram, ne non aequalis ab omni

Parte foret, magni speciem glomerauit in orbis.

35

Tum freta diffundi, rabidisque tumescere ventis

Inssit, et ambitae circumdare littora terrae.

Addidit et fontes, immensaque stagna, lacusque;

Fluminaque obliquis cinxit decliua ripis:

Quae diuersa locis partim sorbentur ab ipsa;

40

In mare perueniunt partim, campoque recepta

Liberioris aquae, pro ripis littora pulsant.

Iussit et extendi campos, subsidere valles.

Fronde tegi siluas, lapidosos surgere montes.

Vtque duae dextra caelum, totidemque sinistra

45

Parte secant Zonae, quinta est ardentior illis;

Sic onus inclusum numero distinxit eodem

Cura Dei: totidemque plagae tellure premuntur.

Quarum quae media est, non est habitabilis aestu:

Nix tegit alta duas: totidem inter vtrumque locauit;

50

Temperiemque dedit, mista cum frigore flamma,

Imminet his aër, qui, quanto est pondere terrae

Pondus aquae lenius, tanto est onerosior igni.

Illic et nebulas, illic consistere nubes

Iussit, et humanas motura tonitrua mentes,

55

Et cum fulminibus facientes frigora ventos.

His

His quoque non passim mundi fabricator habendum
 Aëra permisit. vix nunc obsistitur illis,
 Cum sua quisque regant diuerso flamina tractu,
 Quin lanient mundum; tanta est discordia fratrum. 60
 Eurus ad Aurogam, Nabathaeaque regna recessit,
 Persidaeque, et radiis iuga subdita matutinis.
 Vesper, et occiduo quae littora sole tepescunt,
 Proxima sunt Zephyro: Scythiam Septemque trionem
 Horrifera inuasit Boreas: contraria tellus 65
 Nubibus assiduis, pluuioque madescit ab Austro.
 Haec super imposuit liquidum, et grauitate carentem,
 Aethera, nec quidquam terrenae faecis habentem.
 Vix ea limitibus disseperat omnia certis;
 Cum, quae pressa diu massa latuere sub illa, 70
 Sidera coeperunt toto efferuescere caelo.
 Neu regio foret vlla suis animantibus orba;
 Astra tenent caeleste solum, formaeque Deorum:
 Cesserunt nitidis habitandae piscibus vndae:
 Terra feras cepit: volucres agitabilis aër. 75
 Sanctius his animal, mentisque capacius altae
 Deerat adhuc, et quod dominari in caetera posset.
 Natus homo est, siue hunc diuino semine fecit
 Ille opifex rerum, mundi melioris origo:
 Siue recens tellus, seductaque nuper ab alto 80
 Aethere, cognati retinebat semina caeli.
 Quam satus Iapeto, mistam fluuiialibus vndis,
 Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.
 Pronaque cum spectent animalia caetera terram;
 Os homini sublime dedit: caelumque tueri 85
 Iussit, et erectos ad sidera tollere vultus,
 Sic, modo quae fuerat rudis et sine imagine, tellus
 Induit ignotas hominum conuersa figuras.
 Aurea prima sata est aetas, quae, vindice nullo,
 Sponte sua, sine lege, fidem rectumque colebat. 90

Poena metusque aberant. nec verba minacia fixo
 Acre legebantur: nec supplex turba timebant
 Iudicis ora sui: sed erant sine vindice tuti.
 Nondum caesa suis, peregrinum vt viseret orbem,
 Montibus, in liquidas pinus descenderat vndas: 95
 Nullaque mortales, praeter sua littora, norant.
 Nondum praecipites cingebant oppida fossae:
 Non tuba directi, non aeris cornua flexi,
 Non galeae, non ensis, erant. sine militis vsu
 Mollia securae peragebant otia mentes. 100
 Ipsa quoque immunis, rastroque intacta, nec vllis
 Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus:
 Contentique cibus, nullo cogente, creatis,
 Arbuteos foetus, montanaque fraga legebant,
 Cornaque, et in duris haerentia mora rubetis; 105
 Et quae deciderant patula Iouis arbore glandes.
 Ver erat aeternum, placidique tepentibus auris
 Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
 Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
 Nec renouatus ager gravidis canebat aristis. 110
 Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant:
 Flauaque de viridi stillabant ilice mella.
 Postquam, Saturno tenebrosa in Tartara misso,
 Sub Ioue mundus erat; subiit argentea proles,
 Auro deterior, fuluo pretiosior aere. 115
 Iupiter antiqui contraxit tempora veris:
 Perque hiemes, aestusque, et inaequales autumnos,
 Et breue ver, spatiis exegit quatuor annum.
 Tum primum siccis aer feruoribus vstus
 Canduit: et ventis glacies adstricta pependit. 120
 Tum primum subiere domos. domus antra fuerunt,
 Et densi frutices, et vinctae cortice virgae.
 Semina tum primum longis Cerealia sulcis
 Obruta sunt, pressique iugo genuere iuenci.

Tertia post illas successis aënea proles, 125
 Sacuior ingeniis, et ad horrida promptior arma;
 Nec scelerata tamen. De duro est vltima ferro.
 Protinus irrumpit venae peioris in aeuum
 Omne nefas: fugere pudor, verumque, fidesque:
 In quorum subiere locum, fraudesque, dolique, 130
 Insidiaeque, et vis, et amor sceleratus habendi.
 Vela dabat ventis, nec adhuc bene nouerat illos,
 Nauita: quaeque diu steterant in montibus altis,
 Fluctibus ignotis insultauere carinae.
 Commnemque prius, ceu lumina Solis et auras, 135
 Cantus humum longo signauit limite mensor.
 Nec tantum segetes alimentaue debita diues
 Poscebatur humus; sed itum est in viscera terrae:
 Quasque recondiderat, Stygiisque admouerat umbris,
 Effodiuntur opes, irritamenta malorum. 140
 Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum,
 Prodierat: prodit bellum, quod pugnat utroque;
 Sanguineaue manu crepitantia concutit arma.
 Viuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus,
 Non socer a genere: fratrum quoque gratia rara est. 145
 Imminet exitio vir coniugis, illa mariti:
 Lurida terribiles misceat aconita nouercae:
 Filius ante diem patrios inquirat in annos.
 Victa iacet Pietas: et Virgo caede madentes,
 Vltima caelestum, terras Astraera reliquit. 150
 Neue foret terris securior arduus aether;
 Affectasse ferunt regnum caeleste Gigantas:
 Altaque congestos struxisse ad sidera montes.
 Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
 Fulmine, et excussit subiecto Pelio Ossam. 155
 Obruta mole sua cum corpora dira iacerent;
 Perfusam multo natorum sanguine Terram
 Incaluisse ferunt, calidumque animasse cruorem:

Et, ne nulla ferae stirpis monumenta manerent,
 In faciem vertisse hominum. sed et illa propago 160
 Contemtrix Superum, saevaeque audissima caedis,
 Et violenta fuit: scires e sanguine natos.

Quae pater vt summa vidit Saturnius arce;
 Ingemit: et, facto nondum vulgata recenti,
 Foeda Lycaoniae referens conuinia mensae, 165
 Ingentes animo et dignas Ioue concipit iras;

Conciliumque vocat. tenuit mora nulla vocatos.
 Est via sublimis, caelo manifesta sereno:

Lactea nomen habet; candore notabilis ipso.
 Hac iter est Superis ad magni tecta Tonantis, 170

Regalemque domum, dextra laeuaque Deorum
 Atria nobilium valuis celebrantur apertis.

Plebs habitant diuersa locis. a fronte potentes
 Caelicolae, clarique suos posuere penates.
 Hic locus est; quem, si verbis audacia detur, 175

Haud timeam magni dixisse Palatia caeli.
 Ergo vbi marmoreo Superi sedere recessu,
 Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno,

Terrificam capitis concussit terque quaterque
 Caesariem, cum qua terram, mare, sidera, mouit. 180
 Talibus inde modis ora indignantia soluit:

Non ego pro mundi regno magis anxius illa
 Tempestate fui, qua centum quisque parabant
 Iniicere anguipedum captiuo brachia caelo.

Nam, quanquam ferus hostis erat, tamen illud ab vno 185
 Corpore, et ex vna pendebat origine bellum.
 Nunc mihi, qua totum Nereus circumtonat orbem,

Perdendum mortale genus. per flumina iuro
 Infera, sub terras Stygio labentia luco,
 Cuncta prius tentata: sed inmedicabile vulnus 190

Ense recidendum, ne pars sincera trahatur.
 Sunt mihi Seuidei, sunt rustica numina Nymphae,
 Faunisque,

Faunique, Satyrique, et monticolae Siluani:
 Quos quoniam caeli nondum dignamur honore,
 Quas dedimus, certe terras habitare sinamus. 195:
 An satis, o! Superi, tutos fore creditis illos,
 Cum mihi, qui fulmen, qui vos habeoque, regoque,
 Struxerit insidias notus feritate Lycaon?
 Confremuere omnes: studiisque ardentibus ausum
 Talia deprecant. sic, cum manus impia saeuit, 200
 Sanguine Caesarco Romanum extinguere nomen,
 Attonitum tanto subitae terrore ruinae
 Humanum genus est; totusque perhorruit orbis.
 Nec tibi grata minus pietas, Auguste, tuorum,
 Quam fuit illa Ioni. qui postquam voce manuque 205
 Murmura compressit; tenuere silentia cuncti.
 Substitit ut clamor, pressus grauitate regentis;
 Iupiter hoc iterum sermone silentia rumpit:
 Ille quidem poenas, curam dimittite, soluit;
 Quod tamen admissum, quae sit vindicta, docebo. 210
 Contigerat nostras infamia temporis aures:
 Quam cupiens falsam, summo delabor Olympo,
 Et Deus humana lustris sub imagine terras.
 Longa mora est, quantum noxae sit vbique repertum,
 Enumerare: minor fuit ipsa infamia vero. 215
 Maenala transieram, latebris horrenda ferarum,
 Et cum Cylleno gelidi pineta Lycaei.
 Arcados hinc sedes et inhospita tecta tyranni
 Ingredior, traherent cum sera crepuscula noctem.
 Signa dedi venisse Deum; vulgusque precari 220
 Coeperat. irridet primo pia vota Lycaon.
 Mox ait, Experiar, Deus hic, discrimine aperto,
 An sit mortalis: nec erit dubitabile verum.
 Nocte grauem somno nec opina perdere morte
 Me parat. haec illi placet experientia veri. 225
 Nec contentus eo, missi de gente Molossa

Obsidis vnus ingulum mucrone resoluit:
 Atque ita semineces partim feruentibus artus
 Mollit aquis, partim subiecto torruit igni.
 Quos simul imposuit mensis; ego vindice flamma 230
 In domino dignos euerti tecta Penates.
 Territus ille fugit; nactusque silentia ruris
 Exululat, frustra loqui conatur: ab ipso
 Colligit os rabiem, solitaeque cupidine caedis
 Vertitur in pecudes: et nunc quoque sanguine gaudet. 235
 In villos abeunt vestes, in crura lacerti.
 Fit lupus, et veteris seruat vestigia formae.
 Canities eadem est, eadem violentia vultu:
 Idem oculi lucent: eadem feritatis imago.
 Occidit vna domus: sed non domus vna perire 240
 Digna fuit. qua terra patet, fera regnat Erinnyis.
 In facinus iurasse putes. dent ocium omnes,
 Quas meruere pati, sic stat sententia, poenas.
 Dicta Iouis pars voce probant, stimulosque frementi
 Adiiciunt: alii partes assensibus implent. 245
 Est tamen humani generis iactura dolori
 Omnibus: et, quae sit terrae mortalibus orbae
 Forma futura, rogant: quis sit laturus in aras
 Tura? ferisne paret populandas tradere gentes?
 Talia quaerentes, sibi enim fore caetera curae, 250
 Rex Superum trepidare vetat; sobolemque priori
 Dissimilem populo promittit origine mira.
 Iamque erat in totas sparsurus fulmina terras;
 Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus aether
 Conciperet flammam, longusque ardesceret axis. 255
 Esse quoque in fati reminiscitur, affore tempus,
 Quo mare, quo tellus, correptaque regia caeli
 Ardeat; et mundi moles operosa laboret.
 Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopium.
 Poena placet diuersa; genus mortale sub vndis 260
 Perdere,

Perdere, et ex omni nimbos dimittere caelo.
 Protinus Aeoliis Aquilonem claudit in antris,
 Et quaecunque fugant inducias flamina nubes:
 Emittitque Notum. madidis Notus euolat alis;
 Terribilem picea tectus caligine vultum. 265
 Barba grauis nimbis; canis fluit vnda capillis:
 Fronte sedent nebulae: torant pennaeque, sinusque.
 Utque manu lata pendentia nubila pressit;
 Fit fragor: hinc densi funduntur ab aethere nimbi.
 Nuntia Iunonis varios induta colores 270
 Concipit Iris aquas, alimentaue nubibus affert.
 Sternuntur segetes, et deplorata coloni
 Vota iacent; longique labor perit irritus anni.
 Nec caelo contenta suo Iouis ira: sed illum
 Caerulens frater inuat auxiliariis vndis. 275
 Connocat hic annes. qui postquam tecta tyranni
 Intrauere sui, Non est hortamine longo
 Nunc, ait, vtendum: vires effundite vestras.
 Sic opus est; aperite domos, ac, mole remota,
 Fluminibus vestris totas immittite habenas. 280
 Iusserrat. hi redeunt, ac fontibus ora relaxant:
 Et defrenato voluntur in aequora cursu.
 Ipse tridente suo terram percussit: at illa
 Intremnit, motuque sinus patefecit aquarum.
 Exspatiata ruunt per apertos flumina campos; 285
 Cumque satis arbusta simul, pecudesque, virosque,
 Tectaue, cumque suis rapiunt penetralia sacris.
 Si qua domus mansit, potuitque resistere tanto
 Indeicta malo; culmen tamen altior huius
 Vnda tegit, pressaeque labant sub gurgite turres. 290
 Iamque mare et tellus nullum discrimen habebant.
 Omnia pontus erant. decerant quoque litora ponto.
 Occupat hic collem: cymba sedet alter adunca,
 Et ducit remos illic, vbi nuper ararat.

Ille supra segetes, aut mersae culmina villae, 295
 Nauigat: hic summa piscem deprendit in vltimo.
 Figitur in viridi, si fors tulit, anchora prato:
 Aut subiecta terunt curuae vineta carinae.
 Et, modo qua graciles gramen carpsere capellae,
 Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocae. 300
 Mirantur sub aqua lucos, vrbesque, domosque
 Nercides: siluasque tenent delphines, et altis
 Incursant ramis, agitataque robora pulsant.
 Nat lupus inter oues: fuluos vehit vnda leones:
 Vnda vehit tigres: nec vires fulminis apro, 305
 Crura nec ablato prosunt velocia ceruo.
 Quaesitisque diu terris, vbi sidere detur,
 In mare lassatis volucris vaga decidit alis.
 Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
 Pulsabantque noui montana cacumina fluctus. 310
 Maxima pars vnda rapitur: quibus vnda pepercit,
 Illos longa domant inopi ieiunia victu.
 Separat Aënios Actaeis Phocis ab aruis,
 Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo
 Pars waris; et latus subitarum campus aquarum. 315
 Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus;
 Nomine Parniasus, superatque cacumine nubes.
 Ihic vbi Deucalion, nam caetera texerat aequor,
 Cum consorte tori parua rate vectus adhaesit;
 Corycidas Nymphas, et numina montis adorant, 320
 Fatidicanque Themiu; quae nunc oracula tenebat.
 Non illo melior quisquam, nec amantior aequi
 Vir fuit, aut illa metuentior vlla Deorum.
 Iupiter vt liquidis stagnare paludibus orbem,
 Et superesse videt de tot modo millibus vnum, 325
 Et superesse videt de tot modo millibus vnam;
 Innocuos ambos, cultores numinis ambos;
 Nubila disiecit: nimbisque Aquilone remotis,

Et

Et caelo terras ostendit, et aethera terris.
 Nec maris ira manet; positoque tricuspide telo 330
 Mulcet aquas rector pelagi: supraque profundum
 Extantem, atque humeros innato murice tectum
 Caeruleum Tritona vocat; conchaeque sonaci
 Inspirare iubet; fluctusque et flumina signo
 Iam renocare dato. caua buccina sumitur illi 335
 Tortilis, in latum quae turbine crescit ab imo:
 Buccina, quae medio concepit ut aëra ponto,
 Littora voce replet, sub utroque iacentia Phoebō.
 Tum quoque, ut ora Dei madida rorantia barba
 Contigit, et cecinit inssos inflata receptus, 340
 Omnibus audita est telluris et aequoris vndis:
 Et quibus est vndis audita, coercuit omnes.
 Iam mare littus habet: plenos capit alveus amnes:
 Flumina subsidunt: colles exire videntur.
 Surgit humus: crescunt loca decrescentibus vndis. 345
 Postque diem longam nudata cacumina silvae
 Ostendunt, limumque tenent in fronde relictum.
 Redditus orbis erat. quem postquam vidit inanem,
 Et desolatas agere alta silentia terras;
 Deucalion lacrimis ita Pyrrham affatur obortis: 350
 O! soror, o! coniux, o! femina sola superstes,
 Quam commune mihi genus, et patruelis origo,
 Deinde torus iunxit; nunc ipsa pericula iungunt:
 Terrarum, quascunque vident occasus et ortus,
 Nos duo turba sumus. possedit caetera pontus. 355
 Nunc quoque adhuc vitae non est fiducia nostrae
 Certa satis: terrent etiamnum nubila mentem.
 Quid tibi, si sine me fatis crepta fuisses,
 Nunc animi, miseranda, foret? quo sola timorem
 Ferre modo posses? quo consolante dolores? 360
 Namque ego, crede mihi, si te modo pontus haberet,
 Te sequerer, coniux: et me quoque pontus haberet.

O! vtinam possim populos reparare paternis
 Artibus; atque animas formatae infundere terrae!
 Nunc genus in nobis restat mortale duobus; 365
 Sic visum Superis: hominumque exempla manemus.
 Dixerat, et flebant. placuit caeleste precari
 Numen; et auxilium per sacras quaerere sortes.
 Nulla mora est; adeunt pariter Cephisidas vndas,
 Vt nondum liquidas, sic iam vada nota secantes. 370
 Inde vbi libatos irrorauere liquores
 Vestibus et capiti; flectunt vestigia sanctae
 Ad delubra Deae: quorum fastigia turpi
 Squalebant musco; stabantque sine ignibus arae.
 Vt templi tetigere gradus; procumbit vterque 375
 Pronus humi, gelidoque pauens dedit oscula saxo.
 Atque ita, Si precibus, dixerunt, numina iustis
 Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum;
 Dic, Themis, qua generis damnum reparabile nostri
 Arte sit; et mersis fer opem, mitissima, rebus. 380
 Mota Dea est; sortemque dedit: Discedite templo;
 Et velate caput; cinctasque resoluite vestes:
 Ossaque post tergum magnae iactate parentis.
 Obstupere diu: rumpitque silentia voce
 Pyrrha prior; iussisque Deae parere recusat: 385
 Detque sibi veniam, pauido rogat ore: pauetque
 Laedere iactatis maternas ossibus vmbas,
 Interea repetunt caecis obscura latebris
 Verba datae sortis secum, inter seque volutant,
 Inde Promethides placidis Epimethida dictis 390
 Mulcet; et Aut fallax, ait, est sollertia nobis,
 Aut pia sunt, nullumque nefas oracula suadent.
 Magna parens terra est: lapides in corpore terrae
 Ossa reor dici: iacere hos post terga iubemur.
 Coniugis augurio quamquam Titania mota est; 395
 Spes tamen in dubio est, adeo caelestibus ambo

Diffidunt

Diffidunt monitis. sed quid tentare nocebit?
 Descendunt; velantque caput, tunicasque recingunt;
 Et iussos lapides sua post vestigia mittunt.
 Saxa, quis hoc credat, nisi sit pro teste vetustas? 400
 Ponere duritiem coepere, siumque rigorem;
 Molliriue mora, mollitaue ducere formam.
 Mox, vbi creuerunt, naturaue mitior illis
 Contigit, vt quaedam, sic non manifesta, videri
 Forma potest hominis; sed vti de marmore coepto 405
 Non exacta satis, rudibusque simillima signis.
 Quae tamen ex illis aliquo pars humida succo,
 Et terrena fuit, versa est in corporis vsua.
 Quod solidum est, flectique nequit, mutatur in ossa:
 Quod modo vena fuit, sub eodem nomine mansit: 410
 Inque breui spatio, Superiorum munere, saxa
 Missa viri manibus faciem traxere virilem:
 Et de femineo reparata est femina iactu.
 Inde genus durum sumus, experiensque laborum:
 Et documenta damus, qua simus origine nati. 415
 Caetera diuersis tellus animalia formis
 Sponte sua peperit; postquam vetus humor ab igne
 Percaluit Solis; coenumque, vdaeque paludes
 Intumuerunt aestu: fecundaue semina rerum
 Viuaci nutrita solo, ceu matris in aluo, 420
 Creuerunt, faciemque aliquam cepere morando.
 Sic vbi deseruit madidos septemfluus agros
 Nilus, et antiquo sua flumina reddidit alueo,
 Aetherioque recens exarsit sidere limus;
 Plurima cultores versis animalia glebis 425
 Inueniunt, et in his quaedam modo coepta sub ipsum
 Nascendi spatium: quaedam imperfecta, suisque
 Trunca vident numeris: et eodem in corpore saepe
 Altera pars viuit; rudis est pars altera tellus.
 Quippe vbi temperiem sumserit humorque calorque; 430

Concipiunt: et ab his oriuntur cuncta duobus.

Cumque sit ignis aquae pugnax; vapor humidus omnes
Res creat, et discors concordia foetibus apta est.

Ergo ubi diluio tellus lutulenta recenti

Solibus aetheriis altoque recanduit aestu; 435

Edidit innumeras species: partimque figuras

Retulit antiquas; partim noua monstra creauit.

Illa quidem nollet, sed te quoque, maxime Python,

Tum genuit: populisque nouis, incognita serpens,

Terror eras. tantum spatii de monte tenebas. 440

Hunc Deus arciteuens, et nunquam talibus armis

Ante, nisi in damis capreisque fugacibus, vsus,

Mille grauem telis, exhausta paene pharetra,

Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.

Neue operis famam possit delere vetustas; 445

Instituit sacros celebri certamine ludos,

Pythia, de domitae serpentis nomine dictos.

His iuuenum quicumque manu, pedibusque, rotae

Vicerat; aesculeae capiebat frondis honorem.

Nondum laurus erat; longoque decentia crine 450

Tempora cingebat de qualibet arbore Phoebus.

Primus amor Phocbi Daphne Peneia; quem non

Fors ignara dedit, sed saena Cupidinis ira.

Delius hunc nuper, victa serpente superbus,

Viderat adducto flectentem cornua neruo: 455

Quidque tibi, lasciuie puer, cum fortibus armis?

Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros;

Qui dare certa ferae; dare vulnera possumus hosti.

Qui modo pestifero tot iugera ventre prementem

Strauius innumeris tumidum Pythona sagittis. 460

Tu face nescio quos esto contentus amores

Irritare tua: nec laudes assere nostras.

Filius huic Veneris: Figat tuus omnia, Phocbe;

Te meus arcus, ait: quantoque animalia cedunt

Cuncta

Cuncta tibi, tanto minor est tua gloria nostra. 465
 Dixit: et eliso percussis aëre pennis
 Impiger vmbrosa Parnasi constitit arce:
 Eque sagittifera promisit duo tela pharetra
 Diuersorum operum. fugat hoc, facit illud amorem.
 Quod facit, auratum est, et cuspide fulget acuta: 470
 Quod fugat, obtusum est, et habet sub arundine plumbum.
 Hoc Deus in Nympha Peneïde fixit; at illo
 Laesit Apollineas traiecta per ossa medullas.
 Protinus alter amat; fugit altera nomen amantis,
 Siluarum latebris, captiuarumque ferarum 475
 Exuuiis gaudens, innuptaeque aemula Phoebes.
 Vitta coërcebat positos sine lege capillos.
 Multi illam petiere: illa auersata petentes,
 Impatiens expersque viri, nemorum auia lustrat:
 Nec quid Hymen, quid Amor, quid sint connubia, curat. 480
 Saepe pater dixit: Generum mihi, filia, debes.
 Saepe pater dixit: Debes mihi, nata, nepotes.
 Illa, velut crimen, taedas exosa iugales,
 Pulchra verecundo suffunditur ora rubore;
 Inque patris blandis haecrens ceruice lacertis, 485
 Da mihi perpetua, genitor carissime, dixit,
 Virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianae.
 Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas,
 Esse vetat: votoque tuo tua forma repugnat.
 Phoebus amat; visaeque cupit connubia Daphnes: 490
 Quaeque cupit, sperat: suaeque illum oracula fallunt.
 Vtque leues stipulae demtis adolentur aristis;
 Vt facibus sepes ardent, quas forte viator
 Vel nimis admouit, vel iam sub luce reliquit;
 Sic Deus in flammis abiit: sic pectore toto 495
 Vritur, et sterilem sperando nutrit amorem.
 Spectat inornatos collo pendere capillos.
 Et, Quid? si comantur? ait. videt igne micantes
 Sideribus

Sideribus similes oculos. videt oscula; quae non
 Est vidisse satis. laudat digitosque, manusque, 500
 Brachiaque, et nudos media plus parte lacertos.
 Si qua latent, meliora putat. fugit ocior aura
 Illa leui: neque ad haec reuocantis verba resistit:
 Nympha, precor, Penei, mane: non insequor hostis.
 Nympha, mane. sic agna lupum, sic cerua leonem, 505
 Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae;
 Hostes quaeque suos. amor est mihi causa sequendi.
 Me miserum! ne prona cadas, indignae laedi
 Crura secent senes; et sim tibi causa doloris.
 Aspera, qua properas, loca sunt. moderatius, oro, 510
 Curre, fugamque inhibe: moderatius insequar ipse.
 Cui placeas, inquire tamen. non incola montis,
 Non ego sum pastor: non hic armenta, gregesue
 Horridus obseruo. nescis, temeraria, nescis
 Quem fugias: ideoque fugis. mihi Delphica tellus, 515
 Et Claros, et Teuedos, Pataraeaeque regia seruit.
 Iupiter est genitor. per me, quod eritque, fuitque,
 Estque, patet: per me concordant carmina neruis.
 Certa quidem nostra est: nostra tamen vna sagitta
 Certior, in vacuo quae vulnera pectore fecit. 520
 Inuentum medicina meum est; opiferque per orbem
 Dicor; et herbarum subiecta potentia nobis.
 Hei mihi! quod nullis amor est medicabilis herbis:
 Nec prosunt domino, quae prosunt omnibus, artes!
 Plura locuturum timido Peneia cursu 525
 Fugit; cumque ipso verba imperfecta reliquit:
 Tum quoque visa decens. nudabant corpora venti,
 Obuiaque aduersas vibrabant flamina vestes;
 Et leuis impexos retro dabat aura capillos:
 Auctaque forma fuga est. sed enim non sustinet ultra 530
 Perdere blanditias iuuenis Deus: utque mouebat
 Ipse Amor, admisso sequitur vestigia passu,

Vt canis in vacuo leporem cum Gallicus aruo
 Vidit; et hic praedam pedibus petit, ille salutem.
 Alter inhaesuro similis, iam iamque tenere 535
 Sperat, et extento strinxit vestigia rostro:
 Alter in ambiguae est, an sit deprehensus, et ipsis
 Morsibus eripitur; tangentiaque ora relinquit.
 Sic Deus, et virgo est: hic spe celer, illa timore.
 Qui tamen insequitur, pennis adiutus Amoris, 540
 Ocior est, requiemque negat: tergoque fugaci
 Imminet; et crinem sparsum ceruicibus aflat.
 Viribus absumtis expalluit illa: citaeque
 Victa labore fugae, spectans Peneidas vndas,
 Fer, pater, inquit, opem; si flumina numen habetis. 545
 Qua nimium placui, tellus, aut hisce, vel istam,
 Quae facit vt laedar, mutando perde figuram.
 Vix prece finita, torpor grauis alligat artus:
 Mollia cinguntur tenui praecordia libro.
 In frondem crines, in ramos brachia crescunt: 550
 Pes, modo tam velox, pigris radicibus haeret:
 Ora cacumen obit: remanet nitor vnus in illa.
 Hanc quoque Phoebus amat: positaque in stipite dextra
 Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus.
 Complexusque suis ramos, vt membra, lacertis, 555
 Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
 Cui Deus, At coniux quoniam mea non potes esse,
 Arbor eris certe, mea semper habebunt
 Te coma, te citharae, te nostrae, Laure, pharetrae.
 Tu ducibus Latiis aderis, cum laeta triumphum 560
 Vox canet; et longae visent Capitolia pompae.
 Postibus Augustis eadem fidissima custos
 Ante fores stabis; medianque tuebere quercum.
 Vtque meum intonsis caput est iuuenile capillis;
 Tu quoque perpetuos semper gere frondis honores. 565
 Finierat Paeon. factis modo laurea ramis

Annuit:

Annuit: utque caput, visa est agitasse cacumen.

Est nemus Haemoniae, praerupta quod undique claudit

Silua: vocant Tempe, per quae Penëns, ab imo

Effusus Pindo, spumosis voluitur undis: 570

Deiectaque grani tenues agitantia fumos

Nubila conducit, summasque adspergine siluas

Impluit; et sonitu plus quam vicina fatigat.

Haec domus, haec sedes, haec sunt penetralia magni

Annis: in hoc residens facta de cantibus antro, 575

Undis iura dabat, Nymphisque colentibus undas.

Conueniunt illuc popularia flumina primum;

Nescia gratentur, consolenturne parentem,

Populifer Spercheos; et irrequietus Enipeus,

Apidanusque senex, lenisque Amphrysos, et Aeas. 580

Moxque amnes alii, qui, qua tulit impetus illos,

In mare deducunt fessas erroribus undas.

Inachus vnus abest: imoque reconditus antro

Fletibus auget aquas: natanque miserimus Iö

Luget, ut amissam, nescit vitane fruatur, 585

An sit apud manes, sed quam non inuenit vsquam,

Esse putat nusquam; atque animo peiora veretur.

Viderat a patrio redeuntem Iupiter Iö

Flamine: et, O! virgo Ioue digna, tuoque beatum

Nescio quem factura toro, pete, dixerat, umbras 590

Altorum nemorum; et nemorum monstrauerat umbras;

Dum calet, et medio Sol est altissimus orbe.

Quod si sola times latebras intrare ferarum;

Praeside tuta Deo nemorum secreta subibis:

Nec de plebe Deo, sed qui caelestia magna 595

Sceptra manu teneo; sed qui vaga fulmina mitto.

Ne fuge me; fugiebat enim, iam pascua Lernaë,

Consitaque arboribus Lyrcaea reliquerat arua;

Cum Deus inducta latas caligine terras

Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem. 600

Interca

Interea medios Inno despexit in agros:
 Et noctis faciem nebulas fecisse volucres
 Sub nitido mirata die; non fluminis illas
 Esse, nec humenti sentit tellure remitti:
 Atque suos coniux, vbi sit, circumspicit; vt quae 605
 Deprensi toties iam nosset furta mariti.
 Quem postquam caelo non reperit; Aut ego fallor,
 Aut ego laedor, ait; delapsaque ab aethere summo
 Constitit in terris; nebulasque recedere iussit.
 Coniugis aduentum praesenserat, inque nitentem 610
 Inachidos vultus mutauerat illa iuuenam.
 Bos quoque formosa est. speciem Saturnia vaccae,
 Quamquam inuita, probat: nec non et cuius, et vnde,
 Quoue sit armento, veri quasi nescia, quaerit.
 Iupiter e terra genitum mentitur, vt auctor 615
 Desinat inquiri. petit haec Saturnia munus.
 Quid faciat? crudele, suos addicere amores:
 Non dare, suspectum. pudor est, qui suadeat illinc;
 Hinc dissuadet amor. victus pudor esset amore:
 Sed, leue si munus sociae generisque torique 620
 Vacca negaretur; poterat non vacca videri.
 Pellice donata, non protinus exiit omnem
 Diua metum; timuitque Ionem, et fuit anxia furti.
 Donec Arestoridae seruandam tradidit Argo.
 Centum luminibus cinctum caput Argus habebat: 625
 Inde suis vicibus capiebant bina quietem:
 Caetera seruabant, atque in statione manebant.
 Constiterat quocumque modo; spectabat ad Iö:
 Ante oculos Iö, quamuis auersus, habebat.
 Luce sinit pasci: cum Sol tellure sub alta est; 630
 Claudit, et indigno circumdat vincula collo.
 Frondibus arbuteis, et amara pascitur herba:
 Proque toro, terrae, non semper gramen habenti,
 Incubat infelix; limosaque flumina potat.

Illa etiam supplex Argo cum brachia vellet 635
 Tendere; non habuit, quae brachia tenderet Argo:
 Conatoque queri mugitus edidit ore:
 Pertinuitque sonos: propriaque exterrita voce est.
 Venit. et ad ripas, ubi ludere saepe solebat,
 Inachidas ripas: nouaque vt conspexit in vnda 640
 Cornua, pertinuit, seque externata refugit.
 Naïdes ignorant, ignorat et Inachus ipse,
 Quae sit. at illa patrem sequitur, sequiturque sorores:
 Et patitur tangi, seque admirantibus offert.
 Decerptas senior porrexerat Inachus herbas; 645
 Illa manus lambit, patriisque dat oscula palmis;
 Nec retinet lacrimas: et, si modo verba sequantur,
 Oret opem; nomenque suum, casusque loquatur.
 Littera pro verbis, quam pes in puluere duxit,
 Corporis indicium mutati triste peregit. 650
 Me miserum! exclamat pater Inachus: inque gementis
 Cornibus, et niueae pendens ceruice iuuencae,
 Me miserum! ingeminat. tune es quaesita per omnes,
 Nata, mihi terras? tu non inuenta reperta
 Luctus eras leuior. retices: nec mutua nostris 655
 Dicta refers. alto tantum suspiria prodis
 Pectore: quodque vnum potes, ad mea verba remugis.
 At tibi ego ignarus thalamos taedasque parabam:
 Spesque fuit generi mihi prima, secunda nepotum.
 De grege nunc tibi vir, nunc de grege natus habendus 660
 Nec finire licet tantos mihi morte dolores:
 Sed nocet esse Deum. praeclusaque ianua leti
 Aeternum nostros luctus extendit in aeuum.
 Talia inoerenti stellatus submouet Argus,
 Ereptamque patri diuersa in pascua natam 665
 Abstrahit. ipse procul montis sublimem cacumen
 Occupat: vnde sedens partes speculetur in omnes.

Nec Superum rector mala tanta Phoronidos vltra

Ferre

Ferre potest: natumque vocat; quem lucida partu
 Pleiās enixa est: letoque det, imperat, Argum. 670
 Parua mora est, alas pedibus, virgamque potenti
 Somniferam sumsisse manu, tegimenque capillis.
 Haec ubi disposuit, patria Ione natus ab arce
 Desilit in terras. illic tegimenque remouit,
 Et posuit pennas: tantummodo virga retenta est. 675
 Hac agit, vt pastor, per deuia rura capellas,
 Dum venit, abductas: et structis cantat anenis.
 Voce noua captus custos Iunonius, At tu,
 Quisquis es, hoc poteras mecum considerare saxo,
 Argus ait: neque enim pecori fecundior vlllo 680
 Herba loco est: aptamque vides pastoribus umbram.
 Sedit Atlantiades, et euntem multa loquendo
 Detinuit sermone diem: iunctisque cauendo
 Vincere arundinibus seruantia lumina tentat.
 Ille tamen pugnat molles euincere somnos: 685
 Et, quamuis sopor est oculorum parte receptus;
 Parte tamen vigilat. quaerit quoque; namque reperta
 Fistula nuper erat; qua sit ratione reperta.

Tum Deus, Arcadiae gelidis in montibus, inquit,
 Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas 690
 Naias vna fuit. Nymphae Syringa vocabant.
 Non semel et Satyros eluserat illa sequentes,
 Et quoscunque Deos umbrosaue silua, feraxue
 Rus habet. Ortygiam studiis ipsaque colebat
 Virginitate Deam. ritum quoque cincta Dianae 695
 Falleret, et credi posset Latonia, si non
 Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
 Sic quoque fallebat. redeuntem colle Lycaco
 Pau videt hanc, pinnamque caput praecinctus acuta,
 Talia verba refert. restabat verba referre; 700
 Et precibus spretis fugisse per auia Nympham;
 Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem

Venerit: hic illi cursum impediētibz vndis,
 Vt se mutarent, liquidas orasse sorores;
 Panaque, cum prensam sibi iam Syringa putaret, 705
 Corpore pro Nymphae calamos tenuisse palustres:
 Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
 Effecisse sonum tenuem, similemque querenti:
 Arte noua vocisque Deum dulcedine captum,
 Hoc mihi conciliam tecum, dixisse, manebit: 710
 Atque ita disparibus calamis compagine ceræ
 Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
 Talia dicturus vidit Cyllenius omnes
 Succubuisse oculos, adopertaque lumina somno.
 Supprimit extemplo vocem: firmatque soporem, 715
 Languida permulcens medicata lumina virga.
 Nec mora: falcato nutantem vulnerat ense,
 Qua collo confine caput; saxoque cruentum
 Deicit; et maculat prærūptam sanguine cauentem.
 Arge, iaces: quodque in tot lumina lumen habebas 720
 Exstinctum est: centumque oculos nox occupat vna.
 Excipit hos, volucrisque suae Saturnia pennis
 Collocat; et gemmis candam stellantibus implet.
 Protinus exarsit, nec tempora distulit irae;
 Horriferaque oculis animoque obiecit Erinny 725
 Pellicis Argolicae, stimulosque in pectora caecos
 Condidit, et profugam per totum terruit orbem.
 Vltimus immenso restabas, Nile, labori.
 Quem simul ac tetigit, positisque in margine ripae
 Procubuit genibus, resupinoque ardua collo, 730
 Quos potuit, solos tollens ad sidera vultus,
 Et gemitu, et lacrimis, et luctisono mugitu
 Cum Ioue visa queri est, finemque orare malorum.
 Coniugis ille suae complexus colla lacertis,
 Finit vt poenas tandem, rogat: Inque futurum 735
 Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris

Haec

Haec erit: et Stygias iubet hoc audire paludes.
 Vt lenita Dea est, vultus capit illa priores:
 Fitque, quod ante fuit. fugiunt e corpore setae:
 Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis: 740
 Contrahitur rictus: redeunt humerique manusque;
 Ungulaque in quinos dilapsa absuntitur ungues.
 De boue nil superest, formae nisi candor, in illa:
 Officioque pedum Nymphe contenta duorum
 Erigitur: metnitque loqui; ne more iuuencae 745
 Mugiat: et timide verba intermissa retentat.
 Nunc Dea linigera colitur celeberrima turba.

Huic Epaphus magni genitus de semine tandem
 Creditur esse Iouis: perque vrbes iuncta parenti
 Tempa tenet. fuit huic animis aequalis et annis 750
 Sole satus Phaëthon: quem quondam magna loquentem,
 Nec sibi cedentem, Phoeboque parente superbum,
 Non tulit Inachides: Matrique, ait, omnia demens
 Credis; et es tumidus genitoris imagine falsi.
 Erubuit Phaëthon, iramque pudore repressit: 755
 Et tulit ad Clymenen Epaphi conuicia matrem.
 Quoque magis doleas, genitrix, ait: ille ego liber,
 Ille ferox tacui. pudet haec opprobria nobis
 Et dici potuisse, et non potuisse referri.
 At tu, si modo sum caelesti stirpe creatus, 760
 Ede notam tanti generis: meque asserere caelo.
 Dixit; et implicuit materno brachia collo:
 Perque suum, Meropisque caput, taedasque sororum,
 Traderet, orant, veri sibi signa parentis.
 Ambiguum, Clymene precibus Phaëthontis, an ira 765
 Mota magis dicti sibi criminis; vtraque caelo
 Brachia porrexit: spectansque ad lumina Solis,
 Per inbar hoc, inquit, radiis insigne coruscis,
 Nate, tibi iuro, quod nos auditque videtque;
 Hoc te, quem spectas, hoc te, qui temperat orbem, 770

Sole satum. si ficta loquor, neget ipse videndum
Se mihi; sitque oculis lux ista nouissima nostris.
Nec longus labor est patrios tibi nosse penates:
Vnde oritur, domus est terrae contermina nostrae.
Si modo fert animus; gradere: et scitabere ab ipso. 775
Emitat extemplo laetus post talia matris
Dicta suae Phaëthon; et concipit aethera mente.
Aethiopusque suos, positosque sub ignibus ludos
Sidereis, transit; patriosque adit impiger ortus.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON

LIBER SECVNDVS

Regia Solis erat sublimibus alta columnis,
 Clara micante auro, flammisque imitante pyropo:
 Cuius ebur nitidum fastigia summa tenebat:
 Argenti bifores radiabant lumine valvae.
 Materiem superabat opus: nam Mulciber illic 5
 Aequora caelarat, medias cingentia terras,
 Terrarumque orbem, caelumque, quod imminet orbi.
 Caeruleos habet vnda Deos; Tritona canorum,
 Proteaque ambiguum, balaenarumque prementem
 Aegaeona suis inmania terga lacertis, 10
 Doridaque, et natas: quarum pars nare videntur,
 Pars in mole sedens virides siccare capillos;
 Pisce vehi quaedam. facies non omnibus vna,
 Nec diuersa tamen: qualem decet esse sororum.
 Terra viros, vrbesque gerit, siluasque, ferasque, 15
 Fluminaque, et Nymphas, et caetera numina ruris.
 Haec super imposita est caeli fulgentis imago:
 Signaque sex foribus dextris, totidemque sinistris.
 Quo simul accliuo Clymencia limite proles
 Venit, et intrauit dubitati tecta parentis; 20
 Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus:
 Consistitque procul: neque enim propiora ferebat
 Lumina. purpurea velatus veste sedebat
 In solio Phoebus, claris lucente zmaragdis.
 A dextra, laeuaque Dies, et Mensis, et Annus, 25
 Saeculaque, et positae spatiis aequalibus Horae:

Verque nouum stabat, cinctum florente corona:
 Stabat nuda Aestas, et spicea sarta gerebat.
 Stabat et Autumnus, calcatis sordidus uuis,
 Et glacialis Hiems, canos hirsuta capillos. 30
 Inde loco medius, rerum nouitate pauentem
 Sol oculis iuuenem, quibus adspicit omnia, vidit.
 Quaeque viae tibi causa? quid hac, ait, arce petisti,
 Progenies, Phaëthon, haud inficianda parenti?
 Ille refert: O! lux immensi publica mundi, 35
 Phoebe pater, si das huius mihi nominis vsum,
 Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat;
 Pignora da, genitor, per quae tua vera propago.
 Credar; et hunc animis errorem detrahe nostris.
 Dixerat. at genitor circum caput omne micantes 40
 Deposuit radios, propiusque accedere iussit:
 Amplexuque dato, Nec tu meus esse negari
 Dignus es; et Clymene veros, ait, edidit ortus.
 Quoque minus dubites, quoduis pete manus: ut illud,
 Me tribuente, feras. promissis testis adesto 45
 Dis iuranda palus, oculis incognita nostris.
 Vix bene desierat: currus rogat ille paternos,
 Inque diem alipedum ius et moderamen equorum.
 Poenituit iurasse patrem, qui terque quaterque
 Concutiens illustre caput, Temeraria, dixit, 50
 Vox mea facta tua est. utinam promissa liceret
 Non dare! confiteor, solum hoc tibi, nate, negarem.
 Dissuadere licet. non est tua tuta voluntas.
 Magna petis, Phaëthon; et quae nec viribus istis
 Munera conueniant, nec tam puerilibus annis. 55
 Sors tua mortalis: non est mortale quod optas.
 Plus etiam, quam quod Superis contingere fas sit,
 Nescius affectas. placeat sibi quisque licebit;
 Non tamen ignifero quisquam consistere in axe
 Ne valet excepto, vasti quoque rector Olympi, 60

Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra,
 Non agat hos currus. et quid loue maius habemus?
 Ardua prima via est; et qua vix mane recentes
 Enitantur equi: medio est altissima caelo;
 Vnde mare et terras ipsi mihi saepe videre 65
 Fit timor, et pauida trepidat formidine pectus.
 Vltima prona via est; et eget moderamine certo.
 Tunc etiam, quae me subiectis excipit vndis,
 Ne ferar in praecipit, Tethys solet ipsa vereri.
 Adde, quod assidua rapitur vertigine caelum; 70
 Sideraque alta trahit, celerique volumine torquet.
 Nitor in aduersum: nec me, qui caetera, vincit
 Impetus; et rapido contrarius euehor orbi.
 Finge datos currus. quid agas? poterisne rotatis
 Obuiis iro polis, ne te citus auferat axis? 75
 Forsitan et lucos illic vrbesque domosque,
 Concipias animo, delubraque ditia donis
 Esse. per insidias iter est, formasque ferarum,
 Vtque viam teneas, nulloque errore traharis;
 Per tamen aduersi gradieris cornua Tauri, 80
 Haemoniosque arcus, violentique ora Leonis,
 Saenaque circuitu curuantem brachia longo
 Scorpion, atque aliter curuantem brachia Cancrum.
 Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
 Quos in pectore habent, quos ore et naribus efflant, 85
 In promptu regere est. vix me patiuntur, vt acres
 Incaluere animi; ceruixque repugnat habenis.
 At tu, funesti ne sim tibi muneris auctor,
 Nate, caue: dum resque sinit, tua corrige vota.
 Scilicet, vt nostro genitum te sanguine credas, 90
 Pignora certa petis. do pignora certa timendo:
 Et patrio pater esse metu probor. adspice vultus
 Ecce! meos: vtinamque oculos in pectora posses
 Inserere, et patrias intus deprendere curas!

Denique quidquid habet dives, circumspice, mundus: 95
 Eque tot ac tantis caeli, terraeque, marisque,
 Posce bonis aliquid: nullam patiére repulsam.
 Deprecor hoc unum; quod vero nomine poena,
 Non honor est. poenam, Phaëthon, pro munere poscis.
 Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis? 100
 Ne dubita; dabitur, Stygias iuranimus vendas,
 Quodcumque optaris: sed tu sapientius opta.

Finierat monitus. dictis tamen ille repugnat:
 Propositumque tenet: flagratque cupidine currus.
 Ergo, qua licuit, genitor cunctatus, ad altos 105
 Deducit iuuenem, Vulcania munera, currus.
 Aureus axis erat, temo aureus, aurea summae
 Curvatura rotae; radiorum argenteus ordo.
 Per iuga chrysolithi, positaeque ex ordine gemmae,
 Clara repercusso reddebant lumina Phocho. 110
 Dumque ea magnanimus Phaëthon miratur, opusque
 Perspicit: ecce! vigil rutilo patefecit ab ortu
 Purpureas Aurora fores, et plena rosarum
 Atria. diffugiunt stellae: quarum agmina cogit
 Lucifer, et caeli statione nouissimus exit. 115
 At pater ut terras, mundumque rubescere vidit,
 Cornuaque extremae velut evanescere Lunae:
 Iungere equos Titan velocibus imperat Hæris.
 Iussa Deae celeres peragunt: ignemque vomentes,
 Ambrosiae succo saturos, praesepibus altis 120
 Quadrupedes ducunt; adduntque sonantia frenâ.
 Tum pater ora sui sacro medicamine nati
 Contigit; et rapidae fecit patientia flammae.
 Imposuitque comae radios: praesagaque luctus
 Pectore sollicito repetens suspiria, dixit: 125
 Si potes hic saltem monitis parere paternis;
 Parce, puer, stimulis; et fortius vtere loris.
 Sponte sua properant. labor est inhibere volentes.

Nec tibi directos placeat via quinque per arcus.
 Sectus in obliquum est lato curuamine limes, 130
 Zonarumque trium contentus fine: poluinque
 Effugito australem, iunctamque aquilonibus Arcton.
 Hac sit iter: manifesta rotæ vestigia cernes.
 Vtque ferant æquos et cælum et terra calores,
 Nec preme, nec summum molire per æthera currum. 135
 Altius egressus caelestia tecta cremabis;
 Inferius terras: medio tutissimûs ibis.
 Neu te dexterior tortum declinet in anguem,
 Neue sinisterior pressam rota ducat ad aram:
 Inter vtrumque tene. Fortunæ caetera mando; 140
 Quæ iuuet, et melius, quam tu tibi, consulat opto.
 Dum loquor; Hesperio positas in littore metas
 Humida nox tetigit, non est mora libera nobis:
 Poscimur. effulget tenebris Aurora fugatis.
 Corripe lora manu: vel, si inutabile pectus 145
 Est tibi, consiliis, non curribus, vtere nostris:
 Dum potes; et solidis etiamnum sedibus adstas;
 Dumque male optatos nondum premis inscius axes.
 Quæ tutus spectes, sine me dare lumina terris,
 Occupat ille leuè in iuuenili corpore currum: 150
 Statque super; manibusque datas contingere habenas
 Gaudet; et inuito grates agit inde parenti.
 Interca volucres Pyroëis, Eöus, et Aethon,
 Solis equi, quartusque Phlegon, hincitibus auras
 Flammiferis implent, pedibusque repagula pulsant. 155
 Quæ postquam Tethys, fatorum ignara nepotis,
 Repulit; et facta est immensi copia mundi;
 Corripuere viam, pedibusque per aëra motis
 Obstantes findunt nebulas, pennisque leuati
 Prætereunt ortos isdem de partibus Euros, 160
 Sed leue pondus erat; nec quod cognoscere possent
 Solis equi: solitaque iugum grauitate carebat,

Vtque

Utque labant curvae iusto sine pondere naues,
 Perque mare instabiles nitida leuitate feruntur;
 Sic onere assueto vacuos dat in aëra saltus, 165
 Succutiturque alte, similisque est currus inani.
 Quod simulac sensere, ruunt, tritumque relinquunt
 Quadriiugi spatium: nec, quo prius, ordine currunt.
 Ipse pauet; nec qua commissas flectat habenas,
 Nec scit, qua sit iter: nec, si sciat, imperet illis. 170
 Tum primum radiis gelidi caluere Triones,
 Et vetito frustra tentarunt aequore tingi.
 Quaeque dolo posita est glaciale proxima serpens,
 Frigore pigra prius, nec formidabilis vlli;
 Incaluit: sumsitque nouas feruoribus iras. 175
 Te quoque turbatum memorant fugisse, Boöte,
 Quamuis tardus eras, et te tua plaustra tenebant.
 Vt vero summo despexit ab aethere terras
 Infelix Phaëthon, penitus penitusque iacentes;
 Palluit, et subito genua intremuere timore: 180
 Suntque oculis tenebrae per tantum lumen obortae.
 Et iam mallet equos nunquam tetigisse paternos:
 Iamque agnosse genus piget, et valuisse rogando;
 Iam Meropis dici cupiens; ita fertur, vt acta
 Praecipiti pinus Borea, cui victa remisit 185
 Frena suus rector, quam Dis votisque reliquit,
 Quid faciat? multum caeli post terga relictum;
 Ante oculos plus est. animo metitur vtrunque.
 Et modo, quos illi fato contingere non est,
 Prospicit occasus: interdum respicit ortus. 190
 Quidque agat ignarus, stupet: et nec frena remittit.
 Nec retinere valet: nec nomina nouit equorum.
 Sparsa quoque in vario passim miracula caelo,
 Vastarumque videt trepidus simulacra ferarum.
 Est locus, in geminos vbi brachia concauat arcus 195
 Scorpios; et cauda flexisque vtrimque lacertis

Porrigit

Porrigit in spatium signorum membra duorum.
 Hunc puer ut nigri madidum sudore veneni
 Vulnera curvata minitantem cuspide vidit;
 Mentis inops, gelida formidine lora remisit. 200
 Quae postquam summum tetigere iacentia tergum,
 Exspatiantur equi: nulloque inhibente per auras
 Ignotae regionis eunt; quaque impetus egit,
 Hac sine lege ruunt: altoque sub aethere fixis
 Incursant stellis, rapiuntque per aëria currum. 205
 Et modo summa petunt, modo per declivia, viasque
 Praecipites spatio terrae propiore feruntur.
 Inferiusque suis fraternos currere Luna
 Admiratur equos: ambustaque nubila fumant.
 Corripitur flammis, ut quaeque altissima, tellus; 210
 Fissaque agit rimas, et succis aret ademptis.
 Pabula canescunt: cum frondibus vitur arbos:
 Materiamque suo praebet seges arida damno.
 Parua queror; magnae percant cum moenibus vrbes:
 Cumque suis totas populis incendia gentes 215
 In cinerem vertunt. silvae cum montibus ardent.
 Ardet Athos, Taurusque Cilix, et Tmolus, et Oete;
 Et nunc sicca, prius celeberrima fontibus, Ide;
 Virgineusque Helicon, et nondum Oeagrius Haemos.
 Ardet in immensum geminatis ignibus Aetne, 220
 Parnasusque biceps, et Eryx, et Cynthius, et Othrys,
 Et tandem Rhodope niuibus caritura, Minusque,
 Dindymaque, et Mycale, natusque ad sacra Cithaeron.
 Nec prosunt Scythiae sua frigora: Caucasus ardet,
 Ossaque cum Pindo, maiorque ambobus Olympus: 225
 Aëriaque Alpes, et nubifer Apenninus.
 Tunc vero Phaëthon cunctis e partibus orbem
 Adspicit accensum: nec tantos sustinet aestus:
 Feruentesque auras, velut e fornace profunda,
 Ore trahit, currusque suos candescere sentit. 230

Et

Et neque iam cineres eiectatamque fauillam
 Ferre potest: calidoque innoluitur vndique fumo.
 Quoque eat, aut vbi sit, picea caligine tectus
 Nescit; et arbitrio volucrum raptatur equorum.
 Sanguine tum credunt in corpora summa vocato, 235
 Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
 Tum facta est Libye, raptis humoribus aestu,
 Arida: tum Nymphae passis fontesque lacusque
 Desseuere comis. quaerit Boeotia Dircen,
 Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas vndas. 240
 Nec sortita loco distantes flumina ripas
 Tuta manent: mediis Tauaïs fumauit in vndis,
 Peneosque senex, Teuthranteusque Caicus,
 Et celer Ismenos, cum Phocaico Erymantho,
 Arsurusque iterum Xanthus, flauusque Lycornas, 245
 Quique recuruatis ludit Maeandros in vndis;
 Mygdouiusque Melas, et Taenarius Enrotas.
 Arsit et Euphrates Babylonius, arsit Orontes,
 Thermodonque citus, Gangesque, et Phasis, et Ister.
 Aestuat Alpheos: ripae Spercheïdes ardent: 250
 Quodque suo Tagus amne vehit, fluit ignibus, aurum.
 Et, quae Maconias celebrarant carmine ripas,
 Flumineae volucres medio caluere Caystro.
 Nilus in extremum fugit perterritus orbem,
 Occulitque caput, quod adhuc latet. ostia septem 255
 Puluerculenta vacant, septem sine flumine valles.
 Fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
 Hesperiosque amnes, Rhenum, Rhodanumque, Padumque,
 Cuique fuit rerum promissa potentia, Thybrin.
 Dissilit omne solum; penetratque in Tartara rimis 260
 Lumen, et infernum terret cum coniuge regem.
 Et mare contrahitur; siccaeque est campus arenae,
 Quod modo pontus erat. quosque altum texerat aequor,
 Existunt montes, et sparsas Cycladas augent.

Ima petunt pisces: nec se super aequora curui 265
 Tollere consuetas audent delphines in auras.
 Corpora phocaram summo resupina profundo
 Exanimata iacent. ipsum quoque Neïca fama est,
 Doridaque, et natas, tepidis latuisse sub antris.
 Ter Neptunus aquis cum torno brachia vultu 270
 Exserere ausus erat: ter non tulit aëris aestus.
 Alma tamen Tellus, vt erat circumdata ponto,
 Inter aquas pelagi, contractos vndique fontes,
 Qui se condiderant in opacae viscera matris;
 Sustulit omniferos collo tenus arida vultus: 275
 Opposuitque manum fronti: magnoque tremore
 Omnia concutiens paullum subsedit; et infra,
 Quam solet esse, fuit: siccaque ita voce locuta est:
 Si placet hoc, meruique, quid o! tua fulmina cessant,
 Summe Deum? liceat periturae viribus ignis, 280
 Igne perire tuo; clademque auctore leuare.
 Vix equidem fauces haec ipsa in verba resoluo;
 Presserat ora vapor; tostos eu! adspice crines,
 Inque oculis tantum, tantum super ora fauillae.
 Hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem 285
 Officii que refers; quod adunci vulnera aratri,
 Rastrorumque fero, totoque exerceor anno?
 Quod pecori frondes, alimenta que mitia, fruges,
 Humano generi, vobis quod tura ministro?
 Sed tamen exitium fac me meruisse: quid vndae, 290
 Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
 Aequora decrescunt, et ab aethere longius absunt?
 Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit;
 At caeli miserere tui. circumspice vtrumque;
 Fumat vterque polus: quos si vitiauerit ignis, 295
 Atria vestra ruent. Atlas en! ipse laborat:
 Vixque suis humeris candentem sustinet axem.
 Si freta, si terrae pereunt, si regia caeli;

In chaos antiquum confundimur. eripe flammis,
 Si quid adhuc superest: et rerum consule summae. 300
 Dixerat haec Tellus: neque enim tolerare vaporem
 Ulterius potuit, nec dicere plura: suumque
 Retulit os in se, propioraque manibus antra.

At pater omnipotens Superos testatus, et ipsum,
 Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato 305
 Interitura graui; summam petit arduus arcem:
 Vnde solet latis nubes inducere terris:
 Vnde mouet tonitrus, vibrataque fulmina iactat.
 Sed neque, quas posset terris iuducere, nubes
 Tunc habuit: nec, quos caelo dimitteret, imbres. 310
 Intonat: et dextra libratum fulmen ab aure
 Misit in aurigam: pariterque animaque rotisque
 Expulit, et saenis compescuit ignibus ignes.

Consternantur equi: et saltu in contraria facto
 Colla iugo excutiunt, abruptaque lora relinquunt. 315
 Illic frena iacent, illic temone reuulsus
 Axis; in hac radii fractarum parte rotarum:
 Sparsaque sunt late laceri vestigia currus.

At Phaëthon, rutilos flamma populante capillos,
 Voluitur in praeceps, longoque per aëra tractu 320
 Fertur; ut interdum de caelo stella sereno,
 Etsi non cecidit, potuit cecidisse videri.
 Quem procul a patria diuerso maximus orbe
 Excipit Eridanus: spumantiaque abluit ora.

Naïdes Hesperiae trifida fumantia flamma 325
 Corpora dant tumulo: signantque hoc carmine saxum:
*Hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni:
 Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.*
 Nam pater obductos, luctu miserabilis agro,
 Condiderat vultus: et si modo credimus, vnum 330
 Isse diem sine Sole ferunt. incendia lunen
 Praebabant; aliquisque malo fuit vsus in illo.

At Clymene postquam dixit, quaecunque fuerunt
 In tantis dicenda malis; lugubris et amens,
 Et laniata sinus totum percensuit orbem: 335
 Exanimesque artus primo, mox ossa requirens,
 Reperit ossa tamen, peregrina condita ripa.
 Incubuitque loco: nomenque in marmore lectum
 Perfudit lacrimis, et aperto pectore fouit.
 Nec minus Heliades fletus, et, inania morti 340
 Munera, dant lacrimas: et caesae pectora palmis
 Non auditurum miseris Phaëthonta querelas
 Nocte dieque vocant: adsternunturque sepulcro.
 Luna quater iunctis implerat cornibus orbem:
 Illae more suo; nam morem fecerat vsus; 345
 Plangorem dederant, e quis Phaëthusa, sororum
 Maxima, cum vellet terrae procumbere, quæta est
 Diriguisse pedes: ad quam conata venire
 Candida Lampetie, subita radice retenta est.
 Tertia, cum crimen manibus laniare pararet, 350
 Auellit frondes. hæc stipite cruce teneri,
 Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
 Dumque ea mirantur, complectitur inguina cortex:
 Perque gradus vterum, pectusque, humerosque, manusque
 Ambient: et exstabant tantum ora vocantia matrem. 355
 Quid faciat mater? nisi, quo trahat impetus illam,
 Huc eat, atque illuc? et, dum licet, oscula iungat?
 Non satis est, truncis auellere corpora tentat,
 Et teneros manibus ramos abrumperè: at inde
 Sanguineae manant, tanquam de vulnere, guttae. 360
 Parce, precor, mater, quaecunque est saucia, clamat;
 Parce, precor: nostrum laniatur in arbore corpus.
 Iamque vale. cortex in verba nouissima venit.
 Inde fluunt lacrimae: stillataque sole rigescunt
 De rami electra nonis: quæ lucidus amnis 365
 Excipit, et nuribus mittit gestanda Latinis.

Adfuit huic monstro proles Stheneleïa Cycnus;
 Qui tibi materno quamuis a sanguine iunctus,
 Mente tamen, Phaëthon, propior fuit. ille relicto;
 Nam Ligurum populos, et magnas rexerat vrbes; 370
 Imperio ripas virides amnemque querelis
 Eridanum implerat, siluamque sororibus auctam:
 Cum vox est tenuata viro: canaeque capillos
 Dissimulant plumae: collumque a pectore longum
 Porrigitur, digitosque ligat iunctura rubeutes: 375
 Penna latus vestit: tenet os sine acumine rostrum:
 Fit noua Cycnus auis. nec se caeloque Ionique
 Credit, vt iniuste missi memor ignis ab illo.
 Stagna colit, patulosque lacus: ignemque perosus,
 Quae colat, elegit contraria flumina flammis. 380
 Squalidus interea genitor Phaëthontis, et expers
 Ipse sui decoris, qualis, cum deficit orbem,
 Esse solet: lucemque odit, seque ipse, diemque:
 Datque animum in luctus; et luctibus adiicit iram:
 Officiumque negat mundo. Satis, inquit, ab aevi 385
 Sors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
 Actorum sine fine mihi, sine honore, laborum.
 Quilibet alter agat portantes lumina currus.
 Si nemo est, omnesque Dei non posse fatentur;
 Ipse agat: vt saltem, dum nostras tentat habenas, 390
 Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
 Tum sciet, ignipedum vires expertus equorum,
 Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
 Talia dicentem circumstant omnia Solem
 Numina: nene velit tenebras inducere rebus, 395
 Supplice voce rogant. missos quoque Iupiter ignes
 Excusat, precibusque minas regaliter addit.
 Colligit amentes, et adhuc terrore pauentes,
 Phoebus equos: stimuloque domans et verbere saeuit:
 Saeuit enim, natumque obiectat, et imputat illis. 400

At pater omnipotens ingentia moenia caeli
 Circuit: et, ne quid labefactum viribus ignis
 Corruat, explorat. quae postquam firma, sui que
 Roboris esse videt: terras, hominumque labores
 Perspicit. Arcadiae tamen est impensior illi
 Cura suae: fontesque, et nondum audentia labi
 Flumina restituit. dat terrae gramina, frondes
 Arboribus; laesasque iubet renouescere siluas.
 Dum redit, itque frequens; in virgine Nonacrina
 Haesit: et accepti caluere sub ossibus ignes. 405
 Non erat huius opus lanam mollire trahendo;
 Nec positu variare comas. vbi fibula vestem,
 Vittā coërcuerat neglectos alba capillos,
 Et modo leue manu iaculum, modo sumserat arcum;
 Miles erat Phoebes: nec Maenalon attigit vlla 415
 Gratiore hac Tritoniae. sed nulla potentia longa est.
 Vltimus medio spatium Sol altus habebat;
 Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat aetas.
 Exiit hic humero pharetram, lentosque retendit
 Arcus: inque solo, quod texerat herba, iacebat: 420
 Et pictam posita pharetram ceruice premebat.
 Iupiter vt vidit fessam, et custode vacantem;
 Hoc certe coniux furtum mea nesciet, inquit:
 Aut si rescierit; sunt o! sunt iurgia tanti.
 Protinus induitur faciem cultumque Dianae: 425
 Atque ait, O! comitum, virgo, pars vna mearum,
 In quibus es venata iugis? de cespite virgo
 Se leuat: et, Salue numen, me iudice, dixit,
 Andiat ipse licet, manus Ioue. ridet, et audit;
 Et sibi praeferrī se gaudet, et oscula iungit; 430
 Nec moderata satis, nec sic a virgine danda.
 Qua venata foret silua narrare parentem
 Impedit amplexu: nec se sine crimine prodit.
 Illa quidem contra, quantum modo femina possit;

Adspiceres vtinam, Saturnia, mitior esses! 435

Illa quidem pugnat: sed quae superare puella,

Quisne Iouem poterat? superum petit aethera victor

Iupiter. huic odio nemus est, et conscia siua.

Vnde, pedem referens, paene est oblita pharetram

Tollere cum telis, et, quem suspenderat, arcum. 440

Ecce! suo comitata choro Dictynna per altum

Maenalon ingrediens, et caede superba ferarum,

Adspicit hanc, visamque vocat: clamata refugit;

Et timuit primo, ne Iupiter esset in illa.

Sed postquam pariter Nymphas incedere vidit; 445

Sensit abesse dolos: numerumque accessit ad harum.

Heu! quam difficile est, crimen non prodere vultu!

Vix oculos attollit humo: nec, vt ante solebat,

Iuncta Deae lateri, nec toto est agmine prima:

Sed silet; et laesi dat signa rubore pudoris. 450

Et, nisi quod virgo est, poterat sentire Diana

Mille notis culpam. Nymphae sensisse feruntur.

Orbe resurgebant Lunaria cornu nouo;

Cum Dea venatrix, fraternis languida flammis,

Nacta nemus gelidum: de quo cum murmure labens 455

Ibat, et attritas versabat riuus arenas.

Vt loca laudauit; summas pede contigit vndas.

Iis quoque laudatis, Procul est, ait, arbiter omnis:

Nuda superfusus tingamus corpora lymphis.

Parrhasis erubuit. cunctae velamina ponunt: 460

Vna moras quaerit. dubitanti vestis adempta est:

Qua posita nudo patuit cum corpore crimen.

Attonitae, manibusque vterum celare volenti,

I procul hinc, dixit, nec sacros pollue fontes,

Cynthia: deque suo iussit secedere coetu. 465

Senserat hoc olim magni matrona Tonantis,

Distuleratque granes in idonea tempora poenas.

Caussa morae nulla est: et iam puer Arcae, id ipsum

Indoluit

Indoluit Iuno, fuerat de pellice natus.

Quo simul obuertit saenam cum lumine mentem; 470

Scilicet hoc vnum restabat, adultera, dixit,

Vt fecunda fores: fieretque iniuria partu

Nota, Iouisque mei testatum dedecus esset.

Haud impuue ferēs: adimam tibi nempe figuram;

Qua tibi, quaque places nostro, inportuna, marito, 475

Dixit: et, aduersa prensis a fronte capillis,

Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex;

Brachia coeperunt nigris horrescere villis,

Curuarique manus, et aduncos crescere in vngues,

Officioque pedum fungi: laudataque quondam 480

Ora Ioui, lato fieri deformia rictu.

Neue preces animos, et verba potentia flectant,

Posse loqui eripitur. vox iracunda, minaxque,

Plenaque terroris rauco de gutture fertur.

Mens antiqua tamen facta quoque mansit in vrsa: 485

Assiduoque suos gemitu testata dolores,

Qualescunque manus ad caelum et sidera tollit:

Ingratumque Iouem, nequeat cum dicere, sentit.

Ah! quoties, sola non ausa quiescere silua,

Ante domum, quondamque suis errauit in agris! 490

Ah! quoties per saxa canum latratibus acta est!

Venatrixque metu venantium territa fugit!

Saepe feris latuit visis, oblita quid esset:

Vrsaque conspectos in montibus horruit vrsos:

Pertimuitque lupos; quamuis pater esset in illis. 495

Ecce! Lycaoniae proles ignara parenti

Arcas adest, ter quinque fere natalibus actis.

Dumque feras sequitur; dum saltus eligit aptos,

Nexilibusque plagis siluas Erymanthidas ambit;

Incidit in matrem. quae restitit Arcade viso; 500

Et cognoscenti similis fuit. ille refugit:

Inmotosque oculos in se sine siue tenentem

Nescius extimuit: propiusque accedere auenti
 Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
 Arcuit Omnipotens: pariterque ipsosque nefasque 505
 Sustulit; et celeri raptos per inania vento
 Imposuit caelo, vicinaque sidera fecit.
 Intumuit Iuno, postquam inter sidera pellex
 Fulsit: et ad canam descendit in aequora Tethyn,
 Oceanumque senem; quorum reuerentia mouit 510
 Saepe Deos: caussamque viae scitantibus inhit:
 Quaeritis, aetheriis quare regina Deorum
 Sedibus huc adsim? pro me tenet altera caelum.
 Mentiar, obscurum nisi nox cum fecerit orbem,
 Nuper honoratas summo, mea vulnera, caelo 515
 Videritis stellas illic, vbi Circulus axem
 Vltimus extremum spatioque breuissimus ambit.
 Est vero, cur quis lunonem laedere nolit,
 Offensamque tremat; quae prosim sola nocendo?
 En! ego quantum egi! quam vasta potentia nostra est! 520
 Esse hominem vetui: facta est Dea. sic ego poenas
 Sontibus impono: sic est mea magna potestas.
 Vindictet antiquam faciem, vultusque ferinos
 Detrahat; Argolica quod et ante Phoronide fecit.
 Cur non et pulsa ducat Iunone, meoque 525
 Collocet in thalamo, socerumque Lycaona sumat?
 At vos si laesae contemptus tangit alumnae,
 Gurgite caeruleo septem prohibete Triones:
 Sideraque in caelo stupri mercede recepta
 Pellite: ne puro tingatur in aequore pellex. 530
 Di maris annuerant, habili Saturnia curru
 Ingredditur liquidum paonibus aëra pictis:
 Tam nuper pictis caeso paonibus Argo;
 Quam tu nuper eras, cum candidus ante fuisses,
 Corue Equanax, subito nigrantes versus in alas. 535
 Nam fuit haec quondam niueis argentea pennis

Ales, vt aequaret totas sine labe columbas:
 Nec seruaturis vigili Capitolia voce
 Cederet anseribus, nec amanti flumina cycno.
 Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci, 540
 Cui color albus erat, nunc est contrarius albo.
 Pulcrior in tota, quam Larissaea Coronis,
 Non fuit Haemonia. placuit tibi, Delphice, certe,
 Dum vel casta fuit, vel inobservata. sed ales
 Sensit adulterium Phoebeius: vtque latentem 545
 Detegeret culpam non exorabilis index,
 Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
 Consequitur pennis, scitetur vt omnia, cornix.
 Auditaque viae caussa, Non vtile carpis,
 Inquit, iter: ne sperne meae praesagia linguae. 550
 Quid fuerim, quid sinque, vide; meritumque require:
 Inuenies nocuisse fidem. nam tempore quodam
 Pallas Erichthonium, prolem sine matre creatam,
 Clauserat Actaeo texta de ymine cista:
 Virginibusque tribus, gemino de Cecrope natis, 555
 Hanc legem dederat, sua-ne secreta viderent.
 Abdita fronde leui densa speculabar ab vlmo,
 Quid facerent. comissa duae sine fraude tuentur,
 Pandrosos atque Herse. timidas vocat vna sorores
 Aglauros: nodosque manu diducit: at intus 560
 Infantemque vident, apporrectumque draconem.
 Acta Deae refero. pro quo mihi gratia talis
 Redditur, vt dicar tutela pulsa Minervae;
 Et ponar post noctis aeuum. mea poena volucres
 Admonuisse potest, ne voce pericula quaerant. 565
 At, puto, non vltro nec quidquam tale rogantem
 Me petiit. ipsa licet hoc a Pallade quacras:
 Quamuis irata est: non hoc irata negabit.
 Nam me Phocaica clarus tellure Coroneus,
 Nota loquor, genuit, fueramque ego regia virgo: 570

Diuitibusque procis, ne me contemne, petebar.
 Forma mihi nocuit. nam cum per littora lentis
 Passibus, vt soleo, summa spatiarer arena,
 Vidit, et incaluit pelagi Deus: vtque precando
 Tempora cum blandis consumsit inania verbis; 575
 Vim parat, et sequitur. fugio, densumque relinquo
 Littus, et in molli nequidquam lassor arena.
 Inde Deos, hominesque voco: nec contigit vllum
 Vox mea mortalem. mota est pro virgine virgo,
 Auxiliumque tulit. tendebam brachia caelo: 580
 Brachia coeperunt leuibus nigrescere pennis.
 Reiciere ex humeris vestem molibar; at illa
 Pluma erat; inque entem radices fixerat imas,
 Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
 Sed neque iam palmas, nec pectora nuda gerebam. 585
 Currebam: nec, vt auto, pedes retinebat arena:
 Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
 Euehor, et data sum comes inculpata Minervae.
 Quid tamen hoc prodest, si diro facta volucris
 Crimine Nyctimene nostro successit honori? 590
 An, quae per totam res est notissima Lesbou,
 Non audita tibi est? patrium temerasse cubile
 Nyctimenen? auis illa quidem: sed conscia culpae
 Conspectum lucemque fugit, tenebrisque pudorem
 Celat; et a cunctis expellitur aethere toto. 595
 Talia dicenti, Tibi, ait, reuocamina, cornus,
 Sint precor ista malo. nos vanum spernimus omen.
 Nec coeptum dimittit iter: dominoque iacentem
 Cum iuvene Haemonio vidisse Coronida narrat.
 Laurea delapsa est, audito crimine, amanti: 600
 Et pariter vultusque Deo, plectrumque, colorque
 Excidit. vtque animus tumida feruebat ab ira;
 Arma assueta rapit; flexumque a cornibus arcum
 Tendit: et illa suo toties cum pectore iuncta

Indeuitato traiecit pectora telo. 605

Icta dedit gemitum, tractoque a vulnere ferro,

Candida puniceo perfudit membra cruore:

Et dixit, Potui poenas tibi, Phoebe, dodisse;

Sed peperisse prius. duo nunc moriemur in vna.

Hactenus; et pariter vitam cum sanguine fudit. 610

Corpus inane animae frigus letale secutum est.

Poenitet heu! sero poenae crudelis amantem:

Seque, quod audierit, quod sic exarserit, odit:

Odit anem, per quam crimen caussamque dolendi

Scire coactus erat: neruumque, arcumque, manumque 615

Odit; cunq̄ue manu temeraria tela sagittas.

Collapsamque fouet: seraque ope viacere fata

Nititur; et medicas exercet inaniter artes.

Quae postquam frustra tentata, rogumque parari

Sensit, et arsuros supremis ignibus artus; 620

Tum vero gemitus; neque enim caelestia tingi

Ora decet lacrimis; alto de corde petitos

Edidit. laud aliter, quam cum, spectante iuuenca,

Lactentis vituli, dextra libratus ab aure,

Tempora discussit claro caua malleus ictu. 625

Vt tamen ingratos in pectora fudit odores:

Et dedit amplexus, iniustaque iusta peregit:

Non tulit in cineres labi sua Phoebeus eosdem

Semina: sed natum flammis vteroque parentis

Eripuit; geminique tulit Chironis in antrum. 630

Sperantemque sibi non falsae praemia linguae

Inter aues albas vetuit considerare cornum.

Semifer interea diuinae stirpis alumno

Laetus erat; mistoque oneri gaudebat honore.

Ecce! venit rutilis humeros protecta capillis 635

Filla Centauri: quam quondam Nympha Chariclo,

Fluminis in rapidi ripis enixa, vocauit

Ocyroën. non haec artes contenta paternas

Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
 Ergo ubi fatidicos concepit mente furoros, 640
 Incaluitque Deo, quem clausum pectore habebat;
 Adspicit infantem, Totique salutifer orbi
 Cresce puer, dixit: tibi se mortalia saepe
 Corpora debebunt: animas tibi reddere ademptas
 Fas erit. idque semel Dis indignantibus ausus, 645
 Posse dare hoc iterum flamma prohibebere auita;
 Eque Deo corpus fies exsanguae: Densque,
 Qui modo corpus eras: et bis tua fata nouabis.
 Tu quoque, care pater, non iam mortalis, et acuis
 Omnibus ut maneat, nascendi lege creatus; 650
 Posse mori cupies tum, cum cruciaberis dirae
 Sanguine serpentis, per saucia membra recepto.
 Teque ex aeterno patientem numina mortis
 Efficient: triplicesque Deae tua fila resoluunt,
 Restabat fati aliquid: suspirat ab imis 655
 Pectoribus, lacrimaeque genis labuntur abortae:
 Atque ita, Praeuertunt, inquit, me fata; vectorque
 Plura loqui; vocisque meae praeccluditur vsus.
 Non fuerant artes tanti, quae numinis iram
 Contraxere mihi. mallet nescisse futura. 660
 Iam mihi subduci facies humana videtur:
 Iam cibus herba placet: iam latis currere campis
 Impetus est: in equam, cognataque corpora vertor.
 Tota tamen quare? pater est mihi nempe biformis,
 Talia dicenti pars est extrema querelae 665
 Intellecta parum: confusaque verba fuere,
 Mox nec verba quidem, nec equae sonus ille videtur;
 Sed simulantis equam: paruoque in tempore certos
 Eddidit hinnitus: et brachia mouit in herbas.
 Tum digiti coeunt, et quinos alligat vngues 670
 Perpetuo cornu leuis vngula: crescit et oris,
 Et colli spatium: longae pars maxima pallae

Cauda fit. utque vagi crines per colla iacebant,
 In dextras abiere iubas: pariterque nouata est
 Et vox, et facies: nomen quoque monstra dedere. 675
 Flebat, opemque tuam frustra Philyreus heros,
 Delphice, poscebat. sed nec rescindere magni
 Iussa Iouis poteras: nec, si rescindere posses,
 Tunc aderas. Elin Messaniaque arua colebas.
 Illud erat tempus, quo te pastoria pellis 680
 Textit; onusque fuit baculum siluestre sinistrae
 Alterius, dispar septenis fistula cannis.
 Dumque amor est curae, dum te tua fistula mulcet;
 Incustoditae Pylios memorantur in agros
 Processisse boues. videt has Atlantide Maia 685
 Natus; et arte sua siluis occultat abactas.
 Senserat hoc furtum nemo, nisi notus iu illo
 Rure senex. Battum vicinia tota vocabant.
 Diuitis hic saltus herbosaque pascua Nelci,
 Nobiliumque greges custos seruabat equarum. 690
 Hunc timuit, blandaque manu seduxit: et, Eia,
 Quisquis es, hospes, ait, si forte armenta requireret
 Haec aliquis, vidisse nega: neu gratia facto
 Nulla rependatur; nitidam cape praemia vaccam.
 Et dedit. accepta voces has reddidit hospes: 695
 Tutus eas; lapis iste prius tua furta loquatur:
 Et lapidem ostendit. simulat Ioue natus abire.
 Mox redit: et, versa pariter cum voce figura,
 Rustice, vidisti si quas hoc limite, dixit,
 Ire boues; ser opem: furtoque silentia deme. 700
 Iuncta suo pretium dabitur tibi femina tauro,
 At senior, postquam merces geminata, Sub illis
 Montibus, inquit, erunt: et erant sub montibus illis,
 Risit Atlantiades: et, Me mihi, perfide, prodis?
 Me mihi prodis? ait; periuraque pectora vertit 705
 In durum silicem; qui nunc quoque dicitur Index:

Inque

Inque nihil merito vetus est infamia saxo.

Hinc se sustulerat paribus Caducifer alis:

Munychiosque volans agros, gratamque Minervae
Despectabat humum, cultique arbusta Lycei. 719

Illa forte die castae de more puellae

Vertice supposito festas in Palladis arces

Pura coronatis portabant sacra canistris.

Inde reuertentes Deus adspicit ales: iterque

Non agit in rectum; sed in orbem curuat eundem, 715

Vt volucris visis rapidissima milius extis,

Dum timet, et densi circumstant sacra ministri,

Flectitur in gyrum; nec longius audet abire:

Spemque suam motis avidus circumuolat alis;

Sic super Actaeas agilis Cyllenius arces 720

Inclinat cursus: et easdem circinat auras.

Quanto splendidior, quam caetera sidera, fulget

Lucifer; et quanto te, Lucifer, aurea Phoebe;

Tanto virginibus praestantior omnibus Herse

Ibat: cratque decus pompae, comitumque suarum. 725

Obstupuit forma Ioue natus: et aethere pendens

Non secus exarsit, quam cum Balearica plumbum

Funda iacit. volat illud, et incandescit eundo:

Et quos non habuit, sub nubibus inuenit, ignes.

Vertit iter; caeloque petit diuersa relicto: 730

Nec se dissimulat: tanta est fiducia formae.

Quae quanquam iusta est; cura tamen adiunat illam:

Permulcetque comas, clamýdemque, vt pendeat apte,

Collocat: vt limbus, totumque appareat aurum:

Vt teres in dextra, qua somnos ducit, et arcet, 735

Virga sit: vt tersis nitcant talaria plantis,

Pars secreta domus ebore, et testudine cultos

Tres habuit thalamos. quorum tu, Pandroso, dextrum,

Aglauros laeuum, medium possederat Herse.

Quae tenuit laeuum, venientem primam notauit 740

Mercu-

Mercurium: nomenque Dei scitarier ausa est,
 Et caussam aduentus. cui sic respondit Atlantis
 Pleïonesque nepos: Ego sum, qui iussa per auras
 Verba patris porto: pater est mihi Iupiter ipse.
 Nec fingam caussas: tu tantum fida sorori 745
 Esse velis, prolisque meae matertera dici.
 Herse caussa viae. faucas oramus amanti.
 Adspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
 Viderat Aglauros flauae secreta Mineruae:
 Proque ministerio magni sibi ponderis aurum 750
 Postulat. interea tectis excedere cogit.
 Vertit ad hanc torui Dea bellica luminis orbem,
 Et tanto penitus traxit suspiria motu,
 Vt pariter pectus, positamque in pectore forti
 Aegida concuteret. subit, hanc arcana profana 755
 Detexisse manu tum, cum sine matre creatam
 Lemnicolae stirpem contra data foedera vidit:
 Et gratamque Deo fore iam, gratamque sorori:
 Et ditem sumto, quod auara poposcerit, auro.
 Protinus Inuidiae nigro squalentia tabo 760
 Tecta petit. domus est imis in vallibus antri
 Abdita, sole carens, non vlli peruia vento;
 Tristis, et ignaui plenissima frigoris; et quae
 Igne vacat semper, caligine semper abundet.
 Huc vbi peruenit belli metuenda virago; 765
 Constitit ante domum; neque enim succedere tectis
 Fas habet; et postes extrema cuspide pulsat,
 Concussae patuere fores. videt iutus edentem
 Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
 Inuidiam: visaque oculos auertit. at illa 770
 Surgit humo pigra: semesarumque relinquit
 Corpora serpentum: passuque incedit inertī.
 Vtque Deam vidit formaque armisque decoram;
 Ingemuit: vultumque ima ad suspiria duxit.

Pallor in ore sedet: macies in corpore toto: 775
 Nusquam recta acies: liuent rubigine dentes:
 Pectora felle virent: lingua est suffusa veneno.
 Risus abest; nisi quem visi mouere dolores.
 Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis:
 Sed videt ingratos, intabescitque videndo, 780
 Successus hominum: carpitque et carpitur vna:
 Suppliciumque suum est. quamuis tamen oderat illam,
 Talibus adfata est breuiter Tritonia dictis:
 Infice tabe tua natarum Cecropis vnam.
 Sic opus est. Aglauros ea est. haud plura locuta 785
 Fugit; et impressa tellurem repulit hasta.
 Illa Deam obliquo fugientem lumine cernens;
 Murmura parua dedit: successurumque Mineruae
 Indoluit: baculumque capit; quod spinea totum
 Vincula cingebant: adopertaque nubibus atris, 790
 Quacunque ingreditur, florentia proterit arua,
 Exuritque herbas: et summa cacumina carpit:
 Afflatque suo, populos, vrbesque, domosque
 Polluit: et tandem Tritonida conspicit arcem,
 Ingeniis, opibusque, et festa pace virentem: 795
 Vixque tenet lacrimas; quia nil lacrimabile cernit.
 Sed postquam thalamos intrauit Cecrope natae;
 Iussa facit: pectusque manu ferrugine tincta
 Tangit: et hamatis praecordia sentibus implet.
 Inspiratque nocens virus: picenunque per ossa 800
 Dissipat, et medio spargit pulmone venenum.
 Neue mali spatium caussae per latius errent;
 Germanam ante oculos, fortunatumque sororis
 Coniugium, pulcraque Deum sub imagine ponit:
 Cunctaque magna facit. quibus irritata, dolore 805
 Cecropis occulto mordetur: et anxia nocte,
 Anxia luce gemit; lentaque miserrima tabe
 Liquitur, vt glacies incerto saucia sole:

Felicisque bonis non secius vritur Hersed;
 Quam cum spinosis ignis supponitur herbis; 810
 Quae neque dant flammam, lenique tepore cremantur.
 Saepe mori voluit; ne quidquam tale videret:
 Saepe velut crimen rigido narrare parenti.
 Denique in aduerso venientem limine sedit
 Exclusura Deum. cui blandimenta, precesque, 815
 Verbaque iactanti mitissima, Desine, dixit:
 Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
 Stemus, ait, pacto, velox Cyllenius, isto:
 Caelatasque fores virga patefecit. at illi
 Surgere conanti partes, quascunq; sedendo 820
 Flectimur, ignava nequeunt grauitate moueri.
 Illa quidem recto pugnat se attolere trunco:
 Sed genuum iunctura riget, frigusque per vngues
 Labitur; et pallent amisso sanguine venae.
 Utque malum late solet inmedicabile cancer 825
 Serpere, et illaesas vitiatas addere partes;
 Sic letalis hiems paulatim in pectora venit:
 Vitalesque vias, et respiramina clausit.
 Nec conata loqui est; nec, si conata fuisset,
 Vocis haberet iter. saxum iam colla tenebat; 830
 Oraque duruerant: signumque exsanguie sedebat.
 Nec lapis albus erat. sua mens infecerat illam.

Has vbi verborum poenas mentisque profanae
 Cepit Atlantiades; dictas a Pallade terras
 Linqvit, et ingreditur iactatis aethera pennis. 835
 Seuocat hunc genitor; nec causam fassus amoris,
 Fide minister, ait, iussorum nate meorum,
 Pelle moram, solitoque celer delabere cursu:
 Quaeque tuam matrem tellus a parte sinistra
 Suspicit, indigenae Sidonida nomine dicunt, 840
 Hanc pete: quodque procul montano gramine pasci
 Armentum regale vides, ad littora verte.

Dixit:

Dixit: et expulsi iamdudum monte iuenci
 Littora iussa petunt: vbi magni filia regis
 Ludere, virginibus Tyriis comitata, solebat. 845
 Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur,
 Maiestas et amor. sceptri grauitate relicta,
 Ille pater rectorque Deum; cui dextra trisulcis
 Ignibus armata est, qui nutu concutit orbem;
 Induitur tami faciem: mistusque iuencis 850
 Mugit, et in teneris formosus obambulat herbis.
 Quippe color niuis est; quam nec vestigia duri
 Calcauere pedis, nec soluit aquaticus Auster.
 Colla toris extant: armis palearia pendent:
 Cornua parua quidem; sed quae contendere possis 855
 Facta manu, puraque magis perlucida gemma,
 Nullae in fronte minae, nec formidabile lumen:
 Pacem vultus habet. miratur Agenore nata,
 Quod tam formosus, quod praelia nulla minetur.
 Sed, quamuis mitem, metuit contingere primo. 860
 Mox adit: et flores ad candida porrigit ora.
 Gaudet amans: et, dum veniat sperata voluptas,
 Oscula dat manibus. vix, ah! vix, caetera differt.
 Et nunc alludit, viridique exsultat in herba:
 Nunc latus in fuluis niueum deponit arenis. 865
 Paullatimque metu demto, modo pectora praebet
 Virginea plaudenda manu; modo cornua sertis
 Impedienda nouis. ausa est quoque regia virgo,
 Nescia quem premeret, tergo considerare tauri.
 Cum Deus a terra, siccoque a littore, sensim 870
 Falsa pedum primis vestigia ponit in vndis.
 Inde abit vterius, medique per acquora ponti
 Fert praedam. pauet haec: litusque ablata relictum
 Respicit; et dextra cornum tenet; alera dorso
 Imposita est: tremulae sinnantur flamine vestes. 875

P. OVIDII NASONIS
 METAMORPHOSEON

LIBER TERTIVS

Iamque Deus posita fallacis imagine tauri,
 Se confessus erat; Dictaeque rura tenebat.
 Cum pater ignarus Cadino perquirere raptam
 Imperat: et poenam, si non inuenerit, addit
 Exsilium, facto pius et sceleratus eodem. 5
 Orbe pererrato: quis enim deprendere possit
 Furta Iouis? profugus patriamque iramque parentis
 Vitat Agenorides; Phoebique oracula supplex
 Consultit: et, quae sit tellus habitanda, requirit.
 Bos tibi, Phoebus ait, solis occurret in aruis, 10
 Nullum passa iugum, curuique immunis aratri.
 Hac duce carpe vias: et, qua requienerit herba,
 Moenia fac condas: Boeotiaque illa vocato.
 Vix bene Castalio Cadmus descenderat antro:
 Incustoditam lente videt ire iuuenecam, 15
 Nullum scrutii signum cernice gerentem.
 Subsequitur, pressoque legit vestigia gressu;
 Auctoremque viae Phoebum taciturnus adorat.
 Iam vada Cephisi, Panopesque euaserat arua:
 Bos stetit; et, tollens spatiosam cornibus altis 20
 Ad caelum frontem, mugitibus impulit auras.
 Atque ita, respiciens comites sua terga sequentes,
 Procubuit, teneraque latus submitit in herba.
 Cadmus agit grates; peregrinaeque oscula terrae
 Figit: et ignotos montes agrosque salutat. 25
 Sacra Ioui facturus erat: iubet ire ministros,

Et petere e viuis libandas fontibus vndas.

Silua vetus stabat, nulla violata securi;

Est specus in medio, virgis ac vimine densus,

Efficiens humilem lapidum compagibus arcum;

30

Vberibus fecundus aquis. hoc conditus antro

Martius anguis erat, cristis praesignis et auro;

Igne micant oculi; corpus tumet omne veneno:

Tresque vibrant linguae: triplici stant ordine dentes.

Quem postquam Tyria lucum de gente profecti

35

Infausto tetigere gradu; demissaque in vndas

Vrna dedit sonitum; longo caput extulit antro

Caeruleus serpens; horrendaque sibila misit.

Effluxere urnae manibus: sanguisque relinquit

Corpus, et attonitos subitus tremor occupat artus.

40

Ille volubilibus squamosos nexibus orbis

Torquet, et immensos saltu sinuatur in arcus:

Ac media plus parte leues erectus in auras

Despicit omne nemus: tantoque est corpore, quanto,

Si totum spectes, geminas qui separat Arctos.

45

Nec mora: Phoenicas, siue illi tela parabant,

Siue fugam; siue ipse timor prohibebat vtrumque;

Occupat; hos morsu, longis complexibus illos:

Hos necat afflatos funesti tabe veneni.

Fecerat exiguas iam Sol altissimus umbras:

50

Quae mora sit sociis miratur Agnore natus;

Vestigatque viros. tegimen derepta leoni

Pellis erat: telum splendenti lancea ferro,

Et iaculum; teloque animus praestantior omni.

Vt nemus intrauit, letataque corpora vidit,

55

Victoremque supra spatiosi corporis hostem

Tristia sanguinea lambentem vulnera lingua;

Aut vltor vestrae, fidissima corpora, mortis,

Aut comes, inquit, ero. dixit: dextraque molarem

Sustulit; et magnum magno conamine misit.

60

Illius impulsu cum turribus ardua celsis
 Moenia mota forent; serpens sine vulnere mansit.
 Loricaeque modo squamis defensus, et atrae
 Duritia pellis, validos cute repulit ictus.
 At non duritia iaculum quoque vincit eadem; 65
 Quod medio leuatae fixum curuamine spinae
 Constitit; et toto descendit in ilia ferro.
 Ille, dolore ferox, caput in sua terga retorsit:
 Vulneraque adspexit, fixumque hostile momordit.
 Idque, vbi vi multa partem labefecit in omnem, 70
 Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus haeret.
 Tum vero, postquam solitas accessit ad iras
 Plaga recens, plenis tumuerunt guttura venis:
 Spumaque pestiferos circumdruit albida rictus:
 Terraque rasa sonat squamis; quique halitus exit 75
 Ore niger Stygio, vitiatas insicit auras.
 Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
 Cingitur: interdum longa trabe rectior exit.
 Impete nunc vasto, ceu concitus imbribus amnis,
 Fertur, et obstantes proturbat pectore siluas. 80
 Cedit Agenorides paullum: spolioque leonis
 Sustinet incursus; instantiaque ora retardat
 Cuspide praetenta. furit ille, et inania duro
 Vulnera dat ferro: frangitque in acumine dentes.
 Iamque venenifero sanguis manare palato 85
 Coeperat; et virides adspergine tinxerat herbas:
 Sed leue vulnus erat: quia se retrahibat ab ictu;
 Laesaque colla dabat retro; plagamque sedere
 Cedendo arcebat, nec longius ire sinebat.
 Donec Agenorides coniectum in gutture ferrum 90
 Vsque sequens pressit: dum retro quercus cuncti
 Obstilit; et fixa est pariter cum robore cernix.
 Pondere serpentis curuata est arbor, et imae
 Parte flagellari gemuit sua robora caudae.

Dum spatium victor victi considerat hostis; 95
 Vox subito audita est: neque erat cognoscere promptum
 Unde; sed audita est; Quid, Agenore nate, perentum
 Serpentem spectas? et tu spectabere serpens.
 Ille diu pauidus, pariter cum mente colorem
 Perdiderat; gelidoque comae terrore rigebant. 100
 Ecce! viri faulrix, superas delapsa per auras
 Pallas adest: motaque iubet supponere terrae
 Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
 Paret: et, vt presso sulcum patefecit aratro,
 Spargit humi iussos, mortalia semina, dentes. 105
 Inde, fide maius, glebae coepere moueri:
 Primaque de sulcis acies apparuit hastae.
 Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
 Mox humeri pectusque, onerataque brachia telis
 Existunt: crescitque seges clypeata virorum. 110
 Sic, vbi tolluntur festis aulaea theatris,
 Surgere signa solent; primamque ostendere vultum,
 Caetera paullatim: placidoque educta tenore
 Tota patent; imoque pedes in margine ponunt.
 Territus hoste nouo Cadmus capere arma parabat: 115
 Ne cape, de populo, quem terra creauerat, vnus
 Exclamat; nec te ciuilibus insere bellis.
 Atque ita terrigenis rigido de fratribus vnum
 Cominus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
 Hic quoque, qui leto dederat, non longius illo 120
 Viuit, et expirat, modo quas acceperat, auras.
 Exemploque pari furit omnis turba: suoque
 Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres.
 Iamque breuis spatium vitae sortita inuentus
 Sanguineam trepido plangebant pectore matrem; 125
 Quinque superstitibus: quorum fuit vnus Echion.
 Is sua iecit humi, monitu Tritonidis, arma;
 Fraternalque fidem pacis petiitque deditque.

Hos operis comites habuit Sidonius hospes;
 Cum posuit iussam Phoebeis sortibus urbem. 130

Iam stabant Thebae: poteras iam, Cadme, videri
 Exsilio felix: soceri tibi Marsque Venusque
 Contigerant. huc adde genus de coniuge tanta,
 Tot natos, natasque, et, pignora cara, nepotes.
 Hos quoque iam iuuenes. sed, scilicet, vltima semper 135
 Expectanda dies homini: dicique beatus
 Ante obitum nemo supremaque funera debet.

Prima nepos inter tot res tibi, Cadme, secundas
 Causa fuit luctus, alienaque cornua fronti
 Addita, vosque canes satiatae sanguine herili. 140
 At bene si quaeras; Fortunae crimen in illo,
 Non scelus inuenies. quod enim scelus error habebat?
 Mons erat, infectus variarum caede ferarum:
 Iamque dies rerum medias contraxerat umbras;
 Et Sol ex aequo meta distabat vtraque; 145
 Cum iuuenis placido per denia lustra vagantes
 Participes operum compellat Hyantius ore:
 Lina madent, comites, ferrumque cruore ferarum:
 Fortunamque dies habuit satis. altera lucem
 Cum croceis inuecta rotis Aurora reducet, 150
 Propositum repetamus opus. nunc Phoebus vtraque
 Distat idem terra; finditque vaporibus arua.
 Sistite opus praesens: nodosaque tollite lina.
 Iussa viri faciunt, intermittuntque laborem.

Vallis erat piceis et acuta densa cupressu; 155
 Nomine Gargaphie, succinctae sacra Dianae:
 Cuius in extremo est antrum nemorale recessu,
 Arte laboratum nulla: simulauerat artem
 Ingenio Natura suo. nam pumice viuo,
 Et lenibus topis natium duxerat arcum. 160
 Fons souat a dextra, tenui perlucidus vnda,
 Margine gramineo patulos incinctus hiatus.

Hic Dea siluarum venatu fessa solebat
 Virgineos artus liquido perfundere rore.
 Quo postquam subiit; Nympharum tradidit vni 165
 Arnigeræ iaculum, pharetramque, arcusque retentos.
 Altera depositæ subiecit brachia pallæ.
 Vincula duæ pedibus demunt. nam doctior illis
 Ismenis Crocale, sparsos per colla capillos
 Colligit in nodum; quamvis erat ipsa solatis. 170
 Excipiunt laticem Nephelæque, Hyalæque, Rhanisque,
 Et Psecas, et Phiale; funduntque capacibus urnis,
 Dumque ibi perluitur solita Titania lympha;
 Ecce! nepos Cadmi, dilata parte laborum,
 Per nemus ignotum non certis passibus errans, 175
 Peruenit in lucum: sic illum fata ferebant.
 Qui simul intrauit rorantia fontibus antra;
 Sicut erant; viso nudæ sua pectora Nymphæ
 Percussere viro: subitisque vlulatibus omne
 Implevere nemus: circumfusæque Dianam 180
 Corporibus texere suis, tamen altior illis
 Ipsa Dea est, colloque tenuis supereminet omnes.
 Qui color infectis aduersi Solis ab ictu
 Nubibus esse solet, aut purpureæ Auroræ:
 Is fuit in vultu visæ sine veste Dianæ. 185
 Quæ quanquam comitum turba est stipata suarum;
 In latus obliquum tamen adstitit: oraque retro
 Flexit: et vt vellet promptas habuisse sagittas;
 Quas habuit, sic hausit aquas: vultumque virilem
 Perfudit: spargensque comas vltricibus vndis, 190
 Addidit hæc cladis prænuntia verba futuræ:
 Nunc tibi me posito visam velamine nares,
 Si poteris narrare, licet, nec plura minata,
 Dat sparso capiti viuacis cormæ cerni:
 Dat spatium collo: summæque cacuminat aures: 195
 Cum pedibusque manus, cum longis brachia mutat
 Cruribus:

Cruribus: et velat maculoso vellere corpus.
 Additus et pauor est. fugit Autonoeius heros:
 Et se tam celere cursu miratur in ipso.
 Vt vero solitis sua cornua vidit in undis, 200
 Me miserum! dicturus erat: vox nulla secuta est.
 Ingemuit; vox illa fuit; lacrimaeque per ora
 Non sua fluxerunt. mens tantum pristina mansit.
 Quid faciat? repetatne domum, regalia tecta?
 An lateat siluis? timor hoc, pudor impedit illud. 205
 Dum dubitat; videre canes: primusque Melampus,
 Ichnobatesque sagax latratu signa dedere;
 Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
 Inde ruunt alii rapida velocius aura,
 Pamphagus, et Dorceus, et Oribasus; Arcades omnes: 210
 Nebrophonosque valens, et trux cum Laelape Theron,
 Et pedibus Pterekas, et naribus utilis Agre,
 Hylaeusque fero nuper percussus ab apro,
 Deque lupo concepta Nape, pecudesque secuta
 Poemenis, et natis comitata Harpyia duobus, 215
 Et substricta gerens Sicyonius ilia Ladon:
 Et Dromas, et Canace, Sticteque, et Tigris, et Alce,
 Et niueis Leucon, et villis Asbolus atris,
 Praevalidusque Lacon, et cursu fortis Aello,
 Et Thous, et Cyprius velox cum fratre Lycisce: 220
 Et nigram medio frontem distinctus ab albo
 Harpalos et Melaneus, hirsutaque corpore Lachne:
 Et patre Dictaco, sed matre Laconide nati,
 Labros, et Agriodos, et acutae vocis Hylactor:
 Quosque referre mora est. ea turba cupidine praedae 225
 Per rupes, scopulosque, adituque carentia saxa,
 Qua via difficilis, quaque est via nulla, feruntur.
 Ille fugit, per quae fuerat loca saepe secutus.
 Heu! famulos fugit ipse suos! clamare libebat,
 Actaeon ego sum: dominum cognoscite vestrum. 230

Verba animo desunt: resonat latratibus aether.
 Prima Melanchaetes in tergo vulnera fecit:
 Proxima Theridamas; Oresitrophus haesit in armo.
 Tardius exierant; sed per compendia montis
 Anticipata via est. dominum retinentibus illis 235
 Caetera turba coit, confertque in corpore dentes.
 Iam loca vulneribus desunt. gemit ille, sonumque,
 Et, si non hominis, quem non tamen edere possit
 Ceruus, habet: moestisque replet iuga nota querelis:
 Et genibus supplex pronis similisque roganti, 240
 Circumfert tacitos, tanquam sua brachia, vultus.
 At comites rapidum solitis latratibus agmen
 Ignari instigant, oculisque Actaeona quaerunt;
 Et velut absentem certatim Actaeona clamant.
 Ad nomen caput ille refert: ut abesse queruntur, 245
 Nec capere oblatae segnem spectacula praedae.
 Vellet abesse quidem; sed adest: velletque videre,
 Non etiam sentire, canum fera facta suorum.
 Undique circumstant: mersisque in corpore rostris
 Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui. 250
 [Nec nisi finita per plurima vulnera vita
 Ira pharetratae fertur satiata Dianae.]

Rumor in ambiguo est: aliis violentior aequo
 Visa Dea est: alii laudant, dignamque severa
 Virginitate vocant. pars inuenit vtraque causas. 255
 Sola Iouis coniux non tam culpetne probetne
 Eloquitur, quam clade domus ab Agenore ductae
 Gaudet: et a Tyria collectum pellice transfert
 In generis socios odium. subit ecce! priori
 Causa recens; grauidamque dolet in semine magni 260
 Esse Iouis Semelen. tum linguam ad iurgia soluit.
 Profeci quid enim toties per iurgia? dixit.
 Ipsa petenda mihi est: ipsam, si maxima Iuno
 Rite vocor, perdam; si me gemmantia dextra

Sceptra tenere decet; si sum regina, Iouisque 265
 Et soror et coniux: certe soror. at puto furto est
 Contenta: et thalami brevis est iniuria nostri.
 Concipit; id dēerat: manifesta que crimina pleno
 Fert utero: et mater, quod vix mihi contigit vni,
 De Ioue vult fieri. tanta est fiducia formae. 270
 Fallat eam faxo: nec sim Saturnia; si non
 Ab Ioue mersa suo Stygias penetrarit in vndas.

Surgit ab his solio, fulvaeque recondita nube
 Limen adit Semeles. nec nubes ante remouit,
 Quam simulauit animum: posuitque ad tempora canos: 275
 Sulcauitque cutem rugis: et curua trementi
 Membra tulit passu: vocem quoque fecit anilem:
 Ipsaque fit Beroë, Semeles Epidauria nutrix.
 Ergo vbi, captato sermone, diuque loquendo,
 Ad nomen venire Iouis; suspirat: et, Optem 280
 Iupiter vt sit, ait: metuo tamen omnia. multi
 Nomine Diuorum thalamos subiere pudicos.
 Nec tamen esse Iouis satis est: det pignus amoris;
 Si modo verus is est: quantusque, et qualis ab alta
 Iunone excipitur; tantus, talisque rogato 285
 Det tibi complexus: suaque ante insignia sumat.

Talibus ignaram Iuno Cadmeida dictis
 Formarat. rogat illa Iouem sine nomine munus.
 Cui Deus, Elige, ait: nullam patiere repulsam.
 Quoque magis credas; Stygii quoque conscia sunt 290
 Numina torrentis. timor et Deus ille Deorum.
 Laeta malo, nimiumque potens, perituraque amantis
 Obsequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
 Te solet amplecti, Veneris cum foedus initis,
 Da mihi te talem. voluit Deus ora loquentis 295
 Opprimere. exierat iam vox properata sub auras.
 Ingemuit: neque enim non haec optasse, neque ille
 Non iurasse potest. ergo moestissimus altum

Aethera conscendit; nutuque sequentia traxit
 Nubila; quis nimbos, immistaque fulgura ventis 300
 Addidit, et tonitrus, et ineuitabile fulmen.
 Qua tamen vsque potest, vires sibi demere tentat.
 Nec, quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
 Nunc armatur eo: nimium feritatis in illo.
 Est aliud lenius fulmen; cui dextra Cyclopum 305
 Saeuitiac, flammaeque minus, minus addidit irae:
 Tela secunda vocant Superi. capit illa; domumque
 Intrat Agenoream. corpus mortale tumultus
 Non tulit aetherios; donisque iugalibus arsit.
 Imperfectus adhuc infans genitricis ab alio 310
 Eripitur, patrioque tener, si credere dignum,
 Insuitur femori; maternaque tempora complet.
 Furtim illum primis Ino matertera cunis
 Educat. inde datum Nymphac Nyscides antris
 Occulcre suis; lactisque alimenta dedere. 315
 Dumque ea per terras fatali lege geruntur:
 Tutaque bis geniti sunt incunabula Bacchi:
 Forte Ionem memorant, diffusum nectare, curas
 Seposuisse graues, vacuaque agitasse remissos
 Cum Innone iocos: et, Maior vestra profecto est, 320
 Quam quae contingat maribus, dixisse, voluptas.
 Illa negat. placuit, quae sit sententia docti,
 Quaerere, Tiresiae. Venus huic erat vtraque nota,
 Nam duo magnorum viridi coeuntia silua
 Corpora serpentum baculi violauerat ictu: 325
 Deque viro factus, mirabile, femina, septem
 Egerat autumnos. octauo rursus eosdem
 Vidit: et, Est vestrae si tanta potentia plagae,
 Dixit, vt auctoris sortem in contraria mutet:
 Nunc quoque vos feriam. percussis anguibus isdem 330
 Forma prior rediit, genitiuaque rursus imago.
 Arbitr hic igitur sumtus de lite iocosa,

Dicta

Dicta Iouis firmat. grauius Saturnia iusto,
 Nec pro materia fertur doluisse: sui que
 Iudicis aeterna damnauit lumina nocte. 335
 At pater omnipotens; neque enim licet irrita cuiquam
 Facta Dei fecisse Deo; pro lumine adempto
 Scire futura dedit: poenamque leuauit honore.
 Ille per Aëniās fama celeberrimās vrbes
 Irreprehensa dabat populo responsa petenti. 340
 Prima fide vocisque ratae tentamina sumpsit
 Cacrula Liriope: quam quondam flumine curuo
 Implicuit, clausaeque suis Cephisos in vudis
 Vim tulit. enixa est vtero pulcherrima pleno
 Infantem, Nymphis iam tunc qui posset amari; 345
 Narcissumque vocat. de quo consultus, an esset
 Tempora maturae visurus longa senectae:
 Fatidicus vates, Si se non nouerit, inquit.
 Vana diu visa est vox auguris. exitus illam,
 Resque probat, lectique genus, nouitasque furoris. 350
 Iamque ter ad quinos vnum Cephisius annum
 Addiderat: poteratque puer, iuuenisque videri.
 Multi illum inuenēs, multae cupiere puellae.
 Sed fuit in tenera tam dira superbia forma;
 Nulli illum iuuenes, nullae tetigere puellae. 355
 Adspicit hunc, trepidos agitantom in retia ceruos,
 Vocalis Nympe; quae nec reticere loquenti,
 Nec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo.
 Corpus adhuc Echo, non vox erat: et tamen vsum
 Garrula non aliū, quam nunc habet, oris habebat; 360
 Reddere de multis vt verba nonissima posset.
 Fecerat hoc Iuno. quia, cum deprendere posset
 Cum Ioue saepe suo Nymphas in monte iacentes,
 Illa Deam longo prudens sermone tenebat,
 Dum fugerent Nymphae. postquam Saturnia sensit; 365
 Huius, ait, linguae, qua sum delasa, potestas

Parua tibi dabitur, vocisque breuissimus vsus
 Reque minas firmat. tamen haec in fine loquendi
 Ingeminat voces: auditaque verba reportat.

Ergo vbi Narcissum per deuia lustra vagantem 370
 Vidit, et incaluit: sequitur vestigia furtim.

Quoque magis sequitur; flamma propiore calescit.
 Non aliter, quam cum summis circumlita taedis
 Admotam rapiunt viuacia sulfura flammam.

O! quoties voluit blandis accedere dictis, 375
 Et molles adhibere preces! natura repugnat;
 Nec sinit incipiat. sed, quod sinit, illa parata est
 Expectare sonos, ad quos sua verba remittat.

Forte puer, comitum seductus ab agmine fido,
 Dixerat, Ecquis adest? et, Adest, responderat Echo. 380
 Hic stupet: vtque aciem partes dimisit in omnes;
 Voce, Veni, clamat magna. vocat illa vocantem.

Respicit: et nullo rursus veniente, Quid, inquit,
 Me fugis? et totidem, quot dixit, verba recepit.
 Perstat; et alternae deceptus imagine vocis; 385

Huc coëamus, ait: nullique libentius vnquam
 Responsura sono, Coëamus, retulit Echo:
 Et verbis fauet ipsa suis; egressaque siluis
 Ibat, vt iniiceret sperato brachia collo.

Ille fugit: fugiensque, Manus complexibus aufer: 390
 Ante, ait, emoriar, quam sit tibi copia nostri.
 Retulit illa nihil, nisi, Sit tibi copia nostri.

Spreta latet siluis: pudibundaque frondibus ora
 Protegit: et solis ex illo viuut in antris.

Sed tamen haeret amor; crescitque dolore repulsae. 395
 Attenuant vigiles corpus miserabile curae:

Adducitque cutem macies; et in aëra succus

Corporis omnis abit. vox tantum, atque ossa supersunt.

Vox manet. ossa ferunt lapidis traxisse figuram.

[Inde latet siluis: nulloque in monte videtur; 400

Omnibus

Omnibus auditur. sonus est, qui vivit in illa.]

Sic hanc, sic alias, vndis aut montibus ortas,
Luserat hic Nymphas; sic coetus ante viriles.
Inde manus aliquis despectus ad aethera tollens
Sic amet iste licet, sic non potiatu amato, 405
Dixerat. assensit precibus Rhamnusia iustis.

Fons erat illimis, nitidis argenteus vndis,
Quem neque pastores, neque pastae moue capellae
Contigerant, aliudue pecus: quem nulla volucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus. 410

Gramen erat circa, quod proximus humor alebat:
Siluaque, sole lacum passura tepescere nullo.
Hic puer, et studio venandi lassus et aestu,
Procubuit; faciemque loci, fontemque secutus.
Dumque sitim sedare cupit; sitis altera creuit. 415

Dumque bibit, visae correptus imagine formae,
Spemsine corpore amat: corpus putat esse, quod vmbra est.
Adstupet ipse sibi: vultuque immotus eodem
Haeret, vt e Pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum, sua lumina, sidus, 420

Et dignos Baccho, dignos et Apolline crines;
Impubesque genas, et eburnea colla, decusque
Oris, et in niveo mistum candore ruborem;
Cunctaque miratur, quibus est mirabilis; ipse
Se cupit imprudens; et, qui probat, ille probatur. 425

Dumque petit, petitur: pariterque incendit, et ardet.
Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti!

In medias quoties, visum captantia collum,
Brachia mersit aquas; nec se deprendit in illis!
Quid videat, nescit; sed, quod videt, vritur illo: 430
Atque oculos idem, qui decipit, incitat error.

Credule, quid frustra simulacra fugacia captas?
Quod petis, est nusquam: quod amas, auertere, perdes.
Ista repercussae, quam cernis, imaginis vmbra est.

Nil

Nil habet ista sui. tecum venitque, manetque: 435
 Tecum discedat; si tu discedere possis.
 Non illum Cereris, non illum cara quietis
 Abstrahere inde potest. sed opaca fuscus in herba
 Spectat inexpleto mendacem lumine formam:
 Perque oculos perit ipse suos. paullumque leuatus, 440
 Ad circumstantes tendens sua brachia silvas;
 Ecquis, iō silvæ, crudelius, inquit, amavit?
 Scitis enim, et multis latebra opportuna fuistis.
 Ecquem, cum vestrae tot agantur saccula vitae,
 Qui sic tabuerit, longo meministis in aeuo? 445
 Et placet, et video: sed quod videoque, placetque,
 Non tamen inuenio. tantus tenet error amantem.
 Quoque magis doleam; nec nos mare separat ingens,
 Nec via, nec montes, nec clausis moenia portis.
 Exigua prohibemur aqua. cupit ipse teneri. 450
 Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis;
 Hic toties ad me resupino nititur ore.
 Posse putes tangi. minimum est, quod amantibus obstat.
 Quisquis es, huc exi. quid me, puer vnice, fallis?
 Quoque petitus abis? certe nec forma, nec aetas 455
 Est mea, quam fugias: et amarunt me quoque Nymphae.
 Spem mihi nescio quam vultu promittis amico:
 Cumque ego porrexi tibi brachia, porrigis vltro:
 Cum risi, arrides. lacrimas quoque saepe notavi,
 Me lacrimante, tuas. nutu quoque signa remittis: 460
 Et, quantum motu formosi suspicor oris,
 Verba refers, aures non peruenientia nostras.
 In te ego sum, sensi: nec me mea fallit imago.
 Vror amore mei. flammis moueoque feroque.
 Quid faciam? roger, anne rogem? quid deinde rogabo? 465
 Quod cupio mecum est. inopem me copia fecit.
 O! vtinam nostro secedere corpore possem!
 Votum in amante nouum; vellem, quod amamus, abesset.
 Iamque

Iamque dolor vires adimit: nec tempora vitae
 Longa meae superant: primoque extinguo in aëno. 470
 Nec mihi mors grauis est, posituro morte dolores.
 Hic, qui diligitur, vellem diuturnior esset.
 Nunc duo concordēs anima moriemur in vna.
 Dixit, et ad faciem rediit male sanus eandem;
 Et lacrimis turbauit aquas: obscuraque moto 475
 Reddita forma lacu est. quam cum vidisset abire;
 Quo fugis? o remane; nec me, crudelis, amantem
 Desere, clamauit. liceat, quod tangere non est,
 Adspicere; et misero praeberere alimenta furori.
 Dumque dolet, summa vestem deduxit ab ora, 480
 Nudaque marmoris percussit pectora palmis.
 Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem;
 Non aliter, quam poma solent; quae candida parte,
 Parte rubent: aut vt variis solet vna racemis
 Ducere purpureum, nondum matura, colorem. 485
 Quae simul adspexit liquefacta rursus in vnda;
 Non tulit vltius: sed, vt intabescere flauae
 Igne leui cerae, matulinaeue pruinae
 Sole repente solent, sic attenuatus amore
 Liquitur; et caeco paulatim carpitur igni. 490
 Et neque iam color est misto candore rubori;
 Nec vigor, et vires, et quae modo visa placebant,
 Nec corpus remanet, quondam quod amauerat Echo.
 Quae tamen vt vidit, quamuis irata memorque,
 Indoluit: quotiesque puer miserabilis, Eheu, 495
 Dixerat; haec resonis iterabat vocibus, Eheu.
 Cumque suos manibus percusserat ille lacertos,
 Haec quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
 Vltima vox solitam fuit haec spectantis in vndam,
 Heu! frustra dilecte puer! totidemque remisit 500
 Verba locus: dictoque Vale, Vale inquit et Echo.
 Ille caput viridi fessum submitit in herba.

Lumina nox claudit, domini mirantia formam.
 Tum quoque se, postquam est inferna sede receptus,
 In Stygia spectabat aqua. planxere sorores 505
 Naïdes: et sectos fratri posuere capillos.
 Planxere et Dryades. plangentibus assonat Echo.
 Iamque rogam, quassasque faces, feretrumque parabant:
 Nusquam corpus erat. croceum pro corpore florem
 Inueniunt, foliis medium cingentibus albis. 510
 Cognita res meritam vati per Achaidas vrbes
 Attulerat famam: nomenque erat auguris ingens.
 Spernit Echionides tamen hunc, ex omnibus vnus
 Contemptor Superum, Pentheus: praesagaque ridet
 Verba senis: tenebrasque et cladem lucis adenitae 515
 Obiicit. ille mouens albenia tempora canis,
 Quam felix esses, si tu quoque luminis huius
 Orbus, ait, fieres, ne Bacchia sacra videres!
 Iamque dies aderit, iamque haud procul auguror esse;
 Qua nouus huc veniat, proles Semeleïa, Liber. 520
 Quem nisi templorum fueris dignatus honore;
 Mille lacer spargere locis: et sanguine silvas
 Foedabis, matremque tuam, matrisque sorores.
 Euenient. neque enim dignabere numen honore:
 Meque sub his tenebris nimium vidisse quereris. 525
 Talia dicentem proturbat Echione natus.
 Dicta fides sequitur; responsaque vatis aguntur.
 Liber adest: festisque fremunt vlulatibus agri.
 Turba ruunt: mistaeque viris matresque nurusque,
 Vulgusque, proceresque, ignota ad sacra feruntur. 530
 Quis furor, anguigenae, proles Mauortia, vestras
 Attonuit mentes? Pentheus ait. aerane tantum
 Aere repulsa valent? et adunco tibia cornu?
 Et magicae fraudes? vt quos non belliger ensis,
 Non tuba terruerint, non strictis agmina telis: 535
 Femineae voces, et mota iusania vino,

Obscaenique greges, et inania tympana vincant?
 Vosne, senes, mirer? qui longa per aequora vecti
 Hac Tyron, hac profugos posnistis sede Penates;
 Nunc sinitis sine Marte capi? vosne, acrior aetas, 540
 O! iuvenes, propiorque meae; quos arma tenere,
 Non thyrsos; galeaque tegi, non fronde, decebat?
 Este, precor, memores, qua sitis stirpe creati:
 Illiusque animos, qui multos perdidit vnus,
 Sumite serpentis. pro fontibus ille lacuque 545
 Integrit: at vos pro fama vincite vestra.
 Ille dedit leto fortes: vos pellite molles,
 Et patriam reuocate decus. si fata vetabant
 Stare diu Thebas; vtinam tormenta virique
 Moenia diruerent: ferrumque ignisque sonarent! 550
 Essemus miseri sine crimine: sorsque querenda,
 Non celanda foret: lacrimaeque pudore carerent.
 At nunc a puero Thebae capientur inermi:
 Quem neque bella iuuant, nec tela, nec vsus equorum:
 Sed madidus myrrha crinis, mollesque coronae, 555
 Purpuraque, et pictis intextum vestibus aurum.
 Quem quidem ego actutum; modo vos absistite, cogam
 Assumentumque patrem commentaque sacra fateri.
 An satis Acrisis est animi, contemnere vanum
 Numen, et Argolicas venienti claudere portas; 560
 Penthea terrebit cum totis aduena Thebis?
 Ite citi; famulis hoc imperat; ite, ducemque
 Attrahite huc vinctum. iussis mora seguis abesto.
 Hunc auus, hunc Athamas, hunc caetera turba suorum
 Corripiunt dictis: frustra que inhibere laborant. 565
 Acrior admonitu est; irritaturque retenta
 Et crescit rabies: remoraminaque ipsa nocebant.
 Sic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
 Lenius, et modico strepitu decurrere vidi.
 At, quacunq; trabes obstructaque saxa tenebant, 570

Spumeus, et feruens, et ab obiice saenior ibat.
 Ecce! cruentati redeunt: et, Bacchus vbi esset,
 Quaerenti domino, Bacchum vidisse negarunt.
 Hunc, dixere, tamen comitem, famulumque sacrorum
 Cepimus: et tradunt manibus post terga ligatis, 575
 Sacra Dei quondam Tyrrhena gente secutum.

Adspicit hunc oculis Pentheus, quos ira tremendos
 Fecerat: et, quamquam poenae vix tempora differt,
 O! periture, tuaque aliis documenta dature
 Morte, ait, ede tuum nomen, nomenque parentum, 580
 Et patriam; morisque noui cur sacra frequentes.
 Ille metu vacuus, Nomen mihi, dixit, Acoetes;
 Patria, Maconia est: humili de plebe parentes.
 Non mihi, quae duri colerent, pater, arua iuueni,
 Lanigerosue greges, non vlla armenta reliquit. 585
 Pauper et ipse fuit: linoque solebat et hamis
 Decipere, et calamo salientes ducere pisces.
 Ars illi sua census erat. cum traderet artem;
 Accipe, quas habeo, studii successor et heres,
 Dixit, opes: moriensque mihi nihil ille reliquit, 590
 Praeter aquas. vnum hoc possum appellare paternum.
 Mox ego, ne scopulis haererem semper in isdem,
 Addidici regimen, dextra moderante, carinae
 Flectere: et Oleniae sidus pluuiiale capellae,
 Taygetenque, Hyadasque oculis Arctonque notavi, 595
 Ventorumque domos, et portus puppibus aptos.
 Forte petens Delon, Diac telluris ad oras
 Applicor, et dextris adducor littora remis:
 Doque leues saltus: vdaeque immittor arenae.
 Nox vbi consumpta est; Aurora rubescere primum 600
 Coeperat: exsurgo, laticesque inferre recentes
 Admoneo, monstroque viam, quae ducat ad vndas.
 Ipse, quid aura mihi tumulto promittat ab alto,
 Prospicio: comitesque voco, repetoque carinam.

Adsumus

Adsumus en! inquit, sociorum primus Opheltes: 605

Vtque putat, praedam deserto nactus in agro,

Virginea puerum ducit per littora forma.

Ille, mero somnoque grauis, titubare videtur;

Vixque sequi. specto cultum, faciemque, gradumque:

Nil ibi, quod posset credi mortale, videbam. 610

Et sensi, et dixi sociis, Quod numen in isto

Corpore sit, dubito: sed corpore numen in isto est.

Quisquis es, o! faneas, nostrisque laboribus adsis.

His quoque des veniam. Pro nobis mitte precari,

Dictys ait: quo non alius conscendere summas 615

Ocior antennas, prensoque rudente relabi.

Hoc Libys, hoc flauus, prorae tutela, Melanthus,

Hoc probat Alcimedon: et, qui requiemque modumque

Voce dabat remis, animorum hortator Epopeus:

Hoc omnes alii. praedae tam caeca cupido est. 620

Non tamen hanc sacro violari pondere pinum

Perpetiar, dixi: pars hic mihi maxima iuris.

Inque aditu obsisto. furit audacissimus omni

De numero Lycabas: qui Thusca pulsus ab vrbe

Exsilium, dira poenam pro caede, luebat. 625

Is mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno

Rupit: et excussum misisset in aequora; si non

Haesissem, quamuis amens, in fune retentus.

Impia turba probant factum. tum denique Bacchus,

Bacchus enim fuerat, veluti clamore solutus 630

Sit sopor; aque mero redeant in pectora sensus;

Quid facitis? quis clamor? ait; qua, dicite, nautae,

Huc ope perueni? quo me deferre paratis?

Pone metum, Proreus, et quos contingere portus

Ede velis, dixit; terra sistere petita. 635

Naxon, ait Liber, cursus aduertite vestros.

Illa mihi domus est: vobis erit hospita tellus.

Per mare fallaces, perque omnia numina iurant

Sic fore: meque iubent pictae dare vela carinae.
 Dextera Naxos erat, dextra mihi lintea danti, 640
 Quid facis, o! demens? quis te furor, inquit, Acoete,
 Pro se quisque, tenet? laenam pete. maxima nutu
 Pars mihi significat; pars, quid velit, aure susurrat.
 Obstupui: Capiatque alius moderamina, dixi:
 Meque ministerio scelerisque artisque remouit. 645
 Increpor a cunctis; totumque immurmurat agmen.
 E quibus Aethalion, Te scilicet onuis in vno
 Nostra salus posita est? ait. et subit ipse: meumque
 Explet opus: Naxoque petit diuersa relictâ.

Tum Deus illudens, tanquam modo denique fraudem 650
 Senserit, e puppi pontum prospectat adunca.
 Et flenti similis, Non haec mihi fittora, nautae,
 Promisistis, ait: non haec mihi terra rogata est.
 Quo merni poenam facto? quae gloria vestra est;
 Si puerum iuuenes, si multi fallitis vnum? 655
 Iamdudum flebam. lacrimas manus impia nostras
 Ridet: et impellit properantibus aequora remis.
 Per tibi nunc ipsum; nec enim praesentior illo
 Est Deus; adiuro, tam me tibi vera referre,
 Quam veri maiora fide. stetit aequore puppis 660
 Haud aliter, quam si siccum nauale teneret.
 Illi admirantes remorum in verbere perstant:
 Velaque deducunt; geminaque ope currere tentant.
 Impediunt lederae remos, nexuque recuruo
 Serpunt; et grauidis dstringunt vela corymbis. 665
 Ipse, racemiferis frontem circumdatus vuis,
 Pampineis agitât velatam frondibus hastam.
 Quem circa tigres, simulacraque inania lyncum,
 Pictarumque iacent fera corpora pantherarum.
 Exsiluere viri; siue hoc insania fecit, 670
 Siue timor: primusque Medon nigrescere pinnis
 Corpore depresso, et spinae curuamina flecti

Incipit. huic Lycabas, In quae miracula, dixit,
 Verteris? et lati rictus, et panda loquenti
 Naris erat, squamanque cutis durata trahebat. 675
 At Libys, obstantes dum vult obuertere remos,
 In spatium resilire manus breue vidit; et illas
 iam non esse manus; iam pinnas posse vocari.
 Alter, ad intortos cupiens dare brachia funes,
 Brachia non habuit; truncoque repandis in vndas 680
 Corpore desiliit. falcata nouissima cauda est;
 Qualia diuiduae sinuantur cornua Lunae.
 Vndique dant saltus: multaue adspergine rorant:
 Emerguntque iterum: redeuntque sub aequora rursus:
 Inque chori ludunt speciem: lasciuaque iactant 685
 Corpora; et accoptum patulis mare naribus efflant.
 De modo viginti, tot enim ratis illa ferebat,
 Restabam solus. pauidum, gelidumque trementi
 Corpore, vixque mecum firmat Deus, Excute, dicens,
 Corde metum, Dianque tene. delatus in illam 690
 Accensis aris Baccheia sacra frequento.

Praebuimus longis, Pentheus, ambagibus aures,
 Inquit: vt ira mora vires absumere posset.
 Praecipitem famuli rapite hunc: cruciataque diris
 Corpora tormentis Stygiae demittite nocti. 695
 Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acoetes
 Clauditur in tectis: et dum crudelia iussae
 Instrumenta necis ferrumque ignisque parantur;
 Sponte sua patuisse fores, lapsasque lacertis
 Sponte sua fama est, nullo soluente, catenas. 700

Perstat Echionides: nec iam iubet ire, sed ipse
 Vadit, vbi, electus facienda ad sacra, Cithaeron
 Cantibus et clara bacchantum voce sonabat.
 Vt fremit acer equus, cum bellicus aere canoro
 Signa dedit tubicen, pugnaeque assumit amorem: 705
 Penthea sic ictus longis vlulatibus aether

Mouit: et audito clangore recanduit ira.

Monte fere medio est, cingentibus vltima siluis,
Purns ab arboribus, spectabilis vndique campus.

Hic oculis illum cernentem sacra profanis 710

Prima videt, prima est insano concita motu,

Prima suum misso violauit Penthea thyrso

Mater: Iö, geminac, clamauit, adeste sorores.

Ille aper, in nostris errat qui maximus agris,

Ille mihi feriendus aper. ruit omnis in vnum 715

Turba furens. cunctae coeunt, cunctaeque sequuntur,

Iam trepidum, iam verba minus violenta loquentem,

Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.

Saucius ille tamen, Fer opem, matertera, dixit,

Autonoë: moueant animos Actaeonis vmbrae. 720

Illa quid Actaeon nescit; dextramque precanti

Abstulit: Inöo lacerata est altera raptu.

Non habet infelix quae matri brachia tendat:

Trunca sed ostendens disiectis corpora membris,

Adspice, mater, ait. visis vlulauit Agaue; 725

Collaque iactauit, mouitque per aëra crinem:

Auulsumque caput digitis complexa cruentis

Clamat, Iö comites, opus haec victoria nostrum est.

Non citius frondes autumnno frigore tactas,

Iamque male haerentes alta rapit arbore ventus; 730

Quam sunt membra viri manibus direpta nefandis.

Talibus exemplis monitae noua sacra frequentant,

Turaque dant, sanctasque colunt Ismenides aras.

P. OVIDII NASONIS
 METAMORPHOSEON

LIBER QVARTVS

At non Alcithoë Minyeïas orgia censet
 Accipienda Dei: sed adhuc temeraria Bacchum
 Progeniem negat esse Iouis: sociasque sorores
 Impietatis habet. festum celebrare sacerdos,
 Immunesque operum dominas, famulasque suorum 5
 Pectora pelle tegi, crinales soluere vittas,
 Serta coma, manibus frondentes sumere thyrsos,
 Iusserat: et sacuam laesi fore numinis iram
 Vaticinatus erat. parent matresque nurusque;
 Telasque, calathosque, infectaque pensa reponunt: 10
 Turaque dant: Bacchumque vocant, Bromiumque, Lyacumque,
 Ignigenamque, satumque iterum, solumque bimatrem.
 Additur his Nyseus, indetonsusque Thyoneus,
 Et cum Lenaeo genialis consitor vuae,
 Nycteliusque, Eleleusque parens, et Iacchus, et Euan: 15
 Et quae praeterea per Graias plurima gentes
 Nomina, Liber, habes. tibi enim inconsumta iuuentas:
 Tu puer aeternus, tu formosissimus alto
 Conspiceris caelo: tibi, cum sine cornibus adstas,
 Virgineum caput est: Oriens tibi victus, adusque 20
 Decolor extremo qua tingitur India Gange.
 Penthea tu, venerande, bipenniferumque Lycurgum
 Sacrilegos mactas: Tyrrhenaque mittis in aequor
 Corpora. tu biugum pictis insignia frenis
 Colla premis lyncum: Bacchae Satyrique sequuntur: 25
 Quique senex ferula titubantes ebrius artus

Sustinet; et pando non fortiter haeret asello.
 Quacunq; ingrederis; clamor iuuenilis, et vna
 Femineae voces, impulsaque tympana palmis,
 Concavaque aera sonant, longoque foramine buxus. 30
 Pacatus mitisque, rogant Ismenides, adsis:
 Iussaque sacra colunt. solae Minyeïdes intus,
 Intempestiua turbantes festa Minerua,
 Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
 Aut haerent telae, famulasque laboribus vrgent. 35
 È quibus vna leui deducens pollice filum:
 Dum cessant aliae, commentaque sacra frequentant,
 Nos quoque, quas Pallas, melior Dea, detinet, inquit,
 Vtile opus manuum vario sermone leuemus:
 Perque vices aliquid, quod tempora longa videri 40
 Non sinat, in medium vacuas referamus ad aures.
 Dicta probant, primamque iubent narrare sorores.
 Illa, quid e multis referat, nam plurima norat,
 Cogitat; et dubia est, de te, Babylonía, narret,
 Derceti, quam versa squamis velantibus artus 45
 Stagna Palaestini credunt celebrasse figura:
 An magis vt sumtis illius filia pennis
 Extremos albis in turribus egerit annos.
 Nais au vt cantu, nimiumque potentibus herbis,
 Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces: 50
 Donec idem passa est. an, quae poma alba ferebat,
 Vt nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
 Haec placet; hanc, quoniam vulgaris fabula non est,
 Talibus orsa modis, lana sua fila sequente:
 Pyramus et Thisbe, iuuenum pulcherrimus alter, 55
 Altera, quas Oriens habuit, praelata puellis,
 Contiguas tenere domos: vbi dicitur altam
 Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
 Notitiam primosque gradus vicinia fecit;
 Tempore creuit amor. taedae quoque iure coissent; 60

Sed vetuere patres, quod non potuere vetare.
 Ex aquo captis ardebant mentibus ambo.
 Conscius omnis abest: nutu, signisque loquuntur.
 Quoque magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.
 Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim, 65
 Cum fieret, paries domui communis vtrique.
 Id vitium nulli per saecula longa notatum;
 Quid non sentit amor? primi sensistis amantes,
 Et voci fecistis iter: tutaeque per illud
 Murmure blanditiae minimo transire solebant, 70
 Saepe, ut constiterant, hinc Thisbe, Pyramus illinc:
 Inque vicem fuerat captatus anhelitus oris;
 Inuide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
 Quantum erat, ut sineres nos toto corpore iungi!
 Aut hoc si nimium, vel ad oscula danda pateres! 75
 Nec sumus ingrati. tibi nos debere fateamur,
 Quod datus est verbis ad amicas transitus aures,
 Talia diuersa nequidquam sede locuti,
 Sub noctem dixere Vale: partique dedere
 Oscula quisque suae, non peruenientia contra. 80
 Postera nocturnos Aurora remouerat ignes,
 Solque pruinosas radiis siccauerat herbas:
 Ad solitum coiere locum. tum murmure paruo
 Multa prius questi, statumit, ut nocte silenti
 Fallere custodes, foribusque excedere tentent: 85
 Cumque domo exierint, vrbis quoque claustra relinquunt:
 Neue sit errandum lato spatiantibus aruo,
 Conueniant ad busta Nini: lateantque sub umbra
 Arboris. arbor ibi, niucis vberima pomis,
 Ardua mornis, erat, gelido contermina fonti. 90
 Pacta placent: et lux, tarde discedere visa,
 Praecipitatur aquis, et aquis nox surgit ab isdem.
 Callida per tenebras, versato cardine, Thisbe
 Egreditur, fallitque suos: adopertaque vultum

Pernenit ad tumulum: dictaque sub arbore sedit. 95
 Audacem faciebat amor. venit ecce! recenti
 Caede leaena boum spumantes oblita rictus,
 Depositura sitim vicini fontis in vnda.
 Quam procul ad Lunae radios Babylonia Thisbe
 Vidit: et obscurum trepido pede fugit in antrum. 100
 Dumque fugit, tergo velamina lapsa relinquit.
 Vt lea saeua sitim multa compescuit vnda,
 Dum redit in siluas, inuentos forte sine ipsa
 Ore cruentato tenues lanianuit amictus.
 Serius egressus vestigia vidit in alto 105
 Puluere certa ferae, totoque expalluit ore
 Pyramus. vt vero vestem quoque sanguine tinctam
 Reperit; Vna duos nox, inquit, perdet amantes:
 E quibus illa fuit longa dignissima vita.
 Nostra nocens anima est. ego te, miseranda, peremi, 110
 In loca plena metus qui iussi nocte venires:
 Nec prior huc veni. nostrum diuellite corpus,
 Et scelerata fero consumite viscera morsu,
 O! quicumque sub hac habitatis rupe leones.
 Sed timidi est optare necem. velamina Thisbes 115
 Tollit, et ad pactae secum fert arboris vmbam.
 Vtque dedit notae lacrimas, dedit oscula, vesti:
 Accipe nunc, inquit, nostri quoque sanguinis haustus,
 Quoque erat accinctus, dimittit in ilia ferrum.
 Nec mora; feruenti moriens e vulnere traxit. 120
 Vt iacuit resupinus humi; cruor emicat alte;
 Non aliter, quam cum vitiato fistula plumbo
 Scinditur, et tenues stridente foramine longe
 Eiaculatur aquas; atque ictibus aëra rumpit.
 Arborci foetus adspergine caedis in atram 125
 Vertuntur faciem: madefactaque sanguine radix
 Punico tingit pendentia mora colore.

Ecce! metu nondum posito, ne fallat amantem,

Ille

Illa redit: inuenemque oculis, animoque requirit:
 Quantaque vitarit narrare pericula gestit. 130
 Utque locum, et versam cognouit in arbore formam;
 Sic facit incertam poni color; hæret, an hæc sit.
 Dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum
 Membra solum; retroque pedem tulit: oraque buxo
 Pallidiora gerens, exhorruit, acquoris instar, 135
 Quod fremit, exigua cum summum stringitur aura.
 Sed postquam remorata suos cognouit amores;
 Percutit indignos claro plangore lacertos:
 Et laniata comas, amplexaque corpus amatum,
 Vulnera suppleuit lacrimis; fletumque cruori 140
 Miscuit: et gelidis in vultibus oscula figens,
 Pyrame, clamauit, quis te mihi casus ademit?
 Pyrame, responde. tua te, carissime, Thisbe
 Neminat. exaudi; vultusque attolle iacentes.
 Ad nomen Thisbes oculos iam morte grauatos 145
 Pyramus erexit, visaque recondidit illa.
 Quae postquam vestemque suam cognouit, et ense
 Vidit ebur vacuum; Tua te manus, inquit, amorque
 Perdidit, infelix. est et mihi fortis in vnum
 Hoc manus: est et amor, dabit hic in vulnera vires. 150
 Persequar extinctum: letique miserrima dicar
 Causa, comesque tui: quique a me morte reuelli
 Heu! sola poteris, poteris nec morte reuelli.
 Hoc tamen amborum verbis estote rogati,
 O! multum miseri, meus illiusque, parentes, 155
 Vt, quos certus amor, quas hora nouissima iunxit,
 Componi tumulo non inuideatis eodem.
 At tu, quae ramis arbor miserabile corpus
 Nunc tegis vnus, mox es tectura duorum;
 Signa tene caedis: pullosque, et luctibus aptos 160
 Semper habe foetus, gemini monumenta cruoris.
 Dixit: et aptato pectus mucrone sub imum

Incubuit

Incubuit ferro; quod adhuc a caede tepebat.
 Vota tamen tetigere Deos, tetigere parentes.
 Nam color in pomo est, vbi permaturuit, ater: 165
 Quodque rogis superest, vna requiescit in vrna.

Desierat; mediumque fuit breue tempus; et orsa est
 Dicere Leuconœ: vocem tenere sorores:
 Hunc quoque, siderea qui temperat omnia luce,
 Cepit amor Solem. Solis referemus amores. 170
 Primus adulterium Veneris cum Marte putatur
 Hic vidisse Deus. videt hic Deus omnia primus.
 Indoluit facto: Iunonigenaeque marito
 Furta tori, furtique locum monstrauit. at illi
 Et mens, et quod opus fabrilis dextra tenebat, 175
 Excidit. extemplo graciles ex aere catenas,
 Retiaque, et laqueos, quae lumina fallere possint,
 Elimat. non illud opus tenuissima vincant
 Stamina, non summo quae pendet aranea tigno.
 Vtque leues tactus, momentaque parua sequantur, 180
 Efficit: et lecto circumdata collocat apte.
 Vt venere torum coniux et adulter in vnum;
 Arte viri, vinculisque noua ratione paratis,
 In mediis ambo deprensi amplexibus haerent.
 Lemnius extemplo valuas patefecit ebarnas: 185
 Admisitque Deos. illi iacuere ligati
 Turpiter. atque aliquis de Dis non tristibus optet.
 Sic fieri turpis. Superi risere: diuque
 Haec fuit in toto notissima fabula caelo.

Exigit iudicii memorem Cythereia poenam: 190
 Inque vices illum, tectos qui laesit amores,
 Laedit amore pari. quid nunc, Hyperione nate,
 Forma, calorque tibi, radiataque lumina prosunt?
 Nempe tuis omnes qui terras ignibus vris,
 Vreris igne nouo: quique omnia cernere debes, 195
 Leucothoën spectas: et virgine figis in vna,

Quos mundo debes, oculos. modo surgis Eöo
 Temperius caelo: modo serius incidis vndis;
 Spectandique mora brumales porrigis horas.
 Deficis interdum: vitiumque in lumina mentis 200
 Transit; et obscurus in mortalia pectora terres.
 Nec, tibi quod Lunae terris propioris imago
 Obstiterit, palles. facit hunc amor iste colorem.
 Diligis hanc vnam: nec te Clymeneue, Rhodosue,
 Nec tenet Aecaeae genitrix pulcherrima Circes, 205
 Quaeque tuos Clytie, quamvis despecta, petebat
 Concubitus; ipsoque illo graue vulnus habebat
 Tempore. Leucothoë multarum obliuia fecit.
 Gentis odoriferae quam formosissima partu
 Edidit Eurynome; sed postquam filia crenit, 210
 Quam mater cunctas, tam matrem filia vincit.
 Rexit Achaemenias vrbes pater Orchamus: isque
 Septimus a prisci numeratur origine Beli.
 Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum:
 Ambrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis 215
 Membra ministeriis nutrit, reparatque labori.
 Dumque ibi quadrupedes caelestia pabula carpunt;
 Noxque vicem peragit; thalamos Deus intrat amatos
 Versus in Eurynomes faciem genitricis: et inter
 Bis sex Leucothoën famulas ad limina cernit 220
 Lenia versato ducentem stamina fuso.
 Ergo vbi, ceu mater, carae dedit oscula natae;
 Res, ait, arcana est: famulae, discedite: neue
 Arripite arbitrium matri, secreta loquenti.
 Paruerunt: thalamoque Deus sine teste relicto, 225
 Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum,
 Omnia qui video; per quem videt omnia tellus:
 Mundi oculus. mihi crede, places. pauet illa: metuque
 Et colus, et fissus digitis cecidere remissis.
 Ipse timor decuit. nec longius ille moratus, 230

In veram rediit faciem, solitumque nitorem.
 At virgo, quamuis inopino territa visu,
 Victa nitore Dei, posita vim passa querela est.
 Inuidit Clytie; neque enim moderatus in illa
 Solis amor fuerat; stimulataque pellicis ira 235
 Vulgat adulterium: diffamatumque parenti
 Indicat. ille ferox, immansuetusque precantem,
 Tendentemque manus ad lumen Solis, et, Ille
 Vim tulit inuitae, dicentem, defodit alta
 Crudus humo: tumulumque super grauis addit arenae. 240
 Dissipat hunc radiis Hypericne natus: iterque
 Dat tibi, quo possis defossos promere vultus.
 Nec tu iam poteras enectum pondere terrae
 Tollere, Nympha, caput: corpusque exsangue iacebas.
 Nil illo fertur volnecrum moderator equorum 245
 Post Phaëthonteos vidisse dolentius ignes.
 Ille quidem gelidos radiorum viribus artus,
 Si queat, in viuum tentet reuocare calorem,
 Sed, quoniam tantis fatum conatibus obstat,
 Nectare odorato spargit corpusque locumque: 250
 Multaque praestestus, Tanges tamen aethera, dixit.
 Protinus imbutum caelesti nectare corpus
 Delicuit, terramque suo madefecit odore:
 Virgaque per glebas sensim radicibus actis
 Turea surrexit; tumulumque cacumine rupit. 255
 At Clytien, quamuis amor excusare dolorem,
 Iudiciumque dolor poterat, non amplius auctor
 Lucis adit: Venerisque modum sibi fecit in illa.
 Tabuit ex illo dementer amoribus vsa,
 Nympharum impatiens; et sub Ione, nocte dieque, 260
 Sedit humo nuda, nudis incomta capillis.
 Perque nouem luces expers vndaeque cibique,
 Rore mero, lacrimisque suis ieiunia paui:
 Nec se mouit humo, tantum spectabat euntis

Ora Dei: vultusque suos flectebat ad illum. 265
 Membra ferunt haesisse solo: partemque coloris
 Luridus exsanguis pallor conuertit in herbas.
 Est in parte rubor: violaeque simillimus ora
 Flos tegit. illa suum, quamuis radice tenetur,
 Vertitur ad Solem: mutataque seruat amorem. 270

Dixerat: et factum mirabile ceperat aures.
 Pars fieri potuisse negant; pars omnia veros
 Posse Deos memorant: sed non et Bacchus in illis.
 Poscitur Alcithoë, postquam siluere sorores:
 Quae radio stantis percurrens stamina telae, 275
 Vulgatos taceo, dixit, pastoris amores
 Daphnidis Idaei, quem Nymphæ pellicis ira
 Contulit in saxum. tantus dolor vrit amantes.
 Nec loquor, vt quondam naturæ iure nouato
 Ambiguus fuerit modo vir, modo femina, Scython. 280
 Te quoque, nunc adamas, quondam fidissime paruo,
 Celmi, Ioui: largoque sates Curetas ab imbri.
 Et Crocon in paruos versum cum Similace flores,
 Praetereo: dulcique animos nouitate tenebo.

Vnde sit infamis; quare male fortibus vndis 285
 Salmacis eneruet, tactosque remolliat artus;
 Discite, caussa latet: vis est notissima fontis.
 Mercurio puerum diua Cythereide natum
 Naïdes Idaeis enutriuere sub antris.
 Cuius erat facies, in qua materque paterque 290
 Cognosci possent: nomen quoque traxit ab illis.
 Is tria cum primum fecit quinquennia; montes
 Deseruit patrios: Idaque altrice relicta
 Ignotis errare locis, ignota videre
 Flumina gaudebat; studio minuente laborem. 295
 Ille etiam Lycias vrbes, Lyciaeque propinquos
 Caras adit. videt hic stagnum lucentis ad iuuum
 Vsque solum lymphæ. non illic canna palustris,

Nec

Nec steriles vluæ, nec acuta cuspide iunci.
 Perspicuus liquor est. stagni tamen vltima viuo 300
 Cespite cinguntur, semperque virentibus herbis.
 Nympha colit: sed nec venatibus apta, nec arcus
 Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu:
 Solaque Naiadum celeri non nota Dianæ,
 Saepe suas illi fama est dixisse sorores: 305
 Salmaci, vel iaculum, vel pictas sume pharetras;
 Et tua cum duris venatibus otia misce.
 Nec iaculum sumit, nec pictas ista pharetras:
 Nec sua cum duris venatibus otia miscet.
 Sed modo, fonte suo formosos perluit artus: 310
 Saepe Cytoriaco deducit pectine crines;
 Et quid se deceat, spectatas consulit vndas.
 Nunc perlucenti circumdata corpus amictu,
 Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
 Saepe legit flores. et tunc quoque forte legebat, 315
 Cum puerum vidit: visumque optauit habere.
 Nec tamen ante adiit, etsi properabat adire,
 Quam se composuit, quam circumspevit amictus,
 Et fluxit vultum; et meruit formosa videri.
 Tunc sic orsa loqui! Puer o! dignissime credi 320
 Esse Deus; seu tu Deus es, potes esse Cupido:
 Sine es mortalis; qui te gènuere beati:
 Et frater felix, et fortunata profecto
 Si qua tibi soror est, et, quæ dedit vbera, nutrix.
 Sed longe cunctis, longeque potentior illis, 325
 Si qua tibi sponsa est; si quam dignabere taeda.
 Haec tibi siue aliqua est; mea sit furtina voluptas:
 Seu nulla est; ego sim: thalamumque incamus eundem.
 Nais ab his tacuit: pueri rubor ora notauit
 Nescia quid sit amor: sed et erubuisse decebat. 330
 His color aprica pendentibus arbore pomis,
 Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,

Cum

Cum frustra resonant aera auxiliaria, Lunae.
 Poscenti Nymphae sine fine sororia saltem
 Oscula, iamque manus ad eburnea colla ferenti, 335
 Desinis? an fugio, tecumque, ait, ista relinquo?
 Salmacis extimuit; Locaque haec tibi libera trado,
 Hospes, ait: simulatque gradu discedere verso.
 Tum quoque respiciens, fruticumque recondita silua
 Delituit: flexumque genu submisit. at ille, 340
 Ut puer, et vacuis ut iobseruatus in herbis,
 Huc it; et hinc illuc: et in alludentibus vndis
 Summa pedum, taloque tenus vestigia tingit.
 Nec mora; temperie blandarum captus aquarum,
 Mollia de tenero velamina corpore ponit. 345
 Tum vero obstupuit; nudaeque cupidine formae
 Salmacis exarsit. flagrant quoque lumina Nymphes.
 Non aliter, quam cum puro nitidissimus orbe
 Opposita speculi referitur imagine Phoebus.
 Vixque moram patitur: vix iam sua gaudia differt. 350
 Iam cupit amplecti: iam se male continet amens.
 Ille, cauis velox applauso corpore paluis,
 Desilit in latices: alternaque brachia ducens
 In liquidis translucet aquis: ut eburnea si quis
 Signa tegat claro, vel candida lilia, vitro. 355
 Vicinus, en! meus est, exclamat Naïs: et, omni
 Veste procul iacta, mediis immittitur vndis:
 Pugnacemque tenet: luctantiaque oscula carpit:
 Subiectatque manus, inuitaque pectora tangit:
 Et nunc hac inveni, nunc circumfunditur illac. 360
 Denique nitentem contra, elabique volentem
 Implicat, ut serpens, quam regia sustinet ales;
 Sublimemque rapit: pendens caput illa, pedesque
 Alligat; et cauda spatiantes implicat alas.
 Vtue solent hederac longos intexere truncos: 365
 Vtique sub aequoribus deprensam polypus hostem

Continet, ex omni dimissis parte flagellis.
 Perstat Atlantiades; sperataque gaudia Nymphae
 Denegat. illa premit; commissaque corpore toto
 Sicut inhaerebat, Pugnes licet, improbe, dixit, 370
 Non tamen effugies. ita Di iubeatis, et istum
 Nulla dies a me, nec me seducat ab isto.
 Vota suos habuere Deos. nam ruista duorum
 Corpora iunguntur: faciesque inducitur illis
 Vna. velut si quis conducta cortice ramos 375
 Crescendo iungi, pariterque adolescere cernat.
 Sic vbi complexu coierunt membra tenaci,
 Nec duo sunt, et forma duplex, nec femina dici,
 Nec puer vt possint: neutrumque, et vtrumque videntur:
 Ergo vbi se liquidas, quo vir descenderat, vndas 380
 Semimarem fecisse videt, mollitaque in illis
 Membra; manus tendens, sed iam non voce virili,
 Hermaphroditus ait, Nato date munera vestro,
 Et pater et genitrix, amborum nomen habenti:
 Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde 385
 Semiuir; et tactis subito mollescat in vndis.
 Motus vterque parens nati rata vota biformis
 Fecit, et incerto fontem medicamine tinxit.
 Finis erat dictis; et adhuc Minyëia proles
 Vrget opus; spernitque Deum, festumque profanat; 390
 Tympana cum subito non apparentia raucis
 Obstrepere sonis: et adunco tibia cornu,
 Tinnulaque aera sonant: redolent myrrhaeque, crocique:
 Resque fide maior, coepere virescere telae,
 Inque hederæ faciem pendens frondescere vestis. 395
 Pars abit in vites: et quae modo fila fuerunt,
 Palmite mutantur: de stamine pampinus exit:
 Purpura fulgorem pictis accommodat vuis.
 Iamque dies exactus erat, tempusque subibat,
 Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem; 400

Sed cum luce tamen dubiae confinia noctis.
 Tecta repente quati, pinguesque ardere videntur
 Lampades, et rutilis collucere ignibus aedes:
 Falsaque saenarum simulacra vlnlare ferarum.
 Fumida iamdudum latitant per tecta sorores; 405
 Diuersaeque locis ignes ac lumina vitant.
 Dumque petunt latebras; paruos membrana per artus
 Porrigitur, tenuisque inducit brachia penna.
 Nec qua perdiderint veterem ratione figuram
 Scire sinunt tenebrae. non illas pluma leuauit: 410
 Sustinuere tamen se perlucetibus alis.
 Conataeque loqui, minimam pro corpore vocem
 Emittunt; peraguntque leues stridore querelas.
 Tectaue, non siluas, celebrant: lucemque perosae
 Nocte volant: seroque trahunt a vespere nomen. 415
 Tum vero totis Bacchi memorabile Thebis
 Numen erat; magnasque noui matertera vires
 Narrat vbique Dei: de totque sororibus expers
 Vna doloris erat, nisi quem fecere sorores.
 Adspicit hanc natis, thalamoque Athamantis habentem 420
 Sublimes animos, et alumno numine, Iuno;
 Nec tulit: et secum, Potuit de pellice natus
 Vertere Maeonios, pelagoque immergere, nautas,
 Et laceranda suae nati dare viscera matri,
 Et triplices operire nouis Minyeïdas alis: 425
 Nil poterit Iuno, nisi inultos flere dolores?
 Idque mihi satis est? haec vna potentia nostra est?
 Ipse docet, quid agam; fas est et ab hoste doceri:
 Quidque furor valeat, Penthea caede satisque
 Ac super ostendit. cur non stimuletur, eatque 430
 Per cognata suis exempla furoribus Ino?

Est via decliuis funesta nubila taxo:

Ducit ad infernas per muta silentia sedes.

Styx nebulas exhalat iners: vmbraeque recentes

Descendunt illac, simulacraque functa sepulcris. 435
 Pallor Hiemsque tenent late loca senta: nouique,
 Qua sit iter, manes, Stygiam quod ducit ad urbem,
 Ignorant: vbi sit nigri fera regia Ditis.
 Mille capax aditus, et apertas vndique portas
 Urbs habet. vtque fretum de tota flumina terra, 440
 Sic omnes animas locus accipit ille; nec vlli
 Exiguus populo est, turbamue accedere sentit.
 Errant exsanguis sine corpore et ossibus vmbrae:
 Parsque forum celebrant, pars imi tecta tyranni;
 Pars alias artes, antiquae imitamina vitae, 445
 Sustinet ire illuc, caelesti sede relicta,
 Tantum odiis iraeque dabat, Saturnia Iuno.
 Quo simul intrauit, sacroque a corpore pressum
 Iugemuit limen; tria Cerberus extulit ora:
 Et tres latratus simul edidit, illa Sorores 450
 Nocte vocat genitas, graue et implacabile numen.
 Carceris ante fores clausas adamante sedebant:
 Deque suis atros pectebant criminibus angues.
 Quam simul agnorunt inter caliginis vmbas;
 Surrexere Deae. sedes Scelerata vocatur. 455
 Viscera praebebat Tityos lanianda; nouemque
 Iugeribus distentus erat. tibi, Tantale, nullae
 Deprenduntur aquae: quacque inuinct, effugit arbos:
 Aut petis, aut vrpes ruiturum, Sisyphæ, saxum.
 Voluitur Ixion: et se sequiturque fugitque. 460
 Molirique suis letum patruelibus ausae,
 Assiduae repetunt, quas perdant, Belides vndas.
 Quos omnes acie postquam Saturuina torua
 Vidit, et ante omnes Ixiona; rursus ab illo
 Sisyphon adspiciens, Cur hic e fratribus, inquit, 465
 Perpetuas patitur poenas; Athamanta superbum
 Regia diues habet: qui me cum coniuge semper
 Spreuit? et exponit causas odiique viaeque;

Quidque

Quidque velit, quod vellet, erat, ne regia Cadmi
 Staret; et in facinus traherent Athamanta Sorores. 470
 Imperium, promissa, preces confundit in vnum:
 Sollicitatque Deas. sic haec Iunone locuta,
 Tisiphone canos, vt erat, turbata capillos
 Mouit: et obstantes reiecit ab ore colubras.
 Atque ita, Non longis opus est ambagibus, inquit. 475
 Facta puta, quaecumque iubes. inamabile regnum
 Desere: teque refer caeli melioris ad atras.

Laeta redit Iuno: quam caelum intrare parantem
 Roratis laustrant aquis Thaumantias Iris.
 Nec mora; Tisiphone madefactam sanguine sumit 480
 Importuna facem: fluidoque cruore rubentem
 Induitur pallam; tortoque incingitur angue:
 Egrediturque domo. Luctus comitantur euntem,
 Et Pauor, et Terror, trepidoque Insania vultu.
 Limine constiterat: postes tremuisse feruntur 485
 Aeolii; pallorque fores infecit acernas:
 Solque locum fugit. monstris exterrita coninx,
 Territus est Athamas: tectoque exire parabant,
 Obstitit infelix, aditumque obsedit, Erinnyis:
 Nexaque vipereis distendens brachia nodis, 490
 Caesarieum excussit. motae sonuere colubrac.
 Parsque iacens humeris, pars circum tempora lapsae
 Sibila dant, sanieque vomunt, linguasque coruscant.
 Inde duos mediis abruptis crinibus angues;
 Pestiferaque manu raptos immisit. at illi 495
 Inöosque sinus Athamanteosque pererrant;
 Inspirantque graues animas: nec vulnera membris
 Vlla ferunt. mens est, quae diros sentiat ictus.
 Attulerat secum liquidi quoque monstra veneni,
 Oris Cerberei spumas, et virus Echidnae; 500
 Erroresque vagos, caecaeque obliuia mentis,
 Et scelus, et lacrimas, rabiemque, et caedis amorem;

Omnia trita simul; quae sanguine mista recenti
 Coxerat aere cauo, viridi versata cicuta.
 Dumque pauent illi; vertit furiale venenum 505
 Pectus in amborum; praecordiaque intima mouit.
 Tum face iactata per eundem saepius orbem,
 Consequitur motos velociter ignibus ignes.
 Sic victrix, iussique potens, ad inania magni
 Regna redit Ditis: sumtumque recingitur anguem, 510
 Protinus Aeolides media furibundus in aula
 Clamat, Iö, comites, his retia tendite siluis:
 Hic modo cum gemina visa est mihi prole leaena,
 Vtque ferae, sequitur vestigia coniugis amens:
 Deque sinu matris ridentem et parua Learchum 515
 Brachia tendentem rapit, et bis terque per auras
 More rotat fundae; rigidoque infantia saxo
 Discutit ossa ferox. tum denique concita mater;
 Seu dolor hoc fecit, seu sparsi caussa veneni;
 Exululat; passisque fugit uale sana capillis. 520
 Teque ferens paruam nudis, Melicerta, lacertis,
 Euoë, Bacche, sonat, Bacchi sub nomine Iuno
 Risit: et, Hos vsus praestet tibi, dixit, alumnus,
 Imminet aequoribus scopulus. pars ima cauatur
 Fluctibus, et tectas defendit ab imbribus vndas: 525
 Summa riget, frontemque in apertum porrigit aequor,
 Occupat hunc, vires insania fecerat, Iuo:
 Sequae super pontum, nullo tardata timore,
 Mittit, onusque suum. percussa recaudit vnda.
 At Venus immeritae neptis miserata labores, 530
 Sic patruo blandita suo est; O! numen aquarum,
 Proxima cui caelo cessit, Neptune, potestas;
 Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
 lactari quos cernis in Iönio immenso:
 Et Düs adde tuis. aliqua et mihi gratia ponto est, 535
 Si tamen in dio quondam concreta profundo

Spuma fui, Graiumque manet mihi nomen ab illa.
 Annuit oranti Neptunus; et abstulit illis,
 Quod mortale fuit; maiestatemque verendam
 Imposuit; nomenque simul faciemque nouauit: 540
 Leucotheæque Deum cum matre Palaemona dixit.

Sidoniae comites, quantum valere, secutae
 Signa pedum, primo videre nouissima saxo:
 Nec dubium de morte ratae, Cadmeïda palmis
 Deplanxere domum scissae cum veste capillos. 545

Vtque parum iustae, nimiumque in pellice saeuae
 Inuidiam fecere Deae. conuicia Iuno
 Non tulit: et, Faciam vos ipsas maxima, dixit,
 Saenitiae monumenta meae. res dicta secuta est.
 Nam quae praecipue fuerat pia, Persequar, inquit, 550
 In freta reginam. saltumque datura, moueri
 Haud vsquam potuit: scopuloque affixa cohaesit.

Altera, dum solito tentat plangore ferire
 Pectora, tentatos sentit riguisse lacertos,
 Illa, manus vt forte tetenderat in maris vndas, 555
 Saxea facta manus in easdem porrigit vndas:
 Huius, vt arreptum laniabat verlice crinem,
 Duratos subito digitos in crine videres.
 Quo quaeque in gestu deprenditur, haesit in illo.
 Pars volacres factae; quae nunc quoque gurgite in illo 560
 Aequora destringunt sumtis Ismenides alis.

Nescit Agenorides natam paruumque nepotem
 Aequoris esse Deos. luctu serieque malorum
 Victus, et ostentis, quae plurima viderat, exit
 Conditor vrbe sua; tanquam Fortuna locorum, 565
 Non sua se premeret: longisque erratibus actus
 Contigit Illyricos profuga cum coniuge fines,
 Iamque malis annisque graues, dum prima retractant
 Fata domus, releguntque suos sermone labores;
 Num sacer ille mea traiectus cuspide serpens, 570

Cadmus ait, fuerit; tum, cum Sidone profectus
 Vipereos sparsi per humum noua semina dentes?
 Quem si cura Deum tam certa vindicat ira,
 Ipse precor serpens in longam porrigar aluum,
 Dixit: et, vt serpens, in longam tenditur aluum; 575
 Durataeque cuti squamas increscere sentit,
 Nigraque caeruleis variari corpora guttis:
 In pectusque cadit pronus: commissaque in vnum
 Paullatim tereti sinuantur acumine crura.
 Brachia iam restant: quae restant, brachia tendit; 580
 Et lacrimis per adhuc humana fluentibus ora,
 Accede, o! coniux, accede, miserrima, dixit:
 Dumque aliquid superest de me, me tange: manumque
 Accipe, dum manus est; dum non totum occupat anguis,
 Ille quidem vult plura loqui: sed lingua repente 585
 In partes est fissa duas, nec verba volenti
 Sufficiunt: quotiesque aliquos parat edere questus;
 Sibilat. hanc illi vocem Natura relinquit.
 Nuda manu feriens exclamat, pectora coniux,
 Cadme, mane: teque his, infelix, exue monstris, 590
 Cadme, quid hoc? vbi pes? vbi sunt humerique, manusque?
 Et color, et facies, et, dum loquor, omnia? cur non
 Me quoque, caelestes, in eandem vertitis anguem?
 Dixerat. ille suae lambebat coniugis ora:
 Inque sinus caros, veluti cognosceret, ibat; 595
 Et dabat amplexus; assuetaque colla petebat.
 Quisquis adest; aderant comites; terretur. at illos
 Lubrica permulcent cristati colla dracones,
 Et subito duo sunt; iunctoque volumine serpunt;
 Donec in appositi nemoris subiere latebras, 600
 Nunc quoque nec fugiant hominem, nec vulnere laedunt;
 Quidque prius fuerint, placidi meminere dracones.
 Sed tamen ambobus versae solatia formae
 Magna nepos fuerat: quem debellata colebat

India: quem positis celebrabat Achaïa templis. 605
 Solus Abantiades ab origine cretus eadem
 Acrisius superest, qui moenibus arceat vrbis
 Argolicæ; contraque Deum ferat arma; genusque
 Non putet esse Iouis. neque enim Iouis esse putabat
 Persea, quem pluvio Danaë conceperat auro. 610
 Mox tamen Acrisium; tanta est praesentia veri;
 Tam violasse Deum, quam non agnosse nepotem,
 Poenitet. impositus iam caelo est alter: at alter
 Viperei referens spoliū memorabile monstri
 Aëra carpebat tenerum stridentibus alis. 615
 Cuique super Libycas victor penderet arenas;
 Gorgonei capitis guttae cecidere cruentae:
 Quas humus exceptas varios animavit in angues,
 Unde frequens illa est infestaque terra colubris.
 Inde per immensum ventis discordibus actus 620
 Nunc huc, nunc illuc, exemplo nubis aquosae,
 Fertur; et ex alto seductas aethere longe
 Despectat terras; totumque superuolat orbem.
 Ter gelidas Arctos, ter Caucri brachia vidit:
 Saepe sub occasus, saepe est ablatas in ortus, 625
 Iamque cadente die veritus se credere nocti
 Constitit Hesperio, regnis Atlantis, in orbe;
 Exiguamque petit requiem, dum Lucifer ignes
 Evocet Aurorae, currus Aurora diurnos.
 Hic hominum cunctos ingenti corpore praestans 630
 Iapetionides Atlas fuit. vltima tellus
 Rege sub hoc et pontus erat, qui Solis anhelis
 Aequora subdit equis, et fessos excipit axes.
 Mille greges illi, totidemque armenta per herbas
 Errabant: et humum vicinia nulla premebant, 635
 Arboreae frondes, auro radiante nitentes
 Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
 Hospes, ait Perseus illi, seu gloria tangit

Te generis magni: generis mihi Iupiter auctor:
 Siue es mirator rerum: mirabere nostras. 640
 Hospitium requiemque peto. memor ille vetustae
 Sortis erat; Themis hanc dederat Parnasia sortem;
 Tempus, Atla, veniet, tua quo spoliabitur auro
 Arbor: et hunc praedae titulum Ioue natus habebit.
 Id metuens, solidis pomaria clauserat Atlas 645
 Moenibus, et vasto dederat seruanda draconi:
 Arcebatque suis externos finibus omnes.
 Huic quoque, Vade procul, ne longe gloria rerum,
 Quas mentiris, ait, longe tibi Iupiter absit.
 Vimque minis addit; foribusque expellere tentat 650
 Cunctantem, et placidis miscentem fortia dictis.
 Viribus inferior; quis enim par esset Atlanti
 Viribus? At quoniam parui tibi gratia nostra est;
 Accipe munus, ait. laeuaque a parte Medusae
 Ipse retrouersus squalentia prodidit ora. 655
 Quantus erat, mons factus Atlas, iam barba comaeque
 In siluas abeunt: iuga sunt humerique manusque.
 Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen,
 Ossa lapis fiunt. tum partes auctus in omnes
 Creuit in immensum; sic Di statuistis; et omne 660
 Cum tot sideribus caelum requieuit in illo.

Clauserat Hippotades aeterno carcere ventos:
 Admonitorque operum caelo clarissimus alto
 Lucifer ortus erat, pennis ligat ille resuntis
 Parte ab vtraque pedes; teloque accingitur vnco; 665
 Et liquidum motis talaribus aëra findit,
 Gentibus innumeris circumque infraque relictis,
 Aethiopum populos, Cepheïa, conspicit, arua.
 Illic immeritam maternae pendere linguae
 Andromedan poenas immitis iusserat Aunnon. 670
 Quam simul ad duras religatam brachia cautes
 Vidit Abantiades; nisi quod leuis aura capillos

Mouerat;

Mouerat; et trepido manabant lumina fletu;
 Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes;
 Et stupet; et, visae correptus imagine formae, 675
 Paene suas quatero est oblitus in aëre pennas.
 Vt stetit, O! dixit, non istis digna catenis,
 Sed quibus inter se cupidi iungantur amantes;
 Pande requirenti nomen terraeque tuumque;
 Et cur vincla geras. primo silet illa: nec audet 680
 Appellare virum virgo: manibusque modestos
 Celasset vultus; si non religata fuisset.
 Lumina, quod potuit, lacrimis impleuit obortis.
 Saepius instanti, sua ne delicta fateri
 Nolle videretur, nomen terraeque suumque, 685
 Quantaque maternae fuerit fiducia formae,
 Indicat. et, nondum memoratis omnibus, vnda
 Insonuit: veniensque immenso bellua ponto
 Eminent; et latum sub pectore possidet aequor.
 Conclamat virgo: genitor lugubris, et amens 690
 Mater adest; ambo miseri, sed iustius illa,
 Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
 Plangoremque ferunt: vinctoque in corpore adhaerent.
 Cum sic hospes ait: Lacrimarum longa manere
 Tempora vos poterunt: ad opem brevis hora ferendam est. 695
 Hanc ego si peterem Perseus loue natus, et illa
 Quam clausam impleuit fecundo Iupiter auro,
 Gorgonis anguicomae Perseus superator, et alis
 Aetheriis ausus iactatis ire per auras;
 Praeferrer cunctis certe gener. addere tantis 700
 Dotibus et meritum; fauceant modo numina; tento,
 Vt mea sit, seruata mea virtute, paciscor,
 Accipiunt legem, quis enim dubitaret? et orant,
 Promittuntque super regnum dotale, parentes.
 Ecce! velut nanis, praefixa concita rostro, 705
 Sulcat aquas, iuuenum sudantibus acta lacertis;

Sic fera dimotis impulsu pectoris vndis
 Tantum aberat scopulis, quantum Balearica terto
 Funda potest plumbo medii transmittere caeli:
 Cum subito iuuenis, pedibus tellure repulsa, 710
 Arduus in nubes abiit. vt in aequore summo
 Umbra viri visa est, visam fera saenit in umbram.
 Vtique Iouis praepes, vacuo cum vidit in aruo
 Praebentem Phoebos lucentia terga draconem,
 Occupat auersum: neu saena retorqueat ora, 715
 Squamigeris auidos figit ceruicibus vngues.
 Sic celeri fissum praepes per inane volatu
 Terga ferae pressit; dextroque frementis in armo
 Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
 Vulnere laesa graui modo se sublimis in auras 720
 Attollit: modo subdit aquis: modo more ferocis
 Versat apri, quem turba canum circumsona terret.
 Ille auidos morsus velocibus effugit alis:
 Quaque patent, nunc terga cauis super obsita conchis,
 Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda 725
 Desinit in piscem, falcato vulnerat ense.
 Bellua puniceo mistos cum sanguine fluctus
 Ore vomit. maduere graues adspergine pennae.
 Nec bibulis vltra Perseus talaribus ausus
 Credere; conspexit scopulum: qui vertice summo 730
 Stantibus exit aquis; operitur ab aequore moto.
 Nixus eo, rupisque tenens iuga prima sinistra,
 Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
 Littora cum plausu clamor superasque Deorum
 Implere domos. gaudent, generumque salutant, 735
 Auxiliumque domus seruatoreinque fatentur
 Cassiope, Cephensque pater. resoluta catenis
 Incedit virgo pretiumque et caussa laboris.
 Ipse manus hausta victrices abluit vnda:
 Anguiferumque caput dura ne laedat arena, 740

Mollit humum foliis: natasque sub aequore virgas
 Sternit, et imponit Phorcynidos ora Medusae.
 Virga recens, bibulaque etiamnum vina medulla,
 Vim rapuit monstri, tactuque induruit huius:
 Percepitque nouum ramis et fronde rigorem. 745
 At pelagi Nymphae factum mirabile tentant
 Pluribus in virgis, et idem contingere gaudent:
 Seminaque ex illis iterant iactata per vndas.
 Nunc quoque curaliis eadem natura remansit,
 Duritiem tacto capiant vt ab aëre; quodque 750
 Vimen in aequore erat, fiat super aequora saxum.

Dīs tribus ille focus totidem de cespite pouit;
 Laeuum Mercurio, dextrum tibi, bellica Virgo;
 Ara Iouis media est. mactatur vacca Minervae;
 Alipedi vitulus; taurus tibi, summe Deorum. 755
 Protinus Andromedan, et tanti praemia facti
 Indotata rapit. taedas Hymenaeus Amorque
 Praecutiunt: largis satiantur odoribus ignes:
 Sertaque dependent tectis: lotique, lyracque,
 Tibiaque, et cantus, animi felicia laeti 760
 Argumenta, sonant. reseratis aurea valuis
 Atria tota patent, pulchroque instructa paratu
 Cephēnis proceres ineunt conuiuia regis.
 Postquam epulis functi generosi munere Bacchi
 Diffudere animos: cultusque habitusque locorum 765
 Quaerit Abantiades; quaerenti protinus vnus
 [Narrat Lyncides, moresque, habitusque virorum.]
 Quae simul edocnit, Nunc, o! fortissime, dixit,
 Fare precor, Persen, quanta virtute, quibusque
 Artibus abstuleris crinita draconibus ora. 770
 Narrat Agenorides, gelido sub Atlante iacentem
 Esse locum, solidae tutum munimine molis:
 Cuius in introitu geminas habitasse sorores
 Phorcydas, vnus partitas luminis vsuum:

Id se solerti furtim, dum traditur, astu 775
 Supposita cepisse manu; perque abdita longe,
 Deuiaque, et siluis horrentia saxa fragosis
 Gorgoneas tetigisse domos: passimque per agros,
 Perque vias vidisse hominum simulacra, ferarumque,
 In silicem ex ipsis visa conuersa Medusa: 780
 Se tamen horrendae clypei, quod laeua gerebat,
 Aere repercusso formam aspexisse Medusae:
 Dumque grauis somnus colubrasque ipsamque tenebat,
 Eripuisse caput collo: pennisque fugacem
 Pegason, et fratrem, matris de sanguine natos. 785
 Addidit et longi non falsa pericula cursus:
 Quae freta, quas terras sub se vidisset ab alto:
 Et quae iactatis tetigisset sidera pennis.
 Ante expectatum tacuit tamèn. excipit vnus
 E numero procerum, quaerens, cur sola sororum 790
 Gesserit alternis inmistos crinibus angues.
 Hospes ait, Quoniam scitaris digna relatu,
 Accipe quaesiti caussam. clarissima forma,
 Multorumque fuit spes inuidiosa procorum
 Illa: nec in tota conspectior vlla capillis 795
 Pars fuit. inueni, qui se vidisse referret.
 Hanc pelagi rector templo vitiasse Minervae
 Dicitur. auersa est, et castos aegide vultus
 Nata Iouis texit. neue hoc impune fuisset;
 Gorgoneum turpes crimen mutauit in hydros. 800
 Nunc quoque, vt attonitos formidine terreat hostes,
 Pectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.

P. OVIDII NASONIS
 METAMORPHOSEON

LIBER QVINTVS

Dumque ea Cephenum medio Danaeius heros
 Agmine commemorat; fremitu regalia turbac
 Atria complentur: nec coniugialia festa
 Qui canat, est clamor; sed qui fera nuntiet arma.
 Inque repentinis conuiuia versa tumultus 5
 Assimulare freto possis, quod saena quietum
 Ventorum rabies motis exasperat vndis.
 Primus in his Phineus, belli temerarius auctor,
 Fraxineam quatiens aeratae cuspidis hastam;
 En! ait, ex! adsum praereptae coniugis vltor. 10
 Nec mihi te pennae, nec falsum versus in aurum
 Inpiter, eripient. conanti mittere Cephens,
 Quid facis? exclamat: quae te, germane, furentem
 Meus agit in facinus? meritisne haec gratia tantis
 Redditur? hac vitam seruatae dote rependis? 15
 Quam tibi non Perseus, verum si quaeris, ademit:
 Sed graue Nereïdum numen, sed corniger Ammon,
 Sed quae visceribus veniebat bellua ponti
 Exsaturanda meis. illo tibi tempore rapta est,
 Quo peritura fuit. nisi si, crudelis, id ipsnm 20
 Exigis, vt pereat: luctuque leuabere nostro.
 Scilicet haud satis est, quod te spectante reuincta est;
 Et nullam quod opem patruus sponsusue tulisti:
 Insuper, a quoquam quod sit seruata, dolebis;
 Praemiaque eripies? quae si tibi magna videntur; 25
 Ex illis scopulis, vbi erant affixa, petisses:

Nunc

Nunc sine, qui petiit, per quem haec non orba senectus,
 Ferre, quod et meritis et voce est pactus: eumque
 Non tibi, sed certae praelatum intellige morti.
 Ille nihil contra: sed et hunc, et Persea vultu 30
 Alterno spectans, petat hunc ignorat, au illum.
 Cunctatusque breui, contortam viribus hastam,
 Quantas ira dabat, nequidquam in Persea misit.
 Vt steit illa toro; stratis tum denique Perseus
 Exsiluit, teloque ferox inimica remisso 35
 Pectora rupisset, nisi post altaria Phineus
 Isset: et, indignum! scelerato profuit ara.
 Fronte tamen Rhoeti non irrita cuspis adhaesit:
 Qui postquam cecidit, ferrumque ex osse reuulsum est,
 Palpitat, et positas adspersit sanguine mensas. 40
 Tum vero indomitas ardescit vulgus in iras:
 Telaque coniiciunt. et sunt, qui Cephica dicant
 Cum genero debere mori: sed limine tecti
 Exierat Cepheus, testatus iusque, fidemque,
 Hospitiique Deos, ea se prohibente moueri. 45
 Bellica Pallas adest; et protegit aegide fratrem:
 Datque animos. erat Indus Athis, quem, flumine Gange
 Edita, Linnate vitreis peperisse sub antris
 Creditur, egregius forma: quam diuite cultu
 Angebat, bis adhuc octonis integer annis; 50
 Indutus chlamydem Tyriam, quam linbus obibat
 Aureus: ornabant aurata monilia collum;
 Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
 Ille quidem iaculo quamuis distantia misso
 Figere doctus erat; sed tendere doctior arcus. 55
 Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perseus
 Stipite, qui media positus fumabat in aula.
 Perculit; et fractis confudit in ossibus ora.
 Hunc vbi laudatos iactantem in sanguine vultus
 Assyrius vidit Lycabas; iunctissimus illi] 60

Et comes, et veri non dissimulator amoris;
 Postquam exhalantem sub acerbo vulnere vitam
 Deplorauit Athin; quos ille tetenderat, arcus
 Arripit: et, Mecum tibi sint certamina, dixit:
 Nec longum pueri fato laetabere; quo plus 65
 Inuidiae, quam laudis, habes. haec omnia nondum
 Dixerat: enicuit neruo penetrabile telum:
 Vitatumque, tamen sinuosa veste pependit.
 Vertit in hunc harpen, spectatam caede Medusae,
 Acrisionades, adigitque in pectus. at ille 70
 Iam moriens, oculis sub nocte natantibus atra,
 Circumspexit Athin: seque acclinauit in illum:
 Et tulit ad manes iunctae solatia mortis.
 Ecce! Syenites, genitus Methione, Phorbas,
 Et Libys Amphimedon, auidi committere pugnam, 75
 Sanguine, quo tellus late madefacta tepebat,
 Conciderant lapsi: surgentibus obstitit ensis,
 Alterius costis, iugulo Phorbantis adactus.
 At non Actoriden Erithon, cui lata bipennis
 Telum erat, admoto Persens petit ense: sed altis 80
 Exstantem signis, multaeque in pondere massae,
 Ingentem manibus tollit cratera duabus;
 Infregitque viro. rutilum vomit ille cruorem:
 Et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
 Inde Semiramio Polydaemona sanguine cretum, 85
 Caucasiumque Abarin, Sperchionidenque Lycetum,
 Intonsumque comas Elycen, Phlegianque, Clytumque
 Sternit: et adstructos morientum calcat acervos.
 Nec Phineus ausus concurrere cominus hosti,
 Intorquet iaculum: quod detulit error in Idan, 90
 Expertem frustra belli, et neutra arma secutum.
 Ille tuens oculis immitem Phinea toruis,
 Quandoquidem in partes, ait, attrahor, accipe, Phineu,
 Quem fecisti hostem; pensaque hoc vulnere vulnus.

Jamque remissurus tractum de corpore telum 95
 Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
 Hic quoque Cephenum post regem primus Odites
 Ense iacet Clymeni: Prothoënona perculit Hypseus:
 Hypsea Lyncides. fuit et grandaeuus in illis
 Emathion, aequi cultor, timidusque Deorum: 100
 Quem quoniam prohibent aini bellare, loquendo
 Pugnat; et incessit, scelerataque deuouet arma.
 Huic Chromis amplexo tremulis altaria palmis
 Demetit ense caput; quod protinus incidit arae:
 Atque ibi semanîmi verba exsecrantia lingua 105
 Edidit, et medios animam exspirauit in ignes.
 Hinc gemini fratres, Broteasque et caestibus Ammon
 Inuicti, vinci si possent caestibus enses,
 Phinea cecidere manu: Cererisque sacerdos
 Ampycus, albenti velatus tempora vitta. 110
 Tu quoque, lâpetide, non hos adhibendus in vsus;
 Sed qui, pacis opus, citharam cum voce moueres;
 Iussus eras celebrare dapes, festumque canendo.
 Cui procul adstanti, plectrunque imbelle tenenti,
 Pettalus, I, ridens, Stygiis cane caetera, dixit, 115
 Manibus: et laeuo mucronem tempore figit.
 Concidit, et digitis morientibus ille retentat
 Fila lyrae: casuque canit miserabile carmen.
 Non sinit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:
 Raptaque de dextro robusta repagula posti 120
 Ossibus illidit mediae ceruicis. at ille
 Procubuit terrae, mactati more iuueni.
 Demere tentabat laeui quoque robora postis
 Cinyphins Pelates. tentanti dextera fixa est
 Cuspide Marmaridae Corythi, lignoque cohaesit. 125
 Haerenti latus hausit Abas: nec corrui ille;
 Sed retinente manum moriens e poste pependit.
 Sternitur et Menaleus, Perseïa castra secutus,

Et

Et Nasamoniaci Dorylas ditissimus agri;
 Dines agri Dorylas: quo non possederat alter 130
 Latius, aut totidem tollebat farris acervos.
 Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum:
 Letifer ille locus. quem postquam vulneris auctor
 Singultantem animum, et versantem lumina vidit
 Bactrius Halcyoneus, Hoc, quod premis, inquit, habeto 135
 De tot agris terrae: corpusque exsanguie reliquit.
 Torquet in huuc hastam calido de vulnere raptam
 Vltor Abantiades: media quae nare recepta
 Ceruice exacta est, in partesque eminet ambas.
 Dumque manum Fortuna iuuat; Clytiumque, Clanique, 140
 Matre satos vna, diuerso vulnere fudit.
 Nam Clytii per vtrumque graui librata lacerto.
 Fraxinus acta femur: iaculum Clanis ore momordit.
 Occidit et Celadon Mendesius: occidit Astreus,
 Matre Palaestina, dubio genitore creatus. 145
 Aethionque sagax quondam ventura videre;
 Nunc aue deceptus falsa: regisque Thoactes
 Armiger, et caeso genitore infamis Agyrtes.
 Plus tamen exhausto superest: namque omnibus vnum
 Opprimere est animus. coniurata vndique pugnant 150
 Agmina pro causa, meritum impugnante fidemque.
 Hac pro parte socer frustra pius, et nona coniux,
 Cum genitrice, fauent, vltulatuque atria complent.
 Sed sonus armorum superat, gemitusque cadentum:
 Pollutosque semel multo Bellona Penates 155
 Sanguine perfundit; renouataque praelia miscet.
 Circueunt vnum Phineus, et mille secuti
 Phinea. tela volant hiberna grandine plura
 Praeter vtrumque latus, praeterque et lumen, et aures.
 Applicat hinc humeros ad maguae saxa coinnuae: 160
 Tutaque terga gerens, aduersaque in agmina verius,
 Sustinet instantes. instabant parte sinistra

Chaonius Molpeus, dextra Nabathaeus Ethemon.
 Tigris vt, auditis diuersa valle duorum
 Exstimulata fame mugitibus armentorum, 165
 Nescit vtro potius ruat; et ruere ardet vtroque:
 Sic dubius Perseus, dextra laeuane feratur,
 Molpea traiecti submouit vulnere cruris;
 Contentusque fuga est. neque enim dat tempus Ethemon;
 Sed furit: et, cupiens alto dare vulnera collo, 170
 Non circumspectis exactum viribus ense
 Fregit: et extrema percussae parte columnae
 Lamina dissiluit; dominique in gutture fixa est.
 Non tamen ad letum caussas satis illa valentes
 Plaga dedit. trepidum Perseus, et inermia frustra 175
 Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe.
 Verum vbi virtutem turbae succumbere vidit,
 Auxilium, Perseus, quoniam sic cogitis ipsi,
 Dixit, ab hoste petam: vultus auertite vestros,
 Si quis amicus adest: et Gorgonis extulit ora. 180
 Quaere alium, tua quem moucant miracula, dixit
 Thescelus: vtque manu iaculum fatale parabat
 Mittere, in hoc haesit signum de marmore gestu.
 Proximus huic Ampyx animi plenissima magni
 Pectora Lyncidae gladio petit: inque petendo 185
 Dexterâ dirigit, nec citra mota, nec vltra.
 At Nileus, qui se genitum septempace Nilo
 Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem
 Argento partim, partim caelauerat auro,
 Adspice, ait, Perseu, nostrae primordia gentis: 190
 Magna ferēs tacitas solatia mortis ad vmbas,
 A tanto cecidisse viro. pars vltima vocis
 In medio suppressa sono est: adapertaque velle
 Ora loqui credas; nec sunt ea peruia verbis.
 Increpat hos, Vitioque animi, non crinibus, inquit, 195
 Gorgoneis torpetis, Eryx: incurrite mecum;

Et prosternite humi iuuenem magica arma mouentem.
 Incursurus erat; tenuit vestigia tellus:
 Immotusque silex armataque mansit imago.
 Hi tamen ex merito poenas subiere: sed vnus 200
 Miles erat Persei, pro quo dum pugnat, Aconteus,
 Gorgone conspecta saxo concreuit oborto.
 Quem ratus Astyages etiamnum viuere, longo
 Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
 Dum stupet Astyages; naturam traxit eandem: 205
 Marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
 Nomina longa mora est media de plebe virorum
 Dicere. bis centum restabant corpora pugnae:
 Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.
 Poenitet iniusti nunc denique Phinea belli. 210
 Sed quid agat? simulacra videt diuersa figuris;
 Agnoscitque suos: et nomine quemque vocatos
 Poscit opem: credensque parum, sibi proxima tangit
 Corpora: marmor erant. auertitur; atque ita supplex,
 Confessasque manus, obliquaque brachia tendens, 215
 Vincis, ait, Perseu: remoue fera monstra; tuacque
 Saxificos vultus, quaecunque ea, tolle Medusae.
 Tolle, precor. non nos odium regniue cupido
 Compulit ad bellum: pro coniuge mouimus arma,
 Causa fuit meritis melior tua, tempore nostra. 220
 Non cessisse piget. nihil, o! fortissime, praeter
 Hanc animam concede mihi: tua caetera sunt.
 Talia dicenti, neque eum, quem voce rogabat,
 Respicere audenti, Quod, ait, timidissime Phineu,
 Et possum tribuisse, et magnum munus inertis est, 225
 Pone metum, tribuam: nullo violabere ferro.
 Quin etiam mansura dabo monumenta per aeuum;
 Inque domo soceri semper spectabere nostri:
 Vt mea se sponsi soletur imagine coniux.
 Dixit: et in partem Phorcynida transtulit illam, 230

Ad quam se trepido Phineus obuenterat ore.
 Tum quoque conanti sua flectere lumina ceruix
 Dirigit, saxoque oculorum indurnit humor.
 Sed tamen os timidum, vultusque in marmore supplex,
 Submissaeque manus, faciesque obnoxia mansit. 235

Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
 Intrat: et immeritae vindex ultorque parentis
 Aggreditur Proetum. nam fratre per arma fugato
 Acrisioneas Proetus possederat arces.
 Sed nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce 240
 Torua colabriferi superauit lumina monstri.

Te tamen, o! paruae rector, Polydecta, Seriphi,
 Nec inuenis virtus, per tot spectata labores,
 Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
 Exerces odium: nec iuiqua finis in ira est. 245
 Detrectas etiam laudes: fictamque Medusae
 Arguis esse necem. Dabimus tibi pignora veri;
 Parcite luminibus, Perseus ait: oraque regis
 Ore Medusaeo silicem sine sanguine fecit.

Hactenus aurigenae comitem Tritonia fratri 250
 Se dedit. inde caua circumdata nube Seriphon
 Deserit, a dextra Cythno Gyaroque relictis.
 Quaque super pontum via visa breuissima, Thebas,
 Virgincumque Heliconam petit; quo monte potita
 Constitit; et doctas sic est affata sorores: 255
 Fama noni fontis nostras peruenit ad aures;
 Dura Medusaei quem praepetis vngula rupit.
 Is mihi caussa viae: volui mirabile monstrum
 Cernere: vidi ipsum materno sanguine nasci.
 Excipit Vranie: Quaecunque est caussa videndi 260
 Has tibi, Diua, domos, animo gratissima nostro es.
 Vera tamen fama est: et Pegasus huius origo
 Fontis, et ad latices deducit Pallada sacros.
 Quae mirata diu factas pedis ictibus vndas,

Siluarum lucos circumspicit antiquarum, 265
 Antraque, et innumeris distinctas floribus herbas:
 Felicesque vocat pariter studiique, locique
 Mnemonidas: quam sic affata est vna sororum:
 O! nisi te virtus opera ad maiora tulisset,
 In partem ventura chori Tritonia nostri, 270
 Vera refers; meritoque probas artesque locumque:
 Et gratam sortem, tutae modo simus, habemus.
 Sed, vetitum est adeo scelere nihil, omnia terrent
 Virgineas mentes: dirusque ante ora Pyreneus
 Vertitur: et nondum me tota mente recepi, 275
 Daulia Threicio, Phoeaque milite rura
 Ceperat ille ferox, iniustaque regna tenebat,
 Templam petebamus Parnasia. vidit cuntes:
 Nostraque fallaci veneratus numina cultu;
 Mnemonides, cognorat enim, consistite, dixit: 280
 Nec dubitate, precor, tecto graue sidus, et imbrem,
 Imber erat, vitare meo: subiere minores
 Saepe casas Superi. dictis et tempore motae
 Annimusque viro, primasque intrauimus aedes,
 Desierant imbres; victoque Aquilonibus Austro, 285
 Fusca repurgato fugiebant nubila caelo.
 Impetus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus:
 Vimque parat: quam nos sumtis effugimus alis.
 Ipse secuturo similis stetit arduus arce:
 Quaque via est vobis, erit et mihi, dixit, eadem; 290
 Seque iacit vecors e summae culmine turris:
 Et cadit in vultus, discussique ossibus oris
 Tundit humum moriens, scelerato sanguine tinctam.
 Musa loquebatur. pennae sonnere per auras:
 Voxque salutantum ramis veniebat ab altis. 295
 Suspicit; et linguae, quaerit, tam certa loquentes
 Vnde sonent: hominemque putat loue nata locutum.
 Ales erat; numeroque nouem, sua fata querentes,

Institerant ramis imitantes omnia picae.
 Miranti sic orsa Deae Dea: nuper et istae 300
 Auxerunt volucrem victae certamine turbam.
 Pieros has genuit Pellaeis diues in aruis.
 Paeonis Euipe mater fuit. illa potentem
 Lucinam nouies, nouies paritura, vocauit.
 Intumuit numero stolidarum turba sororum: 305
 Perque tot Haemonias, et per tot Achaïdas vrbes
 Huc venit, et tali committunt praelia voce:
 Desinite indoctum vana dulcedine vulgus
 Fallere; nobiscum, si qua est fiducia vocis,
 Thespiades certate Deae. nec voce, nec arte 310
 Vincemur; totidemque sumus. vel cedite victae
 Fonte Medusaco, et Hyantea Aganippe:
 Vel nos Emathiis ad Paeonas vsque niuosos
 Cedamus campis: dirimant certamina Nymphae.
 Turpe quidem contendere erat; sed cedere visum 315
 Turpius. electae iurant per flumina Nymphae,
 Factaque de vino pressere sedilia saxo.
 Tunc, sine sorte prior quae se certare professa est,
 Bella canit Superum: falsoque in honore Gigantas
 Ponit, et extenuat magnorum facta Deorum; 320
 Emissumque ima de sede Typhoëa terrae
 Caelitibus fecisse metum; cunctosque dedisse
 Terga fugae: donec fessos Aegyptia tellus
 Ceperit, et septem discretus in ostia Nilus.
 Huc quoque terrigenam venisse Typhoëa narrat, 325
 Et se mentitis Superos celasse figuris:
 Duxque gregis, dixit, fit Iupiter; vnde recuruis
 Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Ammon.
 Delius in coruo, proles Semeleïa capro,
 Fele soror Phoebi, niuea Saturnia vacca, 330
 Pisce Venus latuit, Cyllenius Ibis alis.

Hactenus ad citharam vocalia mouerat ora:

Poscitur

Poscimur Aonides; sed forsitan otia non sint,
 Nec nostris praebere vacet tibi cantibus aurem.
 Ne dubita, vestrūque mihi refer ordine carmen, 335
 Pallas ait: nemorisque leui consedit in vmbra.
 Musa refert: Dedimus summam certaminis vni.
 Surgit, et immissos hedera collecta capillos
 Calliope querulas praetentat pollice chordas:
 Atque haec percussis subiungit carmina nervis. 340
 Prima Ceres vnco glebam dimouit aratro:
 Prima dedit fruges, alimentaue mitia terris:
 Prima dedit leges. Cereris sumus omnia munus.
 Illa canenda mihi est. vtinam modo dicere possem
 Carmina digna Deae! certe Dea carmine digna est, 345
 Vasta giganteis iugesta est insula membris
 Trinacris; et magnis subiectum molibus vrget
 Aethereas ausum sperare Typhoëa sedes.
 Nititur ille quidem, pugnatque resurgere saepe:
 Dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro: 350
 Laeua, Pachynce, tibi: Lilybaeo crura premuntur;
 Degrauat Aetna caput: sub qua resupinus arenas
 Eiectat, flammamque fero vomit ore Thyphoëus.
 Saepe remoliri luctatur pondera terrae,
 Oppidaque, et magnos euoluere corpore montes. 355
 Inde tremit tellus: et rex pauet ipse silentum,
 Ne pateat, latoque solum retegatur hiatu;
 Immissusque dies trepidantes terreat vmbas.
 Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
 Exierat; curruque atrorum vectus equorum 360
 Ambibat Siculae cautus fundamina terrae.
 Postquam exploratum satis est, loca nulla labare;
 Depositique metus: videt hunc Erycina vagantem
 Monte suo residens, natumque amplexa volucrem;
 Arma, manusque meae, mea, nate, potentia, dixit, 365
 Illa, quibus superas omnes, cape tela, Cupido,

Inque Dei pectus celeres molire sagittas,
 Cui triplicis cessit fortuna nouissima regni.
 Tu Superos, ipsumque Iouem, tu numina ponti
 Victa domas, ipsumque, regit qui numina ponti. 370
 Tartara quid cessant? cur non matrisque tuumque
 Imperium profers? agitur pars tertia mundi.
 Et tamen in caelo, quae iam patientia nostra est,
 Spernimur: ac mecum vires tenuantur Amoris.
 Pallada nonne vides, iaculatricemque Dianam 375
 Abscessisse mihi? Cereris quoque filia virgo,
 Si patiamur, erit: nam spes affectat easdem.
 At tu, pro socio si qua est mea gratia regno,
 Inge Deam patruo. dixit Venus: ille pharetram
 Soluit: et arbitrio matris de mille sagittis 380
 Vnam seposuit, sed qua nec acutior vlla,
 Nec minus incerta est, nec quae magis audiat arcum.
 Oppositoque genu curuauit flexile cornu:
 Inque cor hamata percussit arundine Ditem.

Haud procul Hennaëis lacus est a moenibus altae, 385
 Nomine Pergus, aquae, non illo plura Caystros
 Carmina cygnorum labentibus audit in vndis.
 Silua coronat aquas, cingens latus omne, suisque
 Frondidus, vt velo, Phoebeos submonet ignes.
 Frigora dant rami, Tyrios humus humida flores. 390
 Perpetuum ver est. quo dum Proserpina luo
 Ludit, et aut violas, aut candida lilia carpit;
 Dumque puellari studio calathosque sinumque
 Implet, et aequales certat superare legendo;
 Paene simul visa est, dilectaque, raptaque Diti: 395
 Vsque adeo properatur amor. Dea territa moesto
 Et matrem, et comites, sed matrem saepius, ore
 Clamat: et, vt summa vestem lanariat ab ora,
 Collecti flores tunicis cecidere remissis.
 Tantaque simplicitas puerilibus adfuit annis: 400

Haec quoque virgineum mouit iactura dolorem.
 Raptor agit currus; et nomine quemque vocatos
 Exhortatur equos. quorum per colla iubasque
 Excutit obscura tinctas ferrugine habenas.

Perque lacus altos, et olentia sulfure fertur 405

Stagna Palicorum, rupta feruentia terra:

Et qua Bacchiadae, bimari gens orta Corinθο,

Inter inaequales posuerunt moenia portus.

Est medium Cyanes, et Pisacae Arethusae,

Quod coit angustis inclusum cornibus aequor. 410

Hic fuit, a cuius stagnum quoque nomine dictum est,

Inter Sicelidas Cyane celeberrima Nymphas;

Gurgite quae medio summa tenus extitit aluo,

Agnouitque Deum: Nec longius ibitis, inquit.

Non potes iuuitae Cereris gener esse. roganda, 415

Non rapienda fuit. quod si componere magnis

Parua mihi fas est, et me dilexit Anapis.

Exorata tamen, nec, vt haec, exterrita nupsi.

Dixit: et, in partes diuersas brachia tendens,

Obstitit. haud vltra tenuit Saturnius iram: 420

Terribilesque hortatus equos, in gurgitis ima

Contortum valido sceptrum regale lacerto

Condidit. icta viam tellus in Tartara fecit:

Et pronos currus medio cratere recepit.

At Cyane, raptamque Deam, contentaque fontis 425

Iara sui moerens, inconsolabile vulnus

Mente gerit tacita; lacrimisque absumitur omnis:

Et, quarum fuerat magnum modo numen, in illas

Extenuatur aquas. molliri membra videres:

Ossa pati flexus: vngues posuisse rigorem: 430

Primaque de tota tenuissima quaeque liquescunt;

Caerulei crines, digitique, et crura, pedesque:

Nam breuis in gelidas membris exilibus vndas

Transitus est. post haec tergumque: hamerique, latusque,

Pectora-

Pectoraque in tennes abeunt euanida rinos. 435
Denique pro viuo vitiatas sanguine venas
Lympha subit: restatque nihil, quod prendere possis.

Interea pauidae nequidquam filia matri
Omnibus est terris, omni quaesita profundo. 440
Illam non rutilis veniens Aurora capillis

Cessantem vidit, non Hesperus. illa duabus
Flammifera pinus manibus succendit ab Aetna;
Perque pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus, vbi alma dies hebetarat sidera, natam
Solis ad occasum, Solis quaerebat ab ortu. 445

Fessa labore sitim collegerat; oraque nulli
Colluerant fontes: cum tectam stramine vidit
Forte casam; paruasque fores pulsauit: at inde
Prodit anus; Diuamque videt, lymphamque roganti,
Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta. 450

Dum bibit illa datum, duri puer oris et audax
Constitit ante Deam; risitque, apudamque vocauit.
Offensa est: neque adhuc epota parte, loquentem
Cum liquido mista perfudit Diua polenta.

Combibit os maculas: et, qua modo brachia gessit, 455
Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inque breuem formam, ne sit vis magna nocendi,
Contrahitur: paruaque minor mensura lacerta est.

Mirantem, flentemque, et tangere monstra parantem
Fugit anum, latebramque petit: aptumque colori 460
Nomen habet, variis stellatus corpora guttis.

Quas Dea per terras, et quas errauerit vndas,
Dicere longa mora est. quaerenti defuit orbis.
Sicaniam repetit. dumque omnia lustrat eundo;
Venit et ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset, 465
Omnia narrasset. sed et os et lingua volenti
Dicere non aderant: nec, quo loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit: notamque parenti,

Illo forte loco delapsam gurgite sacro
 Persephones zonam summis ostendit in vndis. 470
 Quam simul agnuit, tanquam tum denique raptam
 Scisset, inornatos lanianit Dina capillos:
 Et repetita suis percussit pectora palmis.
 Nec scit adhuc vbi sit: terras tamen increpat omnes;
 Ingratasque vocat, nec frugum munere dignas. 475
 Trinacriam ante alias, in qua vestigia damni
 Reperit. ergo illic sacua vertentia glebas
 Fregit aratra manu: parilique irata colonos
 Ruricolasque boues leto dedit: aruaque iussit
 Fallere depositum; vitiataque semina fecit. 480
 Fertilitas terrae, latum vulgata per orbem,
 Cassa iacet: primis segetes moriuntur in herbis:
 Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber.
 Sideraque, ventique nocent: auidaeque volucres
 Semina iacta legunt: lolium, tribulique fatigant 485
 Triticeas messes, et inexpugnabile gramen.
 Tum caput Eleis Alpheias extulit vndis;
 Rorantesque comas a fronte remouit ad aures:
 Atque ait: O! toto quaesitae virginis orbe,
 Et frugum genitrix, immensos siste labores: 490
 Nene tibi fidae violenta irascere terrae.
 Terra nihil meruit: patuitque inuita rapinae.
 Nec sum pro patria supplex: huc hospita veni.
 Pisa mihi patria est; et ab Elide ducimus ortum.
 Sicaniam peregrina colo: sed gratior omni 495
 Haec mihi terra solo est. hos nunc Arethusa penates,
 Hanc habeo sedem; quam tu, mitissima, serua.
 Mota loco cur sim, tantique per aequoris vndas
 Aduerhar Ortygiam, veniet narratibus hora
 Tempestiua meis: cum tu curisque leuata, 500
 Et vultus melioris eris. mihi peruia tellus
 Praebet iter: subterque imas ablata cauernas

Hic caput attollo: desuetaque sidera cerno.
 Ergo, dum Stygio sub terris gurgite labor,
 Visa tua est oculis illic Proserpina nostris. 505
 Illa quidem tristis, nec adhuc interrita vultu;
 Sed regina tamen, sed opaci maxima mundi;
 Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
 Mater ad auditas stupuit, ceu saxea, voces:
 Attonitaeque diu similis fuit. utque dolore 510
 Pulsata graui grauis est amentia; curribus auras
 Exit in aetherias: ibi toto nubila vultu
 Ante Iouem passis stetit inuidiosa capillis:
 Proque meo veni supplex tibi, Iupiter, inquit,
 Sanguine, proque tuo. si nulla est gratia matris; 515
 Nata patrem moueat: neu sit tibi cura, precamur,
 Vilior illius, quod nostro est edita partu.
 En! quaesita diu tandem mihi nata reperta est:
 Si reperire vocas, amittere certius; aut si
 Scire vbi sit, reperire vocas. quod rapta, feremus: 520
 Dummodo reddat eam. neque enim praedone marito
 Filia digna tua est; si iam mea filia digna est.
 Iupiter excepit: Commune est pignus onusque
 Nata mihi tecum: sed, si modo nomina rebus
 Addere vera placet, non hoc iniuria factum, 525
 Verum amor est: neque erit nobis gener ille pudori.
 Tu modo, Diua, velis. ut desint caetera; quantum est
 Esse Iouis fratrem! quid quod nec caetera desunt,
 Nec cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido
 Si tibi discidii; repetat Proserpina caelum: 530
 Lege tamen certa, si nullos contigit illic
 Ore cibos. nam sic Parcarum foedere cautum est.
 Dixerat. at Cereri certum est educere natam.
 Non ita fata sinunt: quoniam ieiunia virgo
 Soluerat: et, cultis dum simplex errat in hortis, 535
 Puniceum curua decerpserat arbore pomum:

Suntaque

Sumtaque pallenti septem de cortice grana
 Presserat ore suo. solusque ex omnibus illud
 Viderat Ascalaphus: quem quondam dicitur Orphne,
 Inter Auernales haud ignotissima Nymphas, 540
 Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
 Vidit: et iudicio reditum crudelis ademit.
 Ingemuit regina Erebi; testeinque profanam
 Fecit auem: sparsumque caput Phlegethontide lympha
 In rostrum, et plumas, et grandia lumina verit. 545
 Ille sibi ablatu fuluis amicitur ab alis;
 Inque caput crescit; longosque reflectitur vngues;
 Vixque mouet natas per inertia brachia pennas:
 Foedaque fit volucris, venturi nuntia luctus,
 Ignauus bubo, dirum mortalibus omen. 550

Hic tamen indicio poenam linguaque videri
 Commeruisse potest. vobis, Acheloïdes, vnde
 Pluma pedesque auium, cum virginis ora geratis?
 An quia, cum legeret vernos Proserpina flores,
 In comitum numero mistae, Sirenes, eratis? 555
 Quam postquam toto frustra quaesistis in orbe;
 Protinus vt vestram sentirent aequora curam,
 Posse super fluctus alarum insistere reuis
 Optastis: facilesque Deos habuistis; et artus
 Vidistis vestros subitis flauescere pennis. 560
 Ne tamen ille canor, mulcendas natus ad aures,
 Tantaque dos oris linguae deperderet vsun;
 Virginei vultus, et vox humana remansit.

At medius fratrisque sui moestaeque sororis
 Iupiter ex aequo voluentem diuidit annum. 565
 Nunc Dea regnorum numen commune duorum
 Cum matre est totidem, totidem cum coniuge menses.
 Vertitur extemplo facies, et mentis, et oris:
 Nam, modo quae poterat Diti quoque moesta videri,
 Laeta Deae frons est: vt Sol, qui tectus aquosis 570
 Nubibus

Nubibus ante fuit, victis vbi nubibus exit.

Exigit alma Ceres, nata secura reperta,
 Quae tibi caussa viae? cur sis, Arethusa, sacer fons?
 Conticuere vndae: quarum Dea sustulit alto
 Fonte caput, viridesque manu siccata capillos 575
 Fluminis Elci veteres narravit amores.
 Pars ego Nympharum, quae sunt in Achaïde, dixit,
 Vna fui: nec me studiosius altera saltus
 Legit, nec posuit studiosius altera casses.
 Sed, quamvis formae nunquam mihi fama petita est, 580
 Quamvis fortis eram, forinosae nomen habebam:
 Nec mea me facies nimium laudata iuuabat.
 Quaque aliae gaudere solent, ego rustica dote
 Corporis erubui, crimenque placere putavi.
 Lassa renertebat, memini, Stympthalide silua. 585
 Aestus erat: magnumque labor geminauerat aestum.
 Inuenio sine vortice aquas, sine murmure euntes,
 Perspicuas imo; per quas numerabilis alte
 Calculus omnis erat; quas tu vix ire putares.
 Cana salicta dabant, nutritaque populus vnda, 590
 Sponte sua natas ripis decliuibus vmbas.
 Accessi; primumque pedis vestigia tinxì:
 Poplite deinde tenus. neque eo contenta, recingor:
 Molliaque impono salici velamina curuae:
 Nudaque mergor aquis: quas dum ferioque, trahoque, 595
 Mille modis labens, excussaue brachia iacto;
 Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur:
 Territaque insisto propioris margine ripae.
 Quo properas, Arethusa? suis Alpheus ab vndis,
 Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore. 600
 Sicut eram, fugio sine vestibibus: altera vestes
 Ripa meas habuit. tanto magis instat, et ardet:
 Et quia nuda fui, sum visa paratior illi.
 Sic ego currebam; sic me ferus ille premebat:

Vt fugere accipitrem penna trepidante columbae, 605

Vt solet accipiter trepidas agitare columbas.

Vsque sub Orchomenon, Psophidaque, Cyllenenque,
Maenualiosque sinus, gelidumque Erimanthon, et Elin
Currere sustinui: nec me velocior ille.

Sed tolerare diu cursus ego, viribus impar, 610

Non poteram: longi patiens erat ille laboris.

Per tamen et campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoque, et rupes, et qua via nulla, cucurri.

Sol erat a tergo: vidi praecedere longam

Ante pedes vubram; nisi si timor illa videbat. 615

Sed certe sonituque pedum terrebar; et ingens

Crinales vittas afflabat anhelitus oris.

Fessa labore fugae, Fer opem, deprendimur, inquam,

Armigerae, Dictynna, tuae: cui saepe dedisti

Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetra. 620

Mota Dea est; spissisque ferens e nubibus vnam

Me super iniecit. lustrat caligine tectam

Amnis; et ignarus circum caua nubila quaerit,

Bisque locum, quo me Dea texerat, inscius ambit:

Et bis, Iō Arethusa, Iō Arethusa, vocauit. 625

Quid mihi tunc animi miserae fuit? anne quod agnae est,

Si qua lupos audit circum stabula alta frementes?

Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit

Ora canum, nullosque audet dare corpore motus?

Non tamen abscedit: neque enim vestigia cernit 630

Longius ire pedum: seruat nubemque locumque.

Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus;

Caeruleaeque cadunt toto de corpore guttae.

Quaque pedem moui, manat lacus: eque capillis

Ros cadit: et citius, quam nunc tibi fata renarro, 635

In laticem mutor. sed enim cognoscit amatas

Amnis aquas, positoque viri, quod sumserat, ore,

Vertitur in proprias, vt se mihi misceat, vndas.
 Delia rumpit humum. caecis ego mersa canernis
 Aduerhor Ortygiam: quae me cognomine Diuae 640
 Grata meae superas eduxit prima sub auras.

Hac Arethusa tenus. geminos Dea fertilis angues
 Curribus adinuit, frenisque coërcuit ora:

Et medium caeli terraeque per aëra vecta est:
 Atque leuem currum Tritonida misit in arcem 645

Triptolemo; partimque rudi data semina iussit
 Spargere humo, partim post tempora longa recultae.

Iam super Europen sublimis, et Asida, terras
 Vectus erat inuenis; Scythicas aduertitur oras.

Rex ibi Lynceus erat. regis subit ille penates. 650

Qua veniat, caussamque viae, nomenque rogatus,
 Et patriam, Patria est clarae mihi, dixit, Athenae;

Triptolemus nomen. veni nec puppe per vndas,
 Nec pede per terras: patuit mihi peruius aether.

Dona fero Cereris; latos quae sparsa per agros 655
 Frugiferas messes, alimentaue mitia reddant.

Barbarus inuidit: tantique vt muneris auctor
 Ipse sit, hospitio recipit: somnoque grauatum

Aggreditur ferro. conantem figere pectus
 Lynceus Ceres fecit: rursusque per aëra misit 660

Mopsopium iuuenem sacros agitare iugales.

Finierat dictos e nobis maxima cantus.

At Nymphae vicisse Deas Heliconae colentes
 Concordi dixere sono. conuicia victae

Cum iacerent, Quoniam, dixit, certamine vobis 665
 Supplicium meruisse parum est, maledictaque culpae

Additis, et non est patientia libera nobis;

Ibimus in poenas; et, quo vocat ira, sequemur.

Rident Emathides, spernuntque minacia verba;

Conataeque loqui, et magno clamore proteruas 670
 Intentare

Intentare manus, pennas exire per vngues
Adspexere suos, operiri brachia plumis:
Alteraque alterius rigido concreescere rostro
Ora vident, volucresque nouas accedere siluis.
Dumque volunt plangi; per brachia mota leuatae
Aëre pendebant, nemorum conuicia, picae.
Nunc quoque in alitibus faciundia prisca remansit,
Raucaque garrulitas, studiumque immane loquendi.

675

P. OVIDII NASONIS
 METAMORPHOSEON
 LIBER SEXTVS

Praebuerat dictis Tritonia talibus aurem;
 Carminaque Aonidum, iustamque probauerat iram.
 Tum secum, Laudare parum est; laudemur et ipsae:
 Numina nec sperni sine poëna nostra sinamus.
 Maeoniaeque animum fatis intendit Arachnes: 5
 Quam sibi lanificae non cedere laudibus artis
 Audierat. non illa loco, nec origine gentis
 Clara, sed arte, fuit. pater huic Colophonius Idmon
 Phocæico bibulas tingebat murice lanas.
 Occiderat mater: sed et haec de plebe, suoque 10
 Acqua viro fuerat. Lydas tamen illa per vrbes
 Quaesierat studio nomen memorabile; quamuis
 Orta domo parua, paruis habitabat Hypaepis.
 Huius vt adspicerent opus admirabile, saepe
 Desernere sui Nymphae vineta Tymoli: 15
 Desernere suas Nymphae Pactolides vndas.
 Nec factas solum vestes spectare iuuabat;
 Tum quoque, cum fierent: tantus decor affuit arti.
 Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes:
 Seu digitis subigebat opus; repetitaque longo 20
 Vellera molliabat nebulas aequantia tractu;
 Siue leui teretem versabat pollice fusum;
 Seu pingebat acu; scires a Pallade doctam.
 Quod tamen ipsa negat: tantaque offensa magistra,
 Certet, ait, mecum; nihil est quod victa recusem. 25
 Pallas anum simulat: falsosque in tempora canos
 Addit, et infirmos baculo quoque sustinet artus.

Tum

Tum sic orsa loqui: Non omnia grandior aetas,
 Quae fugiamus, habet. seris venit vsus ab annis.
 Consilium ne sperne meum. tibi fama petatur 30
 Inter mortales faciendae maxima lanae.
 Cede Deae: veniamque tuis, temeraria, dictis
 Supplice voce roga: veniam dabit illa roganti.
 Adspicit hanc toruis, inceptaque fila relinquit;
 Vixque manum retinens, confessaque vultibus iram, 35
 Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis:
 Mentis inops, longaque venis confecta senecta:
 Et nimium vixisse diu nocet. audiat istas,
 Si qua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voccs.
 Consilii satis est in me mihi: neue monendo 40
 Profecisse putes; eadem sententia nobis.
 Cur non ipsa venit? cur haec certamina vitat?
 Tum Dea, Venit, ait; formamque remouit anilem;
 Palladaque exhibuit. venerantur numina Nymphae,
 Mygdonidesque nurus. sola est non territa virgo. 45
 Sed tamen erubuit, subitusque inuita notauit
 Ora rubor: rursusque euauit. vt solet aër
 Purpureus fieri, cum primùm Aurora mouetur,
 Et breue post tempus candescere Solis ab ictu.
 Perstat in incepto, stolidaeque cupidine palmae 50
 In sua fata ruit. neque enim Ioue nata recusat:
 Nec monet vltorius: nec iam certamina differt.
 Hand mora; consistunt diuersis partibus ambae,
 Et gracili geminas intendunt stamine telas.
 Tela iugo vincta est: stamen secernit arundo: 55
 Inscritur medium radiis subtenuen acutis;
 Quod digiti expediunt, atque inter stamina ductum
 Percusso feriunt insecti pectine dentes.
 Vtraque festinant: cinctaeque ad pectora vestes
 Brachia docta mouent, studio fallente laborem. 60
 Illic et Tyrium quae purpura sensit aënum

Texitur, et tenues parui discriminis vmbrae:
 Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
 Inficere ingenti longum curuamine caelum:
 In quo diuersi niteant cum mille colores, 65
 Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit.
 Vsque adeo quod tangit idem est: tamen vltima distant.
 Illic et lentum filis immittitur aurum,
 Et vetus in tela deducitur argumentum.
 Cecropia Pallas scopulum Manortis in arce 70
 Pingit, et antiquam de terrae nomine litem.
 Bis sex caelestes, medio Ioue, sedibus altis
 Augusta grauitate sedent. sua quemque Deorum
 Inscribit facies, Iouis est regalis imago.
 Stare Deum pelagi, longoque ferire tridente 75
 Aspera saxa facit, medioque e vulnere saxi
 Exsiluisse ferum; quo pignere vindicet urbem.
 At sibi dat clypeum, dat acutae cuspidis hastam:
 Dat galeam capiti: defenditur aegide pectus.
 Percussamque sua simulat de cuspide terram 80
 Prodere cum baccis foetum canentis oliuae:
 Mirarique Deos. operi victoria finis.
 Vt tamen exemplis intelligat aemula laudis,
 Quod pretium speret pro tam furialibus ausis;
 Quatuor in partes certamina quattuor addit 85
 Clara colore suo, breuibus distincta sigillis.
 Threïciam Rhodopen habet angulus vnus, et Haemon;
 Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam;
 Noniina summorum sibi qui tribuere Deorum.
 Altera Pygmaeae fatuum miserabile matris 90
 Pars habet. hanc Iuno victam certamine iussit
 Esse gruem; populisque suis indicere bellum.
 Pingit et Antigonem, ausam contendere quondam
 Cum magni consorte Iouis; quam regia Iuno
 In volucrem vertit: nec profuit Ilion illi, 95

Laomedonue pater, sumtis quin candida pennis
 Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
 Qui superest solus Cinyran habet angulus orbum:
 Isque gradus templi, natarum membra suarum,
 Amplectens, saxoque iacens, lacrimare videtur. 100
 Circuit extremas oleis pacalibus oras.
 Is modus est; operique sua facit arbore finem,
 Maconis olusam designat imagine tauri
 Europen: verum taurum, freta vera putares,
 Ipsa videbatur terras spectare relictas, 105
 Et comites clamare suas, tactumque vereri
 Assilientis aquae; timidisque reducere plantas,
 Fecit et Asterien aquila luctante teneri:
 Fecit olorinis Ledam recubare sub alis:
 Addidit, vt Satyri celatus imagine pulchram 110
 Iupiter implevit gemino Nycteïda foetu:
 Amphitryon fuerit, cum te, Tirynthia, cepit;
 Aureus vt Danaën, Asopida luserit igneus;
 Mnemosynen pastor: varius Deoïda serpens.
 Te quoque mutatum toruo, Neptune, iuuenco 115
 Virgine in Aeolia posuit. tu visus Enipeus
 Giguis Aloïdas; aries Bisaltida fallis.
 Et te, flaua comas, frugum mitissima mater,
 Sensit equum; te sensit auem crinita colubris
 Mater equi volucris: sensit Delphina Melantho. 120
 Omnibus his faciemque suam, faciemque locorum
 Reddidit. est illic agrestis imagine Phoebus.
 Vtque modo accipitris pennas, modo terga leonis
 Gesserit: vt pastor Macareïda luserit Issen,
 Liber vt Erigonen falsa deceperit vua: 125
 Vt Saturnus equo geminum Chirona crearit.
 Vltima pars telae, tenui circumdata limbo,
 Nexilibus flores hederis habet intertextos.

Non illud Pallas, non illud carpere Liuor

Possit opus. doluit successu flaua virago: 130
 Et rupit pictas, caelestia crimina, vestes.
 Vtque Cytoriaco radium de monte tenebat;
 Ter quater Idnioniae frontem percussit Arachnes.
 Non tulit infelix: laqueoque animosa ligauit
 Gutturam. pendentem Pallas miserata leuauit: 135
 Atque ita, Viue quidem, pende tamen, improba, dixit:
 Lexque eadem poenae, ne sis secura futuri,
 Dicta tuo generi, serisque nepotibus esto.
 Post ea discedens succis Hecateïdos herbae
 Spargit: et extemplo tristi medicamine tactae 140
 Defluxere comae: cunq̄ue his et naris et auris.
 Fitque caput minimum totoque in corpore parua est.
 In latere exiles digiti pro cruribus haerent.
 Caetera venter habet: de quo tamen illa remittit
 Stamen, et antiquas exercet aranea telas. 145
 Lydia tota fremit: Phrygiaeque per oppida facti
 Rumor it, et magnum sermonibus occupat orbem.
 Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam,
 Tum cum Maeoniam virgo Sipylumque colebat:
 Nec tamen admonita est poena popularis Arachnes 150
 Cedere caelitibus, verbisque minoribus vti.
 Multa dabant animos. sed enim nec coniugis artes,
 Nec genus amborum, magnique potentia regni,
 Sic placuere illi, quamuis ea cuncta placebant,
 Vt sua progenies: et felicissima matrum 155
 Dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset.
 Nam sata Tiresia venturi praescia Manto
 Per medias fuerat, diuino concita motu,
 Vaticinata vias: Ismenides, ite frequentes:
 Et date Latonae, Latonigenisque duobus, 160
 Cũm prece tura pia; lauroque innectite crinem.
 Ore meo Latona iubet. paretur: et omnes
 Thebaïdes iussis sua tempora frondibus ornant:
 Turaque

Turaque dant sanctis, et verba precantia, flammis.
 Ecce! venit comitum Niobe celeberrima turba, 165
 Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro:
 Et, quantum ira sinit, formosa: mouensque decoro
 Cum capite inmissos humerum per vtrumque capillos.
 Constitit: vtque oculos circumtulit alta superbos;
 Quis furor auditos, inquit, praeponere visis 170
 Caelèstes? aut cur colitur Latona per aras;
 Numen adhuc sine ture meum est? mihi Tentalus auctor;
 Cui licuit soli Superiorum tangere mensas.
 Pleiadam soror est genitrix mihi: maximus Atlas
 Est auus, aetherium qui fert ceruicibus axem: 175
 Iupiter alter auus: socero quoque gloriator illo,
 Me gentes metuunt Phrygiac: me regia Cadmi
 Sub domina est: fidibusque mei commissa mariti
 Mœnia cum populis a meque viroque reguntur,
 In quamcunque domus aduerto lumina partem, 180
 Immensae spectantur opes. accedit eodem
 Digna Dea facies. huc natas adiice septem,
 Et totidem iuuenes; et mox generosque nurusque.
 Quaerite nunc, habeat quam nostra superbia caussam:
 Nescio quoque audete satam Titanida Caco 185
 Latonam praeferre mihi; cui maxima quondam
 Exiguam sedem pariturae terra negauit.
 Nec caelo, nec humo, nec aquis Dea vestra recepta est,
 Exul erat mundi; donec miserata vagantem,
 Hospita tu terris erras, ego, dixit, in vndis, 190
 Instabilemque locum Delos dedit. illa duobus
 Facta parens: vteri pars est haec septima nostri.
 Sum felix: quis enim neget hoc? felixque manebo.
 Hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
 Maior sum, quam cui possit Fortuna nocere. 195
 Multaque vt eripiat; multo mihi plura relinquet,
 Excessere metum mea iam bona. fingite demi

Huic aliquid populo natorum posse meorum;
 Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum
 Latonae. turba quo quantum distat ab orba? 200
 Ite sacris, properate sacris; laurumque capillis
 Ponite. deponunt, infectaque sacra relinquunt:
 Quodque licet, tacito venerantur murmure numen.
 Indignata Dea est: summoque in vertice Cynthi
 Talibus est dictis gemina cum prole locuta: 205
 En! ego vestra parens, vobis animosa creatis,
 Et nisi Iunoni, nulli cessura Dearum,
 An Dea sim, dubitor: perque omnia saecula cultis
 Arceor, o! nati, nisi vos succurritis, aris.
 Nec dolor hic solus. diro conuicia facto 210
 Tantalus adiecit: vosque est postponere natis
 Ausa suis: et me, quod in ipsam recidat, orbam
 Dixit; et exhibuit linguam scelerata paternam.
 Adiectura preces erat his Latona relatis:
 Desine, Phoebus ait, poenae mora longa, querelas. 215
 Dixit idem Phoebe: celerique per aëra lapsu
 Contigerant tecti Cadmeïda nubibus arcem.
 Planus erat lateque patens prope moenia campus,
 Assiduis pulsatus equis; vbi turba rotarum,
 Duraque mollierant subiectas vngula glebas. 220
 Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
 Conscendunt in equos, Tyrioque rubentia fuco
 Terga premunt; auroque graues moderantur habenas.
 E quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
 Prima suae fuerat, dum certum flectit in orbem 225
 Quadrupedes cursus, spumantiaque ora coërcet;
 Hec mihi! conclamat; medioque in pectore fixus
 Tela gerit, frenisque manu moriente remissis
 In latus a dextro paulatim defluit armo.
 Proximus, audito sonitu per inane pharetrae, 230
 Frena dabat Sipylus: veluti cum praescius imbris

Nube fugit visa, pendentiaque vndique rector
 Carbasa deducit, ne qua leuis effluat aura.
 Frena dabat. dantem non euitabile telum
 Consequitur: summaque tremens ceruice sagitta 235
 Haesit; et exstabat nudum de gutture ferrum.
 Ille, vt erat pronus, per colla admissa iubasque
 Voluitur; et calido tellurem sanguine foedat.
 Phaedimus infelix, et auiti nominis heres
 Tantalus, vt solito finem imposuere labori, 240
 Transierant ad opus nitidae iuuenile palaestrae:
 Et iam contulerant arcto luctantia nexu
 Pectora pectoribus; cum tento concita cornu,
 Sicut erant iuncti, traiecit vtrumque sagitta.
 Ingemuere simul; simul incuruata dolore 245
 Membra solo posuere; simul suprema iacentes
 Lumina versarunt; animam simul exhalarunt.
 Adspicit Alphenor, laniataque pectora plangens
 Aduolat, vt gelidos complexibus allenet artus:
 Inque pio cadit officio. nam Delius illi 250
 Intima fatifero rumpit praeccordia ferro.
 Quod simul eductum, pars est pulmonis in hamis
 Eruta: cumque anima cruor est effusus in auras.
 At nou intonsum simplex Damasichthona vulnus
 Afficit. ictus erat, qua crus esse incipit, et qua 255
 Mollia nervosus facit internodia poples.
 Dumque manu tentat trahere exitiabile telum,
 Altera per ingulum penus tenuis acta sagitta est.
 Expulit hanc sanguis: seque eiaculatus in altum
 Emicat, et longe terebrata prosilit aura. 260
 Vltimus Ilioneus non profectura precando
 Brachia sustulerat; Diue o! communiter omnes,
 Dixerat; ignarus non omnes esse rogandos,
 Parcite. motus erat, cum iam reuocabile telum
 Non fuit, Arcitenens. minimo tamen occidit ille 265
 Vulnere;

Vulnere; non alte percusso corde sagitta.

Fama mali, populique dolor, lacrimaeque suorum
 Tam subitae matrem certam fecere ruinae,
 Mirantem potuisse, irascentemque, quod ausi
 Hoc essent Superi, quod tantum iuris haberent. 270
 Nam pater Amphion, ferro per pectus adacto,
 Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
 Heu! quantum haec Niobe Niobe distabat ab illa
 Quae modo Latois populum submouerat aris,
 Et mediam tulerat gressus resupina-per urbem, 275
 Inuidiosa suis; at nunc miseranda vel hosti!
 Corporibus gelidis incumbit, et ordine nullo
 Oscula dispensat natos suprema per omnes.
 A quibus ad caelum liuentia brachia tendens,
 Pascere, crudelis, nostro, Latona, dolore; 280
 Pascere, ait; satiaque meo tua pectora luctu:
 [Corque ferum satia, dixit: per funera septem.]
 Effero: exulta; victrixque iniunca triumphata.
 Cur autem victrix? miserae mihi plura supersunt,
 Quam tibi felici. post tot quoque funera vinco. 285
 Dixerat: insonuit contento neruus ab arcu;
 Qui, praeter Nioben vnam, conterruit omnes.
 Illa malo est audax. stabant cum vestibus atris
 Ante toros fratrum demisso crime sorores.
 E quibus vna, trahens haerentia viscere tela, 290
 Imposito fratri moribunda relanguit ore.
 Altera, solari miscram conata parentem,
 Conticuit subito; duplicataque vulnere caeco est.
 [Oraque non pressit, nisi postquam spiritus exit.]
 Haec frustra fugiens collabitur; illa sorori 295
 Immoritur: latet haec; illam trepidare videres.
 Sexque datis leto, diuersaque vulnera passis,
 Vltima restabat: quam toto corpore mater,
 Tota veste tegens, Vnam, minimamque relinque;

De multis minimam posco, clamauit, et vnam. 300

Dumque rogat; pro qua rogat, occidit. orba resedit

Exanimis inter natos, natasque, virumque:

Dirigitque malis. nullos mouet aura capillos.

In vultu color est sine sanguine: lumina moestis

Stant immota genis: nihil est in imagine viui. 305

Ipsa quoque interius cum duro lingua palato

Congelat, et venae desistunt posse moueri.

Nec flecti ceruix, nec brachia reddere gestus,

Nec pes ire potest. intra quoque viscera saxum est.

Flet tamén, et validi circumdata turbine venti 310

In patriam rapta est. ibi fixa cacumine montis

Liquitur, et lacrimas etiamnum marmora manant.

Tum vero cuncti manifestam numinis iram

Femina virque timent: cultuque impensius omnes

Magna gemelliparae venerantur numina Diuae. 315

Vtque fit, a facto propiora priora renarrant.

E quibus vnus ait: Lyciae quoque fertilis agris

Haud impune Deam veteres spreuere coloni.

Res obscura quidem est ignobilitate virorum;

Mira tamen. vidi praesens stagnumque lacumque 320

Prodigio notum. nam me iam grandior aeuo,

Impatiensque viae genitor deducere lectos

Iusserat inde boues; gentisque illius eunti

Ipsa ducem dederat: cum quo dum pascha lustro,

Ecce! lacus medio sacrorum nigra fauilla 325

Ara vetus stabat, tremulis circumdata cannis.

Restitit, et pauido, Faueas mihi, murmure dixit

Dux meus: et simili, Faueas, ego murmure dixi.

Naïadum, Faunine foret, tamen, ara, rogabam,

Indigenaevae Dei; cum talia reddidit hospes: 330

Non hac, o! iuuenis, montanum numen in ara est.

Illa suam vocat hanc, cui quondam regia Iuno

Orbe interdixit: quam vix erratica Delos

Orantem accepit, tum cum deus insula nabat.
 Illic, incumbens cum Palladis arbore palmae, 335
 Edidit inuita geminos Latona nouerca.
 Hinc quoque Iunonem fugisse puerpera fertur:
 Inque suo portasse sinu, duo numina, natos.
 Iamque Chimaeriferae, cum Sol grauis vreret arua,
 Finibus in Lyciae, longo Dea fessa labore, 340
 Sidereo siccata sitim collegit ab aestu:
 Vberaque ebiberant auidi lactantia nati.
 Forte lacum melioris aquae prospexit in imis
 Vallibus: agrestes illic fruticosa legebant
 Vimina cum iuncis, gratamque paludibus vluam. 345
 Accessit, positoque genu Titania terram
 Pressit, vt hauriret gelidos potura liquores.
 Rustica turba vetant. Dea sic affata vetantes:
 Quid prohibetis aquis? vsus communis aquarum.
 Nec Solem proprium Natura, nec aëra fecit, 350
 Nec tenues vndas. ad publica munera veni.
 Quae tamen vt detis supplex peto. non ego nostros
 Abluere hic artus, lassataque membra parabam:
 Sed releuare sitim. caret os humore loquentis;
 Et fauces arent; vixque est via vocis in illis. 355
 Haustus aquae mihi nectar erit: vitamque fatebor
 Accepisse simul: vitam dederitis in vnda.
 Hi quoque vos moucant; qui nostro brachia tendunt
 Parua sinu: et casu tendebant brachia nati.
 Quem non blanda Deae potuissent verba mouere? 360
 Hi tamen orantem perstant prohibere: minasque,
 Ni procul abscedat, conuiciaque insuper addunt.
 Nec satis hoc. ipsos etiam pedibusque manumque
 Turbauere lacus: imoque e gurgite mollem
 Huc illuc limum saltu mouere maligno. 365
 Distulit ira sitim. neque enim iam filia Coei
 Supplicat indignis; nec dicere sustinet vltra

Verba minora Dea: tollensque ad sidera palmas,
 Aeternum stagno, dixit, viuat in isto.
 Eueniunt optata Deae, iuuat isse sub vndas; 370
 Et modo tota cana submergere membra palude:
 Nunc proferre caput; summo modo gurgite nare:
 Saepe super ripam stagni considerare: saepe
 In gelidos resilire lacus. et nunc quoque turpes
 Litibus exercent linguas: pulsoque pudore, 375
 Quamuis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.
 Vox quoque iam rauca est; inflataque colla tumescunt;
 Ipsaque dilatant patulos conuicia rictus.
 Terga caput tangunt; colla intercepta videntur:
 Spina viret: venter, pars maxima corporis, albet; 380
 Limosoque nouae saliant in gurgite ranae.

Sic vbi nescio quis Lycia de gente virorum
 Retulit exitium; Satyri reminiscitur alter:
 Quem Tritoniaca Latous arundine victum
 Affecit poena. Quid me mihi detrahis? inquit. 385
 Ah! piget: ah! non est, clamabat, tibia tanti!
 Clamanti cutis est summos derepta per artus:
 Nec quidquam, nisi vulnus, erat. cruor vndique manat;
 Detectique patent nervi: trepidaeque sine vlla
 Pelle micant venae. salientia viscera possis, 390
 Et perlucentes numerare in pectore fibras.
 Illum ruricolae, siluarum numina, Fauni,
 Et Satyri fratres, et tunc quoque clarus Olympus,
 Et Nymphae flerunt: et quisquis montibus illis
 Lanigerosque greges, armentaque bucera pauit. 395
 Fertilis inmaduit, madefactaque terra caducas
 Concepit lacrimas, ac venis perbibit imis.
 Quas vbi fecit aquam, vacuas emisit in auras.
 Inde petens rapidum ripis decliuibus aequor,
 Marsya nomen habet, Phrygiae liquidissimus amnis. 400
 Talibus extemplo redit ad praesentia dictis

Vulgus; et extinctum cum stirpe Amphiona lugent.
 Mater in inuidia est. tamen hanc quoque dicitur vnus
 Flesse Pelops: humeroque suas ad pectora postquam
 Deduxit vestes, ebur ostendisse sinistro. 405
 Concolor hic humerus, nascendi tempore, dextro,
 Corporeusque fuit. manibus mox caesa paternis
 Membra ferunt iunxisse Deos. aliisque repertis,
 Qui locus est inguli medius, summique lacerti,
 Defuit. impositum est non comparentis in vsum 410
 Partis ebur: factoque Pelops fuit integer illo.
 Finitimi proceres coeunt: vrbesque propinquae
 Oranere snos ire ad solatia reges,
 Argosque, et Sparte, Pelopeiadesque Mycenae,
 Et nondum tornae Calydon inuisa Dianae, 415
 Orchomenosque ferax, et nobilis aere Corinthos,
 Messeneque ferox, Patraeque, humilesque Cleonae,
 Et Nelea Pylos, neque adhuc Pittheia Troezen.
 Quaeque vrbes aliae bimari clauduntur ab Isthmo,
 Exteriusque sitae bimari spectantur ab Isthmo. 420
 Credere quis possit? solae cessastis Athenae.
 Obstitit officio bellum, subuectaque ponto
 Barbara Mopsopios terrebant agmina muros.
 Threicius Tereus haec auxiliariis armis
 Fuderat: et clarum vincendo nomen habebat. 425
 Quem sibi Pandion opibusque virisque potentem,
 Et genus a magno ducentem forte Gradino,
 Connubio Procnes iunxit. non pronuba Iuno,
 Non Hymenaeus adest, non illi Gratia lecto.
 Eumenides tenere faces de funere raptas: 430
 Eumenides stranere torum: tectoque profanus
 Incubuit bubo, thalamique in culmine sedit.
 Hac aue coniuncti Procne Tereusque; parentes
 Hac aue sunt facti. gratata est scilicet illis
 Thracia: Disque ipsi grates egere: diemque, 435
 Quaque

Quaque data est claro Pandione nata tyranno,
 Quaque erat ortus Itys, festam inssere vocari.
 Vsque adeo latet vililitas. iam tempora Titan
 Quinque per autumnos repetiti duxerat anni:
 Cum blandita viro Procne, Si gratia, dixit, 440
 Villa mea est, vel me visendae mitte sorori;
 Vel soror huc veniat. redituram tempore paruo
 Promittes socero. magni mihi numinis instar
 Germanam vidisse dabis. iubet ille carinas
 In freta deduci: veloque et remige portus 445
 Cecropios intrat; Piraeaque littora tangit.
 Vt priuam soceri data copia, dextraque dextrae
 Iungitur: et fausto committitur omnie sermo.
 Coeperat, aduentus caussam, mandata referre
 Coniugis: et celeres missae spondere recursus: 450
 Ecce! venit magno diues Philomela paratu;
 Diuitior forma: quales audire solemus
 Naïdas et Dryades mediis incedere siluis:
 Si modo des illis cultus, similesque paratus.
 Non secus exarsit inspecta virgine Tereus, 455
 Quam si quis canis ignem supponat aristas:
 Aut frondem, positasque cremet foenilibus herbas.
 Digna quidem facies: sed et hunc innata libido
 Exstimulat: pronumque genus regionibus illis
 In Venerem est. flagrat vitio gentisque suoque. 460
 Impetus est illi; comitum corrumpere curam,
 Nutricisque fidem: nec nou ingentibus ipsam
 Sollicitare datis; totumque impendere regnum:
 Aut rapere, et saeuo raptam defendere bello.
 Et nihil est, quod non effreno captus amore 465
 Ausit: nec capiunt inclusas pectora flammæ.
 Iamque moras male fert; cupidoque reuertitur ore
 Ad mandata Procnes; et agit sua vota sub illis.
 Facundum faciebat amor. quotiesque rogabat

Vtlerius iusto; Procnen ita velle ferebat. 470
 Addidit et lacrimas; tanquam mandasset et illas.
 Pro! Superi, quantum mortalia pectora caecae
 Noctis habent! ipso sceleris molimine Terens
 Creditur esse pius: laudemque a crimine sumit.
 Quid quod idem Philomela cupit? patriosque lacertis 475
 Blanda tenens humeros, vt eat visura sororem,
 Perque suam, contraque suam, petit vsque, salutem.
 Spectat eam Tereus; praecontractatque videndo:
 Osculaque, et collo circumdata brachia cernens;
 Omnia pro stimulis, facibusque, ciboque furoris 480
 Accipit, et quoties amplectitur illa parentem;
 Esse parens vellet: neque enim minus impius esset.
 Vincitur ambarum genitor prece. gaudet, agitque
 Illa patri grates: et successisse duabus
 Id putat infelix, quod erit lugubre duabus. 485
 Iam labor exiguus Phoebo restabat: equique
 Pulsabant pedibus spatium declinis Olympi.
 Regales epulae mensis, et Bacchus in auro
 Ponitur. hinc placido dantur sua corpora somno.
 At rex Odrysus, quamuis secessit, in illa 490
 Aestuat: et repetens faciem, motusque, manusque;
 Qualia vult fingit, quae nondum vidit; et ignes
 Ipse suos nutrit, cura remouente soporem.
 Lux erat: et, generi dextram complexus euntis,
 Pandion comitem lacrimis commendat abortis: 495
 Hanc ego, care gener, quoniam pia causa coëgit,
 [Et voluere ambae, voluisti tu quoque, Tereu,]
 Do tibi: perque fidem, cognataque pectora supplex,
 Per Superos oro, patrio tuearis amore:
 Et mihi sollicitae lenimen dulce senectae 500
 Quamprimum, omnis erit nobis mora longa, remittas.
 Tu quoque quam primum; satis est procul esse sororem;
 Si pietas vlla est, ad me, Philomela, redito.

Mandabat;

Mandabat; pariterque suae dabat oscula natae:
 Et lacrimae mites inter mandata cadebant 505
 Utque fide pignus dextras utriusque poposcit;
 Inter seque datas iunxit, natamque nepotemque
 Absentes memori pro se iubet ore salutent:
 Supremumque vale, pleno singultibus ore,
 Vix dixit: timuitque suae praesagia mentis. 510
 At simul imposita est pictae Philomela carinae;
 Admotumque fretum remis, tellusque repulsa est;
 Vicinus, exclamat: mecum mea vota feruntur.
 Exsultatque animo, vix et sua gaudia differt
 Barbarus: et nusquam lumen detorquet ab illa. 515
 Non aliter, quam cum pedibus praedator obuncis
 Deposuit nido leporem Iouis ales in alto:
 Nulla fuga est capto: spectat sua praemia raptor.
 Iamque iter effectum; iamque in sua littora fessis
 Puppibus exierant: cum rex Pandione natam 520
 In stabula alta trahit, siluis obscura vetustis:
 Atque ibi pallentem, trepidamque, et cuncta timentem,
 Et iam cum lacrimis, vbi sit germana, rogantem,
 Includit: fassusque nefas, et virginem, et vnam
 Vi superat; frustra clamato saepe parente, 525
 Saepe sorore sua, magnis super omnia Diuis.
 Illa tremit, velut agna pauens, quae saucia cani
 Ore excussa lupi, nondum sibi tuta videtur:
 Utque columba, suo madefactis sanguine plumis,
 Horret adhuc, auidosque timet, quibus haeserat, vngues. 530
 Mox vbi mens rediit; passos laniata capillos,
 [Lugenti similis, caesis plangore lacertis,]
 Intendens palmas, Pro! diris, Barbare, factis,
 Pro! crudelis, ait! nec te mandata parentis
 Cum lacrimis mouere piis, nec cura sororis, 535
 Nec mea virginitas, nec coniugialia iura?
 Omnia turbasti: pellex ego facta sorori:

Tu geminus coniux; non haec mihi debita poena.
 Quin animam hanc, ne quod facinus tibi, perfide, restet,
 Eripis? atque vtinam fecisses ante nefandos 540
 Concubitus! vacuas habuissem criminis umbras.
 Si tamen haec Superi cernunt; si numina Diuum
 Sunt aliquid; si non perierunt omnia mecum;
 Quandocumque mihi poenas dabis. ipsa, pudore
 Proiecto, tua facta loquar. si copia detur, 545
 In populos veniam: si siluis clausa tenebor,
 Implebo siluas, et conscia saxa monebo.
 Audiat haec aether, et si Deus vllus in illo est.
 Talibus ira feri postquam commota tyranni;
 Nec minor hac metus est: caussa stimulatus vtraque, 550
 Quo fuit accinctus, vagina liberat ense:
 Arreptamque coma, flexis post terga lacertis,
 Vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat;
 Spemque suae mortis viso conceperat ense.
 Ille indignanti, et nomen patris vsque vocanti, 555
 Luctantique loqui, compressam forcipe linguam
 Abstulit ense fero. radix micat vltima linguae.
 Ipsa iacet, terraeque tremens immurmurat atrae.
 Vtque salire solet mutilatae cauda colubrae,
 Palpitat; et moriens dominae vestigia quaerit. 560
 Hoc quoque post facinus, vix ausim credere, fertur
 Saepe sua lacerum repetisse libidine corpus.
 Sustinet ad Procnem post talia facta renerti.
 Coniuge quae viso germanam quaerit: at ille
 Dat gemitus fictos, commentaque funera narrat. 565
 Et lacrimae fecere fidem. velamina Procne
 Deripit ex humeris auro fulgentia lato:
 Induiturque atras vestes: et inane sepulcrum
 Constituit: falsisque piacula manibus infert:
 Et luget non sic lugendae fata sororis. 570
 Signa Deus bis sex acto Iustrauerat anno.

Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
 Structa rigent solido stabulorum moenia saxo:
 Os mutum facti caret indice. grande dolori
 Ingenium est: miscrisque venit sollertia rebus. 575
 Stamina barbarica suspendit callida tela:
 Purpureasque notas filis intexuit albis
 Indicium sceleris: perfectaque tradidit vni:
 Vtque ferat dominae gestu rogat. ille rogata,
 Pertulit ad Procnen: nec scit quid tradat in illis. 580
 Evoluit vestes saeni matrona tyranni:
 Germanaeque suae carmen miserabile legit:
 Et, mirum potuisse, silet. dolor ora repressit:
 Verbaque quaerenti satis indignantia linguae
 Defuerunt: nec flere vacat. sed fasque nefasque 585
 Confusura ruit: poenaeque in imagine tota est.
 Tempus erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi
 Sithoniae celebrare nurus. nox conscia sacris,
 Nocte sonat Rhodope tinnitibus aeris acuti:
 Nocte sua est egressa domo regina: Deique 590
 Ritibus instruitur; furialiaque accipit arma.
 Vite caput tegitur: lateri ceruina sinistro
 Vellera dependent: humero leuis incubat hasta.
 Concita per siluas, turba comitante suarum,
 Terribilis Procne, furisique agitata doloris, 595
 Bacche, tuas simulat. venit ad stabula auia tandem:
 Exululatque, Euoëque sonat, portasque refringit:
 Germanamque rapit: raptaeque insignia Bacchi
 Induit: et vultus hederarum frondibus abdit:
 Attonitamque trahens intra sua limina ducit. 600
 Vt sensit tetigisse domum Philomela nefandam,
 Horruit infelix; totoque expalluit ore.
 Nacta locum Procne, sacrorum pignora demit,
 Oraque deuolat miserae pudibunda sorori;
 Amplexuque petit; sed non attollere contra 605

Sustinet haec oculos, pellex sibi visa sororis:
 Deiectoque in humum vultu, iurare volenti,
 Testarique Deos, per vim sibi dedecus illud
 Illatum, pro voce manus fuit. ardet, et iram
 Non capit ipsa suam Procne: fletumque sororis 610
 Corripuens, Non est lacrimis hic, inquit, agendum,
 Sed ferro; sed si quid habes, quod vincere ferrum
 Possit, in omne nefas ego me, germana, paravi.
 Aut ego, cum facibus regalia tecta cremaro,
 Artificem mediis immittam Terea flammis: 615
 Aut linguam, aut oculos, aut quae tibi membra pudorem
 Abstulerent, ferro rapiam: aut per vulnera mille
 Sontem animam expellam. magnum quodcumque paravi.
 Quid sit, adhuc dubito. peragit dum talia Procne;
 Ad matrem veniebat Itys. quid possit, ab illo 620
 Admonita est: oculisque tuens inimitibus, Ah! quam
 Es similis patri! dixit. nec plura locuta,
 Triste parat facinus; tacitaque exaestuât ira.
 Vt tamen accessit natus, matrique salutem
 Attulit, et parvis addaxit colla lacertis, 625
 Mistaque blanditiis puerilibus oscula iunxit;
 Mota quidem est genitrix; infractaque constitit ira:
 Inuitique oculi lacrimis maduere coactis.
 Sed simul ex nimia matrem pietate labare
 Sensit: ab hoc iterum est ad vultus versa sororis; 630
 Inque vicem spectans ambos, Cur admouet, inquit,
 Alter blanditias; raptâ silet altera lingua?
 Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa sororem?
 Cui sis nupta vide, Pandione nata, marito.
 Degeneras. scelus est pietas in coniuge Terco. 635
 Nec mora; traxit Ityn: veluti Gangetica ceruae
 Lactentem foetum per silvas tigris opacas.
 Vtque dominus altae partem tenuere remotam;
 Tendentemque manus, et iam sua fata videntem,
 Eia,

Eia, et iam, mater, clamantem, et colla petentem 640

Ense ferit Procne, lateri qua pectus adhaeret.

Nec vultum auertit. satis illi ad fata vel vnum

Vulnus erat: iugulum ferro Philomela resoluit.

Viuaque adhuc, animaeque aliquid retinentia membra

Dilaniant. pars inde cauis exsultat aënis: 645

Pars verubus stridet: manant penetralia tabo.

His adhibet coniux ignarum Terea mensis:

Et patrii moris sacrum mentita, quod vni

Fas sit adire viro, comites famulosque remouit.

Ipsa sedens solio Tereus sublimis auito 650

Vescitur: inque suam sua viscera congerit aluum.

Tantaque nox animi est, Ityn huc arcessite, dixit.

Dissimulare nequit crudelia gaudia Procne:

Iamque suae cupiens existere nuntia cladis;

Intus habes, quod poscis, ait. circumspicit ille, 655

Atque vbi sit, quaerit. quaerenti, iterumque vocanti,

Sicut erat sparsis furiali caede capillis,

Prosiliit: Ityosque caput Philomela cruentum

Misit in ora patri: nec tempore maluit vlllo

Posse loqui, et meritis testari gaudia dictis. 660

Thracius ingenti mensas clamore repellit,

Vipereasque ciet Stygia de valle sorores:

Et modo, si possit, reserato pectore diras

Egerere inde dapes, demersaque viscera gestit:

Flet modo, seque vocat bustum miserabile nati: 665

Nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro.

Corpora Cecropidum pennis pendere putares;

Pendebant pennis. quarum petit altera siluas:

Altera tecta subit. neque adhuc de pectore caedis

Excessere notae; signataque sanguine pluma est. 670

Ille dolore suo, poenaeque cupidine velox,

Vertitur in volucrem; cui stant in vertice cristae:

Prominet immodicum pro longa cuspede rostrum.

Nomen Epops volucris: facies armata videtur.
 Hic dolor ante diem longaeque extrema senectae 675
 Tempora, Tartareas Pandiona misit ad umbras.
 Sceptra loci, rerumque capit moderamen Erechtheus;
 Iustitia dubium, validisne potentior armis,
 Quattuor ille quidem iuvenes, totidemque creatat
 Femineae sortis: sed erat par forma duarum. 680
 E quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix,
 Procri fuit: Boreae Terens Thracesque nocebant:
 Dilectaque diu caruit Deus Orithyia,
 Dum rogat, et precibus manult, quam viribus, vii.
 Ast ubi blanditiis agitur nihil; horridus ira, 685
 Quae solita est illi, nimiumque domestica, vento;
 Et merito, dixit: quid enim mea tela reliqui,
 Saeuitiam, et vires, iramque, animosque minaces,
 Admouique preces; quarum me dedecet usus?
 Apti mihi vis est, vi tristia nubila pello: 690
 Vi freta concutio, nodosaque robora verſo,
 Induroque nives, et terras grandine pulso.
 Idem ego, cum fratres caelo sum nactus aperto,
 Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor,
 Vt medius nostris concursibus intonet aether; 695
 Exiliantque cauis elisi nubibus ignes.
 Idem ego, cum subii conuexa foramina terrae,
 Supposuique ferox imis mea terga cauernis;
 Sollicito manes, totumque tremoribus orbem.
 Hac ope debueram thalamos petiisse: socerque 700
 Non orandus erat, sed vi faciendus, Erechtheus.
 Haec Boreas, aut his non inferiora locutus,
 Excussit pennas. quarum iactatibus omnis
 Afflata est tellus; latumque perhorruit aequor.
 Puluereamque trahens per summa cacumina pallam, 705
 Verrit humum: pavidamque metu caligine tectus
 Orithyian amans fuluis amplectitur alis.

Dum volat; arserunt agitati fortius ignes.
Nec prius aërii cursus suppressit habenas,
Quam Ciconum tenuit populos, sua moenia, raptor. 710
Illic et gelidi coniux Actaea tyranni,
Et genitrix facta est; partus enixa gemellos;
Caetera qui matris, pennas genitoris haberent.
Non tamen has vna memorant cum corpore natas:
Barbaque dum rutilis aberat submissa capillis; 715
Implumes Calaisque puer, Zethisque, fuerunt.
Mox pariter ritu pennae coepere volucrum
Cingere vtrumque latus; pariter flaescere malae.
Ergo, vbi concessit tempus puerile inuentae,
Vellera cum Minyis nitido radiantia villo 720
Per mare non motum prima petiere carina.

P. OVIDII NASONIS
 METAMORPHOSEON

LIBER SEPTIMVS

Iamque fretum Minyae Pagasaea puppe secabant,
 Perpetuaque trahens inopem sub nocte senectam
 Phineus visus erat; iuuenesque Aquilone creati
 Virgineas volucres miseri senis ore fugarant;
 Multaque perpessi claro sub Iäsonē, tandem 5
 Contigerant rapidas limosi Phasidos vndas.
 Dumque adeunt regem, Phryxæque vellera poscunt;
 Lexque datur numeris magnorum horrenda laborum;
 Concipit interea validos Aetias ignes:
 Et luctata diu, postquam ratione furorem 10
 Vincere non poterat; Frustra, Medea, repugnas;
 Nescio quis Deus obstat, ait. mirumque, nisi hoc est,
 Aut aliquid certe simile huic, quod amare vocatur.
 Nam cur iussa patris nimium mihi dura videntur?
 Sunt quoque dura nimis. cur, quem modo denique vidi, 15
 Ne pereat, timeo? quæ tanti causæ timoris?
 Excute virgineo conceptas pectore flammæ,
 Si potes, infelix. si possem, savior essem.
 Sed trahit inuitam noua vis; aliudque Cupido,
 Mens aliud suadet. video meliora, proboque: 20
 Deteriora sequor. quid in hospite, regia virgo,
 Vreris? et thalamos alieni concipis orbis?
 Haec quoque terra potest, quod ames, dare. viuat, an ille
 Occidat, in Dis est. viuat tamen. idque precari
 Vel sine amore licet. quid enim commisit Iäson? 25
 Quam, nisi crudeiem, non tangat Iäsonis aetas,

Et genus, et virtus? quam non, vt caetera desint,
 Forma mouere potest? certe mea pectora mouit.
 At, nisi opem tulerō, taurorum afflabitur ore:
 Concurretque suae segeti, tellure creatis 30
 Hostibus: aut auido dabitur fera praeda draconi.
 Hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
 Tum ferrum et scopulos gestare in corde fatebor.
 Cur non et specto pereuntem? oculosque videndo
 Conscelero? cur non tauros exhortor in illum, 35
 Terrigenasque feros, insopitumque draconem?
 Dī meliora velint. quamquam non ista precanda,
 Sed facienda mihi. prodanne ego regna parentis,
 Atque ope nescio quis seruabitur aduena nostra,
 Vt per me sospes, sine me, det lintea ventis, 40
 Virque sit alterius; poenae Medea relinquitur?
 Si facere hoc, aliamue potest praepone nobis,
 Occidat ingratus. sed non is vultus in illo,
 Non ea nobilitas animo est, ea gratia formae,
 Vt timeam fraudem, meritique obliuia nostri. 45
 Et dabit ante fidem: cogamque in foedera testes
 Esse Deos. quid tuta times? accingere; et omnem
 Pelle moram. tibi se semper debebit Iāson,
 Te face sollenni iunget sibi: perque Pelasgas
 Seruatricem vrbes matrum celebrabere turba. 50
 Ergo ego germanam, fratremque, patremque, Deosque,
 Et natale solum ventis ablata relinquam?
 Nempe pater sacuus, nempe est mea barbara tellus,
 Frater adhuc infans: stant mecum vota sororis.
 Maximus intra me Deus est. non magna relinquam; 55
 Magna sequar: titulum seruatae pubis Achiuae,
 Notitiamque loci melioris, et oppida, quorum
 Hic quoque fama viget, cultusque, artesque virorum;
 Quemque ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
 Aesoniden mutasse velim: quo coniuge felix, 60

Et Dīs cara ferar, et vertice sidera tangam.
 Quid, quod nescio qui mediis concurrere in vndis
 Dicuntur montes, ratibusque inimica Charybdis
 Nunc sorbere fretum, nunc reddere; cinctaque saenis
 Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo? 65
 Nempe tenens quod amo, gremioque in Iāsonis haerens
 Per freta longa trahar. nihil, illum amplexa, verebor:
 Aut, si quid metuam, metuam de coniuge solo.
 Coniugiumne vocas, speciosaque nomina culpae
 Imponis, Medea, tuae? quin adspice quantum 70
 Aggrediare nefas: et, dum licet, effuge crimen.
 Dixit: et ante oculos rectum, pietasque, pudorque
 Constiterant: et victa dabat iam terga Cupido.
 Ibat ad antiquas Hecates Perseidos aras:
 Quas nemus umbrosum, secretaque silua tegebant. 75
 Et iam fortis erat, pulsusque residerat ardor;
 Cum videt Aesoniden: extinctaque flamma reuixit.
 Et rubuere genae; totoque recanduit ore.
 Vt solet a ventis alimenta assumere, quaeque
 Parna sub inducta latuit scintilla fauilla, 80
 Crescere; et in veteres agitata resurgere vires:
 Sic iam lentus amor, iam quem languere putares,
 Vt vidit iuuenem, specie praesentis inarsit.
 Et casu, solito formosior Aesone natus
 Illa luce fuit. posses ignoscere amanti. 85
 Spectat; et in vultu, veluti nunc denique viso,
 Lumina fixa tenet: nec se mortalia demens
 Ora videre putat: nec se declinat ab illo.
 Vt vero coepitque loqui, dextramqueprehendit
 Hospes, et auxilium submissa voce rogauit; 90
 Promisitque torum; lacrimis ait illa profusis:
 Quid faciam video: nec me ignorantia veri
 Decipiet, sed amor. seruabere munere nostro:
 Seruatus promissa dato. per sacra triformis

Ille Deae, lucoque foret quod numen in illo, 95
 Perque patrem soceri cernentem cuncta futuri,
 Euentusque suos, per tanta pericula iurat.
 Creditus, accepit cantatas protinus herbas,
 Edidicitque vsum; laetusque in tecta recessit.
 Postera depulerat stellas Aurora micantes: 100
 Conueniunt populi sacrum Mauortis in aruum;
 Consistuntque iugis. medio rex ipse resedit
 Agmine purpureus, sceptroque insignis eburno.
 Ecce! adamanteis Vulcanum naribus effiant
 Aeripedes tauri: tactaeque vaporibus herbae 105
 Ardent. vtque solent pleni resonare camini,
 Aut vbi terrena silices fornace soluti
 Concipiunt ignem liquidarum adspergine aquarum;
 Pectora sic intus clausas voluentia flammias,
 Gutturaque vsta sonant. tamen illis Aesone natus 110
 Obuius it. vertere truces venientis ad ora
 Terribiles vultus, praefixaque cornua ferro;
 Puluereumque solum pede pulsauere bisulco;
 Fumificisque locum mugitibus implere.
 Diriguere metu Minyae. subit ille; nec ignes 115
 Sentit anhelatos: tantum medicamina possunt:
 Pendulaque audaci mulcet palearia dextra:
 Suppositoque iugo pondus graue cogit aratri
 Ducere, et insuetum ferro proscindere campum.
 Mirantur Colchi: Minyae clamoribus implent, 120
 Adiiciuntque animos. galea tum sumit aëna
 Vipereos dentes; et aratos spargit in agros.
 Semina mollit humus valido practincta veneno:
 Et crescunt, fiuntque sati noua corpora dentes.
 Vtque hominis speciem materna sumit in aluo; 125
 Perque suos intus numeros componitur infans;
 Nec nisi maturus communes exit in auras;
 Sic vbi visceribus grauidae telluris imago

Effecta est hominis, foeto consurgit in aruo:
 Quodque magis mirum, simul edita concutit arma. 130
 Quos ubi viderunt praeacutae cuspidis hastas
 In caput Haemonii inuenis torquere paratos;
 Demisere metu vultumque animumque Pelasgi.
 Ipsa quoque extimuit, quae tutum fecerat illum:
 Utque peti iuuenem tot vidit ab hostibus unum, 135
 Palluit; et subito sine sanguine frigida sedit.
 Neue parum valeant a se data gramina, carmen
 Auxiliare canit, secretasque aduocat artes.
 Ille, grauem mediis silicem iaculatus in hostes,
 A se depulsum Martem conuertit in ipsos. 140
 Terrigenae percunt per mutua vulnera fratres;
 Ciuilique cadunt acie. gratantur Achiui:
 Victoremque tenent; auidisque amplexibus haerent.
 Tu quoque victorem complecti, barbara, velles;
 Obstetit incepto pudor: et complexa fuisses; 145
 Sed te, ne faceres, tenuit reuerentia famae.
 Quod licet, affectu tacito lactaris: agisque
 Carminibus grates, et Dis auctoribus horum.
 Pernigilem superest herbis sopire draconem:
 Qui crista linguisque tribus praesignis, et uncis 150
 Dentibus horrendus, custos erat arietis aurci.
 Hunc postquam sparsit Lethaei granine succi;
 Verbaque ter dixit placidos facientia somnos,
 Quae mare turbatum, quae concita flumina sistant;
 Somnus in ignotos oculos subrepat: et auro 155
 Heros Aesonius potitur: spolioque superbus,
 Muneris auctorem secum, spolia altera, portans,
 Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus.
 Haemoniae matres pro gnatis dona receptis,
 Grandaeuque ferunt patres: congestaque flamma 160
 Tura liquefiunt; inductaque cornibus aurum
 Victima vota cadit, sed abest gratautibus Aeson,

Iam propior leto, fessusque senilibus annis.
 Cum sic Aesonides: O! cui debere salutem
 Confiteor, coniux, quamquam mihi cuncta dedisti, 165
 Excessitque fidem meritorum summa tuorum;
 Si tamen hoc possunt; quid enim non carmina possint?
 Deme meis annis; et demtos adde parenti.
 Nec tenuit lacrimas. mota est pietate rogantis:
 Dissimilemque animum subiit Aeeta relictus. 170
 Non tamen affectus tales confessa, Quod, inquit,
 Excidit ore pio, coniux, scelus? ergo ego cuiquam
 Posse tuae videar spatium transcribere vitae?
 Nec sinat hoc Hecate; nec tu petis aequa: sed isto,
 Quod petis, experiar maius dare munus, Iäson. 175
 Arte mea soceri longum tentabimus aeuum,
 Non annis reuocare tuis. modo Diua triformis
 Adiuuet; et praesens ingentibus annuat ausis.
 Tres aberant noctes, vt cornua tota coirent,
 Efficerentque orbem. postquam plenissima fulsit, 180
 Ac solida terras spectauit imagine Luna:
 Egreditur tectis vestes induta recinctas,
 Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
 Fertque vagos mediae per muta silentia noctis
 Incomitata gradus. homines, volucresque, ferasque 185
 Soluerat alta quies: nullo cum murmure sepēs,
 Immotaeque silent frondes; silet humidus aër.
 Sidera sola micant: ad quae sua brachia tendens
 Ter se conuertit; ter suntis flumine crinem
 Irrorauit aquis; ternis vlulatibus ora 190
 Soluit: et in dura submisso poplite terra,
 Nox, ait, arcanis fidissima, quaeque diurnis
 Aurea cum Luna succeditis ignibus, astra,
 Tuque triceps Hecate, quae coeptis conscia nostris
 Adiutrixque venis, cantusque, artesque, magarum, 195
 Quaeque magas, Tellus, pollentibus instruis herbis;
 Auraeque,

Auraeque, et venti, montesque, amnesque, lacusque,
 Dique omnes nemorum, Dique omnes noctis adeste:
 Quorum ope, cum volui, ripis mirantibus, amnes
 In fontes rediere suos: concussaque sisto; 200
 Stantia concutio cantu freta: nubila pello;
 Nubilaque induco: ventos abigoque, vocoque:
 Vipereas rumpo verbis et carmine fauces:
 Viuaque saxa, sua conuulsaque robora terra,
 Et silvas moueo; iubeoque tremiscere montes: 205
 Et mugire solum, manesque exire sepulcris.
 Te quoque, Luna, traho, quamuis Temesaea labores
 Aera tues minuant. currus quoque carmine nostro
 Pallet aui; pallet nostris Aurora venenis.
 Vos mihi taurorum flammam hebetastis; et vno 210
 Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
 Vos serpentigenis in se fera bella dedistis;
 Custodemque radem somni sopistis: et aurum,
 Vindice decepto, Graias misistis in vrbes.
 Nunc opus est succis; per quos renouata senectus 215
 In florem redeat, primosque recolligat annos.
 Et dabitis: neque enim micuerunt sidera frustra;
 Nec frustra volucrum tractus ceruice draconum
 Currus adest. aderat demissus ab aethere currus.
 Quo simul adscendit, frenataque colla draconum 220
 Permulsit, manibusque leues agitauit habenas;
 Sublimis rapitur: subiectaue Thessala Tempe
 Despicit, et cretis regionibus applicat angues:
 Et quas Ossa tulit, quas altus Pelion herbas,
 Othrysque, Pindusque, et Pindo maior Olympus, 225
 Perspicit: et placita partim radice reuellit;
 Partim succidit curuamine falcis aënae.
 Multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis,
 Multa quoque Amphrysi: neque eras immunis, Enipeu:
 Nec non Peneae, nec non Spercheïdes vndae 230

Contribuere aliquid; iuncosaque littora Boebes,
 Carpit et Euboica viuax Anthedone gramen,
 Nondum mutato vulgatum corpore Glauci.
 Et iam noua dies curru pennisque draconum,
 Nonaque nox omnes lustrantem viderat agros; 235
 Cum rediit: neque erant tacti, nisi odore, dracones;
 Et tamen annosae pellem posuere senectae.
 Constitit adueniens citra limenque, foresque;
 Et tantum caelo tegitur: refugitque viriles
 Contactus; statuitque aras e cespite binas, 240
 Dexteriore Hecates, at laeua parte Iuuentae.
 Quas vbi verbenis, siluaque incinxit agrèsti;
 Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
 Sacra facit: cultrosque in guttura velleris atri
 Coniicit; et patulas perfundit sanguine fossas. 245
 Tum super inuergens liquidi carchesia Bacchi,
 Aeneaque inuergens tepidi carchesia lactis;
 Verba simul fundit, terrenaque numina poscit:
 Vmbrarumque rogat rapta cum coniuge regem,
 Ne properent artus anima fraudare seniles. 250
 Quos vbi placauit precibusque, et murmure longo;
 Aesonis effoetum proferri corpus ad aras
 Iussit: et in plenos resolutum carmine somnos,
 Exauiini similem, stratis porrexit in herbis.
 Hinc procul Aesoniden, procul hinc iubet ire ministros: 255
 Et monet arcanis oculos remouere profanos.
 Diffugiunt iussi. passis Medea capillis
 Bacchantum ritu flagrantés circuit aras:
 Multifidasque faces in fossa sanguinis atra
 Tingit: et intinctas geminis accendit in aris. 260
 Terque senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.
 Interea validum posito medicamen aëno
 Feruet, et exsultat; spumisque tumentibus albet.
 Illic Haemonia radices valle resectas,

Seminaque, floresque, et succos incoquit acres. 265
 Adicit extremo lapides Oriente petitos,
 Et, quas Oceani refluum mare lauit, arenas.
 Addit et exceptas Luna pernocte pruinas,
 Et strigis infames, ipsis cum carnibus, alas;
 Inque virum soliti vultus mutare ferinos 270
 Ambigui prosecta lupi. neq̄ defuit illic
 Squamea Cinyphii tenuis membrana chelydri,
 Vinacisque iecur cerui: quibus insuper addit
 Ora caputque nouem cornicis saecula passae.
 His et mille aliis postquam sine nomine rebus 275
 Propositum instruxit mortari barbara munus;
 Arenti ramo iampridem mitis oliuae
 Omnia confudit, summisque immiscuit ima.
 Ecce! vetus calido versatus stipes aëno
 Fit viridis primo: nec longo tempore frondem 280
 Induit; et subito grauidis oneratur oliuis.
 At quacunque cauo spumas eiecit aëno
 Ignis, et in terram guttae cecidere calentes;
 Vernat humus: floresque, et mollia pabula surgunt.
 Quod simul ac vidit; stricto Medea recludit 285
 Ense senis iugulum: veteremque exire cruorem
 Passa, replet succis. quos postquam combibit Aeson
 Aut ore acceptos, aut vulnere; barba comaeque
 Canitie posita nigrum rapuere colorem.
 Pulsa fugit macies: abeunt pallorque, situsque; 290
 Adiectoque cauae suppleantur sanguine venae;
 Membraque luxuriant. Aeson miratur, et olim
 Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.
 Viderat ex alto tanti miracula monstri
 Liber: et admonitus iuuenes nutricibus annos 295
 Posse suis reddi; petit hoc Aeëtida munus.
 Neue doli cessent; odium cum coniuge falsum
 Phasias assimulat: Peliaeque ad limina supplex
 Confugit.

Confugit. atque illam, quoniam grauis ipse senecta,
 Excipiunt natae. quas tempore callida paruo . 300
 Colchis amicitiae mendacis imagine cepit.
 Dumque refert, inter meritorum maxima, demtos
 Aesonis esse situs; atque hac in parte moratur;
 Spes est virginibus Pelia subiecta creatis,
 Arte suum parili renirescere posse parentem. 305
 Iamque petunt: pretiumque iubent sine fine pacisci.
 Illa breui spatio silet; et dubitare videtur:
 Suspenditque animos ficta grauitate rogantes.
 Mox vbi pollicita est, Quo sit fiducia maior
 Muneris huius, ait: qui vestras maximus aeuo est 310
 Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
 Protinus innumeris effoetus lauiger annis
 Attrahitur, flexo circum cana tempora cornu:
 Cuius vt Haemonio marcentia guttura cultro
 Fodit, et exiguo macalauit sanguine ferrum; 315
 Membra simul pecudis, validosque venefica succos
 Mergit in aere cano. minuuntur corporis artus:
 Cornuaque exiit, nec non cum coruibus annos:
 Et tener auditur medio balatus aëno.
 Nec mora; balatum mirantibus, exsilit agnus: 320
 Lasciuitque fuga; lactantiaque vbera quaerit.
 Obstupuere satae Pelia: promissaque postquam
 Exhibuere fidem; tum vero impensius instant.
 Ter iuga Phoebus equis in libero gurgite mersis
 Demserat; et quarta radiantia nocte micabant 325
 Sidera; cum rapido fallax Aetias igni
 Imponit purum laticem, et sine viribus herbas.
 Iamque neci similis, resoluta corpore, regem,
 Et cum rege suo custodes somnus habebat,
 Quem dederant cantus, magicaeque potentia linguae. 330
 Intrant iussae cum Colchide limina natae:
 Ambierantque torum: Quid nunc dubitatis inertes?

Stringite, ait, gladios: veteremque haurite cruorem;
Vt repleam vacuas iuuenili sanguine venas.

[In manibus vestris vita est aetasque parentis.] 335

Si pictas vlla est, nec spes agitastis inanes;

Officium praestate patri: telisque senectam

Exigite; et saniem coniecto emittite ferro.

His, vt quaeque pia est, hortatibus impia prima est:

Et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus 340

Vlla snos spectare potest: oculosquè reflectunt;

Caecaque dant saeuis auersae vulnera dextris.

Ille, cruore fluens, cubito tamen alleuat artus:

Semilacerque toro tentat consurgere: et inter

Tot medius gladios pallentia brachia tendens; 345

Quid facitis, gnatae? quid vos in fata parentis

Armat, ait? cecidere illis animique manusque.

Plura locuturo cum verbis guttura Colchis

Abstulit, et calidis laniatum mersit aënis.

Quod nisi pennatis serpentibus isset in auras; 350

Non exempta foret poenae, fugit alta superque

Pelion vmbrosum, Philyreia tecta, superque

Othryn, et euentu veteris loca nota Cerambi.

Hic ope Nympharum sublatus in aëra pennis,

Cum grauis infuso tellus foret obruta ponto, 355

Deucalioneas effugit inobrutus vndas.

Acoliam Pitanen a laeua parte reliquit,

Factaque de saxo longi simulacra draconis:

Idaeumque nemus: quo, nati furta, iuuenicum

Occuluit Liber falsi sub imagine cerui: 360

Quaque pater Corythi parua tumultatur arena:

Et quos Maera nouo latratu terruit agros.

Eurypylique urbem, qua Coae cornua matres

Gesserunt, tum cum discederet Herculis agmen:

Phoebeamque Rhodon, et Ialysios Telchinas, 365

Quorum oculos ipso vitiantes omnia visu

Iupiter exosus, fraternis subdidit vndis.
 Transit et antiquae Cartheïa moenia Caeae,
 Qua pater Alcidamas placidam de corpore natae
 Miraturus erat nasci potuisse columbam, 370
 Inde lacus Hyries videt, et Cycneïa Tempe,
 Quae subito celebrauit olor. nam Phyllius illic
 Imperio pueri volucresque ferumque leonem
 Tradiderat domitos: taurum quoque vincere iussus
 Vicerat; et, spreto toties iratus amore, 375
 Praemia poscenti taurum suprema negarat.
 Ille indignatus, Cupies dare, dixit: et alto
 Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
 Factus olor niueis pendebat in aëre pennis.
 At genitrix Hyrie, scrutati nescia, flendo 380
 Delicuit: stagnumque suo de nomine fecit.
 Adiacet his Pleuron: in qua trepidantibus alis
 Ophias effugit natorum vulnera Combe.
 Inde Calaurae Letoidos adspicit arua,
 In volucrem versi cum coniuge conscia regis. 385
 Dexterâ Cyllene est: in qua cum matre Menephron
 Concubiturus erat, saeuarum more ferarum.
 Cephison procul hinc desilentem fata nepotis
 Respicit in tumidam Phocen ab Apolline versi:
 Eumelique domum lugentis in aëre natam. 390
 Tandem vipereis Ephyren Pirenida pennis
 Contigit. hic acuo veteres mortalia primo
 Corpora vulgarunt pluvialibus edita fungis.
 Sed postquam Colchis arsit noua nupta venenis,
 Flagrantemque domum regis mare vidit vtrumque; 395
 Sanguine natorum perfunditur impius ensis:
 [Vltaque se male mater, Iasonis effugit arma.]
 Hinc Titaniacis ablata draconibus, intrat
 Palladias arces: quae te, iustissime Phineu,
 Teque, senex Peripha, pariter videre volantes, 400

Innixamque nouis neptem Polypemonis alis.
 Excipit hanc Aegeus, facto damnandus in vno:
 Nec satis hospitium est, thalami quoque foedere iungit.
 Iamque aderat Theseus, proles ignara parenti;
 Qui virtute sua bimarem pacauerat Isthmon. 405
 Huius in exitium miscet Medea, quod olim
 Attulerat secum Scythiis acoriton ab oris.
 Illud Echidneae memorant e dentibus ortum
 Esse canis. specus est tenebroso caecus hiatu:
 Est via declinis, per quam Tirynthius heros 410
 Restantem, contraque diem, radiosque micantes
 Obliquantem oculos, nexis adamante catenis,
 Cerberon abstraxit: rabida qui concitus ira
 Impleuit pariter ternis latratibus auras:
 Et sparsit virides spumis albentibus agros. 415
 Has concesse putant; nactasque alimenta feracis,
 Fecundique soli, vires cepisse nocendi.
 Quae quia nascuntur dura viuacia caute,
 Agrestes aconita vocant. ea coniugis astu
 Ipse parens Aegeus nato porrexit, vt hosti. 420
 Sumserat ignara Theseus data pocula dextra;
 Cum pater in capulo gladii cognouit eburno
 Signa sui generis: facinusque excussit ab ore.
 Effugit illa necem, nebulis per carmina motis.
 At genitor, quamquam laetatur sospite nato; 425
 Attonitus tantum, leti discrimine paruo,
 Committi potuisse nefas, fouet ignibus aras,
 Muneribusque Deos implet: feriuntque secures
 Colla torosa boum, victorum cornua vittis,
 Nullus Erechthidis fertur celebratior illo 430
 Illuxisse dies. agitant conuinia patres,
 Et medium vulgus: nec non et carmina, vino
 Ingenium faciente, canunt. te, maxime Theseu,
 Mirata est Marathon Cretaci sanguine tauri:

Quodque

Quodque suis securus arat Cromyona colong; 435

Munus opusque tuum est. tellus Epidauria per te

Clauigeram vidit Vulcani occumbere prolem:

Vidit et inunitem Cephesis ora Procrusten:

Cercyonis letum vidit Ceroalis Eleusin.

Occidit ille Sinis, magnis male viribus vsus; 440

Qui poterat curuare trabes; et agebat ab alto

Ad terram lato sparsuras corpora pinus.

Tutus ad Alcathoën, Lelegeïa moenia, limes

Composito Scirone patet: sparsique latronis

Terra negat sedem, sedem negat ossibus vnda: 445

Quae iactata diu fertur durasse vetustas

In scopulos. scopulis nomen Scironis inhaeret.

Si titulos annosque tuos numerare velimus;

Facta premant annos. pro te, fortissime, vota

Publica suscipimus: Bacchi tibi sumimus haustus. 450

Consonat assensu populi, precibusque fauentum

Regia: nec tota tristis locus vllus in vrbe est.

Nec tamen; vsque adeo nulli sincera voluptas,

Sollicitique aliquid lactis interuenit; Aegeus

Gaudia percepit, nato secura recepto. 455

Bella parat Minos: qui quamquam milite, quamquam

Classe valet; patria tamen est firmissimus ira:

Androgeïque necem iustis vlciscitur armis.

Ante tamen bellum vires acquirit amicas:

Quaque potens habitus, volucris freta classe pererrat. 460

Hinc Anaphen sibi iungit, et Astypaleïa regna;

Promissis Anaphen, regna Astypaleïa bello:

Hinc humilem Myconon, cretosaque rura Cimoli,

Florentemque Cythnon, Scyron, planamque Seriphon,

Marmorcamque Paron, quaque impia prodidit arcem 465

Sithonis accepto, quod auara poposcerat, auro.

Mutata est in aunc, quae nunc quoque diligit aurum;

Nigra pedem; nigris velata monedula pennis.

At non Oliaros, Didymaeque, et Tenos, et Andros,
 Et Gyaros, nitidaeque ferax Peparethos oliuae, 470
 Gnosiaças iunere rates: latere inde sinistro
 Oenopiam Minos petit Aeacideia regna.
 Oenopiam veteres appellauere: sed ipse
 Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.
 Turba ruit, tantaeque virum cognoscere famaе 475
 Expetit, occurrunt illi Telamonque minorque
 Quam Telamon, Peleus, et proles tertia Phocus.
 Ipse quoque egreditur, tardus grauitate senili,
 Aeacus: et quae sit veniendi caussa requirit.
 Admonitus patrii luctus suspirat, et illi 480
 Dicta refert rector populorum talia centum:
 Arma iuues oro pro gnato sumta; piaque
 Pars sis militiae: tumulo solatia posco.
 Huic Asopiades, Petis irrita, dixit, et vrbi
 Haud facienda meae: neque enim coniunctior vlla 485
 Cecropidis hac est tellus. ea foedera nobis.
 Tristis abit, Stabuntque tibi tua foedera magno,
 Dixit: et vtilius bellum putat esse minari,
 Quam gerere, atque suas ibi praeconsumere vires.
 Classis ab Oenopiis etiamnum Lyctia muris 490
 Spectari poterat; cum pleno concita velo
 Attica puppis adest, in portusque intrat amicos:
 Quae Cephalum, patriaeque simul mandata ferebat.
 Aeacidae longo iuuenes post tempore visum
 Agnouere tamen Cephalum, dextrasque dedere: 495
 Inque patris duxere domum. spectabilis heros,
 Et veteris retinens etiamnum pignora formae,
 Ingreditur; ramumque tenens popularis oliuae
 A dextra lacuaque duos aetate minores
 Maior habet, Clyton et Buten, Pallante creatos. 500
 Postquam congressus primi sua verba tulerunt;
 Cecropidum Cephalus peragit mandata, rogatque
 Auxilium;

Auxilium; foedusque refert, et iura parentum:
 Imperiumque peti totius Achaïdos addit.
 Sic vbi mandatam iuuit facundia caussam; 505
 Aeacus in capulo sceptri nitente sinistra,
 Ne petite auxilium, sed sumite, dixit, Athenae.
 Nec dubie vires, quas haec habet insula, vestras
 Ducite, et omnis eat rerum status iste mearum.
 Robora non desunt: superat mihi niles, et hosti. 510
 Gratia Dîs; felix et inexcusabile tempus.
 Immo ita sit, Cephalus, crescat tua ciuibus opto
 Res, ait. adueniens equidem modo gaudia cepi;
 Cum tam pulchra mihi, tam par aetate iuuentus
 Obuia processit. multos tamen inde requiro, 515
 Quos quondam vidi vestra prius vrbe receptus.
 Aeacus ingemuit; tristisque ita voce locutus:
 Flebile principium melior fortuna sequetur.
 Hanc vtinam possem vobis memorare! siue vllò
 Ordine nunc repctam. neu longa ambage morer vos; 520
 Ossa cinisque iacent, memori quos mente requiris.
 Et quota pars illi rerum periere mearum!
 Dira lues ira populis Iunonis iniquae
 Incidit exosa dictas a pellice terras.
 Dum visum mortale malum, tantaeque latebat 525
 Causa nocens cladis; pugnatum est arte medendi.
 Exitium superabat opem; quae victa iacebat.
 Principio caelum splissa caligine terras
 Pressit; et ignauos iuclisit nubibus aestus,
 Dumque quater ituctis impleuit cornibus orbem 530
 Luna; quater plenum tenuata retexuit orbem,
 Letiferis calidi spirarunt flatibus Austri.
 Constat et in fontes vitium venisse, lacusque;
 Milliaque incultos serpentum multa per agros
 Errasse; atque suis fluuios temerasse venenis. 535
 Strage canum prima, volucrumque, ouiumque, bouumque,
 Inque

Inque feris subiti deprensa potentia morbi.
 Concidere infelix validos miratur arator
 Inter opus tauros; medioque recumbere sulco.
 Lanigeris gregibus, balatus dantibus aegros, 540
 Sponte sua lanaeque cadunt, et corpora tabent.
 Acer equus quondam, magnaeque in pulvere famae,
 Degenerat palmas; veterumque oblitus honorum,
 Ad praesepe gemit, morbo moriturus inert.
 Non aper irasci meminit; non fidere cursu 545
 Cerua; nec armentis iacurrere fortibus vrsi.
 Omnia languor habet. siluisque, agrisque, viisque
 Corpora foeda iacent. vitiantur odoribus aerae.
 Mira loquor, non illa canes, avidaeque volucres,
 Non cani tetigere lupi: dilapsa liquescunt; 550
 Afflatuque nocent; et agunt contagia late.
 Peruenit ad miseros damno grauiore colonos
 Pestis, et in magnae dominatur moenibus vrbs.
 Viscera torrentur primo: flammaeque latentis
 Indicium rubor est, et ductus anhelitus aegre. 555
 Aspera lingua tumet; trepidisque amentia venis
 Ora patent: aeraeque graues captantur hiatu.
 Non stratum, non vlla pati velamina possunt:
 Dura sed in terra ponunt praecordia: nec fit
 Corpus humo gelidum, sed humus de corpore feruet. 560
 Nec moderator adest: inque ipsos saeva medentes
 Erumpit clades: obsuntque auctoribus artes.
 Quo propior quisque est, seruitque fidelius aegro;
 In partem leti citius venit. utque salutis
 Spes abiit; finemque vident in funere morbi; 565
 Indulgent animis: et nulla, quid vtile, cura est.
 Vtile enim nihil est. passim, positoque pudore,
 Fontibus, et fluminis, puteisque capacibus haerent:
 Nec prius est exstincta sitis, quam vita, bibendo.
 Inde graues multi nequeunt consurgere; et ipsis 570

Immoriuntur aquis: alius tamen haurit et illas.
 Tantaque sunt miseris inuisi taedia lecti;
 Prosiliunt: aut, si prohibent consistere vires,
 Corpora deuehant in humum; fugiuntque penates
 Quisque suos: sua cuique domus funesta videtur. 575
 Et quia causa latet, locus est in crimine. notis
 Semanimes errare viis, dum stare valebant,
 Adspiceres; flentes alios, terraque iacentes;
 Lassaque versantes supremo lumina motu.
 Membraque pendentis tendunt ad sidera caeli, 580
 Hic, illic ubi mors depreuderat, exhalantes.
 Quid mihi tunc animi fuit? an, quod debuit esse,
 Vt vitam odissem, et cuperem pars esse meorum?
 Quo se cunque acies oculorum flexerat; illic
 Vulgus erat stratum. veluti cum patria motis 585
 Poma cadunt ramis, agitataque ilice glandes.
 Tempula vides contra gradibus sublimia longis:
 Iupiter illa tenet. quis non altaribus illis
 Irrita tura tulit? quoties pro coniuge coniux,
 Pro gnato genitor, dum verba precantia dicit, 590
 Non exoratis animam finiuit in aris:
 Inque manu turis pars inconsulta reperta est!
 Admoti quoties templis, dum vota sacerdos
 Concipit, et fundit purum inter cornua vinum;
 Haud exspectato ceciderunt vulnere tauri! 595
 Ipse ego sacra Ioui pro me, patriaque, tribusque
 Cum facerem natis, mugitus victima diros
 Edidit: et subito collapsa sine ictibus vllis
 Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
 Fibra quoque acgra notas veri, monitusque Decorum 600
 Prodiderat: tristes penetrant ad viscera morbi.
 Ante sacros vidi proiecta cadauera postes:
 Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
 Pars animam laqueo claudunt; mortisque timorem

Morte fugant: vltroque vocant venientia-fata. 605
 Corpora missa neci nullis de more feruntur
 Funeribus: neque enim capiebant funera portae.
 Aut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
 Indotata rogós. et iam reuerentia nulla est:
 Deque rogis pugnant: alienisque ignibus ardent. 610
 Qui lacrimant, desunt: indeffletaque vagantur
 Natorumque virumque animae, iuuenumque senumque.
 Nec locus in tumultos, nec sufficit arbor in ignes.
 Attonitus tanto miserarum turbine rerum,
 Iupiter o! dixi, si te non falsa loquuntur 615
 Dicta sub amplexus Aeginae Asopidos isse:
 Nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem;
 Aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulcro.
 Ille notam fulgore dedit, tonitruque secundo.
 Accipio, sintque ista precor felicia mentis 620
 Signa tuae, dixi: quod das mihi, pignorer, omen.
 Forte fuit iuxta patulis rarissima ramis
 Sacra Ioui quercus de semine Dodonaeo.
 Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo
 Grande onus exiguo formicas ore gerentes, 625
 Rugosoque suum seruantes cortice callem.
 Dum numerum miror, Totidem, pater optime, dixi,
 Tu mihi da ciues: et inania moenia reple.
 Intremuit, ramisque sonum sine flamine motis
 Alta dedit quercus. pauido mihi membra timore 630
 Horruerant, stabantque comae. tamen oscula terrae,
 Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar;
 Sperabam tamen: atque animo mea vota fouebam.
 Nox subit: et curis exercita corpora somnus
 Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse, 635
 Et ramos totidem, totidemque animalia ramis
 Ferre suis visa est; pariterque tremiscere motu:
 Graniferumque agmen subiectis spargere in aruis.

Crescere quod subito, et maius maiusque videri,
 Ac se tollere humo: rectoque adsistere trunco; 640
 Et maciem numerumque pedum, nigrumque colorem
 Ponere; et humanam membris inducere formam.
 Somnus abit. damno vigilans mea visa; querorque
 In Superis opis esse nihil. at in aedibus ingens
 Murmur erat: vocesque hominum exaudire videbar, 645
 Iam mihi desuetas. dum suspicor has quoque solani;
 Ecce! venit Telamon properus: foribusque reclusis,
 Speque fideque, pater, dixit, maiora videbis.
 Egredere. egredior: qualesque in imagine somni
 Visus eram vidisse viros, ex ordine tales 650
 Adspicio, agnoscoque. adeunt; regemque salutant.
 Vota Ioui soluo, populisque recentibus urbem
 Partior, et vacuos priscis cultoribus agros;
 Myrmidonasque voco: nec origine nomina fraudo.
 Corpora vidisti. mores, quos ante gerēbant, 655
 Nunc quoque habent; parcumque genus, patiensque laborum,
 Quaesitique tenax, et qui quacsita reseruent.
 Hi te ad bella, pares annis animisque, sequentur;
 Cum primum, qui te feliciter attulit, Eurus,
 Eurus enim attulerat, fuerit mutatus in Austros. 660
 Talibus atque aliis longum sermonibus illi
 Implevere diem. lucis pars vltima mensae
 Est data, nox somnis. iubar aureus extulerat Sol:
 Flabat adhuc Eurus; redituraque vela tenebat.
 Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior actas, 665
 Ad regem Cephalus, simul et Pallante creati
 Conueniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat.
 Excipit Aeacides illos in iimine Phocus:
 Nam Telamon, fraterque, viros ad bella legebant.
 Phocus in interius spatium pulchrosque recessus 670
 Cetropidas ducit: cum quibus simul ipse resedit;
 Adspicit Aeoliden ignota ex arbore factum

Ferre manu iaculum; cuius fuit aurea cuspis.
 Pauca prius mediis sermonibus ille locutus,
 Sum nemorum studiosus, ait, caedisque ferinae: 675
 Qua tamen e silua teneas hastile recisum,
 Iamdudum dubito: certe, si fraxinus esset,
 Fulua colore foret: si cornus; nodus inesset.
 Vnde sit ignoro: sed non formosius isto
 Viderunt oculi telum iaculabile nostri. 680
 Excipit Actaeis e fratribus alter: et, Vsum
 Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.
 Consequitur, quodcumque petit; Fortunaque missum
 Non regit; et reuolat, nullo referente, cruentum.
 Tum vero iuuenis Nereius omnia quaerit: 685
 Cur sit, et vnde datum; quis tanti muneris auctor.
 Quae petit, ille refert, sed, quae narrare pudori est,
 Qua tulerit mercede, silet: tactusque dolore
 Coniugis amissae, lacrimis ita fatur abortis:
 Hoc me, nate Dea, quis possit credere? telum 690
 Flere facit, facietque diu; si viuere nobis
 Fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
 Perdidit. hoc vtinam caruissem munere semper!
 Procris erat, si forte magis peruenit ad aures
 Orithyia tuas, raptae soror Orithyiae. 695
 Si faciem moresque velis conferre duarum;
 Dignior ipsa rapi. pater hanc mihi iunxit Erechtheus:
 Hanc mihi iunxit Amor. felix dicebar, eramque:
 Non ita Dis visum est; ac nunc quoque forsitan essem.
 Alter agebatur post sacra iugalia mensis; 700
 Cum me cornigeris tendentem retia ceruis
 Vertice de summo semper florentis Hymetti
 Lutea mane videt pulsus Aurora tenebris,
 Inuitumque rapit. liceat mihi vera referre
 Pace Deae, quod sit roseo spectabilis ore, 705
 Quod teneat lucis, teneat confinia noctis,

Nectareis quod alatur aquis; ego Procrin amabam:
 Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
 Sacra tori, coitusque nonos, thalamosque recentes,
 Primaque deserti referebam foedera lecti. 710
 Mota Dea est: et, Siste tuas, ingrate, querelas;
 Procrin habe, dixit, quod si mea prouida mens est:
 Non habuisse voles, meque illi irata remisit.
 Dum redeo, mecumque Deae membrata retracto;
 Esse metus coepit, ne iura iugalia coniux 715
 Non bene seruasset. faciesque aetasque iubebant
 Credere adulterium: prohibebant credere mores.
 Sed tamen abfueram: sed et hæc erat, vnde redibam,
 Criminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
 Quaerere, quo doceam, studeo; donisque pudicam 720
 Sollicitare fidem, fauet huic Aurora timori:
 Immutatque meam, videor sensisse, figuram.
 Palladius in eo non cognoscendus Athenas:
 Ingrediorque domum. culpa domus ipsa carebat;
 Castaque signa dabat: dominoque erat anxia raptio. 725
 Vix aditu per mille dolos ad Erechthida factio;
 Vt vidi, obstupui: meditataque paene reliqui
 Tentamenta fide: male me, quin vera faterer,
 Continui; male quin, vt oportuit, oscula ferrem.
 Tristis erat; sed nulla tamen formosior illa 730
 Esse potest tristi; desiderioque calebat
 Coniugis abrepti. tu collige, qualis in illa,
 Phoece, decor fuerit; quam sic dolor ipse decebat.
 Quid referam, quoties tentamina nostra pudici
 Repulerint mores? quoties, Ego, dixerit, vni 735
 Seruor, vbicumque est: vni mea gaudia seruo?
 Cui non ista fide satis experientia sano
 Magna forct? non sum contentus, et in mea pugno
 Vulnera; dum census dare me pro nocte paciscor.
 Muneraque augendo tandem dubitare coëgi. 740

Exclamo:

Exclamo: Male tectus ego en! male pactus adulter,
 Verus eram coniux: me, perfida, teste teneris.
 Illa nihil: tacito tantummodo victa pudore
 Insidiosa malo cum coniuge limina fugit:
 Offensaque mei genus omne perosa virorum 745
 Montibus errabat, studiis operata Dianae.
 Tum mihi deserto violentior ignis ad ossa
 Peruenit: orabam veniam; et peccasse fatebar.
 Et potuisse datis simili succumbere culpae
 Me quoque muneribus; si munera tanta darentur. 750
 Hoc mihi confesso, laesum prius vltia pudorem,
 Redditur, et dulces concorditer exigit annos.
 Dat mihi praeterea, tanquam se parua dedisset
 Dona, canem munus: quem cum sua traderet illi
 Cynthia, Currendo superabit, dixerat, omnes. 755
 Dat simul et iaculum; manibus quod, cernis, habemus.
 Muneris alterius quae sit fortuna requiris?
 Accipe. mirandi nouitate mouebere facti.
 Carmina Laïades non intellecta priorum
 Soluerat ingeniis; et praecipitata iacebat, 760
 Immemor ambagum, vates obscura, suarum.
 Scilicet alma Themis non talia linquit inulta.
 Protinus Aoniis immittitur altera Thebis
 Pestis; et exitio multi pecorumque suoque
 Rurigenae pauere feram, vicina inuentus 765
 Venimus; et latos indagine cinximus agros.
 Illa leui velox superabat retia saltu:
 Summaque transibat positarum lina plagarum.
 Copula detrahitur canibus, quas illa sequentes
 Effugit, et volucris non segnius alite ludit. 770
 Poscor et ipse meum consensu Laelapa magno.
 Muneris hoc nomen, iam dudum vincula pugnat
 Exuere ipse sibi, colloque morantia tendit.
 Vix bene missus erat; nec iam poteramus, vbi esset,
 Scire

Scire: pedum calidus vestigia pulvis habebat; 775
 Ipse oculis ereptus erat. non ocior illo
 Hasta, nec excussae contorto verberare glandes,
 Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.
 Collis apex medii subiectis imminet aruis:
 Tollor eo, capioque noui spectacula cursus: 780
 Quo modo depreudi, modo se subducere ab ipso
 Vulnere visa fera est. nec limite callida recto,
 In spatiumue fugit; sed decipit ora sequentis,
 Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti.
 Imminet hic, sequiturque parem, similisque tenenti 785
 Non tenet, et vacuos exercet in aëra morsus.
 Ad iaculi vertebat opem: quod dextera librat
 Dum mea, dum digitos amentis indere tento;
 Lumina deflexi: renocataque rursus eodem
 Retuleram, medio, mirum! duo marmora campo 790
 Adspicio; fugere hoc, illud latrare putares.
 Scilicet iniuctos ambo certamine cursus
 Esse Deus voluit; si quis Deus adfuit illis.
 Hactenus: et tacuit. iaculo quod crimen in ipso?
 Phocus ait. iaculi sic crimina reddidit ille. 795
 Gaudia principium nostri sint, Phoece, doloris.
 Illa prius referam. iuuat o! meminisse beati
 Temporis, Aeacida, quo primos rite per annos
 Coniuge eram felix; felix erat illa marito.
 Mutua cura duos, et amor socialis habebat. 800
 Nec louis illa meo thalamos praeferret amori:
 Nec, me quae caperet, non si Venus ipsa veniret,
 Villa erat: aequales vrebant pectora flammae.
 Sole fere radiis feriente cacumina primis,
 Venatum in siluas iuueniliter ire solebam: 805
 Nec mecum famulos, nec equos, nec naribus acres
 Ire canes, nec lina sequi nodosa sinebam.
 Tutus eram iaculo. sed cum satiata ferinae

Dextera caedis erat; repetebam frigus, et umbras,
 Et, quae de gelidis halabat vallibus, auram. 810
 Aura petebatur medio mihi lenis in aestu:
 Auram exspectabam: requies erat illa labori.
 Aura, recordor enim, venias, cantare solebam:
 Meque iuues, intresque sinus, gratissima, nostros:
 Utque facis, releuare velis, quibus vrimur, aestus. 815
 Forsitan addiderim, sic me mea fata trahebant,
 Blanditias plures: et, Tu mihi magna voluptas,
 Dicere sim solitus: tu me reficisque, fovesque:
 Tu facis, ut siluas, ut anem loca sola: meoque
 Spiritus iste tuus semper captatur ab ore. 820
 Vocibus ambiguus deceptam praebuit aurem
 Nescio quis: nomenque aurae tam saepe vocatum
 Esse putans Nymphae, Nympham mihi credit amari.
 Criminis extemplo ficti temerarius index
 Procrin adit: linguaque refert audita susurra. 825
 Credula res amor est. subito collapsa dolore,
 Ut sibi narratur, cecidit: longoque refecta
 Tempore, se miseram, se fati dixit iniqui:
 Deque fide questa est: et crimine concita vano,
 Quod nihil est, metuit; metuit sine corpore nomen: 830
 Et dolet infelix veluti de pellice vera.
 Saepe tamen dubitat; speratque miserrima falli:
 Indicioque fidem negat; et, nisi viderit ipsa,
 Damnatura sui non est delicta mariti.
 Postera depulerant Aurorae lumina noctem; 835
 Egredior, siluasque peto: victorque per herbas,
 Aura veni, dixi, nostroque medere labori.
 Et subito gemitus inter mea verba videbar
 Nescio quos audisse. Veni, tamen, optima, dixi.
 Fronde leuem rursus strepitum faciente caduca, 840
 Sum ratus esse feram: telumque volatile misi.
 Procris erat: medioque tenens in pectore vulnus,

Hei mihi! conclamat. vox est vbi cognita fidae
 Coniugis; ad vocem praeceps amensque cucurri.
 Semanimem, et sparsas foedantem sanguine vestes, 845
 Et sua, me miserum! de vulnere dona trahentem
 Inucnio: corpusque meo mihi carius vlnis
 Sontibus attollo: scissaque a pectore veste
 Vulnura saeuia ligo: conorque inhibere cruorem:
 Neu me morte sua sceleratum deserat, oro. 850
 Viribus illa carens, et iam moribunda, coëgit
 Haec se pauca loqui: Per nostri foedera lecti,
 Perque Deos supplex oro, superosque, meosque;
 Per si quid merui de te bene; perque manentem
 Nunc quoque, cum pereo, caussam mihi mortis, anorem; 855
 Ne thalamis Auram patiare innubere nostris.
 Dixit: et errorem tum denique nominis esse
 Et sensi, et docui. sed quid docuisse iuuabat?
 Labitur; et paruae fugiunt cum sanguine vires.
 Dumque aliquid spectare potest; me spectat: et in me 860
 Infelicem animam nostroque exhalat in ore.
 Sed vultu meliore mori secura videtur.
 Flentibus haec lacrimans heros memorabat; et ecce!
 Aeacus ingreditur duplici cum prole, nouoque
 Milite; quem Cephalus cum fortibus accipit armis. 865

P. OVIDII NASONIS
 METAMORPHOSEON

LIBER OCTAVVS

Iam nitidum retegente diem, noctisque fugante
 Tempora Lucifero, cadit Eurus; et humida surgunt
 Nubila. dant placidi cursum redeuntibus Austri
 Acacidis, Cephaloque; quibus feliciter acti
 Ante exspectatum portus tenere petitos. 5
 Interea Minos Lelegeia littora vastat:
 Praetentatque sui vires Mauortis in vrbe
 Alcathoi, quam Nisus habet; cui splendidus ostro
 Inter honoratos medio de vertice canos
 Crinis inhaerebat, magni fiducia regni. 10
 Sexta resurgebant orientis cornua Phoebes:
 Et pendebat adhuc belli Fortuna; diuque
 Inter vtrumque volat dubiis Victoria pennis.
 Regia turris erat vocalibus addita muris:
 In quibus auratam proles Letoia fertur 15
 Deposuisse lyram: saxo sonus eius inhaesit.
 Saepe illuc solita est adscendere filia Nisi;
 Et petere exiguo resonantia saxa lapillo,
 Tum cum pax esset. bello quoque saepe solebat
 Spectare ex illa rigidi certamina Martis. 20
 Iamque mora belli procerum quoque nomina norat,
 Armaque, equosque, habitusque, Cydoneasque pharetras.
 Nouerat ante alios faciem ducis Europaei;
 Plus etiam, quam nosse sat est. hac iudice Minos,
 Seu caput abdiderat cristata casside pennis, 25
 In galea formosus erat: seu sumserat auro

Fulgentem clypeum, clypeum sumsisse decebat.
 Torserat adductis hastilia lenta lacertis;
 Laudabat virgo iunctam cum viribus artem,
 Imposito patulos calamo sinuauerat arcus: 30
 Sic Phoebum sumtis irabat stare sagittis.
 Cum vero faciem deinto nudauerat aere,
 Purpureusque albi stratis insignia pictis
 Terga premebat equi, spumantiaque ora regebat;
 Vix sua, vix sanæ virgo Niseia compos 35
 Mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
 Quaeque manu premeret, felicia frena vocabat.
 Impetus est illi, liceat modo, ferre per agmen
 Virgineos hostile gradus: est impetus illi,
 Turribus e summis in Gnosia mittere corpus 40
 Castra; vel acratas hosti recludere portas:
 Vel si quid Minos aliud velit. utque sedebat
 Candida Dictaei spectaus tentoria regis;
 Lacter, ait, doleamne geri lacrimabile bellum,
 In dubio est. doleo quod Minos hostis amanti est. 45
 Sed nisi bella forent, numquid mihi cognitus esset?
 Me tamen accepta poterat deponere bellum
 Obside: me comitem, me pacis pignus habere.
 Si, quae te genuit, talis, pulcherrime rerum,
 Qualis es ipse, fuit; merito Deus arsit in illa. 50
 O! ego ter felix, si pennis lapsa per auras
 Gnosiaci possim castris insistere regis;
 Fassaque me, flammisque meas, qua dote, rogarem,
 Vellet emi! tantum patrias ne posceret arces.
 Nam percant potius sperata cubilia; quam sim 55
 Proditione potens, quamuis saepe utile vinci
 Victoris placidi fecit clementia multis.
 Iusta gerit certe pro nato bella peremto:
 In caussaque valet, canssamque tuentibus armis,
 Ut puto, vincemur. qui si manet exitus urbem, 60

Cur suus haec illi rescrabit moenia Mauors,
 Et non noster amor? melius sine caede, moraque,
 Impensaue sui poterit superare cruoris.
 Quam metuo certe, ne quis tua pectora, Minos,
 Vulneret imprudens! quis enim tam dirus, vt in te 65
 Dirigere immitem, nisi nescius, audeat hastam?
 Coepta placent, et stat sententia tradere mecum
 Dotalem patriam, finemque imponere bello.
 Verum velle parum est. aditus custodia seruat:
 Claustraque portarum genitor tenet. hunc ego solum 70
 Infelix timeo: solus mea vota moratur.
 Dî facerent, sine patre forem! sibi quisque profecto
 Fit Deus. ignauis precibus Fortuna repugnat.
 Altera iamdudum succensa Cupidine tanto
 Perdere gauderet, quodcumque obstaret amori. 75
 Et cur vlla foret me fortior? ire per ignes,
 Per gladios ausim. neque in hoc tamen ignibus vllis,
 Aut gladiis opus est: opus est mihi crine paterno.
 Illa mihi est auro pretiosior; illa beatam
 Purpura me, votique meci factura potentem. 80
 Talia dicenti, curarum maxima nutrix,
 Nox internenit; tenebrisque audacia creuit.
 Prima quies aderat; qua curis fessa diurnis
 Pectora somnus habet. thalamos taciturna paternos
 Intrat: et, heu facinus! fatali nata parentem 85
 Crine suum spoliat: praedaque potita nefanda
 Fert secum spoliium sceleris; progressaque porta
 Per medios hostes; meritis fiducia tanta est;
 Peruenit ad regem: quem sic affata pauentem:
 Suasit amor facinus. proles ego regia Nisi 90
 Scylla, tibi trado patriosque, meosque Penates.
 Praemia nulla peto, nisi te: cape pignus amoris
 Purpureum crinem. nec me nunc tradere crinem,
 Sed patrium tibi crede caput: scelerataque dextra
 Munera

Munera porrexit. Minos porrecta refugit; 95
 Turbatusque noui, respondit, imagine facti:
 Dì te submoueant, o! nostri infamia saeculi,
 Orbe suo: tellusque tibi pontusque negentur.
 Certe ego non patiar Iouis incunabula Creten,
 Quae meus est orbis, tantum contingere monstrum. 100
 Dixit: et, vt leges captis iustissimus auctor
 Hostibus imposuit, classis retinacula solui
 Iussit; et aeratas impelli remige puppes.
 Scylla, freto postquam deductas nare carinas,
 Nec praestare ducem sceleris sibi praemia vidit; 105
 Consumtis precibus violentam transit in iram:
 Intendensque manus, passis furibunda capillis,
 Quo fugis, exclamat, meritorum auctore relicta,
 O! patriae praelate meae, praelate parenti?
 Quo fugis, immitis? cuius victoria nostrum 110
 Et scelus et meritum est. nec te data munera, nec te
 Noster mouit amor; nec quod spes omnis in vnum
 Te mea congesta est? nam quo deserta reuertar?
 In patriam? superata iacet. sed finge manere:
 Proditione mea clausa est mihi. patris ad ora? 115
 Quae tibi donauì. ciues odera merentem:
 Finitimi exemplum metuunt. obstruximus orbem
 Terrarum, nobis vt Crete sola pateret.
 Hac quoque si prohibes, si nos, ingrate, relinquis,
 Non genitrix Europa tibi, sed inhospita Syrtis, 120
 Armeniaeue tigres, Austrouae agitata Charybdis.
 Nec Ioue tu natus: nec mater imagine tauri
 Ducta tua est. generis falsa est ea fabula vestri.
 Et ferus, et captus nullius amore iuuencae,
 Qui te progenuit, taurus fuit. exige poenas, 125
 Nise pater. gaudete malis modo prodita nostris
 Moenia: nam fateor, merui; et sum digna perire.
 Me tamen ex illis aliquis, quos impia laesi,

Me perimat. cur, qui vicisti crimine nostro,
 Insequeris crimen? scelus hoc patriaeque, patrique 130
 Officium tibi sit. te vere coniuge digna est,
 Quae torum ligno decepit adultera taurum;
 Dissortemque vtero foetum tulit. ecquid ad aures
 Perueniunt mea dicta tuas? an inania venti
 Verba ferunt; idemque tuas, ingrata, carinas? 135
 Iam iam Pasiphaën non est mirabile taurum
 Praeposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
 Me miseram! properare iuvat: diuulsaque remis
 Vnda sonat. mecum simul ah! mea terra recedit.
 Nil agis, o! frustra meritorem oblite meorum. 140
 Insequar inuitum: puppique amplexa recurram,
 Per freta longa trahar. vix dixerat; insilit vndas:
 Consequiturque rates faciente Cupidine vires.
 Gnosiacaeque haeret comes inuidiosa carinae.
 Quam pater vt vidit; nam iam pendebat in auras, 145
 Et modo factus erat fuluis Halyaëtos alis;
 Ibat, vt haerentem rostro laniaret adunco.
 Illa metu puppim dimittit: at aura cadentem
 Sustinuisse leuis, ne tangeret aequora, visa est.
 Pluma fait: plumis in auem mutata vocatur 150
 Ciris: et a touso est hoc nomen adepta capillo.

Vota Ioui Minos taurorum corpora centum
 Soluit, vt egressus ratibus Curetida terram
 Contigit; et spoliis decorata est regia fixis.
 Creuerat opprobrium generis: foedumque patebat 155
 Matris adulterium monstri nouitate biformis.
 Destinat hunc Minos thalamis remouere pudorem;
 Multiplicique domo, caecisque includere tectis.
 Daedalus ingenio fabrac celeberrimus artis
 Ponit opus: turbatque notas, et lumina flexum 160
 Ducit in errorem variarum ambage viarum.
 Non secus ac liquidus Phrygiis Maeandros in aruis

Ludit;

Ludit; et ambiguo lapsu refluitque fluitque:
 Occurrensque sibi venturas adspicit undas:
 Et nunc ad fontes, nunc in mare versus apertum, 165
 Incertas exercet aquas. ita Daedalus implet
 Innuneras errore vias: vixque ipse reuerti
 Ad limen potuit; tanta est fallacia tecti.
 Quo postquam tauri geminam iuuenisque figuram
 Clausit, et Actaeo bis pastum sanguine monstrum 170
 Tertia sors annis domuit repetita nouenis;
 Utque ope virginea, nullis iterata priorum,
 Ianua difficilis filo est inuenta relecto;
 Protinus Aegides, rapta Minoïde, Dian
 Vela dedit: comitemque suam crudelis in illo 175
 Littore deseruit. desertae, et multa querenti,
 Amplexus et opem Liber tulit. utque perenni
 Sidere clara foret, sumtam de fronte coronam
 Immisit caelo. tenues volat illa per auras:
 Dumque volat; gemmae subitos vertantur in ignes: 180
 Consistuntque loco, specie remanente Coronae:
 Qui medius nixique genu est, anguemque tenentis.
 Daedalus interea Creten longumque perosus
 Exsilium, tactusque soli natalis amore;
 Clausus erat pelago. Terras licet, inquit, et undas 185
 Obstruat: at caelum certe patet, ibimus illac.
 Omnia possideat; non possidet aëra Minos.
 Dixit: et ignotas animum dimittit in artes:
 Naturamque nouat, nam ponit in ordine pennas,
 A minima coeptas, longam breuiore sequenti: 190
 Ut cliuo creuisse putes. sic rustica quondam
 Fistula disparibus paulatim surgit auenīs.
 Tum lino medias, et ceris alligat imas,
 Atque ita compositas paruo curuamine flectit;
 Ut veras imitentur aues. puer Icarus vna 195
 Stabat: et, ignarus sua se tractare pericla,

Ore reudenti, modo quas vaga mouerat anra,
 Captabat plumas: flauam modo pollice ceram
 Mollibat; lusuque suo mirabile patris
 Impediebat opus, postquam manus vltima coeptis 200
 Imposita est; geminas opifex librauit in alas
 Ipse suum corpus: motaque pependit in aura.
 Instruit et natum: Medioque vt limite curras,
 Icare, ait, moneo, ne, si demissior ibis,
 Vnda grauet pernas; si celsior, ignis adurat. 205
 Inter vtrumque vola. nec te spectare Booten,
 Aut Helicen iubeo, strictumue Orionis eusem.
 Me duce carpe viam, pariter praecepta volandi
 Tradit; et ignotas humeris accommodat alas.
 Inter opus monitusque genae maduere seniles: 210
 Et patriae tremuere manus. dedit oscula nato
 Non iterum repetenda suo; pennisque leuatus
 Ante volat; comitique timet. velut ales, ab alto
 Quae teneram prolem produxit in aëra nido.
 Hortaturque sequi; damnosasque crudt artes: 215
 Et mouet ipse suas, et nati respicit alas.
 Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces,
 Aut pastor baculo, stinaue innixus arator,
 Vidit; et obstupuit: quique aethera carpere possent,
 Credidit esse Deos. et iam Iunonia laeua 220
 Parte Samos fuerant, Delosque, Parosque relictæ:
 Dextra Lebynthos erant, fecundaque melle Calymne,
 Cum puer audaci coepit gaudere volatu,
 Deseruitque ducem: caelique cupidine tactus
 Altius egit iter. rapidi vicinia Solis 225
 Mollit odoratas, pennarum vincula, ceras.
 Tabuerant ceræ; nudos quatit ille lacertos:
 Remigioque carens non vllas percipit auras.
 Oraque caerulea, patrium clamantia nomen,
 Excipiuntur aqua: quae nomen traxit ab illo, 230

At pater infelix, nec iam pater, Icare, dixit,
 Icare, dixit, vbi es? qua te regione requiram?
 Icare, dicebat: pennas conspexit in vndis
 Deuonitque suas artes; corpusque sepulcro
 Condidit; et tellus a nomine dicta sepulti.

235

Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
 Garrula ramosa prospexit ab ilice perduxit:
 Et plausit pennis; testataque gaudia cantu est;
 Vnica tunc volucris; nec visa prioribus annis,
 Factaque nuper auis, longum tibi, Daedale, crimen. 240
 Namque huic tradiderat, fatorum ignara, docendam
 Progeniem germana suam, natalibus actis
 Bis puerum senis, animi ad praecepta capacis,
 Ille etiam medio spinas in pisce notatas
 Traxit in exemplum: ferroque incidit acuto 245
 Perpetuos dentes; et serrae reperit vsum.
 Primus et ex vno duo ferrea brachia nodo
 Vinxit; vt, aequali spatio distantibus illis,
 Altera pars staret; pars altera duceret orbem.
 Daedalus inuidit; sacraque ex arce Mineruae 250
 Praecipitem mittit, lapsum mentitus. at illum,
 Quae fauet ingeniis, excepit Pallas: auemque
 Reddidit: et medio velauit in aëre pennis.
 Sed vigor ingenii quondam velocis in alas,
 Inque pedes abiit: nomen, quod et ante, remansit. 255
 Non tamen haec alte volucris sua corpora tollit,
 Nec facit in ramis, altoque cacumine, nidos;
 Propter humum volitat: ponitque in sepibus oua:
 Antiquique memor metuit sublimia casus.

Iamque fatigatum tellus Actnaea tenebat 260
 Daedalon: et sumtis pro supplice Cocalus armis
 Mitis habebatur. iam lamentabile Athenae
 Pendere desierant Thesea laude tributum.
 Templam coronantur: bellatricemque Mineruam

Cum

Cum Ioue Disque vocant aliis: quos sanguine voto, 265
 Muneribusque datis, et acerris turis adq̄rant.
 Sparserat Argolicas nomen vaga fama per vrbes
 Thescos: et populi, quos diues Achaïa cepit,
 Huius opem magnis implorauere periclis:
 Huius opem Calydón, quamuis Meleagron haberet, 270
 Sollicita supplex petiit prece. caussa petendi
 Sus erat, infestae famulus vindexque Dianae.
 Oenea namque ferunt, pleni successibus anni,
 Primitias, frugem Cereri, sua vina Lyaeo,
 Palladios flauae latices libasse Minervae. 275
 Coeptus ab agricolis Superos peruenit ad omnes
 Inuidiosus honos: solas sine ture relictas
 Praeteritae cessasse ferunt Letoïdos aras.
 Tangit et ira Deos. At non impune feremus;
 Quaeque inhonoratae, non et dicemur inultae, 280
 Inquit: et Oeneos ultorem spreta per agros
 Misit aprum: quanto maiores herbida tauros
 Non habet Epiros: sed habent Sicula arua minores.
 Sanguine et igne micant oculi, riget ardua ceruix:
 [Et setae densis similes hastilibus horrent:] 285
 Stantque velut vallum, vel vt alta hastilia setae,
 Feruida cum rauco latos stridore per armos
 Spuma fluit: dentes aequantur dentibus Indis.
 Fulmen ab ore venit: frondes afflatibus ardent.
 Is modo crescenti segetes proculcat in herba: 290
 Nunc matura incitit steturi vota coloni:
 Et Cererem in spicis intercipit. arca frustra,
 Et frustra expectant promissas horrea messes,
 Sternuntur grauidi longo cum palmite foetus,
 Baccaque cum ramis semper frondentis oliuae. 295
 Sacuit et in pecudes. non has pastorue canesne,
 Non armenta truces possunt defendere tauri.
 Diffugiunt populi: nec se, nisi moenibus vrbis,

Esse putant tutos: donec Meleagros, et vna
 Lecta manus iuuenum coïere cupidine laudis. 300
 Tyndaridae gemini, spectatus caestibus alter,
 Alter equo; primaeque ratis molitor Iäson,
 Et cum Piritboo, felix concordia, Theseus,
 Et duo Thestiadae, prolesque Aphareia Lynceus,
 Et velox Idas; et iam non femina Caeneus, 305
 Leucippusque ferox, iaculoque insignis Acastus,
 Hippothoosque, Dryasque, et cretus Amyntore Phoenix,
 Actoridaeque pares, et missus ab Elide Phyleus.
 Nec Telamon aberat, magnique creator Achilles:
 Cumque Pheretiade et Hyanteo Iölaö 310
 Impiger Eurytion, et cursu inuictus Echion,
 Naryciusque Lelex, Panopeusque, Hyleusque, feroxque
 Hippasus, et primis etiamnum Nestor in armis.
 Et quos Hippocoön antiquis misit Amyclis;
 Penelopesque socer, cum Parrhasio Ancaeo, 315
 Ampycidesque sagax, et adhuc a coniuge tutus
 Oeclides, nemorisque decus Tegeaea Lycaei.
 Rasillis huic summam mordebat fibula vestem;
 Crinis erat simplex, nodum collectus in vnum:
 Ex humero pendens resonabat eburnea laeno 320
 Telorum custos: arcum quoque laeua tenebat.
 Talis erat cultus: facies, quam dicere vere
 Virgineam in puero, puerilem in virgine possis.
 Hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros
 Optauit, renuente Deo: flammisque latentes 325
 Hausit, et O! felix, si quem dignabitur, inquit,
 Ista virum! nec plura sinunt tempusque, pudorque
 Dicere: maius opus magni certaminis vrget.

Silua frequens trabibus, quam nulla ceciderat aetas,
 Incipit a plano, deuexaque prospicit arua. 330
 Quo postquam venere viri; pars retia tendunt:
 Vincula pars adimunt canibus: pars pressa sequuntur
 Signa

Signa pedum: cupiuntque suum reperire periculum.
 Concaua vallis erat, qua se demittere riu
 Assuerant pluuiialis aquae. tenet ima lacunae 335
 Lenta salix, vluaeque leues, iuncique palustres,
 Viminaque, et longa paruae sub arundine cannae.
 Hinc aper excitus medios violentus in hostes
 Fertur, vt excussis elisi nubibus ignes.
 Sternitur incursu nemus: et propulsa fragorem 340
 Silua dat. exclamant iuuenes: praetentaque forti
 Tela tenent dextra, lato vibrantia ferro.
 Ille ruit, spargitque canes, vt quisque ruenti
 Obstat: et obliquo latrantes dissipat ictu.
 Cuspis Echionio primum contorta lacerto 345
 Vana fuit: truncoque dedit leue vulnus acerno.
 Proxima, si nimiis mittentis viribus vsa
 Non foret, in tergo visa est haesura petito:
 Longius it: auctor teli Pagasaeus Iason.
 Phoebe, ait Ampycides, si te coluique, coloque; 350
 Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
 Qua potuit, precibus Deus annuit. ictus ab illo,
 Sed sine vulnere, aper: ferrum Diana volanti
 Abstulerat iaculo: lignum sine acumine venit.
 Ira feri mota est: nec fulmine lenius arsit: 355
 Lux micat ex oculis, spiratque e pectore flamma.
 Vtque volat moles adducto concita neruo,
 Cum petit aut muros, aut plenas milite turres;
 In iuuenes vasto sic impete vulnificus sus
 Fertur: et Eupalamon Pelagonaque, dextra tuentes 360
 Cornua, prosternit. socii rapuere iacentes.
 At non letiferos effugit Enaesimus ictus
 Hippocoonte satus. trepidantem, et terga parantem
 Vertere, succiso liquerunt poplite nerui.
 Forsitan et Pylius citra Troiana perisset 365
 Tempora: sed sumto posita conamine ab hasta,

Arboris insiluit, quae stabat proxima, ramis:
 Despexitque, loco tutus, quem fugerat, hostem.
 Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
 Imminet exitio, fidensque recentibus armis 370
 Othriadae magni rostro femur hausit adunco.
 At gemini, nondum caelestia sidera, fratres,
 Ambo conspicui, nine candidioribus ambo
 Vectabantur equis: ambo vibrata per auras
 Hastarum tremulo quatiebant spicula motu. 375
 Vulnere fecissent; nisi setiger inter opacas
 Nec iaculis isset, nec equo loca peruia, siluas.
 Persequitur Telamon, studioque incautus eundi,
 Prouus ab arborea cecidit radice retentus.
 Dum leuat hunc Peleus, celerem Tegeaea sagittam 380
 Imposuit neruo, sinuatoque expulit arcu.
 Fixa sub aure feri summum destringit arundo
 Corpus, et exiguo rubefecit sanguine setas.
 Nec tamen illa sui successu laetior ictus,
 Quam Meleagros erat. primus vidisse putatur, 385
 Et primus sociis visum ostendisse cruorem:
 Et, Meritum, dixisse, feres virtutis honorem.
 Erubere viri, seque exhortantur, et addunt
 Cum clamore animos, iaciuntque sine ordine tela.
 Turba nocet iactis, et, quos petit, impedit ictus. 390
 Ecce! furens contra sua fata bipennifer Arcas,
 Discite femineis quam tela virilia praestent,
 O! iuvenes, operique meo concedite, dixit.
 Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis;
 Hunc tamen inuita perimet mea dextra Diana. 395
 Talia magniloquo tumidus memorauerat cre:
 Ancipitemque manu tollens vtraque securim,
 Institerat digitis, primos suspensus in artus.
 Occupat audacem: quaque est via proxima leto,
 Summa ferus geminos direxit in inguina dentes. 400

Concidit

Concidit Ancaeus: glomerataque sanguine multo
 Viscera lapsa fluunt: madefactaque terra cruore est.
 Ibat in aduersum, prolex Ixionis, hostem
 Pirithous, valida quatiens venabula dextra.
 Cui procul Aegides, O! me mihi carior, inquit, 405
 Pars animae consiste meae: licet eminus esse
 Fortibus: Ancaeo nocuit temeraria virtus.
 Dixit: et aerata torsit graue cuspide cornum:
 Quo bene librato, votique potente futuro,
 Obstitit esculea frondosus ab arbore ramus. 410
 Misit et Aesonides iaculum: quod casus ab illo
 Vertit in immeriti fatum latrantis, et, inter
 Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
 At manus Oenidae variat: missisque duabus,
 Hasta prior terra, medio stetit altera tergo. 415
 Nec mora: dum saenit, dum corpora versat in orbem,
 Stridentemque nouo spumam cum sanguine fundit;
 Vulneris auctor adest: hostemque irritat ad iram:
 Splendidaque aduersos venabula condit in armos.
 Gaudia testantur socii clamore secundo; 420
 Victricemque petunt dextrae coniungere dextram:
 Immanemque ferum multa tellure iacentem
 Mirantes spectant: neque adhuc contingere tutum
 Esse putant: sed tela tamen sua quisque cruentant.
 Ipse pede imposito caput exitiabile pressit: 425
 Atque ita, Sume mei spoliū, Nonacria, inris,
 Dixit: et in partem veniat mihi gloria tecum.
 Protinus exuias, rigidis horrentia setis
 Terga, dat, et magnis insignia dentibus ora.
 Illi laetitiae est cum munere muneris auctor. 430
 Inuidere alii; totoque erat agmine nurrmur.
 E quibus, ingenti tendentes brachia voce,
 Pone age, nec titulos intercipe, femina, nostros,
 Thestiadae clamant: neu te fiducia formae

Decipiat;

Decipiat; longeque tuo sit captus amore 435
 Auctor. et huic adimunt munus, ius muneris illi.
 Non tulit, et tumida frendens Mauortius ira,
 Discite raptores alieni, dixit, honoris,
 Facta minis quantum distent: hausitque nefando
 Pectora Plexippi, nil tale timentia, ferro. 440
 Toxea, quid faciat, dubium, pariterque volentem
 Vlcisci fratrem, fraternaquę fata timentem,
 Haud patitur dubitare diu: calidumque priori
 Caede recalfecit consorti sanguine telum.
 Dona Deum templis, nato victore, ferebat, 445
 Cum videt extinctos fratres, Althaea, referri.
 Quae plangore dato, moestis vlulatibus urbem
 Implet, et auratis mutauit vestibus atras.
 At simul est auctor necis editus; excidit omnis
 Luctus, et a lacrimis in poenae versus amorem est. 450
 Stipes erat, quem, cum partus enixa iaceret
 Thestias, in flammam triplices posuere Sorores:
 Staminaque impresso fatalia pollice nentes,
 Tempora, dixerunt, eadem, lignoque tibi que,
 O! modo nate, damus. quo postquam carmine dicto 455
 Excessere Deae; flagrantem mater ab igne
 Eripuit torrem, sparsitque liquentibus vndis.
 Ille diu fuerat penetralibus abditus imis:
 Seruatusque tuos, iuuenis, seruauerat annos.
 Protulit hunc genitrix, taedasque in fragmina poni 460
 Imperat, et positos inimicos admouet ignes.
 Tum conata quater flammis imponere ramum,
 Coepta quater tenuit. pugnant materque sororque,
 Et diuersa trahunt vnum duo nomina pectus.
 Saepe metu sceleris pallebant ora futuri: 465
 Saepe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
 Et modo nescio quid similis crudele minanti
 Vultus erat; modo quem misereri credere posses.

Cumque ferus lacrimas animi siccauerat ardor;
 Inueniebantur lacrimae tamen, utque carina, 470
 Quam ventus, ventoque rapit contrarius aestus,
 Vim geminam sentit, paretque incerta duobus:
 Thestias haud aliter dubiis affectibus errat,
 Inque vicem ponit, positamque resuscitat iram.
 Incipit esse tamen melior germana parente: 475
 Et, consanguineas ut sanguine leniat umbras,
 Impietate pia est. nam postquam pestifer ignis
 Conualuit; Rogus iste cremet mea viscera, dixit.
 Utque manu dira lignum fatale tenebat;
 Ante sepulcrales infelix adstitit aras: 480
 Poenarumque Deae triplices, furialibus, inquit,
 Eumenides, sacris vultus aduertite vestros.
 Viciscor facioque nefas: mors morte pianda est:
 In scelus addendum scelus est, in funera funus.
 Per coacernatos pereat domus impia luctus. 485
 An felix Oeneus nato victore fruetur,
 Thestius orbis erit? melius lugebitis ambo.
 Vos modo fraterni manes, animaeque recentes,
 Officium sentite meum: magnoque paratas
 Accipite inferias, vteri mala pignora nostri. 490
 Hei mihi! quo raptor? fratres ignoscite matri.
 Deficiunt ad coepta manus. meruisse fatemur
 Illum, cur pereat: mortis mihi displicet auctor.
 Ergo impune feret; viuisque, et victor, et ipso
 Successu tumidus regnum Calydonis habebit? 495
 Vos cinis exiguus, gelidaeque iacebitis umbrae?
 Haud equidem patiar. pereat sceleratus: et ille
 Spemque patris, regnique trahat, patriaeque ruinam.
 Mens ubi materna est? ubi nunc pia vota parentum?
 Et, quos sustinui, bis mensum quinque labores? 500
 O! vtinam primis arsisses ignibus infans:
 Idque ego passa forem! vixisti munere nostro:

Nunc merito moriere tuo. cape praemia facti:
 Bisque datam, primum partu, mox stipite raptu,
 Redde animam: vel me fraternis adde sepulcris. 505
 Et cupio, et nequeo. quid agam? modo vulnera fratrum
 Ante oculos mihi sunt, et tantae caedis imago:
 Nunc animam pietas, maternaque nomina frangunt.
 Me miseram! male vincetis: sed vincite, fratres:
 Dummodo, quae dederu vobis solatia, vosque 510
 Ipsa sequar. dixit, dextraque auersa trementi
 Funerem torrem medios coniecit in ignes.
 Aut dedit, aut visus gemitus est ille dedisse
 Stipes: et inuitis correptus ab ignibus arsit.
 Inscius atque absens flamma Meleagros in illa 515
 Vritur: et caccis torreri viscera sentit
 Ignibus: at magnos superat virtute dolores.
 Quod tamen ignauo cadat, et sine sanguine leto,
 Moeret: et Ancaei felicia vulnera dicit:
 Grandaeumque patrem, fratremque, piasque sorores 520
 Cum gemitu, sociamque tori vocat ore supremo;
 Forsitan et matrem. crescunt ignisque dolorque;
 Languescuntque iterum. simul est extinctus vterque,
 Inque leues abiit paulatim spiritus auras:
 Alta iacet Calydon: lugent iuuenesque senesque: 525
 Vulgusque, proceresque gemunt: scissaeque capillos
 Planguntur matres Calydonides Eueninae.
 Puluere canitiem genitor vultusque seniles
 Foedat humi fusus; spatiosumque increpat acuum.
 Nam de matre manus, diri sibi conscia facti, 530
 Exegit poenas, acto per viscera ferro.
 Non mihi si centum Deus ora sonantia, linguae
 Ingeniumque capax, totumque Helicon dedisset;
 Tristia persequerer miserarum dicta sororum.
 Immemores decoris liuentia pectora tundunt: 535
 Dumque manet corpus, corpus refouentque fouentque.

Oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
 Post cinerem, cineres haustos ad pectora pressant:
 Affusaeque iacent tumulo: signataque saxa
 Nomine complexae, lacrimas in nomina fundunt. 540
 Quas, Parthaoniae tandem Letoïa clade
 Exsatiata domus, praeter Gorgenque, nurunque
 Nobilis Alcmenae, natis in corpore pennis
 Alleuat; et longas per brachia porrigit alas:
 Corneaque ora facit; versasque per aëra mittit. 545
 Interea Theseus sociati parte laboris
 Functus, Erechtheas Tritonidos ibat ad arces.
 Clausit iter, fecitque moras Achelous eunti,
 Imbre tumens. Succede meis, ait, inclyte, tectis,
 Cecropida; nec te committe rapacibus vndis. 550
 Ferre trabes solidas, obliquaque voluere magno
 Murmure saxa solent. vidi contermina ripae
 Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic
 Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
 Multa quoque hic torrens, niuibus de monte solutis 555
 Corpora turbineo iuuenilia vortice mersit.
 Tutior est requies, solito dum flumina currant
 Limite; dum tenues capiat suus alueus vndas.
 Annuit Aegides: Vtarque, Acheloë, domoque
 Consilioque tuo, respondit: et vsus vtroque est. 560
 Punice multicauo, nec leuibus atria tophis
 Structa subit. molli tellus erat humida musco.
 Summa lacunabant alterno murice conchae.
 Iamque duas lucis partes Hyperione menso,
 Discubuere toris Theseus comitesque laborum: 565
 Hac Ixionides, illa Troezenius heros
 Parte Lelex, raris iam sparsus tempora canis.
 Quosque alios parili fuerat dignatus honore
 Amnis Acarnanum, laetissimus hospite tanto.
 Protinus appositas nudae vestigia Nymphae 570

Instruxere epulis mensas: dapibusque remotis
 In gemma posuere merum. tum maximus heros
 Aequora prospiciens oculis subiecta, Quis, inquit,
 Ille locus? digitoque ostendit: et, Insula nomen
 Quod gerat illa, doce. quamquam non vna videtur. 575
 Amnis ad haec, Non est, inquit, quod cernimus, vnum.
 Quinque iacent terrae: spatium discrimina fallit.
 Quoque minus spretae factum mirere Dianae;
 Naïdes hae fuerant: quae cum bis quinque iuuenos
 Mactassent; rurisque Deos ad sacra vocassent; 580
 Inmemores nostri festas duxere choreas.

Intumui, quantusque feror, cum plurimus, vnquam;
 Tantus eram: pariterque animis immanis et vndis
 A siluis siluas, et ab aruis arua reuelli.
 Cumque loco Nymphas, memores tum denique nostri, 585
 In freta prouolui. fluctus nosterque marisque
 Continuum diduxit humum; partesque resoluit
 In totidem, mediis quot cernis Echinadas vndis.

Vt tamen ipse vides, procul, en! procul vna recessit
 Insula grata mihi, Perimelen nauita dicit. 590

Huic ego virgineum dilectae nomen ademi.
 Quod pater Hippodamas aegre tulit: inque profundum
 Propulit e scopulo pariturae corpora natae.
 Excepi; nantemque ferens, O! proxima caelo
 Regna vagae, dixi, sortite, Tridentifer, vndae, 595
 In quo desinimus, quo sacri currimus amnes,

[Huc ades, atque audi placidus, Neptune, precantem.]

Huic ego, quam porto, nocui. si mitis, et aequus,
 Si pater Hippodamas, aut si minus impius esset;
 Debuit illius misereri; ignoscere nobis. 600

Affer opem; mersaeque precor feritate paterna
 Da, Neptune, locum: vel sit locus ipsa, licebit.
 Hanc quoque complectar. mouit caput acquoreus rex:
 Concussitque suis omnes assensibus vndas.

- Extimuit Nymphæ: nabat tamen. ipse natantis 605
 Pectora tangebam trepido salientia motu:
 Dumque ea contracto, totum durescere sensi
 Corpus; et inducta condi præcordia terra.
 [Dum loquor; amplexa est artus noua terra natantes,
 Et grauis increuit mutatis insula membris.] 610
 Amnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
 Mouerat. irridet credentes: utque Deorum
 Spretor erat, mentisque ferox Ixione natus;
 Ficta refers, nimiumque putas, Acheloë, potentes
 Esse Deos, dixit; si dant adimuntque figuras. 615
 Obstupere omnes; nec talia dicta probarunt:
 Ante omnesque Lelex, animo maturus et acuo,
 Sic ait: Immensa est, finemque potentia caeli
 Non habet: et quidquid Superi voluere, peractum est.
 Quoque minus dubites; tiliæ contermina quercus 620
 Collibus est Phrygiis, modico circumdata muro.
 Ipse locum vidi: nam me Pelopœia Pittheus
 Misit in arua, suo quondam regnata parenti.
 Haud procul hinc stagnum; tellus habitabilis olim;
 Nunc celebres mergis, fulicisque palustribus vndæ. 625
 Iupiter hinc, specie mortali, cumque parente
 Venit Atlantiades positis caducifer alis.
 Mille domos adiere, locum requiemque petentes:
 Mille domos clausere seræ. tamen vna recepit,
 Parua quidem, stipulis et canna tecta palustri: 630
 Sed pia Baucis anus, parilique ætate Philemon
 Illa sunt annis iuncti iuuenibus; illa
 Consenuere casa: paupertatemque fatendo
 Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam.
 Nec refert, dominos illic, famulosne requiras; 635
 Tota domus, duo sunt: idem parentque iubentque.
 Ergo vbi Cælicolæ paruos tetigere penates;
 Submissoque humiles intrarunt vertice postes;

Membra senex posito iussit releuare sedili:
 Quo superiniecit textum rude sedula Baucis. 640
 Inde foco tepidum cinerem dimouit: et ignes
 Suscitât hesternos; foliisque et cortice sicco
 Nutrit; et ad flammâs anima producit anili:
 Multifidasque faces, ramaliaque arida tecto
 Detulit, et minuit, parnoque admouit aëno. 645
 Quodque snus coniux riguo collegerat horto,
 Truncat olus foliis. furca leuat ille bicorni
 Sordida terga suis, nigro pendentia tigno:
 Seruatoque diu resecat de terгоре partem
 Exiguam; sectamque domat feruentibus vndis. 650
 Interea medias fallunt sermonibus horas:
 Sentiriq; moram prohibent. erat alueus illic
 Fagineus, curua clauo suspensus ab ansa:
 Is tepidis impletur aquis; artusque fouendos
 Accipit. in medio torus est de mollibus vluis 655
 Impositus lecto, sponda pedibusque salignis.
 Vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo
 Sternere consuerant: sed et haec vilisque vetusque
 Vestis erat, lecto non indignanda saligno.
 Accubuere Dei. mensam succincta tremensque 660
 Ponit ans. mensae sed erat pes tertius impar:
 Testa parem fecit. quae postquam subdita cliuum
 Sustulit; aequatam mentae tersere virentes.
 Ponitur hic bicolor sincerâe bacca Mineruae,
 Conditaque in liquida corna autumnalia faece, 665
 Intubaque, et radix, et lactis massa coacti;
 Ouaque, non acri leuiter versata fauilla;
 Omnia fictilibus. post haec caelatus eadem
 Sistitur argilla crater; fabricataque fago
 Pocula, qua caua sunt, flauentibus illita ceris. 670
 Parua mora est; epulasque foci misere calentes:
 Nec longae rursus referuntur vina senectae;

Dantque locum mensis paullum seducta secundis.
 Hic nux, hic mista est rugosis carica palmis,
 Prunaque, et in patulis redolentia mala canistris, 675
 Et de purpureis collectae vitibus vnae.
 Candidus in medio fauus est. super omnia vultus
 Accessere boni: nec iners pauperque voluntas.
 Interea, quoties haustum cratera repleri
 Sponte sua, per seque vident succrescere vina, 680
 Attoniti nouitate pauent, manibusque supinis
 Concipiunt Baucisque preces timidusque Philemon:
 Et veniam dapibus, nullisque paratibus orant.
 Vnicus anser erat, minimae custodia villae:
 Quem Dis hospitibus domini mactare parabant: 685
 Ille celer penna tardos actate fatigat;
 Eluditque diu: tandemque est visus ad ipsos
 Confugisse Deos. Superi vetuere necari;
 Dique sumus; meritasque luet vicinia poenas
 Impia, dixerunt. vobis immunibus huius 690
 Esse mali dabitur: modo vestra relinquitte tecta;
 Ac nostros comitate gradus: et in ardua montis
 Ite simul. parent ambo, baculisque leuati
 Nituntur longo vestigia ponere cliuo.
 Tantum aberant summo, quantum semel ire sagitta 695
 Missa potest: flexere oculos, et mersa palude
 Caetera prospiciunt: tantum sua tecta manere.
 Dumque ea mirantur; dum deflent fata suorum;
 Illa vetus dominis etiam casa parua duobus,
 Vertitur in templum: furcas subiere columnae: 700
 Stramina flaescunt; adopertaque marmore tellus,
 Caelataeque fores, aurataque tecta videntur,
 Talia cum placido Saturnius edidit ore:
 Dicite, iuste senex, et femina coninge iusto
 Digna, quid optetis. cum Baucide pauca locutus, 705
 Consilium Superis aperit commune Philemon:

Esse sacerdotes, delubraque vestra tueri
 Poscimus: et quoniam concordēs egimus annos;
 Auferat hora duos eadem: nec coniugis vnquam
 Busta meae videam; neu sim tumulandus ab illa. 710
 Vota fides sequitur. templi tutela fuere,
 Donec vita data est. annis aeuoque soluti
 Ante gradus sacros cum starent forte, locique
 Inciperent casus; frondere Philemona Baucis,
 Baucida conspexit senior frondere Philemon. 715
 Iamque super geminos crescente cacumine vultus,
 Mutua, dum licuit, reddebant dicta; Valeque,
 O! coniux, dixere simul, simul abdita textit
 Ora frutex. ostendit adhuc Tyaneius illic
 Incola de gemina vicinos arbore truncos. 720
 Haec mihi non vani, neque erat cur fallere vellent,
 Narrauere senes. equidem pendentia vidi
 Serta super ramos: ponensque recentia, dixi,
 Cura pii Dis sunt, et, qui coluere, coluntur.
 Desierat: cunctosque et res et mouerat auctor; 725
 Thesca praecipue: quem facta audire volentem
 Mira Deum, nixus cubito Calydonius amnis
 Talibus alloquitur; Sunt, o! fortissime, quorum
 Forma semel mota est, et in hoc renouamine mansit.
 Sunt, quibus in plures ius est transire figuras: 730
 Vt tibi, complexi terram maris incola, Proteu.
 Nam modo te inuenem, modo te videre leonem,
 Nunc violentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
 Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum.
 Saepe lapis poteras, arbor quoque saepe videri. 735
 Interdum, faciem liquidarum imitatus aquarum,
 Flumen eras: interdum vndis contrarius ignis.
 Nec minus Autolyçi coniux, Erisichthone nata,
 Iuris habet, pater huius erat, qui numina Dium
 Sperneret; et nullos aris adoleret honores. 740

Ille etiam Cereale nemus violasse securi
 Dicitur; et lucos ferro temerasse vetustos.
 Stabat in his ingens annoso robore quercus;
 Vna nemus: vittae mediam, memoresque tabellae,
 Sertaque cingebant voti argumenta potentis. 745
 Saepe sub hac Dryades festas duxere choreas:
 Saepe etiam, manibus nexis ex ordine, trunci
 Circuere modum; mensuraque roboris vlnas
 Quinque ter implebat: nec non et caetera tanto
 Silua sub hac, silua quanto iacet herba sub omni. 750
 Non tamen idcirco ferrum Triopeius illa
 Abstinit; famulosque iubet succidere sacrum
 Robur: et vt inssos cunctari vidit, ab vno
 Edidit haec rapta sceleratus verba securi:
 Non dilecta Deae solum, sed et ipsa licbit 755
 Sit Dea, iam tanget frondente cacumine terram.
 Dixit: et, obliquos dum telum librat in ictus,
 Contremuit, gemitumque dedit Deoia quercus:
 Et pariter frondes, pariter pallescere glandes
 Coepere; ac longi pallorem ducere rami. 760
 Cuius vt in trunco fecit manus impia vulnus;
 Haud aliter fluxit, discussa cortice, sanguis;
 Quam solet, ante aras ingens vbi victima taurus
 Concidit, abrupta cruor e ceruice profusus.
 Obstupuere omnes: aliquisque ex omnibus audet 765
 Detertere nefas, saenamque inhibere bipennim.
 Adspicit hunc, Mentisque piae cape praemia, dixit
 Thessalus: inque virum conuertit ab arbore ferrum:
 Detruncatque caput; repetitaque robora caedit.
 Editus e medio sonus est cum robore talis: 770
 Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima ligno:
 Quae tibi factorum poenas instare tuorum
 Vaticinor moriens, nostri solatia leti.
 Persequitur scelus ille suum: labefactaque tandem

Ictibus innumeris, adductaque funibus arbor 775
 Corruit, et multam prostravit pondere siluam.
 Attonitae Dryades damno nemorisque, suoque,
 Omnes gerinanae, Cererem cum vestibus atris
 Moerentes adcunt; poenamque Erisichthonis orant,
 Annuit his: capitisque sui pulcherrima motu 780
 Concussit grauidis oncratos messibus agros:
 Moliturque genus poenae miserabile, si non
 Ille suis esset nulli miserabilis actis,
 Pestifera lacerare Fame. quae quatenus ipsi
 Non adeunda Deae, neque enim Cereremque Famemque 785
 Fata coire sinunt, montani numinis vnam
 Talibus agrestem compellat Oreada dictis:
 Est locus extremis Scythiae glacialis in oris,
 Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore, tellus;
 Frigus iners illic habitant, Pallorque, Tremorque, 790
 Et iciuna Fames: ea se in praecordia condat
 Sacrilegi scelerata iube. nec copia rerum
 Vincat cam; superetque meas cartamine vires.
 Neue viae spatium te terreat; accipe currus:
 Accipe, quos frenis alte moderere, dracones. 795
 Et dedit. illa dato subuecta per aëra curru
 Deuenit in Scythiam: rigidique cacumine montis,
 Caucason appellant, serpentum colla leuauit:
 Quaesitamque Famem lapidoso vidit in agro,
 Vnguibus et raras vellentem dentibus herbas. 800
 Hirtus erat crinis; caua lumina: pallor in ore:
 Labra incana situ: scabrae rubigine fauces:
 Dura cutis, per quam spectari viscera possent:
 Ossa sub incuruis exstabant arida lumbis:
 Ventris erat pro ventre locus. pendere putares 805
 Pectus, et a spinae tantummodo crate teneri.
 Auxerat articulos macies, genuumque rigebat
 Orbis, et immodico prodibant tubere tali.

Hanc procul ut vidit, neque enim est accedere iuxta
 Ansa, refert mandata Deae; paullumque morata, 810
 Quamquam aberat longe, quamquam modo venerat illuc,
 Visa tamen sensisse Famem; retroque dracones
 Egit in Haemoniam, versis sublimis habenis.

Dicta Fames Cereris, quamvis contraria semper
 Illius est operi, peragit; perque aëra vento 815
 Ad iussam delata domum est: et protinus iurat
 Sacrilegi thalamos: altoque sopore solutum,
 Noctis erat tempus, geminis amplectitur alis:
 Sequè viro inspirat, faucesque, et pectus, et ora
 Afflat; et in vacuis spargit ieiunia venis. 820
 Functaque mandato fecundum deserit orbem;
 Inque domos inopes, assueta reuertitur arua.
 Lenis adhuc somnus placidis Erisichthona pennis
 Mulcebat. petit ille dapes sub imagine somni:
 Oraque vana mouet, dentemque in dente fatigat; 825
 Exercetque cibo delusum guttur inani:
 Proque epulis tenues nequidquam deuorat auras.
 Ut vero est expulsa quies; furit ardor edendi:
 Perque auidas fauces, immensaque viscera regnat,
 Nec mora: quod pontus, quod terra, quod educat aër, 830
 Poscit; et appositis queritur ieiunia mensis:
 Inque epulis epulas quaerit. quodque vrbibus esse,
 Quodque satis populo poterat; non sufficit vni.
 Plusque cupit, quo plura suam demittit in aluum.
 Utque fretam recipit de tota flumina terra, 835
 Nec satiatur aquis; peregrinosque ebibit amnes;
 Utque rapax ignis non vnquam alimenta recusat;
 Innumerasque trabes cremat; et, quo copia maior
 Est data, plura petit; turbaque voracior ipsa est:
 Sic epulas omnes Erisichthonis ora profani 840
 Accipiunt, poscuntque simul. cibus omnis in illo
 Causa cibi est: semperque locus fit inanis edendo.

Iamque

Iamque fame patrias altique voragine ventris
 Attenuarat opes. sed inattenuata manebas
 Tum quoque, dira fames; implacataeque vigebat 845
 Flamma gulae. tandem, demisso in viscera censu,
 Filia restabat, non illo digna parente.
 Hanc quoque vendit inops. dominum generosa recusat:
 Et vicina suas tendens super aequora palmas,
 Eripe me domino, qui raptae praemia nobis 850
 Virginitatis habes, ait. haec Neptunus habebat.
 Qui prece non sprete, quamvis modo visa sequenti
 Esset hero, formamque nouat, vultumque virilem
 Induit, et cultus piscem capientibus aptos.
 Hanc dominus spectans, O! quā pendente paruo 855
 Aera cibo celas, moderator arundinis, inquit,
 Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in vnda
 Credulus, et nullos, nisi fixus, sentiat hamos:
 Quae modo cum vili turbatis veste capillis
 Littore in hoc steterat, nam stantem in littore vidi, 860
 Dic vbi sit: neque enim vestigia longius exstant.
 Illa Dei munus bene cedere sentit: et a se
 Se quaeri gaudens, his est resecuta rogantem:
 Quisquis es, ignoscas; in nullam lumina partem
 Gargite ab hoc flexi; studioque operatus inhaesi. 865
 Quoque minus dubites, sic has Deus aequoris artes
 Adiuuet, vt nemo iamdudum littore in isto,
 Me tamen excepto, nec femina constitit vlla.
 Credidit; et verso dominus pede pressit arenam;
 Elususque abiit. illi sua reddita forma est. 870
 Ast vbi habere suam transformia corpora sentit,
 Saepe pater dominis Triopeïda vendit. at illa
 Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo ceruus abibat:
 Praebeatque auido non iusta alimenta parenti.
 Vis tamen illa mali postquam consumserat omnem 875
 Materiam, dederatque graui noua pabula morbo;

Ipse suos artus lacero diuellere morsu
 Coepit: et infelix minuendo corpus alebat.
 Quid moror externis? etiam mihi saepe nouandi
 Corporis, o! iuuenes, numero finita potestas. 880
 Nam modo, quod nunc sum, videor: modo flector in anguem:
 Armenti modo dux vires in cornua sumo:
 Cornua, dum potui. nunc pars caret altera telo
 Frontis, vt ipse vides. gemitus sunt verba secuti.

P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON

LIBER NONVS

Quae gemitus, truncaeque Deo Neptunius heros
 Causa rogat frontis: cum sic Calydonius amnis
 Coepit, inornatos redimitus arundine crines:
 Triste petis munus. quis enim sua praelia victus
 Commemorare velit? referam tamen ordine. nec tam 5
 Turpe fuit vinci, quam contendisse decorum est:
 Magnaque dat nobis tantus solatia victor.
 Nomine si qua suo tandem peruenit ad aures
 Deianira tuas; quondam pulcherrima virgo,
 Multorumque fuit spes inuidiosa procorum. 10
 Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti;
 Accipe me generum, dixi, Parthaeone nate.
 Dixit et Alcides. alii cessere duobus.
 Ille Iouem socerum dare se, famamque laborum,
 Et superata suae referebat iussa nouercae. 15
 Contra ego: turpe Deum mortali cedere duxi:
 Nondum erat ille Deus; Regem me cernis aquarum
 Cursibus obliquis inter tua regna fluentum:
 Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
 Sed popularis ero, et rerum pars vna tuarum. 20
 Tantum ne noceat, quod me nec regia Iuno
 Odit, et omnis abest iussorum poena laborum.
 Nam quod te iactas Alcmena matre creatum;
 Iupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.
 Matris adulterio patrem petis. elige, fictum 25
 Esse Iouem malis, an te per dedecus ortum.

Talia dicentem iamdudum lumine toruo
 Spectat; et accensae non fortiter imperat irae,
 Verbaque tot reddit: Melior mihi dextera lingua.
 Dummodo pugnando superem; tu vince loquendo. 30
 Congrediturque ferox. puduit modo magna locutum
 Cedere. reieci viridem de corpore vestem;
 Brachiaque opposui: tenuique a pectore varas
 In statione manus; et pugnae membra paravi.
 Ille cauis hausto spargit me pulvere palmis, 35
 Inque vicem fulvae iactu flauescit arenae.
 Et modo ceruicem, modo crura micantia captat,
 Aut captare putes: omnique a parte lacessit.
 Me mea defendit grauitas, frustra que petebar.
 Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus 40
 Oppugnat: manet illa, suoque est pondere tuta.
 Digredimur paulum: rursumque ad bella coimus;
 Inque gradu stetimus, certi non cedere; eratque
 Cum pede pes iunctus: totoque ego pectore ponus
 Et digitos digitis, et frontem fronte premebam. 45
 Non aliter fortes vidi concurrere tauros,
 Cum pretium pugnae, toto nitidissima saltu,
 Expetitur coniux. spectant armenta, pauentque
 Nescia quem maneat tanti victoria regni.
 Ter sine profectu voluit nitentia contra 50
 Reicere Alcides a se mea pectora; quarto
 Exiit amplexus, adductaque brachia soluit:
 Impulsumque manu, certum mihi vera fateri,
 Protinus auertit: tergoque onerosus inhaesit.
 Si qua fides; neque enim ficta mihi gloria voce 55
 Quaeritur; imposito pressus mihi monte videbar.
 Vix tamen exserui sudore fluentia multo
 Brachia; vix solui duros a corpore nexus.
 Instat anhelanti, prohibetque resumere vires:
 Et ceruice mea potitur. tum denique tellus 60

Pressa genu nostro est; et arenas ore momordi.
 Inferior virtute, meas deuertor ad artes;
 Elaborque viro, longum formatus in anguem.
 Qui postquam flexos sinuani corpus in orbes;
 Cumque fero moui linguam stridore bisulcam; 65
 Risit, et illudens nostras Tirynthius artes;
 Cunarum labor est angues superare mearum,
 Dixit: et, vt vincas alios, Acheloë, dracones,
 Pars quota Lernaëe serpens cris vnus Echidnae?
 Vulneribus fecunda suis erat illa: nec vllum 70
 De centum numero caput est impune recisum,
 Quin gemino cernix herede valentior esset.
 Hanc ego ramosam natis e caede colubris,
 Crescentemque malo, domui, domitamque peremi.
 Quid fore te credas, falsum qui versus in anguem 75
 Arma aliena moues? quem forma precaria celat?
 Dixerat: et summo digitorum vincula collo
 Iniicit. angebar, ceu guttura forcipe pressus:
 Pollicibusque meas pugnabam euellere fauces.
 Sic quoque deuicto restabat tertia tauri 80
 Forma truncis: tauro mutatus membra rebello.
 Induit ille toris a laeua parte lacertos,
 Admissumque trahens sequitur: deprensaque dura
 Cornua figit humo; meque alta sternit arena.
 Nec satis id fuerat: rigidum fera dextera cornu 85
 Dum tenet, infregit; truncaque a fronte renellit.
 Naides hoc, pomis et odoro flore repletum,
 Sacrarunt; diuesque meo bona Copia cornu est.
 Dixerat: at Nymphe, ritu succincta Dianae,
 Vna ministrarum, fuis vtrimque capillis, 90
 Incessit, totumque tulit praedinite cornu
 Autunnum, et meas, felicia poma, secundas.
 Lux subit: et, primo feriente cacumina Sole,
 Discedunt iuuenes. neque enim dum flumina pacem,

Et placidos habeant lapsus, motaeque residant, 95
 Opperiuntur, aquae. vultus Achelous agrestes,
 Et lacerum cornu mediis caput abdidit vndis.
 Hunc tamen ablati domuit iactura decoris;
 Caetera sospes erat. capitis quoque, fronde saligna,
 Aut super inposita celatur arundine damnum. 100
 At te, Nesse ferox, eiusdem virginis ardor
 Perdiderat volucris traiectionem terga sagitta.
 Namque, noua repetens patrios cum coniuge muros,
 Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad vndas.
 Vberius solito nimbis hiemalibus auctus, 105
 Vorticibusque frequens erat, atque imperuius amnis.
 Intrepidum pro se, curam de coniuge agentem
 Nessus adit, membrisque valens, scitusque vadorum;
 Officioque meo ripa sistetur in illa
 Haec, ait, Alcide: tu viribus vtere nando. 110
 [Pallentemque metu fluiumque, ipsumque timentem]
 Tradidit Aënius pauidam Calydonida Nesso.
 Mox, vt erat, pharetraque grauis, spolioque leonis,
 Nam clauam, et curuos trans ripam miserat arcus,
 Quandoquidem coepi, superentur flumina, dixit. 115
 Nec dubitat; nec qua sit clementissimus amnis
 Quaerit: et obsequio deferri spernit aquarum.
 Iamque tenens ripam, missos cum tolleret arcus,
 Coniugis agnouit vocem: Nessoque parante
 Fallere depositum, Quo te fiducia, clamat, 120
 Vana pedum, violente, rapit? tibi, Nesse biformis,
 Dicimus. exaudi: nec res intercipe nostras.
 Si te nulla mei reuerentia mouit: at orbes
 Concubitus vetitos poterant inhibere paterni.
 Haud tamen effugies, quamuis ope fidis equina. 125
 Vulnere, non pedibus te consequar. vltima dicta
 Re probat: et missa fugientia terga sagitta
 Traiicit. exstabat ferrum de pectore aduncum.

Quod

Quod simul euulsum est, sanguis per vtrumque foramen
Emicuit, mistus Lernaei tabe veneni. 130

Excipit hunc Nessus: Neque enim moriemur inulti,
Secum ait: et calido velamina tincta cruore
Dat munus raptae, velut irritamen amoris.

Longa fuit medii mora temporis: actaque magni
Herculis implerant terras, odiumque nouercae. 135

Victor ab Oechalia Cenaeo sacra parabat
Vota Ioui, cum Fama loquax praecessit ad aures,
Deianira, tuas, quae veris addere falsa
Gaudet, et e minima sua per mendacia crescit,
Amphitryoniaden Iöles ardore teneri. 140

Credit amans: Venerisque nouae perterrita fama
Indulsit primo lacrimis; flendoque dolorem
Diffudit miseranda suum: mox deinde, Quid autem
Flemus, ait? pellex lacrimis laetabitur istis:
Quae quoniam aduentat, properandum, aliquidque nouan-
dum est, 145

Dum licet, et nondum thalamos tenet altera nostros.
Conquerar, an sileam? repetam Calydonia, morerne?
Excedam tectis? an, si nihil amplius, obstem?
Quid si, me, Meleagre, tuam memor esse sororem,
Forte paro facinus; quantumque iniuria possit, 150
Femineusque dolor, iugulata pellice testor?

Incursum animus varios habet. omnibus illi
Praetulit imbutam Nesseo sanguine vestem
Mittere, quae vires defecto reddat amori.
Ignaroque Lichae, quid tradat nescia, luctus 155

Ipsa suos tradit: blandisque miserrima verbis
Dona det illa viro, mandat. capit inscius heros,
Induiturque humeris Lernaeae virus Echidnae.
Tura dabat primis, et verba precantia, flammis;
Vinaque marmoreas patera fundebat in aras: 160
Incaluit vis illa mali; resolutaque flammis

Herculeos abiit, late diffusa, per artus.
 Dum potuit, solita genitum virtute repressit.
 Victa malis postquam patientia, repulit aras;
 Implevitque suis nemorosum vocibus Oeten. 165
 Nec mora; letiferam conatur scindere vestem:
 Qua trahitur, trahit illa cutem; foedumque relatu,
 Aut haeret membris frustra tentata reuelli;
 Aut laceros artus, et grandia detegit ossa.
 Ipse cūor, gelido ceu quondam lamina candens 170
 Tincta lacu, stridit; coquiturque ardente veneno.
 Nec modus est: sorbent auidae praecordia flammae:
 Caeruleusque fluit toto de corpore sudor:
 Ambustique sonant nerui: caecaque medullis
 Tabe liquefactis, tendens ad sidera palmas, 175
 Cladibus, exclamat, Saturnia, pascere nostris:
 Pascere: et hanc pestem specta, crudelis, ab alto:
 Corque ferum satia. vel si miserandus et hosti,
 Hostis enim tibi sum, diris cruciatibus aegram,
 Inuisamque animam, natamque laboribus, aufer. 180
 Mors mihi munus erit: decet haec dare dona nouercam.
 Ergo ego foedantem peregrino templa cruore
 Busirin domui? sacuoque alimenta parentis
 Antaeo eripui? nec me pastoris Iberi
 Forma triplex, nec forma triplex tua, Cerbere, mouit? 185
 Vosne, manus, validi pressistis cornua tauri?
 Vestrum opus Elis habet, vestrum Stymphalides vndae,
 Parthenianique nemus? vestra virtute relatus
 Thermodontiaco caelatus baltheus auro,
 Pomaque ab insomni male custodita dracone? 190
 Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi
 Arcadiae vastator aper? nec profuit Hydrae
 Crescere per damnum, geminasque resumere vires?
 Quid? cum Thracas equos, humano sanguine pingues,
 Plenaque corporibus laceris praesepia vidi, 195

Visaque deiēci, dominumque, ipsosque peremi?
 His elisa iacet moles Nemeaea lacertis?
 Hac caelum cerniçe tuli? defessa iubendo est
 Sæua Iouis coniux: ego sum indefessus agendo. 200
 Sed noua pestis adest: cui nec virtute resisti,
 Nec telis armisue potest. pulmonibus errat
 Ignis edax imis, perque omnes pascitur artus.
 At valet Eurystheus: et sunt, qui credere possint
 Esse Deos? dixit: perque altum saucius Oeten
 Haud aliter graditur, quam si venabula tigris 205
 Corpore fixa gerat, factique refugerit auctor.
 Sæpe illum gemitus edentem, sæpe frementem,
 Sæpe retentantem totas infringere vestes,
 Sternentemque trabes, irascentemque videres
 Montibus, aut patrio tendentem brachia caelo. 210
 Ecce! Lichan trepidum, et latitantem rupe cauata
 Adspicit: vtque dolor rabiem collegerat omnem;
 Tune, Licha, dixit, feralia dona tulisti?
 Tune meae necis auctor eris? tremit ille, pauetque
 Pallidus; et timide verba excusantia dicit. 215
 Dicentem, genibusque manus adhibere parantem,
 Corripit Alcides; et terque quaterque rotatum
 Mittit in Euboïcas, tormento fortius, vndas.
 Ille per aërias pendens induruit auras.
 Vtque ferunt iumbres gelidis concreescere ventis; 220
 Inde niues fieri; niuibus quoque molle rotatis
 Adstringi, et spissa glomerari grandine corpus;
 Sic illum validis actum per inane lacertis,
 Exsanguemque metu, nec quidquam humoris habentem,
 In rigidas versum silices prior edidit aetas. 225
 Nunc quoque in Euboïco scopulus breuis emicat alte
 Gurgite, et humanae seruat vestigia formae.
 Quem, quasi sensurum, nantae calcare verentur;
 Appellantque Lichan. at tu, Iouis inclyta proles,

Arboribus caesis, quas ardua gesserat Oete, 230
 Inque pyram structis, arcus, pharetramque capacem,
 Regnaque visuras iterum Troiana sagittas,
 Ferre iubet Pocante satum: quo flamma ministro
 Subdita, dumque avidis comprehenditur ignibus agger;
 Congeriem silvae Nemeaeo vellere summam 235
 Sternis, et imposita clauae ceruice recumbis,
 Haud alio vultu, quam si conuina iaceres
 Inter plena meri rediunitus pocula sertis.
 Iamque valens, et in omne latus diffusa sonabat,
 Securosque artus, contemptoremque petebat 240
 Flamma suum. timere Dei pro vindice terrae,
 Quos ita, sensit enim, laeto Saturnius ore
 Iupiter alloquitur; Nostra est timor iste voluptas,
 O! Superi: totoque libens mihi pectore grator,
 Quod memoris populi dicor rectorque paterque: 245
 Et mea progenies vestro quoque tuta fauore est.
 Nam quamquam ipsius datur hoc immanibus actis;
 Obligor ipse tamen. sed enim, ne pectora vano
 Fida metu paueant, Oetaeas spernite flammam.
 Omnia qui vicit, vincet, quos cernitis, ignes: 250
 Nec nisi materna Vulcanum parte potentem
 Sentiet. aeternum est, a me quod traxit, et experta
 Atque immune necis, nullaque domabile flamma.
 Idque ego defunctum terra caelestibus oris
 Accipiam, cunctisque meum laetabile factum 255
 Dīs fore confido. si quis tamen Hercule, si quis
 Forte Deo doliturus erit, data praemia nolet:
 Sed meruisse dari sciet; inuitusque probabit.
 Assensere Dei: coniux quoque regia visa est
 Caetera non duro, duro tamen vltima vultu 260
 Dicta tulisse Iouis; seque indoluisse notatam.
 Interea, quodcunque fuit populabile flammae,
 Mulciber abstulerat; nec cognoscenda remansit

Herculis effigies; nec quidquam ab imagine ductum
 Matris habet: tantumque Iouis vestigia seruat. 265
 Vtque nouus serpens, posita cum pelle senecta,
 Luxuriare solet, squamaque virere recenti;
 Sic, vbi mortales Tirynthius exiit artus;
 Parte sui meliore viget, maiorque videri
 Coepit, et augusta fieri grauitate verendus. 270
 Quem pater omnipotens, inter caua nubila raptum,
 Quadriiugo curru radiantibus intulit astris.
 Sensit Atlas pondus. neque adhuc Sthenelcŭs iras
 Soluerat Eurystheus; odiumque in prole paternum
 Exercebat atrox. at longis anxia curis 275
 Argolis Alcimene, questus vbi ponat aniles,
 Cui referat nati testatos orbe labores,
 Cuiue suos casus, Iölen habet. Herculis illam
 Imperiis, thalamoque animoque receperat Hyllus:
 Impleratque vterum generoso germine. cui sic 280
 Incipit Alcimene: Faueant tibi numina saltem;
 Corripiantque moras, tum cum matura vocabis
 Praepositam timidis parientibus Ilithyiam;
 Quam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
 Namque laboriferi cum iam natalis adesset 285
 Herculis, et decimum premeretur sidere signum:
 Tendebat grauitas vterum mihi: quodque ferebam,
 Tantum erat, vt posses auctorem dicere tecti
 Ponderis esse Iouem. nec iam tolerare labores
 Vltius poteram: quin nunc quoque frigidus artus, 290
 Dum loquor, horror habet; parsque est meminisse doloris.
 Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
 Fessa malis, tendensque ad caelum brachia, magno
 Lucinam, Nixosque pares, clamore vocabam.
 Illa quidem venit, sed praecorrupta, meamque 295
 Quae donare caput Iunoni vellet iniquae.
 Vtque meos audit gemitus; subsedit in illa

Ante fores ara: dextroque a poplite laeuum
 Pressa genu, digitis inter se pectine iunctis,
 Sustinuit partus. tacita quoque carmina voce 300
 Dixit: et inceptos tenuerunt carmina partus.
 Nitor, et ingrato facio conuicia demens
 Vana Ioui: cupioque mori; moturaque duras
 Verba queror silices. matres Cadmeïdes adsunt;
 Votaque suscipiunt; exhortanturque dolentem. 305
 Vna ministrarum, media de plebe, Galanthis,
 Flaua comas, aderat, faciendis strenua iussis;
 Officiis dilecta suis. ea sensit iniqua
 Nescio quid Iunone geri: dumque exit, et intrat
 Saepe fores; Diuam residentem vidit in ara; 310
 Brachiaque in genibus digitis connexa tenentem:
 Et, Quaecumque es, ait, dominae gratare; leuata est
 Argolis Alcimene: potiturque puerpera voto.
 Exsiluit, iunctasque manus patefacta remisit
 Diua potens vteri. vinculis leuor ipsa remissis. 315
 Numine decepto risisse Galanthida fama est.
 Ridentem, prensamque ipsis Dea saeua capillis
 Traxit, et e terra corpus releuare volentem
 Arcuit: inque pedes mutauit brachia primos.
 Strenuitas antiqua manet: nec terga colorem 320
 Amisere suum: forma est diuersa priori.
 Quae, quia mendaci parientem iuuerat ore,
 Ore parit: nostrasque domos, vt et ante, frequentat.
 Dixit: et, admonitu veteris commota ministrae,
 Ingemuit; quam sic nurus est affata dolentem: 325
 Te tamen, o! genitrix, alienae sanguine vestro
 Rapta mouet facies. quid si tibi mira sororis
 Fata meae referam? quamquam lacrimaeque dolorque
 Impediunt, prohibentque loqui. fuit vnica matri,
 Me pater ex alia genuit, notissima forma 330
 Occhalidum Dryope: quam virginitate carentem,
 Vinque

Vimque Dei passam, Delphos Delonque tenentis,
 Excipit Andraemon; et habetur coniuge felix.
 Est lacus, accliui deuexo margine formam
 Littoris efficiens: summum myrteta coronant. 335

Venerat huc Dryope fatorum nescia; quoque
 Indignere magis, Nymphis laturo coronas.
 Inque sinu puerum, qui nondum impleuerat annum,
 Dulce ferebat onus: tepidique ope lactis alebat.
 Haud procul a stagno, Tyrios imitata colores, 340
 In spem baccharum florebat aquatica lotos.

Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
 Porrigeret, flores: et idem factura videbar;
 Namque aderam. vidi guttas e flore cruentas
 Decidere; et tremulo ramos horrore moueri. 345

Scilicet, vt referunt tardi nunc denique agrestes,
 Lotis in hanc Nymphe, fugiens obscœna Priapi,
 Contulerat versos, seruato nomine, vultus.

Nescierat soror hoc; quae cum perterrita retro
 Ire, et adoratis vellet discedere Nymphis; 350
 Haeserunt radice pedes. conuellere pugnat:

Nec quidquam, nisi summa, mouet, succrescit ab imo,
 Totaque paullatim lentus premit inguina cortex.
 Vt vidit; conata manu laniare capillos,

Fronde manum impleuit: frondes caput omne tenebant. 355
 At puer Amphissos, namque hoc auus Eurytus illi
 Addiderat nomen, materna rigescere sentit

Vbera: nec sequitur ducentem lacteus humor.
 Spectatrix aderam fati crudelis; opemque
 Non poteram tibi ferre, soror: quantumque valebam, 360
 Crescentem truncum, ramosque amplexa, morabar:

Et, fateor, volui sub eodem cortice condi.

Ecce! vir Andraemon, genitorque miserrimus, adsunt:
 Et quaerunt Dryopen: Dryopen quaerentibus illis
 Ostendi loton. tepido dant oscula ligno: 365

Affusique suae radicibus arboris haerent.
 Nil, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebas,
 Cara soror. lacrimae misero de corpore factis
 Irrorant foliis: ac dum licet, oraque praestant
 Vocis iter, tales effundit in aëra questus: 370
 Si qua fides miseris, hoc me per numina iuro
 Non meruisse nefas: patior sine crimine poenam.
 Viximus innocuae: si mentior, arida perdam,
 Quas habeo, frondes; et caesa securibus vvar.
 Hunc tamen infantem maternis demite ramis; 375
 Et date nutrici: nostraque sub arbore saepe
 Lac facitote bibat; nostraque sub arbore ludat.
 Cumque loqui poterit, matrem facitote salutet.
 Et tristis dicat, Latet hoc sub stipite mater.
 Stagna tamen timeat; nec carpat ab arbore flores: 380
 Et frutices omnes corpus putet esse Dearum.
 Care, vale, coniux, et tu germana, paterque,
 Quis si qua est pietas, ab acutae vulnere falcis,
 A pecoris morsu, frondes defendite nostras.
 Et quoniam mihi fas ad vos incumbere non est; 385
 Erigite huc artus, et ad oscula nostra venite,
 Dum tangi possum, paruumque attollite natum.
 Plura loqui nequeo: nam iam per candida mollis
 Colla liber serpit, summoque cacumine condor.
 Ex oculis remouete manus. sine munere vestro 390
 Contegat inductus morientia lumina cortex.
 Desierant simul ora loqui, simul esse: diuque
 Corpore mutato rami caluere recentes.
 Dumque refert Iöle fatum miserabile, dumque
 Eurytidos lacrimas admoto pollice siccat 395
 Alcмене, flet et ipsa tamen: compescuit omnem
 Res noua tristitiam. nam limine constitit alto
 Paene puer, dubiaque tegens lanugine malas
 Ora reformatus primos Iölaus in annos.

Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe, 400
 Victa viri precibus. quae cum iurare pararet
 Dona tributuram posthac se talia nulli;
 Non est passa Themis. Nam iam discordia Thebae
 Bella mouent, dixit: Capaneusque nisi ab Ioue vinci
 Haud poterit: ibuntque pares in vulnere fratres: 405
 Seductaque suos manes tellure videbit
 Viuus adhuc vates: vltusque parente parentem
 Natus erit facto pius et sceleratus eodem:
 Attonitusque malis, exul mentisque domusque,
 Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur vmbris; 410
 Donec eum coniux fatale poposcerit atrum:
 Cognatumque latus Phegeius hauserit ensis.
 Tum demum magno petet hos Acheloia supplex
 Ab Ioue Callirhoë natis infantibus annos.
 Iupiter his motus, priuignae dona nurusque 415
 Praecipiet: facietque viros impubibus annis.
 Haec vbi faticano venturi praescia dixit
 Ore Themis; vario Superi sermone fremebant:
 Et, cur non aliis eadem dare dona liceret,
 Murmur erat. queritur veteres Pallantias annos 420
 Coniugis esse sui: queritur canescere mitis
 Iasiona Ceres: repetitum Mulciber aeuum
 Poscit Erichthonio. Venerem quoque cura futuri
 Tangit, et Anchisae renouare paciscitur annos.
 Cui studeat, Deus omnis habet: crescitque fauore 425
 Turbida seditio; donec sua Iupiter ora
 Soluit: et, O! nostri si qua est reuerentia, dixit,
 Quo ruitis? tantumne sibi quis posse videtur,
 Fata quoque vt superet? fatis Iölaus in annos,
 Quos egit, rediit: fatis iuuenescere debent 430
 Callirhoë geniti; non ambitione, nec armis.
 Vos etiam, quoque hoc animo meliøre feratis,
 Me quoque fata regunt; quae si mutare valerem,

Nec

Nec nostrum seri curuarent Acacon anni:
 Perpetuumque aevi flōrem Rhadamanthus haberet, 435
 Cum Minoë meo: qui propter amara senectae
 Pondera despicitur; nec, quo prius, ordine regnat.
 Dicta Iouis mouere Deos. nec sustinet vllus,
 Cum videant fessos Rhadamanthon et Aeacon annis
 Et Minoa; queri. qui, dum fuit integer aevi, 440
 Terruerat magnas ipso quoque nomine gentes.
 Tunc erat inualidus; Deïonidenque iuuentae
 Robore Miletum, Phocboque parente superbum,
 Pertimuit; credensque suis insurgere regnis,
 Haud tamen est patriis arcere penalibus ausus. 445
 Sponte fugis, Milete, tua; celerique carina
 Aegaeas metiris aquas; et in Aside terra
 Moenia constituis, positoris habentia nomen.
 Hic tibi, dum sequitur patriae curuamina ripae,
 Filia Macandri toties redeuntis eodem, 450
 Cognita Cyanëe, praestanti corpora forma,
 Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
 Byblis in exemplo est, vt ament concessa puellae:
 Byblis Apollinei correpta cupidine fratris,
 Non soror vt fratrem, nec qua debebat, amauit. 455
 Illa quidem primo nullos intelligit ignes:
 Nec peccare putat, quod saepius oscula iungat;
 Quod sua fraterno circumdet brachia collo:
 Mendacique diu pietatis fallitur vmbra.
 Paullatim declinat amor; visuraque fratrem 460
 Culta venit; nimiumque cupit formosa videri:
 Et, si qua est illic formosior, inuidet illi.
 Sed nondum manifesta sibi est; nullumque sub illo
 Igne facit votum: veruntamen aestuat intus.
 Iam dominum appellat: iam nomina sanguinis odit: 465
 Byblida iam mauult, quam se vocet ille sororem.
 Spes tamen obscoenas animo demittere non est

Ausa suo vigilans. placida resoluta quiete
 Saepe videt, quod amat. visa est quoque iungere fratri
 Corpus; et erubuit, quamuis sopita iacebat. 470
 Somnus abit: silet illa diu; repetitque quietis
 Ipsa suae speciem; dubiaque ita mente profatur:
 Me miseram! tacitae quid vult sibi noctis imago?
 Quam nolim rata sit! cur haec ego somnia vidi?
 Ille quidem est oculis quamuis formosus iniquis: 475
 Et placet, et possum, si non sit frater, amare:
 Et me dignus erat. verum nocet esse sororem.
 Dummodo tale nihil vigilans committere tentem;
 Saepe licet simili redeat sub imagine somnus.
 Testis abest somno; nec abest imitata voluptas. 480
 Pro! Venus, et tenera volucer cum matre Cupido,
 Gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido
 Contigit! ut iacui totis resoluta medullis!
 Ut meminisse iuuat! quamuis brevis illa voluptas,
 Noxque fuit praecipuus, et coeptis inuida nostris. 485
 O! ego, si liceat mutato nomine iungi,
 Quam bene, Caene, tuo poteram nurus esse parenti!
 Quam bene, Caene, meo poteras gener esse parenti!
 Omnia, Di facerent, essent communia nobis;
 Praeter auos. tu me vellem generosior esses. 490
 Nescio quam facies igitur, pulcherrime, matrem:
 At mihi, quae male sum, quos tu, sortita parentes,
 Nil nisi frater eris. quod obest, id habebimus vnum.
 Quid mihi significant ergo mea visa? quod autem
 Somnia pondus habent? an habent et somnia pondus? 495
 Di melius! Di nempe suas habuere sorores.
 Sic Saturnus Opim, iunctam sibi sanguine, duxit,
 Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
 Sunt Superis sua iura. quid ad caelestia ritus
 Exigere humanos, diuersaque foedera tento? 500
 Aut nostro vetitus de corde fugabitur ardor:

Aut,

Aut, hoc si nequeo, peream, precor, ante; toroque
 Mortua componar: positaeque det oscula frater.
 Et tamen arbitrium quaerit res ista duorum.
 Finge placere mihi: scelus esse videbitur illi. 505
 At non Aeolidae thalamos timuere sororum.
 Vnde sed hos noui? cur haec exempla parauit?
 Quo feror? obscoenae procul hinc discedite flammae:
 Nec, nisi qua fas est germanae, frater ametur.
 Si tamen ipse mei captus prior esset amore, 510
 Forsitan illius possem indulgere furori.
 Ergo ego, quem fueram non reiectura petentem,
 Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
 Coget amor; potero. vel, si pudor ora tenebit,
 Littera celatos arcana fatebitur ignes. 515
 Haec placet, haec dubiam vincit sententia mentem.
 In latus erigitur; cubitoque innixa sinistro,
 Viderit: insanos, inquit, fateamur amores.
 Hei mihi! quo labor? quem mens mea concupit ignem?
 Et meditata manu componit verba trementi. 520
 Dextra tenet ferrum: vacuam tenet altera ceram.
 Incipit; et dubitat: scribit; damnatque tabellas:
 Et notat; et delet: mutat; culpatque, probatque:
 Inque vicem sumtas ponit, positasque resumit.
 Quid velit, ignorat: quidquid factura videtur, 525
 Displicet. in vultu est audacia mista pudori.
 Scripta soror fuerat: visum est delere sororem,
 Verbaque correctis incidere talia ceris:
 Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
 Hanc tibi mittit amans: pudet, ah! pudet, edere nomen! 530
 Et, si quid cupiam, quaeris; sine nomine vellem
 Posset agi mea catissa meo: nec cognita Byblis
 Ante forem, quam spes votorum certa fuisset.
 Esse quidem laesi poterant tibi pectoris index,^t
 Et color, et macies, et vultus, et humida saepe 535
 Lumina,

Lumina, nec caussa suspiria mota patenti;
 Et crebri amplexus; et quae, si forte notasti,
 Oscula sentiri non esse sororia possent.
 Ipsa tamen, quamuis animo graue vulnus habebam,
 Quamuis intus erat furor igneus, omnia feci, 540
 Sunt mihi Dì testes, vt tandem sanior essem:
 Pugnauique diu violenta Cupidinis arma
 Effugere infelix; et plus, quam ferre puellam
 Posse putes, ego dura tuli. superata fateri
 Cogor, opemque tuam timidis exposcere votis. 545
 Tu seruare potes, tu perdere solus amantem.
 Elige vtrum facias. non hoc inimica precatur:
 Sed quae, cum tibi sit iunctissima, iunctior esse
 Expetit; et vinclo tecum propiore ligari.
 Iura senes norint: et quid liceatque, nefasque, 550
 Fasque sit, inquirant; legumque examina seruent:
 Conueniens Venus est annis temararia nostris.
 Quid liceat, nescimus adhuc: et cuncta licere
 Credimus: et sequimur magnorum exempla Deorum
 Nec nos aut durus pater, aut reuerentia famae, 555
 Aut timor impediens; tantum absit caussa timendi.
 Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
 Est mihi libertas tecum secreta loquendi.
 Et damus amplexus; et iungimus oscula coram,
 Quantum est, quod desit! miserere fatentis amorem, 560
 Et non fassurae, nisi cogeret vltimus ardor:
 [Neue merere, meo subscribi caussa sepulcro.]
 Talia nequidquam perarantem plena reliquit
 Cera manum: summusque in margine versus adhaesit.
 Protinus impressa signat sua crimina gemma; 565
 Quam tinxit lacrimis: linguam defecerat humor.
 Deque suis vnum famulis pudibunda vocauit:
 Et pauidum blandita, fer has, fidissime, nostro,
 Dixit, et adiecit longo post tempore, fratri,

Cum

Cum daret; elapsae manibus cecidere tabellae. 570
 Omine turbata est: misit tamen. apta minister
 Tempora nactus adit; traditque latentia verba.
 Attonitus subita iuuenis Maeandrius ira,
 Proiicit acceptas, lecta sibi parte, tabellas:
 Vixque manus retinens trepidantis ab ore ministri, 575
 Dum licet, o! vetitae scelerate libidinis auctor,
 Effuge, ait: qui, si nostrum tua fata pudorem
 Non traherent secum, poenas mihi morte dedisses.
 Ille fugit pauidus, dominaeque ferocia Cauni
 Dicta refert. palles audita, Bybli, repulsa: 580
 Et paucet obsessum glaciali frigore pectus.
 Mens tamen vt rediit; pariter rediere furores:
 Linguaque vix tales icto dedit aëre voces:
 Et merito: quid enim temeraria vulneris huius
 Indicium feci? quid, quae celandae fuerunt, 585
 Tam cito commisi properatis verba tabellis?
 Ante erat ambiguus animi sententia dictis
 Praetentanda mihi. ne non sequeretur euntem,
 Parte aliqua veli qualis foret aura, notare
 Debueram; tuncque mari decurrere: quae nunc 590
 Non exploratis impleui linthea ventis.
 Auferor in scopulos igitur, submersaque toto
 Obruo Oceanum; neque habent mea vela recursus.
 Quid? quod et omnibus certis prohibebam amori
 Indulgere meo, tum cum mihi ferre iubenti 595
 Excidit, et fecit spes nostras cera caducas?
 Nonne vel illa dies fuerat, vel tota voluntas,
 Sed potius mutanda dies? Deus ipse monebat;
 Signaque certa dabat: si non male sana fuisset.
 Et tamen ipsa loqui, nec me committere cerae 600
 Debueram; praesensque meos aperire furores.
 Vidisset lacrimas: vultus vidisset amantis.
 Plura loqui poteram, quam quae cepere tabellae.

Inuito potui circumdare brachia collo:
 Amplectique pedes, affusaque poscere vitam: 605
 Et, si reiicerer, potui moritura videri.
 Omnia fecissem; quorum si singula duram
 Flectere non poterant, potuissent omnia, mentem.
 Forsitan et missi sit quaedam culpa ministri.
 Non adiiit apte: non legit idonea, credo, 610
 Tempora: nec petiit horamque animunq̄ue vacantem.
 Haec nocuere mihi. neque enim de tigride natus;
 Nec rigidas silices, solidumue in pectore ferrum,
 Aut adamanta gerit: nec lac bibit ille laenae.
 Vincetur. repetendus erit: nec taedia coepti 615
 Villa mei capiam; dum spiritus iste manebit.
 Nam primum, si fata mihi renocare liceret,
 Non coepisse fuit: coepta expugnare, secundum est.
 Quippe nec ille potest, vt iam mea vota relinquam,
 Non tamen ausorum semper mēmor esse meorum. 620
 Et, quia desierim, leuiter voluisse videbor:
 Aut etiam tentasse illum, insidiisque petisse.
 Vel certe non hoc, qui plurimus vrit et vssit
 Pectora nostra, Deo, sed victa libidine credar.
 Denique iam nequeo nil commisisse nefandum. 625
 Et scripsi, et petii: temerata est nostra voluntas.
 Vt nihil adiiciam, non possum innoxia dici.
 Quod superest, multum est in vota, in crimina paruum.
 Dixit: et, incertae tanta est discordia mentis,
 Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumque 630
 Exit; et infelix committit saepe repelli.
 Mox vbi finis abest; patriam fugit ille, nefasque:
 Inque peregrina ponit noua moenia terra.
 Tum vero moestam tota Miletida mente
 Defecisse ferunt. tum vero a pectore vestem 635
 Deripuit; planxitque suos furibunda lacertos.
 Iamque palam est demens, inconcessamque fatetur

Spem Veneris, sine qua patriam, inuisosque penates
 Deserit, et profugi sequitur vestigia fratris.
 Vtque tuo motae, proles Semeleïa, thyrso 640
 Ismariae celebrant repetita triennia Bacchae;
 Byblida non aliter latos vlulasse per agros
 Bubasides videre nurus: quibus illa relictis
 Caras, et armiferos Lelegas, Lyciamque pererrat.
 Iam Cragon, et Lymiren, Xanthique reliquerat vndas, 645
 Quoque Chimaera iugo mediis in partibus ignem,
 Pectus et ora laeae, caudam serpentis habebat.
 Deficiunt siluae: cum tu lassata sequendo
 Procidis, et, dura positis tellure capillis,
 Bybli taces; frondesque tuo premis ore caducas, 650
 Saepe etiam Nymphae teneris Lelegeïdes vlnis
 Tollere conantur: saepe, vt moderetur amori,
 Praecipiant: surdaeque adhibent solatia menti.
 Muta iacet; viridesque suis terit vnguibus herbas
 Byblis: et humectat lacrimarum gramina riuo. 655
 Naïdas his venam, quae nunquam arescere posset,
 Supposuisse ferunt: quid enim dare maius habebant?
 Protinus, vt secto piceae de cortice guttae,
 Vtue tenax grauida manat tellure bitumen;
 Vtue sub aduentum spirantis lene Fauoni 660
 Sole remollescit, quae frigore constitit vnda;
 Sic lacrimis consumpta suis Phoebeïa Byblis
 Vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus illis
 Nomen habet dominae; nigraque sub ilice manat.
 Fama noui centum Cretacas forsitan vrbes 665
 Implesset monstri; si non miracula nuper
 Iphide mutata Crete propiora tulisset.
 Proxima Gnosiaco nam quondam Phaestia regno
 Progenuit tellus, ignoto nomine Ligdum,
 Ingenua de plebe virum. nec census in illo 670
 Nobilitate sua maior: sed vita fidesque

Inculpata fuit. grauidae qui coniugis aures
 Vocibus his mouit, cum iam prope partus adesset:
 Quae uoueam duo sunt: minimo ut releuere labore;
 Vtque marem parias. onerosior altera sors est: 675
 Et vires Fortuna negat. quod abominor, ergo
 Edita forte tuo fuerit si femina partu;
 Inuitus mando: pietas, ignosce, necetur.
 Dixerat: et lacrimis vultum lauere profusis,
 Tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur, 680
 Sed tamen vsque suum vanis Telethusa maritum
 Sollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
 Certa sua est Ligdo sententia. iamque ferendo
 Vix erat illa grauem maturo pondere ventrem;
 Cum medio noctis spatio, sub imagine somni 685
 Iuachis ante torum, pompa comitata suorum,
 Aut stetit, aut visa est. incrant lunaria fronti
 Cornua, cum spicis nitido flauentibus auro,
 Et regale decus; cum qua latrator Anubis,
 Sanctaque Bubastis, variisque coloribus Apis: 690
 Quique premit vocem, digitoque silentia suadet;
 Sistraque erant, nunquamque satis quaesitus Osiris,
 Plenaque somniferi serpens peregrina veneni.
 Cum, velut excussam somno, et manifesta videntem
 Sic affata Dea est: Pars o! Telethusa mearum, 695
 Pone graues curas; mandataque falle mariti.
 Nec dubita, cum te partu Lucina leuarit,
 Tollere quidquid erit. Dea sum auxiliaris, opemque
 Exorata fero. nec te coluisse quereris
 Ingratum numen. monuit, thalamoque recessit. 700
 Laeta toro surgit, purasque ad sidera supplex
 Cressa manus tollens, rata sint sua visa precatur.
 Vt dolor increuit; seque ipsum pondus in auras
 Expulit, et nata est ignaro femina patri;
 Iussit ali mater, puerum mentita: fidemque 705

Res habuit: neque erat facti nisi conscia nutrix.
 Vota pater soluit, nomenque imponit auitum.
 Iphis anus fuerat. gauisa est nomine mater,
 Quod commune foret, nec quemquam falleret illo.
 Impercepta pia mendacia fraude latebant. 710
 Cultus erat pueri: facies, quam sine puellae,
 Siue darès puero, fieret formosus vterque.
 Tertius interea decimo successerat annus;
 Cum pater, Iphi, tibi flauam despondet Iänthen:
 Inter Phaestiadas quae laudatissima formae 715
 Dote fuit virgo, Dictaeo nata Teleste,
 Par aetas, par forma fuit: primasque magistris
 Accepere artes, elementa aetatis, ab isdem.
 Hinc amor ambarum tetigit rude pectus: et aequum
 Vulnus vtrique tulit; sed erat fiducia dispar. 720
 Coniugii pactaeque exspectat tempora taedae:
 Quamque virum putat esse, suum fore credit Iänthe.
 Iphis amat, qua posse frui desperat, et auget
 Hoc ipsum flammis: ardetque in virgine virgo.
 Vixque tenens lacrimas, Quis me manet exitus, inquit, 725
 Cognita quam nulli, quam prodigiosa, nouaeque
 Cura tenet Veneris? si Di mihi parcere vellent?
 [Perdere debuerant: si non et perdere vellent;]
 Naturale malum saltem et de more dedissent.
 Nec vacca vaccae, nec equas amor vrit equarum. 730
 Vrit oves aries: sequitur sua femina ceruum.
 Sic et aues coeunt: interque animalia cuncta
 Femina femineo correpta cupidine nulla est,
 Vellenti nulla forem. ne non tamen omnia Crete
 Monstra ferat; taurum dilexit filia Solis, 735
 Femina nempe marcm. meus est furiosior illo,
 Si verum profitemur, amor. tamen illa secuta est
 Spem Veneris: tamen illa dolis et imagine vaccae
 Passa bouem est: et erat, qui deciperetur, adulter.

Huc licet e toto sollertia confluat orbe, 740
 Ipse licet reuolet ceratis Daedalus alis;
 Quid faciet? num me puerum de virgine doctis
 Artibus efficiet? num te mutabit Iânthe?
 Quin animum firmas, teque ipsa recolligis, Iphi:
 Consiliique inopes et stultos excutis ignes? 745
 Quid sis nata vide: nisi te quoque decipis ipsam;
 Et pete quod fas est: et ama, quod femina debes.
 Spes est quae capiat: spes est quae pascat amorem.
 Hanc tibi res adimit: non te custodia caro
 Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti. 750
 Non patris asperitas, non se negat ipsa roganti.
 Nec tamen est potiunda tibi: nec, vt omnia fiant,
 Esse potes felix; vt Dique hominesque laborent.
 Nunc quoque votorum pars vna est vana meorum:
 Dique mihi faciles, quidquid valuere, dederunt. 755
 Quodque ego, vult genitor, vult ipsa, socerque futurus:
 At non vult natura, potentior omnibus istis;
 Quae mihi sola nocet. venit ecce! optabile tempus:
 Luxque iugalis adest: vt iam mea fiat Iânthe;
 Nec mihi continget. mediis sitiemus in vndis. 760
 Pronuba quid Iuno, quid ad haec, Hymenaeae, venitis
 Sacra; quibus qui ducat abest, vbi nubimus ambae?
 Pressit ab his vocem. nec lenius altera virgo
 Aestuat: vtque celer venias, Hymenaeae, precatur.
 Quod petit haec, Telethusa timens, modo tempora differt: 765
 Nunc ficto languore moram trahit. omnia saepe,
 Visaque caussatur. sed iam consumserat omnem
 Materiam ficti: dilataque tempora taedae
 Institerant; vnusque dies restabat: at illa
 Crinalem capiti vittam nataeque sibi que 770
 Detrahit: et passis aram complexa capillis,
 Isi, Paraetonium, Mareoticaque arua, Pharonque
 Quae colis, et septem digestum in cornua Nilum;

Fer, precor, inquit, opem: nostroque medere timori.
 Te Dea, te quondam, tuaque haec insignia vidi: 775
 Cunctaque cognoui; comitesque, facesque, sonumque
 Sistrorum: memorique animo tua iussa notavi.
 Quod videt haec lucem, quod non ego punior ipsa;
 Consilium, monitumque tuum est. miserere duarum,
 Auxilioque iuua. lacrimae sunt verba secutae. 780
 Visa Dea est mouisse suas, et mouerat, aras.
 Et templi tremuere fores imitataque Lunam
 Cornua fulserunt; crepuitque sonabile sistrum.
 Non segura quidem, fausto tamen omine laeta
 Mater abit templo. sequitur comes Iphis cuntem 785
 Quam solita est, maiore gradu: nec candor in ore
 Permanet; et vires augentur; et acrior ipse est
 Vultus: et incomtis breuior mensura capillis.
 Plusque vigoris adest, habuit quam femina. iam, quae
 Femina nuper eras, puer es. date munera templis: 790
 Nec timida gaudete fide. dant munera templis:
 Addunt et titulum: titulus breue carmen habebat;
Dona puer soluit, quae femina vouerat, Iphis.
 Postera lux radiis latum patefecerat orbem;
 Cum Venus, et Iuno, sociosque Hymenaeus ad ignes 795
 Conueniunt: potiturque sua puer Iphis Iânthe.

